A

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

ORIYA MANUSCRIPTS

ORIYĀ KĀVYA

(KHA - CHA)

VOLUME - VIII

Sri Nilamani Mishra

Digitized by PPRACHIN, SOA

A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF ORIYA MANUSCRIPTS

ORIYA KAVYA

(KHA—CHA)

VOLUME—VIII

IN THE COLLECTION
OF
THE ORISSA STATE MUSEUM
BHUBANESWAR.

Digitized by PPRACHIN, SOA

EDITED BY

Sri Nilamani Mishra

Curator,

Orissa State Museum,

Bhubaneswar.

PUBLISHED BY

Dr. H. C. Das, M.A., Ph.D.

Superintendent of Museum, Orissa

Bhubaneswar.

FIRST EDITION

1973

PRICE : Rs. 10.00

Digitized by PPRACHIN, SOA

PREFACE

We presented to the world of scholars the first volume of the Descriptive Catalogue of Oriya Manuscripts in 1970, which is the Volume VI of the series of Descriptive Catalogues published by the Orissa State Museum, Bhubaneswar, the first five volumes and Volume VII dealing about Sanskrit Manuscripts on different subjects, preserved in the Museum.

Now I take the opportunity of placing before the readers the present volume containing detailed information about 337 manuscripts arranged alphabetically beginning with the Oriya alphabet 'Kha' and ending with 'Cha', which is a continuation of Volume VI of the series noted above. The importance of this volume has been enhanced by an elaborate Introduction containing discussion about important aspects of the old Oriya literature like 'Jnānamiśrā Bhakti Sāhitya', 'Oḍiā Iaitihāsika Kāvya' and 'Oḍiā Kṛṣṇa Kāvya'. Besides this, an alphabetical list of 290 poets and poetesses with the names of their works has been given as an Index at the end of the present volume to offer facilities to the scholars for research on ancient Oriya literature.

The entire present collection of Oriya manuscripts numbering 2,420 in all, is expected to expand rapidly in consideration of the progress of procurement made by the Museum every year. Hence it has been decided to publish the subsequent volumes in a phased manner to cover the remaining alphabets.

Digitized by PPRACHIN, SOA

On this occasion, I offer my thanks to Sri B K. Mishra, I.A.S., the ex-Secretary and Director, Cultural Affairs, who initiated the idea of compilation and publication of Descriptive Catalogues of Oriya manuscripts.

My thanks are also due to Sri H. N. Dasmahapatra, I.A.S, the present Secretary and Director, Cultural Affairs Department, who has been kind enough to provide necessary funds for speedy publication of this volume.

I am also grateful to Dr. H C. Das, the Superintendent of the Museum, who has evinced keen interest for early publication of this volume.

I owe a deep debt of gratitude to Sri K.N Mahapatra, the eminent History scholar of Orissa, who has actually guided me in writing the Introduction of this volume.

My thanks are also due to Sri K. K. Bisoi, my assistant, who helped me a lot in the preparation of this volume.

Lastly, I may be excused by the scholars for any omission in presenting this volume, which I hope will throw a flood of new light on the History of Classical Oriya literature.

ORISSA STATE MUSEUM,
BHUBANESWAR.
The 18th, March, 1973
Dola Pūrṇṇimā.

Nilamani Mishra,
CURATOR.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭୂମିକା

ଓଡ଼ିଆ ବିବରଣାତ୍ମକ ପୋଥି ତାଲିକାର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡରେ ୨୬୭ ଖଣ୍ଡ ପୋଥିର ନାମଗୁଡ଼ିକ 'ଅ' ଠାରୁ 'କ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅକ୍ଷର କ୍ରମରେ ସଜାଇ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ତାଲିକାର ଭୂମିକାରେ ଓଡ଼ିଆ ଲିପି, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ଓଡ଼ିଆ ନାଥ ସାହିତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଗଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଗୀତିକାବ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ରାମ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖଣ୍ଡରେ 'ଖ' ଠାରୁ 'ଚ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ନାମାଦ୍ୟରେ ଥିବା ପୋଥିଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣାତ୍ମକ ତାଲିକା ଦିଆଯାଉଥିବାରୁ ଏହା ଓଡ଼ିଆ ପୋଥି ତାଲିକାର ଦ୍ୱିତୀୟ-ଖଣ୍ଡ । ତେଣୁ ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଆ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣ ସାହିତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟ ଓ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଯୋଜନା କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣାତ୍ମକ ତାଲିକା ଅନ୍ୟୂନ ପାଞ୍ଚଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ହେଉଥିବାରୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ବିବରଣ ତାଲିକାରେ ଓଡ଼ିଆସାହିତ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା ନ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡରେ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମୀଚୀନ ହେବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ଏହି ଆଲୋଚନାର ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ଆସିପାରୁ ନାହିଁ । ସେହି ବିଭାଗଟି ହେଉଛି, 'ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ' । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦଶକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚଶହ ବର୍ଷ ଧରି ଓଡ଼ିଆରେ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅନୁବାଦିତ ହୋଇଛି । ସେ ଅନୁବାଦ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଆଲୋଚନା ନ କଲେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସମୃଦ୍ଧ ବିଭାଗ ଅବହେଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଯିବ ।

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଥିବା ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଅନୁବାଦର ସଂଖ୍ୟା ନିତାନ୍ତ ନଗଣ୍ୟ ନୁହେଁ । ତନ୍ତ୍ର, ଜ୍ୟୋତିଷ, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର, ଆୟୁର୍ବେଦ, ଦର୍ଶନ, ଗଣିତ ଏବଂ କାବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ କବିମାନଙ୍କ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦ୍ୱାରା ବହୁଳ ସଂଖ୍ୟାରେ କରାଯାଇଛି । କେବଳ ସେତିକ ନୁହେଁ, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକର ଏକାଧିକ ଅନୁବାଦକ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅନୁବାଦ କରି ମୂଳଗ୍ରନ୍ଥରେ ସାରବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ କରାଇଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ଅନୁବାଦକୁ ନିଆଯାଇପାରେ । ଏହି ଦେଶର ପାଣି-ପବନରେ ବଢ଼ି ଓଡ଼ିଆ କବି ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଆତ୍ମନିୟୋଗ ପୂର୍ବକ ଗୀତ-ଗୋବିନ୍ଦ ପରି ଏକ ବିଶ୍ୱବିଶ୍ରୁତ ଗୀତିକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଯାଇଛନ୍ତି । ସେହି କାବ୍ୟର ଅନୁକରଣରେ ପ୍ରାୟ ଦଶ ପନ୍ଦରଟି ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟ ଏ ଦେଶର ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ହୋଇଛି । ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏଟି ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରଘୁବଂଶ, କୁମାର ସମ୍ଭବ, ନୈଷଧୀୟ ଚରିତ, ଶିଶୁପାଳ ବଧ, ରାମାୟଣ, ଚମ୍ପୂ ଆଦି ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଏକାଧିକ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ 'ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ' ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ବିଭବ; ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଏହି ବିଭବ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିବରଣାତ୍ମକ ତାଲିକାର ଭୂମିକା ରୂପେ 'ଓଡ଼ିଆ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ' 'ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣ ସାହିତ୍ୟ' ଓ 'ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଛି ।

'ଓଡ଼ିଆ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ' ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ବିଭବ । ଏହି ବିଭବର ମୁଖ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ବଳରାମ ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ ଆଦି ପଞ୍ଚସଖା ଓଡ଼ିଆ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସୁପରିଚିତ । ସେମାନଙ୍କ ରଚନା ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଶୁଣାଯାଉଥିଲେହେଁ, ଅଦ୍ୟାପି ସେହି ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଆଲୋଚକମାନଙ୍କ ହସ୍ତଗତ ହୋଇନାହିଁ । 'ପଞ୍ଚସଖା'ଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ କେତେଖଣ୍ଡି ପୁରାଣ ରହିଛି । ତଥାପି ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ 'ନିର୍ଗୁଣ ସାହିତ୍ୟ' ବା 'ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ' ରଚନାରେ ଧୁରୀଣ ବିଦ୍ୱାନ ରୂପେ ସାହିତ୍ୟପ୍ରେମୀଙ୍କ ମହଲରେ ପରିଚିତ । ସେମାନଙ୍କ ରଚନା ପ୍ରଧାନତଃ ପିଣ୍ଡ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବଳିତ । ସେମାନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନର ରହସ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଧାରଣା ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେଉଁସବୁ ରଚନା କରିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଶରୀର ତତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ପ୍ରାଣାୟାମ ସାଧନ ପୂର୍ବକ କାୟାଶୁଦ୍ଧି କରି ନିଦିଧ୍ୟାସନର ସହିତ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ନିରଞ୍ଜନଙ୍କୁ ଲୟ କଲେ ମୁକ୍ତି ହେବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଧାରଣା । ତେଣୁ ଗୀତ, ଭଜନ, ଜଣାଣ, ସଂହିତା ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ନିଜର ମତବାଦକୁ ପ୍ରଚାର କରିବାରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ 'ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ' ନାମରେ ଲିଖିତ କେତେଖଣ୍ଡି ଗ୍ରନ୍ଥ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ ସେହି 'ଭବିଷ୍ୟ ମାଳିକା' ମଧ୍ୟରୁ କେତେଖଣ୍ଡି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି ।

ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସେମାନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ତଥା ମତାବଲମ୍ବୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ ଓ ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ମାଳିକା ଆଦିର ରଚନା କରା-ଯାଇଛି । ସେସବୁର ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା ବା ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଲୋଚନା କରିବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲେଖାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । କେବଳ ପଞ୍ଚସଖା ଓ ସେମାନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ପରମ୍ପରା କ୍ରମେ ଯେଉଁ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଜନ ଜୀବନକୁ ପତନୋନ୍ମୁଖ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇ ପାରିଥିଲା, ତା'ର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ଏଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଛି ।

ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ—

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିରେ 'ପଞ୍ଚ' ଶବ୍ଦଟିର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅତୀବ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜୀବନରେ 'ପାଞ୍ଚ' ବା 'ପଞ୍ଚ'ର ବ୍ୟବହାର ଏତେ ବ୍ୟାପକ ଯେ, ଭାରତୀୟ ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନିତା ସେହି ସଂଖ୍ୟାଟିକୁ ଶୁଭସୂଚକ ସଂଖ୍ୟା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମ ସଂସ୍କୃତିରେ "ପଞ୍ଚଦେବତା, ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ, ପଞ୍ଚପଲ୍ଲବ, ପଞ୍ଚଭୂତ, ପଞ୍ଚରତ୍ନ, ପଞ୍ଚରସ, ପଞ୍ଚଶସ୍ୟ, ପଞ୍ଚକ; ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ, ପଞ୍ଚାମୃତ, ପଞ୍ଚମକାର, ପଞ୍ଚମନ, ପଞ୍ଚୋପଚାର, ପଞ୍ଚାୟତନ, ପଞ୍ଚାଗ୍ନି, ପଞ୍ଚଗବ୍ୟ, ପଞ୍ଚନଦ, ପଞ୍ଚାକ୍ଷର, ପଞ୍ଚ-ଆତ୍ମା, ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ଓ ପଞ୍ଚାୟତ" ଆଦିର ପ୍ରୟୋଗ; ବିଶେଷ ଆଦରଣୀୟ ତଥା ଶୁଭସୂଚକ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଆଜି ବି ଆମେମାନେ 'ପଞ୍ଚମବୃହସ୍ପତି ପଡ଼ିଛି' 'ପଞ୍ଚ ପରମେଶ୍ୱର', 'ପାଞ୍ଚଭୁଣ୍ଡରେ ଛେଳି କୁକୁର', 'ପଞ୍ଚାନ ସପ୍ତାନ କୁଶଳାନ ବାର୍ତ୍ତା' ଆଦି ପ୍ରବଚନର ପ୍ରୟୋଗ ସାହିତ୍ୟ ତଥା ବ୍ୟାବହାରିକ ଜୀବନରେ କରିଥାଉଁ ।

ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ଗଜପତି ରାଜାମାନଙ୍କର ଶେଷ କୁଳାଙ୍କୁର ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ଯେପରି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ସମସ୍ୟା ବହୁଳ; ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ସନ୍ଧିସ୍ଥଳ । ତାତ୍କାଳୀନ ସମୃଦ୍ଧ ଜନତାର ମନରୁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ମୋହ ତୁଟି ନ ଥିଲା ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜନତା; ନାଥ ଓ ସିଦ୍ଧସାହିତ୍ୟ,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶିଶୁବେଦ ତଥା ଝଡ଼ାଫୁଙ୍କା ଗୁଣିଗାରେଡ଼ରେ ବ୍ୟବହୃତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସାରଳାଦାସଙ୍କ ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ, ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ ଓ ମହାଭାରତର ଭାବଗମ୍ଭୀର ତଥା ସର୍ବଜନବୋଧ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଉଠୁଥିଲେ । କାରଣ, ରାଜଦରବାରର ଭାଷା ସଂସ୍କୃତ ହୋଇଥିବାରୁ, ସମାଜରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକେ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ଼ପଣ୍ଡା ସାଜି ସ୍ୱ ସ୍ୱ ପୃଷ୍ଠପୋଷକଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ଲାଭକରି କୃତକୃତ୍ୟ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାହିତ୍ୟକୁ 'ଗଣସାହିତ୍ୟ'ରେ ପରିଣତ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ତାର ପରିଧିକୁ ନିତାନ୍ତ ସଙ୍କୁଚିତ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଆଦ୍ୟଭାଗରେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତି, ଧର୍ମନୀତି ତଥା ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ଏକ ବିରାଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା; ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ବିପ୍ଳବର ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜିଉଠି ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ କରିପାରିଥିଲା । ଲୋକେ ସଂସ୍କୃତର ଶବ୍ଦାଡ଼ମ୍ବର ରୂପକ ମାୟାଜାଲରେ ପଡ଼ି, ନିଜତ୍ୱ ହରାଇବା ଅପେକ୍ଷା, ସ୍ୱ ମାତୃଭାଷାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ବିଶେଷ ତତ୍ପର ହୋଇଉଠିଲେ । ଏପରି କି ପରମ୍ପରା କ୍ରମେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟର ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଅଧ୍ୟାପନ ହେଉଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ, ଏପ୍ରକାର ବିପ୍ଳବର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇ; ଦେଶରେ ମାତୃଭାଷାର ଶାଶ୍ୱତ ଉତ୍ସ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହୋଇଉଠିଲା । ସେହି ସନ୍ଧିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ପାଞ୍ଚଜଣ ସାହିତ୍ୟରଥୀ— ପଞ୍ଚସଖା ! ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି— ବଳରାମ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଅଚ୍ୟୁତ, ଯଶୋବନ୍ତ ଓ ଅନନ୍ତ । ଏହି 'ପଞ୍ଚସଖା' ତାତ୍କାଳୀନ ସମାଜର ଅଭିରୁଚି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ମାତୃଭାଷାର ସମୁନ୍ନତିରେ ତତ୍ପର ହୋଇ, ଦେଶ, ଦଶ ତଥା ସାହିତ୍ୟର ମୁଖୋଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଥିଲେ ।

ଅବଶ୍ୟ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କର ସେହି ସାହସିକ ପଦକ୍ଷେପ ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ସମାଜର ଧ୍ୱଜାଧାରୀ ବଡ଼ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅନେକ ତିରସ୍କାର ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପଞ୍ଚସଖା ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ କରି, ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବର ସୂତ୍ରପାତ କରିଥିଲେ, ତାକୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଭଣ୍ଡାରକୁ ବହୁ ଅମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରତ୍ନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଯୁଗପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ରୂପେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଥିଲେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଜନ୍ମ ଆନୁମାନିକ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୭୨ରେ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ୧୭ ଅଙ୍କ ଅର୍ଥାତ୍ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୫୦୯ । ୧୦ରେ ସେ 'ବେଦାନ୍ତ ସାର ଗୁପ୍ତଗୀତା' ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର ଓ ମାତାଙ୍କ ନାମ ଯମୁନା ଦେବୀ ବା ମାୟାଦେବୀ । କେତେକ ଆଲୋଚକଙ୍କ ମତରେ ତାଙ୍କ ମାତାଙ୍କ ନାମ ମନୋମାୟା ଦେବୀ । ବଳରାମଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଧାମ ବୋଲି ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସଙ୍କ 'ଦାଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ'ରୁ ସୂଚନା ମିଳେ ।

"ଭକତ ଜନ ମଧ୍ୟେ ସାର ।
ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ନାମ ତା ବଳରାମ ଦାସ ।
ମହାନ୍ତ ସୋମନାଥ ଶିଷ ॥
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତାର ଘର ।
କୁଟୁମ୍ବ ଘେନି ନିରନ୍ତର ॥
ଉତ୍ତମ ଜନେ ଆଶ୍ରେ କରି ।
ନିତି ବୁଲଇ ଭିକ୍ଷା କରି ॥"

ତାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ବାଲ୍ମୀକୀ ରାମାୟଣ'ର ଅବଲମ୍ବନରେ ଲିଖିତ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଏକ ବିରାଟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ପୁସ୍ତକଟି ମୂଳ ରାମାୟଣର ଅବିକଳ ଅନୁବାଦ ନୁହେଁ—କେବଳ ରାମାୟଣର ବିଷୟବସ୍ତୁର ଅବଲମ୍ବନରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

କବି ବଳରାମ ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବନବାସ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତୀର୍ଥକ୍ଷେତ୍ର ପରିକ୍ରମା କରାଇ ନିଜ ଜାତୀୟତାର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ପ୍ରତିପାଦନ କରାଇଛନ୍ତି । ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କବି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୋଣାର୍କ, ରାମଚଣ୍ଡୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର (ଏକାମ୍ର କ୍ଷେତ୍ର), ପୁରୁଷୋତ୍ତମ, ବେଲ୍ୟେଶ୍ୱର ଓ ଋଷିକୁଲ୍ୟା ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥକ୍ଷେତ୍ରରେ ଭ୍ରମଣ କରାଇ ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟକୁ ନେଇଛନ୍ତି ।

କବି ବଳରାମ ଦାଣ୍ଡି ରାମାୟଣ ପରି ଏକ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରି; ତାତ୍କାଳୀନ ସମାଜରେ ଅଳ୍ପ ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଯେ କେବଳ କଲ୍ୟାଣ-ଭଜନ ହୋଇଛନ୍ତି; ତା ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗନ୍ତାଘରରେ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ରକ୍ଷଣ

Digitized by PPRACHIN, SOA

କରିବାରେ ମୂର୍ତ୍ତି ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । କବି ସ୍ୱରଚିତ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ରେ; ହିନ୍ଦୁ ଘରର ପତିପ୍ରାଣା, ଗୁରୁଜନ ଅନୁଗତା, ସାଧ୍ୱୀ ଓ ସହନଶୀଳା ସୀତା; କଠୋର ସଂଯମୀ, ଆଜ୍ଞାକାରୀ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣ, ଆଦର୍ଶ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ; ନିର୍ଭୀକ, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ, ଆଜ୍ଞାକାରୀ, ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ସେବକ ହନୁମାନ; ପିତୃସତ୍ୟ ପରିପାଳକ, କଠୋରବ୍ରତୀ, ଗୁରୁଜନାନୁରାଗୀ, ସତ୍ୟସନ୍ଧ, ସଂଯମୀ, ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ, ଦୃଢପ୍ରତିଜ୍ଞ, ଆର୍ଯ୍ୟଧର୍ମ ସଂରକ୍ଷକ ଗୋବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରିୟ, ପ୍ରଜାବତ୍ସଳ, ନ୍ୟାୟପରାୟଣ, ଭ୍ରାତୃସ୍ନିଗ୍ଧ, ତ୍ୟାଗବୀର ରାମଚନ୍ଦ୍ର; ସାମାଜିକ ଜୀବନର ବିଶୃଙ୍ଖଳାକାରିଣୀ, ପାରିବାରିକ ଶାନ୍ତିର ଧୂମକେତୁ ସ୍ୱରୂପିଣୀ କୁଟିଳା ନାରୀ ମନ୍ଥରା ତଥା ଆଦର୍ଶ ପୁରୁଷ ଓ ତ୍ୟାଗବୀର ଭରତ ଆଦି ଚରିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଯେପରି ନିଖୁଣ ଭାବରେ ଚିତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଅନ୍ୟତ୍ର ବିରଳ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳରେ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' 'ଦକ୍ଷିଣୀ ରାମାୟଣ' ନାମରେ ସୁପରିଚିତ । ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳର ନକଲକାରୀମାନେ ସ୍ଥଳ-ବିଶେଷରେ କେତେକ ପାଠଭେଦ ପୂର୍ବକ ନକଲ କରି ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷରେ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମ ଭଣିତା କରିଛନ୍ତି ।

କବି ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ଅନବଦ୍ୟ ରଚନା 'ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ' ପରି ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡିଏ 'ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ' ଦେଖି-ବାକୁ ମିଳେ ।

ରାବଣ ବଧ ପରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ଲଙ୍କାରେ ଅଭିଷିକ୍ତ କରାଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାପ୍ରକାଶ କରନ୍ତେ, ବିଲଙ୍କା ଦେଶର ସହସ୍ରଶିର ରାବଣର ପ୍ରତାପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଭୀଷଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ତହୁଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍ଗଦ ହସ୍ତରେ ପତ୍ରଦେଇ ସହସ୍ରଶିର ନିକଟକୁ ପଠାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ସହସ୍ରଶିର ରାବଣର ନିଃଶ୍ୱାସ ପବନରେ ଅଙ୍ଗଦ ଉଡ଼ିଆସନ୍ତେ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପୁଣି ହନୁମାନଙ୍କୁ ଦୂତ ରୂପେ ପ୍ରେରଣ କଲେ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପତ୍ର ପାଠକରି ସହସ୍ରଶିର ମହାକ୍ରୋଧରେ ନିଜ ପୁତ୍ର 'ଗୁମାନୀ' ଅସୁରକୁ ଲଙ୍କା-ଧ୍ୱଂସ ଲାଗି ପଠାଇଲା । ଗୁମାନୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଧନ ହୁଅନ୍ତେ, ସହସ୍ରଶିର ନିଜେ ଲଙ୍କା ଅଭିମୁଖେ ଅଭିଯାନରେ ଯାଇ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାଣରେ ଇହଧାମ ତ୍ୟାଗ କଲା ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ, 'ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ'ର ଭଣିତାରେ 'ବାଗନିଧି' ଓ ବଳରାମ—ଦୁଇଜଣଙ୍କ ନାମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ତୁମ୍ଭ ସେବାକୁ ଯେମନ୍ତେ ଆସିବ ଯେ ମୂଢ଼ଙ୍କ
ଯେମନ୍ତ କଲ୍ୟାଣ କର ବୋଲି **ବାଗ୍ନନ୍ଧି** ଯେ ମାଗଇଂ ।।"

× × ×

"ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣକୁ ନିତ୍ୟ ମୋର ଆଶ
ଚରଣେ ଶରଣ ମୁଂ **ବଳରାମ ଦାସ**" ।।

ତେଣୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁଇପ୍ରକାର ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ— ବାଗ୍ନନ୍ଧି, ବଳରାମ ଦାସଙ୍କର ଉପନାମ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ବାଗ୍ନନ୍ଧି ନାମକ ବଳରାମଙ୍କର ଜନୈକ ଶିଷ୍ୟ ନିଜେ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ରଚନା କରି, ଗୁରୁଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା କରିଥିବେ ! କିନ୍ତୁ 'ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ'ର ଭାଷା, ଶୈଳୀ ଓ ଦାର୍ଶନିକତତ୍ତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ, ଏହା ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ର ଅନୁରୂପ ବୋଲି ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ !

ଗୁପ୍ତଗୀତା ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଛୋଟଛୋଟ ଆଠଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ ରଚିତ । ସେଥିରେ କବି ବଳରାମ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ବା ନିର୍ଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସମ୍ବାଦ ଛଳରେ ଲିଖିତ ହୋଇଛି ।

'ଅମରକୋଷ ଗୀତା' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ମୂଳକ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଏଥିରେ ସୃଷ୍ଟିର ଉତ୍ପତ୍ତି, ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କଥା, ପଞ୍ଚଭୂତ, ଷଡ଼ଚକ୍ର ତଥା ଜୀବ-ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ଆଦି ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।

'ବେଦାନ୍ତସାର ଗୁପ୍ତଗୀତା' ନାମକ ପୁସ୍ତକଟି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ବା ବେଦାନ୍ତର ସୂକ୍ଷ୍ମତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବଳିତ । ଏଥିରେ ଛତିଶଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଛି । ଏହି ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରି ବଳରାମ ଦାସ ତାତ୍କାଳୀନ ସମାଜର ବଡ଼ପଣ୍ଡା ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ତାଙ୍କୁ 'ମୁକ୍ତିମଣ୍ଡପ'ରେ କଠିନ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନାରେ 'ବଟ ଅବକାଶ' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ମୁଖରିତ ହୋଇଛି । ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅବକାଶ ସମୟରେ ସ୍ୱର୍ଗର ତେତିଶ କୋଟି ଦେବତା ଆସି ନିଜ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଠାରେ ହାଜର ହେଉଛନ୍ତି, ତାର ଏକ ବିଶଦ ବର୍ଣ୍ଣନା ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ 'ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରାଣ' ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ରଚନା ! କବିଙ୍କର ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଅଭିନବ ପ୍ରୟାସ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ମାଧ୍ୟମରେ କବି ଓଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ଏକ ମହାନ୍ ବିପ୍ଳବର ସୂତ୍ରପାତ କରିଛନ୍ତି । ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ଜାତିଆଣ-ଭାବ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡଟେକି ସମାଜକୁ ଦୁର୍ବଳ ତଥା ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ କରିଦେଇ ଥିବାରୁ; ଉଦାରପନ୍ଥୀ ବଳରାମ ଦାସ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଜର ବଡ଼ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଓ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଅନ୍ତରାଳରେ ରହି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ମୂଳକ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ନାରୀର ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରି କବି ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରତିବାଦମୂଳକ ଝଙ୍କାର ତୋଳି ସମାଜରେ ନାରୀର ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ସତ୍ପରାୟଣ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଜିଦ୍ ଆଗରେ ବଡ଼ଠାକୁର ଓ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ଦେଇ କବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ଘରଣୀର କାନରେ ଅପୂର୍ବ ଆଶ୍ୱାସନାର ବାଣୀ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି ।

କବି ବଳରାମ ଦାସ ଜଣେ ନୁହଁନ୍ତି, ଏକାଧିକ ବୋଲି ଆଲୋଚକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ପୁସ୍ତକର ଭାଷା ଓ ଶୈଳୀ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏପ୍ରକାର ଅନୁମାନ ଅସମୀଚୀନ ବୋଲି ମନେହୁଏ ନାହିଁ । ତଥାପି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ନମିଳିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ କବି ସମାଜରେ ଦୁଇଜଣ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଯାହାହେଉ, ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ଆହୁରି— ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂଗୋଳ, ଗୀତାନୁବାଦ, ସପ୍ତାଙ୍ଗ-ଯୋଗ-ସାରଟୀକା, ଭାବସମୁଦ୍ର, ବ୍ରହ୍ମଗୀତା, ଅବଧୂତ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର; ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା, ଜ୍ଞାନ ଉଜ୍ଜଳମଣି ଟୀକା, ବିରାଟ ଗୀତା, ଗୀତାବକାଶ, ପରଚେ ଚୂଡ଼ାମଣି, ମୃଗୁଣୀ ସ୍ତୁତି, କାନ୍ତ କୋଇଲି, ପଦ୍ମତୋଳା, ଶ୍ରୀରାଧା ଶାଶୁ, ବଧୂ କଳି, ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମାରୁଣି, ପଣସବୋଲି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେଶବ, ବିଷ୍ଣୁ ପଞ୍ଜିକ, ବ୍ୟାଘ୍ରବୋଲି, କମଳ ଲୋଚନ ବୋଲି, ଗୃହବୋଲି, ଲୁଖବନ୍ଧା, ମଙ୍ଗଳାସ୍ତୁତି ଓ ଚଣ୍ଡିକା ସ୍ତୁତି ଆଦି ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ରହିଛି । ଏତଦ୍-ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀ ବଳରାମଙ୍କ ନାମରେ ଅନେକ ଭଜନ,ଚଉପଦୀ ମଧ୍ୟ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ବଳରାମଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆଉ ଯେ ପୁସ୍ତକ ନାହିଁ; ଏ'କଥା ନୁହେଁ, ଅନୁସନ୍ଧାନର କ୍ଷେତ୍ର ବିସ୍ତୃତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆହୁରି ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ହୁଏତ ଲୋକଲୋଚନର ଗୋଚରକୁ ଆସିପାରେ !

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ —

ଓଡ଼ିଶାର ପୁଣ୍ୟଶ୍ଳୋକ କବି, 'ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତ'ର ପ୍ରଣେତା, ଓଡ଼ିଶାରେ ଅତିବଡ଼ି ସଂପ୍ରଦାୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମହାତ୍ମା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଏ ଦେଶରେ ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ସୁପରିଚିତ । ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ନିସୃତ ହୋଇଥିଲେହେଁ, ସଂସ୍କୃତରେ ଲିଖିତ 'ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭାଗବତ' ମହାପୁରାଣର ଅନୁସରଣରେ ରଚିତ ଭାଗବତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ଘରେ ଘରେ ପରିଚିତ କରାଇଛି । ଆଜି ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ କୌଣସି ଗ୍ରାମ ନାହିଁ; ଯେଉଁଠାରେ ଭାଗବତ ପାଠ ସମ୍ବଳିତ 'ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗି' ନାହିଁ । ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁ ଗୃହସ୍ଥର ଘରେ ମଧ୍ୟ ଭାଗବତ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ପୁସ୍ତକର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ 'ଭାଗବତ' ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଆଦୌ ଅନୁବାଦ ନୁହେଁ । ଅତିବଡ଼ି ମୂଳ ଭାଗବତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି ମାତ୍ର !

ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ପ୍ରାମାଣିକ ତଥ୍ୟ ଅଦ୍ୟାପି ଆଲୋଚକମାନଙ୍କ ହସ୍ତଗତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅତିବଡ଼ି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଶିଷ୍ୟ କବି ଦିବାକର ଦାସଙ୍କ 'ଜଗନ୍ନାଥ ଚରିତାମୃତ'ରୁ ଅନେକ କିଛି ଉପାଦାନ ମିଳେ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରୁ ଜଣାଯାଏ—କବି ଜଗନ୍ନାଥ ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର କପିଳେଶ୍ବରପୁର ଗ୍ରାମର ପୁରାଣପଣ୍ଡା ଭଗବାନ ଓ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ କୋଡ଼ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲେ । ସେ ପିଲାଟିଦିନରୁ ବହୁଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନରେ ମନ ନିଯୋଗ କରି 'ଭାଗବତ', 'ରାମାୟଣ' ଓ 'ମହାଭାରତ' ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ସେ ଅଇଲେ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ॥
ନାମ କପିଳେଶ୍ବର ପୁର । ଶାସନ ମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କ ଘର ॥
ପୁରାଣ ପଣ୍ଡା ଭଗବାନ । ପଦ୍ମା ବୋଲଣ ପତ୍ନୀ ନାମ ॥
ପିତାଙ୍କୁ ବିଭା ନାସ୍ତି କଲେ । ସକଳ ବିଦ୍ୟାଯେ ପଢ଼ିଲେ ॥
ଯଜୁର୍ବେଦ ସାମ ବେଦକୁ । କଣ୍ଠସ୍ଥ କଲେକ ତାହାକୁ ॥
କଳାପ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଦୁଇ । ରଖିଲେ ଜିହ୍ବା ଅଗ୍ରେ ନେଇ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଭାରତ ସମଗ୍ର ପଢ଼ିଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ସାଧି । ଶ୍ରୀ ଭାଗବତେ ଦେଲେ ବୁଦ୍ଧି ॥

ଉକ୍ତ ଉଦ୍ଧୃତରୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ 'ରାମାୟଣ' ରଚନା ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ବିଜୟ ମଜୁମଦାର କହିଛନ୍ତି—

"He took to the Composition of Ramayana in Oriya sometimes before the advent of Chaitanya in Orissa"

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗତ ମଜୁମଦାର ତାଙ୍କ ଲିଖିତ 'Typical Selecti ns from Oriya Literature' ଶୀର୍ଷକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"I cannot too highly speak of what Jagannatha Das has done to raise his country men to a higher level of moral existence. No poet of old time enjoys so much popularity as poet Jagannatha Das does."

ଅତିବଡ଼ଙ୍କ ରଚିତ 'ଭାଗବତ' ଯେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ, ପଡ଼ୋଶୀ ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରାନ୍ତର ପ୍ରଥମ ଭାଗବତ ଅନୁବାଦକ ସନାତନ ବିଦ୍ୟାବାଗୀଶ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ (ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କୁ) ଅନୁକରଣ କରିଥିବାର ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି—

"ଶୁନ ଶୁନ ଶ୍ରୋତାଗନ କର ନିବେଦନ ।
ପ୍ରଥମ ହଇତେ ଭାଷା ଲେଖିଲୁଁ ଆପନ ॥
ଦଶମେର ଶେଷ ଷଷ୍ଟ ଭାଷା ନା ପାଇନ ।
ଅନେକତ ପାଣି ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବେଡ଼ାଇନ ॥
ଏ ହେତୁ ଉତ୍କଳ ଭାଷା କରିଲ ଲିଖନ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ କୃତ ଅପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣନ ॥
ଗ୍ରନ୍ଥ ସମାପନ ହୈତେ ଉତ୍କଣ୍ଠା ହଇୟାଁ ।
ବଙ୍ଗଜ ଭାଷାୟ ଉତ୍କଳ ମିଶାଇୟାଁ ॥

× × ×

ଇଥେ ସାଧୁଜନ ମୋର ଦୋଷ ନା ଲଇବେ ।
ଭାଗବତ ସାଧୁବାକ୍ୟ ଆନନ୍ଦେଶୁନିବେ ॥"

(ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର B/10 ପୋଥି ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ)

Digitized by PPRACHIN, SOA

କବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଗବତର 'ତିନିଶହ ବାଇଶି' ଅଧ୍ୟାୟ (୧ମରୁ ୧୧ଶ ସ୍କନ୍ଦ ସୁଦ୍ଧା)କୁ ସ୍ୱରଚିତ 'ଭାଗବତ'ରେ ତିନିଶହ ଅଠାଇଶି ଅଧ୍ୟାୟରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି । ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ସେ ମୂଳ ଭାଗବତର ଦୁଇଟି ଅଧ୍ୟାୟକୁ ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟାୟରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଅନ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ବିଷୟବସ୍ତୁର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ନିମିତ୍ତ ଅଧ୍ୟାୟ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରିଛନ୍ତି ।

ଅତଏବ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ 'ଭାଗବତ' ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖି ବୈକୁଣ୍ଠ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତେ, ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍କନ୍ଦଟିକୁ ମହାଦେବ ଦାସ ରଚନା କରି କେବଳ ଭଣିତାରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

"ସେ ନାରାୟଣ ପାଦେ ମୁହିଁ । ଶରଣ ଯାଇ ସେ ଅଛଇଁ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍କନ୍ଦ ଭାଗବତ । ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧ୍ୟା ନିମିତ ॥
ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ପ୍ରକାଶ । କରିତ ଲୋଡ଼ୁଅଛୁ ଆଶ ॥
ନାମ ମୋହର ମହାଦେବ । ବିପ୍ର କୁଳରେ ମୁଁ ସମ୍ଭବ ॥
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗତେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଚଳିଲେ ଗୋଲୋକ ଯେ ପଥ ॥
ଏହା ମୁଁ କରଇ ବିସ୍ତର । ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ସାର ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍କନ୍ଦ ତ୍ରୟୋଦଶ । ଯେମନ୍ତେ ହୋଇବ ପ୍ରକାଶ ॥
ପୁରାଣମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରି । ସୂତ ଯା କହିଲେ ବିସ୍ତରି ।"

ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଗବତରେ 'ତ୍ରୟୋଦଶ ସ୍କନ୍ଦ' ଓ 'ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ' ନାମରେ କୌଣସି ଖଣ୍ଡ ନ ଥିଲେହେଁ, ଓଡ଼ିଆରେ ଉକ୍ତ ଦୁଇଟି 'ସ୍କନ୍ଦ' ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତ୍ରୟୋଦଶ ସ୍କନ୍ଦରେ ଜନୈକ 'ଦ୍ୱାରକା ଜଗନ୍ନାଥ'ଙ୍କ ନାମ ଭଣିତାରୁ ମିଳୁଛି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଦରେ 'ଭକ୍ତିଯୋଗ', ଜ୍ଞାନଯୋଗ, ବିଭୂତି ଯୋଗ, ସିଦ୍ଧିଯୋଗ, ସୃଷ୍ଟିତତ୍ତ୍ୱ, ଶରୀର ତତ୍ତ୍ୱ ଆଦିର ଆଲୋଚନା କରିବା ପରେ; ପୁଣି ତ୍ରୟୋଦଶ ସ୍କନ୍ଦରେ 'ଭକ୍ତ ଲକ୍ଷଣ' (୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ), ଜ୍ଞାନ ଲକ୍ଷଣ (୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ), ଆଦି କାୟା ସୃଜନ (୯ମ ଅଧ୍ୟାୟ,) ବିଭୂତି ଯୋଗ (୧୦ମ ଅଧ୍ୟାୟ) ବିଷୟର ଅବତାରଣା କରିଥା'ନ୍ତେ ବା କାହିଁକି ?

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଦର ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉଦ୍ଧବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଉତ୍ତରାପଥରେ ତପଃସାଧନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିଥିବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଥିବା ସ୍ଥଳେ, ପୁଣି ତ୍ରୟୋଦଶ ସ୍କନ୍ଦରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ଉଦ୍ଧବର ବୈକୁଣ୍ଠ ଗମନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିତାନ୍ତ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ କି ? ଏଣୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଧାରଣା କରାହୁଏ ଯେ, ତ୍ରୟୋଦଶ ସ୍କନ୍ଧ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜଣେ କବିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ହୋଇଛି ।

'ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ' ନାମରେ ମିଳୁଥିବା ପୁସ୍ତକଟି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାହା ଭାଗବତ ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ବୋଲି ଧାରଣା କରାହୁଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସ୍ୱରଚିତ 'ଭାଗବତ'ର ଦଶମ ସ୍କନ୍ଧ (ଗୋପଲୀଳା)ରେ 'ରାଧାଜନ୍ମ' ଓ 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା' ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନା ନ କରି, ପୁଣି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକର ଅବତାରଣା କରିଥା'ନ୍ତେ କାହିଁକି ? ତେଣୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଗୌଡ଼ୀୟ ମତବାଦର ଦୁଇଜଣ ପ୍ରବୀଣ ଉତ୍କଳୀୟ ପଣ୍ଡିତ— ବଳଦେବ ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ଓ ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ରାଧାପୂଜା ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହେବା ପରେ ପରେ, 'ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ' ନାମକ ପୁସ୍ତକଟି ରଚିତ ହୋଇ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ସୁଖ୍ୟାତ ଅତିବଡ଼ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ନାମ ଭଣିତାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ 'ଭାଗବତ'ର ବିଭିନ୍ନ ପାଠଭେଦ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲାଣି । ଏପରି କି; ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ କରଙ୍କ ସଂଶୋଧିତ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ 'ଭାଗବତ'ର ପାଠ ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ଅପ୍ରକାଶିତ ପୋଥିର ପାଠରେ ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିବାର ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଅତିବଡ଼ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିବା ପଣ୍ଡିତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦାସ; ସ୍ୱର୍ଗତଃ ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ କାବ୍ୟକଣ୍ଠ ସଦାଶିବ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଅତିବଡ଼ ଜଗନ୍ନାଥ' ଓ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ 'ଉଦୟ କାହାଣୀ' ଆଦି ପୁସ୍ତକ ଅନୁସାରେ, ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୮୭ରୁ ୧୪୯୦ ମଧ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା ଅନୁମାନ କରିଛନ୍ତି । *

ଅତିବଡ଼ ଉଭୟ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରି ଉତ୍କଳ ଭାରତୀଙ୍କ ପାଦରେ ଅର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚିତ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି—

୧—କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି କଳ୍ପଲତା, ୨—କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି କଳ୍ପଲତା ଫଳ, ୩—ନିତ୍ୟ ଗୁପ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣି ବା ନିତ୍ୟଗୁପ୍ତ ମାଳା, ୪—ଉପାସନା ଶତକ, ୫—ପ୍ରେମ ସୁଧାନିଧି,

---

* ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ (୧ମ ଭାଗ) ପୃ- ୫୮୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

୬—ନିତ୍ୟାଚାର, ୭—ଦୀକ୍ଷା-ସମ୍ବତୋପାସନା ବିଧି, ୮—ନୀଳାଦ୍ରି ଶତକ, ୯—ଜଗନ୍ନାଥ ଚରିତାମୃତୋନିଧି ସରଣୀ ପ୍ରଭୃତି ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୂଚୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକରୁ କେତେକଣ୍ଟି ଗ୍ରନ୍ଥର ନାମମାତ୍ର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ; କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ କୌଣସିଠାରେ ଉପଲବ୍‌ଧ ହୁଏନାହିଁ ।

ଅତିବଡ଼ିଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ନିସୃତ ଯେଉଁ କେତେକଣ୍ଟି ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକର ସନ୍ଧାନ ମିଳୁଛି, ତନ୍ମଧ୍ୟରେ 'ଭାଗବତ', ମହାଭାରତ, ରାମାୟଣ ଓ ଇତିହାସ ପୁରାଣ ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନୁକରଣ ଓ ଅନୁସରଣରେ ଲିଖିତ । ତାଙ୍କ ସ୍ୱକୀୟ ପ୍ରତିଭାରୁ ଯେଉଁ କେତେକଣ୍ଟି ମୌଳିକ ରଚନା ଲୋକସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଛି; ତନ୍ମଧ୍ୟରେ କେତେକଣ୍ଟି ପୁସ୍ତକ ଅନ୍ୟଜଣେ 'ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ'ଙ୍କ ରଚନା ବୋଲି ଆଲୋଚକମାନେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ 'ପ୍ରମୋଦ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି'' ନାମକ ଖଣ୍ଡ ଏ କାବ୍ୟ ଭଦ୍ରକ ଅଞ୍ଚଳର ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର କବି ଜଗନ୍ନାଥ ପାଣିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଭାବରେ ଜଣାଯାଏ । ସେ ଯାହାହେଉ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକଣ୍ଟି ପୁସ୍ତକ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ।

୧—ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂଗୋଳ, ୨—କାଳୀୟ ଦଳନ, ୩—ତୁଳାଭିଣା, ୪—ଷୋଳ ଚଉପଦୀ, ୫—ପାହାନ୍ତ ଅବକାଶ, ୬—ଇନ୍ଦ୍ର ମାଳିକା, ୭—ଗଜ ନିସ୍ତାରଣ, ୮—ଜ୍ଞାନସାଗର ଗୀତା, ୯—ମାଳା ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ୧୦—ଭବିଷ୍ୟ ମାଳିକା, ୧୧—ଉଦ୍ଧବ ଜଣାଣ, ୧୨—ପଶାପାଳି, ୧୩—ପଦ୍ମକଳ୍ପ ଟୀକା, ୧୪—ହରିଣୀ ସୁତ୍ତ, ୧୫—ଗୋପୀଭାଷା ଅର୍ଥ, ୧୬—ଦୀକ୍ଷା ସମ୍ବାଦ, ୧୭—ଅକ୍ରୂର ବୋଲି, ୧୮—ରୁକ୍ମିଣୀ ମାଳିକା, ୧୯—ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂଗୋଳ ଚୂଡ଼ାମଣି, ୨୦—ଭକ୍ତିଚନ୍ଦ୍ରିକା, ୨୧—ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ, ୨୨—ଅର୍ଥ କୋଇଲି, ୨୩—କଳି ମାଳିକା, ୨ —ଜ୍ୱରବଳୀ (ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକରେ ବାଣାସୁର ସହିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଶିବଜ୍ୱର ଓ ବିଷ୍ଣୁଜ୍ୱରଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି), ୨୫—ଏକାଦଶୀ ବ୍ରତ ଗୀତା, ୨୬—ପଞ୍ଚଭୂତ ଗୀତା, ୨୭—ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ, ୨୮—ଶୈବାଗମ, ୨୯—ଅଳଙ୍କାର ବୋଲି, ୩୦—ମନଃଶିକ୍ଷା, ୩୧—ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ଗୀତା, ୩୨—ପାଷାଣ୍ଡ ଦଳନ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ 'ଭଜନ' ଓ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଭଜନ ଆଦି ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଏହି ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ରଚିତ, ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଆଦୌ ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ, ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ତଥାପି ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଯେ ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ—

ପଣ୍ଡିତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ'ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତୃତୀୟସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସମୟ ସୂଚକ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳି ନ ଥିଲେହେଁ 'ଉଦୟ କାହାଣୀ'ର ବିବରଣୀ ଅନୁସାରେ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୮୭ରେ ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

କଟକ ଜିଲ୍ଲାର 'ଅଡଙ୍ଗ' ଗ୍ରାମରେ ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ଜଗୁ ମଲ୍ଲିକ ଓ ରେଖାଦେବୀଙ୍କ କୋଳ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲେ । ଯଶୋବନ୍ତ ଆବାଲ୍ୟରୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମତବାଦୀ ଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ ପୂର୍ବକ ନିଜର ଜନ୍ମସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ବୈବାହିକ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଈଶ୍ୱରାଧନାରେ କାଳାତିପାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜନଶ୍ରୁତିରୁ ଜଣାଯାଏ— ସେ ଜଣେ ଯୋଗଜନ୍ମା ପୁରୁଷ ଥିଲେ ଏବଂ ଅଦ୍ଭୁତ କର୍ମ କରି ଜନସାଧାରଣ ତଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରାଇ ପାରୁଥିଲେ । କୌଣସି ଏକ ଅବସରରେ ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଦେବ ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ଯୋଗସାଧନ ତଥା ଅଦ୍ଭୁତ ଶକ୍ତିରେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ।

ସନ୍ଥ ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ଥିଲେ— ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତତ୍ତ୍ୱର ପରିପୋଷକ ତଥା ନିରଞ୍ଜନ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଉପାସକ । ସେ ନିଜ ମତବାଦର ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଯାଇ ଅନେକ 'ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଭଜନ' ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଭଜନଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟବର୍ଗ ଗାନକରି ଜନସମାଜରେ ଯଶୋବନ୍ତଙ୍କ ମତବାଦକୁ ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି ।

"ଅଣ ଯେ ଅକ୍ଷର ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳ ଗୋଟିଏ ।
ଆଦ୍ୟ ଯେ ଅପର୍ଣ୍ଣା ତହିଁ ମଧ୍ୟୁ ଜାତ ହୋଏ ॥
ଓ ମିତ ଅକ୍ଷର ତହିଂ ହୁଏ ଉତପନ୍ନ ।
ପରମହଂସ ଆବୋର ସ୍ଥିତି ନିରଞ୍ଜନ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନିରଞ୍ଜନ ପୁରୁଷଙ୍କ ଦେହେ ଚିର କଳା ।
ଅବନା ଆଠ ଅକ୍ଷର ଯେନ କରେ ଖେଳା ॥

× × ×

କହେ **ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ** ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପୟର ।
ଏହା ଭେଦି ଭଜନ କରିବ ଏକାକ୍ଷର ॥

× × ×

କମଳର ଭିତରେ ଭ୍ରମରର ବାସ ।
କବାଠ କିଳିଣ ଯେ ରହିଛି ପରମହଂସ ॥
ଓଁ ତତ୍ତ୍ୱ ତାରକ ମନ୍ତ୍ର ରାମନାମ ବାଣୀ ।
ତ୍ରିବେଣୀ ଶିଖରେ ଏକା ପଡ଼ିଛି କଳିଣି ॥
କହେ **ଯଶୋବନ୍ତ** ସଦଗୁରୁଙ୍କ ପୟର ।
ଏହା ସେହି ଭଜନ କର ଏକାକ୍ଷର ହେ ॥"

କବି ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ଅନେକ ଭଜନ ରଚନା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେତେଖଣ୍ଡି ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚିତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଶିବ ସ୍ୱରୋଦୟ ବା ସ୍ୱରୋଦୟ, ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା, ହେତୁ ଉଦୟ ଭାଗବତ, ଗୋବିନ୍ଦ-ଚନ୍ଦ୍ର ଗୀତା, ଢବ୍ୟଦେହ, ଲୋଇ ଗୀତା, ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଓ ବନଭୋଜ ବୋଲି ଆଦି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ତାଙ୍କ ରଚିତ 'ମାଳିକା' ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୁପରିଚିତ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ଚରିତ୍ର, ଆଚାର ବିଚାର ଆଦିର ଏକ ଆନୁମାନିକ ବିବରଣୀ ମାଳିକା ପୋଥିରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ତା' ଫଳରେ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ବିପାକ ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ଜଣେ ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ବକ୍ତା ରୂପେ ଯୋଗୀ ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ତା'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

କବିଙ୍କ ରଚିତ 'ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଗୀତା' ପୁସ୍ତକଟି ବଙ୍ଗଦେଶର ରାଜା ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଓ ତାଙ୍କ ମାତା ମୁକ୍ତା ଦେଈଙ୍କ ଆଖ୍ୟାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ହାଡ଼ିପା ନାମକ ଗୁରୁଙ୍କ ଉପଦେଶରେ କିପରି ମୋକ୍ଷମାର୍ଗର ପଥିକ ହୋଇଥିଲେ, ସେହି ଘଟଣାଟି ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

'ଶିବ ସ୍ୱରୋଦୟ' ଶୀର୍ଷକ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ସଂସ୍କୃତର 'ସ୍ୱରୋଦୟ ଲେଶ' ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅବଲମ୍ବନରେ ଲିଖିତ । ଯୋଗସାଧନର ପ୍ରଣାଳୀ ଅତି ସହଜ ତଥା ସରଳ ଭାବରେ ଏଥିରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଅଛି ।

'ପ୍ରେମଭକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଗୀତା' ପୁସ୍ତକଟି ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ— ବିଭାଗର ଏକ ଉପାଦେୟ ରଚନା । ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀରକୁ ଆଧାର ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି; ସୃଷ୍ଟିତତ୍ତ୍ୱ, ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି, ଯୋଗମାୟାଙ୍କ ଜନ୍ମ ଓ ସୃଷ୍ଟିପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରଭୃତି ହେଉଛି — 'ବ୍ରହ୍ମଗୀତା' ପୁସ୍ତକର ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ ।

'ଯନ୍ତ୍ରବୋଲି' ପୁସ୍ତକରେ ବିଭିନ୍ନ 'ଯନ୍ତ୍ରବସାଣ' ତଥା ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତତ୍ତ୍ୱର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଗୁହ୍ୟଚକ୍ର, ଲିଙ୍ଗଚକ୍ର, ନାଭିଚକ୍ର, ହୃଦୟଚକ୍ର, କଣ୍ଠଚକ୍ର ଓ ଲଲାଟ ଚକ୍ରର ଅବସ୍ଥିତି ଏବଂ ତହିଁରେ 'ପରମପୁରୁଷ'ଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆଦିର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଚାର ହେଉଛି — ପୁସ୍ତକଟିର ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ ।

'ଲୋକଗୀତା' ଓ ଦିବ୍ୟଦେହ—ଉଭୟ ପୁସ୍ତକରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ୟୋତିର ସନ୍ଦର୍ଶନରେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନର ଉଦୟ ତଥା କ୍ଷିତି, ଆପ, ତେଜ, ମରୁତ୍ ଓ ବ୍ୟୋମର ସମାବେଶରେ ନିର୍ମିତ ଶରୀରର ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି ସାଧନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

"ପୃଥିବୀ ଆପ ତେଜ ବାୟୁ ଆକାଶ ।
ପଞ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୱ ଘେନି କାୟା ପ୍ରକାଶ ॥
× × ×
ଭାବେ ଭକ୍ତି କରି ଶରଣ ପଶ ।
ଭାବେ ଭଣିଲେ **ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ** ।"
(ଲୋକଗୀତା)

"ଜ୍ୟୋତି ପରମର ଯେଉଁ ବିଚାର ।
ତୋତେ କହଇ ଶୁଣ ସୁମନର ॥
ଯେଣେ ପାଇବୁ ଜ୍ଞାନ ସଦଗତି ।
ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ପାଇବୁ ମୁକତି ॥

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମୋହ ହର ଭଗତ କ ମୁହାଁସ ।
ଅଣ ଅପ୍ରାଧି ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ॥"
(ହବ୍ୟଦେଷ୍ଣା)

'ଆତ୍ମ ପରଚେ ଗୀତା' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ବିଷୟକ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଞ୍ଚସର୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ କେତେକ ଶ୍ଳୋକ ରଚନା କରାଯାଇ ତା'ର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି । ପୁସ୍ତକରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁର ସାରାଂଶ ପୁଷ୍ପିକାରୁ ଆଭାସ ମିଳେ ।

"ନିତ୍ୟର କଥା ଜାଣନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ କହେ ବିଚାରି ।"

"ଇତିଶ୍ରୀ ଆତ୍ମପରଚେ ଗୀତା ହରି ଅର୍ଜୁନ ବିଚାର ଈଶ୍ୱର-ପାର୍ବତୀ ସମ୍ବାଦେ ଗୋଲୋକ ବୈକୁଣ୍ଠ ବିଚାର କଥନେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ସର୍ଗ ।"

କବି ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତିର ପରିପୋଷକ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଚନାରେ ଭକ୍ତିତତ୍ତ୍ୱର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଊଣା-ଅଧିକେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ—

ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ ସଖା ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦ୍ୱାପରର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଖା ସୁଦାମାଙ୍କ ଅବତାର ବୋଲି ବିଭିନ୍ନ ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ ।

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳା ନଦୀ ତଟବର୍ତ୍ତୀ ନେମାଳ ଗ୍ରାମର ଅନତିଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ତିଳକଣା ଗ୍ରାମରେ, ଦୀନବନ୍ଧୁ ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କ ଔରସରେ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ଜନ୍ମ ସମ୍ବତ୍ସର ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୮୨ ବୋଲି କେତେକ ଆଲୋଚକ 'ଉଦୟ କାହାଣୀ' ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିବରଣୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଜନ୍ମ ସମ୍ବତ୍ସରରୁ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଥିଲେହେଁ; ପ୍ରଚଳିତ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି— ଚତୁର୍ଥ ସଖା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଥିଲେ— ଜାତିରେ ଶୂଦ୍ର ଓ ସେ ଗୋପାଳ ଘରେ ଜନ୍ମ-ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଜାତିରେ 'କରଣ' ଓ 'ଖଣ୍ଡାୟତ' ଥିବାର ଜଣେ ଅଧେ ଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ।

"ଶୂଦ୍ର କୁଳରେ ମୁଁ ହୋଇବି ଜାତ ।
ନାମ ହୋଇବ ମୋର **ଅଚ୍ୟୁତ** ॥
ଶୂଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗଣନା ମୁଁହିତ ଅଟଇ ।
ଦୀକ୍ଷା ଗୋଟି ପାଇଅଛି ଗୋପକୁଳେ ଥାଇ ॥"

ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ସିଦ୍ଧ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କର ଜ୍ଞାନୋଦୟ ହୋଇଥିବାର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ରହିଛି । ସେ ପିତାମାତାଙ୍କ ଗହଣରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଧାମକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ, ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍ ହୋଇଥିଲା । କଥିତ ଅଛି— ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ପାଦ ସ୍ପର୍ଶ ମାତ୍ରେ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କର ଜ୍ଞାନୋଦୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜଣାଯାଏ— ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ ଅନୁଗାମୀ ସନାତନ ଦାସଙ୍କ ଠାରୁ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ରରୁ ଜଣାଯାଏ— ଶ୍ରୀଚରଣ ଗୋସାଇଁ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ ।

ସନ୍ଥକବି ଯଶୋବନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଅଡଙ୍ଗ ଗ୍ରାମର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ରଘୁରାମଙ୍କ କନ୍ୟା ଚମ୍ପାବତୀଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଗୋସାଇଁ ଗୋପାଳମାନଙ୍କୁ ଦୀକ୍ଷାଦାନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ମଠ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସେହି ମଠଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ନେମ୍ପାଳ ମଠ ଓ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ବାଙ୍କ ମୁହାଣ ମଠ ପ୍ରଧାନ ।

ସିଦ୍ଧ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ନେମ୍ପାଳରେ କିଛିକାଳ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ପରେ, ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ତୀର୍ଥକ୍ଷେତ୍ର ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସ୍ଥାନ ପରିଭ୍ରମଣରେ ବାହାରି; ରଣପୁର ରାଜ୍ୟରେ କିଛିକାଳ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ । ସେ ରଣପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମଣିନାଗ ପର୍ବତର ଏକ ଯୋଜନ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ମଟିଖଣ୍ଡ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ସମୟରେ ରଣପୁରର ରାଜା ପଦ୍ମନ ନରେନ୍ଦ୍ର, ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଭାରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ, ତାଙ୍କର ଭରଣ-ପୋଷଣର ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

“ରଣପୁର ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମେ ବାସ କରିଥାଇଁ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନରେନ୍ଦ୍ର ପୋଷନ୍ତି ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ॥

× × ×

ରଣପୁର ସୀମା ମହିଖଣ୍ଡ ଯେ ଗ୍ରାମରେ ।
ମୋହର ଘର ଅଟଇ ତହିଁର ମଧ୍ୟରେ ॥
(ହରିବଂଶ)

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅପାର କରୁଣା ବଳରୁ କବିତ୍ୱ ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ—

“ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମ ବା ଗୁରୁଜ୍ଞାନ, ଦଶପଟଳ ମାଳିକା, ଗରୁଡ଼ ଗୀତା, ଶୂନ୍ୟ ସଂହିତା, ମହାମନ୍ତ୍ର ବା ମନ୍ତ୍ରରାଜ, ଷଡ଼ଚକ୍ର, ତତ୍ତ୍ୱବୋଧିନୀ ଗୀତା, ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଶାଙ୍କୋଳ, ଅଣାକାର ସଂହିତା, ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା, ଅକଳିତ ସଂହିତା; ଆଗତସାର, ପରମ ରହସ୍ୟ, ଗୁପତ ଗହନ ଗୀତା, ଧ୍ୱନି ସଂହିତା, ଗୁପ୍ତ ସଂହିତା, ଜ୍ୟୋତି ସଂହିତା, ବୀଜସାଗର ଗୀତା, ବସାଣ, ଅଣାକାର ବ୍ରହ୍ମଯନ୍ତ୍ର, କର୍ମସଂହିତା, ପରମ ଗୁପ୍ତ ଗୀତା, ଶିଶୁବେଦ ସପ୍ତାଙ୍ଗ, ଏକାକ୍ଷର ସଂହିତା, ଉଦୟ କାହାଣୀ, ବାରମାସ ଚଉତିଶା ଉପଦେଶ, ଅନାହତ ସଂହିତା, ଅନାହତ ଧ୍ୱନି ସଂହିତା, ଅବାଡ଼ ସଂହିତା, ଭାଗବତ ଲହରୀ, ହରିବଂଶ ଆଦି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ତାଲିକାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ‘ଲହରୀ ହରିବଂଶ’ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ବିରାଟକାୟ ଓ ସାତଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ । ସେଥିରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜନ୍ମ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମୁଦାୟ ଦ୍ୱାରକା ଲୀଳାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି କବିଙ୍କ ରଣପୁର ଅବସ୍ଥାନ ସମୟରେ ରଚିତ । ଏପରି ଏକ ବିଶାଳ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ରଣପୁରର ରାଜା ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବପର ହୋଇଥିଲା ।

କବି ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରୁ ଏତିକି ଜଣାଯାଏ ଯେ, ସେ ନିତ୍ୟ ରହସର ପ୍ରେମୀଯୁଗଳ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅନନ୍ୟ ଉପାସକ ଥିଲେ । ତେଣୁ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରହସ ଲୀଳା କୀର୍ତ୍ତନରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଚନା ମୁଖରିତ ହୋଇଛି । କବି ଅଚ୍ୟୁତଙ୍କର ଅନ୍ୟ କେତେକ ରଚନାରେ; ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ବୌଦ୍ଧଯାନର ନାସ୍ତିକତା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଭାସ ମିଳେ । ସେ ତାଙ୍କର ଅଧି-କାଂଶ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ଶୂନ୍ୟପୁରୁଷ, ନିରଞ୍ଜନ ଜ୍ୟୋତି ସ୍ୱରୂପ, ଶରୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୁହ୍ୟଚକ୍ର ଆଦି ଷଡ଼ଚକ୍ର, ପାଞ୍ଚମନ, ପଚିଶ ପ୍ରକୃତି, ଦ୍ୱାଦଶ ଦଳ, ଷଡ଼ରିପୁ ଓ ଏକାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଆଦିର ବିଶଦ ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ନିରଞ୍ଜନ ପୁରୁଷଙ୍କ ଆବାସ ଓ ତାଙ୍କୁ ଯୋଗସାଧନ ଫଳରେ ଆୟତ୍ତ କରି ଦେହଧାରୀ ମୋକ୍ଷପଥରେ ପଥିକ ହୋଇପାରେ । ମନୁଷ୍ୟ ସଂସାର ରୂପକ ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ି ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛି; ତା'ର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଷୋଡ଼ଶଦଳ ପଦ୍ମ ଉପରେ ଓଲଟ ହଂସ ବା ଅରୂପବ୍ରହ୍ମ ଲୀଳା କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ (ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ) ମାୟାମୋହ ପ୍ରଭୃତି ଦୁଷ୍ଟବୃତ୍ତିମାନେ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ନିରଞ୍ଜନଙ୍କର ଉପାସନା କରି ତାଙ୍କ ପଦାରବିନ୍ଦରୁ ଝରୁଥିବା ଅମୀୟ ରସ ପାନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବ; ତା'ହେଲେ ଏହି ସଂସାର ରୂପକ ପାରିବାରରୁ ସହଜରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଏହି ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତତ୍ତ୍ୱ ବା ଶରୀରତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଞ୍ଚସଖାକାଳୀନ ଉତ୍କ-ଳରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମତବାଦର ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ହେଉଛି— ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟ । ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ପ୍ରତିପାଦିତ ମତବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ, ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଉଦ୍ଧୃତାଂଶରୁ ଅନେକାଂଶରେ ଜିଜ୍ଞାସା ମେଣ୍ଟାଇ ହେବ—

"ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ କର ଯୋଡ଼ି କରି ତୁ ଲୟେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖ କରି କର ତୁ ଲୟେ ॥
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମୁଖ କରି ଶିତାକୁ ଧାୟି ।
ତ୍ରିକୂଟ ସନ୍ଧିରେ ଅଲେଖକୁ ନେଇ ॥
ନିରାକାର ମନ୍ତ୍ର କଣ୍ଠଚକ୍ରରେ ।
ବୋଲିବାକୁ ସ୍ୱର ଅର୍ଦ୍ଧ ମୁଖରେ ॥
ହାତ୍ରିଂଶ ଅକ୍ଷର ଉଚ୍ଚାର କର ।
ନୟନ ନ ଚଳୁ ଶିତା ଚକ୍ରର ॥
ଯେସନରେ ବାବୁ ବୋଇତ କାକ ।
ନ ଚଳେ ନ ଗୃଳେ ତିଳମାତ୍ରକ ॥

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

(ଏକୋଇଶି)

ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଉଦାରରେ ରହେ ।
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସବୁ ମାୟା ବହେ ॥
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଦୟାଳୁ ଅଟଇ ।
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସବୁ ଘଟରେ ରହି ॥
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ କରେ ନଟଘଟ ।
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଜାଣେ ଛନ୍ଦ କୂଟ ॥

× × ×

ଏକାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ର ବେଢ଼ି ଅଛନ୍ତି ।
କାମ କ୍ରୋଧ ମୋହ ଦ୍ୱାର ଜଗନ୍ତି ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ଦଳାଇ ଗଡ଼ନାୟକ ।
ପଞ୍ଚଶ ପ୍ରକୃତି ପାଞ୍ଚ ମନ୍ ତ ॥
ଷଟ୍‌ଚକ୍ରରେ ପଞ୍ଚାଶ ଅକ୍ଷର ।
ବାସ୍ତୋରୀ ନାଡ଼ି ଯେ ଗଡ଼ ପାଖର ॥

× × ×

ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଥା'ନ୍ତି ଆବୋର ॥

× × ×

ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷରେ ଏତେକ ତେଜ ।
ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଭୋଗ୍ୟ କରଇ ରାଜ୍ୟ ॥
ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଅଲଗ ରହି ।
ଲୀଳା କରୁଛି ଶୂନ୍ୟ ପରେ ରହି ॥
ନ ଛୁଅନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପଚିଶ ଜନ ।
ଅଲଗେ ରହି କରେ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ॥

× × ×

ଏ ଦେହକୁ ବାବୁ ଚରତେ ନ ଯା ।
ନିରାକାର ଭଜ ଚରତେ ଯା ଯା ।”

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟ, ବିଶେଷତଃ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ରଚନାରେ ଗୁରୁପୂଜା ତଥା ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ କାହିଁକି; ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ନିର୍ଗୁଣ ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ ବା ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟରେ ଗୁରୁପୂଜାର ଉପାଦେୟତା ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ନିର୍ଗୁଣଭକ୍ତିର ଉପାସକମାନେ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଗୁରୁଙ୍କୁ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ଦେଇଥାନ୍ତି । ସନ୍ଥ-କବି କବୀର ଦାସଙ୍କ ଭାଷାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ—

"ଗୁରୁ ଗୋବିନ୍ଦ ଦୋଉ ଖଡ଼େ କାକୋ ଲାଗୁଁ ପାୟ ।
ବଲିହାରି ବହି ଗୁରୁ ଜୋ ଗୋବିନ୍ଦ ଦିଓ ବତାୟ ॥"

ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁପୂଜାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ କମ୍ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ —

"ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମା ଗୁରୁର୍ବିଷ୍ଣୁଃ
ଗୁରୁଦେବୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ଗୁରୁଃ ସାକ୍ଷାତ୍ ପରଂବ୍ରହ୍ମ
ତସ୍ମୈ ଶ୍ରୀ ଗୁରବେ ନମଃ ।"

× × ×

"ଅଜ୍ଞାନ ତିମିରାନ୍ଧସ୍ୟ ଜ୍ଞାନାଞ୍ଜନଶଳାକୟା ।
ଚକ୍ଷୁରୁନ୍ମୀଳିତଂ ଯେନ ତସ୍ମୈ ଶ୍ରୀ ଗୁରବେ ନମଃ ।"

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକାଧିକ ଅଚ୍ୟୁତ ବା ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଥିବାର ସମାଲୋଚକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । 'ଛପୋଇ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ମୂଳକ ଖଣ୍ଡ କାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା ହେଉଛନ୍ତି— ଅଚ୍ୟୁତ । ସେ ନିଜକୁ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋକୁଳରାୟ ଚୂଡ଼ାମଣି ବୋଲି ଉଲ୍ଲିଖିତ କରିଛନ୍ତି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଧ୍ରୁବ-ଲୀଳା, ଚମ୍ପାବତୀ ହରଣ ଓ ସର୍ବମଙ୍ଗଳା ଜଣାଣ ଆଦି ପୁସ୍ତକରେ "ଦ୍ୱିଜ ଅଚ୍ୟୁତ" ବୋଲି ଭଣିତା ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଗୋଟିଏ ନାମରେ ଏକାଧିକ ଏକ ସମୟରେ ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିବା ଆଦୌ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତଥାପି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା ହୋଇଥିବା ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଭଜନର ସନ୍ଧାନ ମିଳୁଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ହଂସ ଉଡ଼ିଯିବ ହଂସୁଲୀ ଚଳିବ ମୃତ୍ତିକା ଘଟ ଯେ ପଡ଼ି ରହିଥିବ ।
କହନ୍ତି **ଅଚ୍ୟୁତ** ନେମ୍ଭାଳ ମଠରେ ବେକ୍ତ ନାମ ଆଶ୍ରେ କର ॥"

× × ×

"ବୋହୂ ବାଳ ଅବଳାରେ,
ଖେଳଇ ବାରଜଣରେ ।
ବାରଜଣ ଛାଡ଼ି ତେରକୁ ଗମିଲେ
ବୋହୂର ପୂରବ କାଳ ॥"

× × ×

"ବୋହୂ ମୋର ଧନ ବୋହୂ ମୋ ଜୀବନ
ବୋହୂ ଲାଗି ଏତେ ସରି ।
ପାମର **ଅଚ୍ୟୁତ** ଭାବରେ ଭଣିଲେ
ହେବଂ ଭବଜଳୁ ପାରି ॥"

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଜନ ଗାନ କରି ଅନେକ ଗୀତ ରଚନା କରିଛନ୍ତି—

"ଦୀନବନ୍ଧୁ ହେ, ମୋ ଦୁଃଖ ନ ଗଲା ଯେ !
ତୁମ୍ଭେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ମୋ ବନ୍ଧୁ ନୋହିଲେ,
ମୋ ବନ୍ଧୁ ହୋଇବ କେ ?"

× × ×

"ବିଷ୍ଣୁକୁ ଯେପରି ପିଞ୍ଜଡ଼ା ଆବୋରି
ଭକ୍ତକୁ ତେହ୍ନେ ଗୋସାଇଁ ।
ଦୀନ **ଅଚ୍ୟୁତ** ସେ ଭାବରେ କହିଲେ
ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ଚିତ୍ତ ଦେଇ ।"

'ଗୋପାଳଙ୍କ ଓଗାଳ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ ପୁସ୍ତକର ଭଣିତାରେ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ନାମ ରହିଛି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ, 'ଓଗାଳ' ଗୁଡ଼ିକ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାର ରଚନା । ସେଥିରେ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସମୟରେ ଗୋପାଳମାନଙ୍କ ଲଉଡ଼ି ଖେଳ ଚାଲିଥିବାବେଳେ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଢଙ୍ଗରେ କେତେକ କବିତା ରହିଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ଆହେ—

ଆଦ୍ୟ ମଗୁଶୀର ମାସର ମୂଳ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲେଉଡ଼ନ୍ତି ରାଧିକା କୋଳ;
ମୋ ମାଇଁ ଲୋ ! ·

× × ×

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ଅଙ୍ଗ ସୁବେଶ ।
ବାରମାସୀ ଗୀତ ହୋଇଲା ଶେଷ,
ମୋ କାହ୍ନୁରେ !"

× × ×

"ପୂର୍ବଜନ୍ମେ କଂସାସୁର କିଏ ଥିଲା ଭାଇ !
ଦାନବ ବନ୍ଧୁରୁ ଜନ୍ମ ହୋଇଲା କମ୍ପାଇଂ ॥

× × ×

କଂସାସୁର ପୂର୍ବର ଯେ ଚରିତ କହୁଛି ।
ଯାହା ମୋତେ ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହୋଇଅଛି ॥

× × ×

କଂସାସୁର ଜନ୍ମର ବିଧାନମାନ ଏହି ।
ଗୀତେ ଭଣିଲେ **ଅଚ୍ୟୁତ** କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଧ୍ୟାୟି ॥"
ଇତ୍ୟାଦି ।

ପରିଶେଷରେ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ, ସେ ଥିଲେ— ଜଣେ ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା ସମ୍ପନ୍ନ କବି, ସିଦ୍ଧ-ସାଧକ ଓ ଯୋଗ-ଜନ୍ମା ମହାପୁରୁଷ । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ରୂପେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଓଡ଼ିଶାର ସାକ୍ଷର ଜନତା ଦ୍ୱାରା ସମାଦୃତ ହେଉଥିବ, ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଅନନ୍ତ ଦାସ—

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସମାଲୋଚକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଆର୍ତ୍ତବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ମହାପୁରୁଷ ଅନନ୍ତ ଦାସ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୯୩ ସାଲରେ ପୁରୀକଲ୍ଲାର ବାଲିପାଟଣା

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ଥିଲ— କପିଳ ଓ ମାତାଙ୍କ ନାମ ଗୌରୀ ।

ଅନନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ନାମ ପୂର୍ବରୁ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ 'ଶିଶୁ' ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥିବାରୁ, ସମାଲୋଚକମାନେ ତାଙ୍କ ନାମ 'ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ' ଓ ସେ ଓଡ଼ିଶାରେ 'ଶିଶୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ'ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଥିବାର ମତ ଦିଅନ୍ତି । କେବଳ ଅନନ୍ତ ଦାସ ନୁହଁନ୍ତି; ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ କବି ନିଜକୁ ଶିଶୁ ବୋଲି ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ରାମବିଭା' ଓ 'କଳ୍ପଲତା' କାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦାସ ରାୟ ଓ ଗୃହଇଛାବତୀ କାବ୍ୟର ରଚୟିତା ବନମାଳୀ ଦାସ, ଉଷାଭିଳାଷର କବି ଶଙ୍କର ଦାସ ଶଶିସେଣାର ପ୍ରଣେତା ପ୍ରତାପ ରାୟ ଓ ଅଶ୍ୱମେଧଯାଗ କବି ଦୟାନିଧି ଦାସ ପ୍ରଭୃତି ନିଜ ନାମର ପୂର୍ବରେ 'ଶିଶୁ' ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ।

କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ରସକଲ୍ଲୋଳର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ ନିଜ ନାମ ପୂର୍ବରେ 'ଦୀନ' ଶବ୍ଦ ଲଗାଇଛନ୍ତି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଅନେକ କବି ସ୍ୱ ସ୍ୱ ନାମ ପୂର୍ବରୁ 'ହୀନ' 'ପାମର' 'ମୂଢ଼' ଆଦି ନମ୍ରତା ସୂଚକ ପଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ 'ଶିଶୁ' ସଂପ୍ରଦାୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ହେଲେ; ଅନ୍ୟମାନେ 'ଦୀନ', 'ହୀନ', 'ମୂଢ଼' ଓ 'ପାମର' ସଂପ୍ରଦାୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବୋଲି ପରିଚିତ ହେବେ କି ?

'ଶିଶୁ', 'ଦୀନ' ଆଦି ଶବ୍ଦ କେବଳ ନମ୍ରତାର ସୂଚକ ମାତ୍ର, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ସଂପ୍ରଦାୟର ଚିହ୍ନ ନୁହେଁ ।

ପଣ୍ଡିତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦାସଙ୍କ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଅନନ୍ତ ଦାସ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୪୮୬ରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । * ଅନୁମାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୧୪୮୬ ଓ ୧୪୯୩ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ ।

ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଅନନ୍ତ ଦାସ ଯୋଗାଭ୍ୟାସ ବଳରେ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ରୂପରେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ କୋଳରେ ବସିଥିବାରୁ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କୁ 'ଶିଶୁ' ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ । ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏପ୍ରକାର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନେକ ଶୁଣାଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ଅନନ୍ତ ଦାସ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀ ଥିବାର ଅନେକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ରହିଛି ।

* ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ (ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ) ପୃ–୭୧୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମହାପୁରୁଷ ଅନନ୍ତ ଦାସଙ୍କର ଅନେକ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହଂସ ଦାସ ନାମକ ଶିଷ୍ୟ ଖୁବ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ । କଟକ ଜିଲ୍ଲାର 'ବଡ଼ଜଙ୍ଗା' ନାମକ ଗ୍ରାମରେ ନିଜକୁ 'ଅଧିକାରୀ' ରୂପେ ପରିଚିତ କରାଉଥିବା ଜଣେ ଗୃହୀ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଗୃହରେ ମହାତ୍ମା ହଂସ ଦାସଙ୍କ ଲିଖିତ ଅନେକ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ରହିଛି । ଆଉଥରେ ହଂସ ଦାସ ସେହି ବଂଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ପାଠ କରିବେ ବୋଲି ସେଠାକାର ଲୋକମାନଙ୍କ ଧାରଣା । ହଂସ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ଅନେକ ଭଜନ ଓଡ଼ିଆରେ ରହିଛି—

"ଜୀବ ବଡ଼ ମାୟା କଲି ରେ ।
କହୁ କହୁ ଜୀବ ଉଡ଼ିଗଲା ରେ !
ଯେତେ ଯେତେ ଠାରେ ପ୍ରୀତି ରଖିଥିଲି,
କାହାକୁ ଥରେ ନ କହିଗଲି ରେ ॥

× × ×

କହେ **ହଂସ ଦାସ** ଏ ରସ ।
ବନ୍ଦୀ ହେଉଅଛୁ ଏ ମାୟା ଫାଶ ॥
ଉତ୍ତମ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପଦ୍ମପାଦେ ଧାୟି
ଆଶ୍ରେ କରି ଗତି ଲଭିଗଲି ରେ ॥"

ଅନନ୍ତ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ଅର୍ଥତାରେଣି, ଚୁମ୍ବକମାଳିକା, ଅଣାକାର ଶବଦ, ଭକ୍ତି-ମୁକ୍ତି-ଦାୟକ ଗୀତା, ଭଜନତତ୍ତ୍ୱ, ମନ୍ତ୍ରଚନ୍ଦ୍ରିକା, ଗରୁଡ଼-କେଶବ ଚଉତିଶା, ଠିକ ବାଖର, ପିଣ୍ଡ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୀତା ଆଦି ପୁସ୍ତକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

'ଅର୍ଥତାରେଣୀ' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ଷୋହଳ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଶେଷ ହୋଇଛି । ସିଦ୍ଧବାରଙ୍ଗ ନାମକ ଅନ୍ୟଜଣେ ଯୋଗୀଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଛଳରେ ସମୁଦାୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟିର ବିଷୟବସ୍ତୁ କୁହାଯାଇଛି ।

"ଶ୍ରୀ ଶତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଅନନ୍ତ ହେଲେ ଉଦିତ ।
ଶରଣାଗତ ଅନାଦିଙ୍କ ଚରଣେ ମାଗଇ ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀ ଖଣ୍ଡଗିରିରେ ବସିଣ ବାରଙ୍ଗ କହିଲେ ଶିଶୁଙ୍କୁ ଗୁହ୍ୟ ।
ବାରଙ୍ଗ ଯେଉଂ ରୂପେ ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ॥
ପରମ ଚେଷ୍ଟା ଉତ୍ପତ୍ତି ଚରିତ ଯେଉଂଠାରୁ ଜୀବ ଜାତ ।
ଶିଶୁବେଦ ଯେଉଂଠାରୁ ଉତପତ ଯେଉଂଠାରେ ଅନହତ ॥"

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା' ନାମକ କ୍ଷୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥଟି ଅନନ୍ତ ଦାସଙ୍କର ଖଣ୍ଡିଏ ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା । କଳିଯୁଗର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ କପରି ଅଧୋଗତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ; ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ସୂଚନା ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି । କବି ପୁସ୍ତକର ଆରମ୍ଭରେ ନିର୍ବିକାର ପୁରୁଷ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦନା କରି ଭବିଷ୍ୟ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

'ଅଣାକାର ଶବଦ' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟକ ଖଣ୍ଡିଏ ନାତି-କ୍ଷୁଦ୍ର ରଚନା ।

"ଆଦ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଭିତରେ ନିରାକାର ଥିତ ।
ଅଣାକାର ଘରେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ମୃତ ॥

× × ×

ବନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷରୁ ହୋଇଲା ଅଶେଷ ।
ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ସେହିଠାରୁ ଆଶ ।"

'ଭକ୍ତି-ମୁକ୍ତି-ଦାୟକ-ଗୀତା' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକରେ, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଜିଜ୍ଞାସା-ମତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ସଂଶୟ ଦୂର କରି ମୁକ୍ତିମାର୍ଗ ଆଡ଼କୁ ଭକ୍ତର ଅଗ୍ରଗତି କରାଇଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକର ପୁଷ୍ପିକାରୁ ସମୁଦାୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଞ୍ଚିତ୍ ଆଭାସ ମିଳେ ।

"ଇତିଶ୍ରୀ ଭକ୍ତି-ମୁକ୍ତି-ଦାୟକ-ଗୀତା ବ୍ରହ୍ମା-ନାରଦ ସମ୍ବାଦେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବର୍ଣ୍ଣନେ ଭବିଷ୍ୟାନ୍ତ ବୋଧନେ ନାମ ଦ୍ୱାଦଶ ପଟଳ ।

ଭଣଇ **ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ** ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ବାଣୀ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ପଟଳ ଶେଷ କରି ଚକ୍ରପାଣି ॥"

'ଭଜନତତ୍ତ୍ୱ' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ମଧ୍ୟ ବାରଟି ତତ୍ତ୍ୱ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଶେଷ ହୋଇଛି । ସେଥିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ପୁସ୍ତକର ପୁଷ୍ପିକାରୁ ବେଶ୍ ପରିସ୍ଫୁଟ ହୁଏ ।

"ଇତିଶ୍ରୀ ଭଜନତତ୍ତ୍ୱେ ଗ୍ରନ୍ଥେ ଅନନ୍ତ ଦାସେନ ବିରଚିତଂ ଦ୍ୱାଦଶ ତତ୍ତ୍ୱାଖ୍ୟାନେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଶ୍ରୀ ଭଜନତତ୍ତ୍ୱ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱାଦଶ ତତ୍ତ୍ୱ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱାଦଶ ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।"

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅନନ୍ତ ଦାସ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଖାମାନଙ୍କ ପରି ଅନେକ ଭଜନ ରଚନା କରି ଲୋକସମାଜରେ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭଜନ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଭଜନ ଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭ କରିଛି—

"ଅବନା ଅକ୍ଷର ଜପ ଯିବ କୋଟିଜନ୍ମ ପାପ ।
ଅସାଧନା ମାର୍ଗେ ରହି ଅମାପକୁ ହୁଦେ ମାପ ॥
ଦନ୍ତ ଓଷ୍ଠ ନ ହଲିବ; ଶିର କଣ୍ଠ ନ କମ୍ପିବ ।
ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ନାହିଁ ତହିଁ ଦେଖିବ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ସଦାଶିବ କରି ନ ପାରନ୍ତି ଠାବ ।
ଶେଷଦେବ ନ ପାଇଲେ କୋଟିଜନ୍ମ କରି ତପ ॥
ସସ୍ରଦଳ ଠାରେ ଅନା, ବିଜେ ନନ୍ଦସୁତ କହ୍ନା;
ବାମେ ଭାନୁରାଜ ଜେମା ଝିଟିଝିଟି ବିଦ୍ୟୁଭାବ ।

× × ×

ନ ଯା' ତୀର୍ଥ ବ୍ରତ କରି, ହୁଦେ ଜପ ରାମ ହରି;
କହନ୍ତି **ଅନନ୍ତ ଶିଶୁ** ତରିବୁ ଏ ଭବକୂପ ॥" ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚିତ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଶିଷ୍ୟ ପରମ୍ପରା-କ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କ ମତବାଦର ପରିପ୍ରଚାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନେକ ରଚନା ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି । ଏ ଧରଣର ରଚନାରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ 'ଆଗତ-ଭବିଷ୍ୟ' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । କଳିଯୁଗରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଚାର ବିଚାର, କ୍ରିୟାକଳାପ ଆଦି କେଉଁଦିଗକୁ ଗତି କରିବ, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ଦେଇ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ କବି ସେମାନଙ୍କ ରଚନାରେ କଳ୍ପନା କଳ୍ପି ଆଲୋଚନା କରି-ଛନ୍ତି । ସେହି ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ 'ଅର୍ଜୁନ ଗୀତା', ବନମାଳୀ ଦାସଙ୍କ 'ଆଗତ-ଭବିଷ୍ୟ', ବାଲଙ୍ଗା ଦାସଙ୍କ 'ଭବିଷ୍ୟ ମାଳିକା', ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ 'ତୁମ୍ବିକ ମାଳିକା', ପଦ୍ମକଳ୍ପଟୀକା', ସାଧୁଚରଣ ଦାସଙ୍କ 'ଉଦେ ବାଖର', ଦନାଇ ଦାସଙ୍କ 'କନଡ଼ା', ଆଦିକନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ 'ଗଣେଶ ସପ୍ତାଙ୍କ', ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସଙ୍କ 'ଗହନ ଗୀତା', ବାସୁ କଣ୍ଠଦାସଙ୍କ 'ପିଣ୍ଡ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୀତା', ପଶୁରାମ ଦାସଙ୍କ 'ବ୍ରହ୍ମଗୀତା', ଶିଶୁ ତ୍ରିଲୋଚନ ଦାସଙ୍କ 'ବ୍ରହ୍ମସାଗର ଗୀତା', ଦୟାସାଗର କୋଇଲି', କାଳନ୍ଦୀ ଦାସଙ୍କ 'ବ୍ରହ୍ମ ସଂହିତା', ଦାରିକା ଦାସଙ୍କ 'ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପଟଳ', ବେଂରାଂଗୀ ଦାସଙ୍କ

Digitized by PPRACHIN, SOA

'ଶଶୁବେଦ କୋଇଲି', ଲୋକନାଥ ଦାସଙ୍କ 'ଜ୍ଞାନଉଦେ କୋଇଲି', ଗୋଲୋକ ଦାସଙ୍କ 'ଗୀତା', ଝାମ ଭୋଇଙ୍କ 'ଶ୍ରୁତିନିଷେଧ ଗୀତା' ଓ 'ନବେଦ ସାଧନ ଗୀତା ଆଦି ପ୍ରଧାନ ।

ମୋଟଉପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟ ଓ ନିର୍ଗୁଣ ସାହିତ୍ୟ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବିଭବ । ଏହି ବିଭବ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାର୍ଦ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ଥିଲା । ଏହି ବିଭବର ସମୁଦାୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ନାମ ଓ ତତ୍ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଲୋଚନା କରିବା ଏଠାରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କେବଳ ଆଲୋଚନାର ପରିସରକୁ ଟିକିଏ ସୁଗମ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଠାରେ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ କରାଯାଇଛି ମାତ୍ର ।

ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ—

ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିବନ୍ଧରେ ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତିସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚନା ପରେ 'ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋକପାତ କରା-ଯାଉଛି । କାରଣ ସାହିତ୍ୟିକ ଆଲୋଚନାର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାଧାରଣ କାବ୍ୟରେ କବି କଳ୍ପନା ଜଗତରେ ପରିଭ୍ରମଣ କରି ଆଦର୍ଶୋନ୍ମୁଖ ବାସ୍ତବବାଦର ଚିତ୍ରଣରେ ମନ ବଳାଏ । କିନ୍ତୁ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟରେ କବିଙ୍କର ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ନ ଥାଏ, ସେ କେବଳ ଐତି-ହାସିକ ଘଟଣାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ କାବ୍ୟିକ ଶୈଳୀର ବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟ ତୁଳନାରେ, ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟର ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ କବିଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ଯେପରି ଅଧିକ, ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସୀମାବଦ୍ଧ ।

ଆଜିକାଲି ଇତିହାସ କହିଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାହା ବୁଝୁଥାଉଁ, ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ କବିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେପ୍ରକାର ଐତିହାସିକ ବିବରଣୀ ଆଦୌ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଉ ନ ଥିଲା । ଯେ କୌଣସି ଐତିହାସିକ ଘଟଣାକୁ ପଦ୍ୟ କିମ୍ବା ଗଦ୍ୟରେ ରଚନା କରି, ସେଥିରେ କଳ୍ପନା ତଥା ଅତିଶୟୋକ୍ତିର ପ୍ରଲେପ ଦେବାରେ ସେ କାଳର କବିମାନେ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେଉ ନ ଥିଲେ ! ସେହି ଧରଣର କାବ୍ୟ କବିତାରୁ ପ୍ରକୃତ ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ବାହାର କରିବା ନିତାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ 'ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ' ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ରହିଛି । ସେହି ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚିତ ତଥ୍ୟ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଚରିତ ଇତିହାସର ଆଦର-ଣୀୟ ବସ୍ତୁ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରୂପେ କରାଯିବା ବିଧେୟ । ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ ରଚନାବଳି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରେ 'ମାଦଳାପାଞ୍ଜି' । ଐତିହାସିକ ଘଟଣାବଳୀ-ପୂର୍ଣ୍ଣ 'ମାଦଳାପାଞ୍ଜି' ଶୀର୍ଷକ ରଚନାଟି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ବଂଶ ପରମ୍ପରା କ୍ରମେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାକୁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ଜନଶ୍ରୁତି ମୂଳକ ଇତିହାସ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିର ପ୍ରାଚୀନତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ତରର ଗବେଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ମତ ପୋଷଣ କରା-ଯାଉଥିଲେହେଁ, ଉକ୍ତ ପାଞ୍ଜି ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ଗଜପତି କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମୟରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରେ । କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଏତିକ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ, କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକର ଇତି-ହାସ ସହିତ ପ୍ରାଚୀନ ଶିଳାଲେଖ ଓ ତାମ୍ରଶାସନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଇତିହାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମେଳ ଖାଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକରେ ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ବିଶେଷତଃ ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କେତୋଟି ଘଟଣା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ କାବ୍ୟ କବିତାରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିର ରଚନା ସମୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯିବା ଅସମୀଚୀନ ନୁହେଁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀ ସମିତି ପକ୍ଷରୁ ତିନଖଣ୍ଡି ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ଆର୍ତ୍ତବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ ହୋଇଛି । ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ମାଦଳା ପାଞ୍ଜି କଟକ ଜିଲ୍ଲାରୁ ଓ ଆଉଖଣ୍ଡିଏ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର କୋଟପଲ୍ଲୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଛି । ତିନଖଣ୍ଡିଯାକ ମାଦଳାପାଞ୍ଜିର ପାଠ ମିଳାଇ ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ତିନୋଟିଯାକ ପାଞ୍ଜି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ତଥା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ହୋଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାର ପାଠଭେଦ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ପରି ଏକ ଐତି-ହାସିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏହା ଆଦୌ ଉତ୍ସାହବର୍ଦ୍ଧକ ନୁହେଁ; ବରଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିର ଐତିହାସିକତା ବା ପ୍ରାଚୀନତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗୌଡ଼ୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ତଥା ହରି ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଚାରକ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଦେବ ନଦୀୟାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ହେଁ, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଲୀଳା ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଭକ୍ତ-ଶିରୋମଣି ରାୟ ରାମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଭକ୍ତ ବଳରାମ ଦାସ ଓ ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଆଦି ଭକ୍ତକବି ମାନଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଆଲୋଚନା ପ୍ରତ୍ୟାଲୋଚନା ଆଦି ବିଷୟ 'ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ' ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଆଲୋଚିତ । ବଙ୍ଗୀୟ କବି କବିରାଜ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୬୧୫ରେ ବୃନ୍ଦାବନ ଠାରେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେହେଁ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଚାର ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ଫଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଭକ୍ତମାନେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ନକଲ କରିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାତସାରରେ ହେଉ ବା ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ହେଉ, କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଓ କିମ୍ବା ପଦ ସେଥିରେ ମିଶାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

"କୃଷ୍ଣ ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଇଲୁ ଜନମ ସଫଳ,
ଏଇ ସୁଖେ ମଗ୍ନ ରହେ ବୃକ୍ଷ କରି କୋଳ ।

× × ×

ଷଟ ଶ୍ଳୋକେ କୈଲ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟ ମହିମା,
ପଞ୍ଚ ଶ୍ଳୋକେ କହି ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ତତ୍ତ୍ୱ ସୀମା ।
ସର୍ବ ଅବତାରୀ କୃଷ୍ଣ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ
ତାହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ତନୁ ଶ୍ରୀଲ ବଳରାମ ।

× × ×

ଏକ ଦିନେ ଶ୍ରୀନିବାସ ମନ୍ଦିରେ ଗୋସାଇଁ
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ନୃତ୍ୟ କରେ ଦୁଇ ଭାଇ ।

× × ×

ଶିରେ ଧରି ବନ୍ଦୋ ନିତ୍ୟ କରି ତାର ଆଶ
ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ କହେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ୍ୟ *

× × ×

* 'ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ' ଆଦ୍ୟ ଖଣ୍ଡ, ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥି No. Or H/1

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଧନ୍ୱନ୍ତରୀ ରୂପେ କରେ ଅମୃତ ପ୍ରଦାନ
ଧ୍ୱଂସ ରୂପେ ବ୍ରହ୍ମାଦରେ କହେ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ।

× × ×

ଏ ଶିଶୁ କରିବ ନଷ୍ଟେଂ ଜଗତ ଉଦ୍ଧାର

× × ×

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ଶୁକ ଯାହା ବାଂଛେ ଅନୁକ୍ଷଣ

× × ×

ଦେଖି ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର ସୁତେଜ ତାହାର ।" *

× × ×

'ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ'-ଶୀର୍ଷକ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତା ଈଶ୍ୱର ଦାସ କବିରାଜ କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ 'ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ' ଓ ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସଙ୍କ 'ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ'ର ଅବଲମ୍ବନରେ ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ସ୍ୱ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଲେଖିଛନ୍ତି । ଐତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ପ୍ରଥମଭାଗର କବି ଈଶ୍ୱର ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ ଓଡ଼ିଶାର ଘଟଣାବଳୀ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କବିରାଜ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ପ୍ରାମାଣିକ ତଥା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ବୋଲି ମନେହୁଏ ।

ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ସମସାମୟିକ ମାଧବ ଦାସଙ୍କ 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ' ଶୀର୍ଷକ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଐତିହାସିକ ଉପାଦାନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କମ୍ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁସ୍ତକ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କ 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ'ର ଦଶଟି ଛାନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିଜର ପରିଚୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ପଦ ରଚନା କରି ନ ଥିଲେ ହେଁ, ଆଲୋଚକ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ 'ମାଧବ ପଟ୍ଟନାୟକ' ବୋଲି 'ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ମଧ୍ୟପର୍ବ' ପୁସ୍ତକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । † କିନ୍ତୁ କବି ମାଧବ 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ'ର କେତୋଟି ଛାନ୍ଦରେ ନିଜକୁ ମାଧବ ଦାସ କିମ୍ବା କେବଳ ମାଧବ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦର ଶେଷ ପଦରେ ନିଜ ନାମ ମାଧବ ରଥ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

---

* 'ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ' ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥି No OrH/4

† ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ମଧ୍ୟପର୍ବ, ପୃ-୩୧୨

Digitized by PPRACHIN, SOA

"କହଇ ମାଧବ ରଥ କରିଆଂ ବେଦନ,
ସନ୍ତତ ଈଶ୍ୱର ସେ ଶଚୀର ନନ୍ଦନ ।" *

ଅବଶ୍ୟ, ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ' ପୋଥିରେ ଠିକ୍ ସେହି ପଦ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପଦ ରହିଛି ।

"ସେହି ସମୟରେ ପାଶେ ମିଳେ ନନ୍ଦନ
କହଇ ମାଧବ ଯେହ୍ନା କର କର୍ଦ୍ଦନ ।" ✠

'ଚେତନ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟ' ନାମକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଜୀବନୀ ସମ୍ବଳିତ କାବ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ନାମ ଜଣାପଡୁ ନାହିଁ ।

କବି ଦିବାକର ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଚରିତାମୃତ' ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବା ଲାଗି ଏକ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥରୂପେ ଓଡ଼ିଆ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୃତ । ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ 'ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଚରିତାମୃତ' ପୋଥିରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଦିବାକର ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ପରମ୍ପରାରେ ଷଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ପୀତାମ୍ବର ଦାସ, କାହ୍ନୁ ଦାସ, କେଳୀକୃଷ୍ଣ ଦାସ, ବନମାଳୀ ଦାସ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଗୁରୁ ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ପାଇଁ ଅନ୍ତତଃ ପଚିଶ ବର୍ଷ ଲେଖାଏଁ ସମୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କଲେ, ଦିବାକର ଦାସ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ଖ୍ରୀ: ଅ: ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ 'ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଚରିତାମୃତ' ଶୀର୍ଷକ ଐତିହାସିକ ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ରଚନା କରିଥିଲେ

ହିନ୍ଦି ଜଗତର ପ୍ରଖ୍ୟାତ କବି ନାଭାଜୀ ୧୬୪୨ ବିକ୍ରମ ସମ୍ବତ୍ ବା ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୫୮୫ରେ 'ଭକ୍ତମାଳା' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ବିଶେଷ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲା । ତାହାର ଅନୁକରଣରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ 'ଭକ୍ତ ବିଜୟ' ଓ ବଙ୍ଗଳାରେ 'ଭକ୍ତମାଳା' ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ନାଭାଜୀଙ୍କ ଅନୁକରଣରେ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ 'ଦାଢ଼୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ

---

* 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ', ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥି No. O. L /616

✠ ,, No. O. L /945-A

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ପଚିଶଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ କବି ଓଡ଼ିଆ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଏକ ଜନଶ୍ରୁତି ମୂଳକ ଇତିହାସ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ।

ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିର ଅନୁକରଣରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ପାଞ୍ଜି ଲେଖନର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା । ସେ ପାଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ 'ମାଦଳା' ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଏହି ମାଦଳା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'କଳାହାଣ୍ଡି ମାଦଳା' ଓ 'କେନ୍ଦୁଝର ମାଦଳା' ଆଦି ପ୍ରଧାନ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିର ଅବଲମ୍ବନରେ ଫକୀର ଚଯୁନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ 'ଚଯୁନ ଚକଡ଼ା' ନାମକ ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକଟି ବିଶେଷ ପ୍ରଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଶ୍ରୀ ଚଯୁନ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ମହାନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତ ଷୋଳ ଶାସନର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜବଂଶର ବିବରଣୀ ସମ୍ମିତ 'ଚକଡ଼ା ବିସାଣ' ନାମକ ପୁସ୍ତକଟି ଐତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କମ୍ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ।

'କେନ୍ଦୁଝର-ମାଦଳା' ବା 'ଗଣସମ୍ମିତ' ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପୋଥି ଭଣ୍ଡାରରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ 'ଗଣସମ୍ମିତ'ଟି ମୁଖ୍ୟତଃ କେନ୍ଦୁଝର ରାଜବଂଶର ପତ୍ରାବଳୀ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । କେନ୍ଦୁଝର ରାଜ-ଦରବାରରୁ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ-ଦରବାରକୁ ଯାଇଥିବା ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରାଯାଇଛି । ଏପରିକି ଶେଷଆଡ଼କୁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଲେଖାଯାଇଥିବା ପତ୍ରର ବିବରଣୀ ସେଥିରେ ରହିଛି । 'ଗଣସମ୍ମିତ'ରେ ଥିବା ଶେଷ ଚିଠିଟି ହେଉଛି — ସନ ୧୨୭୯ ସାଲ ମେଷ ଦଶହିନେ ଲେଖାଇ ରାଜଦରବାରକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଚିଠାଉ । ଏଥିରୁ ମନେହୁଏ 'ଗଣସମ୍ମିତ' ପୁସ୍ତକଟି ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାର୍ଦ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖାଯାଉଥିଲା ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଲିଖିତ ଭଞ୍ଜବଂଶ ଚରିତ' ନାମକ ମୟୂର ଭଞ୍ଜର ଇତିହାସ ସମ୍ବଳିତ ଏକ ରଚନା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ରାଜଧାନୀ ଆଦିପୁର, ଖିଚିଙ୍ଗ୍, ହରିହରପୁର ଓ ଉକ୍ତ ରାଜବଂଶର ଅଧିନରେ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣଘୋଟୀ ଆଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ପ୍ରାମାଣିକ ତଥ୍ୟ ରହିଛି । ପୋଥିଟି ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ଓ କୀଟଦଂଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେହେଁ, ସେଥିରୁ ଆଦି ସିଂହ, ହରେକୃଷ୍ଣ ଭଞ୍ଜ, ବୈଦ୍ୟନାଥ ଭଞ୍ଜ ଓ ଯଦୁନାଥ ଭଞ୍ଜ ଆଦି ରାଜାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ତଥ୍ୟ ରହିଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ନାମ ମିଳୁ ନ ଥିଲେହେଁ, ନକଲ ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ବିବରଣୀ ମିଳେ ।

"ଅଠରଶ ପଅଁଷଠି ସାଲର,
ପୁସ୍ତକ ଲେଖା ହୋଇଲା ନକର ।
ଶ୍ରୀଧର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଡାକଣ ନେଲ

× × ×

ଖିଚିଂ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରମ ଧଳ ଘର

× × ×

ବନା ଧଳ ବୋଲି ପୁଆଣ ଜାତି

× × ×

ଏମାନଙ୍କୁ ଘେନ ଖିଚିଂ ଗଲି,
ଖିଚିଙ୍ଗେ ଥାଇ ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଲି ।

× × ×

ମାଳିକା ନେଇ ବାରିପଦା ଗଲି
ରଜା ହଜୁରେ ନେଇ ଦେଖାଇଲି ।

× × ×

ସୁପୁତ୍ର ଯେତୁ ଜନମ ହୋଇବ,
ମାଳିକା ସେତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ।" *

× × ×

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ବଂଶ ଅଧୀନରେ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘାଟି (ବାଉନ ଘାଟି ବୋଲି କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଅଛି) ରଜାଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହ ଦମନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ଢେଙ୍କା ପୋଷି ଯୁଦ୍ଧ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକର କେତୋଟି ଛିନ୍ନପତ୍ର ମିଳୁଛି । ପୁସ୍ତକର

---

* 'ଭଞ୍ଜବଂଶ ଚରିତ', ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥି No Or H/18

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶେଷ ପଦରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, 'ଢେଣ୍ଟା ପୋଷି ଯୁଦ୍ଧ' ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଣେତା ହେଉଛନ୍ତି ବିପ୍ର କୃପାସିନ୍ଧୁ ଏବଂ ସେହି ଯୁଦ୍ଧଟି ଯଦୁନାଥ ଭଞ୍ଜଙ୍କ ଅମଳରେ ହୋଇଥିଲା ।

"ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘାଟିର ନରେନ୍ଦ୍ର, ········· ବଡ଼ ଦ୍ୱନ୍ଦ ।
ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ରାଜା ହେବା ଅର୍ଥେ, ଦ୍ୱନ୍ଦ ଭେଇଲେ ନୃପନାଥେ ।
ଏ ରାଜା ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଜାତ, ନାମ ତାହାଙ୍କ ଯଦୁନାଥ ।
ମୟୂରଭଞ୍ଜର କରତା, ତିନଶ କୋଶେ ଏକ ଛତା ।

× × ×

କହଇ ବିପ୍ର କୃପାସିନ୍ଧୁ, ଭଞ୍ଜ ବିଳାସ ପୂର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦୁ ।" *

ଏହି ଯଦୁନାଥ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାର୍ଦ୍ଧରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ରାଜସିଂହାସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ଏହି ରାଜାଙ୍କ ୨୫ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨୫୪ ସାଲ ଶକାବ୍ଦ ୧୭୬୮ ବା ୧୮୪୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପଡ଼ିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ବାରିପଦା ଅଞ୍ଚଳରୁ ମିଳିଥିବା ଖଣ୍ଡିଏ ପୋଥିର ପୁଷ୍ପିକାରୁ ମିଳେ । †

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଭଣ୍ଡାରରେ ପଦ୍ମନ ସିଂହଙ୍କ 'ନାଗବଂଶ ଚରିତ', ଗୋପୀନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'କାଦମ୍ବଗାଥା', ପଟିଆ ରାଜବଂଶାବଳୀ ଆଦି ଐତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ବଂଶାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ଅଧ୍ୟୟନ ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ରାଜବଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ଅପ୍ରକାଶିତ ତଥ୍ୟ ଲୋକ-ଲୋଚନର ଗୋଚରକୁ ଆସିପାରିବ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ (ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୮୦ରେ ଲିଖିତ ବୋଲି ଆଲୋଚକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁଧାକର ପଟ୍ଟନାୟକ ମତ ଦିଅନ୍ତି) ଲିଖିତ 'ସମର ତରଙ୍ଗ' ନାମକ ପୁସ୍ତକରେ ମରହଟ୍ଟା ବର୍ଗୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଢେଙ୍କାନାଳର ରାଜା ତ୍ରିଲୋଚନ ମହୀନ୍ଦ୍ର ବାହାଦୁରଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧର କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । 'ସମର ତରଙ୍ଗ' ପୁସ୍ତକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭାଷାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ— 'ତତ୍କାଳୀନ ଶୃଙ୍ଗାର ରସ ପ୍ଳାବିତ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେଖୁଁ,

---

* 'ଭଞ୍ଜ ବିଳାସ' ବା 'ଢେଣ୍ଟାପୋଷି ଯୁଦ୍ଧ', ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥି No. Or. H/20 F

† O. R. P./53 ଓଡ଼ିଶା ମିଉଜିୟମ ପୋଥିର ପୁଷ୍ପିକା ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

Digitized by PPRACHIN, SOA

'ସମର ତରଙ୍ଗ' ବର୍ଣ୍ଣିତ ବୀର ତ୍ରିଲୋଚନଙ୍କର ସମର ଘନଘଟା ନିନାଦିତ ମନ୍ଦ୍ରବାଣୀ ଢେଙ୍କାନାଳର ସୁପ୍ତ ନିଦ୍ରିତ ପାଇକ ବୁକୁରେ ବୀର ରସର ଯେଉଁ ହିଲ୍ଲୋଳ ଓ ଉନ୍ମାଦନା ଖେଳାଇ ଦେଇଥିଲା, ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ମରହଟ୍ଟା ଯୁଦ୍ଧରେ ଝାମ୍ପ ଦେବାକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ମରହଟ୍ଟା ସମ୍ରାଟ୍ ଶକ୍ତିକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ କରାଇ ଦେଇଥିଲା ।"*

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାନପୁଟ ଗଡ଼ର ମଧୁସୂଦନ ବିପ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ 'ଫିରିଙ୍ଗି କଳିଭାରତ' ସନ ୧୨୪୨ସାଲ ବା ୧୮୩୪ । ୩୫ମସିହାରେ ରଚିତ ହୋଇ-ଥିଲା । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଗଜପତି ମୁକୁନ୍ଦ-ଦେବଙ୍କ ସହିତ ରଣପୁର, ବାଙ୍କୀ, ଡମପଡ଼ା ଓ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହରିଶ୍ୱରୀ (ଖୋର୍ଦ୍ଧା ନିକଟସ୍ଥ ଗଡ଼ ତାପଙ୍ଗ ଦଳବେହେରାଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ)ଙ୍କ ବରପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରି-ଥିବା ତାପଙ୍ଗର ଦଳବେହେରା ମାଧବଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଅତି ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । କବି ମଧୁସୂଦନ ଫିରିଙ୍ଗି କଳିଭାରତଟିକୁ ପ୍ରାଚୀନ ପୁରାଣ ଢଙ୍ଗରେ ଉମା-ମହେଶ୍ୱର ସମ୍ବାଦ ଛଳରେ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଗ୍ରନ୍ଥର ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ, ଇଂରେଜମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ଦଖଲକୁ ଆଣିବା ପରେ ଖୋରଧାର ଗଡ଼ ତାପଙ୍ଗକୁ ଖାସ ଦଖଲରେ ଆଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କଲେ । କିନ୍ତୁ ତାପଙ୍ଗରେ ତତ୍କାଳୀନ ଦଳବେହେରା ସାମନ୍ତ ମାଧବଚନ୍ଦ୍ର ଇଂରେଜଙ୍କ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିକୁ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ କରି ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ଆଗଭର ହେଲେ । କର୍ଣ୍ଣେଲ ହାରକର୍ଟ୍ ଓ ସାମନ୍ତ ମାଧବଚନ୍ଦ୍ର ଦଳବେହେରାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନାନ୍ତର ସନ ୧୨୩୪ ସାଲ ବୃଷ ମାସ ୧୦ ଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୮୨୭ ମସିହା ମଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ମନାନ୍ତର ବିଦ୍ରୋହରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଇଂରେଜମାନେ ଦୃଢ଼ ହସ୍ତରେ ସେ ବିଦ୍ରୋହ ଦମନ କରିବାକୁ ଆଗଭର ହେଲେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ମାଧବଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସାତ ଦଳବେହେରା, ଚଉଳିଶ ଦଳାଇ, ପାଞ୍ଚ କୋଠ କରଣମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ-ଥିଲେ । ସାମନ୍ତ ମାଧବଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସେନାପତିତ୍ୱରେ ମଲ୍ଲୀପଡ଼ାର ନାରାୟଣ ଗଡ଼, ରାମଚଣ୍ଡୀ ଗଡ଼, ସରାଇ ଗଡ଼, ରଥୀପୁର ଗଡ଼, କାଇପଦର ଗଡ଼ ଓ ତାପଙ୍ଗ ବାରପଲ୍ଲୀରୁ ଆସିଥିବା ସୈନ୍ୟମାନେ ପାଞ୍ଚଦିନ କାଳ ଯୁଦ୍ଧକରି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ପରାସ୍ତ ହେଲେ । ଇଂରେଜମାନେ ବିଜୟ ବୈଜୟନ୍ତୀ ଉଡ଼ାଇ ସଂଦର୍ପରେ ତାପଙ୍ଗ ଗଡ଼ ଦଖଲ କଲେ । ସାମନ୍ତ ମାଧବଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଡ଼ପାରଗଡ଼ରେ ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ

* ବ୍ରଜନାଥ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ, ମୁଖବନ୍ଧ ପୃଷ୍ଠା-୩୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

କରି ପରିଶେଷରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଠାରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧାରେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କଲେ । କଛୁଦିନ ପରେ ଇଂରେଜ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସାମନ୍ତ ମାଧବଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀରୁ ମୁକୁଳାଇ ଦେଇ ତାପଙ୍ଗରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ଏହି ଐତିହାସିକ ଚରିତଟିକୁ କବି ମଧୁସୂଦନ ୧୨୪୨ ସାଲ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୮୩୫ ମସିହାରେ ରଚନା କରିଥିଲେ ।

"ଫିରିଙ୍ଗି କଳି ଭାରତ ଏଥୁ କଲି ଶେଷ
ଦୋଷ ମୋହର ନ ଧର ସୁଜ୍ଞାମା ବିଦୁଷ ।
ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟେ ଅଟେ ସାନପୁଟ ଗଡ଼
ତାହାର ମଧ୍ୟରେ ବାସ ଅଟଇ ମୋହର ।
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ବିପ୍ର ଅଟେ ମୋର ନାମ
ଶ୍ରୀ ମଲ୍ଲୀକେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କୁ କଲି ଆରାଧନ ।
ତାଙ୍କ କୃପା ବଳେ ମୁହିଁ ଏ କଳି ଭାରତ
ଲେଖି ଶେଷ କଲି ଏ ସମସ୍ତ ଚରିତ ।

× × ×

ଶେଷରେ ଗଡ଼ ତାପଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଲେଖିଲି
ଗୃହବନ୍ଦନ ମୁହିଁ ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖିଥିଲି ।

× × ×

ବାରଶ ବୟାଳିଶ ସାଲେ ଗ୍ରନ୍ଥ ହୋଇଲା ଶେଷ
ମେଷ ପଚିଶ ଦିନ ଯେ ବୁଝ ହେ ବିଦୁଷ ।"

ଏହି ଗଡ଼ ତାପଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାଶୀନାଥ ନାମକ କୌଣସି ଜଣେ କବିଙ୍କ ଲିଖିତ 'ସାରପ୍ରଶ୍ନ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଅପ୍ରକାଶିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ତାହା ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ 'ଫିରିଙ୍ଗି କଳି ଭାରତ'ର ଅନୁକରଣରେ ଲିଖିତ ଖଣ୍ଡିଏ ଅର୍ବାଚୀନ ପୁସ୍ତକ ।

କବି ଚୈତନ୍ୟ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ 'ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଯୁଦ୍ଧ' ନାମକ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ ଆଠଗଡ଼ (ଗଞ୍ଜାମ)ର ରାଜା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ ଓ ଖଲ୍ଲିକୋଟର ରାଜା ନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମା ସରହଦ ନେଇ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହୋଇଯିବା ଯୁଦ୍ଧର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ବର୍ତ୍ତମାନର ଖଲ୍ଲି-କୋଟ ରାଜାଙ୍କର ପ୍ରପିତାମହ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଦାନୀ ତଥା ଲୋକହିତକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଣୀ ହରିହର ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ପିତାମହ । କବି ଚୈତନ୍ୟ ଦାସ ପୁସ୍ତକର ଶେଷରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ବୋଲେ ଦାସ ଚଇତନ, ଶୁଣିବ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଦେଇ ଯେ ମନ
ମୋ ଧାଙ୍ଗଡ଼ାରେ
ସେହୁ ଜାଣିବ ଏଥିର ଶ୍ରମ ।"

ପୁସ୍ତକର ୩୮ ପଦରେ ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଓ ଆଠଗଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଯୁଦ୍ଧର ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଛି । ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ, ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ପୁସ୍ତକଟି ୧୮୪୯-୫୦ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଅନୁଗୋଳର ରାଜା ସୋମନାଥ ସିଂହ ଜଗଦେବଙ୍କ ସହିତ ଢେଙ୍କାନାଳର ରାଜା ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଭ୍ରମରବରଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣନା 'ରଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗ' ନାମକ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପିରେ କବି ଭାଗୀରଥି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଐତି-ହାସିକ କାବ୍ୟଟି ପାଞ୍ଚଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ସେଥିରେ ଓଡ଼ିଆ ପାଇକଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ତଥା ସମର କୌଶଳ ଆଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋଜ୍ଞ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି ।

ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୮୫୩ ପରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନୁଗୋଳର ରାଜା ସୋମନାଥ ସିଂହ ଜଗଦେବଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ ନୃସିଂହ ରାୟଗୁରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ବୁଢାପଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧ ବା ରାଜା ସୋମନାଥ ସିଂହ ଜଗଦେବ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ ଯୁଦ୍ଧକାବ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଛି । ସେଥିରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ରାଜା ସୋମନାଥଙ୍କ ଦୁଃସାହସିକ ଯୁଦ୍ଧ, କାରାବରଣ ଓ ପରିଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ବିଷୟ । ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଆ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟମାଳାର ଏକ ମହାର୍ଘ ରତ୍ନ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ କବି ନିଜର ହିନ୍ଦି ଭାଷାରେ ଦକ୍ଷତା ଥିବା ପ୍ରମାଣ କରାଇ ଦ୍ୱାଦଶ ଓ ପଞ୍ଚଦଶ ଛନ୍ଦମାନଙ୍କୁ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ପୁସ୍ତକଟି ବିସ୍ତୃତ ମୁଖବନ୍ଧ ସହିତ ଆଲୋଚକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁଧାକର ପଟ୍ଟ-ନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗରେ ତଗିରିଆ ଅଞ୍ଚଳରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ କେତେଖଣ୍ଡି ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

'ଭୁଙ୍ଗ ବଂଶାବଳୀ' ନାମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପୋଥି ରହିଛି । ଉକ୍ତ ପୋଥିରେ ପୂର୍ବତନ ତିଗିରିଆ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ଭୁଙ୍ଗ, ହରିହର ଭୁଙ୍ଗ ଓ ବନମାଳୀ ଭୁଙ୍ଗ ଆଦି ରାଜାଙ୍କ ଗୁଣ, ଚରିତ୍ର ତଥା କୃତିତ୍ୱମାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ପୁସ୍ତକରେ ମୋଟ ଚୈତିଶଟି ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକ ରଚିତ ହୋଇ ତହିଁର ଗଦ୍ୟ ଓ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ଶକାବ୍ଦ ୧୮୦୮ ବା ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୮୮୬ ମସିହା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସନ ୧୩୦୨ ସାଲ ବା ଖ୍ରୀ:ଅ: ୧୮୯୫ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ରାଜା ବନମାଳୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି । ପୁସ୍ତକର ପୁଷ୍ପିକାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ସନ ୧୩୨୨ ସାଲ ବା ୧୯୧୫ ମସିହାରେ ରଘୁନାଥ ଦେବଶର୍ମା ପୁସ୍ତକଟିକୁ ନକଲ କରିଥିଲେ । ହୁଏତ ଉକ୍ତ ରଘୁନାଥ ଦେବଶର୍ମା ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଣେତା ହୋଇ-ପାରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରୁ ଗୋଟିଏ ଗଦ୍ୟାଂଶ ଓ ଗୋଟିଏ ପଦ୍ୟାଂଶ ଏଠାରେ ପାଠକମାନଙ୍କର ଅବଗତି ନିମିତ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା—

"ନୃପେଣ ବନମାଳୀ ନାମକ ରାଜା ସେ ତିଗିରିଆ ଦୁର୍ଗ ଶୈଳସ୍ଥଳ ଯେ ପର୍ବତ ସ୍ଥଳ, ତହିଁରେ ରୁଚିରା ବୋଇଲେ ମନୋହର ଅଟେ, ଏପରି ପାଷାଣ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଯେ ମହାମନ୍ଦିର, ତହିଁରେ ବଳରାମ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସହିତ ନିବାସ କରିଅଛନ୍ତି କୃପାମୟ ଅଟନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଦୟାମୟ ଅଟନ୍ତି ଯେ ପ୍ରସନ୍ନ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସେ ସର୍ବଦା ରାଜାଙ୍କର ଶ୍ରେୟ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରକାଶମାନ ହୁଅନ୍ତୁ ।"

× × ×

"ଜୟ ଜୟ ଜୟ ରମା-ରମଣ,
ଜୟ ଆରତତ୍ରାଣ ନାରାୟଣ ।

× × ×

ଶ୍ରୁତ କରିବା ହୋଉ ସୁଜ୍ଞଜନ,
ତି ସଦନ ଦୁର୍ଗର ଯେ ରାଜନ ।
ସୋମବଂଶୀ ସେ ନାମ ଜଗନ୍ନାଥ,
ତାହାଙ୍କର ସୁତ
ନାମ ହରିହର ହେଲା ବିଦିତ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

(ଏକଟ୍ଲଳିଗି ')

"ଯହୁଁ ଉଦ୍ଭବ ହେଲେ ଯହିଁ ସୁତ,
ନାମ ବନମାଳୀ କାମ ସାକ୍ଷାତ ।
ଅଠରଶ ଯେ ଆଠ ଶକାବ୍ଦର
ରାଜତ୍ୱ ଦିବ୍ୟସିଂହଙ୍କର ।
ଚଉତିରଶ ଅଙ୍କ ଚଳୁଥିଲା
ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଶୁକ୍ଲପକ୍ଷ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ନବମୀ ତିଥିର,
ତହିଁ ହୋଇଥିଲା ଗୁରୁବାସର ।
ଅଙ୍ଗ୍ରେଜରେ ସେ ଯାଉଅଛି ଲୁହା
ଅଠରଶ ଶତ ଅଶୀ ମସିହା ।
ସେହି ଦିନକୁ କରଣ ପ୍ରମାଣ
ପ୍ରାସାଦ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଲା ପୁଣ ।"

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାରେ ଆଲୋଚିତ ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ସେବା ଦାସଙ୍କ 'ରାମାନନ୍ଦ ଚରିତାମୃତ' ଓ 'ବ' ଆଦ୍ୟ ନୁପ୍ରାସରେ ରଚିତ ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର 'ବଶୀମ୍ବର ବିହାର' ବା 'ଗୋରଚନ୍ଦ୍ର ଲୀଳା' ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଅନବଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଐତିହାସିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କରାଗଲେ ପାଠକ ତଥା ଗବେଷକମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଉପାଦାନ ମିଳିପାରିବ ।

ତଥାକଥିତ କହ୍ନାଇ ଚମ୍ପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ଓ ପୁରୀର ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଗବେଷଣା ସମିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ 'ପାଇକ ଖେଦା' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଯୁଦ୍ଧ-କାବ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସଂପାଦକ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକର ମୁଖବନ୍ଧରେ କବିଙ୍କ ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ପୁସ୍ତକଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କପୋଳକଳ୍ପିତ ତଥା ଭ୍ରମପ୍ରମାଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ମତ ଦେବା ଆଦୌ ଅସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରୁ ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟ ମିଳିବା ତ ଦୂରର କଥା ବରଂ ଇତିହାସର ଉପହାସ କରାଯାଇଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକ ଭଣ୍ଡାରରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲେ ଆମକୁ ଆହୁରି କେତେଖଣ୍ଡି ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ ମିଳିପାରେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାରେ କେବଳ ଉପଲବ୍ଧ କେତେଖଣ୍ଡି ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ—

ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମଲୀଳାର ଅବଲମ୍ବନରେ ରଚିତ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜ୍ଞାନଲାଭ ନିମିତ୍ତ 'ଓଡ଼ିଶାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରା' ଉପରେ ସମ୍ୟକ୍ ଆଲୋକପାତ ଆବଶ୍ୟକ । ଅନ୍ୟଥା 'ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ' ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଗଙ୍ଗବଂଶର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି ଧାରା କିପରି ଭାବରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିଲା; ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ଦେବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ବ୍ୟାପାର । କିନ୍ତୁ ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ପ୍ରଥମ ସମ୍ରାଟ ଅନନ୍ତବର୍ମା ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଦେବଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ (୧୦୭୭-୧୧୪୭ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) ଓ ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନିମ୍ବାର୍କାଦି ବୈଷ୍ଣବ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଆଗମନହିଁ ଏ ଦେଶରେ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତିଧାରା ବା ରାଧା-କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ସ୍ରୋତ ପ୍ରଖର କରାଇ ଦେଲା । ଶାସକ ତଥା ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଲାଭ କରିବା ଫଳରେ ଶ୍ରୀରାଧା-କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ଅବଲମ୍ବନରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ ତଥା କବିତା ରଚନା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସେହି ସମୟରେ ପରମ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ରଚିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ 'କୃଷ୍ଣକର୍ଣ୍ଣାମୃତମ୍' ଗ୍ରନ୍ଥର

"କସ୍ତୁରୀତିଲକଂ ଲଲାଟ ପଟଳେ ବକ୍ଷେସ୍ଥଳେ କୌସ୍ତୁଭଂ,
ନାସାଗ୍ରେ ବରମୌକ୍ତିକଂ କରତଳେ ବେଣୁଂ କରେ କଙ୍କଣମ୍ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ହରିଚନ୍ଦନଂ ସୁଲଳିତଂ କଣ୍ଠେ ଚ ମୁକ୍ତାବଳୀ,
ଗୋପସ୍ତ୍ରୀପରିବେଷ୍ଟିତୋ ବିଜୟତେ ଗୋପାଳ ଚୂଡ଼ାମଣିଃ ।"

ଆଦି ବହୁ ଶ୍ଳୋକର ଅବଲମ୍ବନରେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଗଠିତ ହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିର ମହିମା ପ୍ରକୃରିତ ହେଲା ।

ତା'ପରେ ଶ୍ରୀରାଧାମାଧବଙ୍କ ଏକାନ୍ତ ଲୀଳାର ମାଧୁରୀରେ ମୁଗ୍ଧ ଉତ୍କଳୀୟ କବିରାଜ ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ କାନ୍ତକୋମଳ ପଦାବଳୀଯୁକ୍ତ 'ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦମ୍' ରଚନା କରି ଗାଇଉଠିଲେ 'ରାଧାମାଧବୟୋର୍ଜୟନ୍ତି ଯମୁନାକୂଳେ ରହଃ କେଳୟଃ ।' ସେହି ଭାବଧାରାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କବିଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଦିବାକର ମିଶ୍ର 'ଅଭିନବ ଗୀତ-ଗୋବିନ୍ଦମ୍' କାବ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲୀଳାବିଳାସକୁ ଅଭିନବ ଭଙ୍ଗୀରେ ପ୍ରକାଶ କରି କବି ତଥା ବିଦ୍ୱତ୍ ସମାଜରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ହେଲେ । ସେ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ'ର ଅନୁକରଣରେ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଥିଲେହେଁ, ତାହା ନାମତଃ କେବଳ 'ଅଭି-

Digitized by PPRACHIN, SOA

.ନବ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ' ବୋଲି କଥିତ ହେଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଜୟଦେବଙ୍କ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ'ର ଭାବ, ଭାଷା, ଶୈଳୀ ତଥା ସର୍ବୋପରି 'ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଳାସ-ଲହରୀ'ର ଅପୂର୍ବ ପଦ ସଂଯୋଜନା ଗୁଡ଼ି, କବିଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ରଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ନିଃସୃତ ହୋଇନାହିଁ ।

ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ମହାଭାରତରେ କୃଷ୍ଣଲୀଳାର ବର୍ଣ୍ଣନା କମ୍ ହୋଇନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣରେ ସାରଳା ଦାସ ସେପରି ଉଦାରତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିନାହାନ୍ତି । ସେ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କୁ ଏକ ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ଦୋଷୀତ୍ରଣୀ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି, ସ୍ୱ କଳ୍ପନା ବିଳାସକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ଯାହାହେଉ, ତାହା ପୁରାଣର ବିଷୟ ହୋଇଥିବାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନା ପକ୍ଷରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ସମ୍ପର୍କୀୟ କବିତା ରଚନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଗୌଡ଼ୀୟ ମତବାଦର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଫଳରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା ଯେପରି କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେ ଧରଣର ସମୁନ୍ନତ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଠାରୁ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏନାହିଁ ।

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସମାଲୋଚକ ସ୍ୱର୍ଗତ ଆର୍ତ୍ତବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ମତାନୁସାରେ ଦାମୋଦର ଦାସଙ୍କ ରସକୁଲ୍ୟା ଚଉତିଶା ପଞ୍ଚସଖା ସାହିତ୍ୟର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ରଚନା । କବି ·ଦାମୋଦରଙ୍କ ରସକୁଲ୍ୟା ଚଉତିଶା' ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ରଚିତ ବହୁ କାବ୍ୟରେ 'ବାଣୀ' ରୂପେ ପରିଗୃହୀତ ।

"କହଇ ରାଧା ସଖୀ ଦୂତିକାକୁ
କଦମ୍ବ ମୂଳେ ଦେଖିଲି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ।
କଳା କଳେବର ରଙ୍ଗା ଅଧର
କପୋଳେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ସୁନ୍ଦର ସେ
କୁବଳୟ ଫଳ ନାସେ ଯେ,
କାମ ବିକାର କଲିକ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଦେଖି ସୁଧାନନ୍ଦ ହାସେ ଯେ ।"

ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଓ ମହାପାତ୍ର ବୃଦ୍ଧ ଚମ୍ପତିରାୟଙ୍କ ରଚନାରେ ମଧ୍ୟ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ ବର୍ଣ୍ଣନା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ବିରହ ଦଶା ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

Digitized by PPRACHIN, SOA

(ଚଢ଼େଇଲାଗି)

"ଶରଦ ରାତ୍ତି କୁନ୍ଦକାନ୍ତି କେତକୀକାନ୍ତି ଶୋଭନ୍ତି ଆ,
ମଲ୍ଲିକାକୁଳ ମାଧବୀ ଫୁଲ ମନ୍ଦ ଗନ୍ଧ ଭ୍ରମନ୍ତି ଆ ।
ସୁରଭି ସମଏ ଶଶୀ ବିଷମଏ ବହନ୍ତି ମଳୟ ପବନୁ ଆ,
ବିସର ନେଲେ ଚୂତଧୂଳି ଜୀମୂତାନ୍ତ ଦହନୁଆ ।
ଅବଧି ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ କରି ଖିନ ଯୁଗଶଶୀ ପ୍ରାପ୍ୟେ ଧାନୁଆ,
ଚମ୍ପତିରାୟେ ସ୍ୱାମୀ ବିରହେ ନଷ୍ଟପ୍ରାୟେ ଜୀବନ ନରହେ ଆ ।"

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାର୍ଦ୍ଧ ଓ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ ଏହି ଏକଶତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ କବିମାନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସାଗରରେ ନିଜକୁ ନିମଜ୍ଜନ କରାଇ ସାହିତ୍ୟ-ରସ ପିଆସୁମାନଙ୍କ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ପୂରଣ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କ ନାମ ବିଶେଷ ଉଲ୍ଲେଖମାୟ । *

ବଳରାମ ଦାସ ଓ ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ହୋଇଥିଲେହେଁ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୂଳକ କବିତା ଉଭୟଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ନିସୃତ ହୋଇଥିଲି । ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ ମଧ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ସଂହିତାଦି ବହୁ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟର ରଚନା କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଥିଲେହେଁ 'ଭାଗବତ ଲହରୀ ହରିବଂଶ' ତାଙ୍କ ରଚନା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ ପୁରାଣ । ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ 'ଗୋପାଳଙ୍କ ଓଗାଳ' ତାଙ୍କ ରଚନାରେ କମ୍ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରେ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଗୋପାଳ ବାଳକଙ୍କ ମେଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲଉଡ଼ି ଖେଳର ବର୍ଣ୍ଣନା ଜନସମାଜରେ ବିଶେଷ ଆଦୃତ ହେଲା । ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ 'ପରିମଳା' ନାମକ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା ନରସିଂହ ସେଣ ମଧ୍ୟ 'ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା, ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ 'ଗୋପକେଳି' ନାମକ ଏକ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ ଶ୍ରୀ ଜୟୃଦେବଙ୍କ 'ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ'ର ଅନୁକରଣରେ ଶ୍ରୀରାଧା ଓ ଗୋପୀମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ବସନ୍ତକାଳୀନ ରାସଲୀଳା ଅତି ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ×

---

* ପ୍ରାଚୀନ ଗଦ୍ୟ ପଦ୍ୟାଦର୍ଶ—ପୃ-୯୮

× ଝଙ୍କାର ୧୯ଖଣ୍ଡ ପୃ ୭୦୮—୭୧୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନରସିଂହ ସେଣଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତି କବି ବୃନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ 'ଗୋପୀଚନ୍ଦନ' ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ କାବ୍ୟ । ପୁସ୍ତକର ନାମରୁ ବୃନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଆଭାସ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମିଳୁ ନ ଥିଲେହେଁ ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟମାଳାର ଯେ ଏକ ହୀରକଖଣ୍ଡପ୍ରାୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ କବି ବୃନ୍ଦ ଦାସ, ରୁକ୍ମଣୀ ଆଦି ଅଷ୍ଟପାଟରାଣୀଙ୍କ ଗର୍ବଗଞ୍ଜନ ନିମିତ୍ତ ଗୋପପୁରରୁ ଗୋପୀମାନଙ୍କୁ ଅଣାଇ ଦ୍ୱାରକାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାସଲୀଳା କରାଇବାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ସେହି ରାସଲୀଳା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗୋପୀମାନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନଟବର ବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ କରାଇ ତାଙ୍କ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ 'ଗୋପୀଚନ୍ଦନ' ଲେପନ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୋପୀମାନଙ୍କ ଅନାବିଲ ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଦ୍ୱାରକାର ରାଣୀମାନେ ଲଜ୍ଜିତା ହୋଇଥିଲେ । କବି ବୃନ୍ଦ ଦାସ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବେଶ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ଗୋପୀ କୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବେଢ଼ିଲେ ମଣ୍ଡଳୀ ହୋଇ
ମଧ୍ୟେଣ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତହିତ ଯେ,
ନୃପତି ବେଶ ଉଲଗି କରାଇଲେ ଗୋପୀ ବେଗି
ଶ୍ରୀ ନଟବର କାଛେଣି କରାନ୍ତି ଆଣି ଯେ ।
ଶିରେ ଶିଖି ପୁଚ୍ଛ ଚୂଳ ଅବତଂସ ଗୁଞ୍ଜମାଳ
ଗୁଞ୍ଜାଗ୍ରପାଟୀ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଅଳକାପ୍ରାନ୍ତ ଯେ ।
ନବ ଜାମୁଡ଼ାଳ ଖୋସି ତଳେକ ଲିହନ୍ତି ବସି
ଚନ୍ଦନ ଚୋପି ମଧ୍ୟରେ ସିନ୍ଦୁରେ ଶିରେ ଯେ ।
ବଇଡୁର୍ଯ୍ୟ ରଙ୍ଗ ଜ୍ୟୋତି ଆନରୁ ଆନ ସେ ପ୍ରଭି
ଲଲାଟପାଟୀର ଶୋଭା କି ଅବା ଦେବା ଯେ ।
କଜଳ ଦେଇ ସାଉଂଳ ମୁକୁରେ ଦେଖନ୍ତି ବାଳୀ
ନାସିକ ପୁଟେ ଲମ୍ବାନ୍ତି ନିର୍ମଳ ମୋତି ଯେ ।

× × ×

ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଲେପି ଚନ୍ଦନ ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ବହନ
କି ଆହା କହିବା କାନ୍ତି ଗୋରା କଳାର ଭ୍ରାନ୍ତି ଯେ ।
ନାନା ଫୁଲେ ଅଲଙ୍କାର ଫୁଲର ଦେକ ହାର
ଫୁଲ ରଞ୍ଜିତ ଡୋର ସୁମନୋହର ଯେ ।"

Digitized by PPRACHIN, SOA

କବି ଗୃନ୍ଦ ଦାସ ଗଜପତି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ(୧ମ)ଙ୍କ (୧୫୬୮—୧୬୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) ସମକାଳୀନ ହୋଇଥିବାରୁ ଉକ୍ତ କାବ୍ୟଟି ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ସ୍ଥିର କରାଯାଇଅଛି ।

କବି ଗୃନ୍ଦ ଦାସ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଶ୍ରୀରାଧା ଭକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ 'ଗୋପୀଚନ୍ଦନ' କାବ୍ୟର ଅଳ୍ପକେତୋଟି ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ନାମମାତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେହେଁ, କାବ୍ୟରେ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ଅପ୍ରତିହତ ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । କାରଣ ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସମାଜରେ ଶ୍ରୀରାଧା ବିଶେଷ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ନ ଥିଲେ ।

କବି ଗୃନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ 'ଗୋପୀଚନ୍ଦନ' ରଚନାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କବି ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦାସ 'ରହସ୍ୟ ମଞ୍ଜରୀ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କାବ୍ୟ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଗୋପବାଳୀମାନଙ୍କ ସାଯୁଜ୍ୟ ଭକ୍ତିର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦାସଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ— ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦିନୁଦିନ କ୍ଷୀଣ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ଅଷ୍ଟପାଟବଂଶୀମାନେ ତାହାର କାରଣ ପଚାରନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପୀମାନଙ୍କ ବିଶେଷତଃ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ବିରହ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏହା ଶୁଣି ଅଷ୍ଟପାଟବଂଶୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖେଦ ଜାତ ହେବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପପୁରକୁ ଆସି ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠରେ ସେମାନଙ୍କୁ ରଖାଇ ନିଶାର୍ଦ୍ଧରେ ବୃନ୍ଦାବନରେ ପଶି ବଂଶୀବାଦନ କରିଥିଲେ । ବହୁଦିନ ପରେ ବଂଶୀସ୍ୱନ ଶୁଣି ବିରହିଣୀ ଶ୍ରୀରାଧା କେଶବାସ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ମୃଦୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରିଥିଲେ । ପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଠାରୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଲଭିକରି ବୃନ୍ଦାବନରେ କେଳୀ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଏହି ରସୋତ୍ସବରେ ଗୋପବାଳୀମାନେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ବନରୁ ନାନାବିଧ କୁସୁମ ତୋଳି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଥିଲେ । ଗୋପୀମାନଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ଭକ୍ତି ଦେଖି ଅଷ୍ଟପାଟବଂଶୀଙ୍କର ଭ୍ରମ ଧାରଣା ଦୂର ହୋଇଥିଲା । ପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଟବଂଶୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀରାଧାଦି ଗୋପୀମାନଙ୍କର ମିଳନ କରାଇ ଦ୍ୱାରକା ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ କରିଥିଲେ ।

କବି ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦାସଙ୍କ ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଲୋଚକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେହେଁ, ତାଙ୍କ ରଚନା ଯେ ଗୃନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ 'ଗୋପୀଚନ୍ଦନ'ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରଚନା, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ 'ରସକଲ୍ଲୋଳ' କାବ୍ୟଟି ଏକ ଅନବଦ୍ୟ ରଚନା । ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସ ରୂପେ 'କ'କୁ ଗ୍ରହଣ କରି କବି କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଯେଉଁ ସଙ୍ଗୀତମୟ କାବ୍ୟଟି ରଚନା କରିଛନ୍ତି, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରରେ ଏହା ଏକ ମହାର୍ଘ ରତ୍ନ ।

କାବ୍ୟକାର କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବହୁଦିନରୁ କେତେପ୍ରକାର ବାଦବିବାଦ ଲାଗିଆସୁଛି । କେତେକ ଆଲୋଚକଙ୍କ ମତରେ 'ରସ-କଲ୍ଲୋଳ'ର ପ୍ରଣେତା ଓ 'ରସବିନୋଦ'ର ପ୍ରଣେତା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ କେତେକଙ୍କ ମତରେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଦୁଇଜଣ । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସାଗର ମନ୍ଥନରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଜଣେ କିମ୍ବା ଦୁଇଜଣ ନୁହଁନ୍ତି । କୃଷ୍ଣ ଦାସ ନାମରେ ଅନେକ କବି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କାବ୍ୟ ଆଦି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧୁସୂଦନ ପୁତ୍ର କୃଷ୍ଣ ଦାସ, ନରସିଂହ ପୁତ୍ର କୃଷ୍ଣ ଦାସ, ଜଡ଼ା କୃଷ୍ଣ ଦାସ, 'ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ବୋଲି'ର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ; 'ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଗୀତା', 'ଷଡ଼ରସ ଗୀତା' ପ୍ରଭୃତି ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ଚରିତର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ 'ଗୀତପ୍ରକାଶ' ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂଗୀତ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ (ବଡ଼ଜେନା ମହାପାତ୍ର) ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜଣେ ଜଣେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କବି ।

'କୃଷ୍ଣ' ଗୋଟିଏ ନାମବାଚକ ଶବ୍ଦ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଧାନ କର୍ଣ୍ଣଧାର ଯୁଗାବତାରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ପୁତ୍ରର ନାମକରଣ କରିବା ସେ ଯୁଗରେ ଏକ ଆଦରଣୀୟ ବିଷୟ ଥିଲା । ଆଜି ମଧ୍ୟ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଜୟଦେବ ନାମ-ଧାରୀ ଷୋହଳଜଣ କବି ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି । ବଳରାମ, ଅଚ୍ୟୁତ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମଧାରୀ ଏକାଧିକ କବି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମିଳୁଥିବା ବେଳେ କୃଷ୍ଣ ନାମଧାରୀ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ ଜଗତରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ହେବା ଆଦୌ ଅସମୀଚୀନ ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ । ସେହିପରି 'ଦାସ' ଓ 'ଦୀନ' ଦୁଇଟିଯାକ ନମ୍ରତା ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ କବିମାନେ ପ୍ରାୟ ନିଜ ନାମର ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଯୋଗକରି କବିତା ରଚନା କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ବା ଦୀନ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଲେଖିବା ଆଦୌ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ ।

ରସକଲ୍ଲୋଳକାର ଓ 'ରସବିନୋଦ'ର ପ୍ରଣେତା ଦୁଇ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି । ଏହା ଉଭୟ ପୁସ୍ତକର ଭାଷା, ଭାବ, ଶୈଳୀ ଓ ସଂଗୀତ ମୂର୍ଚ୍ଛନାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ହେଉଛି— 'ରସକଲ୍ଲୋଳ'ର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦାସ କିଏସେ ? ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରଚନା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ କି ? ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ ମିଳେନାହିଁ । କେବଳ ପରୋକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ ବଳରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ ।

'ରସକଲ୍ଲୋଳ'ର ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଦେଶୀ ସମାଲୋଚକ ଜନ୍ ବିମ୍ସ୍ The Indian Antiquary Vol. Iରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"The Rasakallola or 'Wave of Delight' is the most popular poem in Orissa. Its songs are sung by the peasantry in every part of the country, many of its lines have passed into proverbs, and have become 'household words' with all classes. It owes this great popularity in some measure to its comparative freedom from long sanskrit words, being for the most part, except when the poet soars in to the hiegher style, written in the purest and simplest Oriya Vernacular.

× × ×

The Rasakallola is one of this class, and super adds to the usual impurity of Indian poems in this subject, that special and peculiarly revolting obscenity which is the distinguishing characteristic of the Oriya mind."

ଆଲୋଚକ ଜନ୍ ବିମ୍ସଙ୍କ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, 'ରସକଲ୍ଲୋଳ' ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସଂଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ରାନୁମୋଦିତ ଏକ ଉନ୍ନତ ଗ୍ରନ୍ଥ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ରସକଲ୍ଲୋଳକାର କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂଗୀତଜ୍ଞ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ସଂଗୀତଜ୍ଞ କିଏ ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ଏକମାତ୍ର ସମୁଚିତ ଉତ୍ତର ହେଉଛି — ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଗୀତପ୍ରକାଶକାର କୃଷ୍ଣ ଦାସ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂଗୀତ ଗ୍ରନ୍ଥ 'ଗୀତପ୍ରକାଶ'ର ରଚୟିତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ ନିଜକୁ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ବଡ଼ଜେନା ମହାପାତ୍ର ନାମରେ ପରିଚିତ କରାଇଛନ୍ତି । ସେ ମଧ୍ୟ ବାଦ୍‌ଶାହ ଆକବରଙ୍କ ଦରବାରରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜ୍ଜନ କରି-

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ଐତିହାସିକ ଶ୍ରୀ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଆଲୋଚନାରୁ ମିଳେ । * ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଗୀତପ୍ରକାଶକାର ଓ ରସକଲ୍ଲୋଳକାର କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କୁ ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ବିଚାର କରିବା ବୋଧହୁଏ ଅସମୀଚୀନ ହେବ ନାହିଁ । ରସକଲ୍ଲୋଳର ରଚନା କାଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ସ୍ୱତଃ ଧାରଣା ହୁଏ ଯେ, କୃଷ୍ଣ ଦାସ ବା କୃଷ୍ଣ ଦାସ ବଡ଼ଜେନା ମହାପାତ୍ର ଗଜପତି ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବଙ୍କ ସମୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୫୫୯—୧୫୬୮ ମଧ୍ୟରେ 'ଗୀତପ୍ରକାଶ' ରଚନା କରି ବାଦ୍‌ଶାହ ଆକବର (ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୫୫୭—୧୬୦୭)ଙ୍କ ଦରବାରରେ ସମ୍ମାନିତ ହେବା ପରେ ପରେ, ପରି-ଣତ ବୟସରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଧାମରେ ରସକଲ୍ଲୋଳ ଶୀର୍ଷକ 'କ' ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସ ମୂଳକ କାବ୍ୟଟିକୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ରଚନା କରିଥିବେ । କାରଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଲୀଳା ମୂଳକ ଓଡ଼ିଆ କବିତା ମଧ୍ୟ 'ଗୀତପ୍ରକାଶ'ର ଉଦାହରଣ ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ରସକଲ୍ଲୋଳକାରଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିବା ଦୂରରୁ ଏପ୍ରକାର ଅନୁମାନ ଆଦୌ ଅସମୀଚୀନ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ସମସାମୟିକ ମାଧବ ରଥ ବା ମାଧବ ବିପ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ ରହସ୍ୟ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ କାବ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପୋଥିଭଣ୍ଡାରରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ତ ମାଧବ ରଥ 'ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ' ନାମକ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଆ କବି ଜୟଦେବଙ୍କ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ' ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ କାବ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦକ ଧରଣୀଧର ବୋଲି ସମାଲୋଚକମାନେ ଅନୁମାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ସମୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଧାରଣା କରା-ଯାଏ । ସେ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ'ର ସରଳ ସାବଲୀଳ ପଦାବଳୀର ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରି ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟମାଳାର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ, କୃଷ୍ଣ ଦାସ (ଅମୃତ ସାଗର), ବଳରାମ ଦାସ (ଅର୍ଥ ଗୋବିନ୍ଦ), ଉଦ୍ଧବ ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର, ବାଣୀଭୂଷଣ ଅନନ୍ତ ରଥ, ପିଣ୍ଡିକ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ (ବସନ୍ତ ରାସ), ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଭଞ୍ଜ (ବସନ୍ତ କ୍ରୀଡ଼ା ସମୁଜ୍ଜଳ ରସାବଳୀ) ଓ

* Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts Vol. II Introduction Page (CXXII.)

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚୈତନ୍ୟ ଦାସ ପ୍ରଭୃତି କବିମାନେ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରି ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟକୁ ସମୁନ୍ନତ କରିବାରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି ।

'ବନମାଳୀ ରାସ' ବା 'ବନମାଳୀ ରାହାସ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ମୂଳକ କାବ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶେଷ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି । 'ବନମାଳୀ ରାସ' ଓଡ଼ିଶାର ସୁଦୂର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ କଳାହାଣ୍ଡି ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ କବି ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା ।

'ବନମାଳୀ ରାସ'ର ପ୍ରଣେତା ହେଉଛନ୍ତି ବନମାଳୀ ଦାସ । ପୂର୍ବରୁ କଳାହାଣ୍ଡି ଅଞ୍ଚଳରୁ 'ବନମାଳୀ ରାସ'ର ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁସ୍ତକ ମିଳିଥିଲା । ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ବୌଦ୍ଧ ରାଜପରିବାରରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ 'ବନମାଳୀ ରାସ' ଆମର ହସ୍ତଗତ ହେବାରୁ ପୁସ୍ତକର ବିଷୟବସ୍ତୁ, କବି ଓ ତାଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଆଦି ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ।

'ବନମାଳୀ ରାସ' ପୋଥିଟି ଗୃରିଶହ ଏଗାର ପଦ ସମ୍ବଳିତ ଏକ ବିରାଟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଏଥିରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜନ୍ମ ଠାରୁ କଂସର ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ ଦଶମ ସ୍କନ୍ଧ ଗୋପଲୀଳାର ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲେହେଁ, ରାସଲୀଳା ପ୍ରକରଣଟି ଅତି ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । କବି ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ନିଜ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତିର ବଳରେ ଅତିମାନବୀୟ ଅଲୌକିକ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ 'ରାସଲୀଳା' ପ୍ରକରଣକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆ ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ଅଭିନବ ରସର ସଞ୍ଚାର କରାଇଛନ୍ତି ।

ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକର ଶେଷରେ କବି ବନମାଳୀ ଦାସ ନିଜର ବିସ୍ତୃତ ପରିଚୟ ଦେଇ ଆଲୋଚକମାନଙ୍କର ମହୋପକାର କରିଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟଥା ତାଙ୍କ ରଚନା କାଳ ଓ ବାସସ୍ଥାନ ଆଦି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚକମାନେ ଚିରଦିନ ଅନ୍ଧକାରରେ ରହିଥାନ୍ତେ !

"ଅଖିଳ ମଙ୍ଗଳ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ନାରାୟଣ
ବନମାଳୀ ଦାସ ମୁଁ ଶରଣ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମ ।
ବାଳୁତ ମତି କୁବୁଦ୍ଧି ଅଜ୍ଞ ଜଡ଼ଦେହୀ
ବର୍ଣ୍ଣେଣ ଗୋପାଳ ମୁଁ ସୁଜନ ସଙ୍ଗ ନାହିଁ ।
ପିତା ମୋହନ ଜେନା ପରେଣ ଉପକାର
ତାହାଙ୍କ ଧର୍ମରୁ ସେ ନିର୍ମଳ ମୋ ଶରୀର ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

କନ୍ଧାନ ଦେଶେ ଜାତ କୁଳିତ ମୋର ମତ
ପ୍ରାପତ ନାହିଁ ମୋତେ ସୁଜନ ସଙ୍ଗତ ।

× × ×

ରଣପୁର ରାଜ୍ୟରେ ବଡ଼ଦେଶେ ଘର
ମହିଖଣ୍ଡ ଗ୍ରାମରେ ରହଣି ମୋହର ।
ପଦ୍ମନାଭ ନରେନ୍ଦ୍ର ଭୂମିର ଅଧିପତି
ମହତ୍ତ୍ୱ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିବେକ ଜନପ୍ରୀତି ।
ସାନୁଜ ମଙ୍ଗରାଜ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନାମ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଦୁଃଖିଲୋକେ ଦୟା
ମୋହଠାରେ ଅନୁଗ୍ରହ ବହୁତ ସୁଦୟା ।"

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଧୃତାଂଶରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, କବି କନ୍ଧାନ ଦେଶ ଅର୍ଥାତ୍ ରଣପୁର ରାଜ୍ୟର ବଡ଼ଦେଶ ମହିଖଣ୍ଡ (ଆଧୁନିକ ନାମ ମହିଆଖଣ୍ଡ) ଗ୍ରାମରେ ମୋହନ ଜେନା ନାମକ ଗୋପାଳଙ୍କ ଗୃହରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କବି ତାତ୍କା-ଳୀନ ରଣପୁରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ପଦ୍ମନାଭ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସାନଭାଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରେ ରହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରାସଲୀଳାର ରଚନାରେ ମନ ବଳାଇଥିଲେ ।

ରାଜା ପଦ୍ମନାଭ ନରେନ୍ଦ୍ର ଭକ୍ତ କବି ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଥିଲେ ଏବଂ କବି ବନମାଳୀ ଦାସ ସେହି ରାଜାଙ୍କ ଅମଳରେ ତାଙ୍କ ସାନୁଜଙ୍କ ପୃଷ୍ଠ-ପୋଷକତାରେ ରହି ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ମନ ବଳାଇଥିଲେ ।

ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ 'ବନମାଳୀ ରାସ'ର ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ଗୃହଇଚ୍ଛାବତୀ' ନାମକ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ କାବ୍ୟର କଥାବସ୍ତୁ ଏତେ ରୋଚକ ତଥା ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ଯେ, ତାହାର ଅବଲମ୍ବନରେ ବଙ୍ଗଳା ଓ ଓଡ଼ି-ଆରେ ତିନି ଗୃହଖଣ୍ଡି କାବ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

'ବନମାଳୀ ରାସ'ର ପ୍ରଣେତା ଓ 'ବନମାଳୀ ପଦ୍ୟାବଳୀ'ର ରଚୟିତା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କେତେକଙ୍କର ଧାରଣା; ମାତ୍ର ଉଭୟ 'ରାସ' ଓ 'ପଦ୍ୟାବଳୀ'ର ଭାଷା

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶୈଳୀ ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦିର ଆଲୋଚନା କଲେ ସେ ଧାରଣା ଭ୍ରାନ୍ତ ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । 'ରାସ' ଓ 'କୃଷ୍ଣଇଚ୍ଛାବତୀ'ର ପ୍ରଣେତା ବନମାଳୀ ଦାସ ତାଙ୍କ ରଚନାରେ ଛନ୍ଦ ଯୋଜନାର ଜଟିଳତା ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଅଗ୍ରସର ନ ହୋଇ କେବଳ ସରସ, ସାବଲୀଳ ଓ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ କାବ୍ୟ ଦୁଇଟିକୁ ରସାଣିତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ 'ପଦ୍ୟାବଳୀ'ର ପ୍ରଣେତା ବନମାଳୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଛନ୍ଦ ଯୋଜନାରେ ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କବି ତଥା ତାଙ୍କ ରଚନାରେ ପଦ ଯୋଜନା ଅପେକ୍ଷା ରସୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଛନ୍ଦ ଯୋଜନା ପ୍ରତି ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଛି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ବନମାଳୀ ପଟ୍ଟନାୟକ 'ମଥୁରା ଲୀଳା' ନାମକ ଆଉଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଥିଲେ । ପଦ୍ୟାବଳୀର ରଚୟିତା ବନମାଳୀ ଗଜପତି ବୀରକେଶରୀ ଦେବ (ପ୍ରଥମ)ଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଥିଲେ ଓ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଖ୍ୟାତିଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ଶିଶୁ ଶଙ୍କର ଦାସ ବା ଶଙ୍କର ଦାସ ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ-ଧାରାର ଅନ୍ୟତମ ଉପାସକ । କୃଷ୍ଣଲୀଳା ମୂଳକ କେତୋଟି ଚଉପଦୀ ଓ ଚଉତିଶା ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୌତ୍ର ଅନିରୁଦ୍ଧ ଓ ବାଣାସୁର କନ୍ୟା ଉଷାର ପରିଣୟ ଉପରେ ସେ ଏକ ରୋଚକ କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହି କାବ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳୀନ କବିମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସାଧକ ରାଜକବି ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ, 'ରଘୁନାଥ ବିଳାସ', 'ଅନଙ୍ଗରେଖା', 'ଇଚ୍ଛାବତୀ', 'ମଦନମଞ୍ଜରୀ' ଆଦି ଖଣ୍ଡିଏ ଉପାଦେୟ ରାମକାବ୍ୟ ଓ ତିନୋଟି କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଥିଲେହେଁ, ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ କ୍ଷୁଦ୍ର 'କୃଷ୍ଣକ୍ରୀଡ଼ା କାବ୍ୟ' ମଧ୍ୟ ନିସୃତ ହୋଇଛି ।

"ଆଭିରୀ ବିହାରୀ କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଦୁଇ
ନୃପ ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ ସତତ ଧାୟି ॥

× × ×

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର କ୍ରୀଡ଼ା ବୋଲି ଏ ଗୀତର ନାମ ।
କହିବାକୁ ମଧୁର ଶ୍ରୁତିକି ଅଭିରାମ ॥
ଶୁଣି ବୁଧ ଜନେ ମୋର ନ ଧରିବ ଦୋଷ ।
ଭଣେ ନୃପ ଧନଞ୍ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଦାସ ॥"

Digitized by PPRACHIN, SOA

(ଚୈତନ)

ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାସ ନାମକ ଜନୈକ କବି 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସାଗର' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଭକ୍ତକବି ରାମ ଦାସ ତାଙ୍କ 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ପୁସ୍ତକରେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର କବି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ 'ଛାନ୍ଦ ରତ୍ନପ୍ରଭା' ନାମକ ଆଉଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସାଗର' ପୁସ୍ତକଟି 'ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ତରଙ୍ଗ'ରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ କବି ସମୁଦାୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଭକ୍ତକବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ 'ଭାଗବତ ବାଣୀ' ବା 'ନବାକ୍ଷରୀ ବୃତ୍ତ'ରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତୁତ କାବ୍ୟର ଶେଷ 'ତରଙ୍ଗ'ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କବିଙ୍କ ନମ୍ରତା ସୂଚକ ପଦ୍ୟାଂଶରୁ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟତମ ଭକ୍ତକବି ରୂପେ ଗଣନା କରାଯାଇ ପାରେ ।

"ହେ ମନ କହୁ ଅଛୁ ତୋତେ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କର ନିତ୍ୟେ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।
ଆନନ୍ଦେ ଗାଅ କୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ॥
ରାଧା-କୃଷ୍ଣର ଲୀଳା ଯେତେ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶୁଣ ହରିବାସରେ ॥
ଶରତେ ସୁମର ନିତି ପ୍ରତି ।
ହୋଇବ ନିର୍ମଳ ଭଗତି ॥
ସୁଜନେ ହୁଅ ସାବଧାନ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ନାମ ମହା ଧନ ॥
ରାଧା-କୃଷ୍ଣର ଯେ ଭଗତ ।
ତାଙ୍କୁ ମୋହର ଦଣ୍ଡବତ ॥
ଯେ ରାଧା ଗୋବିନ୍ଦର ଦାସ ।
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ନିତ୍ୟ ଆଶ ॥
କହଇ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାସ ।
ରାଧା-ଗୋବିନ୍ଦେ ରହୁ ଆଶ ॥"

ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଦାସ ବା ଦନାଇ ଦାସଙ୍କ ଲିଖିତ 'ଗୋପୀଭାଷା' ଶୀର୍ଷକ ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଶାର ସାଧାରଣ ପାଠକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବଙ୍ଗ ସମାଲୋଚକ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମାନଙ୍କ ମହଲରେ ସୁପରିଚିତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମଥୁରା ବିଜୟ ପରେ ଗୋପପୁରର ଯୁବତୀମାନେ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟଙ୍କ ଗୁଣ ବାହୁନ ପରସ୍ପର ଅନୁତପ୍ତା ହୋଇଥିବାର ବିଷୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏହାଙ୍କ ରଚନା ସମୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ଆଲୋଚକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ।

ବୃନ୍ଦାବତୀ ଦାସୀ ନାମ୍ନୀ ଜନୈକା ନାରୀକବିଙ୍କ ଲେଖମାରୁ 'ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ନିଃସୃତ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କ ରଚନା ସମୟ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୬୯୯ ବୋଲି କେତେକ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ । ନାରୀ-କବିଙ୍କ ପୂର୍ବାଶ୍ରମ ଦାସ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ 'ଭକ୍ତି ରତ୍ନାବଳୀ' ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା ଥିଲେ ।

ଦାଶରଥି ଦାସ ନାମକ ଜନୈକ କବି 'ବ୍ରଜବିହାର' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ସରସ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ପାଠକ ଓ ଭକ୍ତସମାଜ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ । କବି ଉକ୍ତ କାବ୍ୟଟିକୁ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୩୧ ମସିହାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ।

"ବୃହସ୍ପତି ଆଠଶତ ବତିଶ ।
କଳିଯୁଗ ଭୋଗ ଏତେ ବରଷ ॥
ଶକ ଅବଦ ଷୋଳଶ ତେପନ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ମହାରାଜନ ॥
ଆଠ ଅଙ୍କ କୁମାର ପୌର୍ଣ୍ଣମୀରେ ।
ବ୍ରଜ ବେହାର ଗ୍ରନ୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରେ ॥"

କବିଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହି ସମୟଟି ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୩୧ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୪ ତାରିଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା ବୋଲି ଗଣନାରୁ ଜଣାଯାଏ ।

'ବ୍ରଜବିହାର' ପୁସ୍ତକଟି ଖଣ୍ଡିଏ ବିରାଟ କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ । ପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ଦଶଗୋଟି 'ବେଳା'ର ମୋଟ ପଦ ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୪୧ । କବି ଗ୍ରନ୍ଥର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତ ଓ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣାଦିରୁ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବାର ଜଣାଯାଏ । କବି ଦାଶରଥି ଦାସ ପୌରାଣିକ ଆଖ୍ୟାୟିକାଟିକୁ ନିଜ କାବ୍ୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେହେଁ, ରୀତିଯୁଗୀୟ କବିମାନଙ୍କ ପରି ନାୟିକାର ନଖଶିଖ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଛଳେହେଲେ ତ୍ରୁଟି କରିନାହାନ୍ତି । ବରଂ କହିବାକୁ ଗଲେ, କେତେକ ସ୍ଥଳରେ କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ନାୟିକାମାନଙ୍କ ଯୌବନ ବର୍ଣ୍ଣନାର ତୁଳନାରେ କବି

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦାଶରଥି ଆଗେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୋଟଉପରେ ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭାଗବତର ଗୋପଲୀଳା ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ଆଧାରିତ ହୋଇଥିଲେହେଁ, ମହାକାବ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ 'ବ୍ରଜବିହାର' ପୁସ୍ତକରେ ପୂରି ରହିଛି ଏବଂ କବି ପୁସ୍ତକଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଚକ ତଥା ଖ୍ରୀଷ୍ଟକାଳୀନ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଉନ୍ନତ ଗ୍ରନ୍ଥ ରୂପେ ପରିଚିତ କରାଇବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି ।

କବି ଦାଶରଥି ଦାସ ରଣପୁର ରାଜ୍ୟର ଏକ କରଣ କୁଳରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ଥିଲେ— 'ନଅପୋଇ' ଓ 'ରାମାଚନ୍ଦ୍ରିକା' ଆଦି ପ୍ରସିଦ୍ଧ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଣେତା କଣ୍ଠଦାସ । 'ବ୍ରଜବିହାର'ର ବିଭିନ୍ନ 'ବୋଲି'ରେ କବି ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରି ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କର କୌତୂହଳ ଉପଶମ କରିଛନ୍ତି ।

"କାଶ୍ୟପ ଗୋତ୍ରେ ହୋଇ ଜାତ ।
ସିଷ୍ଟି କରଣ କୁଳେ ଖ୍ୟାତ ॥

× × ×

ରଣପୁର ମଣ୍ଡଳେ ମୋର ବାସ ।
ନାମ ବିଦିତ ଦାଶରଥି ଦାସ ॥

× × ×

କଣ୍ଠ ଦାସ ଗୋସାଇଁ ଚରଣ ଆଶ୍ରୟେ ।
ଦାଶରଥି ଦାସର ସ୍ଫୁରିତ ହୃଦୟେ ॥

× × ×

ଶ୍ରୀଗୁରୁ କଣ୍ଠ ଦାସ ଗୋସାଇଁ ଚରଣ ପ୍ରସାଦୁ ।

× × ×

ଗୁରୁଦେବ କଣ୍ଠ ଦାସ ପଦେ ସେବି ॥"

କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ କୃତ 'ବ୍ରଜବିହାର' ଶୀର୍ଷକ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟଜଗତରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । କୃପାସିନ୍ଧୁ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଡାଲିଯୋଡ଼ା ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀ ଭଗୀରଥି ଖରସୁଧା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପୁତ୍ର ଥିଲେ । ଉକ୍ତ କାବ୍ୟରେ ୨୧ଟି ଛାନ୍ଦ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋଟ ପଦ ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି—୯୯୮ ଅର୍ଥାତ୍ ଦାଶରଥି ଦାସଙ୍କ 'ବ୍ରଜବିହାର' କାବ୍ୟର ପଦସଂଖ୍ୟା ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ତେରଗୁଣ କମ୍ । କବି

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୃପାସିନ୍ଧୁ ବୃନ୍ଦାବତୀ ଦାସୀଙ୍କ ପୌତ୍ର ଓ ଶ୍ୟାମ ଦାସଙ୍କ ପୁତ୍ର ବୋଲି କେହି କେହି ଅନୁମାନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କବି କୃପାସିନ୍ଧୁ 'ବ୍ରଜବିହାର' କାବ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଚୟ ଦେଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ଶ୍ରୀ ବୀରକେଶରୀ ନାମ ଗଜପତି ନୃପୋତ୍ତମ ।
ତେର ଅଙ୍କ କନ୍ୟା ମାସ ଗୁରୁବାର ପଞ୍ଚମୀରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ ॥
ଡାଲଯୋଡ଼ା ରାଜ୍ୟେ ଜାତ ପିତା ଭଗୀରଥି ଖ୍ୟାତ ।

× × ×

ବୋଲେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ମୋ'ଠାରେ କଲେ ପ୍ରକାଶ ।"

ଗଣନା ଅନୁସାରେ ବୀରକେଶରୀ ଦେବଙ୍କ ୧୩ ଅଙ୍କ କନ୍ୟା ମାସ ଗୁରୁବାର ପଞ୍ଚମୀ, ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୫୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୨୫ ତାରିଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁରଙ୍ଗୀର ରାଜା କେଶବରାଜ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ କୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାତ୍ମକ 'ରସସିନ୍ଧୁ ସୁଲକ୍ଷଣା' ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗନ୍ତାଘରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ । ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭାଗବତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସୁଲକ୍ଷଣା ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିବାହ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏହି କାବ୍ୟ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୧୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୪ ତାରିଖରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଗଣନା କରି ଐତିହାସିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ର ତାଙ୍କ 'ଖୁର୍ଦ୍ଧା ଇତିହାସ' ପୁସ୍ତକରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଏହି ସମୟର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ଜଳେଶ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳର କୃଷ୍ଣ ଦାସ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ କୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ୟାମନଗରୀ ଦଣ୍ଡପାଟ ବା ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜ୍ୟର ଏକଘରିଆ ଗ୍ରାମର କନକେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ରସବିନୋଦ' ଏକ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କାବ୍ୟ । ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଭୂତକେଳୀ, ଅମୃତସାଗର, ଜାମ୍ବବତୀ ବିଭା, ସତ୍ୟବତୀ ବିଭା, ବୃନ୍ଦାବନ ରାସ ଆଦି କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ କାବ୍ୟ ।

ଗଜପତି ରାଜା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ଅମଳରେ ଘୁମୁସରର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଯଶା ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟଜଗତକୁ ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ, ଲାବଣ୍ୟବତୀ ପ୍ରଭୃତି ଅନୁପମ କାବ୍ୟ-ମାଳା ଉପହାର ସ୍ୱରୂପ ଅର୍ପଣ କରି ଓଡ଼ିଆ ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କର ଅଶେଷ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି । କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟ ରଚନାରେ ଭଞ୍ଜୀୟ ରୀତି କାଳୀନ ସାହି-

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତ୍ୟର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ପଦ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିଲେହେଁ, କବିସମ୍ରାଟଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ରାମଲୀଳାତ୍ମକ ଗୁରିଖଣ୍ଡି କାବ୍ୟ ନିସୃତ ହୋଇଛି । ରାମ-ତାରକ ମନ୍ତ୍ରରେ ସିଦ୍ଧ ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ଉପେନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ କାବ୍ୟ ରଚନାରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଦକ୍ଷତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ବ୍ରଜଲୀଳା', 'କୁଞ୍ଜବିହାର', 'ରହାସ ଲୀଳା' ଓ 'କ' ଆଦ୍ୟପ୍ରାନ୍ତ ଅନୁପ୍ରାସରେ ଲିଖିତ 'କଳା କଉତୁକ' ଶୀର୍ଷକ କାବ୍ୟଟି ଶ୍ରାଦ୍ଧିକ ଭଞ୍ଜକବିଙ୍କର ରଚନା ପାଟବର ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିଦର୍ଶନ । କଥିତ ଅଛି, କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ 'ରସକଲ୍ଲୋଳ'ର ଲୋକପ୍ରିୟତାକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କବିସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର କେବଳ ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସ ରୂପେ କାହ୍ନିକ, ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ଉଭୟ ଅନୁପ୍ରାସ ରୂପେ 'କ' ପ୍ରୟୋଗ କରି 'କଳା କଉତୁକ' ରଚନାରେ ତତ୍କାଳୀନ ସୁଧୀସମାଜକୁ ଚମତ୍କୃତ କରିଥିଲେ ।

ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୫୬ରେ ଗଞ୍ଜାମର ସୁରଙ୍ଗୀ ରାଜା କେଶବ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ ସୁପୁତ୍ର ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ନବ-ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର' ନାମକ ଏକ ଷୋଡ଼ଶ ଛାନ୍ଦ ବିଶିଷ୍ଟ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । କବି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ 'ନବ-ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର'ର ଷୋଡ଼ଶ ଛାନ୍ଦରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ସୁରଙ୍ଗୀ ରାଜ୍ୟ ଅଧିପତି ବୀରଶ୍ରୀ ଗୋଲରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ
ବିବେକୀ ଦାତା ଧୀର କବି ସୁଶାନ୍ତ ଗୁଣଙ୍କ ମଣ୍ଡନ,
ସୁଜନେ
ସେ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ ସୁତ
କେଶବ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ ନାମେ ଅଟନ୍ତି ଜଗତ ବିଖ୍ୟାତ ।

× × ×

ତାହାଙ୍କର ଅଟେ ନନ୍ଦନ
ଶ୍ରୀ ନବ ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର ଭଣେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ ।
ଷୋଡ଼ଶ ଚଉସ୍ତରି ସନ ପ୍ରବେଶେ ଚିତ୍ରଭାନୁ ସମ୍ବତ୍ସରେ
ଚଇତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀ ମଙ୍ଗଳ ବାସରେ ସୌଭାଗ୍ୟ ନାମ ଯୋଗରେ,
ଶଶାଙ୍କ
ରୋହିଣୀ ଋକ୍ଷ ଯା ସଂସ୍ଥିତ
ଶ୍ରୀ ବୀରକେଶରୀ ଦେବ ଊନବିଂଶ ଅଙ୍କେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏ ଗୀତ ।"

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅର୍ଥାତ୍ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ୧୬୭୪ ଶକାବ୍ଦ ବା ୧୭୫୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ବ୍ରତରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ । ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚିତ 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସାଗର'ର ପ୍ରଣେତା ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦାସ ଓ ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି-ଧାରାର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଭକ୍ତକବି ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ରଚିତ 'ଯୁଗଳ ରସାମୃତ ଭଙ୍ଗୀ'ର ଶେଷ ଛାନ୍ଦରେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜଙ୍କୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି । ଏପରିକି 'ରସକଲ୍ଲୋଳ'ର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ ଦାସ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜଙ୍କୁ ଉନ୍ନତ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ଯଥା —

"ସୁକବି ଗୁଣ ରତନ, ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ଧନ୍ୟ
ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ରାଗ, ଯା ହୃଦେ ଦାଗ ଯେ ।" (ପୃ ୫୬)

ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ 'ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ବିହାର' ନାମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । କବି ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ ଗ୍ରନ୍ଥର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କହିବାକୁ ଯାଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ହେ ମୁନି ବ୍ରଜମଣ୍ଡଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିହାର
ସଂକ୍ଷେପି କହିଣ ମୋତେ କରିବା ବିସ୍ତାର ହେ ।"

'ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ବିହାର'ର ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରକାଶରେ ଓ ଶେଷରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ସମୟ, ଗୁରୁଙ୍କ ନାମ ଆଦି ବିଷୟର ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି —

ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଭୂମି ଅନେକ କାଳ ଭ୍ରମି
ଯମୁନା ଜଳେ କରି ସ୍ନାନ,
କୁଣ୍ଡ କୁଞ୍ଜ ସଙ୍କେତ ସାଧୁଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ
କରି ହୋଇଲୁ ସଦଜ୍ଞାନ ସେ ।
ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ପଣ୍ଡିତ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଆଶ୍ରିତ
ତାହାଙ୍କ କୃପାରୁ ରଚିତ,

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରକାଶ
ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ କଥିତ ସେ ॥"

× × ×

ଶକାବ୍ଦ ଷୋଳଶ ଅଣନବ୍ଭ ସମ୍ବତ୍ସର ନାମ ସର୍ବଜିତହେ ସୁଜନ
କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ପଞ୍ଚମୀରେ ଆରମ୍ଭ କଲୁ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଧାନ ।
ମାଘ ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ମଙ୍ଗଳବାର ଦ୍ୱାଦଶ ଦଣ୍ଡଭୋଗ ବଢଶ ଲୀଳା ପ୍ରମାଣ ହେ ସୁଜନେ ।
ବସି ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ
ଅତି ତୋଷେ ଖିମୁଣ୍ଡି ପତ୍ତନରେ ।
ଗଙ୍ଗବଂଶୋତ୍ପତ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ ସୁଚରିତ୍ରରେ ।"

ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ୭-୧୧-୧୭୬୭ରେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭ କରି ୩-୨-୧୭୬୭ରେ ଏହାକୁ ସମାପ୍ତ କରିଥିଲେ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକଟି ଏକାଦଶ 'ପ୍ରକାଶ' ବା ଅଧ୍ୟାୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ଏବଂ 'ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ'ର 'ଗୋପଲୀଳା' ପ୍ରକରଣଟି ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣ ରସାତ୍ମକ କାବ୍ୟଧାରାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଭକ୍ତକବି ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଗଜପତି ବୀରକେଶରୀ ଦେବ (ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୩୭-୯୩)ଙ୍କ ସମୟରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ହୋଇଥିଲେ । ଭକ୍ତିରସାତ୍ମକ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ 'ଯୁଗଳ ରସାମୃତ ଲହରୀ' ତାଙ୍କର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ । କବି ଉକ୍ତ କାବ୍ୟରେ କାବ୍ୟିକ ଚିନ୍ତାଧାରାର ପରିପ୍ରକାଶ କରାଇବାରେ ଯେପରି ଯତ୍ନଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଭାବର ଅମୃତ ନିସ୍ୟନ୍ଦନୀ ଝରାଇବାରେ ତତୋଧିକ ସଫଳକାମ ହୋଇଛନ୍ତି । ଜଣାଯାଏ ଖ୍ରୀ:ଅ: ୧୭୫୭ରେ ସେ ଯାଜପୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାଲିଆ ଠାରେ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନର ପୌରହିତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତା'ରି ଫଳରେ 'ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି' ନାମକ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ, ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୬୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କ ସହିତ ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ରହିଥିଲା । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ତୁଳନାରେ ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାରଙ୍କ ରଚନା ଲୋକମୁଖରେ ଅଧିକ ଖ୍ୟାତ ।

ହରିବଂଶ ରାୟ ନାମକ ଜନୈକ କବି 'ପ୍ରେମକଳ୍ପଲତା' ନାମରେ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଲେଖିଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଉକ୍ତ କାବ୍ୟରେ କବି ଶ୍ରୀରାଧା-କୃଷ୍ଣଙ୍କର

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୁତୁହଳ ଲୀଳାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । କାବ୍ୟଟି ପନ୍ଦର 'ଉଲ୍ଲାସ'ରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । କାବ୍ୟର ଶେଷ ଅଧ୍ୟାୟରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, କବି ଶକାବ୍ଦ ୧୭୧୮ ବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୭୯୭ରେ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ ।

ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡିର ରାଜା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ 'କୃଷ୍ଣକେଳୀ ତରଙ୍ଗିଣୀ' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ କାବ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପୋଥି ଭଣ୍ଡାରରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । କାବ୍ୟଟି ଦଶଗୋଟି ଛାନ୍ଦରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । କବି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ଗୁରୁ ଚରଣାରବିନ୍ଦ ବନ୍ଦନ
କରି ବାସୁଦେବ ନୃପ ନନ୍ଦନ ।
ଏ ଭାବରେ ଭଣି
ପୁ ରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ନୃପମଣି ।

× × ×

ଗଙ୍ଗବଂଶ ଅବତଂଶ ନୃପ କଶ୍ୱି ହରି
ଭଣିଲେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନଙ୍ଗ କେଶରୀ ।

× × ×

ରାଧା-ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦ ବେନି ମନରେ ଘେନି
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ନୃପତିମଣି ଭଣି ।

× × ×

ବିଜୟ ନଗର ନରପତି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନାମ ଖ୍ୟାତି
କ୍ଷତ୍ରିୟାଂଶ ଗଙ୍ଗବଂଶ ଅବତଂଶ ନୃପ ସାରସ ବାସର ପତି ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଭାବ,
ମନେକରି ଭବାନ୍ଧିବ ନାବ
ଭଣିଲେ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବ ।"

× × ×

ରାଜକବି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ ସମୟ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୮୨୮—୭୬ ବୋଲି ଆଲୋଚକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । କବି ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ପରିଣତ ବୟସରେ କାବ୍ୟଟିକୁ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରଚନା କରିଥିବେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ । 'କୃଷ୍ଣକେଳୀ ତରଙ୍ଗିଣୀ'ର ସରଳ ସାବଲୀଳ ଭାଷା, ଶ୍ରୁତି ସୁଖକର ଛନ୍ଦ ଓ ମନୋଜ୍ଞ ପଦାବଳୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠକକୁ ମୁଗ୍‌ଧ କରେ ।

ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପଙ୍ଗାରସିଂହ ଦୁର୍ଗର କୋଟପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମରେ କବି ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ରଘୁନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ । ସେ 'ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିହାର' ନାମକ ଏକ ଅନବଦ୍ୟ ରାମକାବ୍ୟ ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ 'କ' ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସରେ 'ଗୋପଚରିତ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ ଉପାଦେୟ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । କବି ବୀରକେଶରୀ ଦେବଙ୍କ ଅ ୪୫ଙ୍କ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୭୭୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ତାଙ୍କ 'ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିହାର' ରଚନା କରିଥିବାରୁ 'ଗୋପଚରିତ'କାବ୍ୟଟି ସେହି ସମୟର ଅଳ୍ପ ବ୍ୟବଧାନରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଅନୁମାନ କରା-ଯାଇ ପାରେ । 'ଗୋପଚରିତ'ର ଶେଷରେ କବି କାବ୍ୟର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇଲେଖିଛନ୍ତି—

"କଞ୍ଜ ନେତ୍ରୀ ଗୋପୀ ବାଣୀ　　କହିଲି କଳ୍ପିତ ଜାଣି
'କ' ଅକ୍ଷରେ ଏ ଗୀତ　　କଲି ନିର୍ମିତ ଏ ।
କଉତୁକ ଷଷ୍ଠ ପଣ　　କରି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ସୁରସ
କର ସୁଜନେ ଗାୟନ　　କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ଏ ।
କରିବେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଧାର　　କାଳ ଗ୍ରାରକୁ ନ ଡ଼ର
କୃପାସିନ୍ଧୁ କୃପା କରି　　କରିବେ ପାର ଏ ।
କୁବୁଦ୍ଧି ପଟ୍ଟନାଏକ　　କହେ ମାଗୁଣିଆ ମୂର୍ଖ
କୃଷ୍ଣ ଅଧମ ଉଦ୍ଧାର　　କରିବେ ପାର ଏ ।"

'ମୋହନଲତା' ନାମକ ଏକ ସୁଲଳିତ କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା କବି ଗୋପୀନାଥ ଦାସ 'ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ' ନାମକ ସାତ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିଶିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

"ଦକ୍ଷିଣ ଜଳନିଧି ତଟ ନିକଟ କଳପ ବଟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ
ଦାରୁ ରୂପ ଧରି ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଜେ ନୀଳଗିରି ଶିଖରେ,
ତାହାଙ୍କ
ଚରଣ ଚିନ୍ତି ଗୋପୀନାଥ
ଭଣେ ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ ନାମେ ଗୀତ ସପ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥେ ହେଲା ପୂରିତ ।"

Digitized by PPRACHIN, SOA

କବିଙ୍କ ରଚନା ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଐତିହାସିକ ଶ୍ରୀ କେଦାର ନାଥ ମହାପାତ୍ର ଆଲୋଚନା କରି ତାଙ୍କୁ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୬୭୭ ମସିହାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କବି ରୂପେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ।

କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ କାବ୍ୟ ରଚନାରେ ବିଶେଷ କୃତିତ୍ୱ ହାସଲ କରିଥିବା କବି-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଦଗ୍ଧବାକ୍ ଚକ୍ରପାଣି ପଟ୍ଟନାୟକ ଥିଲେ ଅନ୍ୟତମ । ତାଙ୍କ ପିତା ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ନାମରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ କେଳି ପଦ୍ମ ଓ ଚଉତିଶା ଆଦିର ଭଣିତା ହୋଇଛି । ଉଭୟ ପିତା ପୁତ୍ର ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ ରଚନାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୁଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି ।

କବି ଚକ୍ରପାଣି 'କୃଷ୍ଣବିଳାସ' ଶୀର୍ଷକ ଷଡ଼ବିଂଶ ସର୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

> "ଶ୍ରୀରୂପ କୃପା ପ୍ରସାଦେ ଏ ଗୀତ ବିନା ପ୍ରମାଦେ,
> ଶୁଭେ ହେଲା ଶେଷ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିଳାସ ନାମ ଷଟବିଂଶ ଛନ୍ଦେ ।"

କରୁଣାକର ପଟ୍ଟନାୟକ ନାମକ ଜନୈକ କବି 'କୃଷ୍ଣ ରସାମୃତ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ ଉପାଦେୟ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । କାବ୍ୟଟି ଚଉରାଳିଶଟି 'ବିଳାସ' ବା ଛାନ୍ଦରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । କବି କାବ୍ୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ନିଜର ପରିଚୟ ତଥା ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ଦେଇ 'କୃଷ୍ଣରସାମୃତ'ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

> "କୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମ ଠାରୁ କଂସ ବଧ ପରିଯନ୍ତେ
> ବୃନ୍ଦାବନର ଲୀଳା ବିହାର କେତେ କେତେ ।
> ବାଳ ପୌଗଣ୍ଡ କୈଶୋର ଯୁବାବସ୍ଥା ମାନ
> ସ୍ୱପ୍ନ ଦର୍ଶନ ସହ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
> ରାଧାମାଧବ ବିରହ ସମ୍ଭୋଗ ବିଚ୍ଛେଦ
> ଏ ଉତ୍ତରୁ ଅନୁଚିନ୍ତା ଚିଠାଉ ସମ୍ବାଦ ହେ ।
> ଗୀତର ଭୂଷଣ ଦୃଷ୍ଟି ଉପମା ଆଶୟ
> ଷଡ଼ାକ୍ଷର ମଧ୍ୟ ଯମକ ସମୁଦାୟ ହେ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପଦ୍ମାକାର ପୁର ଯେ ବା ଅଦ୍ଭୁତ ବର୍ଣ୍ଣନା
ଏ ପ୍ରକାରେ ଦେଖି ରାଜାଙ୍କ କୃତି ସୁରଚନା ହେ ।

× × ×

ବୃନ୍ଦାବନ ଦୁର୍ଗ ବେଦହର୍ତ୍ତା ଭଗୀରଥି ସୁପଟ୍ଟନାୟକ
କରଣ କୁଳ କୁମୁଦ ସୁଧାକର ସକଳ ଗୁଣ ସ୍ଥାୟକ ।
ତାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ସୁତ ଗଦାଧର ପଟ୍ଟନାୟକ ବିଖ୍ୟାତ
କରୁଣାକର ନାମଧେୟ ନାମ ମୋହର ଏହାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ସୁତ ।
ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ଦଶଅଙ୍କ ବୃଷ ମାସେ
ବୋଲଗଡ଼ ତଳେ କପାସିଆ ଗ୍ରାମେ ରଚିଲି ପରମ ହରଷେ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ ସେବାରୁ ପ୍ରକାଶ କଲି କୃଷ୍ଣ ରସାମୃତ
ସାଧୁଜନ ଦୋଷ ନ ଧର ମୋଠାରେ ହୋଇଅଛି ଦୋଷ ଚିତ୍ତ ।”

ଏହି ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ବ୍ରିଟିଶ ଅଧିକାର ସମୟରେ ଖୁରୁଧାର ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ୧୦ ଅଙ୍କ ବା ୧୮୦୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

“ଶ୍ରୀ ରୂପ ଚରଣ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଆଶ୍ରିତ ଜନ ସମ୍ପଦ
ଦୀନ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ସେହି ଧ୍ୟାନେ ନାଶ କଲି ଅଶେଷ ବିଷାଦ ।

× × ×

ରୂପଗୋସ୍ୱାମୀ ଚରଣକୁ ଆଶ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି କହେ କୃଷ୍ଣବିଳାସ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ପଟ୍ଟନାୟକ ୧୭୭୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ‘ଗୁଣ୍ଡିଚା ଚମ୍ପୂ’ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟଟି ପ୍ରଣୟନ କରିଥିବାରୁ ସେହି ସମୟର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ ସେ ସମ୍ଭବତଃ ‘କୃଷ୍ଣବିଳାସ’ କାବ୍ୟଟି ଲେଖିଥିବେ । ଚନ୍ଦ୍ରପାଣିଙ୍କ ନାମରେ କେତୋଟି ଚଉପଦୀ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

‘ସ୍ୱର-ସରଣୀ’ ପ୍ରଭୃତି କେତେଖଣ୍ଡି ଜ୍ୟୋତିଷ ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଣେତା କୃଷ୍ଣ-ଚନ୍ଦ୍ର ଶୂର ତରଳା (ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ଧ୍ର ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ) ରାଜ୍ୟର ଅଧିପତି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ‘ଶ୍ରୀରାଧା ବିଳେଣି’ ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପୁସ୍ତକଟି ସମ୍ଭବତଃ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୮୦ରୁ ୯୦ ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭକ୍ତ-ପ୍ରବର ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତଙ୍କ ବଂଶଧର ଓ ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ୱର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପୁତ୍ର ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନା ଏକାଧାରରେ ଥିଲେ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି ଓ ଚିତ୍ରକର । ସେ ମଧ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ, ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା ଓ ତେଲୁଗୁ ଭାଷାରେ ପ୍ରବୀଣ ଥିଲେ । କବିଙ୍କ ଲିଖିତ 'ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ' ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରାଚୀନ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ ବିଦ୍ୱତ୍ ସମାଜରେ ସୁପରିଚିତ । କବି ବ୍ରଜନାଥଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'ଅମ୍ବିକା ବିଳାସ', 'କେଳୀ କଳାନିଧି', 'ଚତୁର ବିନୋଦ', ପ୍ରଭୃତି ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟତୀତ 'କୃଷ୍ଣଲୀଳା', 'ଗୋପୀ ବିଳାସ', 'ଶ୍ୟାମ ରାସୋତ୍ସବ' ପ୍ରଭୃତି କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରୂପେ ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ । କବି ବଡ଼ଜେନା ନିଜ ପ୍ରତିଭା ବଳରେ ଉଭୟ ଢେଙ୍କାନାଳ ଓ କେନ୍ଦୁଝର ରାଜଦରବାରରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଥିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ମୂଳକ ଅନେକ ଚୌ ପଦୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡ କବିତା ମଧ୍ୟ ବ୍ରଜନାଥଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା ହୋଇ-ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । କବି ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କ କାବ୍ୟ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ଆନୁ-ମାନିକ ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୫୦—୧୮୦୦ ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଯୁଗ ନିର୍ମାତା ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି, ସୁଲକ୍ଷଣା ପ୍ରଭୃତି ଉପାଦେୟ କାବ୍ୟର ପ୍ରଣେତା ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୭୫୭ରେ ଜନ୍ମ-ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଓ ମାତାଙ୍କ ନାମ ତୁଳସୀ ଦେବୀ । ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଓ ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ ଥିଲେ ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା । ଭଞ୍ଜୀୟ ଶୈଳୀର ଅନୁସରଣରେ କବି ସାମନ୍ତସିଂହାର ସ୍ୱରଚିତ ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି ଲାଗି ଓଡ଼ିଆ ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକ ମହଲରେ ସୁପରିଚିତ । କବି ଅଭିମନ୍ୟୁ ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତା-ମଣିରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମତତ୍ତ୍ୱର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ନିଜକୁ ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଶିଷ୍ୟ ରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅମର ଲେଖନୀରୁ ସୁଲକ୍ଷଣା, ପ୍ରୀତିଚିନ୍ତାମଣି, ରସବତୀ, ପ୍ରେମତରଙ୍ଗିଣୀ, ରସକଳା ପ୍ରଭୃତି କେତେଖଣ୍ଡି ଉନ୍ନତ କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନିସୃତ ହୋଇଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ କବିଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ କୃଷ୍ଣରସାତ୍ମକ କେତୋଟି ଚଉପଦୀ ଓ ଖଣ୍ଡକବିତା ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ-ଧାରାର ପ୍ରବାହ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖି ଯେଉଁମାନେ କାବ୍ୟ ସାଧନାରେ ମନ ବଳାଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭକ୍ତଚରଣ ଦାସ ବା ଭଗତ ଦାସ ଅନ୍ୟତମ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ ଏକ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଗ୍ରନ୍ଥ 'ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ' ହେଉଛି ତାଙ୍କର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ରଚନା । ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, କବିଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ହେଉଛି ବୋଲଗଡ଼ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସାନପଦର ଗ୍ରାମ । ସେ ମଧ୍ୟ ରଣପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସୁନାଖଳା ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ମଠ ସ୍ଥାପନ କରି ଜୀବନର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେଠାରେ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରାଚୀନ ବଙ୍ଗଳା ସାହିତ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଆଦୃତ ଚୈତନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ, ଅଦ୍ୱୈତ ମଙ୍ଗଳ, ମନସା ମଙ୍ଗଳ ଓ ଚଣ୍ଡୀ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭୃତି କାବ୍ୟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ମଧୁ ମଙ୍ଗଳ, ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ, ଦଧି ମଙ୍ଗଳ, ରୁକ୍ମଣୀ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭୃତି ରଚନା ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କବି ଭକ୍ତଚରଣ "ମଥୁରା ମଙ୍ଗଳ" ରଚନାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଭକ୍ତଚରଣଙ୍କ ଲିଖିତ "ଗୋପ ମଙ୍ଗଳ" ଶୀର୍ଷକ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ ଖଣ୍ଡିଏ କାବ୍ୟ ଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଭକ୍ତଚରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ଚଉପଦୀ, ଖଣ୍ଡ କବିତା ଓ ଚଉତିଶା ମଧ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଖୋର୍ଦ୍ଧା ମହକୁମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହଲଦିଆର ରାଜା ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଭଞ୍ଜ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ କେତେଖଣ୍ଡି ସୁପାଠ୍ୟ କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଥିଲେ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରସ ରତ୍ନାକର, ବସନ୍ତ କ୍ରୀଡ଼ା ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ-ରସାବଳୀ, ଶରତ-କେଳୀ, ରାସ ରସୋଦୟ, କେଳୀ କଳାନିଧି ଓ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଚଉପଦୀ ଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚକ ମାନଙ୍କର ହସ୍ତଗତ ହୋଇପାରିଛି ।

'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଚଉପଦୀ'ରେ ତିନିଶହ ଅଣଚାଳିଶଟି ଚଉପଦୀ ରହିଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ବହୁ ରାଗ-ରାଗିଣୀର ସମନ୍ୱୟ କରାଯାଇଛି । ଚଉପଦୀ ଗୁଡ଼ିକର ଭାଷା ରଚନା ଶୈଳୀ ଓ ପଦବିନ୍ୟାସ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠକର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରେ ।

"ମରୁଆ ମରୁଛୁ ଝୁରି-ଝୁରି
ସରୁଆ ଟିକିକୁ ଝୁରି ଝୁରି ।
କରୁଣା କରୁଣା କଲେ କମ୍ପା ଜଣା
ଅନୁଗତ ଜନେ ବେଣୁଧାରୀ ।
କୁରୁଙ୍ଗକ,
ପୂରୁ ଆଣିଦେଲେ ଶ୍ୟାମ କେତେ ଦୁଃଖ ।
କେତକୀ ଜାତିରୁ କରି ତେଜ୍ୟା
ମାତି ତାଙ୍କ ରସେ ଅଇଲୁ ଯା
ଅତି ସ୍ନେହେ ଏହି ଫଳ କି ବିଲୋକ୍ୟା

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗଲେ କି ବାସବ ଗର୍ବଗଞ୍ଜା
କୁନ୍ଦଲତା,
ସୁନ୍ଦର ଦେଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବଡ଼ ଚିନ୍ତା ।”

ରସ ରତ୍ନାକର ନାମକ ପୁସ୍ତକଟି ବଙ୍ଗଳା ମିଶା ଓଡ଼ିଆରେ ରଚିତ ହୋଇଛି । କବି ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବତଃ ଚୈତନ୍ୟ ମତାବଲମ୍ବୀ ସାଧୁମାନଙ୍କର ସଦିଚ୍ଛା ପାଇବା ପାଇଁ, ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ବଙ୍ଗଳା ପଦ ବ୍ୟବହାର କରି ‘ରସ ରତ୍ନାକର’ କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

“ରସ ରତ୍ନାକରଂ ନାମେ ଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ହବେ,
ସଭାର ମତି ଶ୍ରବଣେ ତୃପତି କରିବେ ।
× × ×
ଧୀରେ ଧୀରେ ହସ୍ତାଂ ମନ୍ଦ ମରୁତ ବହୁଛି
ସୁଶୀତଳ ଗନ୍ଧେ ପ୍ରତି ଦିଗ ଚହଟୁଛି ।
× × ×
ଆସ ଆସ ବେଗେ ମଧୁକୁଣ୍ଡ ଘରେ ଯିବା
ଭାସ୍କର ପୁଜିବ ରାମା-ରତନ ଦେଖିବା ।”

‘ବସନ୍ତ ଲୀଳା ସମୁଜ୍ଜଳ ରସାବଳୀ’ କାବ୍ୟଟି ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ବଙ୍ଗଳା ପଦାବଳୀ ମିଶ୍ରିତ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ । ‘ଶରତ କେଳୀ ରାସ ରସୋଦୟ’ ଓ ‘କେଳୀ-କଳାନିଧି’ ଉଭୟ କାବ୍ୟରେ ଶରତ କାଳରେ ଗୋପୀ ମଣ୍ଡଳୀ ସହିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରାସଲୀଳା ଅତି ଚମତ୍କାର ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । କବି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଲେଖିଛନ୍ତି —

“ହରି ଦ୍ୱାର ଦୁର୍ଗ ନୃପ ପ୍ରବର
ଧାନ ମଣ୍ଡି ଭଞ୍ଜ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ।
ଜଣାଉଛି ହୋଇ ଏତେ ଦୈନ୍ୟତା
ଯେଣୁ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ନିଖିଳ କର୍ତ୍ତା ସେ ।
ବିପଦ ଚନ୍ଦ୍ରମା ରାହୁ ହେ,
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀପଦ୍ମର କମଳେ ଭ୍ରମର
ଭାବେ ମତି ସଦା ଥାଉ ହେ ।”

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ କବି ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଦଶକରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନାରେ ମନ ବଳାଇଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନାରେ ଆଶାତୀତ ଦକ୍ଷତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିବା କବିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୀରକେଶରୀ ଦେବ (ପ୍ରଥମ)ଙ୍କ ପୁତ୍ର ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦେବ ଅନ୍ୟତମ । ସେ 'ଅ ବର୍ଣ୍ଣ' ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସରେ 'ଅନୁରାଗ କଳ୍ପଲତା' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । କବି ତାଙ୍କ ରଚନା ସମୟ କହିବାକୁ ଯାଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ଅଟେ ଯେ ଶାଳୀବାହାନ ଶକ ଅବ୍ଦ ସଂଖ୍ୟାମାନ
ଅଧିକ ଚବିଶ ସପ୍ତଦଶ ଶତ ଯେ ମାସ ମାର୍ଗଶୀର ପୁଣ ।"

ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଏ, କବି ୧୭୨୪ ଶକାବ୍ଦ ବା ଖ୍ରୀ.ଅ. ୧୮୦୨ରେ 'ଅନୁରାଗ କଳ୍ପଲତା' କାବ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । କାବ୍ୟଟି ମୋଟ ଆଠଟି ସ୍ତବକରେ ବିଭକ୍ତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତବକ କେତୋଟି କୁସୁମରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । କବି ସ୍ୱପରିଚୟ ଓ ସ୍ୱରଚିତ କାବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖିଛନ୍ତି —

"ଅବନୀ ବୈକୁଣ୍ଠ କ୍ଷେତ୍ର ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ,
ଅଚ୍ୟୁତ ସର୍ବଦା ନ ତେଜନ୍ତି ସେହୁ ଧାମ ଯେ ।

× × ×

ଅଧିପ ଗଜେଶ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ,
ଆତପତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଯାହା ଶିରେ ଯେ ।
ଆନ ଲକ୍ଷ ନୁହେ ଯେଣୁ ସେ କୁଳେ ସେ ଜାତ,
ଅବନୀପାଳ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ଖ୍ୟାତ ଯେ ।
ଅରି ପଦ୍ମ ଖେଦ ମୁଦ କୁଳ କୁମୁଦର,
ଆତ୍ମଜ ବୀରକେଶରୀ ଦେବ ନୃପବର ଯେ ।
ଅଧିରାଜ ରାଜାଙ୍କର ବଂଶ ପଦ୍ମ ରବି,
ଆତ୍ମଜ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦେବ ଖ୍ୟାତ ଭୂବି ।
ଅନବରତରେ ରାଧା ମାଧବରେ ଧ୍ୟାନ,
ଅନୁକମ୍ପା ବଶୁ ଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମନ ଯେ ।
ଅକାର ଆଦ୍ୟରେ ବ୍ରଜକେଳୀ ବିରଚିତା,
ଅଷ୍ଟ ସ୍ତବକରେ ଅନୁରାଗ କଳ୍ପଲତା ଯେ ।"

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ବଚନ-କର୍ମୀ କବି କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ବିକାଶ ସାଧନ ପାଇଁ କାବ୍ୟ କବିତାଦି ରଚନାରେ ମନ ବଳାଇ-ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ, ଗୌରହରି ପରିଚ୍ଛା, ରଘୁନାଥ ପରିଚ୍ଛା, କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ, ରାଜକବି ନଟବର ଭ୍ରମରବର ଓ ଶ୍ରୀନିବାସ ରାଜମଣିଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ଅଧିବାସୀ ବନବାସୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଲଳିତା ଦେବୀଙ୍କ କୋଳ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲେ । ଜଣାଯାଏ ଯେ, ତାଙ୍କ ପିତା ଥିଲେ ଯାଜପୁରର ଅଧିବାସୀ ଏବଂ ସେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜଦରବାରରେ ଅନ୍ୟତମ ପାଞ୍ଜିଆ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲିଖିତ ଭଜନ, ଚଉପଦୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖଣ୍ଡ କବିତା ଶହ ଶହ ସଂଖ୍ୟାରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମୁଖରେ ଗୀତ ହେଉଛି । ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଲୀଳା-ବିଳାସର ଚିତ୍ରଣରେ କବି ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଶତମୁଖ ହୋଇ ଯେଉଁ ରଚନା କରିଯାଇଛନ୍ତି,ତାହା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ-ଧାରାର ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ରୂପେ ପରିଗୃହୀତ । କବି ଆଜୀବନ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସେବାରେ ନିରତ ରହି ୧୮୬୨ ମସିହାରେ ଶେଷ ନିଶ୍ବାସ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ‘ଜୀବ ଯିବାକୁ ହୋଇଲା ସଜ, ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ଭଜ’ ଶୀର୍ଷକ କବିତାଟିଏ ରଚନା କରି ଇହଧାମ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ।

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ ଜଳନ୍ତର (ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ) ଆଠଗଡ଼ (ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା) ଓ ପୁରୀ ରାଜାଙ୍କ ଦରବାରରେ ଅଶେଷ ସମ୍ମାନିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ, ରତ୍ନାକର ଚମ୍ପୂ ଓ ଶହ ଶହ ପଦାବଳୀ ରଚନା କରି ଓଡ଼ିଆ ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକ ମଣ୍ଡଳୀରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ବିଷୟକ କବିତାର ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବାଧିକ ବୋଲି ମନେହୁଏ । କବି ବଳଦେବ ମଧ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଅନେକ କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ‘କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ’ ଓଡ଼ିଶାର ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ଠାରେ ବିଶେଷ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଛି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କବିତା ଗୁଡ଼ିକୁ ପଣ୍ଡିତ କୁଳମଣି ଦାସ ସଂଗୀତ କଳ୍ପଲତା, କବିତା କଲ୍ଲୋଳମା ନାମରେ ସଙ୍କଳନ କରିଛନ୍ତି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ଆହୁରି ଅନେକ ଚଉପଦୀ ଓ ଖଣ୍ଡ କବିତା ଅଦ୍ୟାପି ଅପ୍ରକାଶିତ ରହିଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କବି ଗୌରହରି ପରିଛା, କବି ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସମକାଳୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ଶତାଧିକ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ବିଷୟକ କବିତା ନିସୃତ ହୋଇଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ କବି ପରିଛାଙ୍କ ଲିଖିତ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ଅଷ୍ଟକାଳ ସେବା', 'ବସ୍ତ୍ରାପହରଣ' ଓ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ'ର ଅନୁବାଦ ଓଡ଼ିଆ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ଅମୂଲ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରୂପେ ପରିଗୃହୀତ ।

କବି ଗୌରହରି ପରିଛାଙ୍କ ସମସାମୟିକ ରଘୁନାଥ ପରିଛା ଓଡ଼ିଶୀ ସଙ୍ଗୀତଧାରାର ଅନ୍ୟତମ ଉପାସକ ରୂପେ ଉତ୍କଳରେ ସୁପରିଚିତ । ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ 'ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ', 'ସଙ୍ଗୀତ କୃଷ୍ଣଲୀଳା', 'ରାଧା-ମାଧବ ବିଳାସ' ଓ 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପରିହାସ ଚିନ୍ତାମଣି' ଆଦି କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ ପୁସ୍ତକ ନିସୃତ ହୋଇଛି ।

ଚିକିଟି ରାଜା ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ବାଣୀ ଆରାଧକ ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ରଚିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ ବହୁ କବିତା ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ରାଜକବିଙ୍କ ପୁତ୍ର କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଯୁବରାଜ ଥିବା ସମୟରୁ କାବ୍ୟ କବିତାଦି ରଚନାରେ ମନ ବଳାଇ କେତେଖଣ୍ଡି ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ଝୁଲଣ ଚମ୍ପୂ', 'ଚନ୍ଦନଯାତ ପାଲି,' 'କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ପାଲି' ଓ 'ରାଧା ପ୍ରେମମାଳା ନାଟକ' ଆଦି କେତେଖଣ୍ଡି ଉପାଦେୟ କୃଷ୍ଣଲୀଳାତ୍ମକ ପୁସ୍ତକ ।

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖଣ୍ଡପଡ଼ାର ରାଜା ନଟବର ଭ୍ରମରବରଙ୍କ ଭଣିତା ଯୁକ୍ତ 'କୃଷ୍ଣ କଳ୍ପଲତା' ଶୀର୍ଷକ କାବ୍ୟଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏକତମ । ଶୁଣାଯାଏ, ରାଜକବି ନଟବର କାବ୍ୟ କବିତା ରଚନାରେ ଆଦୌ ଦକ୍ଷ ନ ଥିଲେ, ତେଣୁ ତାଙ୍କ ନାମରେ ଅନ୍ୟ କେତେକ କବି କାବ୍ୟ କବିତା ଆଦି ରଚନା କରି ରାଜାଙ୍କ ପରିତୁଷ୍ଟି ନିମିତ୍ତ ଅର୍ପଣ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯା'ହେଉ, ରାଜକବି ନଟବରଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ 'କୃଷ୍ଣ କଳ୍ପଲତା' କାବ୍ୟଟି ଏକ ଉପାଦେୟ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ । ଏଥିରେ ରୀତିକାଳୀନ କବିତାର ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ପୂରି ରହିଛି ; ବିଶେଷତଃ 'ଘ' ଆଦ୍ୟାନୁପ୍ରାସରେ କବିଙ୍କ ରଚିତ ଗୋଟିଏ ଛାନ୍ଦ ବିଶେଷ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ।

"ଘୋର ବରଷା ପ୍ରବେଶ ହେଲା,
ଘନାଘନ ଘନ ପ୍ରକାଶିଲା ।

(ସତୁର)

ଘଡ଼ଘଡ଼ ନାଦେ ମୟୂର ପ୍ରମୋଦେ
ଟେକ କଳାପ ମତ୍ତେ ନାଚିଲା ।
ସେ ସମୟେ

× × ×

ଘାତ ପାଇ ସୁମନା ବଗିଖେ
ଘାରି ହୁଅନ୍ତି ବିରହ ଦୁଃଖେ ।
ଘଷି ବେନି ଚକ୍ଷୁ ରୋଦନ କରନ୍ତି
ମନ୍ଦ ହାସ ନାହିଁ ଶଶି ମୁଖେ ।
ସେ ନୃତନା
ଘୋଷୁଛନ୍ତି ଏକା ଶ୍ୟାମ ନାମ ଘଟି
ବିଚେଷ୍ଟା କରଇ କାମ ।
ଘୋରି ହୋଇଗଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶଳାକା
ତୁଲା କାନ୍ତି ଅତି ମନୋରମ ।
ସେ ନୃତନା,
ଘନ ତାପେ ତୁଟେ ହାର ମୋତି
ଘଡ଼ି ଘଡ଼କେ ଦମକେ ଗୁନ୍ତି ।
ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ନୟନ ନ କରି ଶୟନ
ଉଜାଗରେ ପୁହାଇଲେ ରାତି
ସେ ନୃତନା ।"

ରାଜକବି ନଟବର ଭ୍ରମରବର ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୮୩୭ରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ୨୮-୨-୧୮୬୭ରେ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ସମୟର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ ତାଙ୍କ ନାମରେ 'କୃଷ୍ଣ କଳ୍ପଲତା' ପୁସ୍ତକଟି ଭଣିତା ହୋଇଥିବ ! ତାଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ 'ନୃସିଂହ ଗୀତ' ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ କବିତା ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟିକୁ ମଞ୍ଜୁଷା ରାଜବଂଶର ଦାନ ଅତୁଳନୀୟ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ସେହି ବଂଶର ନରେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଆବିର୍ଭୂତ ଶ୍ରୀନିବାସ ରାଜମଣି କାବ୍ୟ କବିତାଦି ରଚନାରେ ବିଶେଷ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ । 'ଅମରୁ ଶତକ' ଆଦି ବହୁ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅନୁବାଦ

Digitized by PPRACHIN, SOA

କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେ 'ମୁକ୍ତାଲତାବଳୀ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡିଏ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ କାବ୍ୟଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି, କେବଳ ଶେଷ ପୃଷ୍ଠାର କିୟଦଂଶରୁ କାବ୍ୟ ଓ କବିଙ୍କ ନାମ ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।

"ଘେନ ସୁଧୀରେ ସୁଧୀରେ ଏ ହରି ଚରିତ
ମୁକ୍ତାଲତାବଳୀ ଗ୍ରନ୍ଥ କଲି ସମାପତ ହେ ।
ତ୍ରୁଟି ରସ ମୋର ଦୋଷ ନ ଧର ମାନସ
ମାୟାବି କୃଷ୍ଣର ମାୟା କେଳୀକୃତ ରସ ହେ ।
ସଂଗୀତ ଭଙ୍ଗୀରେ ଗୀତ କରିଅଛି ଯେତେ
କବି ସିନା ଜାଣିବେ କବିତାକ୍ଳେଶ କେତେ ହେ ।
ଖଳ ମୁଖେ ଉପହାସ ବିଅର୍ଥେ ଉଦିତ
ଦୋଷ କେବଳି ଗ୍ରହଣ ତାହାଙ୍କ ବିହିତ ହେ ।
ଏଣୁ ଶତକୋଟି ପ୍ରଣିପାତ ତାଙ୍କୁ ମୋର
ରସିକ ମାନସ ହଂସ କ୍ରୀଡ଼ନେ ଏ ସର ହେ ।
ଚନ୍ଦନ ଇନ୍ଧନ ଖରେ ବନ୍ଧନ ପରି ରେ
ଅରସିକ ଜନ ଏହା ଭାବିବେ ମନରେ ।
ମଞ୍ଜୁଷା ନରେଶ ଶ୍ରୀନିବାସ ରାଜମଣି
ଶତାର୍ଦ୍ଧ ଏକଇ ଗୀତେ ଏ ଚରିତ ଭଣି ହେ ।"

ଶ୍ରୀନିବାସ ରାଜମଣି ଖ୍ରୀ: ଅ: ୧୮୧୨ରେ 'ମିତାକ୍ଷରା'ର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ସମାପ୍ତ କରିଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ତେଣୁ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବା ତୃତୀୟ ଦଶକ ମଧ୍ୟରେ କବି ରାଜମଣି "ମୁକ୍ତାଲତାବଳୀ" କାବ୍ୟଟି ରଚନା କରିଥିବାର ଅନୁମିତ ହୁଏ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କୃଷ୍ଣକାବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଚରଣ ଦ୍ୱିଜଙ୍କ 'ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରସାମୃତ', ପଟିଆ ରାଜା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ 'ଦ୍ୱାରକା ଲୀଳା', ପଟିଆ ରାଣୀ କ୍ଷିରୋଦମାଳୀଙ୍କ 'ପଦ୍ମନ ଜନ୍ମ', ବ୍ରଜ ଦାସଙ୍କ 'ମଧୁମାଳତୀ', ଦୁଃଖିଶ୍ୟାମ ଦାସଙ୍କ 'କାଳୀୟ ଦଳନ', ବୈଶ୍ୟ ହରିଙ୍କ 'ଦଧିମନ୍ଥନ ଲୀଳା', ବାଲ୍ମୀକୀ ଶରଣଙ୍କ 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ କେଳୀ', ମଥୁରା ଦାସଙ୍କ 'ଗୋପୀବିଳାପ', ଶ୍ୟାମ ସାହୁଙ୍କ 'ଗୋପଲୀଳା', ବୈଷ୍ଣବ ଦାସ ଓ କହ୍ନାଇ ଦାସଙ୍କ 'ଗୋପୀଚିନ୍ତା ଗୀତା', ବୈରାଗୀ ଦାସଙ୍କ 'ଗୋପୀଚିନ୍ତା' ଆଦି ବହୁ ରଚନା ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗନ୍ତାଘର ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଡ଼ିଆ ଗୀତିକାବ୍ୟ ଭଜନ, ଚଉତିଶା, ବୋଲି, ପୋଈ ଓ କୋଇଲିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଳାସରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେ-ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ଗୀତିକାବ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାବରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ ରଚନାର ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବାଧିକ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରଚିତ ଭଜନ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଭଜନ, ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଭଜନ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନର ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭଜନ ତୁଳନାରେ ଅତ୍ୟଧିକ । ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅବଲମ୍ବନରେ ଯେଉଁ ଭଜନ ଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଆରେ ରଚିତ ହୋଇଛି, ତା'ର ସଂଖ୍ୟା ଆଦୌ ନଗଣ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହାର କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଶ୍ରୀରାମ ଆଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବତାର ମାନଙ୍କର କଠୋର ବ୍ରତ ଓ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାମୟ ଜୀବନ- ଯାପନର ଆଦର୍ଶ ମନୁଷ୍ୟ ସଭ୍ୟତାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରି ଗଠନ କରିବାରେ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ, ବୃନ୍ଦାବନର ଷୋଳ ସହସ୍ର ନବଯୌବନା ଗୋପାଙ୍ଗନାଙ୍କ ମେଳରେ ନବକିଶୋର, ନଟବର ନାଗର, ରସିକଶେଖର, ବଂଶୀଧାରୀଙ୍କ ରାସୋତ୍ସବର ବର୍ଣ୍ଣନା ଯେପରି ହୃଦ୍ୟ ତଥା ଉପଭୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠକ ଓ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ରସସାଗରରେ ନିମଜ୍ଜିତ କରାଇପାରିଛି; ତାହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭଜନରେ ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ବିଶେଷତଃ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଆବିର୍ଭୂତ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ଓ ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀ ଗୌଡ଼ୀୟ ଷଡ଼୍ ଗୋସ୍ୱାମୀ ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଉତ୍କଳୀୟ ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଚାରକ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ଓ ତତ୍ ଶିଷ୍ୟ ରସିକାନନ୍ଦ ଦେବ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଭାରତ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ଓ 'ଗୋବିନ୍ଦ ଭାଷ୍ୟ'ର ପ୍ରଣେତା ଉତ୍କଳୀୟ ପଣ୍ଡିତ ବଳଦେବ ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣଙ୍କ ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ଉପାସନା ପୂର୍ବ ଭାରତରେ ଗୌରବମୟ ଆସନ ଅଧିକାର କରିଥିଲା । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ମୂଳକ ଭଜନର ସଂଖ୍ୟା ଆଶାତୀତ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲା ।

ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାତ୍ମକ ଭଜନ ରଚନାରେ ଯେଉଁ ଧୁରୀଣ କବିମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭଜନ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଳରାମ ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବ, ସାଲବେଗ, ବନମାଳୀ ଦାସ, ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ, ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା, ଜୟଦେବ (ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ପ୍ରଣେତା ନୁହନ୍ତି) ହରିବଂଶୀ ଦେବ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ନାରାୟଣ ଶୂର, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଭଞ୍ଜ, ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗୌରଚରଣ ଆଦି କବିଙ୍କ ନାମ ବିଶେଷ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ମୂଳକ ଚଉତିଶା ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଳଲୀଳା, ରାସକ୍ରୀଡ଼ା, ମଥୁରାବିଜେ, ଗୋପୀଚିନ୍ତା, କୃଷ୍ଣ-ଭାଳେଣି, ଗୋପୀ ବିରହ ଚିନ୍ତା ତଥା ଭଜନ ଓ ଜଣାଣ ଆଦି ଭେଦରେ ଶହ ଶହ ଚଉତିଶା ରହିଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ବୃନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ଗୋପଜୀବନ ଚଉତିଶା, ବଂଶୀ ଦାସଙ୍କ 'ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା', ଶିଶୁ ଯଦୁ ଦାସଙ୍କ 'ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା', ପତିତପାବନଙ୍କ 'କମଳ ବଦନୀ ଚଉତିଶା', ଧୀବର ନାୟକଙ୍କ 'ରସକୁମୁଦ ଚଉତିଶା', ଦନାଇ ଦାସଙ୍କ 'ବଡ଼ ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା', କବି କୁଅଁରଙ୍କ 'କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା', ହରି ଦାସଙ୍କ 'ମଥୁରାବିଜେ ଚଉତିଶା', ସଦାନନ୍ଦଙ୍କ 'ଦୂତୀ ଚଉତିଶା', ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ 'ଜଣାଣ ଚଉତିଶା', ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ 'ଗୋପଲୀଳା ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା' ଓ 'କୃଷ୍ଣ ବିଳାପ ଚଉତିଶା', ହରିପ୍ରିୟା ଦାସୀଙ୍କ 'କୃଷ୍ଣ ବିରହ ଚଉତିଶା', କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ 'ଶ୍ୟାମ ଚଉତିଶା' ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତଙ୍କ 'ମଥୁରା ବିଜେ ଚଉତିଶା' ଓ ଅଜ୍ଞାତନାମା କବିଙ୍କର 'ବିପ୍ରସିଂହା ଚଉତିଶା', 'ଗୃହ ତରଙ୍ଗ ଚଉତିଶା' ଆଦି ଭାଷା, ଭାବ, ଶୈଳୀ ଓ ରସ ପରିବେଷଣ ଦିଗରେ ବେଶ୍ ଉପଭୋଗ୍ୟ ହୋଇଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ 'ଚିଠାଉ ଚଉତିଶା'ରେ ମଧ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ ଚିଠାଉ ରହିଛି । ଏହି ଆଲୋଚନାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଲେଖିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଗୀତି କାବ୍ୟରେ 'ବୋଲି' ବିଭବଟି ଆଦୌ ଅନୁନ୍ନତ ନୁହେ । ପ୍ରାଚୀନ 'ବୋଲି' ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରସସାଗର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୟୀ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ସହିତ ମିଳିତ ହେବାଲାଗି ନାନା ବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବୁଲିଥିବାର ଘଟଣାବଳୀକୁ ବିଭିନ୍ନ ନେଇ ଲେଖକ ଗୀତି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ପଣସ ବୋଲି, ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀ ବୋଲି, ମହାଦେବ ଦାସଙ୍କ କାଞ୍ଚନ ବୋଲି, ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ ଦାଶରଥି ଦାସଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର ବୋଲି, ବ୍ରଜ ଦାସଙ୍କ ଘାଟ ବୋଲି, ଦ୍ୱିଜ ବନମାଳୀଙ୍କ ରାଧିକା ବୋଲି, ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ କଂସ ବୋଲି, ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଦାସଙ୍କ ବସନ ବୋଲି, ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କ ଗୋପୀ ବୋଲି, ଭଗବାନ ଦାସଙ୍କ କୋଳି ବୋଲି, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦାସଙ୍କ ଦଧିମନ୍ଥନ ବୋଲି, କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ ସଜ ବୋଲି, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର ବୋଲି, ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଗୋପୀଚିନ୍ତା ବୋଲି ଆଦି ଓଡ଼ିଶାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଆଦୃତ ହୋଇପାରିଛି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ବହୁ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ 'କୋଇଲି ସାହିତ୍ୟ' ସୁଲଳିତ ଛନ୍ଦ, ସୁଶ୍ରାବ୍ୟ ପଦାବଳୀ ଓ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବଧାରା ଲାଗି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛି । ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟର ବିଶେଷ ଲୋକପ୍ରିୟ ଦୂତକାବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଆ କୋଇଲି ସାହିତ୍ୟର ଆଦର୍ଶ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗ ପରି କୋଇଲି ଗୁଡ଼ିକ ରାମ, କୃଷ୍ଣ ଓ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ବିଷୟକ ଭାବଧାରାରେ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇ-ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ କୋଇଲିର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।

ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ 'କୋଇଲି' ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମାର୍କଣ୍ଡ ଦାସଙ୍କ 'କେଶବ କୋଇଲି' ସର୍ବାପେକ୍ଷା ପ୍ରାଚୀନତମ ବୋଲି ଆଲୋଚକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । କବି ମାର୍କଣ୍ଡ ଦାସ ବା ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ଦାସ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆଦ୍ୟଭାଗରେ ବାତ୍ସଲ୍ୟ ତଥା କରୁଣ ରସାପ୍ଳୁତ 'କେଶବ କୋଇଲି'ର ରଚନା କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଅର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି । ଆଉ ଯେଉଁ କବିମାନେ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ 'କୋଇଲି' ପ୍ରଣୟନ କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚୈତନ୍ୟ ଦାସଙ୍କ 'କୋଇଲି', ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ 'ଯଶୋଦା କୋଇଲି', ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ 'ଯଶୋଦା କୋଇଲି', ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ 'କୋଇଲି' ଭାଗୀରଥି ଦାସଙ୍କ 'କୋଇଲି' ଆଦି ପାଠକ ଓ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆଦୃତ ।

ଓଡ଼ିଆ ଗୀତିକାବ୍ୟର ଆଉ ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ବିଭାଗ ହେଉଛି— 'ପୋଇ' । ଏହି 'ପୋଇ' କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ସଂସ୍କୃତର 'ପଦ୍ୟ' ଶବ୍ଦର ଅପଭ୍ରଂଶ ବୋଲି ମନେହୁଏ । 'ପଦ୍ୟ'ରୁ 'ପଇ' ଓ କାଳକ୍ରମେ ତାହା 'ପୋଇ'ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମିଳୁଥିବା 'ପୋଇ' ଗୁଡ଼ିକରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଛନ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଉଭୟ ପ୍ରକାର ଛନ୍ଦକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳୀନ କବିମାନେ 'ପୋଇ ଛନ୍ଦ' ନାମରେ ନାମିତ କରିଛନ୍ତି । ତନ୍ମଧ୍ୟରେ, ଗୋଟିଏ ଚତୁର୍ବିଂଶାକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଦ୍ୱାବିଂଶାକ୍ଷର ବୋଲି ଜଣାଯାଏ—

'ମହୀ, ମହିଳା ପ୍ରଚୁର, ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ ବାର,
ସିନ୍ଦୂର ବିନ୍ଦୁକ ପ୍ରକାଶିଲା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

(ପିଞ୍ଜସ୍ତର)

କହେ, ଯୁଗ ଭଞ୍ଜ ଭୂପ, କସ୍ତୁରୀ କଳାପ,
ପଙ୍କ ଓଡ଼ୁବର ପ୍ରକାଶିଲା ।।
(ଯୁଗ ଭଞ୍ଜଙ୍କ ବାରପୋଇ)

× × ×

"ନାନା ଛବି ହୋଉ, ମୋହିମା ଲଗାଉ,
ବଳେ ହରି ନେଉ ପର ନାଶି ।
ପବନକୁ ଫାନ୍ଦ, ଗଗନରୁ ଚନ୍ଦ
ଯେହ୍ନେ ନେଉ ଅଛୁ କରେ ଧରି" ।।
(କଣ୍ଠ ଦାସଙ୍କ ନ'ପୋଇ)

ଅଦ୍ୟାପି ପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ବିଷୟକ ପୋଇ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କଣ୍ଠ ଦାସ ବା ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସଙ୍କ 'ନ'ପୋଇ' ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟଟି ହେଉଛି ପ୍ରାଚୀନତମ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଯୁଗ ଭଞ୍ଜ ବା ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ 'ଦଶ ପୋଇ' ଓ 'ବାର ପୋଇ', ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସଙ୍କ 'ଛ'ପୋଇ' ସୁଦର୍ଶନ ଦାସଙ୍କ 'ବାର ପୋଇ' ଓ 'ସାତ ପୋଇ', ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କ 'ଦଶ ପୋଇ',ଗିରିଧର ଦାସଙ୍କ 'ବାର ପୋଇ',ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦେବଙ୍କ 'ଆଠ ପୋଇ', କୃଷ୍ଣ କରଙ୍କ 'ପନ୍ଦର ପୋଇ' ଓ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁର ଭୂପଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ 'ଚଉଦ ପୋଇ' ଆଦି ନଟ-ନାଗର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପୋଇ' ଶୀର୍ଷକ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ଆଦି ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବା ଅପେକ୍ଷା ରୀତିକାଳୀନ ରସ ସୃଷ୍ଟିରେ ସାହିତ୍ୟକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ବାଚକ ପୋଇ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି— ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟକ ପୋଇ, ସେଥିରେ ସେତିକ ସଂଖ୍ୟକ ଛାନ୍ଦ ବା ଅଧ୍ୟାୟ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାନ୍ଦରେ ସେତିକ ସଂଖ୍ୟକ ପଦ ସନ୍ନିବେଶିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଲୋଚନାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭଜନ, ଚଉତିଶା, ବୋଲି, କୋଇଲି ଓ ପୋଇ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ, ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଓ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଆଦି କବିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିଷୟକ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ 'ଚୌପଦୀ'; କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ ପ୍ରଭୃତି କବିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ କେତେକ 'ଚମ୍ପୂ'; ରାସ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରାମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ମାଳାମ୍ବର ଦାସ, ଦୁଃଖିଶ୍ୟାମ ଦାସ ଧରଣୀଧର ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଜେମା ଆଦି କବିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ କେତେଖଣ୍ଡି 'କୃଷ୍ଣଲୀଳା' ପୁସ୍ତକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ରସାମୃତରେ ଆପ୍ଲୁତ କରିଛି ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭୂମିକାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ ଜ୍ଞାନମିଶ୍ରା ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ, ଐତିହାସିକ କାବ୍ୟ ଓ କୃଷ୍ଣ କାବ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ବିଭାଗକୁ ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ କବି-କୋବିଦ ସେମାନଙ୍କ ଅମୂଲ୍ୟ ରଚନା ଦ୍ୱାରା ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା କରିବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭୂମିକାର ସୀମିତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ସମ୍ଭବପର ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ପାଠକବର୍ଗଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ବୃଦ୍ଧି କରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର । }

ଶ୍ରୀ ନୀଳମଣି ମିଶ୍ର

Digitized by PPRACHIN, SOA

CONTENTS

OF

ORIYA KĀVYA MANUSCRIPTS.

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
		(ଖ)		
1	O L/202	ଖଡ଼ିପୋଥି		୧
2	O L/1356	ଖଣ୍ଡ କବିତା	ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨
3	O.L/520-F	ଖଲ୍ଲିକୋଟ ରାଜାଙ୍କ ଯଶ	ଚଇତନ ଦାସ	୩
4	Or.Pr./2	ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା		୫
5	O.L/1120	ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା	ଗୋପୀନାଥ ଦାସ	୭
6	O.L/1433	ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା	,,	୭
7	O.L/724-A	ଖୋଷାକଟା	ମଧୁ ଦାସ	୭
		(ଗ)		
8	O.L 1159 G	ଗଉଡ଼ ସୁଆଙ୍ଗ	ବୈଶ୍ୟ ସଦାଶିବ ଓ ମାଗୁଣି	୮
9	O.L/674-D	ଗଉଗ କଳସା	ବଂଶୀ ଦାସ	୯
10	Or.Pr./41-G	ଗଉଶ୍ରୀ ବ୍ରତ		୧୦
11	Or.Ms/76-C	ଗଙ୍ଗା ମାହାତ୍ମ୍ୟ	ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ	୧୧
12	O L/1116-G	ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୨
13	O.L/1366-G	ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ	ବିପ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ	୧୪
14	O.L/343-A	ଗଜ ନିସ୍ତାରଣ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୪

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
15	O L/590	ଗଜ ନିସ୍ତାରଣ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୫
16	O.L/449-E	ଗଜେନ୍ଦ୍ର ମୋକ୍ଷଣ		୧୫
17	Or.Ms /134	ଗଣ ସମ୍ମତ		୧୭
18	O.L./1159-M	ଗଣ୍ଡାମାଚୁଣି	ଦୀନ ଗୋପାଳ ଓ ଜଦୁନାଥ	୧୮
19	O.L/1159-D	ଗଣେଶ ଜନ୍ମ	ବଳଭଦ୍ର	୨୦
20	O L/966	ଗଣେଶ ଟୀକା	ଅନାଥ	୨୧
21	O L/1228	ଗଣେଶ ପଟଗ୍ରା	ସୋମନାଥ	୨୩
22	O.L/1232	ଗଣେଶ ପୁରାଣ	ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ	୨୪
23	O.L/857-C	ଗଣେଶ ବିଭୂତି		୨୫
24	O.L/1256-A	ଗଣେଶ ବିଭୂତି		୨୫
25	O.L/294	ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା		୨୭
26	O.L/1289	ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା		୨୭
27	O L/1468-G	ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା		୨୭
28	Or.Pr./26 A	ଗଣେଶ ବ୍ରତ କଥା		୨୮
29	Or.Pr./34-A	ଗଣେଶ ବ୍ରତ କଥା		୨୯
30	O L/280	ଗଣେଶ ସପ୍ତାଙ୍ଗ		୨୯
31	O.L/736	ଗଦାପର୍ବ	କପିଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦ	୩୦
32	O.L/937-C	ଗରୁଡ଼ କେଶବ ନବଦଶା	ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ	୩୧
33	O.L/7-B	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୩୩
34	O.L/857-B	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	ଦୀନ ଅଚ୍ୟୁତ	୩୫
35	O.L/1297	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	ଆଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ	୩୭
36	O L/1365	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା		୩୭
37	O.L/1497	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	ମଥୁରା ଦାସ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୩୭
38	O.L/538	ଗଞ୍ଜନ ଗୀତା	ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ	୩୮

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
39	O.L/372-J	ଗୀତ	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	୩୯
40	O.L/139	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	ଜୟଦେବ ଉଦ୍ଧବ ଓ ଧରଣୀଧର	୪୦
41	O.L/302	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	ଜୟଦେବ ଉଦ୍ଧବ ଓ ଧରଣୀଧର ଦାସ	୪୪
42	O.L/322-B	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	ଜୟଦେବ ଧରଣୀଧର	୪୫
43	O.L/598	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation		୪୬
44	O.L/666	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ and others with Oriya Poetry translation	,,	୪୭
45	Or.Ms./82	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	,,	୪୯
46	O.L/1436-A	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with translation	,,	୫୧
47	O.L/599	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	,,	୫୨
48	Or.Ms./99	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	,,	୫୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No	Catalogue No	Name of the work	Name of the author	Page
49	O.L/773-A	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	ଜୟଦେବ ବଳଭଦ୍ର ଦାସ	୫୪
50	O.L/1041	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ with Oriya Poetry translation	ଜୟଦେବ ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ	୫୪
51	Or Ms./186	ଗୀତ ପ୍ରକାଶ ବୋଲି	ଗିରିଗଦାଧର ଦାସ	୫୫
52	O.L/82	ଗୀତା, ଭଜନ	ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୫୭
53	O L/179-B	ଗୀତା	ବହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ	୫୭
54	O L/877	ଗୀତା	ଅଚ୍ୟୁତ	୫୭
55	O L/3	ଗୀତାନୁବାଦ	ବଳରାମ ଦାସ	୫୮
56	O.L/878	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୦
57	O.L/972-A	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୧
58	O L/1325	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୧
59	O L/1348	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୨
60	O.L/1512	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୨
61	O L/808-A	ଗୀତାନୁବାଦ	କୃଷ୍ଣ ସିଂହ	୬୩
62	O.L/809	ଗୀତାନୁବାଦ		୬୪
63	O L/971-A	ଗୀତାନୁବାଦ		୬୫
64	O.L/1175	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୫
65	O.L/1322	ଗୀତାନୁବାଦ		୬୬
66	O.L/1506	ଗୀତାନୁବାଦ	,,	୬୬
67	O.L/1151-A	ଗୀତାନୁବାଦ	ସାଧୁଚରଣ ଦାସ	୬୭
68	O.L/1469	ଗୀତାନୁବାଦ	ସନ୍ନ୍ୟାସ ମଧୁସୂଦନ ପୁରୀ	୬୯
69	O.L/306-A	ଗୀତାଭିଧାନ	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	୭୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the werk	Name of the author	Page
70	O.L /624	ଗୀତାଭିଧାନ	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	୭୨
71	O L /632-B	ଗୀତାଭିଧାନ		୭୨
72	O.L /824-A	ଗୀତାଭିଧାନ		୭୩
73	O.L /896-B	ଗୀତାଭିଧାନ	,,	୭୩
74	O L./1048	ଗୀତାଭିଧାନ	,,	୭୪
75	O.L /1098-A	ଗୀତାଭିଧାନ	,,	୭୪
76	O.L./1158-G	ଗୀତାଭିଧାନ	,,	୭୫
77	O.L./808-B	ଗୀତା ମାହାତ୍ମ୍ୟ	ଗୋପୀନାଥ ଦାସ	୭୫
78	O.L /642	ଗୀତାର୍ଥ ସାର ଟୀକା	ଜାନକୀବଲ୍ଲଭ	୭୭
79	O.L /1097-A	ଗୀତାପ୍ରକାଶ	ବଳରାମ ଦାସ	୭୭
80	O.L /822	ଗୀତାବଳୀ	ବୀରକେଶରୀ ଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୭୮
81	O.L./861	ଗୀତାବଳୀ	ବଳଭଦ୍ର ବୈଶ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୮୨
82	O.L /895	ଗୀତାବଳୀ	ଦୀନ ସୁବୁଦ୍ଧି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୮୩
83	Or Pr./12-B	ଗୀତ ସାର	ବଳଭଦ୍ର ବୈଶ୍ୟ	୮୭
84	O.L./274-C	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	ବିଶ୍ୱନାଥ	୮୭
85	O.L./418-F	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	,,	୮୮
86	O.L /275-F	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	ଜୟକୃଷ୍ଣ	୮୯
87	O.L./276-B	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	କବି କର୍ଣ୍ଣ	୯୦
88	O L /619-G	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	,,	୯୧
89	O.L /1077-C	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	,,	୯୧
90	O.L./1080-K	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	,,	୯୨
91	O.L /65	ଗୁଣସାଗର	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	୯୩
92	O.L./307	ଗୁଣସାଗର	,,	୯୩
93	O.L./350	ଗୁଣସାଗର		୯୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
94	O.L./426	ଗୁଣସାଗର	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	୯୫
95	O L./433	ଗୁଣସାଗର	,,	୯୬
96	O.L./445	ଗୁଣସାଗର		୯୬
97	O L/10J6	ଗୁଣସାଗର	,,	୯୭
98	O.L./1C27	ଗୁଣସାଗର		୯୭
99	O.L/1033	ଗୁଣସାଗର		୯୮
100	O L./1103	ଗୁଣସାଗର		୯୮
101	O L./1109	ଗୁଣସାଗର	,,	୯୯
102	O.L/1113	ଗୁଣସାଗର		୧୦୦
103	O L/1128	ଗୁଣସାଗର	,,	୧୦୦
104	O L./1239	ଗୁଣସାଗର	,,	୧୦୦
105	O.L./1303	ଗୁଣସାଗର	,,	୧୦୧
106	O.L./1324	ଗୁଣସାଗର		୧୦୧
107	O.L/1363	ଗୁଣସାଗର		୧୦୨
108	O L./1399-B	ଗୁଣସାଗର	,,	୧୦୩
109	Or.Ms./76-D	ଗୁଣସାଗର	,,	୧୦୩
110	O L./586	ଗୁଣସାଗର ବୋଲି	,,	୧୦୪
111	O.L/281	ଗୁଣିଗାରେତ୍ତ		୧୦୪
112	O.L./317	ଗୁଣିଗାରେତ୍ତ		୧୦୫
113	O L./377	ଗୁଣିଗାରେତ୍ତ		୧୦୫
114	O L./401-G	ଗୁଣିଗାରେତ୍ତ		୧୦୬
115	O.L./186	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ଯାତ୍ରା	ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦାସ	୧୦୭
116	O L./520-B	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ଯାତ୍ରା	ଜଗନ୍ନାଥ	୧୦୮
117	O.L./260-D	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ବସନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ	୧୦୯

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No	Name of the work	Name of the author	Page
118	O.L./899-(5)	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ବସନ୍ତ ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୧୧୧
119	O.L./1144	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ବିଜେ	ବିପ୍ର କାଶୀ ଦାସ	୧୧୨
120	O.L./1247	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ବିଜେ	ଶିଶୁ ଗୋବିନ୍ଦ	୧୧୨
121	O.L./1486-G	ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚା ବିଜେ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୧୩
122	O.L./412-C	ଗୁପତ ଗହନ ଗୀତା	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୧୧୪
123	O.L./338	ଗୁପତ ଗୀତା	ବଳରାମ ଦାସ	୧୧୫
124	O.L./399-D	ଗୁପତ ଗୀତା		୧୧୭
125	O.L./988	ଗୁପତ ଗୀତା		୧୧୮
126	O.L./1149-B	ଗୁପତ ଗୀତା		୧୧୯
127	O.L./1464-I	ଗୁପତ ଗୀତା	,,	୧୨୦
128	O.L./1477-B	ଗୁପତ ଗୀତା		୧୨୧
129	O.L./1483	ଗୁପତ ଗୀତା	,,	୧୨୧
130	O.L./972-B	ଗୁପତ ଚିନ୍ତାମଣି	ସ୍ୱପନ ଦାସ	୧୨୨
131	O.L./627-D	ଗୁପତ ରହସ୍ୟ		୧୨୩
132	O.L./1-A	ଗୁପ୍ତଗୀତା	ବଳରାମ ଦାସ	୧୨୪
133	O.L./4	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୨୫
134	O.L./342-B	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୨୬
135	O.L./390-A	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୨୭
136	O.L./390	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୨୯
137	O.L./723	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୩୦
138	O.L./773-B	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୩୩
139	O.L./952-A	ଗୁପ୍ତଗୀତା		୧୩୪
140	O.L./1017	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୩୫
141	O.L./1018	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୩୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
142	O.L./1019	ଗୁପ୍ତଗୀତା	ବଳରାମ ଦାସ	୧୩୭
143	O L./1112-A	ଗୁପ୍ତଗୀତା (ଟୀକା ସାର)		୧୩୮
144	O L./1194-A	ଗୁପ୍ତଗୀତା	,,	୧୩୮
145	O.L./1207	ଗୁପ୍ତଗୀତା		୧୩୯
146	O.L./342-C	ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା	,,	୧୩୯
147	O.L./2	ଗୁପ୍ତଭାଗବତ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୪୧
148	O L /1151-C	ଗୁପ୍ତଭାଗବତ	,,	୧୪୨
149	O L /764-G	ଗୁରୁତତ୍ତ୍ୱସାର	ଗୋପୀନାଥ	୧୪୩
150	Or.Pr./18-B	ଗୁରୁପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତକଥା		୧୪୪
151	O.L /603	ଗୁରୁ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ		୧୪୫
152	O.L /381-C	ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୧୪୭
153	O.L /702-B	ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ	ଦ୍ୱିଜ ଅନିରୁଦ୍ଧ	୧୪୭
154	O.L./703	ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ	,,	୧୪୮
155	O.L./353-H	ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ	୧୪୯
156	O L /948	ଗୋପ ଚରିତ	ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୫୦
157	Or Ms./54	ଗୋପଲୀଳା	ଶ୍ୟାମ ସାହୁ	୧୫୧
158	O L./899-A	ସପ୍ତରଗ ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୧୫୨
159	O.L./1138-E	ଗୋପବିଳାପ ଚଉତିଶା	ସୁହାସ ନୃପ-ନନ୍ଦନ	୧୫୪
160	O.L./1448	ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ	ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୫୪
161	O.L./892-I	ଗୋପୀ ଚଉତିଶା		୧୫୫
162	Or.Ms./135	ଗୋପୀଚନ୍ଦନ	ବୃନ୍ଦ ଦାସ	୧୫୬
163	O.L./303	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଦୁଃଖିଶ୍ୟାମ ଦାସ	୧୫୭
164	O.L./396-E	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ବୈରାଗୀ	୧୫୭
165	O L./1013-K	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ବିଦ୍ୟାଧର	୧୫୯

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No	Catalogue No	Name of the work	Name of the author	Page
166	O.L/401-A	ଗୋପୀଚିନ୍ତା ଗୀତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	କହ୍ନାଇ	୧୬୦
167	O L /401-D	ଗୋପୀଚିନ୍ତା ଗୀତା	ବୈଷ୍ଣବ ଦାସ	୧୬୧
168	O L /263-E	ଗୋପୀଚିନ୍ତା ବୋଲି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୬୨
169	O L /687	ଗୋପୀଚିନ୍ତା ବୋଲି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ		୧୬୩
170	O L /143	ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ	କବିଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁନାଥ ପରିଛା	୧୬୪
171	O L./682-A	ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	,,	୧୬୫
172	O L./156	ଗୋପୀପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ	୧୬୬
173	O L./443 A	ଗୋପୀଭାଷା	ଦନାଇ ଦାସ	୧୬୭
174	O L /492-B	ଗୋପୀଭାଷା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	,	୧୬୮
175	O L /438-A	ଗୋପୀଭାଷା		୧୭୧
176	O L /492	ଗୋପୀଭାଷା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ		୧୭୨
177	O L /847-A	ଗୋପୀଭାଷା	,,	୧୭୩
178	O L /1022-A	ଗୋପୀଭାଷା		୧୭୪
179	O L /1300	ଗୋପୀଭାଷା		୧୭୪
180	O L /1124	ଗୋପୀଭାଷା		୧୭୫
181	O L /1424	ଗୋପୀଭାଷା		୧୭୫
182	O L /741	ଗୋପୀଭାଷା ଅର୍ଥ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୭୬
183	Or.Ms /189	ଗୋପୀଭାଷା ଚରିତ	ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୭୭
184	O.L /1182	ଗୋପୀଭାଷା ରାସକ୍ରୀଡ଼ା	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧୭୮
185	O.L./1081-B	ଗୋପୀ ବିଳାପ	ମଥୁରା ଦାସ	୧୭୮
186	O L /934-E	ଗୋରଖ କବୀର ସମ୍ବାଦ		୧୮୧
187	O.L./401-F	ଗୋରଖ ମଲ୍ଲିକା ସମ୍ବାଦ	ଗୋରଖନାଥ	୧୮୧
188	O.L./415-C	ଗୋରଖ ସପ୍ତାଙ୍ଗ	,,	୧୮୨
189	O.L./1374	ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର	ଦାସ ବର୍ତ୍ତି ଦାସ	୧୮୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
190	O L./1475-C	ଗୋବନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର	ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ଦାସ	୧୮୪
191	O L./688-B	ଗୋବନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	କୃଷ୍ଣସିଂହ ଦାସ	୧୮୫
192	O.L./1190-C	ଗୋବନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଭ୍ରମରବର ମାନସିଂହ ମହାରାଜ	୧୮୬
193	O.L./147	ଗୋବନ୍ଦ ଲୀଳାମୃତ	ଯଦୁନନ୍ଦନ ଦାସ	୧୮୮
194	O.L /170-C	ଗୋବନ୍ଦ ବିଳାସ	ଗୋପୀନାଥ ଦାସ	୧୮୮
195	Or.Ms/195	ଗୋବନ୍ଦ ବିଳାସ	ଘନ ଭଞ୍ଜ	୧୯୦
196	O.L./1273	ଗୌରାଙ୍ଗ ଭାଗବତ (ଅନ୍ତ୍ୟଲୀଳା)	ଭଗବାନ ଦାସ	୧୯୧
197	O.L./690-G	ଘନଦୂତ ଚଉତିଶା	ଘନ ଦାସ	୧୯୨
198	O L./690-N	ଘନମାଳ ଚଉତିଶା	ବାମଦେବ	୧୯୩
199	Or.Ms./93	ଘାଟ ବୋଲି	ବ୍ରଜ ଦାସ	୧୯୪
200	O.L./761 D	ଘାଟସଧା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୧୯୫
201	O.L./99-L	ଚତୁର୍ଦଶ ରାଗ ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୧୯୬
202	O.L./764-D	ଚଉତିଶା	ରଙ୍କା	୧୯୭
203	O.L./764-E	ଚଉତିଶା	ଜଗା ଦାସ	୧୯୮
204	O L./900	ଚଉତିଶା	ଯଦୁ ଦାସ	୧୯୮
205	O L./901	ଚଉତିଶା	ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ମହାପାତ୍ର ଚକ୍ରଧର ଭଞ୍ଜ	୨୦୨
206	O L./1474-C	ଚଉତିଶା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ରାମକୃଷ୍ଣ	୨୦୩
207	Or.Ms./166	ଚଉତିଶା	ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ	୨୦୪
208	O.L./751	ଚଉତିଶା ମାଳା	ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଦାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୦୫
209	O.L./327	ଚଉପଦୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଦ୍ୱିଜ କୁଳମଣି	୨୧୧
210	O.L./502	ଚଉପଦୀ	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୧୩
211	O.L./532	ଚଉପଦୀ	ନରେନ୍ଦ୍ରଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୧୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
212	O.L./643-A	ଚଉପଦୀ	ସତ୍ୟବାଦୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୨୬
213	O L /683	ଚଉପଦୀ	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୨୭
214	O.L./743	ଚଉପଦୀ	ସାଧୁଚରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୨୯
215	Or.Ms./56-B	ଚଉପଦୀ	କଣେଇଚନ୍ଦ୍ର, ରାଜେନ୍ଦ୍ର	୧୧୨
216	Or.Ms /56-C	ଚଉପଦୀ	ପଦ୍ମନାଭ ଦେବ	୧୧୧
217	O.L./758	ଚଉପଦୀ	ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୧୩
218	O.L /893	ଚଉପଦୀ	ହେମଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୧୪
219	O.L /1031-B	ଚଉପଦୀ	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୧୫
220	O.L./1165	ଚଉପଦୀ	ମହେନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୧୬
221	O.L./1366-F	ଚଉପଦୀ	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୧୯
222	O.L./1388	ଚଉପଦୀ	ଲକ୍ଷ୍ମୀଚରଣ ଭଞ୍ଜ	୧୩୦
223	O L./1432	ଚଉପଦୀ	ମଧୁମଣି	୧୩୨
224	Or Ms./143	ଚଉପଦୀ	କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୩୧
225	O.L./396-B	ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ର	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	୧୩୩
226	O.L./79	ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ	୧୩୪
227	Or.Ms./105	ଚଉପଦୀ ଚଉତିଶା	ବାଲଜୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୩୫
228	Or.Ms./106	ଚଉପଦୀ, ଚଉତିଶା	ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୩୭
229	O.L./253	ଚଉପଦୀ ଚିନ୍ତାମଣି	ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ	୧୩୮
230	Or.Ms /52	ଚଉପଦୀ ଚିନ୍ତାମଣି	,,	୧୩୯
231	Or.Ms./53	ଚଉପଦୀ ଚିନ୍ତାମଣି		୧୪୦
232	O.L./396-D	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	ନୃସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୪୧
233	O L /457	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୧୪୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
234	O L /583	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ	୨୪୪
235	O.L /68	ଚଉପଦୀମାଳା	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	୨୪୬
236	O.L./71	ଚଉପଦୀମାଳା	ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୪୬
237	O L./72	ଚଉପଦୀମାଳା	ଦ୍ୱିଜ ନ ରାୟଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୪୮
238	O.L./74	ଚଉପଦୀମାଳା	ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୫୦
239	O.L./75	ଚଉପଦୀମାଳା	ଭୁବନେଶ୍ୱର କବିଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୫୨
240	O L./77	ଚଉପଦୀମାଳା	ଦୟାନିଧି ପାତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୫୩
241	O.L /81	ଚଉପଦୀ ସାଗର	ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୫୪
242	O L /262-B	ଚଉପଦୀ ସାର ସଂଗ୍ରହ	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ	୨୫୬
243	Or Ms./131	ଚଉଷଠି ରତିବନ୍ଧ	ଗୋପାଳ ଭଞ୍ଜ	୨୫୬
244	Or.Ms./121	ଚକଡ଼ା	ଫକୀର ଚରଣ	୨୫୮
245	O.L./1286	ଚଣ୍ଡିକା ସ୍ତୁତି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ବଳରାମ ଦାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୬୦
246	O.L./303-S	ଚଣ୍ଡୀଦାସ ଜଣାଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୨୬୧
247	O.L /522-B	ଚଣ୍ଡୀଦାସ ପଦ୍ୟାବଳୀ	ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ	୨୬୨
248	O.L./986	ଚଣ୍ଡୀ ରହସ୍ୟ	ମଧୁସୂଦନ	୨୬୨
249	Or Ms /144	ଚଣ୍ଡୀ ବିହାର	ଦ୍ୱିଜ ନଟବର	୨୬୪
250	O.L./108	ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ	କୃପା ସମୁଦ୍ର ଦାସ	୨୬୬
251	O.L /1464-G	ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ	କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ	୨୬୬
252	Or.Pr./18-C	ଚଇତ୍ରମାସ୍ୟା ଗୁରୁବାର କଥା		୨୬୮
253	Or.Ms /55-C	ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ପାଲା	କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର	୨୬୯
254	O.L /252-D	ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ପାଲା	କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ପାଟଦେଓ	୨୭୧
255	O.L./111	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	ବିଲୋଚନ ବଳିୟାର ସିଂହ	୨୭୧
256	O.L./674-A	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୨୭୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
257	O L /326	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ	୨୭୪
258	O.L./25	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ	ସାରଳା ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ	୨୭୪
259	O.L /759-B	ଚନ୍ଦ୍ରଦୂତ ଚଉତିଶା	ଘନ ଭଞ୍ଜ	୨୭୫
260	O.L./899-U	ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୨୭୬
261	Or Ms./169	ଚନ୍ଦ୍ରହାସ କେଳି ଅଭିଳାଷ	ପୀତାମ୍ବର	୨୭୭
262	O.L /619-K	ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କିତ ପାଲା	କବି କର୍ଣ୍ଣ	୨୭୮
263	O L./1342-B	ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କିତ ପାଲା	,,	୨୭୯
264	O.L./406	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	ଗିରିଧାରୀ ଦାସ	୨୮୦
265	O.L./551-B	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	ସାରଳା ଦାସ	୨୮୨
266	O.L /1187-B	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	,,	୨୮୪
267	O.L /761-A	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	ଦ୍ୱିଜ ହୃଷୀକେଶ	୨୮୫
268	O.L./1141	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	ଭିକାରୀ ଦାସ	୨୮୬
269	O.L./1159-K	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ସୁଆଙ୍ଗ	ଦୀନବନ୍ଧୁ	୨୮୭
270	O.L./561-B	ଚମତ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରିକା	ନରୋତ୍ତମ ଦାସ	୨୮୯
271	O.L./496-A	ଚମ୍ପାବତୀ ହରଣ	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୨୮୯
272	O L./303-N	ଚମ୍ପୂ	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ	୨୯୨
273	O.L./729	ଚମ୍ପୂ		୨୯୩
274	Or H./16	ଚଯ୍ୟନ ଚକଡ଼ା		୨୯
275	Or.H/17	ଚଯ୍ୟନ ଚକଡ଼ା	ଫକୀର ଚରଣ	୨୯୪
276	O.L /102	ଚରଣ ସୁଧାନିଧି	ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ	୨୯୫
277	O.L./103	ଚରଣ ସୁଧାନିଧି		୨୯୭
278	O.L./1023	ଚରଣ ସୁଧାନିଧି	,,	୨୯୮
279	Or.Ms./205	ଚଉଶ ଉପଦେଶ	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୨୯୮
280	O.L./18	ଚୈତ୍ର ଇଚ୍ଛାବତୀ	ବନମାଳୀ ଦାସ	୩୦୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
281	O.L./1255-C	ଗୁପ୍ତ ଇଚ୍ଛାବତୀ	ବନମାଳୀ ଦାସ	୩୦୦
282	O.L./1366-H	ଗୁପ୍ତ ଇଚ୍ଛାବତୀ		୩୦୧
283	O.L./1013-J	ଗୁପ୍ତ ବୋଲି	ବଳରାମ ଦାସ ଓ ରଘୁ	୩୦୨
284	O.L./842-C	ଗୁପ୍ତ ଗୀତ	ନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୩୦୩
285	O.L./899-J	ଗୁପ୍ତଚନ୍ଦ୍ର ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୩୦୮
286	O.L./492-C	ଗୁଣକ୍ୟମାଳ		୩୦୯
287	O.L./991-C	ଗୁଣକ୍ୟମାଳ		୩୦୯
288	Or Pr./51	ଗୁଣକ୍ୟମାଳ		୩୧୦
289	O.L./1189-B	ଗୁଣକ୍ୟ ମାଳ		୩୧୧
290	O.L./1189-E	ଗୁଣକ୍ୟମାଳ		୩୧୨
291	O.L./1486-F	ଗୁଣକ୍ୟମାଳ		୩୧୩
292	O.L./153-E	ଗୁପ୍ତ ଲହରୀ	ରସମୟୀ ଦାସ	୩୧୪
293	O.L./690-C	ଗୁରୁମନ୍ତ୍ର ଚଉତିଶା	ବାଳୁଙ୍କ	୩୧୫
294	O.L./425-(21)	ଚଟାଉ		୩୧୬
295	O.L./425-(22)	ଚଟାଉ	ଦାଶରଥି	୩୧୭
296	O.L./425-H	ଚଟାଉ	ରାମଚନ୍ଦ୍ର	୩୧୭
297	O.L./425-(24)	ଚଟାଉ	ଦାଶରଥି	୩୧୮
298	O.L./425-(25)	ଚଟାଉ	ଗୋପୀନାଥ ହରିଚନ୍ଦନ	୩୧୯
299	O.L./520-G	ଚଟାଉ	ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ ଓ ଦ୍ୱିଜ ହରି	୩୨୦
300	O.L./759-A	ଚଟାଉ	କୃପାସିନ୍ଧୁ ସୁମନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୩୨୧
301	O.L./425-(1)	ଚଟାଉ ଭଷା	ଶ୍ରେଷ୍ଠରାୟ	୩୨୩
302	O.L./425-(18)	ଚଟାଉ ଭଷା	ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ	୩୨୪

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
303	O.L /425-(19)	ଚଟାଉ ଭାଷା	ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ	୩୧୫
304	O.L./425-(20)	ଚଟାଉ ଭାଷା		୩୧୬
305	O.L /63	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର	୩୧୭
306	O.L./97	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୧୭
307	O.L./98	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୩୪
308	O.L./521-C	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୩୫
309	O.L /558-B	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୩୫
310	O.L./678	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୩୬
311	O.L /679	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା		୩୩୬
312	O.L./1447-A	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	,,	୩୩୭
313	O.L./341	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ	ସତ୍ୟବାଦୀ ଦାସ	୩୩୮
314	O.L./232	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	୩୩୯
315	O L./278	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ		୩୪୩
316	O.L./340	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ		୩୪୪
317	O.L./472	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ		୩୪୪
318	O.L./473	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୫
319	O.L /606-A	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୬
320	O L./727	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୬
321	O L /939	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୭
322	O.L /999	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୭
323	O.L./1035	ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	,,	୩୪୮
324	Or Ms /204	ଚମ୍ପକ ମାଳିକା	ଅନନ୍ତ ଦାସ	୩୪୮
325	O.L./289	ଚମ୍ପକ ମାଳିକା		୩୪୯
326	O L./643-B	ଚୂଡ଼ାମଣି ଗୀତା		୩୫୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Catalogue No.	Name of the work	Name of the author	Page
327	O.L./556	ଚୈତନ୍ୟ ଗୀତା	ମୋହନ ଦାସ	୩୫୧
328	O L./668	ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ	ଈଶ୍ୱର ଦାସ	୩୫୩
329	O.L./1237-B	ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ (ମଧ୍ୟ ଲୀଳା)	କୃଷ୍ଣ ଦାସ	୩୫୪
330	O.L./548-B	ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ	ସନାତନ ଦାସ	୩୫୪
331	O.L./616-C	ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ	ମାଧବ ରଥ	୩୫୫
332	O.*L* /945-A	ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ	,,	୩୫୬
333	O,*L*./162	ଚୈତନ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟ	କବିରାଜ ଘୋଷ	୩୫୬
334	Or.Pr./41	ଚୈତ୍ର ମଙ୍ଗଳବାର କଥା		୩୫୮
335	O.*L* /690-U	ଚୈଖି ଚଉତିଶା	ଲୋକନାଥ	୩୫୯
336	O.*L*./899-T	ଚୈଖି ଚଉତିଶା	,,	୩୬୦
337	O.*L*./961	ଚୌରଶୀ	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	୩୬୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF ORIYA MANUSCRIPTS.

1

Catalogue No.OL/202

ଖଡ଼ିପୋଥି

Substance—Palm leaf—No. of folia—121. Size—19×4 C.M. Each side contains 4 to 7 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Gadamānitri, P.S. Beguniā, Dt. Puri.

Beginning—ଶ୍ରୀ ହନୁମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଏ, ଏହିପରି ଜାଣିମ । ଅରୁଆ ଚୃଉଳ ମୁଠିଏ ଆସନ କରିବ । ଏହି ଚୃଉଳରୁ ପୁଞ୍ଜିଏ ଧରି ପୋଥିରେ ଛୁଆଇଂ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇ ତଳେ ଥୋଇବ । ତିନଥର ଏହିରୂପେ କରିବ । ଉକ୍ତ ଚୃଉଳକୁ ପୁଞ୍ଜା ପୁଞ୍ଜା କରିବ । ସମାନ ହେଲେ ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ମୂଳଧାଡ଼ି ଦେଖିବ ।

× × ×

ଶ୍ରୀକାମାଖୀ (କ୍ଷୀ) ଖଡ଼ି—

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନେ ସତ୍ୟଭାମା ଏକ ଦିନେ,
ଶ୍ରୀଛାମୁରେ କର ଯୋଡ଼ି, ପୟରେ ପଡ଼ି ହେ ।
ବୋଲନ୍ତି ହେ ପ୍ରାଣନାଥ କହ ପ୍ରଶ୍ନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ,
ଫେଡ଼ି ସଂଶୟକୁ ମୋର କରୁଣାକର ହେ ।

× × ×

ଚଉଷଠି ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣ କହନ୍ତି ରମାରମଣ,
ମନରେ ଭାବନା ଯାହା ହୋଇବ ତାହା ହେ ।
କର୍ମ କରତା ଦଇବ, କପୋ(ପା)ଳେ ଲେଖିଛି ହେବ,
ତାହା କେ କରିବ ଆନ, ମିଥ୍ୟା ନ ମଣ ହେ ।
ସୁଜନେ ସଙ୍କେତ ଶୁଣ ପୃଷ୍ଠପରେ ତିଳଚିହ୍ନ,
ଚଉଷଠି ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣ ରମାରମଣ ହେ ।

ଇତି କାମାକ୍ଷୀ ଖଡ଼ି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—ଶ୍ରୀକାମାଖୀ(କ୍ଷୀ) ନମଃ । ଶ୍ରୀକାମାକ୍ଷୀ ଖଣ୍ଡ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

There are a few folia containing Mantras of snake biting in Oriya prose towards the end of the manuscript.

2

Cat. No.O.L./1356

ଗଣ୍ଡକଢ଼ିତା

By ବଭିନ୍ନ କବ

Substance—Palm leaf. No. of folia—32. Size—16.6×3.9 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Talānga, P.S. Bhadrak, Dt. Balasore.

କଂସର ଡଗର ଆସିଛି ଅକ୍ରୂର
ତୁମ୍ଭେ ବେନି ଜନେ ଯିବଟି ରଥେ,
ଝରହେଣ ନାରୀ ହେବ ତନୁ ଘାର
ଝୁରି ମରିବୁ ମଦନ ଅରଣ୍ୟେ
ଭଣେ ଦ୍ୱିଜୋଧନ ସେ ପାଦ ଶରଣେ ।

× × ×

ଏତେ କହିଣ ଯଶୋଦେ ଚଳିଗଲେ
ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଇ କୋଳେ ବସାଇଲେ ।
ସ୍ନାନ କାଶି ବୋଲେ ସଦନକୁ ନେଲେ
ସର ଭୁଞ୍ଜାଇଣ ଦେଲେ ।

× × ×

ଚଉଦଗକୁ ସେ ଚୁହୁଁଥିବ ଗୋ
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଣି
ସେ ମନମୋହନୀ ପିଣ୍ଡରେ କ ପ୍ରାଣ ରଖିଥିବ ଗୋ ।

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

3

Cat. No. OL/520 (F)

ଖଲ୍ଲିକୋଟ ରାଜାଙ୍କ ଯଶ

By ଚଇତନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—28. Size—21.9×3.2 C.M. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurdha, Dt. Puri.

Beginning—ରାଗ—ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ, ତୁମ୍ଭାତେ ଗାଇବ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତପତି
କୃପାକର ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ମୂରତି ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣେ କରୁଛି ସ୍ତୁତି
ପଦ ସ୍ମରଣ ହୋଇବ ଝଟତି ।
କରିବ ପ୍ରକାଶ ଯେ,
ଖଲ୍ଲିକୋଟ ରାଜାଧିପଙ୍କ ଯଶ ।
ଶ୍ରୀନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଦେଉ
କିଶୋର ବୟସ ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ।
ଶ୍ରୀରତ୍ନ ସିଂହାସନେ ବିରାଜିତ
ହୋଇଛନ୍ତି ନୃପଚନ୍ଦ୍ର ଉଦିତ ।
ଅଭିନବ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ,
ଧର୍ମ ସ୍ୱରୂପ ନିଷ୍କାମୀ ଅଟନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ଯେ ଦ୍ରୋହ ଚିନ୍ତଇ
ଅକାଳ ଦଣ୍ଡ ତା' ଶିରେ ପଡଇ ।
ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ରରେ ସମ ଦୃଷ୍ଟି ଯେଣୁ
ବୈରି ଗରବ ନାଶ ଯାଉଛି ତେଣୁ ।
ସେ ଭୂପତିପତି ଯେ,
ଶରଣ ପଞ୍ଜର ନାମ ବହନ୍ତି ।

× × ×

ଝାଡଖଣ୍ଡ ପାତଶା ତୋ ନୃପତି
ତାହାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କେଉ ଭୂପତି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତୋପ ଚଣ୍ଡକାନଳ ଦାରୁଗୁଳ
ସାଙ୍ଗେଥିଥା'ନ୍ତି ଷଷି ମହାବଳୀ ।
ସେ ଯୁଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଯେ,
ନରତେ ଆରମ୍ଭି ଥା'ନ୍ତି ଦ୍ୱନ୍ଦକୁ ଯେ ।
ତାଙ୍କ ଦଦା **ମାନସିଂହ ସାମନ୍ତ**
ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣେ ସେ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ।

ବିଶ୍ୱର ପଣ୍ଡିତ ପଣେ ବିବେକ
ପ୍ରଶଂସା ହୋଉଛି ଜଗତଯାକ ।
ଦୟା ପ୍ରେମଶୀଳ ଯେ,
ସକଳ ଗୁଣେ ଅଟନ୍ତି କୁଶଳ ।

× × ×

ତେଣେ **ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହରିଚନ୍ଦନ**
ଜଗଦେବ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ରାଜନ ।
ଛତିଶଗଡ଼ମାଳରେ ବନ୍ଦନ
ଦରିଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ଦୁଃଖ ଭଞ୍ଜନ ।

× × ×

କେତେ ବଡ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସେ ନୃପତି
ଅତି ଅଣାଗୃର ନିତି କରନ୍ତି ।

× × ×

ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଦେବ ଜଗଦେଓଙ୍କୁ
ଲଗାଇ ଦେଲେ ଲୋକ ତାହାଙ୍କୁ ।
ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଘରସନ୍ଧି ଜୋରାରୁ
ଧାନକାଟି ନେଲେ ଆମ୍ଭ ଭୂମିରୁ ।
ଶୁଣି ଜଗଦେବେ ଯେ,
ବୋଇଲେ ସେ କଥା ବୁଝିବା ତେବେ ।

× × ×

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାସରେ   ମହାଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ଦୁଇ ପକ୍ଷରେ
ଧାଙ୍ଗଡାରେ,
ସବୁ ତୃଷା ଚମ୍ଭିଲା ଝଡାଟିରେ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସାହେବ ଘର ତା ଶୁଣି   ତହସିଲଦାର ଘାଟ ସେ ଷଣି
ଧାଙ୍ଗଡାରେ,
କିଣି ନ ପାଉ ଆସି ତକ୍ଷଣି ।
ତଗଦାସ୍ଥଳ ଅଇଲା   ଦୁଇ ରାଜ୍ୟ ଲୋକ ଡକାଇ ନେଲା
ଧାଙ୍ଗଡାରେ,
ଯୁଦ୍ଧ ଏହିଠାରୁ ରହିଗଲା ।

× × ×

End—ବୋଲେ ଦାସ ଚଇତନ   ଶୁଣିମ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଦେଇ ମନ
ଧାଙ୍ଗଡାରେ,
ସେତୁ ଜାଣିମ ପ୍ରେମର ଶ୍ରମ ।

No Colophon

4

Cat. No. Or. Pr/2

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା

Substance—Palm leaf. No. of folia—28. Size—23.5× 3.7 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C.19th Century A.D. Incomplete. Condition—badly worm eaten, some portions are illegible. Find spot—Puri Town.

ଅତ୍ୟଗ୍ରମାର ବୋଲଶୁଣି ।   କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତନୟ ସାଧବ କୁମରେ ।   ଗଲେ ବୋଇତ ବଣିଜାରେ ॥
ତାହାଙ୍କ ସପତ ଘରଣୀ ।   ତଅପୋଇର ମନ ଜାଣି ॥
ସେବା କରୁଣଥାନ୍ତି ନିତ ।   ଦେଖ ପ୍ରେ ଦଇବର ଗତ ॥

× × ×

ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ।   ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା ହେଲା ॥

There are some folia containing କୌଶଲ୍ୟା ଶୋକ by କୃଷ୍ଣ ଦାସ, ମୁକୁନ୍ଦମାଳା, ଜଗନ୍ନାଥାଷ୍ଟକ, ହନୁମାନ୍ ସ୍ତୁତି and ସଜ ବୋଲି in the manuscript.

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

5

Cat. No. OL/1120

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା

By ଗୋପୀନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—32. Size—24.8 × 3.2 C.M. Character— Oriya. Date of Copy—Sana 1310 or 1903 A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ବନ୍ଦଇ ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ । କମଳା ଦେବୀର ସଂଘାତ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀର ପ୍ରାଣ ନାହା । ଶୋଭିତ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ବାହା ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ବିଜୟେ ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁର ॥

× × ×

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ନାମେ ଓଷା । ପଢ଼ିଲୁ ସେ ଧନର ନଶା ॥
ରୁକ୍ମିଣୀ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଦାମୋଦର ॥
ଆଦିତ୍ୟବାର ଆଜ ହୋଏ । ପଢ଼ିଲା ମଙ୍ଗଳା ଓଷା ଏ ॥
ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ନାମ ତାର । ପୂଜିଲେ ମଙ୍ଗଳା ଓଷାର ॥

× × ×

End—କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଦେଇ ଆଶ ।
କହିଲେ ଗୋପୀନାଥ ଦାସ ॥
ନଘେନ ସୁଜନେ ଏ ଆଶ ।
ଲେଖନକାରର ବିଶେଷ ॥

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ କଥା ସମାଜଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—୨୭ ଅଙ୍କ ସନ ୧୩୧୦ ସାଲ କକଡ଼ା ୧୭ ଦିନେ ଏ ପୋସ୍ତକ ମାଗିନେଇ ନଦେଲେ ତାର ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ତଳ ଏଡ଼ାର ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ଉପର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

6

Cat. No. OL/1433

ଗୁଡୁରୁକୁଣୀ ଓଷା

By—ଗୋପୀନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—34. Size—26.5× 3.3 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th Century. A.D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Presented by Lingarāj Sāhu. At. Pathuripadā, Banki, Dt. Cuttack.

ଯାହାର ଯେ ଇଚ୍ଛା କଳ୍ପନା । ମଙ୍ଗଳା ନାମ ସୁମରଣା ॥
କରନ୍ତେ ସେହୁ ମନ ଜାଣି । ଦୟା କରନ୍ତୁ ଠାକୁରାଣୀ ॥
ବୋଲଇ ଗୋପୀନାଥ ଦାସ । ରୁକ୍ମଣୀ ସତ୍ୟଭାମା ତୋଷ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୁକ୍ମଣୀ ସମ୍ବାଦ କଥନେ ସାଧବ ପୁଅବଧୂ ସ୍ଥାପନେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଶ୍ରୀଗୋପୀନାଥ ଦେବ ଉଦ୍ଧରିବେ ଅଧମ ଅପାଣ୍ଡୁକ ଗୋପୀନାଥକୁ ।

Most probably the author himself copied the same manuscript. If so,this is an unique manuscript having handwriting of the author which found very rarely.

7

Cat. No. OL/724 (A)

ଖୋଷାକଣ୍ଠା

By ମଧୁଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—8. Size—35×3.4 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century. Complete. Condition—good. Find spot—Medinipur area, West Bengal.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାବାହୁ
ନୀଳଗିରି ଶିଖେ ବିଜଏ ଯେହୁ ।
ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ସର୍ବଦା ଥିତି
ନାଭିରୁ ବ୍ରହ୍ମା କଲେ ଉତପତ୍ତି ।
ନୟନ ମୀନ ରୂପେ କଲେ ଜାତ
ଯେଣେ ଶଙ୍ଖାସୁର ହୋଇଲା ହତ ।

ଦାଢ଼ା ରୁ(?) କୂର୍ମ ଚର୍ମରୁ ବରାହା
କଣ୍ଠରୁ ଜାତ ନରସିଂହ କାୟା ।

ପାଦରୁ ବାମନ ସମ୍ଭୂତ କଲ
ହୃଦରୁ ପ୍ରଶୁରାମ ଶସ୍ତ୍ର ଶଲ ।

ଭୁଜରୁ ଶ୍ରୀରାମ ମୁଷ୍ଟ ମାଳଷ୍ଟ
ଜାନୁରୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ବେନି ମୂର୍ତ୍ତି ।

End— ହସିଲ ମଧୁ ଦାମ, ନିରମାଖି
ଭଣିଲେ ଦାସ ଯେ ମଧୁ ନିର୍ମାଖି ।

No Colophon.

8

Cat. No. OL/1159 (G)

ଗଉଡ଼ସୁଆଙ୍ଗ

By ବୈଷ୍ଣବ ସଦାଶିବ and ମାଗୁଣି

Substance—Palm leaf. No. of folia – 5. Size—38.8×3.1 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

Beginning—

ଶୁଣ ଶୁଣ ସଜ୍ଜନେ କହୁଛି ମୁହିଂ ।
ଏବାଟେ ଗଲେ କି ମୋର ରାଧିକା ମାଈ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରାଧିକା ମାଈର ମୋର ବଡ଼ ସୁନବଣ ।
ଦଧି ନେଇ ଯାଉଅଛି ମଥୁରା ଦେଶ ॥
ମୋଡ଼ ମୋଡ଼ କରି ମାଈଂ ବାନ୍ଧଛି ଜୁଡ଼ା ।
ଜୁଡ଼ା ମଧ୍ୟେ ଖଞ୍ଜି ଅଛି ମଲ୍ଲୀ ପାଖୁଡ଼ା ॥

× × ×

କହି ଯାଇଥିଲା ସେତ କେଶିକି ଗଲା ।
ବୈଶ୍ୟ ସଦାଶିବ ଏହା ଗୀତେ କହିଲ ॥

+ + +

କାହ୍ନୁ କଦ୍ୟେ ଦେଲ ଏତେ ଦୁଃଖରେ ।
ତୋର ଶୁଖିଅଛି ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖରେ ॥
ମାଈଂ ଖବରେ ଅଇଲ ଧାଇଂ ଲୋ ।
ମୋତେ ଦାନ ପଚୁରିଲୁ ନାହିଂ ଲୋ ॥

End—ଯାହାତ କହିଲି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ଗଉରୀ ପ୍ରସାଦେ ପଦ କହିବ ବୁଝାଇ ॥
ମାଗୁଣିଆ ମାଗୁଛି
ସଭ ଜନଙ୍କୁ ମୋର ବିନତି ହେ ॥

No Colophon

9

Cat. No. OL/674 (D)

ଗଉରା କଳସା

By ବଂଶୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—5. Size– 35×3.3 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th Century. Complete. Condition—good. Find spot—Khallikote, Dt. Ganjam.

Beginning—

କହନ୍ତି କାମେମାମାନେ ହେମନ୍ତ ଦୁଲଣୀ
କେଉଂ ବରେ ବରିଲେ ଗୋ ପିତା ନୃପମଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୁଳମୂଳ ବେନି ଗୋସ୍ତ ନଜାଣଇ ତାର
କନେକ ବେଧ୍ୟରେ ବୁଢ଼ା ବସିଛି ସଘର ॥
ଖୁ ଖୁ ଖାସ ସାହାସ ନ ଟେଫୁଅଛି ଧଇଂ ।
ଖରତର ନିସୁଆସ ମଥା ନ ଚଡଇ ॥

End--କ୍ଷିତିପତି ଠାକୁର ସେ କପିଳାସ ବାସୀ ।
କ୍ଷିତିପତି ବଂଶୀ ଦାସ କଳସା ଗୀତ ଭଷି ॥

The text is same as in କଳସା ଚଉତିଶା edited by late Dr. Arttaballava Mohanty in the Prachina Gadya Padyādarśa and published by the Prāchī Samity, Cuttack.

No Colophon.

10

Cat. No. or. pr/41 (G)

ଗଉରୀ ବ୍ରତ

According to the ଶିବ ପୁରାଣ

Substance– Palm leaf. No. of folia—16. Size—31.6× 3.2 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C.19th Century. Complete. Condition—good. Find spot—Village and P.O. Gadamānitri, P.S. Beguniā, Dt. Puri.

Beginning—କଳତାଳିକାଞ୍ଚି ଯେ ପାର୍ବତୀ ସେ ମନ୍ଦାର ମାଳାରେ କରି ଭୂଷିତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ବର ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ତାହା ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଦିଗାମ୍ବର ଯେ ମହାଦେବ ସେ ମୁଣ୍ଡମାଳରେ ଭୂଷଣ ହୋଇ ପାର୍ବତୀଙ୍କି କୋଳେ ଘେନି କୈଳାସରେ ବିଜେ କରି ଅଛନ୍ତି । ଏମନ୍ତ ଯେଉଂ ଉମା ମହେଶ୍ୱର ତାହାଙ୍କୁ ମୋର ନମସ୍କାର ।

କୈଳାସ ଶିଖରେଂ ପାର୍ବତୀ ଯେ ସେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପଚ୍ଛୁରୁ ଅଛନ୍ତିଂ, ହେ ପ୍ରଭୋ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁହ୍ୟ ହୋଇଂ ଯେଉଂ ଧର୍ମ ତାହା ମୋତେ କହିବା ହେଉ । ପାର୍ବତୀ କହିଲେ ହେ ପ୍ରଭୋ, ସମସ୍ତ ଧର୍ମମାନଙ୍କରେ ଅଳ୍ପ ହେବ, ହେ ପ୍ରଭୋ, ମୋତେ ଯେବେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ତେବେ ଏହା ମୋତେ କହିବା ହଉ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହେ ପ୍ରଭୋ, କେଉଁ ମନ୍ତ୍ରରେ କେଉଁ ତପରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତା କରି ପାଇଲି ଏହା ମୋତେ କହିବା ହେଉନ୍ତୁ ।

End—ସହସ୍ରେ ଅଶ୍ବମେଧ ଯାଗ, ଶତେ ବାଜପେୟ ଯାଗ ଏଥିରୁଂ ଯେଉଂ ଫଳ ଏତେ ଫଳ କଥା ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ର କରିଂ କରି ପାନ୍ତି । ହେ ଦେବୀ, ଏ ଯେ ଉତ୍ତମ ବ୍ରତ ଏହା ତୁମ୍ଭ ଆଗେଂ ସମସ୍ତ କହିଲୁଂ । ଏ ବ୍ରତ ଯେଉଂମାନେ କରନ୍ତି ସର୍ବ ପାପରୁଂ ମୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଏଥିଂ ସଂଶୟ ନାହିଂ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଶିବ ପୁରାଣେ ଗୌରୀ ବ୍ରତ କଥା ସମାପ୍ତା ।

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେଭଙ୍ଗୋ ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନ ଦିୟତେ ॥

11

Cat. No. Or. Ms/76-C

ଗଙ୍ଗା ମାହାତ୍ମ୍ୟ

By ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ

Substance – Paper. No. of pages—117. Size—30.2×19.8 C.M. Each page contains 24-28 lines. Character – Oriya. Date of copy – Sana 1250 Sala or 1843 A.D. Complete. Condition—good. Find spot – The Bible school library, Midnapur, West Bengal. Name of the scribe—Madhusūdana Pattanaik, Village—Karāli Remunā. Dt. Balasore.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ ଅବିଘ୍ନମସ୍ତୁ ।
ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଂ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ଲେଖିତଂ ।

ବେଦେ ରାମାୟଣେ ଶୈବଃ ପୁରାଣେ ଭାରଥଂ ତଥା ।
ଆଦ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ ମଧ୍ୟିସ୍ଥା ହରି ସର୍ବତ୍ର ଗିୟତେ ॥

ନମଇଂ ଦେବ ଗଣପତି । ଅମୃତ ପାନେ ତୋର ମତି ॥
ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର କଳେବର । ଅଭୟ ବ୍ରହ୍ମଂ ରୂପ ତୋର ॥

+ + +

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗଙ୍ଗାଦେବୀର ମହାତମ । କହଇ ଦାସ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥

\+ + +

ଇତି ଶ୍ରୀ ମହାନାଟକେ ଆଦ୍ୟକାଣ୍ଡେ ଜାହ୍ନବୀ ଚରିତେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ସଗରଙ୍କ ଜନ୍ମ କରଣେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବେ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨୫୦ ସାଲେ ମେଷ ମାସ ଦି୨୯ନେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସଦାଜଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ । + +
ହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରହେରି ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲିଖିତଂ । ଏ ପୋସ୍ତକ ଲେଖିଲେ ଅଧମ ମଧୁସୂଦନ ପଟନାଏକ କରଳୀ ଗ୍ରାମରେ ରେମୁଣା ଚରଣାରେଂ ଥାଇ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ହୋଇବ ।

12

Cat. No. OL/1116-C

ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 9. Size – 29.7×3.3 C.M. Character – Oriya. Date of Copy – C. 19th century. Complete. Condition—good. Find spot – Village Krishna Chandrapur, P. O. Gopapur, Badamba, Dt. Cuttack.

Beginning—

ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ଯାଦବରାଣୀ
ସକଳ ଯାଦେବ ବସାଇ ।
ଆପଣେ ପ୍ରଭୁ ଭୂତପତି
ବସିଲେ ଦେବାଙ୍କ ସ୍ଥିତି ।
ଉଦ୍ଧବ ମୁଖକୁ ଅନାଇଂ
ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଗୋସାଇଂ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆତଙ୍କ କାଳେ ଶ୍ୱବଗ୍ରାହ୍ମି
ସତେ ସମାନେ ରକ୍ଷ୍‌ ଥାଇ ।
ମୁଁ ତାଙ୍କ ଫେଡଇ ଆରତ
ହସି କହନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥ ।

× × ×

ବୈଶାଖ.ଏକାଦୁଶୀ ଦିନ
ଜୁଆର ଉଠିଲ୍ ସେଦିନ ।

× × ×

ବିକ୍ରମ ନାମେଣ କୁମ୍ଭୀର
ପଛେ ସେ ହୋଇଲ୍ ବାହାର ।

× × ×

ଅଷ୍ଟ ସେ କୋଶ ଯାଏ ଗଲ୍
ଠେଣିକ ଯାଇ ନପାରିଲ୍ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୁଡ଼ିଲ୍ ଜୁଆର
କୂଳରେ ଥିଲ୍କ କୁମ୍ଭୀର ।

× × ×

ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ତହିଁ
ଗଜ ଆସଇ ପାଣି ଖାଇ ।
କୁମ୍ଭିକ ନାମେ ମତ୍ତହସ୍ତୀ
ସଙ୍ଗେ ତା ବାଳୁତ ଅଛନ୍ତି ।

End —

ସୁସଙ୍ଗଜନ ସେହୁଂ ମତ । ସୁଜନଜନ କରଗତ ॥
ସୁଜନଜନଙ୍କର ହିତ । କହଇ ଦାଶ ଜଗନ୍ନାଥ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବ ସମ୍ବାଦେ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟ ।

There are some folia containing Prastāva sindhu by Kṛshna Dāsa and Mṛgarāja Stuti by Balarāma Dāsa and others in the manuscript. No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

13

Cat. No. OL/1366-G

ଗଜଉଦ୍ଧାରଣ

By ବଡ଼ ଜଗନ୍ନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia—7. Size—40.5×3.8 C.M. Each side contains four lines through out the manuscript. Character – Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—slightly worm eaten. Find spot—Presented by Vijayarāma Maliā. Village—Kapileśvara. Dt. Puri.

Text same as in the Bhāgavata by Jagannātha Dāsa.

No Colophon.

14

Cat. No. OL/343 —A

ଗଜନିସ୍ତାରଣ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia 8. Size—30.7×3.3C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy-Sana 1255 Sala or 1848 A.D. Complete. Condition—not good. Find spot - Dharādharpur area, Dt. Cuttack.

ସୁଜନେ ନଦେଖିବା ଦୋଷ, କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।

Colophon—ସମସ୍ତ ୩୮ ଅଙ୍କ ୧୨୫୫ ସାଲ ମେଷ ୧୬ ଦିନ ବୁଧବାରେ ବେଳ ୮ ଦଣ୍ଡଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

15

Cat. No. OL/590

ଗଜନିସ୍ତାରଣ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 10. Size 26.3×3.3 C.M. Character—Oriya. Date of copy-C. 19th Century. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Madhupur estate, Dt. Cuttack.

The text same as in the Cat. No. 1116 (c) discussed previously.

End – ସୁଜନଜନଙ୍କର ହିତ, ଗୀତ ମୁଂ କଲ କୃଷ୍ଣ ରସ ।
ସୁଜନେ ନ ଘେନମା ଦୋଷ, କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାଶ ।
ଗଜ ନିସ୍ତାରଣ ସମାପ୍ତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଅଷ୍ଟମସ୍କନ୍ଧେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବ ସମ୍ବାଦେ ଗଜମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଭଗ୍ନପୃଷ୍ଠ କଟି ଗ୍ରୀବା ତୁଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରଧୋମୁଖଃ ।
ଦୁଃଖେନ ଲିଖିତଂ ଗ୍ରନ୍ଥଂ ପୁତ୍ରବତ୍ ପରିପାଳୟେତ୍ ।

Post colophon—ହେ ସୁଜ୍ଞଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାଇ ଗାଇବ, ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ ।

16

Cat. No. OL/449 (E)

ଗଜେନ୍ଦ୍ର ମୋକ୍ଷଣ

Substance – Palm leaf. No. of folia—5. Size 16×3 C.M. Character-Oriya. Date of copy—C.19th century. Incomplete. Condition —slightly worm eaten. Find spot—At. Jemādeipur Matha, P. O. Chikity, Dt. Ganjam.

Digitized by PPRACHIN, SOA

There is no mention of the name of the author but the text is same as in the catalogue no. 1116 (c) discussed previously.

No Colophon.

17

Cat. No. Or.Ms/134

ଗଣସମ୍ମତ

Substance—Paper, No. of pages--182. Size-34.4×21.3 C.M. Character--Oriya. Date of copy from the original Ms—31-5-1955. Complete. Condition—good. Find spot—Balangir.

This is a compilation of 120 personal letters of the different kings of the Raj family of Keonjhar, ex-state of Orissa sent to different respective men and relatives in different times.

Beginning— ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

କେନ୍ଦୁଝର ରାଜ୍ୟର ଶ୍ରୀ ମହାରାଜାଙ୍କର ଗଣସମ୍ମତ । ସ୍ୱସ୍ତୀ ସମସ୍ତ ସମସ୍ତ ସହ୍ରେଷୁ । ଶ୍ରୀବଣମ ଦେବଗଣ ଶ୍ରୀ ଅଯୋନ ସମ୍ଭୂତ ଶ୍ରୀ ମୟୂର ଝମ୍ପରୁ ଜାତ ଶ୍ରୀ ବଶିଷ୍ଠ ମହର୍ଷି ପ୍ରତିପାଳଣ ଶ୍ରୀମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଟୀକା ସାରଣ ଶ୍ରୀହେରମ୍ବ ଦେବତାଙ୍କ ବର ପ୍ରସାଦ ଶ୍ରୀ ଚଉଦ ସହସ୍ର ରଉତାଳ ଶ୍ରୀ ଜୟଗୋପାଳ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀହରିହର ଶରଣ ଶ୍ରୀ କଞ୍ଜକେଶ୍ୱରୀ ଦେବୀ ଚରଣେ ଶରଣ, ଶ୍ରୀ ତାରେଣୀ ଦେବୀ ଚରଣେ ଆରାଧକ ଶ୍ରୀ କେନ୍ଦୁଝର ଶୁଭସ୍ଥାନାଧିପତି ଶ୍ରୀ ମଉଡ଼ ଭଞ୍ଜ ମହାରାଜାଙ୍କର ହାରନ୍ତେ (?) ହିଧି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରମ ପ୍ରୀତି ପୂର୍ବକ ଭେଟଅଙ୍କ ମାଳକା ଲେଖ ସନ ୧୨ ସାଲେ ଅମୁକ ମାସ ଦିନ ସରକ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶରଣ ଯାଇ ଏଠାରେ ଆମ୍ଭ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରାଜ୍ୟ ପାଠ ସାହାଣ ଭଣ୍ଡାର ଦଳ ପରିବାର ସର୍ବବଧି କୁଶଳ । ସେଠାରେ ଆପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟପାଠ ସାହାଣ ଭଣ୍ଡାର ଦଳ ପରିବାର ସର୍ବବଧି କୁଶଳକୁ ଲେଖାଇ ଦେବାକୁ ହେବୁ ପଢ଼ୁଥିବାରୁ ଶୁଣି ଚିତ୍ତ ପରମ ସାନନ୍ଦ ହେଉ ଥିବୁଂ । ଯେଉଁମାନଙ୍କେ ଲେଖାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଯେ ଉତ୍ତରୁ ଭାଷାଲେଖି ପ୍ରାନ୍ତରେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମକୁଟ ଦିଆଯାଇ ତହିଁ ପାଖରେ ରାମସାହି ସନ୍ତକ ହୁଅନ୍ତି । ଏ ଚିଠାଉ ପତ୍ରର ପିଠିପୁଡ଼ା ପ୍ରାନ୍ତରେ ନାହୁଁଆ ଝାଲିଆ ମୟୂର ସନ୍ତକ ହୁଅନ୍ତି ।

× × ×

ଶ୍ରୀ ହରିହର ଶରଣ । ଶ୍ରୀ ତାରେଣୀ ଦେବୀ ଚରଣେ ଶରଣ । ଶ୍ରୀମତ୍ ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଭଞ୍ଜଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ପଞ୍ଚମ ପତ୍ର ପରମରାମ ଶଦାଶିବଜୀଉଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଚିଠାଉ । ସନ ୧୨୨୬ ସାଲେ କନ୍ୟା ୧୩ ଦିନେ ଏ ନିମନ୍ତେ ଲେଖା ଗଲା । ଆପଣଙ୍କ ଚିଠାଉରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ ଗୁମୁକରଣ ମଧ ଜଣାଇଲା । **କଙ୍କନୀ ରକ୍ଷଣୀ** ଅବଧାନ କଲୁ । ଏ ଉତ୍ତରେ ଭାଷା ଲେଖା ଗଲା । ପତ୍ର ଲମ୍ବା ୨୪ ଆଙ୍ଗୁଳ ।

× × ×

ଶ୍ରୀହରିହର ଶରଣ । ଶ୍ରୀ ତାରେଣୀ ଦେବୀ ଚରଣେ ଶରଣ । ଶ୍ରୀମତ୍ ବଳଭଦ୍ର ଭଞ୍ଜଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ତାଳଚେର ଅମୁକ ବୀରବର ହରିଚନ୍ଦନ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଚିଠାଉ । ···ଅଙ୍କ···ଦିନେ ଅବଧାନ କଲିଇ । ଏ ଉତ୍ତରେ ଭାଷା ଯେ ଯେ ବିଷୟୁ ବିନୋଦରେ ଜଣାଇଥିଲ ଏ ଜଣାଣ ହେବାରୁ ଅବଧାନକୁ ଅଇଲା । ପତ୍ର ୨୦ ଆଙ୍ଗୁଳ ଉଲକା ନଥାଇ ମୁଦା ।

× × ×

ସ୍ୱସ୍ତି ଶ୍ରୀ ପ୍ରବଳପ୍ରତାପୋଦିତ ପ୍ରତାପ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀ ମହାରାଜାଧିରାଜ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ର ସାହି ଦେବଙ୍କ ଲିଖିତଂ ।

ସ୍ୱସ୍ତି ଶ୍ରୀ ପ୍ରବଳ-ପ୍ରତାପୋଦିତ ପ୍ରତାପ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀ ହରିହର ଶରଣ ଶ୍ରୀ ତାରେଣୀ ଦେବୀ ଚରଣ ପରାୟଣ ଶ୍ରୀ ରାଜାଧିରାଜ ଶ୍ରୀ ମହାରାଜ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କ ଜୁହାର ।

ଆଗେଂ ଇହାଁକେ କୁଶଲ୍ ଛେମ ହୈ । ଆପଂକେ କୁଶଲ ଛେମ ଉଦେ ମଙ୍ଗଲ ସଦାଭଲ୍ ଚୃହି । ଜସୀମେ ଚିତ୍ତ ପରମ ସାନନ୍ଦ ହୋଏ । ଇସିବାସ୍ତେ ଲିଖାଗୟା ବାବାସାହେବ ଆପନେ । ଏ ଉତ୍ତରୁ ଭାଷା ପ୍ରାନ୍ତଲେଖା ଗଲା—

ଜ୍ୟାଦା କଥା ଲିଖେଙ୍ଗେ ମେହେରବାନଗୀ ସାଥ । ଖୈରାପିଂବାତ ଲିଖତେ ରହେଙ୍ଗେମିତି । ସନ୍ ୧୨୧୬ ସାଲ ତାରିଖ ମାହ ମିଥୁନ କୀ ୭ ରୋଜ ।

× × ×

End—ଢେଙ୍କାନାଳ-ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ, ଶ୍ରୀ ରତ୍ନେଶ୍ୱର ଦେବଗଣ । ଶ୍ରୀ ରାମଚଣ୍ଡୀ ଚରଣେ ଶରଣ । ଶ୍ରୀକନକେଶ୍ୱରୀ ଦେବତାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ । ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଦେବତାଙ୍କ ବର ପ୍ରସାଦ । ଶ୍ରୀରାମନଗରୀ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦଣ୍ଡପାଟ ଶୁଭସ୍ଥାନାଧିପତି ଶ୍ରୀମତ ଶ୍ରୀଭଗୀରଥୀ ମହାରାଜା ବାହାଦୁରଙ୍କୁ ଶ୍ରୀହରିହର ଶରଣ । ଶ୍ରୀତାରେଣୀ ଦେବୀ ଚରଣେ ଶରଣ । ଶ୍ରୀମତ୍ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଭଞ୍ଜଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ଗୋପୀ ସୁଇଜ ଚିଟାଉ । ୪ ଅଙ୍କ ମିଥୁନ ଦି୨୭ନେ ଏଠାରେ ସମସ୍ତ ଶୁଭ । ସେଠା ସମସ୍ତ ଭଲକୁ ଚିଟାଉ ଦେଉଥିବ । ଘୁରିଅଙ୍କ ମେଷ ୨୭ ଦିନେ କଟକଠାରେ ସଦର ମାଲାମ୍ବିର ପଟ୍ଟନାୟକ ବିଦା ପାଇଥିବା ତାଲିକା । ଶ୍ରୀମତ୍ ଶ୍ରୀଧନୁର୍ଜୟ ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜଦେବ ମହାରାଜା ବେବର୍ତ୍ତା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ହବାରୁ ଦେବର୍ତ୍ତା ଦେଇଥିବା ସରସ ପାଟଯୋଡ଼ ଏକ ପୁଷାକ ଏକଗୋଟି ପୁନରାୟୁ ଏ ଜଣାଇବାରୁ ସାଲ ୧ ଗୋଟି । ବାଟ ଖରଚକୁ ବନ୍ଧା ଟ ୧୦ ଙ୍କା ସନ୍ ୧୨୨୪ ସାଲେ ବିସ୍ଥ ଦି୧୨ନେ ।

× × ×

ସନ୍ ୧୨୬୯ ସାଲେ ମେଷ ୧୦ ଦିନେକେ ବନେଇ କି ପଠାଇ ଥିବା ଚିଟାଉ । ଏ ଚିଟାଉ ଫେରାଇ ଦେଇଥିବା ସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ନକଲ । ଏ ଚିଟାଉରେ ଭାଷା ଏହି ଯେ ତୁମ୍ଭେ ଲେଖିଥିଲ କି ଚନ୍ଦ୍ରଦେବ ରାଜାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଧନୁର୍ଜୟ ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ବୋଲି ଆମ୍ଭେ କେଉଁ ମହାରାଜା ତଳେ ରଜା । ତୁମ୍ଭେ କେଉଁ ରାଜା ଉପରେ ମହାରାଜା ଓ ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଲେଖିଛ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଗୁଆ ପଠାଇ ଅବଧାନ କଲୁ ବୋଲି । ଆମ୍ଭେ ଯେ ତୁମ୍ଭର ଜାଗିରଦାର ଓ ଜମିଦାର ଓ ତାବେଦାର ନୋହୁ ଜାଣିବ । ଏ ଲେଖା ଫେରି ଆସିଥିଲା କକଡ଼ା ମାସ ୧୪ ଦିନେ ।

No Colophon.

18

Cat. No. O.L./1159 (M)

ଗଣ୍ଡା ମାରୁଣି

By ଦୀନଗୋପାଳ and ଉଦୟନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 19. Size – 38.8 × 3.1 C.M. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century. Complete. Condition—good. Find spot – Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

Beginning—ଗଣ୍ଡାମାରୁଣି ଲେଖା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନେ ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ,
ସଭାପର୍ବ ଗଂଡାଯୁଦ୍ଧ କହିବି ବୁଝାଇଂ ।
ଯେଉଂପରି,
ବାଛିଥିଲି ଠିକ ଠିକ କରି ।
ସଭାଜନ ବସିଅଛ ସମୁଦ୍ର ଆକାର,
ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲେ କୂଳ କେତେକ ମାତର ।
ବୋଲି ହରି,
ହୁଳହୁଳି ଦିଅ ସର୍ବ ନାରୀ ।
ସଭାଜନମାନଙ୍କୁ ମୁଂ କହୁଛି ବୁଝାଇ,
ହରିବୋଲ ଦେବାକୁ ଯେ ତର୍ଣ୍ଣି ଫିଟୁ ନାହିଂ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ହେଲେ,
ଭାରତ ପଦ କହିବି ଭଲେ ।
ଶୁଣିଲ ଯେପରି ପଦ ନଖୁଣ୍ଡିବେ କବି,
ତତକାଳେ ସ୍ୱରବେ ପଦ ଦଣ୍ଡେ ନ ବସିବ ।
ମୁହିଂ ମୂର୍ଖ,
ପଶୁଠାରୁ ଊଣା ମୋ ବିବେକ ।
ଅଗସ୍ତିଙ୍କି ପୁଚ୍ଛା କଲେ ମନୁ ନୃପନାଥ,
ଭାରତ ପଦ ବୁଝାଇ କହ ତପୋବନ୍ତ ।
ଶୁଣିକରି,
ଶତ୍ରୁ ତୁଷ୍ଟୁ ଫଣପୁ ମୋହରି ।
ଗଣ୍ଡାବଧ ଚରଚା ତୁ କହ ତପୋଧନ,
ଶୁଣିମାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଉଅଛି ମୋର ମନ ।
ତପୋବନ୍ତ,
କପଟ ନରଖି କହ ସତ ।

× ×

ଶୁଣିଣ ନାରଦ ମୁନି କହନ୍ତି ଉତ୍ତର,
ଉଦ୍ଧାଳ ବନକୁ ବେଗେ ଯାଅ ପାର୍ଥବୀର ।
ସବ୍ୟସାଚି,
ସେ ବନରେ ବହୁ ଜୀବ ଅଛି ।
ବିଳମ୍ବ ନକରି ବେଗେ ଚଳ ତୁ ସଭ୍ବର,
ସେ ବନସ୍ତେ ଗଣ୍ଡାଜୀବ ମିଳନ୍ତି ଅପାର ।
ଦୁଷ୍ଟହରି,
ଯାଅ ବେଗେ ବିଳମ୍ବ ନକରି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଯାଅ ତୁ ବାସବ ବଁଳାଟରେ,
ଏ କାର୍ଯ୍ୟେଁ ନକର ହେଳାରେ ।
ତୁତ କ୍ଷେତ୍ରୀ ବାଛା ଯାଅ ଦେଖି ଅଛା,
ବନ୍ଧୁଙ୍କେ ପକାଇ ଗୁଳାଟରେ ।

End— କୈଳାସ ଭୁବନେ ଯାଇ ସମସ୍ତ ମିଳିଲେ,
ଅମୃତ ଭୋଜନ ସେ ଯେ ସଦାଶିବ ଦେଲେ ।
ଭୋଜନ ସାରିଣ ତହୁଁ ଚଳିଲେ ସତ୍ୱର,
ଶ୍ରୀହରି ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ ଦ୍ୱାରକା ଯେ ପୁର ।
ଦ୍ରିଯୋଧନ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯେ ଗଲେ ହସ୍ତିନାକୁ
ସନ୍ଧ୍ୟାବାଳୀ ଚଳିଗଲେ ପାତାଳ ପୁରକୁ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଯାଇ ଦ୍ୱାରକା ମିଳିଲେ,
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ତହୁଁ ଉଚ୍ଛବ ଯେ କଲେ ।

19

Cat. No. O.L./1159 (D)

ଗଣେଶ ଜନ୍ମ

By ବଳଭଦ୍ର

Substance – Palm leaf. No. of folia – 4. Size – 38.8 × 3.1 C. M. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century. Complete. Condition – good. Find spot – Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

Beginning–

ଶୁଣରେ ଗାଏକ କହୁଅଛୁ ଠିକ
ଗଣେଶ କାହୁଁ ଜନମ,
କେ ତାକୁ ବରଣ କଲେ ଆଗ ପୁଣ
କହିବୁ ତାହାଙ୍କ ନାମ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ତାଙ୍କର,
ଗଜମୁଣ୍ଡ ହେଲ ବରାବର ।
କମ୍ପାଇଁ ସେ ଥୋଉଦନ୍ତ ନରଦେହ
କାହିଁକି ତାଙ୍କର ହେଲ,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଯାଇ କାହା ପିଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ
କେହ୍ନୁ ପୁଣି ଘେନିଗଲା ।
ପୁଣି ସେ ଗଜଗଣ୍ଡି,
କସ୍ପେ ଘେନିଗଲା ତାକୁ ଖଣ୍ଡି ।

× × +

ବେଗକରି କହ ଯାଉ ମୋ ସନ୍ଦେହ
ସଜ୍ଜନେ ହୋନ୍ତୁ ତୋଷ,
ନଇଲେ ତୋ ଚଣ୍ଡିଧର ଭାଗେ କୁଟି
ଚଢ଼ି ଦେବ ଅନ୍ୟ ଦେଶ,
ବଳଭଦ୍ର ଭାଷଇ,
ଜଣାଗଲା ତୋତେ ନ ଆସଇ ।

No colophon.

20

Cat. No. O. L./966

ଗଣେଶ ଟୀକା

by ଅନାଥ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 176. Size—28.2×3.5 C.M. Character – Oriya. Date of copy – Sana 1289 Sāla or 1882 A. D. Complete. Condition—good. Find spot – Village-Basantapur, P.S. Nimāparā, Dt. Puri. Name of the scribe—Bhikāri Dāsa, Village - Hansapadā, Praganā— Kothadeśa.

Beginning—

ଶ୍ରୀଗଣେଶାୟ ନମଃ, ଅବିଘ୍ନମସ୍ତୁ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ଦୀନବନ୍ଧୁ,
ଭକତ ରକ୍ଷଣେ ବାନା ନାମ କୃପାସିଂଧୁ ।
ଅଖିଳ ଭଞ୍ଜନ ବାନା ଶରଣ ସୋଦର,
ଭକତର ହିତେ ହୁଅ ନାନା ଅବତାର ।
ସାରସ୍ୱତ ଯୋଗରେ ଯେ ଅନୁକୂଳ ବୁଦ୍ଧି,
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯୋଗରେ ଗୁରୁରୂପ ଭବଗାହି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପରମ ପବନ ପ୍ରଭୁ ଅନୁଗ୍ରହ କର,
ସଂସାର ବନ୍ଧରୁ ବାରେ ତମିରୁ ଉଦ୍ଧାର ।

ଗଣେଶଙ୍କୁ ଯାହା ଆଗ୍ୟାଂ କରିଥିଲେ ହର,
ସେହି ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଅନୁଗୃହ କର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ସଦାଶିବ ଗଣେଶ ପ୍ରତିବୋଧ ଅର୍ଥେ ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକାମନ୍ତ୍ର-ଯୋଗକଥନେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

End—

ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ଛତିଶ ସ୍ମୃତିରୁ,
ଗୃରବେଦ ଆଦିକରି ପୁରାଣ ବିଗୃରୁ ।

ମୋତେ ଯାହା ଅଗ୍ୟାଂ କଲ ଫିଟିଲ ସନ୍ଦେସ,
ଜନ୍ମେଂ ଜନ୍ମେଂ ହୋଇଂଥିବ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦାସ

ଗଣେଶ ଶଙ୍କରଙ୍କର ସୁପ୍ରସନ୍ନ ପାଇଂ,
ଅନାଥିଆ ଅଦୃଶ ଯେ ଶରଣ ମାଗଇ ।

ସନ୍ଥଜନମାନେ ମୋର ନଘେନିବ ଦୋଷ,
ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ ଯେ ଅନାଥ ଅଦୃଶ ।

ଇତି ଶ୍ରୀଗଣେଶ ଟୀକା ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣନେ ମହାମନ୍ତ୍ରତତ୍ତ୍ୱଚୂଡ଼ାମଣେ ସଦାଶିବ ଉଚ୍ଚାରଣେ ଗଣେଶ ପ୍ରତିବୋଧନେ ନାମ ପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପିରଣେ ଭଙ୍ଗୋ ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନବିଦ୍ୟତେ ।

The following incorrect sanskrit verses are given below as quoted by the scribe in the colophon on the manuscript.

ଆକାଶୋପତିତଂ ତୋୟଂ
ଯଥା ଗଛତି ସାଗରଂ ।

ସର୍ବଦେବ ନମସ୍କାରଂ
କେଶବଂ ପ୍ରତି ଗଛତେ ॥

ନମୋ ଗୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହିତାର୍ଥାୟଂ ଜଗଧିତାୟଂ କୃଷ୍ଣାୟଂ
ଗୋବିନ୍ଦାୟଂ ବାସୁଦେବାୟ ନମୋ ନମଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭଗ୍ନଂ ପୃଷ୍ଠକଟୀଗ୍ରୀବା ତୁଳ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରଧୋ ମୁଖଂ ।
ଦୁଃଖେନ ଲେଖିତେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପୁତ୍ରବତ ପରିପାଳଏତ ॥
ପୁସ୍ତକ ହରଯସ୍ତୁ କାଣ ଦୁଃଖି ଭବେ ନର ।
ନ ତରନ୍ତ ମହୀତଳେ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଚ କୁକୁର ॥
ଆଦୃଶେଣ ଯଥାଦୃଷ୍ଟି ତଥାଗ୍ରନ୍ଥେଣ ଲିଖିତେ ।
କ୍ଷମାକର ମମ ଦୋଷ ଶ୍ରୀଗୁରୁ କୃଷ୍ଣ ଏ ନମଃ ॥

Post colophon– ଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ବୁଧବାରେ ବେଲ ଦୁଇଘଡ଼ ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହ ମହାରାଜା ଙ୍କର ଶୁଭରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅ୨୯ଙ୍କ ସନ୍ ୧୨୮୯ ସାଲ ସିଂହ ଦି୨୦ନେ ସୁନଆ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ବୁଧବାର ଦିନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ ସ୍ୱେ ପୋସ୍ତେକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ପ୍ର—କୋଠଦେଶେ, ମୌ—ହଂସପଡ଼ା ରହଣି ଉଡ଼ଦବାଡ଼ ସାହିରେ ଅରକ୍ଷ ଭିକାରି ଦାସ

ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇଂ ଗାଇବ ଲେଖ୍ନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଲେଖ୍ନକାର ଅଧମ ଅଯୋଗ୍ୟ ଅପାଣ୍ଡିକ ଅର୍ଜିତ ଅରକ୍ଷ ଭିକାରି ଦାସକୁ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀ ସଦାଶିବ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ଶ୍ରୀ ସନ୍ଥ ସାଧୁ ସୁଗ୍ୟଂଜନ ଶ୍ରୀବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଂ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ । ଲେଖ୍ନକାର ଆଗେ ଭିକାରି ଦାସ ବଣ୍ୟକୁଳକୁ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ଚୋରାଇଂ ନେବ ଅଥବା ମାଗି ନେଇଂ ନ ଦେବ ତା ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ଅନ୍ଧନର୍କରେ ପଡ଼ିବେ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ ।

21

Cat. No. OL/1228.

ଗଣେଶ ପଚଶା

By ସୋମନାଥ

Substance–Palm leaf. No. of folia–8. Size—25.6X3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—20th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Ranasimhapur, Dist.—Puri.

ଶୁଣ ସାଧୁଜନ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଅପ୍ରୁବ ଚରିତ ରସ
ଗାୟକଙ୍କୁ ଏହିଠାରେ ପଚାରୁଚି ମୋର ନ ଧରିବ ଦୋଷ ।
ଗଣେଶଙ୍କ ନ୍ୟାୟ ପଚାରୁଛି ମୁହି ଶୁଣରେ ଗାୟକ ଭାଇ
ଗଣେଶ କାହିଁକି ଆଗ ପୂଜା ହେଲେ ସେହିକଥା କହିବୁ ବୁଝାଇ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

\+ \+ \+ \+

ଯଣ୍ଡ ସୁଗ୍ୟଂଜନେ ବସିଅଛ ଏଥିରେ ମୋ ଦୋଷ ନାହି
ଓଡ୍ର କୁଳେ ଜାତ ନାମ ସୋମନାଥ ପଦ କହିଲି ବୁଝାଇ ।

No Colophon

22

Cat No. OL/1232

ଗଣେଶ ପୁରାଣ

By ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ

Substance—Palm leaf. No. of folia—39. Size—32X3.8 C.M. Each side contains 3 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—good. Findspot—Ranasimhapur, P.S.-Bhubaneswar, Dist—Puri.

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀ ଗଣନାଥ ଗଉରୀ ନନ୍ଦନ
କପୋଳେ ସିନ୍ଦୁର ବିନ୍ଦୁ ଦିଶେ ଶୋଭିବନ ।
ଏକଦନ୍ତ ଗଜମୁଣ୍ଡ ଥୋଉ ଲମ୍ବି ଥାଇ
ହସ୍ତରେ ମୂଦୁକ କନ୍ଧେ ପବନ ଶୋହଇ ।
ଲମ୍ବୋଦର ପେଟକୁ ଯେ ନାଭି ଦିଶେ ଶୋଭା
କଣ୍ଠରେ କୁଣ୍ଡଳ ଦିଶେ ଜଗଜନ ଲୋଭା ।
ତବ ଗୁଣ ଗାଇବାକୁ ହେଉଅଛି ମନ
ମୋର କଣ୍ଠେ ବଜେ କଲେ କରିବି ଲେଖନ ।
ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀ ସାରଳା ପାଦେ କରେ ନିବେଦନ
କଣ୍ଠେ ବସି କହିଦେବ ଗଣେଶ ପୁରାଣ ।

\+ \+ \+ \+

ତେତିଶ କୋଟୀ ଦେବଙ୍କୁ ମୋହର ଜଣାଣ
ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ ସଦା ପଶଇ ଶରଣ ।

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

23

Cat. No. OL/857 (C)

ଗଣେଶବିଭୂତି

Substance—Palm leaf. No. of folia—26. Size—35.5x3.6 C.M. Character-Oriya. Date of copy—C. 19th century. Incomplete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar-2, Dt. Puri. Name of the Scribe—Kantha.

End—ଇତି ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଯୋଗଭେଦ ବର୍ଣ୍ଣନେ ଭେଦ ବିସ୍ତରଣେ ଗୁରୁଦ୍ୱିଗ ଅନକୂଳ କଥନେ ନିଦାନ ପ୍ରତିଭେଦ ପ୍ରକ୍ତନେ ନାମ ସପ୍ତମୋ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଶ୍ରୀ କପିଳେଶ୍ୱର ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠକୁ ।

24

Cat. No. O.L./1256 (A)

ଗଣେଶବିଭୂତି

Substance—Palm leaf. No. of folia—72. Size—35.3× 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—Sana 1313 Sāla during the reign of Mukunda Dev III of Khurdha Dynasty. Complete. Condition—Stighly Worm eaten. Find spot—Presented by Antaryāmi Mahāranā, At/P. O. Patiā, Dt. Cuttack.
Name of scribe—Satyavādi Pāni.

Text same as in—Cat. No: O. L./857 (C)

ଇତି ଶ୍ରୀଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା ସଦାଜପ୍ୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ହେ ସୁଜ୍ଞ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ଥିଲେ ଗାଇବ । ଲେଖକାରର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ସନ ୧୩୧୩ ସାଲେ ଶ୍ରୀରାଜେ ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ଅଙ୍କ······ଭାଦ୍ରବ ବା ୨୨ ଦିନ ବୁଧବାରେ ବେଳ ଦଣ୍ଡଘଡ଼ି ଠାରେ ସଦାଜପ୍ୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଗ୍ରା—ପଟିଆ, ଜି—କଟକ, ସା—କଳାଝଙ୍ଗ ନିବାସୀ କପିଳ ପାଣିଙ୍କର । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ନ ଦେବ ତା ସପ୍ତ-ପୁରୁଷ ତଳ ଆମ ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ଉପର । ଲେଖକାର ସତ୍ୟବାଦୀ ପାଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

25

Cat. No. L. O./294

ଗଣେଶବିଭୂତି ଟୀକା

Substance– Palm leaf. No. of folia--68. Size—38× 3.5 C. M. Character-Oriya. Date of Copy—Sana 1311 sāla. Complete. Condition—badly worm eaten. Find spot-- Jagatsimhapur area. Dt. Cuttack. Name of the scribe- Māguni Dāsa. Village—Pankapāla śāsana.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ, ଅବଘ୍ନମସ୍ତୁ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ଦୀନବନ୍ଧୁ
ଭକତ ରକ୍ଷଣ ବାନା ନାମ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଅନାଦ୍ୟ ଭବକୁ ତୁମ୍ଭେ ଶରଣ ସୋଦର
ଭକତଙ୍କ ହିତେ ହେଲ ନାନା ଅବତାର ।
ସାରସ୍ୱତ ଯୋଗରେ ଯେ ଅନୁକୂଳ ତୁହି
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯୋଗରେ ଗୁରୁରୂପ ଭବତ୍ରାହି ।

End—ଇତି ଲମ୍ବୋଦର ଉପଦେଶେ ଶଙ୍କର × × ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର ନିରୂପଣେ ବ୍ରହ୍ମ କଥନେ ନାମ ପଞ୍ଚବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ । ଇତି ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେଭଙ୍ଗୋ ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥

Post colophon—

ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବ ମହାରାଜା ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ଅଷ୍ଟାଇଶ ଅଙ୍କ ମକର ଦିନେ ମାଘେ ମାସି ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷେ ଅଦ୍ୟ ଚତୁର୍ଥୀ ବ୍ରୋହସ୍ପତି ବାସରେ × × ପଙ୍କପାଳ ଶାସନ ମଧ୍ୟଶାଳ ଏ ପୋଥିକ ମାଗୁଣି ଦାସଙ୍କର । ଲେଖି ଜାଣଇନାହିଁ ଆଜନମୁ ମୁରୁଖ ଅଧମ ଅପାତ୍ରିକ ଲେଖି ନ ଜାଣଇ । ହେ ସୁଗ୍ୟଜନମାନେ ମୋ ଦୋଷ ନ ଧରିବ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

26

Cat. No. O. L./1289.

ଗଣେଶ ଶକ୍ତିଭୂତ ଟୀକା

Substance—Palm leaf. No. of folia.—35. Size—21.3 ×3.5 C. M. Eeach side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A. D. In complete. Condition—Slightly damaged. Find spot—Presented by Sri G. B. Jena, Vill. Orakal, P. S. Bhubaneswar, Dt. Puri.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଜୟ ଜୟ ଜଗତନାଥ ଦୀନବନ୍ଧୁ,
ଭଗତ ରକ୍ଷଣ ନାମ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଅନାଥ ଭଞ୍ଜନ ବାନା ଶରଣ ସୋଦର,
ଭଗତର ହିତେ ହେଉଂ ନାନା ଅବତାର ।
ସାରସୋତ ଯୋଗରେତ ଅନୁକୂଳ ଭୂମି,
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯୋଗରେ ଗୁରୁରୂପ ଭବସ୍ୱାମୀ ।
ପରମ ପବନ ପ୍ରଭୁ ଅନୁଗ୍ରହ କର,
ସଂସାର ବନ୍ଧରୁ ବାରେ ତରିବ ନିବାର ।

× × ×

ଶୁଣିଣ ଯେ ବିଘ୍ନେଶ୍ୱର ମନରେ ହରସ,
ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟା ଏଥିଠାରୁ ହେଲା ଶେଷ ।

ଇତି ଶ୍ରୀସଦାଶିବ ଗଣେଶ ପ୍ରତିବୋଧନେ ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଟୀକା ମନ୍ତ୍ରଯୋଗ କଥନେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No colophon.

27

Cat. No. OL/1468 (G)

ଗଣେଶବିଭୂତ ଟୀକା

Substance—Palm leaf. No. of foliá—48. Size—21.8× 3.5C.M. Each side contains 1 to 5 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy – C. 20th century A.D. Complete. Condition – good. Findspot—Jenāpur. Dt.Cuttack. Name of scribe – Ārata.

Text same as in Cat. No. OL/1289.

Colophon—ଶ୍ରୀମହାପାପି··· ···ନ ବଦ୍ୟତେ ।

ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଅଧମ ଆରତକୁ । ସମସ୍ତ ମୁକୁନ୍ଦ ଅଙ୍କ ୩୩ ସନ ୧୩୧୫ସାଲ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ୨୧ଦିନ ବୁଧବାରେ ଗୋଧୂଳୀ ସମୟରେ ଏ ପୁସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ।

28

Or.Pr/26 (A)

ଗଣେଶବ୍ରତ କଥା

Substance – Palm leaf. No. of folia—28. Size—23X2.8 C.M. Character – Oriya. Date of copy – C. 18th century. Complete. Condition—slightly damaged and worm eaten.

Find spot—Bhawānīpatnā, Dt. Kalāhāndi.

Beginning—କଉଂଣସି କାଳରେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟରେ ଗୋମଷ୍ଟାନନ୍ଦା ତଟରେ ଥିଲେ ଯେମନ୍ତ ଯେ ଋଷିମାନେ ସୂତ ପୌରାଣିକଙ୍କୁ ଦେଖି ପଚାରିଲେ କେମନ୍ତ ସେ ଋଷିମାନେ ମହାଭାଗ୍ୟ ହୋଇଲେ ମହାଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଅଟନ୍ତି । ଋଷୟୁ ଉବାଚ ।

ଋଷିମାନେ ପଚାରୁ ଅଛନ୍ତି, ଆହେ ସୂତ ପୌରାଣିକ, ନିର୍ବିଘ୍ନ ହୋଇ କଉଂ-ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି । ମନୁଷମାନଙ୍କର କେଉଂ ରୂପେ ଅର୍ଥ ସିଦ୍ଧ ହୁଅଇ ପୁନ ସୌଭାଗ୍ୟମାନେ କେଉଂରୂପେ ସିଦ୍ଧ ହୋନ୍ତି ।

End—ଆହେ ଋଷମାନେ, ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କଲେ ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ସମସ୍ତେ ଦେବତାମାନେ ଚଣ୍ଡିକାଆଦି ମାତୃଗଣମାନେ ସେ ସମସ୍ତେ ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ।

ଯେ ଏହା ପଢ଼ଇ ନିତ୍ୟରେ ଶୁଣଇଂ ଗଣେଶଙ୍କ ପ୍ରାଦରୁ (?) ସମସ୍ତକାର୍ଯ୍ୟ-ମାନେ ସିଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ।

ଇତି ଅସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣେ ଶ୍ରୀ ସିଦ୍ଧବିନାୟକ କଥା ସମାପ୍ତ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

There are some folia containing worship of Lord Gaṇeśa at the beginning of the manuscript.

No Colophon.

29

Cat No. Or.Pr/34 (A)

ଗଣେଶବ୍ରତ କଥା

Substance – Palm leaf. No. of folia – 19. Size – 35.9X 3.3 C.M. Character-Oriya. Date of Copy – C. 19th century. Complete. Condition – good. Findspot—Gadamānitri. Dt. Puri.

End—ସିଦ୍ଧିଦାୟକ ବୋଇଲେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ସିଦ୍ଧିକ ଯେ ଦିଅନ୍ତି । ମହାଭାଗ ବୋଇଲେ ମାହା ମହିମା ଏମନ୍ତ ଯେ ଗଣେଶ, ତାହାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ମାନଙ୍କରେ ପୂଜା କରିବ । ସମସ୍ତ ବ୍ରତ ଆରମ୍ଭ ମାନଙ୍କରେ ଆଗେ ପୂଜା କରିବ । ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ଗତି ଆଗତ ହେବା କାଳରେ ଆଗ ପୂଜା କରିବ । ଦେବତା ମାନଙ୍କର ଯେତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ତହିଂରେ ଆଗ ପୂଜା କରିବ । ସେହି ପ୍ରକାରେ ଶତ୍ରୁଭୟ ମାନଙ୍କରେ ଆଗ ପୂଜା କରିବ । ତେଣୁ କରି ସେ ଗଣେଶ ସିଦ୍ଧି ଦାୟକ । ଯେଉଂ ଲୋକମାନେ ଏକଥା ସାବଧାନରେ ଯେ ଶୁଣନ୍ତି ଯେ ପଢନ୍ତି ସେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଘ୍ନରାଜ ପ୍ରସାଦରୁ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟମାନେ ସିଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ।

ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେବେ ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି ତେବେ ସେ ହିତ ଯେ ବାଞ୍ଛିତ କାର୍ଯ୍ୟ ତା ଲଭନ୍ତି । ତେଣୁ କରି କଳି ଯୁଗରେ କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ପାଇବା ନିମିତ୍ତେ ପ୍ରଥମରୁ ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି । ହେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତୁଷ୍ଟମନରେ ଗଣେଶଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବ । ହେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତୁଷ୍ଟମନରେ ପୂଜାକଲେ ଯେଉଂ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଚାରି ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହେବ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଟି ତୁମ୍ଭେମାନେ ଜାଣ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣେ ସିଦ୍ଧିବିନାୟକ ବ୍ରତକଥା ସମାପ୍ତ ।

No Colophon

30

Cat. No. OL/280

ଗଣେଶ ସପ୍ତାଙ୍ଗ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 25. Size – 18X3. C.M. Character – Oriya. Date of copy—C.18th century.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Complete. Condition – slightly damaged. Findspot – Jagatsimhapur area. Dt. Cuttack.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ଦୀନବନ୍ଧୁଂ ।
ଭଗତ ରକ୍ଷଣବାନା ନାମ କୃପାସିନ୍ଧୁଂ ।
ଅନାଥ ଭଞ୍ଜନବାନା ଶରଣ ସୋଦର ।
ଭଗତଙ୍କ ହିତେ ହେଉ ନାନା ଅବତାର ।

End— ଶନିବାର ଦିନ ବାବୁ ଦୁଇଭାଗ ସରି ।
ତୋତେ ସିନା ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ କହିଲୁ ବିଚାରି ॥
ସେ ଦିନ କୈଷ୍ଟ ଯେବେ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଷ ହେବ ।
ମନୁବଂଶ ପାଶେ ପ୍ରହର ଅନ୍ତେ ଯିବ ॥
ଶୁଭାଶୁଭ ଅନକୁଳ କହିଲୁଂ ବଭୂତ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁହି ଶୁଣ ଗଣପତ ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ବିଭୂତି ଯୋଗଭେଦ ବିଚାରଣେ ଗୁରୁଦିଗ ଅନକୂଳ କଥନେ ନିଦାନ ପ୍ରକ୍ତଭେଦ ପ୍ରଛନ ନାମ ସପ୍ତମୋଧ୍ୟାୟ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଏ ପୋସ୍ତକ ++ସୁନ୍ଦରପଦା ରହିଣି ରଥୀ ସୁନ୍ଦରାଙ୍କର ବେଳ ପାଞ୍ଚଘଡି ସମୟରେ ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

There are some folia containing ପରଚେତଗୀତା, ଶୂନ୍ୟ-ସାଗର by ଆଦିକନ୍ଦ ଦାସ towards the end of the manuscript.

31

Cat. No. O. L./736

ଗଦାପର୍ବ

(According to Mahābhārata)

By କପିଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦ

Substance—Palm leaf. No. of folia—28. Size—33.8 × 3.3 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 20th Century A. D. Complete. Condition – good. Find spot—Village. Kapileswar, P. S. Bhubaneswar, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜୟ ସଦାଶିବ ଜୟ ଗିରିଜାରମଣ,
କର ଅନୁଗ୍ରହ ହେଉ ମୋ ବାଞ୍ଛା ପୂରଣ ।
କହିବି ମୁଁ ଗଦାପର୍ବ ଚରିତ ଗୀତରେ,
ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣକର ଜଣାଉଁ ପୟରେ ।
×　　×　　×
ପାଣ୍ଡବ ବିଜୟ ଗଦାପର୍ବର ଚରିତ,
ବ୍ୟାସମୁନି ବିରଚିତ ଶ୍ରୀ ମହାଭାରତ ।
ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ହୋଇପୁ କଳୁଷ ବିନାଶ,
ଇହଲୋକେ ସୁଖ ପାଇଁ ଲଭେ ସ୍ୱର୍ଗ ବାସ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-ବାସୀ ରଘୁନାଥ ନନ୍ଦ ସୁତ,
କପିଳେଶ ବୋଲେ ମୋର ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।

No colophon.

32

Cat. No. O. L./937 (C)

ଗରୁଡ କେଶବ ଚଉତିଶା
&
ଗରୁଡ କେଶବ ସମ୍ବାଦ

By ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—18. Size—29.5× 3.6 C. M. Character—Oriya. Date of Copy—C. 18th Century. Complete. Condition—good. Find spot—Patiā, Dt. Cuttack. Name of the scribe—Govinda Pāni, Village. Godakāna.

×

ଗରୁଡ଼ କେଶବ ସମ୍ବାଦ :—
ହରି ଆଗରେ ଗରୁଡ଼ ଯାଇଁ,
ଆଗତ କଥାଏ କହ ଗୋସାଇଁ ।
କେତେ ଦିନରେ ସେ ମ୍ଳେଛ ନାଶିବ,
ସେହିଦିନ ଠିକ ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ ହେବ ।
ହରି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଂ,
ଖଗବରଙ୍କୁ ସେ ଆଗତ କହିଂ ।

ନୀଳଗିରିନାଥ କଳପବଟ,
ମଞ୍ଜସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟେ ଅଟଇ ତଟ ।
ଦାନେବ ଦୁଷ୍ଟ ସେ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯାଇଂ
ଅତି ଅକର୍ମ ଆଚରିବେ ତହିଂ ।
ଶୁଣ ନରଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ମନେ,
ନୀଳଗିରି ଗୁଡ଼ ଭାଙ୍ଗିବେ ଜନେ ।

× × ×

ଶ୍ରୀହରି କହେ ଶୁଣ ଗରୁଡ଼ ଜ୍ଞାନ,
ଏହି ଯେ ଅଟଇ ଗୁପତ ଗ୍ୟାଂନ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ନୀଳାଞ୍ଚଳେ ଥିବ ଖଟାଇଂ,
କଳି କଳୁଷରୁଂ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଂ ।
ନଶି ଦ୍ଵାବା ଚନ୍ଦ୍ର,
କି କରି ପାରିବ କଳି ଦୁରିତ ।

ଗରୁଡ଼ କେଶବ ଚଉତିଶା :—

କହନ୍ତି ଗରୁଡ଼ ଶୁଣ ହେ କେଶବ,
ଜଣାଉଂ ଅଛୁ ଶ୍ରୀଗୁରୁମୁରେ,

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗରୁଡ଼ କେଶବ ଆଗତ ଚଉତିଶା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

There are some folia containing ଡ଼ବଡ଼ବ by ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ towards the end of the manuscript.

ଡବଡବ ବାଜେଣୀ ଗୋ ମେଳଛ ମାରୁଣି,
ଏଣୁକରି ଯବନ ବଳ ଗୋଳ କରିବେ ଆଣି ।

× × ×

ପଞ୍ଚାଶସାର ମେଳଛ ସମସ୍ତେ ରଣେ ପ୍ରଚଣ୍ଡା,
ତେର କ୍ଷେଉଣୀ ମଧରେ ହରି ବେନଭୁଜେ ଖଣ୍ଡା ।
ଚଉଶ ପ୍ରହର ହଣି ଗୋ ସମର ଘୋର ପ୍ରଚଣ୍ଡା ।
ହିନ୍ଦୁ ମୁଗଲ ନାଶ ଯିବେ ସହିଂ ଲଣ୍ଡା ତହିଂ ଖଣ୍ଡା ।
ହରି କରେ ସତ୍ୟଟି ତଳେ କରି ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କୁ ସେବ,
ଅନନ୍ତ ଶିଶୁ ରାମ ସେବକ ଡିବଡବ ଶୁଣି ମୁକ୍ଷଭବ ।

ଇତି ଶ୍ରୀଅନନ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କ ଡିବଡବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—

ଏ ପୋସ୍ତକ ଗଡ଼ୁକଣ ଭିତରେ ଭାବନା ପ୍ରକାର ଗୋବିନ୍ଦ ପାଣିଙ୍କର । × × ଏ ପୋସ୍ତକ ଗଡ଼ୁକଣ କଣ୍ଟୁର ବେଦେହିଙ୍କର । ସେ ମାଗିଲେବ ନଦେବ ତା ସପ୍ତ-ପୁରୁଷ ଓପଣ୍ଡ·········· ।

33

Cat. No. O.L./7 (B)

ଗରୁଡ଼ଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia–36. Size—32.8× 3.5 C. M. Character—Oriya. Date of Copy—C. 18th Century. Incomplete. Condition—good. Find spot—Govt. Oriental manuscripts library, Madras.

ତୋହଠାରେ ଦୟା କରଣ କହିବା ଆଗତ ଭବିଷ ବାଣୀ,
ଗୁପତ ବଚନ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ବିନତା ନନ୍ଦନ ପୁଣି ।
ସତ୍ୟ ତ୍ରେତୟା ଦ୍ୱାପର ଭୋଗଗଲା
କଳି ଅଛୁ ଆଉ ଆଗରେ ।
ଆହେ କେଶବ, ମୁହେ ତୁମ୍ଭର ନିଜଦାସ
କିସ ଭିଆଣ କରିଅଛ କେଶବ କହିବ ଆଗତ ଭବିଷ ।
ଖଗବର ବାଣୀ ଶୁଣି ଚକ୍ରପାଣି
ଶ୍ରୀବିମ୍ବ ଅଧରେ ହସିଲେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଆମେ ଦ୍ୱାରିକାରେ ଥିଲୁଂ
ବଂଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ନାଶ ଗଲେ ।
ଆହେ ଗରୁଡ଼,
ଏ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ରହିବୁଂ ।
କଳିଛନ୍ଦନ ଗଲେ ଶ୍ରୀନୀଳ କନ୍ଦରେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମଂ ରୂପ ବହିବୁଂ ।
କଳିରେ ସୋମ କେଶରୀ ରାଜା ହୋଇଂ ଗଙ୍ଗବଂଶୀ ପୁଣ ରାଜନ,
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶରେ ଭୋଇ ବଂଶ ହୋଇବ ଅନେକ ଭଞ୍ଜଇ ନିଧନ ।
ତଦଅନ୍ତେଣ,'
ସେ ଭୋଇ ରାଜନଷ୍ଟି ରାଜା,
ନପାଳିବ ଧର୍ମ ନରେନ୍ଦ୍ର ଅକର୍ମ ଆକୁଳ ଗୋ ଜନ୍ତୁ ପରଜା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

× × ×

ଖଣ୍ଡଗିରି ନାମେ ଏକାମ୍ରବନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୂଟ (ଳ) ରେ ରହଣି,
ସେହି ସ୍ଥାନେ ଆମ୍ଭେ ବଳେ କରିଥିବୁଂ ବପ୍ର ଭେଟିବ ଲିଙ୍ଗଶ୍ରେଣୀ ।
ଆହୋ ଗରୁଡ,
ଅନନ୍ତଦେବଙ୍କ ଶ୍ରୁମୁରେ
ବାନ୍ଧ ପ୍ରାଚରେ ସ୍ନାନବଧି ସାରଣ ସିଦ୍ଧକେଦାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।

+ + +

କହିଲୁଂ ଏକଳ ହେଲେ ପାପେବଳୀ ତେବେ ହେବ ପାପ ଦଳଣ,
ମାଳଗିରି ବାସୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାନାଗି ତେବେ ପାଇବ ଦ୍ଵବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
ଆହେ ସୁଜନେ,
ନାଶଯିବ କଳିକଲୁଷ,
ଅନନ୍ତ ଶିଶୁପେଯ ଏ କୃତ୍ୟ କହିଲେ ପାଦପଦ୍ମକୁ କରି ଆଶ ।
ଯାଜପୁର ଠାରୁ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଯନ୍ତେ ପୃଥ୍ୱୀ ମଧ୍ୟେ ଯେହୁ ସାର,
ବରାଟର ଅଙ୍ଗ ଅଟଇ ଗରୁଡ ମୁହିଂ ସାକ୍ଷାତେଟି ବୀର ।
ମୋହୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ ନାମ ଶଙ୍କର୍ଷଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରଣୀ ମୋହୋର,
ତାହାଙ୍କୁ ମୁହିଂ ଯେ କେତେ ନକହଇ ଶୁଣ ବିନତା କୁମର ।

+ + +

ଛଅରେ ସେ ଭନ ପଞ୍ଚଅଙ୍କ ଯହିଂ ଯେତେ ଧନ ଭୋଗଜାଣ,
ଲେମ୍ବାଳ ବଟରେ ଅଶ୍ୱକୁ ବାନ୍ଧଣ ଆସିବେ ଗରୁଡ଼ ଜାଣ ।
ସେହି ଧନଠାରୁ ରହି ନପାରିବେ ଅପରାଧୀ ସେ ହୋଇବେ,
ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ନବ ଅଙ୍କେ ଗରୁଡ଼ ଦମନ ମାଡ଼ି ଆସିବେ ।

+ + +

ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡାଇତ ସମସ୍ତେ ଆୟୁଧ ବଳେ କରିବେଟି ଜାଣ,
ଘୋର ଉତପାତ ସଗ୍ରାମ ଲାଗିବ କହିବା ଫିଟାଇ ଶୁଣ ।
ଖୋରଧା କଟକେ ପଶିବେ ଛଟକେ ଗଉଡକୁ ଧରନେବେ,
କଟକେ ଗଉଡକୁ ନେଇ ରଖିଣ ପୁଣ ଯେକାଙ୍ଗ ହୋଇବେ ।

+ + +

ଯେମନ୍ତେ ଗରୁଡ ଜଣାଣ କରଣ ପଦ୍ମ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲା,
କହଇ ଅଚ୍ୟୁତ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ପାରିକର ଚକାଡୋଳା ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ମହିମାସାଗର ଶାସ୍ତ୍ର ଅାଗତଭବିଷ୍ୟ କଥନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗରୁଡ଼ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

No Colophon

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଅଧମ ହରେକୃଷ୍ଣ ଆଗୃର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ । ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରିଇ ଗାଇବ । ଲେଖକାର ଦୋଷ ନଘେନମ ।

34

Cat. No. O.L./857 (B)

ଗରୁଡ଼ଗୀତା

By ଦୀନ ଅଚ୍ୟୁତ

Substance—Palm leaf. No. of folia—16. Size—35.4 × 3.6 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar-2, Dt. Puri. Name of scribe—Sri Kantha.

Beginning—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ ।

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପରମାନନ୍ଦ । ଅନ୍ତ ନ ପାବନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦ ॥
ଦଶ ଅବତାର ଭଗତ ହିତେ । ସତ୍ୟ କଳ ଆଦ ଯୁଗ ବା ଯେତେ ॥
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯା ଉଦରୁ ଜାତ । ତ୍ରିଭୁବନ ଯାହାର ଆଶ୍ରିତ ॥
ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ବ୍ୟାପି ଅଛଇ । ବଳରେ ଥାଇଂ କାହି ନମିଶଇଂ ॥
ସପତ ପାତାଳ ଅଷ୍ଟମଣ୍ଡଳ । ନବଖଣ୍ଡ ବୋଲିଣ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଏ ସ୍ଥଳ ॥
ସପତ ବୋଲି ଆଭରଣ କହିଂ । ଏଥୁହି ବଳଗଟି ଗୋଲେକ ଭୂଇଂ ॥
ତ୍ରିଭୁବନରେ ଯେତେକ ନନ୍ଦନ । ଏସବୁ ମାୟାରେ ହୋଇଂ ବନ୍ଧନ ॥
ଭଗତି ପଥ ଅଗମ୍ୟ ଅଟଇ । ଗୁରୁକୃପା କଲେ ସେଭୂମି ପାଇଂ ॥
ସେ ଭୂମିକଂ ପାଇ ଯେବଣଜନ । ସତ ଶ୍ୟାନ୍ତ ଦୟା କ୍ଷେମା ବଚନ ॥
ଗ୍ୟାନ ଧ୍ୟାନରେ ତା ନିତ୍ୟରେ ମନ । ଅମନ ସ୍ଥଳକୁ ନେଇ ପବନ ॥

\+ \+ \+

End—ଭୃତ୍ୟରଠାରେ ସେ ବଶ ଅଟନ୍ତି,
ଗରୁଡ଼ଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଅଗ୍ୟାଂ ଦିଅନ୍ତି ।
ଗରୁଡ଼ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୁପତ କଥା,
ଦୀନ ଅଚ୍ୟୁତର ମନରେ ବ୍ୟଥା ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗରୁଡ଼ ଗୋବିନ୍ଦ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ସଦାଜପ୍ୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଶ୍ରୀକପିଳେଶ୍ୱର ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଶ୍ରୀକଣ୍ଠଙ୍କୁ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

35

Cat. No. O.L./1297

ଗରୁଡ଼ଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 31. Size—37.×3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1307 Sala Or 1900 A.D. Complete. Condition—Not good. Find spot—Presented by Upendra Pati, Vill-Gangeśvarpur, P.O. Pānchgāon, Dist. Puri.

ଶ୍ରୀଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଜୟ ନାରାୟଣ ଅନନ୍ତ ଶୟନ ଜୟ କମଳା ବିଳାସ
ଜୟ ନରହରି ଜୟ ଆଦିକନ୍ଦ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଯେ ବହ୍ନିଂଛ ।
ଆହେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଲ୍ଲଭ ପତିତପାବନ ହରି
ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ ଭରସା କରିଛି ବାରେ ଶୁଣିମା ଗୁହାରି ।

\+ \+ \+

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ପଶିଲି ଶରଣ ମୁହିଂ ଅଟଇ ଅଗ୍ୟାନ
କହଇ ଅଚ୍ୟୁତ ଆହେ ଗୋପୀନାଥ ଆଗ୍ୟାଂ କରିବା ବହନ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ମହିମା ଶାସ୍ତ୍ର ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ଶ୍ରୀଗରୁଡ଼ ସମ୍ବାଦେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିଂମା ବିଭୂତି କଥନେ ନାମ ପ୍ରଥ ଅଧ୍ୟାୟ ।
ମ

Colophon—

ଲେଖିତଂ ବାବନ ପତି କ ରକ୍ଷାକରିବେ ଶ୍ରୀଗୋପୀନାଥ ଦେବ । ଏ ପୁସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଦି୨୭ନେ ବେଳ ସାତଘଡ଼ି ସମୟେ ଶନିବାରେ ତିଥି ପ୍ରତିପ ସ୍ନ ୧୩୦୭ ସ.ଲ ତୁଲ. ଦି ୨୦ ନେ ନମୀ—ଟିକାଂ ଶାସ୍ନ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରପୁର ନିବାସୀ ଅନନ୍ତ ପତିଙ୍କର ଏ ପୋସ୍ତି ଯେ ମାଗିନେଇ ନ ଦେବ ତା ସପତ ପୁରୁଷ ତଳ ଆମ ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ଉପର । ଏ ସହି ନରସିଂହ ଦାସ ଦୁଆରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

36

Cat. No. O.L/1365

ଗରୁଡ଼ଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ

Substance – Plam leaf. No. of folia. – 16. Size-17X3.3 C.M. Each side contains four lines throughout the manuscript. Character-Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition-good. Findspot-Presented by Vijayarāma Māliā. Village-Kapileśvara. P.S. Bhubaneswar, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L/1297

No colophon

37

Cat. No. O.L/1497

ଗରୁଡ଼ଗୀତା

By ମଥୁରୀ ଦାସ and ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia.— 52. Size-28.6X 3.4 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character-Oriya. Date of copy-C.19th century A.D. Incomplete. Condition-good. Find spot- Ānandapur Area. Dt. Keonjhar.

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଚରଣେ ପଶିଲ ଶରଣ ମୁହିଂ ଅଟଇ ଅଗ୍ୟାନ,
କହଇ ଅଷ୍ଟ ତ୍ରି ଆଦେହ ଗୋପୀନାଥ ଆଗ୍ୟାଂ କରହୋ ବନ୍ଦନ ।
ଧାନ ମଥିସ୍ର ସେ ଜଣାଣ କରୁଛି ଦେଖନ ବାରେ ମୋ ଜଣାଣ,
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ ପଶୁଛି ବିପତ୍ତି (କର) ଖଣ୍ଡନ ।

X X X

ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ବିନତା ନନ୍ଦନ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ିଲା,
ନିସ୍ତରିଲ ବୋଲି ଶ୍ରୀଚରଣ ଧରି ଶୋକଭରେ ଜଣାଇଲ ।

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

38

Cat. No. O.L./538

ଗହ୍ୱନଗୀତା

By ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—19. Size—21.7×3.3 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C.19th Century A. D. Complete. Condition— Slightly worm eaten. Find spot—Vill—Tureintrā, P.S. Bālipātanā, Dist-Puri.

Beginning ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ ଅବଘ୍ନମସ୍ତୁ ।

ବନ୍ଦଇଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ପରମାନନ୍ଦ ।
ଅନ୍ତ ନ ପାବନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପଦ ॥

X X X

ଗୋଲକୁଣ୍ଡା ବୋଲି ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ।
ହବ୍ୟସିଂହ ଝେଁଚଡ଼ ଭାବ ॥
ତାହାର ପୁତ୍ର ଯେ ପାଇବ ନାହିଂ ।
ପାତ୍ର ପୁନ୍ତ (?)ରାଜା ହୋଇବେ ମହୀ ॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭୂମିଠାରୁ ପୁତ୍ର ନଷେଧ ।
ଗୋଲକୁଣ୍ଡା ରାଜା ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ମଧ୍ୟ ॥
ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଏକଗୃହଲକ୍ଷଣରେ ।
ବଡ଼ଦା କପଟ ଗୁଡ଼ି ମନରେ ॥
ଦେହଧାରୀରେ ମୁଂ ଜନମ ହୋଇଂ ।
ଗୁପତେ ଥିବ ମୁଂ ଭୁବନ ଭୁଇଂ ॥

X X X

ପୁରାଣ ଗୀତା ଭାଗବତ ପଢ଼ି ।
ମଦ ମଛ ଖାଇଂ ହୋଇବେ ବଡ଼ୀ ॥
ମାତା ମାଉସୀ ଶାଶୁଙ୍କୁ ହରଣ ।
ବେଦ ନପଢ଼ିବେ ତାଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ଭଗ୍ନୀ ଭଣଜାବେ ସୋଦର ଭାଇ ।
ବିପ୍ର ମଦ୍ୟରା ଯେ ଖାଇବେ ମହୀ ॥

× × ×

End

ପ୍ରଧାନ ଭଗତ ଅଛନ୍ତି ଭୁଲେ ।
ମୋହର ଲୀଳା ସେ଼ଜାଣନ୍ତି ଭଲେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅଡଙ୍ଗ ବୋଲାଣ ଯେବଣ ସ୍ଥାନ ।
ଥୋଇଂ ଯେ ଭଗତ ଅତି ଗୋପ୍ୟାନ ।।
ପୀତାମ୍ବର ପୁର ଏକ ପାଟଣା ।
ଥୋଜାଏ ଭଗତ ତହିଂରେ ଜଣା ॥
କେଦଣ୍ଡ୍ରା ସରସ୍ୱତୀ ବାଲିବଣ ।
କନେଷ୍ଟୁ ଚଣରେ ଅଛନ୍ତି ଦାସ ॥
କଠେ କୋରୁଣିଆ ଅସୁରୁସର ।
ପୋଇନ୍ଦା ବସରେ ଥୋକା ହୋ ସାର ॥
ଶୁହାଙ୍ଗ କୁସୁମଣ୍ଡଳ ଯେ ବୋଲ ।
ଥୋକାଏ ଭଗତ ତହିଂ ଥୋଇଲ ॥
ରଇତ କୁଜଙ୍ଗ ଯେ ସୋହ୍ଲ ଗ୍ରାମ ।
ଥୋକାଏ ଭଗତ ତହିଂ ଉତ୍ତମ ॥
ଏମନ୍ତେ ମୁହିଂ କହିବଇଂ କେତେ ।
ମୋହର ଭକତ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ॥
ଆଜି ଏତକ ଶୁଣିଥାଅ ତୁହ୍ମ ।
ପଛରେ ସବୁ ଦେଖିବୁ ଯେ ରହ୍ମ ॥
ଗରୁଡ଼ପନ୍ତ ପାଦପଦ୍ମ ଧାୟୀ ।
ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ ଗୀତେ କହଇ ॥
ସୁଜନେ ମୋର ନଧରିବ ଦୋଷ ।
ସବୁରି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାବିଳାସ ॥

No Colophon.

39

Cat. No. OL/372 (J)

ଗୀତ

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—5. Size—14.7×3.1 C.M. Date of copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—slightly worm eaten and some portions are illegible. Findspot—Jagatsimhapur area Dt. Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅଣ ଯେ ଅକ୍ଷର ଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ ଗୋଟିଏ ।
ଆଉ ଯେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମଂ ତଥିରୁ ଜାତ ହୋଏ ॥
ଓଁ ମନ୍ତ୍ର ଅକ୍ଷର ତହୁଂ ହୋଇଲା ଉତପନ ।
ପରମହଂସଙ୍କୁ ଆବୋର ରହିଲା ନିରଞ୍ଜନ ॥

× × ×

ଭଗତ ମନରେ ଥିବ ।
ତେବେ ସିନା ପ୍ରତେ ଯିବ ॥
କହେ ଘନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ।
ସାଧୁ ଚରଣେ ଧ୍ୟାୟି ॥

No Colophon

40

Cat. No.O.L./139

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ
With Oriya poetry translation
By ଉଦ୍ଧବ ଦାସ **and** ଧରଣୀଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—119. Size—32.5×3.5 C. M. Character – Oriya. Date of Copy—C. 18thCentury A.D. Complete. Condition—slightly worm eaten. Find spot—Puri twon. Name of the scribe—Bāuri Praharāja.

Beginning of the Oriya Portion—

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟନମଃ
ମଣୋହ୍ନି ସାର ଜନେ କରାଏ ପ୍ରେ ବାଣୀରେ ଗାଇବ—
ଧରଣୀଧର—
ମାୟା ରଚଲେ ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର ।
ମେଘ ଆଚ୍ଛାଦିଲା ଦିଗ ଅମ୍ବର ॥
ନବୀନନୀଳ ମେଘ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ବିପିନ ଭୂମି ଶ୍ୟାମଳ ଦିଶିଲା ॥
ତମାଳତରୁ ନୀଳଘନ ଲତା ।
ଦେଖିଣ ନନ୍ଦ ଯେ ପାଇଲେ ଚିନ୍ତା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରାଧାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବରଜପତି ।
ଗୋଡ଼ାଇ ଅଇଲା ଏହୁ ଶ୍ରୀପତି ॥
ଇତ୍ୟାଦି

ଉଦ୍ଧବ ଦାସ—

ଯେମନ୍ତେ ନନ୍ଦ ଏକ ଦିନେ ।
କଥାଯେ ବିଚାରିଲା ମନେ ॥
ବୋଲେ ଯମୁନା କୂଳେ ଯାଇଂ ।
ଧେନୁ ଦେଖିବି ଆଜ ମୁହିଂ ॥
ଯେମନ୍ତେ ବେଳ ଅବସାନେ ।
ନନ୍ଦ ଚଳିଲେ ସେ ଗୋଷ୍ଠାନେ ॥
ଯାନ୍ତେ ଦେଖିଲେ କୃଷ୍ଣ ଡୋଳେ ।
କାନ୍ଧଣ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ॥
ତା'ଦେଖି ନନ୍ଦ ଲେଉଟିଲେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କାଖେ ବସାଇଲେ ॥
ମିଳି କାଳନ୍ଦୀ କୂଳେ ଯାଇଂ
ଧେନୁ ସକଳ ସମ୍ଭାଳଇଂ ॥
ଦେଖିଲା ଏକେ ଏକେ ହେରି ।
ଗାଈ ବଚ୍ଛୁଏ ଆଦି କରି ॥
ଇତ୍ୟାଦି

End—

ବୋଲନ୍ତି ଜୟଦେବପୁଣ
ସକଳ ସ୍ୱାଦମାନ ଶୁଣ ॥
ସାଧ୍ୱୀ ନିର୍ମଳ ମଧୁ ଭୁହି
ମଧୁର ଗୁଡ଼ କହେ ମୁହିଂ ॥
ତୋହୋର ମଧୁରର ଗୁଣ
ସକଳ ସ୍ୱାଦମାନ ଶୁଣ ॥
ଦେହେ ଶର୍କରା କହେ ମୁହିଂ
ବାଳଙ୍କ ପ୍ରାଏ ହେଲୁ ଭୁହି ॥
ହେ ଦ୍ରାଖ୍ୟାଫଳ ତତେ କହି
ତୋତେ ଗୁହିବ ଆର କାହିଂ ॥
ଅମୃତ ପ୍ରାଏ ହେଲୁ ଭୁହି
ତୋହୋ ସ୍ୱାଦ କଛି ନାହିଂ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହେ ଦୁଗଧ୍ ତୁମ୍ଭ ମାର ପ୍ରାଏ
ସ୍ୱାଦ ନୋହିଲା ତାର ଦେହେ ॥
ଏବେ ପାଶଲ ଆମ୍ଭ ହୋଇ
ତୋ ରସ ନାହିଂ କାହିଂ ପାଇଂ ॥
ହେ ଦ୍ରବ୍ୟ ନାଗମାନେ ଶୁଣ
ଘୁଡ଼ ଆପଣା ବଡ଼ ପଣ ॥
ତୁମ୍ଭ ଅଧରେ ରସ ଥିଲା
ସେତ ଧରଣୀ ତଳେ ଗଲା ॥
ଯେତି ଶୃଙ୍ଗାର ସାରସ୍ୱତେ
ମୁଂ ଜୟଦେବଟି ସମସ୍ତେ ॥
ମୋହୋର ବଚନ ଏ ଗୀତେ
ପୂରି ଅଛନ୍ତି ସ୍ୱାଦୁ ଯେତେ ॥
ତୁମର ଯଶ ପୁରସ୍କାର
ଏଥିକ ଅଛୁ ଭଲ ଆର ॥
ମୋହୋର ଗ୍ରନ୍ଥେ ଯେ ପଢିବ
ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱାଦୁ କ ଖାଇବ ॥

Colophon—

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୀତ ଯେ ଗୋବିନ୍ଦ ।
ଦ୍ୱାଦଶସର୍ଗ ପରିବନ୍ଧ ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୀତ ଅର୍ଥ ହୋଇ
ମୂର୍ଖ ଉଦ୍ଧବ ଏହା କହି ॥
ହାସ୍ୟ ନ କରିବ ପଣ୍ଡିତେ
ଶୁଣିଣ ମୂର୍ଖ ଅର୍ଥ ଗୀତେ ॥
ଏଥକୁ ଭର୍ଜନ ମୁ ନୋହି
ଯେଣୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଗ୍ୟା ପାଇ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ରେ ଆସି·
ସ୍ୱପ୍ନେ ମୋହର ପାଶେ ବସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ପୁତ୍ର
ଜୟଦେବର କର ଅର୍ଥ ॥
ମୁ ଅର୍ଥ କରିଅଛୁ ଯାହା
ଏ ଗୀତ କରି କର ତାହା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତେଣୁ ମୁ ଏଥି ମନ ଦେଲି
ଜୟଦେବର ଅର୍ଥ କଲି ॥
ଏହା ଜାଣନ୍ତି ସାଧୁ ଜନେ
ମୁ ନଜାଣଇ ଅଳ୍ପ ଜ୍ଞାନେ ॥
ମୋହୋର ଗୁରୁଦେବ ଥିଲେ
ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍କନ୍ଦ ଅର୍ଥ କଲେ ॥
ମୁ ଗ୍ଭର ନୃହଇଂ ସର୍ଜନ
କମାର କୁଳେ ମୋର ଜନ୍ମ ॥
ପାଠ ପଠନ ମୋର ନାହିଂ
ସ୍ୱଭାବେ ମୂର୍ଖଜନ ମୂହିଂ ॥
ମୋହୋର ନ ଘେନିବ ଦୋଷ
ମୁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣର ଦାସ ॥

Post Colophon—

ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରାୟ ନମଃ ।
ଭୀମସ୍ୟାପି ନବଦ୍ୟତେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ

ବୋଲେ ବାଉରୀ ପ୍ରହରାଜ
ରକ୍ଷା କରିବେ ଦେବରାଜ ॥
କାଶୀବାସୀଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ
ସେବା ମୋ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଦୟା ମତେ ହେବ
ଦର୍ଶନ ବାରେକ ମିଳିବ ॥
ଏମନ୍ତ ହେଉଅଛି ମତି
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଉମାପତି ॥
ବାଉରୀ ପ୍ରହରାଜସ୍ୟ ଲିଖିତମିଦଂ ପୁସ୍ତକଂ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

41

Cat. No. O.L./302

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ

With Oriya Poetry translation.

By ଧରଣୀଧର and ଉଦ୍ଧବ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 237. Size—22.×3.8 C.M. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1312 Sāla Or 1905 A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Jagatsiṁhapur area, Dt: Cuttack. Name of the Scribe—Bābāji Rāmachandra Dāsa.

Text same as in Cat. No. O.L./139

Colophon—

ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେଭଙ୍ଗୋ ନଷ୍ଟବ୍ୟତେ ।
ଭଗ୍ନପୃଷ୍ଠ··· ପରିପାଳୟେତ୍ ॥
ଜଳାଦ୍ରକ୍ଷ··· ···ବଦତି ପୁସ୍ତକମ୍ ॥
ପୁସ୍ତକଂ ହରତେ ଯସ୍ତୁ··· ଭ୍ରଜେତ୍ ।

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅ୨୮ଙ୍କ ସନ ୧୩୧୨ସାଲ ମାର୍ଗଶୀର ୨୫ତାରିଖେ ଥିବାର ତୃତୀୟା ବେଳ ୧୩ଘଡ଼ି ସମୟରେ ନକ୍ଷତ୍ର ଯୋଗକରଣ ସମସ୍ତ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଶୁକ୍ରବାରେ ଶୁଭଲଗ୍ନେ ଏ ପୁସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ମହାକାବ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ନବମିତ ପଦେ । ଇତି ।

Post Colophon

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଧର୍ମସ୍ଥା···ଏକଧର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଶ୍ରୀ ଉଦ୍ଧବ ମହାପାତ୍ର ମୌଜେ ନୂଆଗାଂ କଲେ ଗଡ଼କୁଜଙ୍ଗ ତାହାଙ୍କର ଧର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନେ ପୁତ୍ର ଓ ବାବାଜୀ ମହାଶୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରେଲିଖିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମାହିତ ଲେଖା କୃତ୍ୟ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମଠର ନାମ ସ୍ନିଗ୍ଧଗୁମ୍ଫା ଧାମରେ ଏହି ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡି ଉପଯୁକ୍ତ କରଗଲା । ଏ ଲେଖକାର ବାବାଜୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସେ ମହାଶୟଙ୍କ ହସ୍ତାଅକ୍ଷର ପ୍ରମାଣ । ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ କଲେ କୁଜଙ୍ଗ ଜିଲ୍ଲେ କଟକ ପ୍ରଗନେ··· ମୌଜେ ନୂଆଗାଂ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ପ୍ରମାଣ । ଏ ପୁସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ରଖିବ ତା ସପ୍ତପୁରୁଷ ତଳ । ଇତି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

42.

Cat. No. O.L./322 (B)

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ

With Oriya Poetry translation.

By ଧରଣୀଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—98. Size—29.3 × 3.4 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 17th century A.D. Condition—Badly worm eaten and some folia are broken. Complete. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

End—

ଗୃହ୍ନଂଣ ମାଧବ ମନେ ତରଳିତ ଭାବ
ପୁନରପି ଦଣ୍ଡ ସାଜିଲ୍ଲ ବଲ୍ଲଭ ।
ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନ ହୋଇଣ ସନ୍ତୋଷ
ରାଧା ମାଧବଙ୍କର କେଳି ଏ ବିଶେଷ ।
ହରିଭକ୍ତ ଭାବରେ ଅଛଇ ଯନ୍ଧ ଧାନ
ସଙ୍ଗୀତର ରୂପଲ୍ଲୀଳା ଯେବେ ଗାଇବାକୁ ମନ ।
ଷଡ଼ଦଶ ଶୁଦ୍ଧ ନାମ କୃଷ୍ଣକ୍ରୀଡ଼ା ଜାଣି
ଗାଇବା ପଦେ ପଦେ ବୁଝି ପରମାଣି ।
ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ସରୂପେ ଯେବେ ନିରଞ୍ଜନ
ବାରେ ଅବତାର ସଂସାର ପରହିତେଣ ।
ଷିତି ଭାର ପାଇଣ ଅଦେହ ଦେହଧାରୀ
ନାନା ରସେ ବିନୋଦ କ୍ରୀଡ଼ା କୁତୁହଳ କରି ।
ସାନ ବଡ ମଧ୍ୟେ ଯାର ନାହିଂ ଉପର
ଭୃତ୍ୟର ଭାବକୁ ଅତି ଶରଣ ସୋଦର ।
ମହାକାବ୍ୟ ଭକ୍ତିରସ ଅମୀୟୂ ସାଗର
ଶାସ୍ତ୍ର ଏକ କଣିକା ମିଳେ କହିଲ···।
ଗୁଣିଗୁଣ ନିମିତ୍ତେ ପ୍ରକାଶ କଲି ଏହା
ଏସନେକ ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ ଦେଲେ ଚଉବାହା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗୋପାଳ ଚରଣ ଯୁଗଳ ଅଭୟ ପଞ୍ଜର
ଶରଣ ପଶିଲ୍ଲ ପାଦେ ଧରଣୀଧର ।

Colophon

ଯାଦୃଶଂ ପୁସ୍ତକଂ ଦୃଷ୍ଟଂ ······ନ ଦିଯତେ ।।

43

Cat. No. O.L./598

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ

With Oriya Poetry translation

By ଧରଣୀଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—78. Size—30×3.5 C.M. Character- Oriya. Date of copy—13th regnal year of Gajapati Rāmachandra Dev III of Khurda dynasty or 1st part of 19th century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Madhupur, Dist. Cuttack. Name of the Scribe—Raghunātha Miśra, Śarmā, S/O Bholeśvara Miśra of Mukundapur Śāsana.

Text—Same as Cat. No. O.L./322 (B) catalogued previously.

Colophon

ଶ୍ରୀନୃସିଂହ ଶରଣଂ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କର ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ୧୩ଙ୍କ କକଡା ୬ ଦିନେ ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀ ଭୃଗୁବାସରେ ବେଳ ଦ୍ୱାଦଶଘଡ଼ି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ କନ୍ୟା ଲଗ୍ନେ ଭୁଜଚନ୍ଦ୍ରେ ମୁକୁନ୍ଦପୁର ଶାସନ ମହାଜନ ଭୋଳେଶ୍ୱର ମିଶ୍ରେଣ ଶର୍ମାତ୍ମଜ ରଘୁନାଥ ମିଶ୍ରେଣ ଶର୍ମା ଲିଖିତଂ···ଲେଖକୋ ନାସ୍ତି ଦୋଷ ।

ଯାଦୃଶଂ ପୁସ୍ତକଂ ଦୃଷ୍ଟଂ········ନ ଦିଯତେ ।
ପୁସ୍ତକଂ ହରତେ ଯସ୍ତୁ··· ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O.L/666

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ and Others

By ଜୟଦେବ and Others

With Oriya poetry translation

By ଧରଣୀଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—30. Size—20.5× 3.3 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C.19th Century A.D. Incomplete. Condition— Slightly worm eaten—Find spot—Bhadrak. Dist-Balasore. Name of the Scribe—Mādhava and Dhruba.

There is the translation of some selected verses of Gitagovinda

i.e.—1) ରତିସୁଖ ସାରେ···ହୃଦୟେଣମ୍ ।

2) ନାମ ସମେତଂ···ରେଣୁମ୍ ।

3) ପତତିପତତ୍ରେ···ପନ୍ଥାନମ୍ ।

4) ବିଗଳିତ ବସନଂ ······ ନିଧାନମ୍ ।

Beginning—

ରାଗ—ନଳିନୀଗୌଡ଼ା

ସଖୀରେ ସମୀର ବହେ ଯମୁନାର ତଟ

ବସିଛନ୍ତି ବନମାଳୀ ଗୃହଂ ତଟେ ବାଟ ଗୋ ।

ଚଳ ନିତମ୍ବିନୀ ସଖି ବିଳମ୍ବ ନକର

କାମ ମନୋହର ବେଶ ହୁଅ ଅଭିସାର ଗୋ ।

ରତିରଙ୍ଗ କ୍ରୀଡ଼ାରସ ସଂସାରରେ ସାର

ପ୍ରାଣନାଥ ସନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ବେଗେ ଅନୁସର ଗୋ ।

Colophon

ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନେ ଦେଇ ମନ

ଧ୍ୟାବନା କରନ୍ତେ ସୁଜନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭବ ତାରଣେ ଯେତୁଂ ନାବ
କହିଲେ ଧ୍ୟାନ ଯେ ମାଧବ ।
ସୁଜନେ ପୂରେଇ ଗାଇବ
ନେଖୁଆ ଦୋଷ ନଧରିବ ।
ଆଦ୍ୟୁଣେ ଯେଉଂ ରୂପେ ଅଛୁ
ସେ ରୂପେ ପୂରେଇ ନେଖିଛୁ ।
ମୋହର ନ ଧରିବ ଦୋଷ
ସୁଜନ ଜନେ ଲଭିବେ ରସ ।

There are some folia cantaining କାମଶାସ୍ତ୍ର entitled ସ୍ମରଦୀପିକା with Oriya translations for the use of Pitāmvara Bhanja Chotarāya and 'ହଂସଦୂତ' by Poet Jagannātha towards the end of the manuscript.

Beginning of Smaradīpikā

ହର ଯେ ମହାଦେବ ଯେତୁହାଙ୍କ କୋପାନଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କାମଦେବ ଭସ୍ମ ହୋଇଲା ! ପୁଣ ମହାଦେବ କେମନ୍ତ ଅଟନ୍ତି, ଗୌରୀ ଯେ ପାର୍ବତୀ ଯେତୁହାଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଙ୍ଗରେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ବିଜୟେ କରିଅଛନ୍ତି । ତେଣୁକରି ଈଶ୍ୱରୀ ବୋଲାଇଂଲେ । ଯେମନ୍ତ ଯେ ମହାଦେବ ଯେମନ୍ତ ଯେ ମହେଶ୍ୱର, ତାଙ୍କୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ମୋହର ନମସ୍କାର ।

End—

ପୀତାମ୍ବର ଭଞ୍ଜ ଛୋଟରାୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ
ମଦନଶାସ୍ତ୍ର କଂଚିଂତେ କହିଲିଇଂ ଗୀତେ ।

ରସବନ୍ତ ସହିତେ ରସିକେ ଲଭ ରସ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ମର ଦୀପିକା ପଞ୍ଚମ ବିଳାସ ।

ଏତେମାନ କରୁଅଛି ମୁହିଂ ନିବେଦନ
ତେଜ ରେଷ ସେନ ରସ ରସିକ ସୁଜନ ।

ଇତି 'ସ୍ମରଦୀପିକା' ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Hamsadūta—End

ପ୍ରେମନ୍ତ କହ୍ନ ହଂସ ତହ୍ନଂ
ଗୋପୀଙ୍କି ହରଷ କରାଇ
ଗୋପୀଙ୍କି ମେଲାଣି ମାଗିଣ
ହଂସ ଚଳିଲା ତତକ୍ଷଣ
କ୍ଷିତପତି ପଣ୍ଡିତ ଶୁକମୁନିଙ୍କ ମୁଖୁଂ
ଶୁଣି ହୋଇଲେ କୃତକୃତ
କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ନନ୍ଦନଙ୍କର ଚରିତ ଶୁଣି
ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ହରଷିତ
ହେ ସାଧୁଜନେ
ଗୁରୁ ପ୍ରେ ଦାସସୁତ ଆଶ
କ୍ଷେମାସାଗର ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଚରଣତଳେ
ଶରଣ ଶିଶୁ ଜଗନ୍ନାଥ-ହେ ।

× ×

ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ।

Colophon—ହେ ଯୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଧ୍ୟ ଅଶୁଧ୍ୟ ପୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖକ ଅଧମର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଶ୍ରୀରାମ ଉଧାର କରିବେ ଅଧମ ଧ୍ରୁବ ଦ୍ଵିଜକୁ । ଶ୍ରୀଦୁର୍ଗେ ଦୁର୍ଗତନାଶିନୀ । ଶ୍ରୀବଳଭଦ୍ର ସୌଭଦ୍ରା ଜଗନ୍ନାଥ ରକ୍ଷାକରିବେ ଅଧମକୁ ।

45

Cat. No. Or.ms/82

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By—ଜୟଦେବ

With Oriya poetry translation,

By ଧରଣୀଧର

Substance—Paper. No. of Pages—46. Size—20.5× 14.7 C.M. Character--Oriya. Date of copy—Not mentioned. Complete. Condition—Not so good. Find spot—America Baptist Mission, Balasore.

Text—Same as in Cat. No. O. L/322 (B) catalogued previously.

There are six pages containing Daśāvatāra and Other Bhajanas by different authors.

Digitized by PPRACHIN, SOA

A) ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଆନ ଯେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଧ୍ୟାନ ଆନନ୍ଦ କର ଭାବନା ।
ବ୍ରଜାନନ୍ଦ ଦାସ କରଅଛି ଆଶ ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷକୁ ସିନା ॥
ହୋ ମନ ।

× × ×

B) ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ମନ ପବନ ନିଗମେ ଛାଡ଼ି ଶୂନ୍ୟ ପରେ ବାସ ।
ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଚରଣେ ଶରଣ **ଗୋପାଳ** ଏ **କୃଷ୍ଣଦାସ** ହେ ॥

× × ×

C) ଲଲାଟ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ କର ତୁ ଧ୍ୟାନ,
ନିରତେ ଖେଳୁଛି ମନ ପବନ ।
ପବନ ସଙ୍ଗତେ କର ଗମନ
ତୁ ଜ୍ୟୋତିରେ ମିଶିବୁ ରେ ।
ଲୋକନାଥିଆ ଯେ ଅଟଇ ବାଇ
ହରି ସେବକ ହରି ରସ ଖାଇ ।
ରହିଥିବୁ ପାଦପଦ୍ମକୁ ଧ୍ୟାଇ
ତୁ ଅବଶ୍ୟ ତରିବୁରେ ।

× × ×

D) ପୁତ୍ର ଧନ ଦାରା ସମ୍ପତ୍ତି ସପନେ ଯେସନ୍ତେ ଆବୃତ୍ତି
ଅସତ୍ୟେ ନଭୁଲ ମତ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ସିନା ରେ ।
ନୃପକୁଳ ଶିରୋମଣି ଗୋପୀନାଥ ଭଣବ ଭଣି
ଏଭବ ଭବ-ତରଣୀ ହରିନାମ ଶାଖାରେ ।

E) ଆରେ ମନ ମାୟାରେ ଭୁଲନାରେ
ଚାଲ ମନ ବୃନ୍ଦାବନକୁ ତୁ ।
ସୁତ ଦାରା ଧନ ମିଥ୍ୟା ଏଥେ ମୁହ ଛନ୍ନ
ମୋହର ବୋଲ ତୁ କରିଛୁ ହେବୁ
ଯମ ଯାତନାକୁ କମ୍ପା ନ ଡରୁ ।

× × ×

ବ୍ରଜକୁ ଯାଇ ତୁ ଶ୍ରୀରାଧାକୁଣ୍ଡେ
ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼ାଇ ରାମ ନାମ ତୁଣ୍ଡେ ।
ଡଂରେ ଡାକ ପାପ ନରଖ ପିଣ୍ଡେ
ତୁ ହେବୁ ତୋଷ ମନରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନୃପ ନରସିଂହ କହ୍ନି;
ଶୁଣ ମୂଢ଼ ମନ ଭୁଲ୍ଲି ।
ଅକାରଣେ ହେତୁ ନବଳା ମତି,
ବ୍ରଜବାସୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କର ପ୍ରୀତି ।
ଏ ଜୀବକୁ ଆନେ ନାହିଁନା ଗତି ନସ
ସାଧୁ ସଙ୍ଗ ବିନାରେ ।

46

Cat. No. O.L./1435 (A)

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ

With translation

By ଧରଣୀଧର ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—22. Size—36.1 × 3.4 C.M. Each side contains 3 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Presented by Lingarāj Sāhu. At. Pathuriāpadā, Banki, Dt. Cuttack.

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନ ପ୍ରସନ୍ନ କରଣ ମନ
ରାଧାର ବିଚ୍ଛେଦେ କୃଷ୍ଣ ବାଉଳ ହୋଇ,
ହରିବ ବିଷୟ ତାପ ବହ୍ନିକି ଯେସନେ ଆପ
ଲଭିବ ପରମ ସୁଖ ହରଷ ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଦ୍ମ ଚରଣ,
କଙ୍କର ଧରଣୀଧର ପଶେ ଶରଣ ।

There are some folia containing ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ by Upendra Bhanja with Commentary towards the end of the manuscript.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

47

Cat. No. O.L./599

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By—ଜୟଦେବ

With Oriya Poetry translation

By ଉଦ୍ଧବ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia 231. Size—27.3×3 C.M. Character-Oriya. Date of the Copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Madhupur, Dt. Cuttack.

Text - Same as in Cat. No. O.L./139 and 302 catalogued previously.

Colophon—ସମାପ୍ତୋଽୟଂ ଗ୍ରନ୍ଥଃ ଶ୍ରୀରାଧାମୋହନେନ ଜୟତଃ ।
ଶ୍ରୀମଜ୍ଜଗନ୍ନାଥାୟ ନମଃ ।

48

Cat. No. Or. Ms/99

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ

With Oriya Poetry translation

By ବନଗୀ ଦାସ

Substance – Paper. No. of pages—261. Size—34.5×22.8 C.M. Character – Oriya. Date of copy – 1954. Complete. Condition—good. Find spot – Puri town.

Beginning—ଗୀତଗୋବନ୍ଦ, ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଶ୍ରୀରାମ—

ଜୟନ୍ତୁ ଜୟ ଆଦ୍ୟ ମୂଳ । ଜୟ ଅନାଦ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥୂଳ ॥
ଅପାର ମହିମା ମୁରାରି । କେ କହିପାରେ ଅନ୍ତ କରି ॥
ଅରୂପରୂପ ପରକାଶ । ବୋଲଇ ବସୁଦେବ ଶିଷ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମଥୁରାପୁରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ । ଗୋପକୁ ଆଇଲ ପଳାଇ ॥
ନନ୍ଦ ମନ୍ଦିରେ ସୁଖେ ହରି । ବାଳୁତ ଭାବେ ଲୀଳା କରି ॥

\+ \+ \+

ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ଅର୍ଥ । ଛନ୍ଦିବ ଅଧା ମତେ ଗୀତ ॥
ଚୌବିଶଗାଥା ଗୀତ ମତେ । ବାଅସ୍ତରି ଶ୍ଳୋକ ଅଛି ତ୍ତେ ॥
ଲେଖନ କରନ୍ତି ଗୋସାଇଁ । ଅର୍ଥ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ମୁହିଁ ॥
ଏ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋରେ । ଜୟଯୁକ୍ତ ହେଉ ତୁମ୍ଭରେ ॥
ଶ୍ରୀରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ । କଙ୍କର ଭାବେଣ ଶରଣ ॥
ମୁଁ ତ ବଜରି ଦାସ ପଶେ ! ଆରତ ଭବଭୟ ନାଶେ ॥

× × ×

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ଅର୍ଥମାନ । ମୋ ହୃଦେ ହୋଇବ ପ୍ରସନ୍ନ ॥
ଅର୍ଥ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ଗୀତ । ଅଧା ମୁଁ କରିବ ଉକତ ॥
ତୁ ମତେ କର ଗୋ ସଦୟେ । ମୁଁ ତୁମ ନନ୍ଦନ ଗୋ ମାୟେ ॥
ଶୁଣ ସୁଜନଜନ ମାନେ । ଯେ ଅର୍ଥଗୋବିନ୍ଦ ଲେଖନେ ॥

× × ×

End—

ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିଆ ଯେତେ ଲୋକ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଚରଣ ସେବକ ॥
ତାଙ୍କ ଚରଣ ଯୁଗଧରି । ହୋଇବ ଭବସିନ୍ଧୁ ପାରି ॥
ଏହି ଭରସା ବିନୁ ଆନ । ମୋହର ନାହିଁଟି ସୁଜନ ॥
ଧ୍ରୁବ ବଚନ ଏ ପ୍ରକାଶ । ଚଉଶ ଗାଥା ହୁଏ ଶେଷ ॥
ବାସ୍ତରି ଶ୍ଳୋକର ସହିତେ । ସବୁରି ଅର୍ଥ ଅଛି ଏଥେ ॥
ବଜରି ଦାସ ମୂଢ଼ ବାଣୀ । ଅଶୋକଖୋଲା ଗଡ଼େ ରହି ॥
ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ରାଜାଙ୍କର । ଏକୋଣଇଶ ଅଙ୍କରେ ଆର ॥
କୁମ୍ଭ ପନ୍ଦର ଦିନ ଅନ୍ତେ । ବଡ଼ିଲି ଲେଖନ ଏ ପୁସ୍ତେ ॥
ଗାଇବା ଭାଗବତ ଦାଶ । ବୋଲେ ବଜରି ମୂଢ଼ ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଅର୍ଥ ଗୋବିନ୍ଦେ ସରସକାବ୍ୟେ ମହାଗ୍ରନ୍ଥେ ସୁଚୀଗାଥା ବର୍ଣ୍ଣନେ ମୂଢ ବଜରି ଦାସେନ କୃତୌ ନାମ ସପ୍ତବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେଭଙ୍ଗୋ ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନ ଦିଦ୍ୟତେ ॥

ସମାପ୍ତୋଽୟଂ ଗ୍ରନ୍ଥଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

49

Cat. No. OL/773 (A)

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ
With Oriya Poetry translation
By ବଜରୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—49. Size– 18.2×4 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th Century. A.D. Complete upto 15th Adhyāya. Condition—good. Find spot—Gāredi Pānchāna, P. S. Balipātanā, Dt. Puri.

Text - Same as in Cat. No. Or. Ms./99.
No Colophon.

50

Cat. No. O.L./1041

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ

By ଜୟଦେବ
With Oriya Poetry translation
By ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ

Substance–Palm leaf. No. of folia—28. Size 30×3.5 C.M. Character—Oriya. Date of copy-C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—slightly worm eaten. Find spot—Ranasimhapur, P.S. Bhubaneswar, Dt. Puri. Name of the scribe - Bāidhar Bhoi of Mahukāsāhi.

Beginning——

ଆଗେର ସାଙ୍ଗ ମହାପ୍ରଭୁ ଦଶ ଅବତାର ହୋଇ·····ଦୁଷ୍ଟ ନିବାରଣ ଓ ଭୂଭାର ହରଣ କରି ସଂସାରେ ଯଶକୀର୍ତ୍ତି ରଖିଥିଲେ । ଆଗେର ସାଙ୍ଗ ୍ କପରି ଦଶ ଅବତାର ହୋଇ ଯଶ ରଖିଥିଲେ ତାହା କହିବ । ପ୍ରଥମେ ବେଦକୁ ଧରନ୍ତେ ବେଦକୁ ଉଧାରଣ କରିବାରୁ ମନ୍ଦର ପର୍ବତକୁ ପୃଷ୍ଠରେ ବହିଂ ଥିବାରୁ ଜଗତ ବହତେ । ଭୂମି ପାତାଳ ଗମିଥିବାରୁ ଦନ୍ତାଗ୍ରେ ପୃଥ୍ୱୀ ଧରିଥିଲେ । ଭୂଗୋଳ ମୁଦ ବହୁତେ । ହିରଣ୍ୟ କଶିପୁକୁ ନଖରେ ବିଦାରଣ କରିଥିବାରୁ ଦୈତ୍ୟାନାଂ ଦାରପୁତେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End---

ଆରେ ସାଙ୍ଗ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦରେ ଜୟଦେବ କବି ଭଗବାନଙ୍କ ଦଶଅବତାର ରୂପ ଓ ଯଶ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ତାହା ପଢିଲେ ଶୁଣିଲେ ସଂସାର ତାପରୁ ମୋକ୍ଷ ହେବ । ତାହା ପ୍ରାକୃତରେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ବୁଝାଇବା । ଭଜନରେ କବି କହିଲେ ଏହା ମୁଁ ପ୍ରାକୃତ ପଦେ କଲି ବ୍ୟକତ ।

ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ପାଦେ ସେ ଚିତ୍ତ
ଆହେ ସୁଜନଜନ,
ଅପରାଧ ନଘେନ,
ଦ୍ୱିଜ ଚୈତନ୍ୟ ପଦ ରଚିତ ।

Colophon——

ମହୁକା ସାହି ବାଇଧର ହେଇର ଏ ଗୀତ । କାହାରି ଦାବି ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ।

51

Cat. No. Or.Ms/186

ଗୀତପ୍ରକାଶ ବୋଲି

By ଗିରିଗଦାଧର ଦାସ

Substance—Paper No. of pages—21. Size—30.7×21 C.M. Each page contains 11 to 22 lines. Character—Oriya. Date of copy—1968 A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Basantapur, Dt, Puri.

ଗୀତପ୍ରକାଶ ବୋଲି କହି (ବା) ଶୁଣ,
ହରିହର ରସେ ଯେଉଁ ରସେଣ ।
ବନ୍ଦଇ ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦ,
ଗଙ୍ଗା ତରଙ୍ଗ ଯହିଁ ମକରନ୍ଦ ।

× × ×

ବେଦବାଣୀରେ ଯେ ଗୀତ ପ୍ରକାଶ,
ଅଜ୍ଞ ଲୋକେ ତହିଁ ନୋହେ ବିଶ୍ୱାସ ।
ତେଣୁ କରି ତାହା ଦେଶ ଭାଷାରେଁ;
କରିବି ସର୍ବଜନ ବୁଝିବାରେ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶୁଣ ଗୀତମାନ ଏସନ ସ୍ୱନ୍ତ,
ଗିତ୍‌ଗଦାଧର ଦାସ ଭଣନ୍ତି ।

× × ×

ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ବୁଝିବା ପାଇଂ,
ଗଦାଧର ଦାସ ଭାଷା ମିଶାଇ ।
ରଚିଲେ ସକଳ ଗୀତ ପ୍ରକାର,
ସୁଜନେ ସନ୍ତୋଷ ମନେ ବିଚାର ।

ଇତି ସଙ୍ଗୀତ ବୋଲି ସପ୍ତମ ସମାପ୍ତ ।

No colophon.

52

Cat. No. OL/82

ଗୀତ, ଭଜନ

By different poets.

Substance—Palm leaf. No. of folia–206. Size-36.8×3.3 C. M. Character–Oriya. Date of Copy–C. 18th century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot–Baripada. Dt. Mayurbhanja.

Language–Oriya and some verse with mixed Bengali.

ରସିକେର ବାଲ୍ୟ ବିବରନ
ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ଶ୍ରୀଚରନ
ମାଥାଏ କରି ଭୂଷନ
ଗାଏ ରସମୟୂର ନନ୍ଦନ ।

+ + +

ଶ୍ରୀଜଙ୍ଗ ବୋଲିୟାଂ ଗ୍ରାମ ଅତି ଦିବ୍ୟ ସ୍ଥାନ
ରାମପ୍ରସାଦ ବୋଲିୟଂା ଛିଲ ଭାଗ୍ୟବାନ
ଦ୍ରୋପଦୀ ବୋଲିୟାଂ ପତ୍ନୀ ପତିବ୍ରତା
ଶ୍ରୀଷ୍ଣ କରନ କୁଲେ ତାର ଜନ୍ମ ବିଖ୍ୟାତା
ତାହାର ଉଦରେ ଜାତ ଦୀନ ଶ୍ୟାମଦାସ
ବାଲ୍ୟ ହଇତେ ତାର ହୃଦେ ରସିକ ପ୍ରକାଶ ।

× × ×

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

53

Catalogue No.OL/179 B

ଗୀତା

By ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ପର୍ଶୁରାମ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia—13. Size 41.9×4.3 C.M. Each side contains 3 to 6 lines. Character – Oriya. Date of Copy – C. 18th Century A.D. Complete. Condition – good. Find spot – Puri town.

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଉବାଚ—

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲଇଂ ହରି କଥାଏ ପୁଛଇଂ ।
ଶୁଣିମା ହେ ସାବଧାନେ କମଳାର ସାଇଂ ॥

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତର ପତି ।
ପୃଥୀର ଧାରଣ ନାଥ ଶୂନ୍ୟେ ତୋର ସ୍ଥିତି ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମଂଗ୍ୟାଂନ ଗୀତାସୁ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ପର୍ଶୁରାମ ଦାସ କୃତେ୍ୟ ନାମ ପ୍ରଥମ ଆବରଣ ।

ସନ୍ଥଜନଙ୍କ ଚରଣେ ଶରଣ । ପ୍ରଶୁରାମ ଦାସ ତହିଂ ଶରଣ ॥

In all the Chapters the name of the poet is found as Parśurāma Dāsa but in the 1st Chapter the name of Śrīnivāsa is described as author of the work.

ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂ ଜନମାନେ ମୋର ନଧରିବ ଦୋଷ ।
ଭୂମ୍ଭପାଦେ ଶରଣ ବ୍ରାହ୍ମଂଣ ଶ୍ରୀନିବାସ ଦାସ ॥

54

Cat. No. O.L/877

ଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତ

Substance—Palm leaf. No. of folia-116. Size-16X3.4 C.M. Character--Oriya. Date of copy – C. 18th Century A.D. Incomplete. Condition—some folia are badly worm eaten. Find spot—Presented by Dharani Dāsa, Village – Pāṇikatā, P.O – Jhinti, Dist. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ଗଣେଶାୟ ନମଂ । ଗୀତା ଲେଖ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରସନ ମୁଖଂ ଦେଖି
ଗରୁଡ଼ ଯୋଡ଼ିଲେ କର ।
ପୁରୁବ କଥାଏ ଅପ୍ରାଧେ ଅକୋପି
କହିବା ସାବଧାନେ କର ।
ପଦବ୍ରହ୍ମା ନାରଦ ଶିବ ସନାତନ
ଭୃଗୁ ପାରେଶର ଆଦି ।
ନଣ୍ଡୁ କଶିବ (?)ଋଷିଗଣ ସମସ୍ତେ
ପାଶେ ଅଛନ୍ତି ଅଛାଦି ।
ଅମରଗଣ ଯେନି ମଘବାନ
ଦ୍ରଶନ କଲେକ ଯାଇ ।
ମାରୁତ୍ୟା···ତକେ ଥୋଇଣ
ବହୁତ ବିନସ୍ତି ହୋଇ ।

× × ×

ଦଣ୍ଡଧାଳ ଶୋଇ ଶିରେ କର ଦେଇ
···ଶିରେ ଝାଉଂଳଲେ କର ।
ଦୀନ ଅଚ୍ୟୁତ ଶାହ୍ନି ଶାହ୍ନି ମାଗଇ
ହୋଇଣି ଅତି କାଙ୍କର ।

There are some folia containing some mantras towards the end of the manuscript.

No Colophon.

55

Cat. No. O.L./3

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia- 98. Size—29.4 × 3.5 C.M. Character—Oriya. Date of copy—16th regnal year of Divyasimha Deva II of Khurda dynasty Sana 1276 Sāla or 1867 A.D. Complete. Condition—Not so good. Find spot—Puri town. Name of the scribe—Gaurahari.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ଶୁଣନ୍ତି ଗୀତାଗ୍ରନ୍ଥ ସାରସ୍ୱତ ।
ସେ ଯୋଗ ବଳରାମ ଦାସ ଭଣଇ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଶ୍ରୀହରିଂକ ଯେନି ଭୃଗୁଗସୁ ପାଣ୍ଡବ ପ୍ରବେଶ ରଣରଙ୍ଗ ସ୍ଥାନ ।
ଖ୍ରିଷ୍ଟୁ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ଆସି ମିଳନ୍ତି କୌରବମାନ ॥
ଏସନକ ସମୟେ ବ୍ୟାସମୁନି ଆସି ବିଜୟେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପାସ ।
କଲ୍ୟାଣ କର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖିବୁଟିକି ଆସ ॥

End --

ପୂର୍ଣ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ଶୋକ ରୋଗ ପୂର୍ଣ୍ୟ ପରକାଶ,
ନୀଳମୁଖେ ଗୃହ୍ୱଂ ଭଣେ ବଳରାମ ଦାସ ।
ମନ୍ତ୍ରୀବର ମାହାପାତ୍ର ସୋମନାଥ ନାମ,
ତାହାଙ୍କର ତନୟେ ମୁ ନାମ ବଳରାମ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଠାକୁରେ ସଦୟା ମୋତେ କଲେ,
ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ବଳରାମ ହେବ ଚିତେ ଗଲେ ।
ଏକ ଜନ୍ମେ ସମିଦ୍ଧ୍ୟ ନୋହିଲ ସିଦ୍ଧ୍ୟ ସର୍ବଥା,
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ସେହୁ ହୁଅଇ ଭକ୍ତ ଗ୍ୟାଂତା ।
ଜାଣିଲା ଭଗତ ଇହ ପରଲୋକେ ସୁଖୀ,
ଜଗନ୍ନାଥ ସେବା ବଳରାମ ଦାସ ଲେଖି ।

ଇତି ଶ୍ରୀଭଗବଦ୍ ଗୀତା ପ୍ରାକୃତ ବନ୍ଧେ ଗୁଣ କର୍ମ ଭେଦ ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ ।

There are some folia containing the 'ଗୀତାମାହାତ୍ମ୍ୟ' in poetry form written by one Gauranga towards the end of the manuscript.

ଭଗବତ ଗୀତା ନରେ କର ଚିନ୍ତା ସୁଗତି ଜ୍ଞାନ ଲଭିବ,
ହରି ଆଶ୍ରେ କରି ଭଜୁ ଯିବ ତରି ନିର୍ମଳ ଭକ୍ତ ମିଳିବ ।

+ + +

ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ନିରକାର ବ୍ରହ୍ମଂ ଆରତ ତ୍ରାଣ ଗୋସାଇଁ,
ଭଣିଲେ ଅଧମ ଗୌରଙ୍ଗ ହରି ରଖ ପ୍ରଭୁ ଚରଣ ଯୋଡ଼ିଇ ।

Colophon

ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବ ନୃପତି ଷୋଳ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨ଶ ୭୭ ସାଲ ସିଂହ ୨୮ ଦିନ ସୁମବାରବେଳ ପ୍ରହରକ ଭିତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Post Colophon

ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖିତଂ । ମମ ଦୋଷ ନ ଦିଦ୍ୟତେ ।

ଭୀମସ୍ୟାପି············

ହେ ସାଧୂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରେଇବା ହେବେ । ଲେଖ୍ନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ଶରଣ । ଶ୍ରୀ ନିରାକାର ପରଂବ୍ରହ୍ମ । ଅଲେଖ ସ୍ୱାମୀ ଆରତତ୍ରାଣ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଅଧମ ନିଆଶ୍ରିପୁ ଗୌରହରି ବିଧାରକୁ । ଶ୍ରୀଅଲେଖ ପୁରୁଷ ଶରଣ ରଖିବେ ଦୀନଜନମାନଙ୍କୁ ।

There are four folia containing ଅଲେଖବ୍ରହ୍ମ written by Jagannātha Dāsa at the beginning of the manuscript.

ବଡ଼ ଦେଉଳକୁ ଦେଲି ଅନାଇ,
ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ ଅଛନ୍ତି ରହି ।
ପଦ୍ମ କେଦ୍ୟାତି ସ୍ୱରୂ ଦେଉଳ କମ,
ତହିଂ ଅଛନ୍ତି ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ।
ଦ୍ୱାର ନାହିଂ ଫୁଟି ଦିଶୁଚି ଦେହ,
ତୃଷ୍ଣା ଶ୍ରଙ୍ଖି ଗୁଡ଼ିଗଲା ମୋହ ।
X X X
···ଶ୍ରୀଭୁଜ କୋଳାଗ୍ରତ ଲଗେଠେ,
ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଭଣିଲେ ସନ୍ଥଜନଙ୍କ ବାଟେ ।

56

Cat. No. O.L./878

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—74. Size—33.9×3.6 C. M. Character—Oriya. Date of the copy—C. 19th Century. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Bhāpur, Dt. Dhenkanāl. Name of the scribe—Lavaṇi Kisore Dāsa.

Text same as in Cat. No. O.L./3 catalogued previously.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—

ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ, ଶ୍ରୀ ପରମହଂସ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ, ଶ୍ରୀରାଧାକାନ୍ତ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ। ଶ୍ରୀରାଧାକାନ୍ତ ରଖିବେ ଅଧମ······ଲବଣି କଶୋର ଦାସଙ୍କୁ। ମୁ ତ ଅଧମ ଦୁରାତ୍ମର ପଣ୍ଡିତ ବାଳୁତ ତୁଷ ବୁଦ୍ଧି।

Post colophon

ଅ୨୭ଙ୍କ ମୀନ ଦି୨୧ନେ ଶୁକ୍ରବାରେ ବେଳ ଦ୧୨ଣ୍ଡ ଲ ୨୪ ଘାଟେର·····
ଗ୍ରାମରେ ଲେଖା ହଲା। ଏ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟା ପଦ ଦଶଶ ପଞ୍ଚଷଠୀ ପଦ।

57

Cat. No. OL/972 (A)

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance–Palm leaf. No. of folia–70. Size–28.5× 3.3 C.M. Character-Oriya. Date of the copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Presented by Sri Krsna Chandra Dāsa, Village—Bāchharā, Nuāgāon, Dt. Puri.

Text–Same as in Cat. No.O.L./3 catalogued previously.

No Colophon

58

Cat. No. O.L./1325

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance– Palm leaf. No. of folia—80. Size—28.8× 3 C. M. Character—Oriya. Each side contains 4 to 5 lines. Date of copy— C. 19th century A. D. Complete. Condition— Not good. Find spot— Presented by Somanātha Misra, Vill/P.O. Kotapallā, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନୀଳଗର ବଇକୁଣ୍ଠପୁ ସ୍ୱାମୀ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ମକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ହାର ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ହସ୍ତ ॥
ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥୂଳ ଯୋଗ ଦ୍ୱୈଗ ଏ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶ ।
ନୀଳରୂପ ଦେଖି ଭଣେ ବଳରାମ ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭଗବତ ଗୀତା ସୂପନିଷତ୍ସୁ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟାୟାଂ ଯୋଗ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ଛୁଣ ସଂଶୟେ ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon

ଭୀମସ୍ୟାପି·········ନ ବିଦ୍ୟତେ । ଭଗବତ ଗୀତା ଅଷ୍ଟାଦଶ ମାଗତ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବ ନନ୍ଦଗୋପା·····ଧାମରେ ଏ ଗୀତା ପୋସ୍ତକ ସମାପତ ।

59

Cat No. OL/1348

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—100. Size—37.1X 3.4 C.M. Each side contains 2 to 3 lines. Character—Oriya. Date of copy—C.18th Century A.D. Complete. Condition-Not so good. Findspot—Talanga, P. S. - Bhadrak, Dist. Balasore.

The text same as in Cat. No. O.L./1325.

No Colophon.

60

Cat. No. O. L./1512

ଗୀତାନୁବାଦ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 148. Size 21.7× 3.5 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy-1901 A.D. Complete. Condition—good. Find spot—The National Archives, Janpath, New Delhi. Name of the scribe--Nilakantha Mahanty, Sambalpur.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସ୍ଥୂଳଶୂନ୍ୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେତ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ।
ନିଜରୂପ ଦେଖି ଭଣେ ବଳରାମ ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଭଗବତ ଗୀତାସୁଂ ସୂପନିଷତ୍ସୁ ବ୍ରହ୍ମଂ ବିଦ୍ୟାୟାଂ ଯୋଗ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ସାତ୍ତ୍ୱିକ୍ୟ ରାଜ ତାମସ ଭଗତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମୋ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପି·········ନ ବିଦ୍ୟତେ ।

ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବେ । ଅଧମ ମାଳକଣ୍ଠ ମାହାନ୍ତିଂକୁ ଦୋଷ ନଦେବ । ଯାହା ଆଦ୍ଦର୍ଶେ ଥିଲ ତାହା ଲେଖିଲି । ସନ ୧୯୦୧ ସାଲ କାର୍ତ୍ତିକ କୃଷ୍ଣ ୦।୬ ବାରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ବଡ଼ିଲା ସମ୍ବଲପୁର ଗ୍ରାମରେ ।

61

Cat. No. OL/808 (A)

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣ ସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—114. Size—20.8X 3.3 C.M. Character—Oriya. Date of the copy—2-1-1947. Complete. Condition—Not so bad. Findspot—Paralakhemendi, Dist—Ganjam. Name of the scribe—Gopīnātha Rājaguru.

Beginning—

ଶ୍ରୀଗଣେଶାୟ ନମଃ । ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ହାତ,
ମୋ ହୃଦ ପଦ୍ମମଧ୍ୟେ ପୁରାଅ ଗୀତା ଅର୍ଥ ।
ଏଥି ଅନ୍ତେ ହସ୍ତିନା ମଣ୍ଡଳ ନରସାଇଂ,
ପୁଚ୍ଛିଲେ ସଞ୍ଜୟଙ୍କ ମୁଖକୁ ଅନାଇଂ ।
ଧର୍ମଭୂମି କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର ସୁତେ,
ଗୋଟିତ ହେଲେ ଜୁଝି ରାଜ୍ୟ ନେବା ଶତ୍ତେ ।
ପାଣ୍ଡୁ ସୁତେ ଥିଲେ ତ ସଇନ୍ୟ ଗୋଟିଆଇ,
କି କଲେ ତାହା ମୋତେ କହତ ଜଣାଇ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

× × ×

ପରସର ସୁତ ବ୍ୟାସ ମହା ଋଷି,
କହଇ କୃଷ୍ଣ ସିଂହ ନରେଶ ଗୀତ ରଚି ।

End—

ଅର୍ଜୁନ ଜ୍ଞାନ ଦାତା ପ୍ରଦ୍ୟୁମନ ପିତା,
ମୋହୃଦ ପଦ୍ମ ମଧେ ବଢ଼ାଇ ବିବେକତା ।
ପଦ୍ମନାଭ ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମ ରସେ,
ରହାଅ କୃଷ୍ଣ ସିଂହ ମାନସ ଭୃଙ୍ଗ ତୋଷେ ।

Colophon

ଶ୍ରୀମସ୍ୟାଽପି ରଣେ ଭଙ୍ଗୋ···

ଏ ପୁସ୍ତକର ମୂଲ୍ୟ ସଦାପଠନ । ଶକାବ୍ଦ ୧୮୬୮ ଧନୁମାସ ସମ୍ବର ଦଶମୀ ଗୁରୁବାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଗୋପୀନାଥ ରାଜଗୁରୁ । ୨।୧/୧୯୪୭ ।

62

Cat. No. O.L./809

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—97. Size—21.5×4.2 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 20th century A.D. Complete. Condition—good. Findspot—Parlakhemundi, Dist. Ganjam. Name of the Scribe-Lachhamana Dāsa.

Text--Same as in the Cat. No. O.L/808 (A) catalogued previously.

Colophon—

ଶ୍ରୀମସ୍ୟାପି ରଣେଭଙ୍ଗୋ···
ବିକାରି ନାମଧେୟୁ ସମ୍ବତ୍ସରେ ।

ବୈଶାଖ କୃଷ୍ଣ ୯, ୧ବାରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ଖଲ୍ଲିକୋଟ ମଣ୍ଡଳଶାସନ ଲଛମନ ଦାସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଲେଖିଲେ । ଏ ପୋସ୍ତକ ହରିକୃଷ୍ଣ ରାଜଗୁରୁଙ୍କର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

63

Cat. No. O.L./971(A).

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣସିଂହ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 81. Size—21.8×4.1 C.M. Character – Oriya. Date of copy – 14th regnal year of Mukundadev III- Sana 1300 Sāla or 1891 A.D. Complete. Condition— Worm eaten. Find spot – Bhubaneswar, Dt. Puri. Name of the scribe—Gadādhara Brahmā.

Text same as in Cat. No. O.L./808. (A) discussed previously.

Colophon—ଏ ପୋସ୍ତକ ଲେଖା ବଡ଼ିକି ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜେ ସମସ୍ତ ୧୪ଅଙ୍କ ସନ ୧୩୦୦ ସାଲ ବୃଷଭ ଦି ୨୦ନ ଦେବସ୍ନାନ ପୌର୍ଣ୍ଣମୀ ମଙ୍ଗଳବାରେ ଦିବା ଘ୨ଣ୍ଟାଠାରେ । ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଶରଣ ।

Post Colophon—

ବିପ୍ରବର ଗଦାଧର ବ୍ରହ୍ମା ଏତା ଲିଖିତ । ଶ୍ରୀ ହରୟେ ନମଃ ।

64

Cat. No. O. L./1175

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—101. Size— 21.× 3.3 C. M. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A. D. Complete. Condition – good. Find spot—Gadamānitri, P. S. Beguniā Dist. Puri.

Text—Same as in Cat. No. O.L/808 (A) discussed previously.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

65

Cat. No. O. L./1322

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣ ସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—70. Size—20.8× 3.3 C. M. Each side contains 5 to 6 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Kotapallā, P. S. Khurdha, Dt. Puri.

ଭଗବତ ଗୀତା ସ୍ମିତି ସଂଶୟ ନାମ,
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟା ମୁନିଙ୍କ ଉତ୍ତମ ।
ବେଦବ୍ୟାସ ସତ୍ୟବତୀଙ୍କର ସୁତ,
ମହା ସନ୍ତୋଷରେ ଶେଷ କଲେ ଗୀତ ।
ଆହେ ନବ ଜଳଦ ତମାଲ ବରନ,
ପୀତବାସ ଶିଖିପୁଚ୍ଛକ ମଣ୍ଡନ ।
ମୁରଲୀ ବଦନସ୍ଥା ଗୋକୁଳ କଳାକର,
ଦୁଃଖିମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣର ଈଶ୍ୱର ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଜ୍ଞାନ ଦାତା ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ପିତା,
ମୋ ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଫୁରୁଅ ବିବେକତା ।
ପଦ୍ମଲଭ ଭୃଙ୍ଗ ପଦ୍ମପାଦ ରସେ,
ରସାଅ କୃଷ୍ଣସିଂହ ମାନସଭୃଙ୍ଗ ତୋଷେ ।

No Colophon.

66

Cat. No. O.L./1506

ଗୀତାନୁବାଦ

By କୃଷ୍ଣ ସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—96. Size—18.8× 3.5 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character – Oriya. Date of Copy—1891 A.D.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Complete. Condition—Slightly worm eaten. Find spot—Presented by Mahanta Sītā Rāma Dāsa, Devī Matha, Paralakhemindi, Dist. Ganjam. Name of the Scribe—Bhāgirathi Ratha, Village—Raghunāthpur, Athagarha, Dt. Ganjam.

ପଦ୍ମନାଭ ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମ ରସେ ।
ରସାଅ କୃଷ୍ଣସିଂହ ମାନସଭୃଙ୍ଗ ତୋଷେ ॥

Colophon—ଶ୍ରୀମସ୍ୟାପି······ନ ବଦ୍ୟତେ ।
୧୮୯୧ସମ୍ବସ୍ତରକୁ ସମାନ ହେବା ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅ୧୩ଙ୍କ ମାର୍ଗଶୀର୍ଷ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱା୧୪ ବା ୫ରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଆଠଗଡ଼ ରାଜଧାନୀ, ରଘୁନାଥପୁର ରହଣି ଭାଗୀରଥି ରଥେନ ଲିଖିତଂ ମିଦଂ ପୁସ୍ତକଂ । ଶ୍ରୀ ।

67

Cat. No. O.L. 1151 (A)

ଗୀତାନୁବାଦ

By ସାଧୁଚରଣ ଦାସ

Substance– Palm leaf. No. of folia--93. Size—19×3.5 C. M. Character-Oriya. Date of Copy—34th regnal year of Mukundadev III of Khurdha Dynasty, Sana 1317 sāla or 1908 A.D. Complete. Condition—Not so good. Findspot--Bhubaneswar, Dt. Puri. Name of the scribe-Gopāla Khuntiā, Village—Dāndimāla, Kalisvara, Kilīa, Khurdha, Dt. Cuttack.

Beginning—ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବ ଶରଣ ।

ନମଇ ଭଗବତ ଗୀତା ଶ୍ରୁତି ।
ଭଗବାନ ବ୍ୟାସ ଋଷି ପ୍ରଭୃତି ॥
ଅନୁଷ୍ଟୁପାନୁଷ୍ଟୁଛନ୍ଦାସି ।
ନର ପ୍ରକୃତି ପରଂବ୍ରହ୍ମରାଶି ॥
ସୁତ ବେଣୁଧର ହରି ଦେବତା ।
ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ବୀଜ ଅନ୍ତକ ସ୍ଥିତା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପରିବାଣାସ୍ତୁ ସାଧୁ ଶକ୍ତିରୂପିଣୀ ।
　　ହୃଦୟୁ ନିର୍ମଳ କରିବ ସ୍ଥାପି ॥
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଉପଦେଶ କାରଣେ ।
　　ବିନଯୋଗ ଯେ ଅଟଇ ବିଧାନେ ॥

× × ×

ବ୍ୟାସ ମୁନି ପୁରାତନ ଗ୍ରଥିତ ।
　　ତହିଂ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥାପି ମହାଭାରତ ॥
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟା ଅମୃତ ସ୍ରବେ ।
　　ମନେ ଧରିଲେ ଭକତି ହି ଲଭେ ॥
ଏହୁ ଭଗବତ ଗୀତା ଅଭ୍ୟାସ ।
　　ଭାବେ ଭଣେ ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ॥

× × ×

ଶୁଣ ସୁଜନେ ଗୀତା ରସ ।
　　କହେ ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ॥
ଏ ଭଗବତ ଗୀତା ଛନ୍ଦ ।
　　ବ୍ୟାସେ ନପାଇ ହେଲେ ଦ୍ୱନ୍ଦ ॥

\+ + +

ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ଭଣି ।
　　ସାହ୍ୟ କରିବେ ରଘୁମଣି ॥
ଏ ଭଗବତ ଗୀତା ରସ ।
　　ସଂସାର ଅର୍ଥେ ଏ ପ୍ରକାଶ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲା ।
　　ଶୁଣ ସୁଜନେ ଏହି ମାଳା ॥
ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟା ହେଲା ଶେଷ ।
　　ଭଣେ ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ॥

End –

ସୁଜନେ ନଧରିବ ଦୋଷ ।
　　ଭଣେ ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ॥
ପ୍ରଥମେ ସନ୍ୟ ଦରଶନ ।
　　ଦ୍ୱିତୀୟେ ସାଙ୍ଖ ଯୋଗ ଜାଣ ॥
ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଯୋଗ କହି ।
　　ଚତୁର୍ଥେ ସନ୍ୟାସ ଯୋଗ ହିଂ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

\+ \+ \+

ସାଧୁଚରଣ ଦାସ ଭଣି ।

ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରସନ୍ନରେ ଜାଣି ॥

Colophon—

ଏ ଗୀତା ସଦାଜପ୍ୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବୀର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବ କୋଟି କର୍ଣ୍ଣାଟ କଲବର୍ଗେଶ୍ୱର ବୀର ବୀରାଧିବୀର ପ୍ରତାପ ଶ୍ରୀ ବାଳମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଙ୍କଙ୍କ ସ୍ନ ୧୩୧୭ ସାଲେ ମିଥୁନ ଆଠ ଦିନେ ବେଳ ଦୁଇ ପ୍ରହରଠାରେ ଲେଖା ସରିଲା ।

Post colophon—

ଏ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରୀ କପିଳ ମୁନି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବକ ଦକ୍ଷିଣ ବାଡ ମହାସ୍ୱାଆର ହରିହର ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କର । ଏ ପୁସ୍ତକ ମାଗିନେଇ ଯେ ଗ୍ରହଣ କରି ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ରଖିବ ନଦେବ ତାହାଙ୍କ ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ରୌରବ ନର୍କରେ ପଡ଼ିବେ । ଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖନକାର ଘର ଜିଲ୍ଲା କଟକ, କଟକ ଝୋରିଆ, ସାକିନ ଦାଣ୍ଡିମାଳ ଶ୍ରୀକଳେଶ୍ୱର ନିବାସୀ ଗୋପାଳ ଖୁଣ୍ଟିଆ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ କପିଳେଶ୍ୱର ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଗୋପାଳ ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କୁ । ଯଥା ଆଦ୍ରିଶ ତଥା ଲେଖନ । ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୁରାଇଂ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଶ୍ରୀଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀକାଳିକା ।

68

Cat. No. O.L./1469

ଗୀତାନୁବାଦ

By ସନ୍ନ୍ୟାସ ମଧୁସୂଦନ ପୁରୀ

Substance—Palm leaf. No. of folia—101. Size—41.4× 3.1 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—Sana 1316 Sāla or 1909 A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Jenāpur area. Dt. Cuttack. Name of the Scribe—Govinda Sāhu Village—Katarada.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning of the translation.

ନମୋ ଭଗବତ ବାସୁଦେବ । ତୁ ନାଥ ସର୍ବ ଜୀବେ ଜୀବ ॥
ପରମବ୍ରହ୍ମଂ ନାରାୟଣ । ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀ ଚରଣେ ଶରଣ ॥
କରୁଣାକର ଜଗନ୍ନାଥେ । କହିବି ଗୀତା ଅର୍ଥ ଗୀତେ ॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆଗେ ଯାହା ହରି । କହିଲେ ପ୍ରତିବୋଧ କରି ॥
ପୁରାଣ ବ୍ୟାସଦେବ କୃତେ । ରଞ୍ଚିଲେ ଶ୍ରୀ ମହାଭାରତେ ॥
ଶ୍ରୀ ଭାଗବତ ଗୀତା ଅର୍ଥ । ପ୍ରବନ୍ଧେ ହେବ ଭାଗବତ ॥

X X X

ପାପକୁ ଡରେ ଖାରମଣି । ମଧୁସୂଦନ ପୁଷ୍ଟ ଭଣି ॥

X X X

ସୁଜନଜନଙ୍କର ହିତେ । କଲି ପ୍ରାକୃତବନ୍ଧ ଗୀତେ ॥
ଏହା ଯେ ପଢି ଶୁଣି ପୁଚ୍ଛି । ତାଙ୍କୁ ନଲାଗେ ଭୟ କିଛି ॥
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଚକ୍ରପାଣି । ସନ୍ନ୍ୟାସ ମଧୁମୁନି ଭଣି ॥

Colophon — × × × ଯଥାଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖିତ ଏ ପୋସ୍ତକ ବେଳ ଦଶଘଡ଼ିଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଚତୁ-ଦଶୀ ଦିନ ଶୁକ୍ରବାରେ ସମାପ୍ତ । ସନ ୧୩୧୬ସାଲେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସା—କଟରଦା ପ୍ର-ସରସ୍ୱତୀ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ସାହୁଙ୍କର । ଏ ପୋସ୍ତକ ଲେଖକାର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ସାହୁ । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ମାଗି ନେଇ ଗ୍ରାହାଂଶ କରିବ ତା ସପ୍ତପୁରୁଷ ଅହଂନର୍କରେ ପଡ଼ିବେ ।

ଶ୍ରୀଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀଶୁଭମସ୍ତୁ ।

69

Cat. No. O. L./306 (A)

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—42. Size—37.3X 3.6 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good but the last seven folia are slightly worm eaten. Findspot—Dharādharapur area, P. S. Jagatsimhapur, Dist.—Cuttack,

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଗୀତ ଅଭିଧାନ ହୋଇ ସାବଧାନେ ଶୁଣିବା ସୁଜନେ ତୋଷେ ।
ଅମର ନିକାଣ୍ଡ ଯାଦବ ସଶ୍ୱତୁ ମେଦିନୀ ବିଶ୍ୱ ପ୍ରକାଶେ ॥
ପ୍ରଚୂର ଶବ୍ଦ ଯେତେ ତାହା କହିବା ଗ୍ରନ୍ଥନ୍ତା ପ୍ରଚୂର ମାନ ।
ମୂର୍ଖ ବୁଝାଇଲେ ବୁଝିବେନି କ୍ଲେଶ ସ୍ୱଭାବେ କୋବିଦ ଜନ ॥
କ ଠାରୁ କ୍ଷ ଯାଏ ପ୍ରାନ୍ତାକ୍ଷର ଯେଣ୍ଣ ବର୍ଗ ବର୍ଗ ଯେ ହୋଇବ ।
ଯେତୁକା ଶବ୍ଦକୁ ନାନା ଅର୍ଥ ବୁଝାଇଂ କବି କି ପ୍ରମାଦ ହେବ ॥
କ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମା ପବନକୁ କ ବୋଲି ଜଳକୁ ଶିରକୁ ସତ ।
କୁ ବୋଲି କୁତ୍ସିତ କଥାକୁ କୁ ପୃଥ୍ୱୀକି ଶୁଣ ବୁଧେ ଦେଇ ଚିତ୍ତ ॥

× × ×

End—

ନାନାର୍ଥ ଗୀତ ଅଭିଧାନ କଲଇଂ ।
ସାର ସାର ଶବ୍ଦ ବାଛି ।
ଶବ୍ଦ ସମୁଦ୍ରବତ ପାର ହେବାକୁ
କାହାର ସମର୍ଥ ଅଛି ॥
ମନ ଦେଲେ ମୂର୍ଖ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇବେ
ବୁଧେ କରିବେ ପ୍ରଶଂସା ।
ସଂସ୍କୃତ ଲିଙ୍ଗ ସଂଗ୍ରହରେ ଅବ୍ୟକ୍ତ
ବୁଝିବ ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା ॥
କ ଠାରୁ କ୍ଷ ଯାଏ ବର୍ଗ ବିରଚନା
ଅକ୍ଷର ଧରି ହେଜିବ ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର
ଲେଢ଼ା ଶବ୍ଦକୁ ଯେନମ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବିରଚିତାୟାଂ ଗୀତାଭିଧାନ ଚତୁର୍ବିଂଶ ବର୍ଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଶ୍ରୀଶାରଦା ରକ୍ଷମାଂ ।

There are some folia containing 'ମୁଗ୍ଧବୋଧ ଅଭିଧାନ by Mayūra Bhanja towards the end of the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

70

Cat. No. O.L./624

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—115. Size—31× 3.4 C.M. Each side contains 2 lines throughout the ms. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century. Complete upto Hāntavarga. Condition—good. Find spot—Haladiā. P.S. Khurdha, Dt. Puri.

Text—Same as in Cat. No. O.L./306-A.

No Colophon.

71

Cat. No. O. L./682 (B).

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia.—64. Size—32.7× 2.3 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./306 (A) as discussed previously.

There are some folia containing ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଷଟ୍‌ପଦୀ, ନାମାବଳୀ and ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ at the beginning and towards the end of the manuscript.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

72

Cat. No. O.L./824 (A)

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—120. Size—29×3.4C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition-good. Findspot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

There are some folia containing ନାନାର୍ଥ ଶବ୍ଦମାଳା, ଧ୍ରୁବମଞ୍ଜରୀ towards end of the manuscript.

No Colophon.

73

Cat. No. O.L./896 (B)

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—140. Size—37.1×3.3 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character Oriya. Date of copy—C. 19th century. A·D. Complete. Condition—good. Find spot—Patiā. Dt. Cuttack. Name of the Scribe—Māguni Suāra. Village-Patiagarh, Bahu-rūpā phulapokhari·

Text same as in Cat. No. O. L./306 (A)

There are some folia containing ଅମରକୋଷ and ଚଉତିଶା by different authors at the beginning of the manuscript.

Colophon—ୱୀର ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ଅ୩୪ଙ୍କ କୁମ୍ଭ ଦି ୧୨ନେ ଶୁକ୍ରବାର ଏ ପୋସ୍ତକ ସଦାଜଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏ ପୋସ୍ତକ ପଟିଆଗଡ଼ ବହୁରୁପାଫୁଲ ପୋଖରୀ ରହଣୀ ମାଗୁଣି ସୁଆରଙ୍କର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

74

Cat. No. O. L./1048

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—42. Size—25.5× 3.5 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete upto Mānta Varga. Condition—good. Find spot—Presented by Hatakishore Dāsh. At. Patiā, P.S. Bhubaneswar. Orissa.

Text same as in Catalogue No. O.L./306—A.

No colophon.

75

Cat No. O.L./ 1098 (A)

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—62. Size—27.× 3.7 C. M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century. A.D. Complete. Condition—slightly worm eaten. Find spot—Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L/306 (A).

No colophon.

There are some folia containing ନାନାର୍ଥ ଶବ୍ଦକୋଷ towards the end.

Colophon—ଲଭୁବାବା ଉଦ୍ଧରିବେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

76

Cat. No. O.L./1158 (G)

ଗୀତାଭିଧାନ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance – Palmleaf. No. of folia – 141. Size – 32.6X 3.5C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition – worm eaten. Findspot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

Text same as in Cat. O.L./306 (A).

There are some folia containing ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା by Dīna Krshna, ଜଳଧର ଚଉତିଶା, ମଧୁପ ଚଉତିଶା, by Gokula Mānadhātā, ନୀଳକଣ୍ଠ ଚଉତିଶା, by Saraṇa Bhanja, କୋକିଳ ଚଉତିଶା, by Upendra Bhañja, ଅଠତରିଶ ପଦଆ, ଶବ୍ଦମାଳା and ଅନେକାର୍ଥ ଧ୍ୱନି ମଞ୍ଜରୀ at the beginning and towards the end of the manuscript.

No Colophon

77

Cat. No. O.L./808 (B)

ଗୀତାମାହାତ୍ମ୍ୟ

By ଗୋପୀନାଥ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 122. Size – 20.8X 3.3 C. M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character-Oriya. Date of Copy – 2nd January 1947. Complete. Condition – good. Findspot—Parlakhemindi. Dt. Ganjam. Name of the scribe – Gopī nātha Rjaguru.

Beginning –

ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ ।
ନମୋ ମଧୁସୂଦନ କୃପାମୟ ॥
ଜୟ ମାଧବ ରୁକ୍ମିଣୀ ରମଣ ।
ଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ତମାଳବର୍ଣ୍ଣ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜୟ ମୁରାର କଂସାରି ଶ୍ରୀହରି
ଜୟ ବକ ଅଘାରି ପାପହାରି ॥
ଜୟ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ହେ ଗୋବିନ୍ଦ ।
ଜୟକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଜ୍ଞାନପ୍ରଦ ॥

× × ×

End— ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ନିମିତ୍ତ ।
ସଦା ଗୀତାପାଠେ ହେବ ରକ୍ଷିତ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁଖକମଳୁ ସମ୍ଭୂତା ।
ଏଣୁ ଶ୍ରବଣ ପଠନକୁ ଗୀତା ॥
ସମସ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ଶୁଣି ପଣ୍ଡିତେ ।
କୃଷ୍ଣେ ଶତ୍ରୁ ତେଜି ଗୀତାକୁ ଗୀତେ ॥
ସଦାପଥ୍ୟରେ ଗାଇବେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ।
ବ୍ୟାସେ କହିଛନ୍ତି ଋଷି ଆଗରେ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ସାର ସରସ—
ପାନେ ଗୋପୀନାଥ ଦ୍ୱିଜ ମାନସ—
ଭକ୍ତଂ ରହୁ ଏହି ବାଞ୍ଛା ଜନ୍ମାନ୍ତେ ।
କହେ ଗୀତାଙ୍କ ମାହାତ୍ମ୍ୟକୁ ଗୀତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣେ ଗୀତା ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—Same as in O.L. 808 (A) discussed previously.

78

Cat. No. O.L./642

ଗୀତାର୍ଥସାରଟୀକା

By ଜାନକୀବଲ୍ଲଭ

Substance—Palm leaf. No. of folia—84. Size—34.4X 3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Condition—Badly worm eaten. Complete. Find spot—Midnapur, West Bengal. Name of the scribe-Satrghna Pāṇigrāhī.

ବନ୍ଦଇଂ ଦେବ ଲମ୍ବୋଦର । ପାଶ ଅଙ୍କୁଶ ବେନିକର ॥
ଉତ୍ତର କଣ୍ଠଂ ନାଗ ରାଜା । ବିଘ୍ନ ନାଶନେ ଯାର ପୂଜା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଉବାଚ—

କହନ୍ତି ଅନ୍ଧ ନରପତି । ଶୁଣ ସଞ୍ଜୟ ମହାମତି ॥
ଯେ ଧର୍ମସ୍ଥାନ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର । ସମାରେଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ॥
କୁରୁ ପାଣ୍ଡବେଂ ତହିଂ ମିଳି । ସଙ୍ଗତେଂ ଯେନ ବନମାଳୀ ॥

× × ×

ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ନାମରେଂ । ଯେ ଦ୍ୱିଜ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେଖା ତୀରେ ॥
ଯେ ବୈରାଗୀର ନାମ ଦେଶ । ତହିଂରେଂ ଯା ଜନ୍ମ ପ୍ରକାଶ ॥
ଧ୍ୟାନ କହିଲ ଭଗବାନ । ତା'ଠାରେ କଲେ କୃପା ମନ ॥

Colophon

ମାର୍ଗଶୀର୍ଷେ କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷେ ଦଶମ୍ୟାଂ ତିଥିରେବହି । ସୋମବାରେ
ଶ୍ରୀଗୀତାପୁ୍ସ୍ତଃ କୃଷ୍ଣ ଦାସେନ ଲିଖିତଂ ।
ଯାଦୃଶଂ ପୁସ୍ତକଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା… ତାଦୃଶଂ ଲିଖିତଂ ମୟା । ଯଦି ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନ ଦୀୟତେ ।

× × ×

ଏ ପୁସ୍ତକ ଲିଖିତଂ ଶେତୁଧନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଦେବଶର୍ମଣଃ, ଶ୍ରୀରାମ ଶରଣଂ ଶ୍ରୀରାମ ଶରଣଂ । ଶ୍ରୀହରିଃ ଶ୍ରୀହରିଃ ଶ୍ରୀହରିଃ ।

79

Cat. No. O.L./1097-(A).

ଗୀତାପ୍ରକାଶ

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia - 63. Size—38.3× 3.1 C.M. Each side contains 2 to 4 lines, Character-Oriya. Date of copy--C. 18th century A.D. Complete. Condition—Worm eaten and some folia are broken. Find-spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

Beginning--

ବନ୍ଦଇଂ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳାଦେବୀର ସ୍ୱାମୀଂ ।
କରୁଣାସାଗର ଜୟ ଜଗତ ଗୋସାଇଂ ॥
ଅଚ୍ୟୁତ ଅବ୍ୟାଗତ ଅନାଦି ଯୋଗେଶ୍ୱର ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଆପ ତେଜ ବାୟୁ ଆକାଶ ବାହାର ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସଦାନନ୍ଦ ପୁରୁଂଷ ଗୃର ଯୁଗଙ୍କୁ ଧାରଣା ।
ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥିତି ପ୍ରଳୟ ସଂଘାରଣା ॥
ମନ ବଚନ ତଆ ଚଇଂତନରୁଂ ଅନ୍ତର ।
ଜୟ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ॥

\+ \+ \+

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଗୀତା ଶୁଣିଲେ ନୃପତି ।
ବ୍ରାହ୍ମଂଣମାନେ ଶୁଣି ହୋଇଂଲେ ଭୂମିସ୍ଥିତ ॥
ଅଃଛାନ ଗୀତାର୍ଥ ଅପୂର୍ବ ଏ ରସ ।
ଗୀତା ଅବକାଶ ଭଣେ ବଳରାମ ଦାସ ॥

There are some folia containing ବଟ ଅବକାଶ by Balarāma Dāsa and some Oriya songs written by different authors towards the end of the manuscript.

No Colophon.

80

Cat· No· O.L./822

ଗୀତାବଳୀ

By ବୀରକେଶରୀ ଦେବ and Others

Substance—Palm leaf. No. of folia—217· Size--35× 3· C,M, Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy-C. 19th Century A·D. Complete. Condition-Worm eaten and last few folia are dilapidated. Findspot—Puri town. Dt. Puri.

ଯାହାର ଯାହାକୁ ଆଯ   ସେ ଯେବେ କରେ ନିରାଶ
କି କରିବ ପ୍ରଭୁ ପୀତବାଯ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇଲେ କମ୍ପା   ଥିବ ଯେବେ ଅନୁକମ୍ପା
ନାଶ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଗଲା ନାଶ ॥

× × ×

ଦୀନବନ୍ଧୁ ଘଟଇ ପ୍ରୀତିରେ ନଯ ରଯଇ
ଗତିତ ର ସ୍ନେହଭଲ ମରିବାର ଢାଶଇ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହଇ **ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ** ଏସ କଥା ଅଟେ ଦୂଷଣ
ସପନେ ହେଲେ ସତକୁ ନୋହିଲେ ॥
ଦାସ ଲକ୍ଷ(ଷ୍ମ)ଣ ଭାଷେ ଏସନେ ଗୋ ।
ଦୂତ ପ୍ରସନ ହେଲେ ପୀତବସନ ଗୋ ।
କିସ ଅପରାଧ କଲେ ଭୂପତି ଗୋ ।
ସୋମନାଥସିଂହ ସ୍ପଷ୍ଟ ବଦନ୍ତି ଗୋ ॥

× × ×

ବୃଷଭାନୁସୁତା ହୋଇଣ ଉତ୍କଣ୍ଠିତା
ମନ୍ତ ନିବେଶି ମଧୁସୂଦନେ ଗୋ ॥

× × ×

ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଗୁଣ, ନିପୁଣାଙ୍କୁ ଏ କଷଣ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୋଲେ, ଦେଲ୍ ଖଳବଧିକ ॥

\+ + +

ହେ ଗିରିଧର ନାଗରବର ରକ୍ଷାକର **ବିପ୍ର ମଧୁ**ଙ୍କୁ ।
କେବଳ ଭରସା ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରୀପାଦପଦ୍ମକୁ ॥

\+ + +

କହେ **ଦୀନବନ୍ଧୁ** ରାଜ ସଖୀ ଗିର ।
ଶୁଣି କହନ୍ତି ସଖୀ ଦୁଃଖ ନିକର ॥
ତୁମ୍ଭର ପରାସ୍ପେ ସେ ନବନାଗର ।
ଦୁଃଖୀ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ବିନା ॥

\+ + +

ବନମାଳୀ ଭଣି ଶୁଣ ଠାକୁରାଣୀ
ଶୋଇଥିଲ ନେଲ ଚୋର ॥

\+ + +

ବୋଲେ ଗୁଣ୍ଡିରନ୍ଦସୁତ ହେଲେ ଯନ୍ତ
ବିଦେଶୀ ନୋହିବ କେଭେ ॥

\+ + +

ବିତପର **ନବଦୁର୍ଗ ମହୀନ୍ଦ୍ର**ର
ସୁଖକୁ କରଇ ଜାତ ॥

\+ + +

ବାଙ୍କୁଟେଙ୍କଶ୍ୱରନୃପ ହରି-ଚନ୍ଦନ କହେ ବୃତୁସୀ ।
ଆସିବେ ନୁହ ଆତୁରୀ, ସନ୍ତାପିତ ମନ୍ତରେ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

\+ \+ \+

ଶ୍ରୀଭୀମଦେବ ଗଜପତି, ଗୃହୂବଚନେ ତୋଷ ରସବନ୍ତି
ଦୁଃଖୀ ମୁଂ ସହଜତ୍,
ସୁଖୀ ଜଗରେ ମିତ,
ଦୁଃଖୀ ନୋହୁ ଏ ଶତ୍ରୁ,
ଅଖିଳମୋହନ ବନ୍ଧୁ ॥

\+ \+ \+

ଭଲ ବୃଷଭାନୁ ଜେମା, ଢଙ୍ଗିବ ତୋର ଗାରିମା ।
ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ରମା, ଦୋଷ ନକରିବ କ୍ଷମା ॥
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଏହୁ ବାଣୀ
ଭୂପତି ମୁକୁଟମଣି
ଶ୍ରୀ **ବୀରକେଶରୀ** ଭଣି ॥

\+ \+ \+

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବୋଲେ ହର, ବିନୟୁ ବ୍ରଜନାଗର ।
ସରସ କଟାକ୍ଷେ ଦେଲା ଗୃଳ ॥

\+ \+ \+

ଏ ରସେ ଭୂଗୀର୍ବାଣ କହଇ **ନାରାୟଣ** ।
ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀକି କୋଳେ ବସାଇ ରେ ॥

\+ \+ \+

ଏ ମୋର ଦଶାକୁ ଦେଖ ଗୋ ।
କହନ୍ତି ସେ ଦୂତୀ ଆଣିମି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ,
ଭଣେ **ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ** ଗୋ ॥

\+ \+ \+

ପଞ୍ଚ ଗଡ଼ଦେଶ ମଣ୍ଡନେଶ୍ୱର,
ବିରଚେ ପୁରନ୍ଦର ଦର୍ପ ସମ୍ହାର ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ କାମନା ଏହି ।
କେବଳ ବଳ ହେ ବଳସୋଦର ।

\+ \+ \+

ଜୟକୃଷ୍ଣ ଗୀତେ ଭାଷେ
ରାଧା କହନ୍ତି ବିରସେ ।
କି କରିବ ତୁ ମୋ ପ୍ରାଣ ପରିରେ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

\+ + +

ଧନୂର୍ଜ୍ୟ ଭଞ୍ଜ ଭଣି କ୍ଷତ୍ରିକୁଳ ଶିରୋମଣି ଗୋ ।
ନଟଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ପିବ ପିବ ପିବ ଜୀବନ ।

\+ + +

ଘଟେଷ **ହରସାନନ୍ଦ-ଗୋସ୍ୱାମୀ** ବନ୍ଧୁ ମୋଦ
ଆଉ ସନନ୍ଦ ହୋଇ ଶୋଇବକଂ !

× × ×

କହେ **ହରହର ଅମର ଭୂସୁର** ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରସାର ।
କଞ୍ଚିତ ଅପାଙ୍ଗେ ଗୃହାଂ ରତିରଙ୍ଗେ ଯାଉ ଏମଦନ ଜର ॥

× × ×

ଚୁମ୍ବନ ମୁଖେ ଦେଉଥାଉ ବସି
କହେ **ଲୋକନାଥ** ରତୁ ବିଶେଷି ॥

\+ + +

କହ ସହଚରି ସେ କାହା ନାଗରୀ
ରସ ପ୍ରବୀଣା ନାଗରୀ
ଦ୍ୱିଜ ନାରାୟଣ ବୋଲେ ମୋର ମନ
ସଙ୍ଗେ ଘେନିଗଲା ଶିକ ॥

× × ×

ଲୋଡ଼ିଲେ ଆଉ କେ ଦେବ
ବ୍ରଜବର ଗଲାଦ୍ୱନରୁ ଗଲାଣି
ବୋଲଇ **ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ**ରେ ॥

\+ + +

ନ ଦେଖେ ତା ରୂଷିବାର
ମୋହିପାରେ ରୂର୍ଷି-ବାର ॥
ବୋଲେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିର
ଦୁଃଖ ଦଉବାହାକୁ ॥

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

81

Cat. No. O.L./861

ଗୀତା ବଳୀ

By ବଳଭଦ୍ର ବୈଦ୍ୟ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia—25. Size 35.3×3.7 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character – Oriya. Date of Copy – C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition – good. Find spot – Bhubaneswar. Dt. Puri.

ରାଧାବାଣୀ ଶୁଣି ସେ ମୁରଲୀପାଣି
ନଗଣ୍ଡ ପ୍ରୀତି
ବଇଦ୍ୟ ବଳଭଦ୍ର ସେବି କୃଷ୍ଣପାଦ
ଭଣିଲେ ଏହୁ ଗୀତି ।

× × ×

ପ୍ରୀତି ସେ ଅଟଇ ଭଲ ସବୁ କରି ସମତୁଲ
କହେ **ବଦ୍ୟାଧର** ବସ୍ତ୍ର ହୋଇ ବନୋଇ ।

+ + +

ବନେ ଘନ ଦେଖି ବନେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ
ଚଉଦ୍ଦଗକୁ ନରେଖୁ ଥିବ ।
ବୋଲେ **ଉପଇନ୍ଦ୍ର** ଭଞ୍ଜ ସାରବର
ଅବଳା କ ପ୍ରାଣ ରଖିଥିବ ।

× × ×

ବୋଲେ **ଲୋକନାଥ** ଏ ରସେ ଭଣି
କାନ୍ତ ମୋ ବଦେଶେ ରହିଲେ ପୁଣି ।।

+ + +

ବନମାଳୀ ବସ୍ତ୍ରବର ଚୁମ୍ବି ବମ୍ବା ଅଧର
ମାର ମୁଖେ ହେବ ଉଦ୍ଧାର ।।

ପୂର୍ବେ ସେବି କାଶୀବାସୀ
କାଶୀବାସୀ ମଦାଳସୀ,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବିପରୀତ ରସେ ରଗି ବାନ୍ଧ ବାହୁଫାଶି
ମନ୍ତ୍ରନା କି ଦୁଃଖେ ଯିବ ଭୂଲ ॥

\+ × ×

ବଳଭଦ୍ର କହେ ପ୍ରୀତି ଭଲ ନୋହେ
ମୋଠାରୁ ନେଅ ଲେଖି ॥

× ×

ଅଭିମ୍ନାନ ଦ୍ୱିଜ ବାମନ ।
ଗଣପତି ପାଦେ ରହୁ ମୋ ମନ ॥

× × ×

ତୋ ସାରଙ୍ଗ ଗତି ମାରଣରେ ଭ୍ରାନ୍ତି
ଦହୁଅଚ୍ଛି ହେବ କାହାରେ ।
ଦ୍ୱିଜମଧ୍ୟ ଭଣି ଶୁଣଲେ ମିତଣୀ
ହସି କୋଳ କଲ ସୁସ୍ନେହାରେ ॥

\+ + +

ଦ୍ୱିଜ ବାମଦେବ ଏ ରସରେ ଭଣି ।
ଏ ନବନାଗର ଲେଖାକୁ ଅଳି ॥

No colophon.

82

Cat. No. O.L./895

ଗୀତାବଳୀ

By ଦୀନ ସୁବୁଦ୍ଧି and others

Substance—Palm leaf. No. of folia – 131. Size – 22.7 × 3.2 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character--Oriya. Date of copy – C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—some folia are broken towards the end of the manuscript. Findspot – Vill—Khaṇḍāsāhi, P.S. Salepur Dt. Cuttack

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହେ ବିପ୍ର ଗଙ୍ଗାଧର
ଚିନ୍ତି ତା ବିମ୍ବାଧର
ମାର ମୁଖୁ ହେବ ଉଦ୍ଧାର,
ପୂର୍ବେ ସେବିଥିଲେ କାଶୀ,
କାଶିବାଶୀ ମଦାଳସୀ,
ବିପରୀତରେ ଯେ ରସି
ବେଦ ବନ୍ଧୁ ଭଷି,
କହ୍ନିବଳ ଈଷି ଈଷି ବୋଲି ।

× × ×

ତେଜ ମନୁ ମାନ ବନ୍ଧୁ ପାଶେ ଆସ
ଧୀନ ସୁବୁଦ୍ଧିଆ କହେ ଝୁଟେତ ।

+ + +

ଘୁଡ଼ ଘୁଡ ପ୍ୟେ ଶଠ ସ୍ମୃତି
ଗାଢ଼େ କଲ ଲମ୍ପଟ ପ୍ରୀତି,
ଶଠ ମୂରତି,
ଉଠ ଉଠ ମୋର ପାଶୁ ଝୁଟେତ,
ଧୀନ ଗୁରୁଦାସ କହେ ଭରଣି କ ।

× × ×

ମଥାପୋତି ଗ୍ରମାବର ଆଉ ରୃଷନା
ଗୀତେ କହେ ପ୍ରଭାକର
ପାଶେ ରହେ ବଜ୍ରଧର
ଯହିଂଥିଲେ ତହିଂ ତୋହର ମିନା ।

× × ×

ଭଣେ ଦେବ ପଦ୍ମନାଭ
ନିରତେ ହୋଇ ଆନନ୍ଦ
ଈଶ୍ବରଙ୍କ ଗଲେ ମୁଣ୍ଡମାଳ
କମ୍ପାଇ ହେଲ ।

× × ×

କମଳମୁଖୀ କମଳ କମଳରେ ମାତିଲେ
ଅଶେଷ ରାହତେ ରସି ରସାଇ ଶିଳପତି
ରସେ ରସି ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଷିଲେ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

× × ×

କହେ ଦ୍ୱିଜ **ବ୍ରଜାନନ୍ଦ**,
ଶୁଣ ମୋ ପ୍ରାଣ ସଙ୍ଗାତରେ ।
ନ ରହିବ ଜାତି କୁଳ ଯେ ଦୁଇରେ ।।
ନାରଣ ମିଶ୍ର ଘଟେଷ ଶରଣ ଗଲି ମୁହିଁ ।
ତାରଣ ନାହିଁ ମୋତେ ତୋ ବିଣରେ ।।

× × ×

ଆସି ନପାରଇ ପାଶକୁ ସନ୍ଧି ତା ତୋ ଠେକ ।
ବୋଲେ **ଦୀନକୃଷ୍ଣ** କୃଷ୍ଣ ପାଦାମ୍ବୁଜେ
ରଖ ଗୋକୁଳ ନାୟେକ ।।

\+ + +

ଭଣେ **ଭୃଥ ବିପ୍ରବର**, କଲ୍ୟାଣ ଥିଲେ ତୁମ୍ଭର
ଆସିଲେ ଯେ ମଧୁପୁର, ଗୁରୁଜନ ମନତୋଷି ।।

\+ + +

ଗଳାରେ ମୁକୁତା ପଟେର ସୁନା ରୁଖା (?)
କଣ୍ଠରେ ପଇତା ନବଗୁଣେ ।
କହେ **କବିଚନ୍ଦ୍ର** ସେ **ନରେନ୍ଦ୍ର** ବଳା,
ବିନୋଦ ବିହାରୀ ଶ୍ରୀଚରଣେ ।

\+ + +

ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ହରି ମଧୁପୁର ଯିବ,
ମୋ ଜୀବନ କରୂପେ ସରିବ ହେ ।
ଭଣେ **ରସାନନ୍ଦ** ନବଘନ ବୃନ୍ଦ,
ଯେବେଳ କରୂପେ ସରିବ ହେ ।।

\+ + +

ପୟରେ ତୋ ନେପୁର
ବାଜେ ବଡ଼ ମଧୁର,
ନେବ କି ତନପୁର କର୍ଣ୍ଣିକରେ ।
କହଇ **ମର୍ଦ୍ଧରାଜ**
ସଖୀ ତୁ ଯେହା ବୁଝ
ଗୃହିଁଲା ତୋ ସୁକାର ବାଣୀକ ରେ ।

\+ + +

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଘଷେ **ଧର୍ମଜଳୁ** ଅଙ୍ଗରୁ ଅନଙ୍ଗ
ପୀଡ଼ାକୁ ତୁ କରି କର୍ଦ୍ଧନ ॥

+ + +

କହେ **ବଳଭଦ୍ର** ବହୁରି,
ମାତା ପାଦ ଧରି ଶ୍ରୀହରି
ସେ ବିନୟ କରି,
କଲେ ଅନୁକୂଳ ସଙ୍ଗେ କାମପାଳ,
ଗୋଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ବାଳକମାନ ।

+ + +

ଯେତେ ବୋଲି ମାୟେ କ୍ରୋଧ ଉପେକ୍ଷିଲେ
ଭଣିଲେ **କରୁଣାକର** କି ॥

× × ×

ହର ବ୍ରହ୍ମା ଯାର ଶ୍ରୀପାଦେ ଗୃକର
ସେ ପଦେ **ଫକୀର** ରହିଲ ଲୋଟି ।

× × ×

କହେ **ସାଲବେଗ** ଜାତିରେ ଯବନ
ଝୁରି ଝୁରି ତନୁ କ୍ଷିନ ରାଧିକା ॥

+ + +

ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣେ ଚିତ୍ତରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ
ଲୋକନାଥ କରୁଛି ଭଜନ ।

+ + +

ମହାଦେବ କହି ବିପ୍ରକୁଳେ ରହି
ଦିଅ ତୁ ଦୁଃଖ ଚମ୍ପା ବରନାରେ ।

No Colophon.

83

Cat, No. Or.pr./12-B

ଗୀତାସାର

By ବଳଭଦ୍ର ବୈଷ୍ଣବ

Substance – Palm leaf. No. of folia—34. Size- 32×3.3 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character-Oriya. Date

Digitized by PPRACHIN, SOA

of Copy-C. 19th. Century A.D. Complete. Condition—Badly moth eaten. Find spot--Dharadhara pur area· Dt. Cuttack.

Beginning: —ଗୀତାସାର·..........ଧନଞ୍ଜୟ ।

ଅର୍ଜୁନ ପୁଚ୍ଛାମି, ଅର୍ଜୁନ ଗୀତାସାର ପୁଚ୍ଛି । ପ୍ରମବ୍ରହ୍ମଂବଦ୍ୟା ମୁଂ ତୋତେ କହିବି । ପୁଣି କହିଲେ କସ ହୋଇବ । ଗ୍ୟାନ ଚୈତନ୍ୟ ରୂପ ହୋଇଲେ, ଉତ୍ତମ ଗତିକି ଯାଇଂ । ପାପମାନଙ୍କରୁ ସୁଖୀ ହୋଇବେ ବୋଲି, ଋଷିମାନେ ଯାଗ୍ୟ କରୁ-ଅଛନ୍ତି, ସର୍ବ ପାପମାନେ କ୍ଷୟ ହୋଇବେ ବୋଲିଂ । ତହିଂର କଥା ମୁଂ କହିବି । ତୁ ପ୍ରେୂହା ଚୈତନ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ କର ଶୁଣ ।

End —ହେ ଅର୍ଜୁନ, ହାଦେ ସର୍ପର ପ୍ରାପ୍ୟେ ହୋଇଂ । ସୁସୁମୁନା କାୟାକାଳେ ଆବୋର ଅଛି । ସୁସୁମୁନାରୁ ଯେ ବାରୁଣୀ ବଳାରୁ ଧାର ସେ ହାଦେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଇଛି । ଆହେ ପାର୍ଥ, ମକାର ଯେ ମନ, ମନସା ଯେ ଶବ୍ଦ ଥାଆଇଛି । ହେ ଅର୍ଜୁନ, ହାଦେ ସକଳିନେ ଛନ୍ଦ ଖଟଇ । ଆଗେଂ ଯେ ବେଦ ସବୁ ନାଶ ହୋଇଛି । ପଢ଼ିବା ଲୋକ ଶୁଣିମା ଲୋକ ବସ୍ତୁ ମାହାମ୍ୱନା ସେ ମୁକ୍ତ ହୋଅନ୍ତି । ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୀତାସାର ସମାପ୍ତ ।

No colophon.

84

Cat. No. O.L/274 (C)

ଗୁଡିଆଣଙ୍କର ପାଲି

By ବଶ୍ୱନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia 20. Size—40×38 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Jagatsimghapur area, Dt. Cuttack.

ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲି ଲିଖିଉଂ

ରାଗ—ରସ କୋଇଲି

ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପାଦେ ଶରଣ । ଦୟାକର ମୋରେ ରମାରମଣ ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ରଙ୍ଗ କମଳେ । ରହିବ ମୋ ମତି ଅନ୍ତ କାଳେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସେ, ଆଉ ନୋହିବ ଅନ୍ତର ଯେ,
ମେରୁମାନଙ୍କୁ ଭଲୁକର ପରାୟେ ନଗୁଡ଼ିବ ନିରନ୍ତର ହେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ସତ୍ୟପୀର ଚରିତ । ଶୁଣିଲେ ହରଇ ସର୍ବ ଦୁରିତ ।
ସକଳ କାମନା ହୋୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭଗତ ଉଦୟ ହୁଅଇ ପୁଣ,
ସେ ବଢ଼ଇ ସୁକୃତମାନ ଯେ
ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ଚରିତ କହିବା ତେଣୁ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ହେ ॥
× × ×
ବୋଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଦୟାନିଧି ଦୟାକର ।
ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମେ ଭଜୁଥିବ ନିରନ୍ତର ହେ ॥
ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲି ସମାପ୍ତ ।
ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଶରଣମ୍ ।

85

Cat. No. O.L./418 (F)

ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲି

By ବିଶ୍ୱନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia-19. Size-41.8X3.9 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—Good. Find spot—Jagatsimghapur area, Dt. Cuttack.

Beginning—ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲି

ରାଗ—ରସକୋଇଲି ।
ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପାଦେ ଶରଣ ।
ଦୟାକର ମୋତେ ରମାରମଣ ॥
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ରଙ୍ଗ କମଳେ ।
ରହିବ ମୋ ମତି ଅନ୍ତ କାଳେ ॥
ସେ ଆଉ ନୋହିବ ଅନ୍ତ ଯେ,
ମେରୁ ସାନୁକୁ ଭଲୁକର ପରାୟେ ନଗୁଡ଼ିବ ନିରନ୍ତର ହେ ॥
ଶୁଣଜନେ ସତ୍ୟପୀର ଚରିତ ।
ଶୁଣିଲେ ହରଇ ସର୍ବ ଦୁରିତ ॥
ସକଳ କାମନା ହୋଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଭଗତ ଉଦୟ ହୁଅଇ ପୁଣ ସେ ;

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଡଇ ସୁକୃତ ମାନ ଯେ,
ଶଙ୍କରଗୁଡ଼ିଆ ଚରିତ କହିବା ତେଣୁ ଶୁଣଦେଇମନ ହେ ॥

End---

ବୋଲେ କବିକର୍ଣ୍ଣ କବି ଏହା ଭାବି ଭାବି ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦିଅ ମତେ ତୁମ୍ଭର ପଦବୀ ହେ ॥
ବୋଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଦୟାନିଧି ଦୟାକର ।
ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମ ଧରିଥିବି ନିରନ୍ତର ହେ ॥
ସମାପ୍ତୋଽୟଂ ଗୁଡ଼ିଆଶଙ୍କର ପାଲା ।

No colophon.

86

Cat. No. O.L./275 (F)

ଗୁଡ଼ିଆଶଙ୍କର ପାଲା

By ଜୟକୃଷ୍ଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—21. Size—33.4× 3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A. D. Complete. Condition—good. Find spot– Dharādharpur area, Dist-Cuttack.

Beginning——ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣାୟ ନମଃ ।

ଶୁନ ସବ୍ ବିବାଦରେ ପୀରେର କାଲାମ ।
ନୟୁତ ହାସିଲ ହୟ ଫତେ ହୟ କାମ ॥
ଇୟାର ପିଆର ସବ୍ ଶୁନ ହକିକତ ।
ଯେଉଁ ରୂପେ ଶଙ୍କର ଗୁଡ଼ିଆର ଯେ ଚରିତ ॥
× × ×
ହୁକୁମ୍ ପୀରେର କବି ଜୟକୃଷ୍ଣ ଗାଏ ।
ଭକ୍ତି ନା କରୟାଂ ବାବା କେନ ବର ପାଏ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ହରି ହରି ବୋଲ ହେ ସକଳ ସଜ୍ଜନ ।
ଗୁଡ଼ିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା ହୋଇଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥

There are some folia containing ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପାଲା and other at the beginning and towards the end.

No colophon.

87

Cat. No. O.L./276 (B)

ଗୁଡ଼ିଆଶଙ୍କର ପାଲା

By କବିକର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—25. Size—47.2× 3.9 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1325 Sāla or 1918 A. D. Complete. Condition—good. Find spot—Dharādharapur area, Dt. Cuttack. Name of the scribe—Vipra Vāsudeva Dāsa.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣାୟ ନମଃ ।

ହରି ହରି ବୋଲ ହେ ସକଳ ସଜ୍ଜନ ।
ହୁଳହୁଳି ଦିଅ ସବେ ସୀମନ୍ତିନୀ ଗଣ ॥
ନାରାୟଣ ପାଦ ତଳେ ପ୍ରଣାମ ଆମର ।
ତାହାର କୃପାରେ ପଦ କରିଲ ଉଦ୍ଧାର ॥

× ×

ଆଡ଼ମ୍ବରେ ଗୁଳୁଦ ଗାଉଁ କସ୍ତୁରୀ ଆଦାମ ।
କବିକର୍ଣ୍ଣ ଦାସ ଗାଏ ପ୍ରଭୁର ହୁକୁମ ॥

End—

କବିକର୍ଣ୍ଣ ବିରଚିଲ ନାରାୟଣ ପାଏ ।
ହରି ହରି ବୋଲ ଭାଇ ପାଲା ହୋଇଲା ସାଏ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା ସମାପତ୍ତ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—ଶ୍ରୀ ସର୍ବନାରାୟଣ ମହାପ୍ରଭୁ ଲେଖିବା ଜନକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ହେଉ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟିଃ ତଥା ଲେଖିତଂ ।
ଗ୍ରାମସ୍ୟାପି··· ···ନିବଦ୍ୟତେ ।

Post Colophon—ସମସ୍ତ ୪୫ ଅଙ୍କ ସନ ତେରଅଶ ପଞ୍ଚିଶିସାଲେ ୨୫ ମିଥୁନ ବାଇଶି ଦିନ ୨୨ ଦିନ ବୁଧବାରେ ବେଳ ପାଞ୍ଚଘଡ଼ି ସମୟେ ପାଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ଯ ବାସୁଦେବ ଦାଶ ଲେଖି ଜାଣଇ ନାହିଂ ।

88

Cat. No. O.L./619 (G)

ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲା

By କବିକର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf No. of folia—15. Size—39.6× 4 C.M. Each side contains 4 lines through out the mss. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—worm eaten. Find spot—Madhupur, Dt. Cuttack.

ଶୁନ ସର୍ବେ ସଜ୍ଜନେ ହୋଇ ଏକ ଚିତ୍ତେ ।
ପୀରେର ଅମାନ ହେଲେ ଫଳ ମିଳେ ଯେତେ ॥
ଶ୍ରୀ କବିକର୍ଣ୍ଣ ଗାୟେ ସତ୍ୟପୀରେର ପାୟେ ।
ହରି ହରି ବୋଲ ଭାଇ ପାଲା ହୋଇଲା ସାୟେ ।

Colophon—ଗ୍ରାମସ୍ୟାପି··················ନିବଦ୍ୟତେ ।
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ

89

Cat. No. O.L./1077 (C)

ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲା

By କବିକର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—14. Size-41.5× 4 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of Copy – C. 18th century A.D. complete. Condition—good. Find spot – Bhubaneswar, Dt. Puri.

Text - Same as in Cat. No. O.L./276 (B)

No Colophon

90

Cat. No. O.L./1080 (K)

ଗୁଡ଼ିଆଣଙ୍କର ପାଲି

By କବିକର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—16. Size—34.5 × 3.5 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of the copy – C. 18th Century. A. D. complete. Condition—Not so good. Find-spot—Puri town.

End –

ସତ୍ୟପୀର ଚରନରେ ଯେହୁ କରେ ଧ୍ୟାନ ।
ଧନ ପୁତ୍ର ଦବେ ତାକୁ ପୀର ଭଗବାନ ॥
ତୁମାରେ ଯେ ନାମ ଧରି ଅରଚେତ ଯାଏ । (?)
ସର୍ବ ମନବାଞ୍ଛା ତା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବେ ଖୋଦାଏ ॥
ସତ୍ୟପୀରେର ଯେହୁ କରେ ଧ୍ୟାନ ।
ଧନ ପୁତ୍ର ଦେବେ ତାକୁ ପୀର ଭଗବାନ ॥
ତୁମାରେ ଯେ ନାମ ଧରି ଜାନଜରେ ଯାଏ ।
ସର୍ପ ନାହିଁ କାଟେ ତାକୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ନାହିଁ ଖାଏ ॥
ଶ୍ରୀ କବିକର୍ଣ୍ଣ ବିରଚିଲ ପୀରଙ୍କର କୃପାଏ ।
ହରି ହରି ବୋଲ ଭାଇ ପାଲି ହୋଇଲା ସାଏ ॥

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

91

Cat. No. O.L./65

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia-62. Size—29.3×2.8 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript except the last folia, wich contains 3 lines. Character-Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete Find sopt—Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras. Name of the scribe—Gopīnātha.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ଲେଖନ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମିଶ୍ର ସୁଧାକର ବିସ୍ତାର ଜଗତ ଭୁବନେ ।
ଶର୍ବଶ ଶୁଣନ୍ତେ କଳୁଷ ନାଶନ ଭବ ଦୁରିତହି ଖଣ୍ଡେ ।।
ଅମୃତ ପୟୋଧି ବ୍ରହ୍ମ ଗ୍ୟାନ ସାଧି ତ୍ରିଭୁବନେ ବ୍ୟସାର ।
ବାଳୁତ ମତି କୃଷ୍ଣଦାସ ଭଣଇ ଉଦ୍ଧବ ଗୋପୀ ବିଗ୍ରହ ।

Colophon—

ଏ ପୋଥ୍ରେକ ସଦାକପ୍ରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଶ୍ରାବଣ ଶୁକଳ ଷଷ୍ଟମୀ ସମବରେ ବେଳ ଛ ଘଡ଼ିଠାରେ କୁମୁଳି······ସରକାର ସେରରେ ସଦାକପ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଶରଣ ଅରକ୍ଷିତ ଗୋପୀନାଥ ପଶଇ ଶରଣ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣେ ଶରଣ ।

92

Cat. No. O.L./307

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia- 90. Size—31.7× 3.3 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1270

Digitized by PPRACHIN, SOA

sala or 1863 A.D. Complete. Condition—worm eaten. Find spot—Dharādharapur P. S. Jagatsiṁhapur Dt. Cuttack. Name of scribe – Padana Abadhāna.

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ଲେଖ୍ନ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚରିତ ତମିର ସୁଧାକର ବିସ୍ତାର ଜଗତ ତୁଣ୍ଡେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଗୁଣନ୍ତେ କଳୁଷ ନାଶନ ଭବଦୁରିତ ହି ଖଣ୍ଡେ ।।

X X X

କୁହନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବକୁ ରଇଂ ଭଗତ ଲକ୍ଷଣ ପୁଣ ।
ଆଜ ତୁମ୍ଭେ ଗୋପପୁରକୁ ଚଳିବ ଆମ୍ଭର ବାରତା ଘେନ ।।
ସେ ଗୋପପାଟଣା ଅପୂର୍ବ ଘଟଣା ମନୁଷ୍ୟେ ନିର୍ବାଣ ନୋହିଂ ।
ଅମର ବୈକୁଣ୍ଠେ ମଟଞ୍ଚ ଅବତାର ଦେଖିଲେ ହୋଇବୁ ମୋହି ।।

ରାଧା ଆଦିକରି ଯେତେ ଗୋପନାରୀ ଜନମି ଅଛନ୍ତି ଗୋପେ ।
ପୂର୍ବର ତପେ ଯେ ଆମ୍ଭର ଭଗତ ବରଜ କାମେନୀ ରୂପେ ।।
ବେଗରେ ଆମ୍ଭେ ନନ୍ଦ ଘରେ ବଢ଼ିଲୁଂ ମଥୁରା ରହିଲୁ ଆସି ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଆମ୍ଭର ଦର୍ଶନ ନପାଇଂ ଝୁରୁଛନ୍ତି ଗୋପୀ ବସି ।।

ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାଂ ଘେନିଯାଇଂ ଗୋପପୁରେ ଦିନେ ରହ ।
ଜଣେ ଜଣେ କରି ଗୋପୀଙ୍କି ପ୍ରବୋଧି ଜ୍ଞାନ ବାଟ ତାଙ୍କୁ କହ ।।

X X X

End –

ଉଦ୍ଧବ ଭଣି ଶୁଣିମା ଚକ୍ରପାଣି ଗୋପୀ ଯେ ସକଳ ଲେଛୁ ।
ତୁମ୍ଭର କଥା ତୁମ୍ଭର ବାରତା ଆନ ନଂ କରନ୍ତି କଛୁ ।।
ଅନେକ ମତେ କାକୁସ୍ତ ହୋଇଣ ବିନୋଇ କହିଲେ ଯିସ ।
କେମନ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ନିସ୍ତାର କରିବା ଶୁଣ ଯଶୋଦାଙ୍କ ଶିଷ ।।
ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣଂ ବୋଲନ୍ତି ଗୋସାଇଂ ଶୁଣ ତୁ ଭଗତ ମୋର ।
ଭଗତ ପାଇଂ ନାନା ଦୁଃଖ ହୋଇଲି ନାମ ମୋ ଦୁଃଖିସୋଦର ।।
ତାହାଙ୍କ କଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାରତା ଆମ୍ଭ ମନେ ଅଛୁ ଜାଣି ।
ଅବିଷେକ କାଳେ ଲେଖା ଯେ ହୋଇବେ ଷୋଳସସ୍ର ପାଟରାଣୀ ।।
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ହୋ ଯେତେବେଳେ ଆମ୍ଭେ ମଥୁରା କଟକେ ଯିବୁଂ ।
ସେତେବେଳେ ଆମ୍ଭେ ଷୋଳସସ୍ର ଗୋପୀ ଦ୍ୱାରିକା ପୁରକୁ ଯିବୁଂ ।।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଏମନ୍ତ କହ୍ନିଂ ଉଦ୍ଧବକୁଂ ତିଆରି ପରମସାନନ୍ଦ ମତି ।
ମନଭୃଙ୍ଗ ହୋଇ ପାଦପଦ୍ମ ଠାରେ ଜନ୍ମେଂ ଜନ୍ମେଂ ଥାଉ ମତି ॥

Colophon—ଇତିଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ବୋଲି ସଦାଜଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖ୍ନ । ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ମୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନ-କାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ସମସ୍ତ ଦ୍ରିବ୍ୟସିଂହ ଦେବ ପାଞ୍ଚ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨୭ଂ ସତୁରି ସାଲ ଭାଦ୍ରବ ଡ଼ି୨୯ନ ଶନିବାର ବେଳ ତିନପ୍ରହର ସମୟରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସମାପ୍ତ ହୋଇଲା । ଏ ପୋସ୍ତକ ଗୋପାଳପୁର ହରିନାରଣ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କର । ଏ ପୋସ୍ତେକ ଲେଖିଦେଲେ ରଘୁନାଥପୁର ପଦନ ଅବଧାନ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ସାରଦା ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଦେିବଗ୍ୟଂ ପଦନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ ସାମର୍ଥ ।

93

Cat. No. O.L./350

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—141. Size—25.8X 3.7 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy-C. 19th century. A.D. Inomplete. Condition-good. Findspot—Vill. Charampā, P. S. Bhadrak, Dist. Balasore.

Text same as in Cat. No. O.L./307

There are some folia containing ଆରତ ଭାଣ, ଅନନ୍ତ ବ୍ରତ with Oriya translation, ରାଧାଷ୍ଟମୀ ବ୍ରତ towards the end of the manuscript.

No colophon.

94

Cat. No. O.L./426

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—51. Size—30× 3.2 C. M. Each side contains. 5 to 7 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./307.

No colophon.

95

Cat. No. O.L./433

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—120. Size—29× 3.3 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—Worm eaten and the last folia of the manuscript is badly broken. Find spot—Bhawanipatana, Dt. Kalahandi.

Text same as in Cat. No. O.L./307.

Colophon—

ଆହେ ସୁଜ୍ଞଜନମାନେ······ ···ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଅନଙ୍ଗଭୀମଙ୍କର ବିଜୟେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ୩୪ ଅଙ୍କ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦଶ··· ···ରାଜ୍ୟରେ ଭିଳଶୁର ଗ୍ରାମରେ ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ପୋସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ········।

96

Cat. No. O.L./445

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—33. Size—16.6× 3.7½ C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy- C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—worm eaten. Find spot—Brought from Jemādeī Matha, Chikity, Dt. Ganjam.

No colophon.

97

Cat. No. O.L/1006

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 103. Size—30.6× 2.5 C.M. Each side contains 2 to 3 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Presented by Dharanidhara Das, Vill-Pānikatā, P. O. Jhinti, Dist. Puri.

No colophon.

98

Cat. No. OL/1027

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia. – 65. Size—27.8X 3.4 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition- worm eaten. Find-spot-Presented by Nārāyanā Behera, Village-Ranasiṁhapur, P.S. Bhubaneswar, Dt. Puri.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

99

Cat. No. O.L./1088

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia.— 101. Size--30X 3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character--Oriya. Date of copy--C. 19th century. Complete. Condition-good. Find spot- Presented by Narasimha Mishra, Vill- Geruala, P. S. Brahmagiri, Dt. Puri.

Colophon—ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ବୋଲି ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ସମସ୍ତ ୧୭ ଅଙ୍କ ଶ୍ରୀହ୍ନ ବସ୍ତୁ ଦି ୧୦ ନେ ମାର୍ଗଶୀର ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ ମଙ୍ଗଳବାରେ ଯେ଼ ଦିନ ଦିବସ ବେଳ ଦ୧୫ଣ୍ଡ ଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରିଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖ୍ଣ । ଭ୍ରମସ୍ୟାପି······ନବଦ୍ୟତେ । X X ଯେ଼ ପୋସ୍ତେକ ଲେଖାଇଲେ ଗୋରୁଆଳ ବଳୀ ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ଯେ଼ ପୋସ୍ତେକ । ଯେ ମାଗି ନେଇ ନଦେବ ତାହା ସପତ ପୁରୁଷ ତଳ ଯେ଼ହା ସପତ ପୁରୁଷ ଉପର ।

ଶ୍ରୀ ରାମେଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ ।

100

Cat. No.O.L./1103

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—87. Size—30.2X 3.4 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. •Complete. Condition—good. Findspot—Presented by Narasimha Mishra, Vill- Gadamanitri, P. S, Begunia, Dt. Puri.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

There is one folia cantaining the prediction of a horoscope–

ଏକ ଷଠ ଦଶ ୩୨ ଗମନ କହ୍ନି, ସାର୍ତ୍ତ ତିନ ଏଗାର ଲବ୍‌ଧ କରାଇ ।
ନବ ପଞ୍ଚମେ ଅଛଇ ଯୋଗ, ମେନଧ୍ରା ଦଶକ ଜ୍ଞାୟୀ (?) ଯୋଗ ।
ଅଷ୍ଟ ଚଉଠ ମରଣର ଭେଦ, ଏହା କହିଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ସହଦେବ ।

101

Cat. No. OL./1109

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 123. Size – 28.7× 3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy- C. 19th century A.D. Complete. Condition – Not so Good. Findspot—Presentd by Rudranidhi Dasa. Village – Bāuladandā P.S. Nimāpadā Dt. Puri. Name of scribe—Lokanātha Mahānty.

Clophon –

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ଗୋସାଇଂଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ଶରଣ ରଖିବେ । ସମସ୍ତ ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ଅ ୧୪ ଶ୍ରାହ୍ନ କକଡ଼ା ଦି ୯ ନେ କୋଠଦେଶ ଘୃଣପୁର ଶାସନରେ ରହଣି ଆରତ ଶତପଥିଙ୍କର ଗୁଣସାଗର ପୋସ୍ତକ ନେଖା ସରିଲା ଏ ଦିନ ବେଳ ତିନି ଘଡ଼ିଠାରେ ପୋସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଏ ପୋସ୍ତକ ମାଗିନେଇ ଯେ ନଦେବ ତାହା ସପ୍ତପୁରୁଷ ତଳ ଏହାଙ୍କ ସପ୍ତପୁରୁଷ ଉପର । ହେ ସୁଜ୍ଞଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇଂ ଗାଇବ । ନେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖିତ । ମା ବିମଳେ ଶରଣ ରଖିବେ । ଅଧମ ଅରକ୍ଷିତ ଲୋକନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କଂ ଶରଣ ରଖିବେ । ମା ଶାରଳା ଦେବୀ ଶରଣ ରଖିବେ । ଗୁରୁଦେବ ଗ୍ରାହ୍ଯ କରିବେ ଅଧମ ଅରକ୍ଷିତଙ୍କୁ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

102

Cat. No. O.L./1113

ଗୁଣ୍ଡିଚାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—80. Size—29.5× 3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Orisa. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Good. Presented by Sri Pitāmbar Dāsa Village--Bāchhara. P.O. Jatani, Dt. Puri.

No Colophon.

103

Cat. No. O.L./I128.

ଗୁଣ୍ଡିଚାଗର

Ey ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—75. Size—30×3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C.19th century A.D. Incomplete. Condition-Not so good. Presented by Dr. B. D. Mohanty, Head of the Department of Oriya, Utkal University, Collected from—Jenāpur area, Dt. Cuttack.

No Colophon.

104

Cat. No. O.L./1239

ଗୁଣ୍ଡିଚାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—51. Size—29× 3 C. M. Each side contains 2 to 3 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condi-

Digitized by PPRACHIN, SOA

tion—worm eaten. Find spot—Presented by Sri N. Mishra, Manikarnikā Sāhi, Dist- Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./65.

No Colophon.

105

Cat. No. O.L./1303

ଗୁଣସାଗର

By କୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—84. Size—27.8×3.7 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Presented by Sri Padmanābha Dāsh, Vill- Palasapur, P. O. Itipur, Dt. Puri.

ଏମନ୍ତ କହି ଉଦ୍ଧବକୁ ତଆରି
ପରମ ଆନନ୍ଦ ମତି ।
ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ମନଭୃଙ୍ଗ ହୋଇଂ
ପଦୁପାଦ ତଳେ ସ୍ଥିତି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଶ୍ରୀମସ୍ୟାପି ନବଦ୍ୟତେ ।

ହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇଂ ଗାଇବ । ଲେଖକ ଦୋଷ ନଧରିବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖନ ।

ଶ୍ରୀ ଶୁଭ ମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭ ମସ୍ତୁ । ଜି- ଦାଣ୍ଡିମାଳ, କି- ଖୁରୁଧା, ସା- ଝଙ୍କି ଶାସନ କଲ୍ୟାଣପୁର X X ଦାଶଙ୍କର ଏ ପୁସ୍ତକ ଅଟଇ ।

106

Cat. No. O.L./1324

ଗୁଣ ସାଗର

By କୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substanc—Palm leaf. No. of folia—46. Size—28.3X 3.3 C.M. Each side contains 4 lines through out the manu-

Digitized by PPRACHIN, SOA

script. Character – Oriya. Date of Copy – C. 19th century A.D. Incomplete. Condition – good. Find spot – Presented by Somanātha Mishra, Vill- Kotapalla, Dt. Puri.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ । ଅବଘ୍ନ-ମସ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ତମିର ସୁଧାକର ବସ୍ତାରେ ଜଗତ ମଣ୍ଡେ ।
ଶବଣେ ଶୁଣନ୍ତେ କଲୁଷ ନାଶନ ଭବ ଦୁରିତବ୍ଧି ଖଣ୍ଡେ ॥
ଅମୃତ ପୟୋଧି ବ୍ରହ୍ମଗ୍ୟାଂନ ସିଦ୍ଧି ତ୍ରିଭୁବନ ଦ୍ରବ୍ୟସାର ।
ବାଲ୍ମିତମତ କୃଷ୍ଣଦାସ ଭଣଇଂ ଉଦ୍ଧବ ଗୋପୀ ବଚୁର ॥

No colophon.

107

Cat. No. O.L./1363

ଗୁଣ ସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 86. Size – 31.4 × 3.6 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character--Oriya. Date of Copy – Sana 1266 Sāla or 1859 A. D. Complete. Condition – Not so good. Find spot— Presented by Sri K. C. Kar, Vill- Talānga, P.S. Bhadrak, Dt. Balasore. Name of the scribe—Netrānanda.

Text same as in Cat. No. O.L/65.

Colophon—ଗୁଣ ସାଗର ଲେଖନ ।

ହେ ସୁଜ୍ଞଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରେଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ସମସ୍ତ ୭ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨ ବାରଶ ୬୬ ସାଲେ ବସ୍ତ୍ର ମାସ ଦ୍ୱାଦଶେ ସମବାର ବେଳ ୨ ଘଡ଼ି ଉତ୍ତରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସଦାଜେୟୁ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ । ଶ୍ରୀଗଙ୍ଗାମାତା ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ଚରଣକୁ ଧ୍ୟାନ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ପଶିଲି ଶରଣ । "ଇଦଂ ପୁସ୍ତକ ବସ୍ତ୍ର ମାରକଣ୍ଡ ଦେବ ଶର୍ମଣ । ଏ ପୁସ୍ତକ ମାଗି ନେଇ ଅବା ଚୁରିକରି ନେଇ ଯେ·········ଦ୍ରବ୍ୟସିଂହ ନୃପତି ସପ୍ତଅଙ୍କ·········ଏ ପୁସ୍ତକ ବସ୍ତ୍ର ମାରକଣ୍ଡଙ୍କର । ଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖି ଦେଇଅଛି ଯାଜ୍ଞପୁର ନିବାସୀ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

108

Cat. No. Ol./1399 (B)

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 84. Size – 35X3.3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy – Sana 1288 sala or 1881 A.D. Complete. Condition – good. Findspot – Presented by Bhāgirathi Mishra, At./P.O. Ghoradiā, Dt. Puri.

Text Same as in Cat. O.L./65

Colophon –

ଏ ପୋସ୍ତକ ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶଭ ରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ୨୭ ଅଙ୍କ ସ୍ନ ୧୨୮୮ ସାଲ କକଡ଼ା ଦି୧୧ନେ ଚନ୍ଦ୍ରବାରେ ବେଳ ଦଂଣ୍ଡ ଠାରେ ଖୋରଧା କଲ, ୬—ଲେମ୍ବାଈ··········ଜଗନ୍ନାଥ ପଟ୍ଟନାଏକଙ୍କର ଏ ପୁସ୍ତକ······ ।

109

Cat. No. Or. Ms./76 (D)

ଗୁଣସାଗର

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance – Paper. No. of pages – 55. Size – 31X19.2 C.M. Each page contains 26 to 28 lines. Character – Oriya. Date of copy – sana 1250 sāla or 1843 A.D. Complete. Condition – good. Findspot – Bible school library, Midnapur, West Bengal. Name of the scribe – Madhusūdana Pattanaik, Remunā, Dt. Balasore.

Colophon—ଭୀମସ୍ୟାପି ନ ହିଦ୍ୟତେ ।

ଏକୋବୃକ୍ଷସମାରୂଢ଼ାଃ ନାନାପକ୍ଷୀ ବିହଙ୍ଗମାଃ ।
ପ୍ରଭାତେ ଦଶଦିଶଂ ଯାନ୍ତି କା କସ୍ୟ ପରିବେଦନା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର....ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବେ ବିଜେ ଶୁଭରାଜ୍ୟେ ବାଲସର ଜିଲ୍ ରେମୁଣା ପ୍ରଗଣାରେ ସନ ୧୨୫୦ ସାଲ ବୃଷମାସ ଦି୨୯ନ ଶନିବାର ବେଳ ତିନିପ୍ରହର ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଗୁଣସାଗର ପୋସ୍ତକ ସଦାଜଏ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ହୋଇଲେ ଏ ପୋସ୍ତକ ଲେଖିଲେ ମଧୁସୋଦନ ପଛଲ୍ଲାଏକ ହେ ସୁଗ୍ୟଂ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରେଇ ଗାଇବ ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଏ ପୋସ୍ତକ ମାଗିଲେଇ ଯେ ଅମ୍ବଂଳ କରିବ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଚରଣେ ଦୋରେହା ହୋଇବ ।

ଭଗ୍ନପୃଷ୍ଟଃ ପରପାଳୟେତ୍ ।।

ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ଶରଣ ପାରିକର ଅଧମ ମଧୁସୋଦନ ଦାଶଙ୍କୁ ।

110

Cat. No. O.L./586

ଗୁଣ ସାଗର ବୋଲି

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia-76. Size- 26.4 × 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Charater-Oriya. Date of Copy- C. 19th century A.D. Incomplete. Condition- Badly worm eaten. Find spot- Madhupur, Dt. Cuttack.

Text—Same as in Cat. No. O.L./307. Only the name of the manuscript differs.

No colophon.

111

Cat. No. O.L./281

ଗୁଣି ଗାରେଡ଼ି

and others

Substance—Palm leaf. No. of folia- 20. Size—21. × 4. C.M. Each side contains 2 to 6 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Worm eaten. Presented by Sri Deva Mahāpātra, Vill- Dharādharpur, P.S. Jagatsimhapur, Dt. Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ଓଁ କଉଡ଼ି କଉଡ଼ି ମଲ୍ଲିକା କଉଡ଼ି ଭୁ କଉଡ଼ି ଥିଲୁ କାହ୍ନିଂ । ସାତ ସମୁଦ୍ର ନଦୀକାଂ ପାରି ହୋଇଂ ମୁଣ୍ଡ ଡାକିଲକୁ ଅଇଲୁ ଧାଇଂ । ଛେଦ କାଟ, ଭେଦ କାଟ, ବାଣ କାଟ; ସିଙ୍ଗାର କାଟ, ଛୁଟିକା କାଟ, ବମା କାଟ, ଘୋକା କାଟ, ମିକା କାଟ, ପୁପ୍ପା ସିଙ୍ଘାର କାଟ, ଓଁ ଓଁ ଦୃଷ୍ଟି କାଟ, ପୋଡ଼ା ଦୃଷ୍ଟି କାଟ, ମୁଣ୍ଡରେ ଥେଲେ ମୁଣ୍ଡରୁ କାଟ, କଣ୍ଠରେ ଥେଲେ କଣ୍ଠରୁ କାଟ ଇତ୍ୟାଦି ।

No colophon.

112

Cat. No. O.L./317

ଗୁଣିଗାରେଡ଼ି

Substance – Palm leaf. No. of folia- 24. Size - 19.5X 3.1 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character-Oriya. Date of copy - C. 19th century A. D. Incomplete. Condition-Worm eaten. Find spot- Dharādharapur area, P. S. Jagatsinghapur, Dt. Cuttack.

ଓଁ କଉଡ଼ି ତ କଉଡ଼ି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କଉଡ଼ି, ବେଗେ ସିବୁ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣକୁ ଯେବଣ କଉଡ଼ିରେ ବଧାରିଲୁ , ଶାଳ ସାତ ବୃକ୍ଷ ଯେବଣ କଉଡ଼ିରେ ସନ୍ଧାରିଲୁ, ମଞ୍ଜପୁର ଯେବଣ କଉଡ଼ିରେ ବଧାରିଲୁ । ମୋହୋର ପେଷନ୍ତେ ସେହି ରୂପେ ଛେଦେ ଛେଦେ, କଉଡ଼ି ଛେଦେ । ପୋତା ଛେଦେ, ପୋତଲି ଛେଦେ, ଜ୍ଞାମା ଛେଦେ, ସୁକୁ ମଦରଂଗା କତରାନଗା ଛେଦେ, ମଡ଼ା ମଶାଣି ଛେଦେ, ବାଣ ସିଙ୍ଘାର ଛେଦେ, ଛେଦେ ନଛେଦେ ବୋଲି କାହାର ଆଂଗ୍ୟା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର କୋଟିଏ ଆଗ୍ୟାଂ ।

No colophon.

113

Cat. No. O.L./377

ଗୁଣିଗାରେଡ଼ି

Substance—Palm leaf. No. . of folia-28. Size - 17.3X 3. C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character- Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy- C. 19th century A. D. Incomplete. Condition- Worm eaten. Find spot- Jagatsinghapur Area, Dt. Cuttack.

ଓଁ ବଜ୍ର ଘର ଦ୍ୱାର ବଜ୍ରେ କଳଇଂ, ପରଦ୍ୱାର ଆଗେ ହନୁମନ୍ତ ପରେ ଅଷ୍ଟ ବେତାଳ ବାଏ × × × କ୍ଷେତ୍ରପାଳ ଏ ମୁଦ୍ରା ପାଇଂ ଦେବୀ କୋଠାର ଗଣ । ଅଦୃଷ୍ଟି କାଠ, ସୀତା ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ ଯୁଝି, ପୁଅ ଦୃଷ୍ଟି କାଠ, ନାଉ ଦୃଷ୍ଟି କାଠ, କଉଣି କତା କାଠ, ସରଡାଙ୍କୁଣୀ କାଠ, ସୁଖ ମଦରଙ୍ଗା କାଠ, × × ସୀତା ଶ୍ରୀରାମ ଠାକୁରଙ୍କର କୋଟି କୋଟିଏ ଆଗ୍ୟାଂ ।

No Colophon.

114

Cat. No. O.L./401 (G)

ଗୁଣିଗାରେଡ଼ି

Substance – Palm leaf No. of folia – 42 Size – 17.1X 2.9 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Charcter – Oriya, Date of copy- C. 19th century A.D. Incomplete. Condition- Badly worm eaten. Findspot—Tureintrā, P.O. Bālipātanā, Dt. Puri.

Beginning— ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ପାରବଶ୍ରୀ ପଗୁରୁ ଅଛନ୍ତି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଯେ ନିପୁରାନ୍ତକଂ, ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦରୁ କର ପ୍ରାଣୀମାନେ ହେ କାଳ ବଚଂନ୍ତ । ତାହାଂ ମୁହିଂ ନ ଜାଣଇ, ଏ ମନ୍ତ୍ରମାନ ମଉଷୋଧି ମୋତେ କହି ଯେଣୁକର ଦେବତାମାନେ ସିଧ୍ୟ ହେଲେ ।

No colophon.

115

Cat. No. O. L./186

ଗୁଣ୍ଡିଚଯାତ୍ରା

By ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—11. Size—40.1× 3.7 C. M. Each side contains 5 lines throughout the

Digitized by PPRACHIN, SOA

manuscript. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Puri town, Dt. Puri.

ଷଜେ କଲେ ଜଗମୋହନ କୋଣରୁ ଝୁଲି ଝୁଲି ବେନଷଇ ।
ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲ ଝବ ନେଟି ଯାଉଅଛୁ ଆଗକୁ ପଛକୁ ହୋଇ ସେ ॥

ଚୋଷ,

ଗୁନ୍ଥି ଥୋଇଥିଲା ପରି ତାଷ ସେ ।
ଶ୍ୱେତ ବସବଣ୍ଡ ଉପରେ ମଷ ସେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟ ହୋଇଛୁ ପଷ ସେ ॥

ବଳୟାର ଭୁଜେ ବାନ୍ଧି ଧରିଛନ୍ତି ସୁନା ନକାସିଆ ଡୋର ।
ପଣ୍ଡାଏ ଡାକନ୍ତି ଗୋପୀଏ ଆଧ ନେଲେ ପଡ଼ୁଛୁ ଲବଣୀ ଚୋର ॥

ସେ କେହୁ,

ବୋଲେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା ପ୍ରେମ୍ଭୁ ସେ,
ବୋଲେ ଯଶୋଦା ପାଇଲା କାହ୍ନୁଂ ସେ,
ବୋଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ପ୍ରଭୁ ସେ ।

ଆଲଟ ଚାମର ଷଛଣା ତରାସ ତଳେ ନପଡ଼ଇ ଗ୍ଲାଇ,
କଳା ଧଳା ହାତ ତଳେ କ ସୁନ୍ଦର ଝୁଲ ଝୁଲି ରହ୍ନ ରହ୍ନ ।

ସେ ଦେଖି,

ଅପିଛଡ଼ ହୋଇଅଛୁ ଆଖି ସେ,
ଦଣ୍ଡେ ଦଣ୍ଡେ ଦେଉଛନ୍ତି ରଖି ସେ,
ମାରଧର ଶୁଭେ ଚଢ଼ ପାଖି ସେ ।

\+ \+ \+

ବୋଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମୁ କ ଜମା ଗୋ ।
ଯାକୁ ଭଜନ୍ତି ସାବର୍ଣ୍ଣୀ ଉମା ଗୋ ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

116

Cat. No. O. L./520 (B).

ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା

By ଜଗନ୍ନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia.—15. Size—22 × 3.3 C. M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—Not so good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurdha, Dt. Puri.

Beginning—

ହରିହର ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱଂପ୍ୱେ ତିନିରୂପ ନୀଳଗିରିରେ ପ୍ରବେଶ ।
ନାନା କଉତୁକେ ନୀଳା କରିବାକୁ ବଉଦ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ॥

ସେ ହରି,
କରେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଗଦାଧରି, ସେ ହରି ।
ତାଙ୍କ ମହିଂମା କେ କହି ପାରି, ସେ ହରି !
ମହି ଭାର ଅର୍ଥେ ଅବତରି, ସେ ହରି ।
ହେଲେ ଦାନବ ବଳ ସଂହାରି, ସେ ହରି ।

End—ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଭେଟ ସେ ହୋଇଲା ବିବିଧ ବିଳାସ ଭୋଗ ।
ତିନିପୁର ଲୋକେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ସଂଯୋଗ ॥

ହେ ନରେ,
ନୀଳଗିରି କନ୍ଦର ଶିଖରେ, ହେ ନରେ ।
ଦାରୁବ୍ରହ୍ମଂ ରୂପ ହରିହରେ, ହେ ନରେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ଭେଟ ଯେଉଂଠାରେ, ହେ ନରେ ।
କବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଖି ତରେ, ହେ ନରେ ।

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

117

Cat. No. O.L./260 (D)

ଗୁଣ୍ଡିଚା ବସନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

By ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ

Substance--Palm leaf. No. of folia- 8. Size--25X3.4 C.M. Each side contains 4 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 19th century A. D. Complete. Condition- Not so bad. Find spot--Krshna Chandra Gajapati College, Paralakhemundi, Dt. Ganjam.

Beginning—

ଅଖିଳ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ନବଘନ ବେଶ ଧରି ।
ତିନିପୁର ଲୋକ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ସେ କରି ॥
ସେ ହରି,
ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୂରତି ସେ ଧରି ।
ନେତ ଉଡ଼ୁଛି କାହ୍ଲି ଉଲଗି ଶ୍ରୀବକ୍ଷି ତେଜିଲେ ଶ୍ରୀନୀଳଗିରି
ସେ ହରି,
ଆଗେ ବଳରାମ ମଧ୍ୟରେ ସୁଭଦ୍ରା ପଛରେ ଦେବ ଶ୍ରୀହରି ।
ମଙ୍ଗଳାଷ୍ଟକ ପଢ଼ନ୍ତି ବିପ୍ରଜନେ ପଦ୍ମଣ୍ଡ ବିଜଏ କରି ।
ସେ ନାରୀ,
ଅଛନ୍ତି ଚାମର ଧରି ।
ଖରଖର ହୋଇ ବିଜେ କଲେ ଯାଇ ତାଳଧ୍ୱଜେ ହଳଧାରୀ
ସେ ନାରୀ,
ସଧୀରେ ସଧୀରେ ବିଜେ ଜଗନ୍ନାଥେ ଆଗେ କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ।
ଭାଇ ଭଉଣୀ ଆଗ ପଛ ହୋଇଣ ଚାଲୁଛନ୍ତି ଚଳ ଚଳ
ସେ ବାଳୀ,
ଶୋଭି ଦିଶେ ମହାଆଳୀ ।
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ବିଜେ ଜଗନ୍ନାଥେ ସିଂହଧ୍ୱଜେ ଦେଖା ମିଳି
ସେ ବାଳୀ,

End –

ହସି ମହାବାହୁ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଯତ୍ନଂ ଦେଖା-ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ
କବାଟ ଫେଡ଼ିଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ-ନାରାୟଣ ସିଂହାସନେଣ ପ୍ରବେଶ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସେ ପ୍ରଭୁ,
ପାଦ ପଦ୍ମେ ମୋର ଆଶ,
ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ବସନ୍ତ ପଦକେ ଅମୃତ୍ କହେ **ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ**
ସେ ପ୍ରଭୁ,

X X X

କୃଷ୍ଣ କୋଳେ ଧରି ଯଶୋଦା କୋଳରେ ସମର୍ପିଲେ ନନ୍ଦରାୟେ ।
ବୋଲେ **ନନ୍ଦ ଦାସ** ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ନିରନ୍ତରେ ମୋର ଧ୍ୟାୟେ ॥

X X X

ବନେ ଯଶୋଦା ମନ୍ଥୁଥିଲେ ଦଧି,
ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିଲେ କରୁଣାନିଧି ।
ପଙ୍କଜ ନୟନ ଶ୍ରୀକରେ ମଳି,
ମାତା ପାଦ ଧରି କରନ୍ତି ଅଳି ।
ମାୟେ ଗୋ ଦଧି ମନ୍ଥନ ରଖ,
ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିଛୁଂ ଲାଗୁଛି ଭୋକ ।

X X X

ଗୋବିନ୍ଦ ମୋତେ ଉଦ୍ଧରି ଧର,
ଭଣେ ଗୀତ ବନ୍ଧେ କବି ନରେନ୍ଦ୍ର ।

X X X

ଜୟ ରଘୁନାଥ ଧନୁ ଶାୟେକ ହାତ,
ଜୟ ରଘୁନାଥ ହେ !
କଉଣପକୁଂ ନାଶି କ୍ଷିତି ଭାର ଉତ୍ପାସି,
ଛୋଟିଲେ ଯାଗ ରକ୍ଷି ମୁନି ମନ ।
କଞ୍ଜାରୁଣ ଚରଣ ଲାଗିବା ମାତ୍ରକେଣ
ଶୋଭା ଅଇଲା ଶତେ ଗୁଣ ।

X X X

କହେ **ଭଗତ ଦୀନ** ଚଢ଼ି ପୁଷ୍ପକ ଯାନ
ଶୁଭେ ପ୍ରବେଶ ସେ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରୀ ।

X X X

କହ ସଖି ଏତ କାହା କୁମର
ତୁ ଅବା ବୋଲବୁ ସଖି ବ୍ରଜ ସୁନ୍ଦର ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହେ ବପ୍ର ଶିଖଧର ଅହେ ପ୍ରଭୁ ବେଣୁଧର
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ଗତି ନାହିଂଟି ମୋର ।

No colophon.

118

Cat. No. O.L./899 (5)

ଗୁଣ୍ଡିଚାବସନ୍ତ ଚଉତିଶା

By ଲୋକନାଥ ବଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia-5. Size-39.5X3.6 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character--Oriya. Date of copy—C. 18th Century A.D. Complete. Condition—Good. Find spot—Vill-Bhāpur, , Dt. Dhenkānāl.

ରାଗ-କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି

କହେ ଲୋକନାଥ ବଦ୍ୟାଧର ଧୀର କୁଳକୁ ଆକୁଳ ହୋଇ ହେ ।
କମଳା ବଲ୍ଲଭ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଅବଲୋକନ କରାଇଂ ହେ ॥
ସଙ୍ଗୀତ,
କାହାକୁ କହିବା ସେହିୁ ହେ ।
କରୁଣାକର କରୁଣା ଊଣା ହେଲେ ଆଉ କେ ହୋଇବ ସାହା ହେ ॥

X X X

କ୍ଷମାସିନ୍ଧୁ ତୋଷି ଦାସୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ପ୍ରବେଶ ଚତୁର ମୂର୍ତ୍ତି ହେ ।
କ୍ଷୋଭ ଭର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଭେଟ ସର୍ବ କାମଦ ଆଳତି ହେ ॥
ସଙ୍ଗୀତ,
କ୍ଷେମେ ବଜେ ସିଂହାସନେ ହେ ।
ଛଛନ୍ଦେ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଚଉତିଶା ଲୋକନାଥ ବଦ୍ୟାଧର ଭଣେ ହେ ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

119

Cat. No. O. L./1144

ଗୁଣ୍ଡିଚାବିଜେ

By ବିପ୍ର କାଶୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—15. Size—24.8 × 3.5 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A. D. Complete. Condition – worm eaten. Find spot—Bhubaneswar, Dist. Puri.

End – ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇ ଦାସୀ ଫେଡ଼ିଲେ ଦ୍ୱାର,
ହ୍ୱର ଶବଦ ଶୁଭେ ନିରନ୍ତର ।
ଏତେ ଦେବେ ଯେ ଭିତରକୁ ବିଜେ,
ଘଣ୍ଟ କାହାଳୀ ନାନା ବାଦ୍ୟ ବାଜେ ।
ଭେରୀ ମୃଦଙ୍ଗ ଯେ କଂସାଳ ବାଦ୍ୟ,
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଲୋକେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦ ।
ବିଚ୍ଛେଦ ରସ,
ଆନନ୍ଦେ କହେ ବିପ୍ର କାଶୀ ଦାସ ।

No colophon.

120

Cat. No. O.L./1247

ଗୁଣ୍ଡିଚାଦିଜେ

By ଶିଶୁ ଗୋବିନ୍ଦ

Substance—Palm leaf. No. of folia—21. Size—39 × 3.6 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century. A.D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

ହରିହର ବ୍ରହ୍ମା ଶହେ ଅବତାର ମାନଗିଣରେ ପ୍ରବେଶ ।
ନାନା କଉତୁକେ ମାଳା କରିବାକୁ ବଉଦ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହରି,
ମସ୍ତ୍ର ଭାର ଅର୍ଥ ବଜେ କର ହେ,
ହେଲେ ଦାନବ ବଳ ସଂହାର ହେ ।
ହଳ ମୂଷଳ କରେଣ ଶୁଭ୍ରବନ ଶିରେ ଶୋହେ ସପ୍ତଫେଣି,
ଧରଣୀ ଛଳେ ଶଙ୍କର ଅବତାର ବୋଲାଇଲେ ହଳପାଣି ।
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦାଧାରୀ
କାମଦେବ କାମପାଳ ନାମ ହେ
ସେତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ହୋଇଲେ ଜନ୍ମ ହେ,
ରୂପେ ଦିଶୁଛନ୍ତି କୋଟି କାମ ହେ ।

× × ×

ଅନେକ ଭାବେ କହିଣ ଜଗନ୍ନାଥେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କି ପ୍ରବୋଧ କଲେ
ଶି ଶୁ ଗୋବିନ୍ଦ ହେଲେ ସାନନ୍ଦ ଭେଟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ହେଲେ
ହେ ନରେ,
ପାପ ଖଣ୍ଡିବ ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ
ଶଙ୍ଖ ଧୂନି ଦେଉଳ ଦୁଆରେ ହେ
ଶୁଭେ ମିଳାଇଲେ ବଜେ କଲେ ହେ ।

There are some folia containing କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା with meaning at the beginning of the manuscript.

No colophon.

121

Cat. No. O.L./1486 (G)

ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—38. Size—19.2×3 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—Slightly worm eaten. Find spot—Presented by G. N. Das Gosvāmī Adhikārī, Tāngi, Dt. Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ହରିହର ବ୍ରହ୍ମାଂ ଶୟେ ଅବତାର ମାଳଗିରିରେ ପ୍ରବେଶ ।
ନାନା କଉତୁକେ ମାଳା କରିବାକୁ ବଉଦ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ॥
ହେ ହରି !
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ଧରି ହେ !
ମାଳକନ୍ଦରେ ବିଜେ କରି ହେ ।
ମହାଂ ଭାବ ଉଶ୍ବାସ କରି ହେ ॥

× × ×

ଭଗତ ଭାବରେ ମାଳା କରଛନ୍ତି ଭଣେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସେ
ତନ୍ବାଂ,
ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କରେ ଅଛନ୍ତି ଧାୟିଂ ସେ,
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟେଣ ଭେଟ ହୋଇଂ ସେ,
ତନ୍ବାଂ !

There are some folia containing Some padas regarding Christianity towards the end of the Manuscript.

ଆଶ୍ରୟ କର ଖ୍ରୀଷ୍ଟରେ ଆଶ୍ରୟ କରଇ
ଏ ଆଶ୍ରୟ ବିନୁ ତ୍ରାଣ ନ ପାଇବେ କେହି ।

X X X

ଆମ୍ଭର ଗୋଚରେ ଅନ୍ୟ ଈଶ୍ବର ନହେଉ
କଉନସି ପ୍ରତିମା ପୂଜା କେହି ନକରୁ ॥

No colophon.

122

Cat. No. O. L./412 (C)

ଗୁପତଗହନଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—26. Size—25X 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 18th Century A.D. Complete.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Condition—worm eaten. Findspot—Dharādharpur Area, P.S. Jagatasimhapur, Dt. Cuttack. Name of the sribe—Arakshita.

ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ ।

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ପରମାନନ୍ଦ
ଅନନ୍ତ ପାର୍ବଣ ବ୍ରହ୍ମାଦ ବୃନ୍ଦ ।
ଦଶ ଅବତାର ଭକତ ହିତେ
ସତ୍ୟ କଳି ଆଦ୍ୟ ଯୁଗ ବା ଯେତେ ।
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯା ଉଦରୁ ଜାତ
ତିନି ଭୁବନ ଯାହାର ଆଶ୍ରିତ ।

× × ×

ଦିବ୍ୟସିଂହ ବୋଲି ଯେକ ରାଜନ
ଅରିଷ୍ଟ କଳିରେ ଯେକଥାମାନ ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡାଇତ ମିଛ ବଚନ
ଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇବ ହୀନ ।
ସାତ ପାଞ୍ଚ ଠାରୁ ଗୁରୁ କରିବେ
ମନକୁ ବୋଧ ତେବେ ହେ ନୋହିବେ ।
ପର ରମଣୀରେ ହୋଇବେ ରତ
ବେଶ୍ୟା ଠାବରେ ବଳାଇବେ ଚିତ୍ତ ।
ଗରୁଡ଼ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୁପତ କଥା
ଧାନ ଅଚ୍ୟୁତର ମନରେ ବ୍ୟଥା ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୁପତଗହନଗୀତା ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଅରକ୍ଷିତକୁ ।

123

Cat. No. O.L./338

ଗୁପତ ଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—129. Size—28.4X 3.2 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy – Sana 1237 sāla or 1830 A.D. Complete. Condition—Not so good. Presented by Sri Ravinārāyan Panda collected from Bhadrak Area. Dt. Balasore.

Beginning –

ବଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳାର ସାଇଂ,
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣକୁ ଆଶ୍ରେ କରିଅଛି ମୁହିଂ ।
ଅାଗ୍ୟାଂ ହୋଇଲେଣ ଗୀତା କରିବଇଂ ସାର
ଆଗ୍ୟାଂକର ହୃଦ ପଦ୍ମେ କମଳାର ବର ।
ଅଦୃଶ୍ୟ ଯେତେକ ବିଦ୍ୟା ଦୃଶ୍ୟ ଯେ ହୋଇବ
କର୍ଣ୍ଣ ତଟେଂ ବସିଣ ସମସ୍ତ କହି ଦେବ ।

X X X

ବୋଲନ୍ତିଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଶୁଣ ହୋ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
କହୁଛି ଗ୍ୟାନର ଭୂଇଂ
ମେଦ୍ଧମାରେ ଆତ୍ମା ବ୍ୟାପିକ୍ଷା ଅଛଇ
କହଇଂ ଯତ୍ନଂରେ ଥାଇ ।
ଶୂନ୍ୟ ଗିରି ଫୁଟି ବହୁଛି ତ୍ରିବେଣୀ······ଉଠିଛି ସ୍ୱର ମାଥ ।
ପଞ୍ଚୁଂ ପୂନ୍ୟ ଧେନ ହରକୁ ସେବିଲେ
ଅମର ହୋଇବୁ ପାର୍ଥ ।
ତ୍ରିକୂଟ ଛନ୍ଦଂଣ ପବନ ବହୁଛି
ଇଂଅଳା ପିଂଅଳା ଛନ୍ଦଂ ।
ହେଟର ପାଣି ଉପରକୁ ଉଜାଣି
ତେବେ ସେ ଲାଗିବ ବନ୍ଧ ।

X X X

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ର ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶ ହୋଇଂଛି
ପାରିଲେ ଦ୍ରୃଢ଼େ କର ।
ବଳରାମ ଦାସ ଭାବରେ ଭଣିଲେ
ଗୁମତ ଗ୍ୟାନ ବିଚାର ।

ଇତିଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟାଂ ପ୍ରମବ୍ରହ୍ମ ସନ୍ଧିତାୟାଂ ବୈଷ୍ଣବିକ୍ୟା ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେଂ ଗୋପତ ଗୀତା କଥନେ ନାମୋ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End –

ଭକ୍ତ ଅବତାର ହୋଏ ଗଉର,
ନିଷ୍କଳ ମୂରତି ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ।
ସବୁ ଦେହରେ ଚତୁର୍ଭୁଜେ ହୋଇ,
ବଇଷ୍ଣବଂ ଦୁଇ ଭୁଜେ ଅଛୁ ମୁହିଂ ।
ଷଡ଼ଭୁଜେ ଦାରୁପଟଳ ମୋର,
ଏମନ୍ତରେ ବ୍ୟାପିଅଛୁ ସଂସାର ।
ଅର୍ଜୁନ ବ୍ରହ୍ମକୁ,
ଭଜୁଥାଅ ଏକା ଦୁଇ ଭୁଜକୁ ।
ବିନା ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ମୁହିଂ ଭ୍ରମର,
ମୋତେ ନପାଇ ପାର ।
ଏଣୁ ହେ ଭଗତ ଜନେ ବିଶ୍ୱାସ,
ଭବେ ଭଣିଲେ **ବଳରାମ ଦାସ** ।

ଇତିଶ୍ରୀ………… ……ଗୁପତ ଗୀତା କଥନେ ନାମ ଷଡ଼ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—

ବାରସ ସଇଂବିଂଶ ସାଲେ ୧୨୩୭ ଧନୁମାସ ୨୯ ଦିନେ ରବିବାର ଅଭିଷେକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ଦିନରେ ବେଳ ପ୍ରହରକ ସରିକି ଏ ପୁସ୍ତକ ଗୀତା ସଦାଜୟେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ସୋର ସରକାର ତାଲୁକୁ କାନୁଗୁଣ୍ଡ ସୁଣ୍ଡିସ୍ୱପଡ଼ା ନୂଆ ସାହିରେ । ……………ବଇଷ୍ଣବ ବନମାଳୀ ଦାସ ହେ ସୁଜ୍ୟ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରେଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ମାଫ କରିବା ହେବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟ ତଥା ଲେଖନ ।

124

Cat. No. O.L./399 – (D)

ଗୁପତ ଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ**

Substance – Palm leaf. No. of folia – 21. Size – 17.7X 3.4 C.M. Each side contains 5 lines. Character – Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy – C. 19th century A.D. Incomplete. condition – worm eaten. Findspot – Village Charampā. P.S, Bhadrak, Dt Balasore.

Beginning –

ଜୟ ଜୟ ଆଦ୍ୟମୂଳ ଜୟ ମହାବାହୁ
ଜୟ ଜୟ ଅଲେଖ ନିବିଡ଼ ଶୂନ୍ୟ ଠୂଳ ।
ଜୟ ଜୟ ପରମ ପୁରୁଷ ନିରାକାର
ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଭବକୁ ପରଗୁର ।

X X X

ଗୁପତ ଗୀତା ବ୍ରହ୍ମ ଉପଦେଶ ରଗ ॥
ବଳରାମ ଦାସ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦ

No colophon.

125

Cat. No. O.L./988

ଗୁପତ ଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia—87. Size—10.5 × 3.4 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character-Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Incomplete. Condition – good.. Presented by Ghanashyāma Dāsa. Sāna Chhāuni Matha. Nayagarh, Dt. Puri.

Beginning –

କହ କେବଣ ପ୍ରୟୋଜନ
ଶୁଣିବ ଇଚ୍ଛା ମୋର ମନ ॥
କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ ।
ଶୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମନ ଦେଇ ॥
ପୂର୍ବରେ ଏ ଗ୍ୟାଂନ ଗୁପତ ।
ମୁନିମାନଙ୍କର ଏ ତତ୍ତ୍ୱ ॥

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଇତିଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟୁ ବସୁମିକ୍ୟା ପାରମହଂସ ସହିତାୟୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No colophon.

126

Cat. No. O.L./1149(B)

ଗୁପତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—52. Size—17·2× 3.5 C.M. Each side contains 3 to 4 lines.Character—Oriya. Date of Copy—Sana 1237 Sāla or 1830 A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Findspot—Jagatsimhapur area. Dt. Cuttack.

Beginning—ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଂଲେ ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଂ

କହ ପରମ ଯୋଗ ସାଧନ ।

ଯେଉଂ ସାଧନା ସାଧିଲେ କହ ସ୍ଥିର ହେଉଂ ମୋର ମନ ।

ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହୋ ପାର୍ଥ,

ସାଧନା ଯାହା ପଗୁର ।

ନବଦ୍ୱାର ନରୋଧିବୁ

ଦଶମ ଅନହତ ଭେଦେଂ କର ।

There are some folia containing ଗୁପତ ଗୀତା ଟୀକାସାର towards the end of the manuscript.

ଗୁପତଗୀତା ଟୀକାସାର—

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଗୋସାଇଂ,

କଥାଏ ପଗୁରବ ମୁହିଂ ।

ଆଗ୍ୟାଂ ହୋଇଂବ ବେଦବର,

ବେଦାନ୍ତ ଗୀତା ଟୀକା ସାର ।

କାରୁଣ୍ୟ ଭାବେ ମୁଂ ଜଣାଇଂ,

କହିବା ଦେବ ଭବଗ୍ରାହି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମୁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣି,
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପତିତପାବନ ।

× × ×

କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସମ ଦୁଇଂ,
ଗୁପତ ଟୀକା ଏ ଅଟଇଂ ।
ଗୁପତ ଗୀତା ମହାରସ,
କହଇ **ବଳରାମ ଦାସ** ।

Colophon—

ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ମାହାରାଜାଙ୍କ ଶୁଭରାଜ୍ୟେ ୩୧ ଅଙ୍କ ସନ ୧୨୩୭ ସାଲ ଏ ପୋସ୍ତକ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କର ।

127

Cat No. O.L./ 1464 (I)

ଗୁପତଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ**

Substance—Palm leaf. No. of folia—3. Size—38.2× 3.4 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A· D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Jenāpur, Dt. Cuttack.

କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଅତି ଗୁପତ ଏହୁ ଗ୍ୟାଂନ ॥
କାହାକୁ ନକହିବୁ ତୁହି । ତୋତେ କହୁଛି ମୁହିଂ ଫେଇଂ ॥
ତହିଂ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କବାଟ । ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ବାଟ ॥
ସେ ବାଟ ଯେତେବ ସେ ଫିଟିବ । ପରମ ଆତ୍ମା ଶୂନ୍ୟେ ଯିବ ॥
ପରମ-ଆତ୍ମାଙ୍କୁ ହି ଗୁଣ । ଯେନଣ ଯାଇ ଅରଜୁନ ॥
ତୋତେ କହିବା ଗ୍ୟାଂନ ଗୀତା । ସାଧୁଜନକୁ ସ୍ନେହ ହିତା ॥
ତୁ ଯେଣୁ ମୋହର ଭଗତ । ତୋତେ କହିଲି ସ୍ନେ ଗୁପତ ॥
କହଇ **ବଳରାମ ଦାସ** । ଗୁପତ ଗୀତା ଗ୍ୟାନ ରସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମଂ ବଦ୍ୟାସ୍ତାଂ ବଇସିକ୍ୟାଂ ପରମହଂସ ସହିତାସ୍ତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

128

Cat. No. O.L./1477 (B)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—63. Size—24× 3.3 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Complete Condition—not so good. Find spot—Podāmāri, Dt. Ganjam. Name of the scribe—Govinda.

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟା ଯେହୁ ପରମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
କହେ ବଳରାମ ଦାସ ଶୁଣି ଗ୍ୟାଂନ ଲଭ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୁପତଗୀତା ସୂପନିଷତ୍ସୁ ବ୍ରହ୍ମ ବଦ୍ୟାୟୁ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟୁ ।

Colophon—ବୀର କେଶରୀ ଦେବଙ୍କ ଅ ୩୯ ଙ୍କ ଚଇତ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସଦାଜଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଧୋଇଆ କଣା ଗ୍ରାମରେ ଅନନ୍ତ ରାମ ଅବଧୂତଙ୍କ ଏହୁ । ଲେଖନକାର ରଣଦାସ ମହାନ୍ତ ଏହାଙ୍କ ପୁଅ ଗୋବନ୍ଦ ଏହାଙ୍କୁ ଚରଣର ସେ ରଖ ।

129

Cat. No. O. L./1483

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—96. Size—23.7× 3.5 C.M. Each side contains 1 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Presented by G. N. Dās, Gosvāmi Adhikāri, Tāngi, Dt. Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ ଗୁପତଗୀତା ସେ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣିଲେ ବଦନେ ଗୁଣିଲେ ହରଇ ସର୍ବ ଦୁରିତ ॥

X X X

ବଳରାମ ଦାସ ଜାଣଇ ବିଶ୍ୱାସ ହରି ଅନୁଗ୍ରହ ସହୁଂ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନୃସିଂହଙ୍କ ଚରଣେ ଶରଣ ଗୁପ୍ତଗୀତା ଅର୍ଥ କହୁଂ ॥

No Colophon.

130

Cat. No. O.L./972 (B)

ଗୁପତ ଚୂଡ଼ାମଣି

By ସପନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 31. Size – 28.4 × 3.4 C.M. Each side contains 5 to 6 lines. Character- Oriya. Date of copy—C. 18th Century A.D. Incomplete. Condition – good. Presented by Krshna chandra Dāsh, Village-Bāchharā, P. O. Nuāgān, Dt. Puri.

Beginning—ବନ୍ଦଇ ଗଣେଶ ଗଜବଦନ ।
କୋପଲେ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା ଲେଖନ ॥
ଭଗ୍ନଦନ୍ତ କରେ ଅମୃତ ଲଡ଼ୁ ।
ପାଶ ଅଙ୍କୁଶ ଚତୁର୍ଭୁଜେ ଭଡ଼ୁ ॥
ସ୍ତବଦେବର ଅଗ୍ରପୂଜା ତୁମ୍ଭେ ।
ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱାରକୁ ଦ୍ୱାରି ଆରମ୍ଭେ ॥
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଗଉରୀ ନନ୍ଦନ ।
ମୁଖରେ ପୂରିବ ଗୁରୁ ବଚନ ॥

X X X

ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ଶୁଣ ଆନ ଖଣ୍ଡ ।
କହ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଷୋଳକଳା ରଣ୍ଡ ॥
ଚିନ୍ତା ଚେତନା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ତରୁଣୀ ।
ଉମାସ୍ତ୍ରୀ ମୋହୋ ପରାଙ୍ଗ ରହଣୀ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରପଞ୍ଚ ହେତୁ କାମ କ୍ରୂଦ୍ଧ କ୍ରୋଧ ।
ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ବାରକଳା ଶୁଣ ଏ ବୋଧ ॥
ଆଉ ଗୃହ କଳା ଅଛଇ ସାର ।
ତୋତେ ବୁଝାଇବା ତାହାଂ ବଗୁର ॥
ଊର୍ମି ଧର୍ମି ତୋଷ ତାଳା ଏ ଗୃହ ।
ଘର୍ଗ ପାଟଣାରେ ହୋଏ ଦୁଆର ।
ଗୋଲହାଟକୁ ନୃପବନ୍ଧ ମୂଳ ।
ଦେବବୃକ୍ଷର ମୂଳେ ବୃହ ଡାଳ ॥

X X X

ଊଜଗନାଥ ପାଦପଦ୍ମ ତଳେ ।
ସମ୍ପନ ଦାସର ମନ ଯେ ଗଳେ ॥

There are some folia containing ଗୀତାନୁବାଦ by Balarāma Dāsa and ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୀତା by Śisu Ananta Rāma Dāsa at the beginning and towards the end of the manuscript.

No Colophon.

131

Cat. No. O.L./627—D

ଗୁପ୍ତରାହାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—70. Size—28.8X 3.1 C. M. Character-Oriya. Each side contains 4 to 8 lines. Character—Oriya. Date of Copy—Sana 1262 sala or 1855 A. D. In Complete. Condition—good.Findspot—Medinipur area, West Bengal· Name of thi scribe--Banamālī Deva Śarmā·

Beginning—

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାୟାରେ ମୋହିଲେ ଭବଗ୍ରାହୀ ।
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନକୁ ବିଜେ ଦିବ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ଯେ ॥
ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ସୁଶୀତଳ ବହଇ ସମୀର ।
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନକୁ ବିଜେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ହେ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୁଳଂ ଅଧିକାରୀ ଯେ ମିଳିଲେ ବୃନ୍ଦାବନ୍ତ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଆଗରେ କଲେ ମଙ୍ଗଳ ଆଳତି ଯେ ॥

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ସୁଖ ଦେଖିବାର ପାଇଂ ।
ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ୍ତ କରିଛଇଂ ଯେ ॥

There are some folia containing ରସିକ ହାରାବଳୀ, ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି by Upendra Bhanja, ବଂଶୀ ହରଣ by Vipra Narahari Dāsa at the bcginning of the manuscript.

Colophon—ଏ ବଂଶୀହରଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖା ସମାପ୍ତ ହେଲା ଧନୁମାସ ୨୧ ଦିନ ସମବାର ରାତ୍ର ଦୋଇ ଘଡ଼ିରେ ଲେଖିତଂ ବନମାଳୀ ଦେବଶର୍ମାହିଂ । ସନ୍ ୧୨୭୨ ସାଲେ ।

132

Cat. No. O.L./1 (A)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palmleaf. No. of folia—110. Size—38X 3.2C.M. Each side contains 3 to 4tlines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Complete. Condition-good. Findspot—Puri Town.

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ ଗୁପ୍ତଗୀତା ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣନ୍ତେ ବଦନେ ଗୁଣିଲେ ହରଇ ଦୁରିତ ସତ ।

ଦୁଷ୍ଟି ଗାହା

ପରମ ଯୋଗଂ ଅମ୍ଭର ଭାବ ବାଞ୍ଛର ଜହିବା ସାର ।
ବ୍ୟାସ ମୁନି ଯେଉଂ ସନ୍ଧି ନ ପାଇବ ତୋତେ ମୁ କହୁଛି ସାର ।

ଭାରତ ବୋଲି ବାଣୀରେ ଗାଇବା

କହନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ ତୋତେ କହିବି ଗ୍ୟାନ ଭୂଇଂ,
ମେଦନୀରେ ଆତ୍ମା ବ୍ୟାପିଣ ଅଛଇଂ କହଇ ଯନ୍ତ୍ରଂରେ ଥାଇ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପୁଣ୍ୟ ଗିର ଫୁଟି ବହୁଛ୍ଟ ଉଜାଣି ପଡ଼ୁଛ୍ଟ ଈଶ୍ୱର ମାଥ,
ପଞ୍ଚ ପୁଷ୍ୟ ଯେନ୍ନ ହରକୁ ସେବିଲେ ଅମର ହୋଇବୁ ପାର୍ଥ ।

× × ×

End—

ନିସ୍ତରିଳା ହରି ନିସ୍ତରିଲ ହରି ବୋଲିଣି ସେ ଯୋଡ଼େ କର,
କଳି ଯୁଗରେ ବଳରାମ ଦାସକୁ କହିଲେ ଚକ୍ରଧର ।
ବଳରାମ ଦାସ ଜାଣଇଂ ବିଶ୍ୱାସ ହରି ଅନୁଗ୍ରହ ପଦ୍ମଂ,
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରସିଂହ ଚରଣେ ଶରଣ ଗୁପ୍ତଗୀତା ଅର୍ଥ କହୁଂ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟାଂ ବୈୟାସିକ୍ୟାଂ ପରମହଂସ ସଂହିତାୟାଂ ଯୋଗ-ଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ଗୁପତ ଗୀତା କଥନେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

End –

ତ୍ରେତୟା ଯୁଗରେ ହୋଇଲେ କପି,
ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ ହୋଇଲେ ଗୋପୀ ।
କଳି ଯୁଗରେ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇଲେ,
କବିତ୍ୱ ହୋଇ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ।
ମୁଁ ପୁଣି ତାହାଙ୍କ ହୃଦରେ ଥାଇ,
ଯେଉଂଠାକୁ ଯାହା ଦିଅଇ କହି ।
ବାଲମିକ ହୃଦେ ହେଲି ପ୍ରକାଶ,
ଭାବେ ଭଣିଲେ **ବଳରାମ ଦାସ** ।

ଇତିଶ୍ରୀ······ଗୁପତ ଗୀତା କଥନେ ନାମ ଛତିଶି ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—

ଏ ଗୁପତ ଗୀତା ଛତିଶା ଛତିଶି ଅଧ୍ୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖନ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଯେନ ।

133

Cat. No. O.L./4

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ**

Substance – Palm leaf. No. of folia—73. Size—16.3X 3.1 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Complete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Govt. Oriental Manuscript Library, Madras.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ ।
ବନ୍ଦଇଂ ପ୍ରଭୁ ନୀଳଗିରି,
ଶ୍ରୀଭୁଜେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ନମଇ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ,
ଚରଣେ ଲେଖୁ ମୋର ମାଥ ।
ହେ ନାଥ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ,
ଭଗତ ରକ୍ଷଣ ପାଳଣ ।
× × ×
ତୁ ଯେଣୁ ମୋହର ଭଗତ,
ତେଣୁ କହିବ ଗ୍ୟାଂନ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଭାବ ଏହି,
ତୋତେ କହିବା ଏହା ଫେଇ ।
ଗୁରୁ ଯେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କହନ୍ତି,
ଅନ୍ୟ ଯେ ଗମି ନ ପାରନ୍ତି ।
ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଂକଂ ଭାବ ଏହିଂ,
ଗୁରୁ କହନ୍ତିଂ ଏହା ଫେଇଂ ।
କହଇ ବଳରାମ ଦାସ,
ଶୁଣ ଅର୍ଜୁନ ଗୀତା ରସ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମ ବଦ୍ୟାୟାଂ ବୈୟସିକ୍ୟାଂ ପରମହଂସ ସହିତାୟାଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

End—

ପ୍ରଘଟ ନ କରିବ' କ.ହିଂ,
ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଏହା କହି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦ,
ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣେ,
ଶରଣ ଗଲା ଦାସ ପଣେ ।
ଶ୍ରୀହରି ଚରଣକୁ ଆଶ,
କହଇ ବଳରାମ ଦାସ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ନାମ ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon.

ଭୀମସଂାପି   ନ ବଦ୍ୟରେ ।

ଇତି ଗୁପତ ଗୀତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

134

Cat. No. O.L./342 (B)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—112. Size—16×3 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century. A·D. Incomplete. Condition—not so good. Presented by Sri Deva Mahāpatra, Village-Dharādharapur, P.S. Jagatsinghapur, Dt. Cuttack.

Beginning—ଗଣେଶାୟେ ନମଃ

ରାମ ଯେ ରାମ ରାମ ହରି ।
ହରି କରିବେ ଭବୁଂ ପାରି ॥
ନମଇଂ ପ୍ରଭୁ ମାଳଗିରି ।
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରି ॥

There are some folia containing ଜ୍ଞାନ ଚୂଡାମଣି, ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା, କୁମାରବୋଧ, ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୀତା, ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଅମରକୋଷ at the beginning and towards the end of the manuscript.

135

Cat. No. O. L./390 (A)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—100. Size—14·6× 3 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Worm eaten. Find spot—Dharādharapur, P. S. Jagatsinghapur, Dt. Cuttack.

Beginning—ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଜୟ ତୁ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ତାତ ମାତ ॥
ନମଇ ତୁମ୍ଭର ଚରଣ ।
ତୁମେ ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ ॥

× × ×

ଉଦ୍ଧବ ବିଷ୍ଣୁ ପାଦ ଧରି ।
ପୁଛଇ ସତ୍ସଙ୍ଗ ବିଚାର ॥
କି ରୂପେ ସତ୍ସଙ୍ଗ ହୁଅଇ ।
ଏ କଥା କହ ଭାବଗ୍ରାହୀ ॥
ଏ ସଙ୍ଗେଥିଲେ ଯେଉଂମାନେ ।
କି ଗତି ହେଲେ ଆସ୍ୱାଦନେ ॥
ଚାରି ଯୁଗରେ ଥିଲେ ଏଠି ।
ଏକଥା କହ ପଦ୍ମ ଆଖି ॥
କାହେବ କରନ୍ତି ଅଧାର ।
କହ ହେ କମଳାର ବର ॥
କେଉଂ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଷ୍ଠୀ କରି ।
କିରୂପେ ଚଳୁଥାନ୍ତି ହରି ॥

There are some folia containing ନାମ ମାହାତ୍ମ୍ୟ of Jagannāth Dāsa. ଜଣାଣ of Svapnānanda Dāsa, Yasovanta Dāsa, Achyutānanda Dāsa, Ganda Dāsa, Dinakṛṣṇa Dāsa, Śiśu Ananta Dāsa and Balarāma Dāsa towards the end of the manuscript.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

136

Cat. No. O.L./390

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 110. Size—13·2×3· C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition- Worm eaten. Findspot—Dharādharapur, P. S. Jagatsinghpur, Dt. Cuttack. Name of the scribe--Jagu Naik.

ଏହୁ ପଞ୍ଚମ ଆବରଣ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ କହେ ନାରାୟଣ ।।
ସୁଜନେ ନ ଘେନମା ଦୋଷ ।
କହଇ **ବଳରାମ ଦାସ** ।।
ଗୁପତଗୀତା ମହାବେଦ ?
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷ ।।

× × ×

ଶୁଣି **ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର** ରାଜା ।
ମୋତେ ବହୁତ କଲ ପୂଜା ।।
ଚରଣ ଧରି ପଗୁରଇ ।
କହିବା ହୋଇବ ଗୋସାଇଂ ।।
ପଞ୍ଚମ ଆବରଣ ଶେଷ ।
ମଳଗିରର ଏହୁ ରସ ।।
ଆବର ବେକଣ୍ଠଂ ସ୍ଥାନେଣ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଚରଣ ।।
ଧରି ପୁଛଇ ନୃପଂଗଣ ।
ପୁଷ୍ୟ ଚନ୍ଦନ ଆଭରଣ ।।
ଆବର ଯେତେ ଉପହାର ।
ଦେଇ ପୁଛଇ ନରନ୍ତର ।।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗୁପତ ଗୀତା ମହାରସ ।
ଊନବଂଶ ଅଧ୍ୟା ହୋଇେ ଶେଷ ॥

X X X

ହେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
କହିବା ହେଉ ମନ୍ତ୍ରସାର ॥
କେବଣଠାରେ ଅଛି ଜଳ ।
ଅଷ୍ଟ ସଖୀଙ୍କର ମଣ୍ଡଳ ॥
ଏ ଆଦ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସ୍ଥାନ ।
ମୋତେ କହିବା ଭଗବାନ ॥
କହିବା ସପ୍ତ ଆବରଣ ।
ନିପୁର ପ୍ରେମରୂପା ସ୍ଥାନ ।

There are some folia containing ଭଜନ by Dāsa Dāsa, ଅମରକୋଷ by Rāma Dāsa towards the end of the manuscript.

Colophon--ଶ୍ରୀ ସାରଦା ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଜଗୁ ନାୟକଙ୍କୁ ।

137

Cat. No. O.L./723

ଗୁପତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia - 78. Size—32.6× 4 C. M. Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 18th century A.D. Complete. Condition—good. Presented by Sri Dāmodara Dāsa, Bhubaneswar-2, Dt. Puri. Name of the scribe – Baraju Dāsa.

Beginning ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ ।
ଗାହାପୀଡ଼ି ବନ୍ଧ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହଇ ଶୁଣିମା ଗୋପାଇଂ ପୁଛଇଂ ଏ ବ୍ରହ୍ମଂ ଭାଗ
ମହାରସ ପୂରିଅଛି ତୁମ୍ଭ ମୁଖେ କର ପ୍ରଭୁ ଅନୁରାଗ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗୀତ

ଦୁଷ୍ଟପୃ ଅଧ୍ୟା ବାଣୀ

ବ୍ରହ୍ମଗ୍ୟାଂନ ଭଗ ହର କହନ୍ତ ଆତ୍ମା ବଗୃର
ଶୁଣସିହୋ ବୃହନ୍ନାର ଗ୍ୟାଂନ ରରଗୃ ।
ସର୍ବକର୍ମ ମାନଙ୍କର ମହାକର୍ମ ଯେହ୍ନ ସାର
ସର୍ବଗ୍ୟାଂନ ମାନଙ୍କର ଯେ ଗ୍ୟାଂନ ଶଗୃ ।
ସର୍ବ ଧର୍ମ ପରେ ଏହ୍ନ ପର୍ମ ଧର୍ମ ତାକୁ କହ୍ନ
ସର୍ବ ସୁଖମାନଙ୍କର ଯେ ମାହାସୁଖା ।
ଅଶେଷ ରହସ ପରେ ଯେ ରହସ୍ୟ ସାରସରେ
ସର୍ବ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯେହ୍ନଂ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଲେଖା ।
ସର୍ବ ବିଦ୍ୟାପରେ ରଜା ବିଦ୍ୟାମାନଙ୍କର ଅଜା
ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟା ପରେ ଆଉ ନାହ୍ନିଂଟି ଆନ ।
ଯେ ବିଦ୍ୟା ଯେହ୍ନ ସାଧଇ ସାଧିଲେ ଜନ୍ମ ନୁହଇ
ବୁଝିଲେ ହୁଅଇ ମୋକ୍ଷ ଶୁଣିଲେ ଗ୍ୟାଂନ ।

× × ×

କୃଷ୍ଣେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମଂଗ୍ୟାଂନ ବୁଝାଇଲେ
ସଂସାର ଲୋକକୁ ମୁକ୍ତ ପଥ ହୁଅଇ ।
କହେ **ବଳରାମ ଦାସ** ବାଇଶ ଅଧ୍ୟା ପ୍ରବେଶ
ଭବ ଭପୃ ନ ଲାଗଇ ଯେ ସୁଖେଂ ଗାଇଂ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ............ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ଗୁପତ ଗୀତା କଥନେ ନାମ ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

× × ×

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶୁଣ ହୋ ଗୋଲହାଟ ବଗୃଳ ।
ଯେଉଂ ଗୋଲହାଟ ମୂର୍ଦ୍ଧନ ଶିଖରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶରୁ ବାହାର ॥

× × ×

କହଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀହରି କହ ବ୍ରହ୍ମଂର ବଗୃର ।
କେମନ୍ତ ସେ ନିତ୍ୟ ସ୍ଥଳର ମହିମା ଫେଡି କହ ଚକ୍ରଧର ॥

Ending—

ଅନ୍ୟଂକୁ ଏ ଶାସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ବ୍ରହ୍ମଂହତ୍ୟା ହୋଇଂ ।
ଏଣୁ ଏ ଶାହାସ୍ତ୍ର ନାମ ଗୁପ୍ତଗୀତା କହ୍ନ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନିଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ସାଧୁ ହୃଦେ ସନ୍ତ କର,
ସଖିଲଙ୍କ ଶ୍ରୀହରି ଯେ ଅର୍ଜୁନ ବନ୍ଧୁର ।
ଛତିଶ ଏ ଅଧ୍ୟା ଗୀତା ଗୁପତ ବନ୍ଧୁର,
ଶ୍ରୀହରି କହିଲେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଗ୍ୟାଂନ ସାର ।
ବଳରାମ ଦାସ ରାଜନଙ୍କୁ ଯେହ୍ନା କହି,
ଶୁଣିକରି ମହାରାଜା ସନ୍ତୋଷ ହୁଅଇ ।
ଧନ୍ୟଂ ଧନ୍ୟଂ ଦାସେ ତୁମ୍ଭେ ଆପେ ଜଗନ୍ନାଥ,
ଚରଣ ଧରିଣ ଗାଢ଼ ହୋଇ କୃତ କୃତ ।
ବହୁଂ ଗ୍ୟାଂନ ଶିକ୍ଷା ମୋତେ କହସି ଗୋସାଇଂ,
ଧନ ଜନ ତନ ମନ ସମର୍ପିଲି ମୁହିଂ ।
ସର୍ବ ଧର୍ମ ସାର ଗୀତା ଶୁଣିଲି କର୍ଣ୍ଣର,
ଯେତେ ଦୋଷ କଲି ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଖେମାକର ।
ରାଜାହି ପ୍ରବୋଧ ପାଇ ବୋଲଇ ଗୋସାଇଂ,
ଶିରଧାରେ ବର୍ଗ ଯେତେ କହିଲ ବତାଇଂ ।
ରାଜନ ମେଲାଣି ହୋଇ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ,
ବଳରାମ ଦାସ ସେବା ଶ୍ରୀପୁର ତଳେ ।

× × ×

ଭକ୍ତଙ୍କର ଟଙ୍କାକ ଯେ ଗୀତା ଶାସ୍ତ୍ର ରସ,
ସନ୍ଥଜନମାନଙ୍କର ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଗ୍ୟାଂନୀଙ୍କର ଅଟଇ ଯେ ଗୁପ୍ତ ମହାରସ,
ମିଳ ମୁଖ ଗୃହିଂ ଭଣେ **ବଳରାମ ଦାସ**

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମଂ ବିଦ୍ୟାୟା ବପୁସିଦ୍ଧ୍ୟାଂ ପରମହଂସ ସହିତାୟା ଗୋପନୀୟ ପରମହଂସ ସହିତାୟା ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର ହରି ଅର୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ଗୁପ୍ତଗୀତା କଥନେ ନାମ ଛତିଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon –

ଶ୍ରୀମଧ୍ୟାପି ···ନଶ୍ବଦ୍ୟତେ ।

ଆହେ ସୁଧ୍ୟେ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୃରଇଂ ଗାଇବ । ଲେଖ୍ଣକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଏ ଲେଖ୍ଣକାରଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ସାଧୁଜନମାନେ ସୁକଲ୍ୟାଣ କରୁଥିବ ଅଧମ ବରଜୁ ଦାସଙ୍କୁ । ଏ ପୋଥି ସ୍ରଜନ ଖଜଣ ଲୋକାଇ ଭୁଇଂଆଙ୍କର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

138

Cat. No. O.L/773 (B)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ**

Substance—Palm leaf. No. of folia 85. Size—8×3.5 C.M. Each side contains 6 to 8 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 18th century A.D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Gāredipānchana, P S. Bālipatnā, Dt. Puri.

End—

ଶ୍ରୀହରି ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅର୍ଜୁନ,
ଚନ୍ଦନ ଅଟଇ ମୋର ନନ୍ଦନ ।
ତାହାର ପୁଅ ଅନିରୁଦ୍ଧ ହେବ,
ସେ ପୁଣ କାଳାନ୍ତରେ କ୍ଷୟେ ହୋଇବ ।
ମୁ ଯେବେ ଜଗନ୍ନାଥ ଅବତାର,
କଳିଯୁଗେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ଶରୀର ।
ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ନାମେ ହେବ ରାଜୟେ,
କହଇ ତୋତେ ସେକାଳ ସମୟେ ।
ସମନାଥ ନାମେ ପାଣ୍ଡ ତାହାର,
ଅନିରୁଦ୍ଧ ଜାତ ତାହାରି ଘର ।
ଜମ୍ବୁ ନାମେଣ ତାହାରି ଭାରିଜା,
ଅନିରୁଦ୍ଧ ହେବ ତାର ତନୁଜା ।
ତାହାର ନାମ **ବଳରାମ ଦାସ**,
ଗୁପ୍ତଗୀତା ଏ ଅଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରକାଶ ।
ବଳରାମ ଦାସ ଗୋପ୍ୟାନ କରି,
ଅଧ୍ୟାୟେ କହି ସେହୁ ଯିବ ମରି ।
ସେ ପୁଣି **ମୁକୁନ୍ଦଦେବ** ଦୁଇ ଅଙ୍କେ,
ବଳରାମ ଦାସ ଜନମ ଲୋକେ ।
ବଳରାମ ଦାସ ଶୂଦ୍ର କୂଳେଣ,
ବୈଷ୍ଣବ ପଣରେ ଅତି ନିର୍ଗୁଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତନ୍ହି ବଳରାମ ଦାସ ଜନ୍ମିବ,
ଗୀତାରସମାନ ସବୁ କହିବ ।
ତା'ମୁଖେ ଶୁଣାଇବ ଗୀତା ରସ,
ଭଣିତା କଲ **ବଳରାମ ଦାସ** ।
ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟା କହିବ ସେହି,
ତୋ ଆଗେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହିଲି ମୁହିଁ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତଗୀତାୟାଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟାୟାଂ ଯୋଗ ଶାସ୍ତ୍ରେ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ପ୍ରେମ-ବ୍ରହ୍ମ-ଯୋଗ କଥନେ ନାମ ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No colophon.

139

Cat. No. O.L./952 (A)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ** and others

Substance – Palm leaf. No. of folia—93. Size-29×3.7 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character – Oriya. Date of Copy – C. 19th Century A. D. Complete. Condition – slightly worm eaten. Find spot – Presented by Kulamani Panda, Vill-Vasantapur, P.O. Tamāla, Dt. Puri.

ଗୁପ୍ତଗୀତା :—

ପରମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଯେ ଗୁପତ ଜ୍ଞାନବାଣୀ । ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅଗ୍ରତେ କହୁଛନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ॥
ନ ଲାଗଇ ଭବତାପ ପାପମାନ ଧ୍ୱଂସ । ଭବରେ ଭଣିଲେ ଏହା **ବଳରାମ ଦାସ** ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତଗୀତା ସୁପୁଣ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟାଂ ବୟାସିକ୍ୟା ପରମହଂସ ସଂହିତାୟାଂ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ନାମବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନା :-

ତିନି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ପାଦ ପ୍ରଚାରି, ଭକ୍ତଜନେ ଜ୍ଞାନ ଛନ୍ତି ଧରି ।
ଭଣେ **ଦୀନକୃଷ୍ଣ** ଅଧମ ପାମର ନ ପାଇଲି ପାଦଂ ଧରି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ନାମବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବେଦସ୍ତବ

ବୋଲଇ ଦାସ **ଜଗନ୍ନାଥ** । ବେଦ ସମ୍ବାଦେ ଭାଗବତ ॥
ଶୁକ ପରୀକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ଖଣ୍ଡଇ ପ୍ରମାଦ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀମଦଭାଗବତେ ମହା ପୁରାଣେ ଦଶମସ୍କନ୍ଧେ ବେଦସ୍ତବ ସ୍ତୁତି ଗୀତା ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ତେସ୍ତାଶୀ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ରସବିନୋଦ

ବଶିଷ୍ଠେ ଶୁଣିଣ ହରଷ । ଭଣିଲ ଧାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ରସବିନୋଦେ ମହାକାବ୍ୟେ ବଶିଷ୍ଠ ଭୁଷଣ୍ଡ ସମ୍ବାଦେ ଯୋଗଧାରଣା ବ୍ରହ୍ମଂଜ୍ଞାନ କଥନେ ନାମ ଷାଠିଏ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଅଣାକାର ସଂହିତା

ସାଧୂଜନମାନେ ଦୋଷ ମୋ ନଧେନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ଭକତି ହେଉ ।
ଯାମର **ଅଚ୍ୟୁତ** ଅଣାକାର ଭଜ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ରହୁ ॥
ବ୍ରହ୍ମ ଉପଦେଶ ପାଇ ରାମଦାସ ଆନନ୍ଦେ ହେଲ ହରଷ ।
ଅଣାକାର ଗୀତା ସଂହିତା ଗୀତା ଏ ଭଣଇ **ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ** ॥

ପଦ୍ମକଳ୍ପଟୀକା

ଭଣଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ସୁଜନେ କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ॥

Colophon—କମଳା ପରିଡ଼ାଙ୍କର ଏ ପୋସ୍ତକ ।

140

Cat. No. O.L./1017

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By **ବଳରାମ ଦାସ**

Substance—Palm leaf. No. of folia—76. Size—35.9× 3.5 C.M. Each side contains 4 to 7 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Complete. Condition-good. Presented by Dharanidhara Dasa, Vill-Pānikatā, P. O. Jhinti, Dt. Puri. Name of the scribe—Kṛpāsindhu Ratha S/o Śyāma Ratha, Vill-Bānkoi, (Gaḍatalia Saralā) Manikagudā Ādheni.

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ଏହୁ ଗୀତା ପରମ ଭକ୍ତି ଯୋଗ,
ଶୁଣିଲେ କୋଟି ଫଳ ହୋଇ ତ୍ୟାଗ (?)
ତୁ ଯେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଚାରିଲୁ-ମୋତେ,
ଗୁପତଗୀତା କହିଗଲୁଂ ତୋତେ ।
ଏଥୁଂ ଆଉ ସାର ସଂସାରେ ନାହିଂ,
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କଥା ଗଲି ମୁହିଂ କହିଂ ।
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇଣ,
ଦଣ୍ଡମତ କଲା ପଦ୍ମ ଚରଣ ।
କଥା ବଢ଼ିଲା ଗୀତା ସମାପତ,
କୃଷ୍ଣ କୋଳ କଲେ ଧରିଣ ପାର୍ଥ ।
ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇଣ ହରି,
ନିଜ ଭୁବନେ ଯାଇ ବଜେ କରି ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଚରଣେ ସନ୍ତୋଷ,
ଭଟେବ ଭଣିଲେ **ବଳରାମ ଦାସ** ।

ଇତିଶ୍ରୀ··· ···   ···ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ଭକ୍ତି ଯୋଗ କଥନେ ନାମ ଛତିଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Colophon—ଶ୍ରୀରାମ ଉଦ୍ଧରିବେ ଅଧମଜନମାନଙ୍କୁ ।
ଭୀମସ୍ୟାପି···   ···ନଶ୍ୱଦ୍ୟତେ ।

ଷାର ଶ୍ରୀ ଷାରକେଶରୀ ଦେବ ମାହାରାଜାଙ୍କର ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ଅ୪୪ଙ୍କ ସିଂହ ଦାଂ୮ନେ ଭାଦ୍ରବ ଶୁକ୍ଲ ଦୁଶିଆ ରବିବାରେ ବେଳ ତିନି ପହରକ ସରକ ଏ ପୋସ୍ତେକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ।

ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖନ । ହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ ।

ପୁସ୍ତକଂ ହରତେ ଯସ୍ତୁ କାଣୋ ଦୁଖୀ ଭବେନ୍ନରଃ ।
ମୃତାଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ନଗଚ୍ଛନ୍ତି ପିତରଂ ନରକଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।।

Post colophon—ଏ ପୋସ୍ତେକ ଲେଖନକାର ମାଣିକାଗୁଡ଼ା ଆଡ଼େଣି ବାଙ୍କୋଇ ଗଡ଼ତଳିଆ ସରଳା ଗ୍ରାମରେ ରହଣି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାମରଥଙ୍କ ପୁଅ କୃପାସିନ୍ଧୁ ରଥ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

141

Cat. No. O.L./1018

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia—175. Size – 28.3× 3.4C.M. Each side contains 4 to 6 lines. Character-Oriya. Date of copy – C. 18th century A.D. Complete. Condition-slightly worm eaten. Presented by Dharanidhar Dāsa, Villl-Pānikatā, P, O, Jhinti, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./723.

No colophon.

142

Cat. No. O.L./1019

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia—121. Size – 36.1× 3·5 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Inomplete. Condition—good. Presented by Sri Narasiṁha Mishra, Vill/P.O. Aḷasana, P. S. Sākshi-gopāl, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./773 (B).

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

143

Cat. No. O.L./1112 (A)

ଗୁପ୍ତଗୀତା (ଟୀକାସାର)

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 25. Size-25.×3 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy-C. 19th. Century A.D. Incomplete. Condition – good. Presented by Sri Kulamani Pandā, Vill- Basantapur, P S. Nimāparā, Dt. Puri,

Text same as in Cat. No. O.L./342 (B)

Colophon—ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖ୍ନ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରିଗଲ ଗାଇବ । ଲେଖ୍ନକାର ଦୋଷ ଖେମା କରିବା ହେ···। ଏ ପୋସ୍ତକ ମସ୍ତରାମ ଦାସ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କର । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ରଖିବ ସେ ଜନ୍ମ କୋଟି ଅନ୍ଧ, କଣା, କୁଜ, ମୂର୍ଖ, ଜଡ଼ । ଭୁଳ ୨୭ ଦିନେ ସମବାର ଦ୍ୱାଦଶୀ ତିଥିରେ ଲେଖା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ମହାରଜାଙ୍କ ଅ୧୦ଙ୍କେ ।

144

Cat. No. O.L./1194 (A)

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia-97. Size – 35.8× 3.4 C.M. Each side contains 1 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—good. Find spot – Presented by late Madhusūdana Deva, Rājāsāheb of Patiā, Dt. Cuttack. Name of the scribe – Rāmachandra Pandā, Vill-Gadamānitri Kilā-Khurudhā, Dt. Rameswar.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଚରଣେ ସନ୍ତୋଷ ।   ଭଣେ ଭଣିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।

Colophon—କଲେ—ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ପୋ: ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଗଡ଼ମାଣିତ୍ରର ମଉଜେ ବାରବାଟି ରହଣି ଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖା ସରିଲା କାର୍ତ୍ତିକ ରକ୍ତ (?) ପକ୍ଷ ଅମାବାସ୍ୟା ମଙ୍ଗଳବାରେ ନ ଦଣ୍ଡ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ସତାଇଶି ଅଙ୍କ ୨୭ ଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଖିତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା ।

145

Cat. No. O.L./1207

ଗୁପ୍ତଗୀତା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—130. Size—27× 3.1 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 19th century. A. D. Incomplete. Condition—good. Presented by Sri Dāmodar Dāsa, Bhubaneswar-2, Dt. Puri.

There are some folia containing 'ରାସକ୍ରୀଡ଼ା' by Jagannātha Dāsa towards the end of the manuscript.

No Colophon.

146

Cat. No. O.L./342 (C)

ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା

By ବଳରାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf No. of folia—7. Size—16×3 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condi-

Digitized by PPRACHIN, SOA

tion—Not so good. Presented by Sri Deva Mahāpātra, Vill-Dharādharapur, P. S. Jagatsinghpur, Dt. Cuttack.

Beginning—

ଯେମନ୍ତ କହଇ ବେଦାନ୍ତ,
ଶୁଣ ହେ ସୁଗ୍ୟାନ ପଣ୍ଡିତ ।
ମହାଶୂନ୍ୟରୁ ଶୂନ୍ୟ ଜାତ,
ସେ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରଣବ ସମ୍ଭୂତ ।
ପ୍ରଣମୁଁ ନିଧାଦ ଜନ୍ମିଲ,
ସେ ପୁଣ ନିଗୁଣ ହୋଇଲ ।
ନିଗୁଣୁ ତଉବଣ ଜାତ,
ଏମନ୍ତ କହଇ ବେଦାନ୍ତ ।
ପ୍ରଥମେ ଗୁଣ ଅଷ୍ଟାକ୍ଷର,
ସାମବେଦ ତନ୍ତୁଂ ବାହାର ।
ରଜ ଆଠରୁ ଯଜୁ ହୋଇ,
ତମ ଆଠରୁ ଋକ କହି ।

End—

ଏମନ୍ତେ କେତେ କାଳ ଯାଇ,
ପୁଣି ଈଶ୍ୱର ଇଚ୍ଛା ହୋଇ ।
ପୁଣି କରଇ ଅବତ୍ର୍ର,
ପ୍ରକୃତି ହୁଅଇ ବାହାର
ପୁଣି ଯେ ପୂର୍ବ ସର୍ଜନାରେ,
କରଇ ସଂସାର ସଧାରେ ।
ଯେମନ୍ତେ ସଙ୍ଖ ନାଅଇ,
ତେମନ୍ତ କର ସଙ୍ଗରଇ ।
ବେହାର କରେ ନାନା ମତେ,
ସଂସାର ଖେଳ ଏ ଜଗତେ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O.L./2

ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—69. Size—40.8 × 3.5 C.M. Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1298 Sāla or 1891 A. D. Complete. Condition—good. Find spot—Puri town. Name of the scribe—Janārddana Mohānty.

This manuscript is locally known as 'ଗୁପ୍ତ ଚଉତିଶା'. It is definitely known that the author Jagannātha Dāsa is some other poet who was flourished between seventeenth to eighteenth Century A. D. There is no relation between the poet Jagannātha Dāsa, writer of the Oriya Bhāgavata and the poet of the Gupta Bhāgavata.

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତେ ମହା ପୁରାଣେ ପ୍ରଥମସ୍କନ୍ଧେ ପାରମହଂସ୍ୟାଂ ସଂହିତାୟାଂ ବୈୟାସିକ୍ୟାଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୂର୍ବଜନ୍ମ କଥନେ ଭୂଗୋଳଚନ୍ଦ୍ର ମହିମା ପ୍ରାକୃତ ପରିବନ୍ଧେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତେ······ଏକାଦଶୀ ଷଡ଼ଜୟନ୍ତୀ ଧର୍ମ କଥନେ ନାମ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଇତିଶ୍ରୀ········ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ଗମନେ ଶସ୍ୟବୀଜ କଥନେ ନାମ ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଇତିଶ୍ରୀ···········ଚତୁର୍ମୁଖ ବ୍ରହ୍ମା ଦର୍ଶନେ ନାମ ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ···ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍କନ୍ଧେ·····ଚତୁଷ୍କଳ୍ପ ଶଯ୍ୟା କଥନେ ପାତାଳ ବୈକୁଣ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମବର୍ତ୍ତନେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

× × ×

ଇତିଶ୍ରୀ········ଦ୍ୱାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଆତ୍ମବୋଧନେ ରାମନାମ ତତ୍ତ୍ୱସାର ଯୋଗ ସମ୍ବାଦନେ ହଂସ ସମ୍ବୋଧନେ ନାମ ଚତୁର୍ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—

ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ମାଘେ ବଟୁଁ ଦ୍ୱ୭ନ ଗୁରୁବାର ବେଳ ଏଗାର ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଏ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ କୃଷ୍ଣ ମୋହନ ପଣ୍ଡାଙ୍କର । ଏ ପୁସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେବ, ନଦେବ ତା'ର ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ନର୍କରେ ପଡ଼ିବେ । ଲେଖନକାର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ମାହାନ୍ତି ।

ସମସ୍ତ ଅ ୧୨ ଙ୍କ ସନ୍ ୧୨୯୮ ସାଲ ।

148

Cat. No. O.L./1151 (C)

ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—73. Size—28×3.6 C.M. Each side contains 5 to 7 lines. Character—Oriya. Date of copy—Sana 1317 sāla or 1910 A.D. Complete. Condition- good. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri. Name of the scribe—Gopāla Khuntiā, Vill-Kapileśwar, Kila—Khoradhā, Dāndimāla, Dt. Cuttack.

ବୋଲଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ସାଦ୍ଧୁ କରିବେ ପରିହାସ ॥

Colophon—

ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରାଜ ଶରଣ । ଶ୍ରୀ ବୀର ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ପ୍ରତାପ ଶ୍ରୀ ବାଳମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶୁଭରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ଅଂଗ ୪ଙ୍କ ସନ୍ ୧୩୧୭ସାଲେ କକଡ଼ା ଦ୍ୱ୪ନେ ରୋଜ ବୁଧବାରେ ବେଳ ଦୁଇ ଘଡ଼ିଠାରେ ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ସଦାଜସେଉଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଏ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମହା-ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବକ ଦକ୍ଷିଣ ବାଡ଼ ମହାସୁଆର ଶ୍ରୀ ହରିହର ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କର । ଏ ପୁସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ଗ୍ରହଣ କରି ରଖିବ ତାହାର ସପ୍ତପୁରୁଷ ରବେବ (ରୌରବ) ନର୍କରେ ପଡ଼ିବେ । ଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖକ ଶ୍ରୀ କପିଳ ମୁନିଙ୍କ ସେବକ ଦକ୍ଷିଣ ବାଡ଼ ମହା-

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସୂଆର ଗୋପାଳ ଖଣ୍ଡିଆ ସ୍ୱେ । ଶ୍ରୀଶୁଭମସ୍ତୁ । Other particulars regarding the scribe have been written in Cat. No. O.L./ 1151 (A) discussed previously.

149

Cat. No. O.L./764 (G)

ଗୁରୁତତ୍ତ୍ୱସାର

By ଗୋପୀନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia—75. Size – 16.2× 3.4 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—good. Findspot – Gada Tāpanga, P. S. Khurdā, Dt. Puri.

The Language of the manuscript is mixed Bengali.

Beginning—

ଏକ ଦିନେ ଶାନ୍ତି ପୁରେ ଅଦ୍ୱୈତରେ ଘରେ,
ଭାବାବେଶେ ବସିଆଛେନ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭରେ ।

ଭକ୍ତଗଣ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଭୁ କୃଷ୍ଣକଥା ରଙ୍ଗେ,
ଶୋଭାପାଉଛ ଯେନ ସନକାଦି ସଙ୍ଗେ ।

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ବୋଲେ ଶୁନ ପ୍ରଭୁ ଗୌର ରାୟେ,
ତୁମାର ଅପାର ଗୁନ କହନ ନାଯାଏ ।

ଲୀଲାଏ କରିଲ ଜୀବ କରିବ ଉଦ୍ଧାର,
ତୁମାର ଅନନ୍ତ ଲୀଳା ଅନନ୍ତ ଅପାର ।

End—

ସେଇଂ ଅଷ୍ଟସଖୀ ଗନେ ରହ୍ୟେଇ ଅଷ୍ଟକୁଞ୍ଜ,
ସେଇ ସ୍ଥାନେ ରାଧାକୃଷ୍ଣେର ଲୀଳା ରସ ପୁଞ୍ଜ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜା ଛଲେ ଶ୍ରୀରାଧିକା ସଖୀଗନେ,
ଏହି କୁଞ୍ଜେ ହବା ବାସ କୈଲ କୃଷ୍ଣ ସନେ ।

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣେର ଦକ୍ଷିନେ ଏକ କୋଣ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

150

Cat. No. Or. pr./18 (B)

ଗୁରୁପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତକଥା

Substance – Palm leaf. No. of folia.—13. Size—30× 3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character-Oriya. Date of copy-C. 17th century A.D. Complete. Condition – worm eaten. Find spot—Khallikote area, Dt. Ganjam.

Beginning—

ଗୁରୁ ପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତକଥା ଉକତ । ଯେକ ଦିନ କରେ ମେରୁ ପର୍ବତରେ ସମସ୍ତ ଦେବତାନ୍ତ ଘେନି ବିଷ୍ଣୁ ବିଜେ କରି ଅଛନ୍ତି । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ କୁବେର ଜଣାଇଲା, ହେ ଦେବ ଭଣ୍ଡାରମାନ ଲୁଚ୍ଛା ହୋଇଲା । ଯେସନକ ସମୟେ ବ୍ରହ୍ମା ·ଦଶଦିଗପାଳନ୍ତ ବଇ ଭଣ୍ଡାରକାଦି ଅଚ୍ଛି ଜାଣ । ଦଶଦିଗ-ପାଳେଗ୍ରମୁରେ ଜଣାଇଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅଗ୍ରତେ ବୋଇଲେ ହେ ଦେବ ବ୍ରହ୍ମା ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲ ଯେ ତହିଂର ମହିମା ଶୁଣ । କ୍ଷୀର ସମୋଦ୍ର ଆଦି ଯେ ସପତ ସମୁଦ୍ର ଅଛି ତହି ଉତ୍ତରେ ସପତ ନିଧି ଅଛି । ଯେମନ୍ତେ ଦଶଦିଗପାଳେ କହିଲେ । ଶୁଣି ପିତାମହ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ, ହେ ଦେବତାଯେ, କେମନ୍ତେ ସପତ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ କରିବା । କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି ସମସ୍ତ ଦେବତାଯେ ବୋଇଲେ, ହେ ଦେବ ମେରୁ କରିବାକ ଦଣ୍ଡ, ପୃଥିବୀ କରିବାକ ଖୁଆ, ବାସୁକୀ କରିବା ରଜୁ, ତେତିଶ କୋଟୀ ଦେବତାଯେ ହୋଇବେ କତ । ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସମୋଦ୍ର ମନ୍ଥନ କରିବା ।

End—

ହେ ଇନ୍ଦ୍ର ତୁମେ ଗୁରୁ ପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତ କର । ତୋହ ରାଜ୍ୟ ତୋତେ ପ୍ରାପତ ହୋଇ ସିନା । ନାରଦଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ, ହେ ମୁନି ତୁମ୍ଭେ ଥାଇ ମୋତେ ବ୍ରତ କରାଇବ । ନାରଦ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଯେ ବ୍ରତ କରାଇଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ବ୍ରତ କରନ୍ତେ ସକଳ ଶତ୍ରୁ ପଳାଇଲେ । ସମସ୍ତ ଦେବତାଯେ ଆସି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଅଇରାବତ ଗିରେ ବସାଇଲେ । ପାରିଜାତେକ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଗ୍ରମୁରେ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରି ଅମରାବତୀ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପ୍ରସାଦୁ ସବୁ ପାଇଲେ । ଶଚୀ ସହିତେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସିଲେ । ଅନେକ ଭୋଗ ବିଳାସ କଲେ ।

ଇତି ପଦ୍ମ ପୁରାଣେ ଗୁରୁ ପଞ୍ଚମୀ କଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon—

ଦେହ ମୃତ ଲୋକେ ଗୁରୁପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତ କର । ଯେଉଁ ମନେ ସେବା କଲେ ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନୁଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ମହାନ୍ଦ୍ରୀ ରାଜାଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତେ ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ, ସେହି ରୂପେ ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନୁଗ୍ରହ କରିବେ ।

151

Cat. No. O.L./603

ଗୁରୁପ୍ରଣାଳୀ

and others.

Substance—Palm leaf. No. of folia—66. Size—34.5× 3.8 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy-C. 18th century A. D. Condition—Not bad. Findspot—Ranapur area, Dt. Puri.

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ ପ୍ରଣାଳୀ । ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ମାହାପ୍ରଭୁ । ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ପଣ୍ଡିତ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ମତ୍ତ ବଳରାମ ଦାସ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ଶିଷ ଜଗନ୍ନାଥ ଗୋସାଇଂ । ଗୋ ଦାସ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ବଲଭାନନ୍ଦ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ହରିବଲ ଗୋସାଇଂ । ତାଙ୍କ ଶିଷ ବୃନ୍ଦାବନ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀଗୋପାଳ ବଲଭ ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର ଗୋସାଇଂ । ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଗୋସାଇଂ । କ୍ଲକାରୁ ରବିସୂର୍ଯ୍ୟ ଜାତ ହୋଇଲା । କରୂପେ ଲକାରୁ ପୃଥୀ ଜାତ ହୋଇଲା । ଦକାରୁ ଜଳ ଜାତ ହୋଇଲା । ସ୍ୱେକରୁ ବ୍ରହ୍ମ ଅଗ୍ନି ଜାତ ହୋଇଲା । ନାଦରୁ ବାୟୁ ଜାତ ହୋଇଲା । ସ୍ୱେ ରୂପେ ପଞ୍ଚ ଆତ୍ମା ।

There are some folia cantaining ରାମାଷ୍ଟକ, ସ୍ମରଣ ମଙ୍ଗଳ, ନାରଦ ପ୍ରଣୀତ ଷଟ୍‌ପଦୀ, ଯମୁନାଷ୍ଟକ and ଦଶାକ୍ଷର ଗୋପାଳ ପୂଜା towards the end of the manuscript.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

152

Cat. No. O.L./381 (C).

ଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia –47. Size–34.2×3.5 C.M. Each side contains 4 lines. Character–Oriya. Date of Copy—Sana 1300 Sāla or 1893 A.D. Complete. Condition—Not so good. Find spot—Dharādharapur, P. S. Jagatsiṁhapur, Cuttack. Name of the scribe—Jayarām, Kālikādevī Sāhi, Puri.

Beginning–

କହୁଛନ୍ତି ଅଚ୍ୟୁତ ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ ଗୋପସୁତ,
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ତୁମ୍ଭେ ବାର ଗୋପସୁତ ।
ବରଣ କରଣ ଆସ କୁଣ୍ଡ କଳିବାକୁ,
ସାଇବାର ଦେଶ ବୋଲି ଯେତୁ ଯେ ଗ୍ରାମକୁ ।
ଆଜ୍ଞାଂ ପାଇଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯଦୁ ଦାସ ରାଇଂ,
ଆଜ୍ଞାଂ ପରମାଣେ ଯାଅ ଶାରଦା ଦେଶଇଂ ।
ସହାସ ଗୋପାଳ ତୁମ୍ଭେ ଆଶ୍ରମ ଯେ ସ୍ଥାନ,
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଯାତ୍ରା ହେବ ଯେତୁ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପରମଗୁରୁ ଆଜ୍ଞାଂ ଘେନି ଚଳ,
ଶାରଦା ମଣ୍ଡଳେ ବାର ଗୋପାଳଙ୍କୁ ମିଳ ।

× × ×

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ—ଶିଷ୍ୟ ପ୍ରବୋଧନ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ—କର୍ମବିଧି, ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ—ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା ବିଧି, ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ—ହୃଦ ଦେଶ ବିଧି, ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ—ମାଳାଧାରଣ ଓ ଜପବିଧି, ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ—ତୁଳସୀ ମାଳା ବିଧି, ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ—ସ୍ନାନ ବିଧି, ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ—ଗୁପ୍ତଭେଦ, ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ—ଗୋପଲୀଳା ଭେଦ, ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ—ଜ୍ୟୋତିଃସଦାନନ୍ଦ ସ୍ମରଣ ।

Colophon—ଗୁରୁଦେବ ସ୍ମରଣ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପରମଗୁରୁ ପରାପର ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ । ଶ୍ରୀମାତ ଶାରଦା ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଅଧମ ନିରକ୍ଷ ଅକର୍ମା ଜୟରାମକୁ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଏ ପୋସ୍ତକ ଲେଖକ ଅଧମ ଜୟୁରାମ, ମୁ: ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର, ସା: କାଳକାଦେବୀ ସାହି—ଅଗ୍ନିକୋଣୀ ଜିଉଙ୍କ ମନ୍ଦର ଦାରୋଗା, ସମସ୍ତ ଅ୧୪ଙ୍କ ସନ ୧୩୦୦ ସାଲ ଚୈତ୍ର ଦଶମ ଯୋଗ-ଗୁରୁବାର ବେଳ ଦୁଇ ପ୍ରହର ସମୟେ ସମାପ୍ତ ।

There are some folia containing diagrams of Chakra i.e.—Nāvi chakra, Hrdaya chakra etc. at the beginning of the manuscript.

153

Cat. No. O.L./702 (B)

ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ

By ଦ୍ୱିଜ ଅନିରୁଦ୍ଧ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 8. Size – 44.2× 3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century. Complete, Condition – good. Findspot – Midnapur, West Bengal.

Beginning – ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ ।

ବନ୍ଦୁଂ ପାର୍ବତୀ ସୁତ
ପଦ୍ମଂ ନାଶଇ ବିଘ୍ନପଥ ।
ଏକ ବନରେଂ କୈଳାଶରେଂ
ସଉନକ ଋଷିର ସଭାରେ ।
ସୂତ ପୌରାଣିକ ମିଳିଲେ
ସେ ସଭା ମଧ୍ୟରେଂ ବସିଲେ ।
ଆଦର ପରସ୍ପରେଂ କର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ଚର୍ଚ୍ଚେଂ ସ୍ୱର ।
ସଉନକ ଋଷି ପଚ୍ଛରନ୍ତି
ସୂତ ପୌରାଣିକ କହନ୍ତି ।

× × ×

End – ଶୁଣ ଗୋ ନାରୀ ଏ ବିଧାନ
ଏ ବ୍ରତେ ହୋଅ ସାବଧାନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନଜାଣି କଣ୍ଠୁ ଶୁଦ୍ଧାଶୁଦ୍ଧ
କହିଲେ ଦ୍ୱିଜ ଅନିରୁଦ୍ଧ ।

× × ×

ଏମନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ବ୍ରତ
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ କର ଚିତ୍ତ ।
ସର୍ବ ସମ୍ପଦ ଯେ ହୋଇବ
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପାଦେ ଚିତ୍ତ ଥିବ ।

No Colophon.

154

Cat. No. O.L./703

ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ

By ଦ୍ୱିଜ ଅନିରୁଦ୍ଧ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 12. Size – 32.2X 3.2 C.M. Each side contains 1 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy-sana 1312 sāla or 1905 A.D. Complete. Condition – good. Findspot – Midnapur area, West Bengal. Name of the scribe – Gangādhar Sadangi.

Beginning—ଓଁ ନମୋ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

ବନ୍ଦୁଂ ପ ବଂଶୀପତି ସୁତ,
ଯହୁଂ ନାଶଇ ବିଘ୍ନଯୁତ ।
ଏକ ଦିନରେଂ କୈଳାସରେଂ,
ଶୌନକ ଋଷିଙ୍କ ସଭାରେଂ ।
ସୂତ ପୌରାଣିକ ମିଳିଲେ,
ସେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ବସିଲେ ।
ଆଦରେ ପରସ୍ତାରେଂ କରି,
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ମନେମନ୍ତ୍ର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End— ସମସ୍ତ ନାଗ୍ରମାନେ ଶୁଣ,
ଗୁରୁବାର ର ଏତେ ଗୁଣ ।
ନଜାଣି କଛୁ ଧୁନ୍ଧା ଶୁଦ୍ଧ,
କହଇ ଦ୍ଵିଜ ଅନରୁଦ୍ଧ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମପୁରାଣେ ସୂତ ଶୌନକ ସମ୍ବାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବ୍ରତ କଥା ସଦାଜସ୍ୱେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଗ୍ରନ୍ଥସ୍ୟାପି········ ·········ନବିଦ୍ୟତେ ।

Post Colophon—

ସନ୍ ୧୩୧୨ ସାଲେ ଶ୍ରାବଣ ୯ ଦିନ ବୁଧବାର ବେଳ ଦ୨ଣ୍ଡ ସମୟେ ଲିଖିତ । ଲିଖିତං ଗଙ୍ଗାଧର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ, ପ୍ରଗନେ—କୋଠଦେଶ, ମଉଜେ—ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରପୁର, ଜିଲ୍ଲା—ପୁରୀ, ଥାନା—ପିପିଲି, ପୋଷ୍ଟ—ବାଲିପାଟଣା ।

155

Cat. No. O.L./353 (H)

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଚଉତିଶା

By ନାଥିଆ or ଲୋକନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia—6. Size - 16.3X 3.6 C. M. Each side contains 2 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy- C. 18th century. Complete. Condition- Worm eaten. Find spot- Dharādharapur Area, P.S. Jagatsiṁhapur, Dt. Cuttack.

Beginning—

କହଇ ଶିଷ୍ୟ ବିନୟ ଭାବରେ ।
କୃପାକର ଗୁରୁଜ୍ଞାନ ମୋଠାରେ ॥
ଖୋଜି ଖୋଜି ମୁଂ ହୋଇଲି ଥକିତ ।
ଗତ ଜନ୍ମରେ ମୁଂ କାହାର ସୁତ ସେ,
କହିବ ଗୁଣ ଗମ୍ଭୀର ଯେ,
କେଉଁଠି ଧାଇଁ ମୁଂ ଭୁଟିବି ସଂଶୟେ ଫିଟିବ ଘୋର ଅନ୍ଧାର ଯେ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହେ ଜ୍ଞାନବାବୁ ଶୁଣ ସୁବୁଦ୍ଧି । କମଳ ଭେଦ କରୁଣା ବାରିଧି ॥
ଖିନ ଶପୂନ ଅନନ୍ତ କୋଳର, ଗତ ଜନ୍ମରେ ତୁ ତାହା କୁମର ସେ,
କହିଲୁ ଗୁଣ ଗମ୍ଭୀର ନୃପ,
ଯେନ ଉପଦେଶ ହୃଦପଦ୍ମେ ଘୋଷ ଘୋଷିଛନ୍ତି ଯାକୁ ହର ଯେ ॥

× × ×

ହରଷଭଂ ବେନ ହଜଇ ଯହିଂ, ହେତୁରେ ଦେଖ ହଂସ ସେହିଠେଇଂ ।
ହେତୁରେ ଧର ବାହୁଡ଼ିବୁ ନାହିଂ, ଛପନ ଗୁଡ଼ ସମ୍ଭାଇବୁ ତହିଂ ସେ,
ଛନ୍ଦ ଫେଇ ଦେଲୁ କହିଂ ଯେ,
ଛନ୍ଦଫେଣ୍ଟ ଗୁର ନାଥିଆ ବୋଲଇ ଛୁଆଁଳ ବଛୁଆ ପାଇ ଯେ ॥

No colophon.

156

Cat. No. O.L./948

ଗୋପଚରିତ

By ଦୀନ ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 119. Size—19.4 × 3.4 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy—7th amka year or regnal year of Gajapati Rāmtchandr Deva of Khurdha dynasty. Complete. Condition—good. Findspot—Village—Bhāpur. Dt. Dhenkānāl. Name of the scribe – Ratha Mahāpātra.

Beginning – ରାଗ—ମଙ୍ଗଳବରାଡ଼

କର ସୁଜନଜନମାନେ କୃଷ୍ଣ କଥା ଶ୍ରବଣ
କଳିକଲୁଷକୁ ବାରଣ ଏହୁ ଅଟେ କାରଣ ॥
କାଳକୁ ନଥିବ କାଳକୁ ଭୟ ହୋଇବ କ୍ଷୟେ ।
କମ୍ବୁଧର କମ୍ବୁକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଲଭିବ ସେ ନଶ୍ଚୟେ ॥
କଞ୍ଜ ନୟନ କୁଞ୍ଜବନବିନୋଦିଆ ଶ୍ରୀହରି ।
କମ୍ବୁମାଳିଆ ସେ କଦମ୍ବତରୁ ମୂଳେ ବିହାରୀ ॥
କଳିତ ନୁହଇ ବଳିତ କେକୀ ପୁଚ୍ଛ ଚୂଳିଆ
କାଳିନ୍ଦୀ କୂଳିଆ କାଳିଆ କାଳୀ ଦର୍ପ ଦଳିଆ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ବଳ ରୂପ ମୁଖ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶୀ ।
କୁଳବଣ୍ଟ କୁଳ ଅକୁଳ ଧୃତି ଦଅଇ ଧ୍ୱଂସି ॥
କଲେ ସେ ନବାଶ ଗଲେ ସେ ଗୋପୁ ମଧୁ ନଗରୀ ।
କଲେ ସେ କଂସକୁ ଗେଲେ ସେ ଆଖି ପାଟିତ ସଂହାର ।

End–

କଞ୍ଜ ନେତ୍ର ଗୋପୀ ବାଣୀ   କହିଲ କଣ୍ଟିତ ଜାଣି
କ ଅକ୍ଷରେ ଏ ଗୀତ, କଲି ନିର୍ମିତ ଏ ॥
କଉତୁକ ଷଷ୍ଠଦଶ,   କର ଏ ଶୁଦ୍ଧ ସୁରସ
କର ସୁଜନେ ଗାୟନ,
କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ଯେ ॥
କରିବେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଧାର,   କାଳ ଘୁରକୁ ନଡ଼ର
କୃପାସିନ୍ଧୁ କୃପା କର ,
କରିବେ ପାର ଯେ ॥
କୁବୁଦ୍ଧି ପଟ୍ଟନାଏକ   କହେ ମାଗୁଣିଆ ମୁଖ
କୃଷ୍ଣ ଅଧମ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ପାର ଯେ ॥

Colophon—

ଶ୍ରୀ ରମଚନ୍ଦ୍ର ମାହାରାଜାଙ୍କ ବିଜେ ଶୁଭ ରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ୭ ଅଙ୍କ ଧନୁ ଦିଂ ୨ନେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା । ଏ ପୋସ୍ତକ ତରକାରି ଗଡ଼ ତଳବଡାଇ ଠାଙ୍ଗି ଗ୍ରାମରେ ଶାମ ସାହୁ/ରଥ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର । ଓଁ କାଳୀ, କାଳିକା ଦେବୀ ଉଦ୍ଧରିବେ ଅଧମ ଜନମାନଙ୍କୁ ।

157

Cat. No. Or. Ms./54

ଗୋପଲୀଳା

By ଶ୍ୟାମ ସାହୁ

Substance – Paper. No. of pages – 304 Size = 27.2X24 C.M. Each page contiains 20 lines through out the manuscript. Character – Oriya Date of copy – 5.8. 1919. Complete. Condition—Good. Findspot—Govt. Oriental manuscripts Library, Madras,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ୫

ଗୋବର୍ଦ୍ଧ ଗୋପାଳଗୋପୀ-ଜନେଶଂ
ବୃନ୍ଦାବନେ କୃଷ୍ଣଗୋପାଳ ବାଳଂ ।
ମେଲୋଧୃକାକ୍ଷଂ ଜଗତପ୍ରକାଶଂ ।
ହରିଂ ରମେଶଂ ପ୍ରଣମାମି କୃଷ୍ଣମ୍ ॥

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀଗୁରୁଚରଣ । ଚରଣ ରେଣୁରେ ଶରଣ ॥
ସେ ରେଣୁ କରିବେ ଉଦ୍ଧାର । ମୁ ଯେଣୁ କଣିଲ ଗୃକର ॥

X X X

ଜନ୍ମିଛି ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁଳରେ । ବତ୍ସସ ଋଷିଙ୍କ ଗୋତ୍ରରେ ॥
ପୂର୍ବଖଣ୍ଡ ଯେ ରାଜ୍ୟସାର । ଆଶାର ଗ୍ରାମେ ମୋର ଘର ॥
ଗୁରୁ ଯେ ବାର ମୋର ତାତ । ମୁ ଅଟେ ତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠସୁତ ॥
ମୋ ନାମ ଅଟେ ଶାମ ଶାଉ । ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ଦୟା ହୋଉ ॥
ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ମୋ ଠାକୁର । ମଣ୍ଡନ କାଳୀ ମସ୍ତକର ॥

X X X

ଭଣଇ ଦ୍ୱିଜ ଦାସ ଶ୍ୟାମା । ରାଧାକାନ୍ତଙ୍କ ଏ ମହିମା ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ଟୀକା ଗୋପଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟେ ସୂତମୁନି ସର୍ବମୁନି ସମ୍ବାଦେ ଗୋଲୋକ ମଣ୍ଡଳର ପାଦୁକା ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ମହିମା କଥନେ ନାମ ବତିଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।

158

Cat. No. O.L./899 – A

ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା

and Others

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia- 111. Size—39.2 × 3.5 C.M. Each side contains 3to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 18th century A. D. complete. Condition- Good. Find spot—Vill. Bhāpur Dt. Dhenkanal.

Beginning—

ରାଗ—ମୁଖାବରୀ ପଡ଼ତାଳ

କଂସ ବଂଶଧ୍ୱଂସକୁ ହରି । କାଶ୍ୟପୀରେ ଆସି ଅବତରି ।
କଲେ ଗୋପପୁରେ ନିବାସ । କେତେ ଦିନ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ରସ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଖରଶ୍ୱ ପାପି ପୂତନା ଆଖ୍ୟା, ଖୋଜ ବାଳକ ନକରେ ରକ୍ଷା ।
ଖଳ କଂସରେ ପ୍ରେଷିତହୋଇ, ଖରେ ଗୋପପୁରେ ମିଳିଲା ଯାଇ ॥

× × ×

ଛଦ୍ମବାଣୀ ଜାଣି ଗୁଣସର, ଛଛନ୍ଦେ ପବ ସୋଦର ।
କ୍ଷେମେ ମୁଷ୍ଟିଘାତ ମାରନ୍ତେ ମସ୍ତକେ ପ୍ରାଣ ଗ୍ଭଡ଼ିଲା ଅସୁର ॥
ହେ ସୁଜ୍ଞଜନେ,
ପ୍ରାଣ ଗ୍ଭଡ଼ିଲା ଅସୁର ॥

କ୍ଷୟ କଲେ ଖଳ ପ୍ରାଣ,
କ୍ଷୋଭ ଗ୍ଭଡ଼ି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ତାଙ୍କ ଚରଣେ ଶରଣ ॥
ହେ ସୁଜ୍ଞଜନେ,
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ଶରଣ ॥

(ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା)

There are 31 (thirty one) Chautisās e. i. ଆଦ୍ୟାନ୍ତଯମକ, ଆଦ୍ୟନ୍ତାକ୍ଷର, ରସ ବିନୋଦ, ବାସବଦତ୍ତା, ନବଘନ, ରାମବିଳାପ, ଜାନକୀସ୍ମରଣ, ରାମସ୍ମରଣ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ, ଚଉତିଶା ରାଗ, ବିପରୀତ ନିଧି, ବରଷା କୃଷ୍ଣ ଯୁଗଳ, ପ୍ରିୟସଖା, ପ୍ରାନ୍ତଯମକ, ପ୍ରୀତିପ୍ରିୟା, ପ୍ରସ୍ଥାନଭଙ୍ଗ, ପ୍ରୀତିସାଗର, ଶ୍ରେଣି, ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା, କୃଷ୍ଣବିଳାପ, ରଘୁବୀର, ଦୋଳଯାତ୍ରା, ଧନୁଭଙ୍ଗ, ମନୋରମା, ଆଦ୍ୟନ୍ତଯମକ, ଶୁକଦୂତ, ପଦାମୃତାବଳୀ, ପ୍ରାଣସଖା, ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚବସନ୍ତ ଚଉତିଶା of the same author Lokanātha Vidyādhar are given Collectively in the manuscript.

End—କ୍ଷମାସିନ୍ଧୁ ତୋଷି ଦାସୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ପ୍ରବେଶ ଚତୁର ମୂର୍ତ୍ତି ହେ,
କ୍ଷୋଭହର ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଭେଟ ସର୍ବକାମଦ ଅଳକ୍ଷ ହେ ।
ସଙ୍ଘାତ !
କ୍ଷେମେ ବିଜେ ସିଂହାସନେ ହେ,
ଛଛନ୍ଦେ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଚଉତିଶା **ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର** ଭଣେ ହେ ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

159

Cat. No. O.L./1138 (E)

ଗୋପବିଳାପ ଚଉତିଶା

By ରାମଦାସ ନୃପନନ୍ଦିନୀ

Substance—Palm leaf. No. of folia—3. Size—35.7× 3.2 C.M. Each side contains 3 lines throughout the manuscript. Character-Oriya. Date of copy-C.18th century A.D. Incomplete. Condition—Not so good. Findspot—Berhampur, Dt. Ganjam.

ଦଶ—ସୋରଠା, କାରୁଣ୍ୟକର ବାଣୀରେ ଗାଇବ ।
କରନ୍ତି ସକଳ ଗୋଷ୍ଠ ଏକାନ୍ତ ଭଳଣି
କଂସଦୂତ ଘେନିଗଲ୍ଲ ପ୍ରଭୁ ଯଦୁମଣି
କିସ କରିବା ସହି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନଚେଷ୍ଟ ନଦେଖି ଧାରିବା ଏ ଦେହ ।
X X X
ଛିନାକଥା ହରିନାମ ହୃଦରେ ଘେନି ।
ଛନ୍ଦେ ଭଣେ ରାମଦାସ ନୃପନନ୍ଦନ ।।

No colophon.

160

Cat. No. O. L./1448

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ

By ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance—Palm leaf. No. of folia—147. Size—39.6× 2.7 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 20th Century A.D. Complete. Condition—not good. Findspot—Orakala, P. S. Bhubaneswar, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜୟନ୍ତି ଜୟନ୍ତି ରାଧା ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାରଣ୍ୟ ରଙ୍ଗୀ
ଜୟନ୍ତି ଜୟନ୍ତି ରାଧା କୃଷ୍ଣ ବନ୍ଧାବଜ ଭଙ୍ଗୀ ।
ଜୟନ୍ତି ଜୟନ୍ତି ରାଧା ଗୋପିକା ମୌକ୍ତିମାଳା
ଜୟନ୍ତି ଜୟନ୍ତି ରାଧା ସ୍ୱାମିନୀ ଯା ମଧୁପୁ ।

X X X

ନିଶି ଚତୁର୍ଥ ଯାମରେ, ଶ୍ରୀ ନବଦ୍ୱୀପରେ
ଶେତ ଶଚୀସୁତ ପଲଙ୍କ ଉପର
ବୃନ୍ଦାବନରେ ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ଉତ୍ଥାପନ
ଲୀଳାଭାବୁ ପ୍ରେମାବ୍ଧିରେ ମଗ୍ନ ହେଲା ମନ ।

X X X

ପାହୁ ରାତ୍ରି ଯତନେ ଦ୍ରିପୁ ପୀତବସନ
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ କରଇ ପାଦ ସମ୍ବାହନ ।

X X X

ହର କୃପା ଦଶିଥିବ, ହାଟକ ଅଙ୍ଗୀ ମୋ
ଭେଟ ଯାଏ ଯଦ୍ଧ କୁଶଳେ ବରତ ଥିବ ।
କ୍ଷଣେ ନକର ଅଳସ,
କ୍ଷିତିଭୂଷା ପାଶେ ମିଳଲ୍ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ତେଜି ପରବାସ ।

No colophon.

161

Cat. No. O. L./892 (I)

ଗୋପୀ ଚଉତିଶା

Substance—Palm leaf. No. of folia.—9. Size—14.5× 2.4 C. M. Each side contains 3 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—good. Findspot—Patiā, Dt. Cuttack.

କହନ୍ତି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଧିକା ପାଶ । କଂସ ନଗର ଆସି ଗୋପେ ପ୍ରବେଶ ଗୋ ॥
କାଲି ମଥୁରା ଯିବୁଂ ଶୁଣ ସୁମୁଖି । କରବ ନାହିଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଆମ୍ଭୁଂ ନଦେଖି ଗୋ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଖର ନିଃଶ୍ୱାସ କ୍ରୋଧେ ବୋଲନ୍ତି ରାଧା । ଖଣ୍ଡିବ କେହୁ ଆମ୍ଭ କନ୍ଦର୍ପ ବାଧା ହେ ॥
ଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନାଥ ମଥୁରା ଯିବ । ଖଟାଉଥିବୁଂ ପଦ୍ମପାଦରେ ଜୀବ ହେ ।
ଗୋପାଳ ଟପାଏ ଥିବେ ଆମ୍ଭ ଘରେ । ଗଜଗମନ ମନେ ଆନ ନଧର ଗୋ ।
ଗରବ କର କଂସ ଦୂତ ପେଷିଛୁ । ତୋମରୁ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଣ ବୋଲଛ ଗୋ ॥
ଘୋର ଅନେକ ତପ ତମ୍ଭୁଂ ପାଇଲୁଂ । ଯେଣିକି ରାଜ ହେବା ବଞ୍ଚୁଣ ଥିଲୁଂ ଗୋ ।

No colophon.

162

Cat. No. Or.ms./135

ଗୋପୀଚନ୍ଦନ

By ଘନ ଦାସ

Substance – Paper. No. of pages – 57. Size - 33×20.7 C.M. Each page contains 10 to 25 lines. Character – Oriya. Date of copy - 1956 A. D. Condition-good. Complete. Find spot- Copied from the manuscript. No. O.L /259 collected from Parlakhemendi, Dt. Ganjam.

The work has been edited by Sri Nilamani Mishra and published by the Orissa Sahitya Akademi, Bhubaneswar in 1960.

No colophon.

163

Cat. No. O.L./303

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା and others

By ଦୁଃଖିଶ୍ୟାମ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—155. Size—21× 3.2 C. M. Each side contains 2 to 6 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 18th A.D. Condition-Not so good. Complete. Findspot- Khallikota, Dt, Ganjam.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ରାଧାକାନ୍ତ ବନ୍ଦେ ହେବେ କଂସ ନଗର
କାହ୍ନା ମନ ସମ୍ଭାବନ୍ତି ହେବେ ପାଶୋର,
ସଖିଗୋ ! ହେବେ ପାଶୋର ।
ନିଭଙ୍ଗି ଭଙ୍ଗି ମୈତ୍ରୀ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ କର
ଖେଳା ଭ୍ରୁଭଙ୍ଗରେ ଠାର ଗୁହ୍ମଂଥିବାର ।
ସଖି ଗୋ ! ଢ଼ାଙ୍କୁଥିବାର ।

End—

କଂସ ପେଷିଛି ଅକ୍ରୁର
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ରହୁ ବର
ପ୍ରାଣନାଥ ବନ୍ଦେ ହେବେ
ମଧୁ ନଗର ।
ଦୁଃଖି-ଶ୍ୟାମ ଦାସ ବୋଲେ
ଗୋଧନ ବାହୁଡ଼ା ବେଳେ
ବନ୍ଧାଇ ଜନନୀ ; କାଳ
କରି ନେବାର ।

The other works containing in the manuscript will be discussed in their respective places.

No Colophon.

164

Cat. No. O.L./396 (E)

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା

And others

By ବୈଷ୍ଣବୀ

Substance—Palm leaf. No. of folia—101. Size—26.8×3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—1875 A. D. Condition—Badly worm eaten. Complete. Findspot—Dharādharapur, P.S. Jagatsimhapur,

Digitized by PPRACHIN, SOA

Dt. Cuttack. Name of the scribe - Bairāgī Charana Bisoi, Village- Jagannāthapur, Pragana- Balibisi, Dt. Cuttack.

Beginning –

ଆଗୋ ସଖି ! ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ
ଏହି ରଥେ ଯିବେ ମଧୁସୂଦନ ।
ଦେଖ ଗୋ ସଙ୍ଗାତ ! ଯେ ବଡ଼ ଆଚମ୍ବିତ
ରଥ ଉପରେ ରଖି ପୁଷ୍ପ-ବିମାନ,
ତ୍ରିଭୁବନେ ନାହିଁ ସରି
ଆଗୋ ସହଚରି,
ସେହି ରଥେ ଯିବେ ମଧୁସୂଦନ ।
ସମସ୍ତେ ହେ ଲଡ଼ି ଧରିବା ଲଉଡ଼ି
ଦେବା ଗୋ ବାହୁଡ଼ି ଅକ୍ରୁର ଯାନ
ନନ୍ଦ କଲେ କୋପ ଗୁଡ଼ିବା ଯେ ଗୋପ
କାନନେ କରିବା ନିଜ ସଦନ ।
ଧନ ଯଉବନ
ଉଆସ ଗୁମାନ,
ନ ରଖିବ ଆଉ ମୂର୍ଖ ମଦନ ,
ଯେବେ ମଧୁପୁରୀ
ଯିବେ ଦେବ ହରି
କି ଶୋଭା ଧରିବ ଗୋପୀଙ୍କ ମନ ।
ବୋଲେ ବଇରାଗୀ
ବସନ୍ତ କାଳରେ
ଫଳମାନେ ଯେହ୍ନେ ହୁଅନ୍ତି କ୍ଷୀନ ।

It contains other works i.e. ଜଗନ୍ନାଥ ଭଜନ, ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ର, କଣେର ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ, ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ and others which will be discussed in their respective places.

Colophon—ଏ ପୋଥି ଲେଖକ ଶ୍ରୀ ପଣ୍ଡ ବୈରାଗୀ ଚରଣ ବିଶୋଇଙ୍କର,
ଗ୍ରା: ଜଗନ୍ନାଥପୁର, ପ୍ର: ବାଲିବିଶି; ଜି: କଟକ, ୧୮୭୫ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Post colophon -

The scribe has written his name in English-Boyeeragee Charana Dass.

165

Cat. No. O.L./1013 (K)

ଗୋପୀଚନ୍ତା and others

By ବିଦ୍ୟାଧର

Substance--Palm leaf. No. of folia- 53. Size–27.3X3 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 19th century A. D. Condition- good. Complete. Find spot--Gadamānitri, Dt. Puri.

Beginning–

ସଖିରେ, ପୋଡ଼ୁ ପେୂ କଦମ୍ବ ଜଳୁ ବୃନ୍ଦାବନ
ମରୁ ପେୂ ବସନ୍ତ କୋଇଲି;
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ କପାଂ ନଯାଇ ରହୁଛୁ
ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ନେବ ବୋଲି ଗୋ ।
ସଖିରେ, କାଖେ କୁମ୍ଭ ଘେନ ପୁଷ୍ପେକ ନନ୍ଦମୀ
ପଥ ଚଲେ ଅନୁସରି,
ଯେଉଂ ବନୁ କୃଷ୍ଣ ମଥୁରାକୁ ଗଲେ
ସେ ବନୁ ପଥ ବଇରି ଗୋ ।
ସଖିରେ, ଯମୁନା ନଈ ବହୁଛି ଉଜାଇ
ନଯିବା କୁମ୍ଭ ବୁଡ଼ାଇ,
ଜଳ କ୍ରୀଡ଼ା ରଙ୍ଗ ହୋଇ ନାନା ଭଙ୍ଗ
ତା ଦେଖି ତନୁ ତାପଇ ।
ସଖିରେ , ଆମ୍ଭେ ସର୍ବ ସଖୀ ମାର ଆଣି ଯିବା
ଶୁଖୁ ଏ ଯମୁନା ନଈ,
କଦମ୍ବ କାଟି ଟିକ ଟିକ କରିବା
ମୁଖେ ଲଗାଇବା ଜୁଈ ଗୋ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସଖିରେ , ଅଦଭୂତେ କାହୁଂ ରଥେକ ଅଇଲା
ତହୁଂ ବସିଛୁ ଅକୁର,
ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେନ ରଥରେ ବସାଇ
ଯେନ ଗଲା ମଧୁପୁର ଗୋ ।
ଆସୁ ରାଜା କଂସ ଭଙ୍ଗ ଗୋପ ଦେଶ
ପୋଡ଼ୁ ମଧୁବନ ତୋଟା,
ରାମକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ନଯାଇ ରହୁଛୁ
ବଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ଭଣିତା ଗୋ ।

It contains ହରଣୀସୁତ, ମଥୁରା ବଜେ, ମଧୁପ ଚଉତିଶା and others.

166

Cat. No. O. L./401 (A).

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଗୀତା

and others

By କହ୍ନାଇ

Substance—Palm leaf. No. of folia—46. Size—17.3× 3 C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character – Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Vill- Tureintrā, P.S. Bālipātnā, Dist- Puri.

Beginning—

ନନ୍ଦସୁତ ଗୋପୀନାଥ ନଇଲେ ଗୋ !
ନଷ୍ଟମ୍ନେ ମଥୁରାପୁରେ ରହିଲେ ଗୋ !
ଦିନେ ସବ ସଖୀ ଆମ୍ଭେ ଠୁଳ ହୋଇଂ
ମିଳିଲୁଂ କେଳୀ କଦମ୍ବ ମୂଳେ ଯାଇଂ,
ଚତୁବରକୁ ଅନାଇ ବୋଲନ୍ତି ରାଧିକା ସହି
ସତେକ କୃଷ୍ଣ ସ୍ନେହୀ ତେଜିଲେ ଗୋ !

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅବଧି ଦିନକୁ ନ ଆସିବେ ଯେବେ
ଅବଶ୍ୟ ଜୀବନ ହାରିବା ସଙ୍ଗେ ।
ତ୍ରିଭୁବନ ଜନେ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରଜ ତରୁଣୀ
ସତ୍ୟବାଦୀ ସତ୍ୟ ସଖି, କହିଲେ ଗୋ
ସେ ଯେଉଁ ମଥୁରାପୁର ନାରୀମାନେ
କେତେ ତପ କରିଥିଲେ କେଉଁ ଜନ୍ମେ ।
ମୁରଲୀପାଣିଙ୍କି ରସେ ରସାଇ ରସିଲେ ପାଶେ
ଭଜାଇ ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଶୋରିଲେ ଗୋ !
ନୟନରୁ ଅଶ୍ରୁନୀର ବହେ ବାରି
ଅଶ୍ରୁ ବହୁଥାଇ ସଖି, ଧାରି ଧାରି ।
ବାଳକ କହ୍ନାଇଂ ଭଣି ଏହି ରସେ
ମୁହିଂ ଭଣି ନସରେ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦହିଲେ ଗୋ ।

There are some folia containing ଜଣାଣ, ଭଜନ and others which will be Catalogued in their due places.

No Colophon.

167

Cat. No. O.L./401 (D)

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଗୀତା

By ବୈଷ୍ଣବ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—46. Size—17.3X 3 C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy-C.19th century A.D. Complete. Condition—Badly worm eaten. Findspot—Tureintrā, P.S. Bālipātnā, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅକ୍ରୁର ଆଣିଛୁ ରଥ   ନେବ ବୋଲି ଗୋପୀନାଥ
କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବୁ ଯୁବା ଜୀବନ
ବଂଶୀ ବଦନ !
କୃଷ୍ଣ ସତେକି ତେଜିବେ ଗୋପ ଭୁବନ ହେ ।
ଅକ୍ରୁର ଯାଉ ବାହୁଡ଼ି   ନଦେବା! କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି
କି କରି ପାରିବେ କଂସ ରାଜନ ହେ,
ଯେବେ ନୃପ କରେ କୋପ   ସମସ୍ତେ ତେଜିବା ଗୋପ
ଅଗମ୍ୟ କରିବା ନିଜ ସଦନ ହେ ।
ଗୋପୀଙ୍କ ନେତ୍ର ପିତୁଳୀ   ଅକ୍ରୁର ନେଉଛି ଖୋଳି
ପୁଣି ନକ ପାଳଟି ପିନ୍ଧିବୁ ବସନ ହେ,
ରାହାସ ରସରେ ମାତି   ବଞ୍ଚୁଥାଉ ଦିବାରାତି
ଚିନ୍ତଲେ ଦହୁଛି ଆମ୍ଭ ଜୀବନ ହେ ।
ଗୋପପୁର ତେଜି ହରି   ଯିବେ କି ମଥୁରା ପୁରୀ
ଆମ୍ଭ ବଦନେ କେ ଦେବ ଚୁମ୍ବନ ହେ ।
ବଇଷ୍ଣବ ଦାସ ଭଣି   ଶୁଣରେ ବ୍ରଜ ତରୁଣୀ
ଯହିଂ ରାଧା ତହିଂ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ହେ ।

No colophon.

168

Cat. No. O.L./263 (E)

ଗୋପୀଚନ୍ତାବୋଲି
and others

By ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance – Palm leaf. No. of folia—7. Size—36.3X 3.6 C.M. Each side contains 4 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 18th century. Condition—worm eaten. Complete up to 171 stanza. Find spot—Pārlākhemendi, Dt. Ganjam.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶୁଣ ସୁଜନେ ବଚନ ଚରିତ,
ଯେଣେ ଦୁରିତ ନୋହଏ ଭବଦୂତ ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପରୁ ଗଲେ ମଧୁପୁରୀ,
ଗୋପୀ ଗୁଣ ଗୁଣନ୍ତି ଝୁରିଝୁରି ।
ଦିନେ ସକଳ ଗୋପୀ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ,
ନଦୀ ଯମୁନାକୂଳ ବୁଲିଯାଇ ।
କେଳିକଦମ୍ବ ମୂଳରେ ବସିଲେ,
କୃଷ୍ଣ କଲ୍ପ କଥା କହି ରସିଲେ ।

There are some folia containing ଷୋଳ ପୋଇ, ବାର ପୋଇ, ନ'ପୋଇ and ଛ'ପୋଇ which will be discussed in their respective places.

No colophon.

169

Cat. No. O.L./687.

ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରାବୋଲି

and others

By ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 39. Size – 25×3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy-C.19th century A.D. Condition-good. Complete. Find spot—Gadamānitrī, P. S. Beguniā, Dt. Puri. Name of the scribe—Paramānanda Mahāpātra.

Beginning –

Same as in Cat. No. O.L./263 (E)

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ଧୀରେ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ସହଚରୀ,
କୃଷ୍ଣ କଥାରେ ଉତ୍କଣ୍ଠ ସବୁରି ।
ତାଙ୍କୁ ଭୁଲମ୍ଭ ନ ଉତ୍କଣ୍ଠ କରିବ,
ଜୀବ ଥିବାଯାକ ଝୁରି' ମରିବ ।
ଏହି କଥା ସବୁରି ହେଲା ମୂଳ,
ଗଲେ ସେ ଯାହାପୁର ଭାଂଗି ମେଳ ।
ବ୍ରଜ ବଲ୍ଲଭ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପ୍ରସାଦେ,
ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଛନ୍ଦେ ଲେଖିଲି ବନ୍ଦେ ।
ଖଳ ଜନେ ନଧର ମୋ ଦୋଷ,
ଏ ସେ ଅମୃତ ମଏ କୃଷ୍ଣରସ ।

× × ×

କବି ବାମଦେବ ହିତେ ଶରଣ,
ଗୋପୀ ଉଦ୍ଧବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ।
ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ସଦାଜନପ୍ରିୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—ଯଥା ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଲେଖନ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣଂ । ପରମାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକର ହେ ନାରାୟଣ ।

170

Cat. No. O.L./143

ଗୋପୀନାଥବଲ୍ଲଭ ନାଟକ

By କବିଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁନାଥ ପରିଛା

Substance—Palm leaf. No. of folia—34. Size—21.3X 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Condition—good. Incomplete. Findspot—Puri Town.

ଶ୍ରୀ ଗୋପଜନ ଶରଣଂ । ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ କବିଚନ୍ଦ୍ର ପରିଛା ପ୍ରଣୀତକଂ କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ ଗୀତଂ ଲିଖ୍ୟତେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରାଗ—ମାଳବ ତାଳ—ନିପୂଟା

ବନ୍ଦେ ବନ୍ଦେହଂ ।

ବନ୍ଦେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ କନକ ଚରଣକୁ ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କୁ ବୈଷ୍ଣବ ବୃନ୍ଦଙ୍କୁ
ରୂପ ସହିତ ସନାତନ ଚରଣ ଭଟ୍ଟ ରଘୁନାଥ ଜୀବଙ୍କୁ ।
ନିରନ୍ତରେ ଗୋପାଳ ଭଟ୍ଟ ଶ୍ରୀପଦକୁ ରଘୁନାଥ ଦାସଙ୍କୁ,
ଅଦ୍ୱୈତ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଗଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କୁ ।

This work first time published in 1868 and its second edition cameout in 1896 and the Orissa Sahitya Akademi published its third edition in 1959.

In some places in manuscript differs from the readings of the published book.

No Colophon.

171

Cat. No. O.L./682 (A)

ଗୋପୀନାଥବଲ୍ଲଭ ନାଟକ

and others

By କବିଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁନାଥ ପରିଚ୍ଛା

Substance—Palm leaf. No. of folia - 17. Size—32.8× 3.5 C. M. Each side contains 5 lines. Character -- Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Condition—Not so good. Complete. Find spot—Chandeśvar, Dt. Puri.

Beginning—ଶିଖରିଣୀ ବୃତ୍ତ ।

ହୃଦେ ବନ୍ଦେ ମୋଦେ ହରିକୃତ ଯେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପଦେ
ମୁକୁନ୍ଦ ଶ୍ରୀରୂପାଦ୍ୟ ମହିତ ରଘୁନାଥ ଦ୍ୱିଂ ଯୁଗରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End –

ଇତି ଶ୍ରୀ ଖେମୁଣ୍ଡି ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ବାସୀ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ପରିଷା କବିଚନ୍ଦ୍ର କୃତେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥବଲ୍ଲଭ ନାଟକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

In some places this manuscript differs from the published book.

Colophon—ଶ୍ରୀ ରାଧା ମଦନମୋହନ ଜୟତୁ ।

172

Cat. No. O.L./156

ଗୋପୀପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ

and others

By ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—162. Size—35·7× 3.4 C.M. Each folia contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Condition—good. Complete. Findspot—Gadamānitri, P. S. Beguniā, Dt. Puri. Name of the scribe--Hari Dāsa.

Beginning – ଶ୍ରୀ ନରହରି ଗୌରାଙ୍ଗୌ ଜୟତଃ ।

ଜୟ ଜୟ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ସର୍ବଲୋକ ବନ୍ଧୁ,
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମ-ରସଦ କରୁଣାମୟ ସିନ୍ଧୁ ।
କାମାନୁଗା ଭକ୍ତି ଯାର ଦରଶନ ମାତ୍ର,
ଲଭନ୍ତି ନିରଧୀ ଲୋକ ବ୍ରଜରାଜ ସୁତେ ଯେ ।
ଯତଂ ଲୋକେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭଜନ୍ତି ବ୍ରଜରାମା,
ନୃପତ୍ତ କାମରୂପଃ ରାଗାତ୍ମିକାଃ ଅନୁମାନା ଯେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ପରମ ଈଶ୍ୱର କୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାବନ ବନ୍ଧୁ,
ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରୀ ରାଧିକାର ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଯେ ।
ତାହାଙ୍କ ସମ୍ପଦ ବୃନ୍ଦାବିପିନ ବରଜେ,
ସେ ତାହା ଲଭେ ଯେ କାମାନୁଗା ଭାବେ ଭଜେ ଯେ ।
ବୃନ୍ଦାବନ ସୁଖ କୃଷ୍ଣ ଭାବକ ପ୍ରସାଦେ,
ଲଭନ୍ତି ସକଳ ଲୋକ ସୁଖେ ଅପ୍ରମାଦେ ଯେ ।
ଗୋପୀପ୍ରେମପ୍ରକାଶ ଏ ବୃନ୍ଦାବନ କଥା,
ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ପ୍ରିୟ ହୁଅନ୍ତି ସର୍ବଥା ଯେ ।

It contains 'ସ୍ମରଣ ମଙ୍ଗଳ' by ଗିରିଧାରୀ ଦାସ,ମନଃଶିକ୍ଷା by ଯଦୁନନ୍ଦନ ଦାସ, ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି by ନରୋତ୍ତମ ଦାସ, ବୈଷ୍ଣବ ବନ୍ଦନା by ଦେବକୀ-ନନ୍ଦନ ଦାସ, ମହନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ according to ଚୈତନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ, ଅଷ୍ଟ କାଳୀୟ ଦଣ୍ଡାତ୍ମିକା by ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦାସ, ଗୁରୁ ଲହରୀ by ରସମୟୀ ଦାସ, ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପଦ୍ଧତି ଯଦୁନନ୍ଦନ କବିରାଜ, ସ୍ମରଣ ମଙ୍ଗଳ by ନରୋତ୍ତମ ଦାସ towards the end of the manuscript.

Colophon – ଲେଖନକାର ବୈଷ୍ଣବାଭାସ ହରି ଦାସ ।

173

Cat. No. O.L./443 (A)

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—14. Size—23× 3.4 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th century A.D. Condition—Slightly worm eaten. Incomplete. Find spot—Brought from Jemādeī Matha, Chikiti, Dt. Ganjam. Name of the scribe—Anāma Svāin.

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ଗୋପୀ ବରହ ବୋଲ ସୁଧାରସ,
ଶୁଣି ସୁଜନେ କଳୁଷ ବିନାଶ ।
କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ ପାଦରେ ଦେଇଁ ଚିତ୍ତ,
ଦାସ ଦନାଇ ସେବେ ଗୋପୀନାଥ ।

Colophon—ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜ (ଦେ) ଅନାମ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କୁ ।

There are some folia containing ରାସକ୍ରୀଡ଼ା of Jagannatha Dāsa towards the end of the manuscript.

174

Cat No. O.L./ 492 (B)

ଗୋପୀଭୂଷା and others

By ଦନାଇ ଦାସ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—41. Size—34.6 × 3.5 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Not so good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurdha, Dt. Puri.

ଗୋପୀଭୂଷା—

ରତ୍ନ କଟାଉ ଶୋଭେ ପଦ୍ମପାଦେ,
ଦାସ ଦନାଇଂ ସେବା ସେହୁଠାବେ ।

କମଳଲୋଚନ ଚଉତିଶା

କମଳଲୋଚନ ଶ୍ରୀହରି; କରେଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ଖଗ ଆସନ ଖଗପତି, ଖଟନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
X X X
କ୍ଷମା ସାଗର ପୀତବାସ, କ୍ଷମିବେ ବଳରାମ ଦାସ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗଣନାଥ ସ୍ତୁତି

କର୍ଣ୍ଣ ମସ୍ତକେ କପୋଳେ ଶୋହେ ଶଙ୍ଖ ।
ଖଡ଼ଗ ଡମ୍ବରୁ ଶୋହେ ବ୍ରହ୍ମ ବେଣ୍ଟି ॥
ଗ୍ୟାନ ଗୁରୁ ବୋଲି ଦେବେ ଦେଲେ ବର ।
ନମୋ ନମୋ ଗଣନାଥ ବିଦ୍ୟାବର ॥

× × ×

ଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ଦିବାକର ଦୁଃଖ ହର ।
ନମୋ ନମୋ ଗଣନାଥ ବିଦ୍ୟାବର ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଧନ ଚଉତିଶା

କହନ୍ତି ମାଏ ଯେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଗେ ।
କଥା ଶୁଣ ବାବୁ ଅତି ସରାଗେ ॥
ଖେଳାଉଳ ବୁଦ୍ଧି ଗୁଡ଼ରେ ବାବୁ ।
ଖଡ଼ି ଛୁଇଁଲେ ତୁ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ ॥

× × ×

ଛଛନ୍ଦ କଥାଏ ଶ୍ରୀଭାଗବତ ।
କ୍ଷମେ ହରିଦାସ ଗାଇଲେ ଗୀତ ॥

କଳାକଳେବର ଚଉତିଶା

କଳାକଳେବର କହ୍ନାଇ ସଙ୍ଗେ ରୋହିଣୀ ସୁତ ।
କରନ୍ତି ମଥୁରା ବିଜେପୁ ଦାଣ୍ଡେ ଦେଖ ସଙ୍ଗାତ !

× × ×

ହେଲେ ହେବୁ ପଛେ କୁଳଟା ହାର କରିବୁ ଗଳେ ।
ହସୁଥିବୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବସୁଥିବୁ ଗୋ କୋଳେ ॥

X X X

ଗୁରୁ କହେ ଭକ୍ତ ଦାସ ତା ଧ୍ୟାଏ ରଜନୀ ଦିବା ।

ଦଶାବତାର ସ୍ତୁତି

ଆଦ୍ୟ ଅବତାରେ ହରି ମୀନ ରୂପ ଜଳେ ।
ଲକ୍ଷେକ ଯୋଜନ ସିନ୍ଧୁ ଭ୍ରମିଲେ ହେଳେ ॥

X X X

ଏ ଭବ ସାଗରୁ ନାଥ ମୋତେ କର ପାର ।
ତୋଷେ ବରଦ୍ୟନ୍ତୁ ସ୍ୱାମି ଦେବ ନରହରି ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମନବୋଧ ଚଉତିଶା

କହଇ ମନ ଅରେ ମୋ ବୋଲ କର ।
କଳାଶ୍ରୀମୁଖ ବାରେ ଦେଖିବା ଗୁଳରେ ॥
X X X
ଗୁର ଦେହକୁ ମନ ନ ଯା ବିଶ୍ୱାସ ।
ଗୁର ବୁଦ୍ଧି କହେ ଭଗତ ଦାସ ରେ ॥

ଗୃଟଶାଳୀ ଚଉତିଶା

କହୁଛନ୍ତି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମାତାଙ୍କ ଆଗର ।
କେ କହୁ ପାରିବ ଗୃଟଶାଳୀର ବେଭାର ॥
କ୍ଷକ୍ଷଦେନ୍ତ୍ରେଣ ପାଠ ତହିଁ ପଢ଼ିଲେ କହ୍ନାଇ ।
କ୍ଷକ୍ଷଦେନ୍ତ୍ରେଣ ଭଣିଲେ ଗୀତେ ସାରଙ୍ଗ କହ୍ନାଇ ॥

ଗୃଟବୋଲି

ଗୁରୁଙ୍କୁ ଓଳଗି ଘରକୁ ଗଲେ ।
ଭଞ୍ଜ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଗୀତେ ଭଣିଲେ ॥
ଏକୋଇଶ ପଦେ ହେଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ରହୁ ମୋ ମନ ॥

ସଂସାର ବୋଧନ

ହରିରସ ଗୁଡ଼ ବିଷପ୍ରାୟେ ପଡ଼ି ନଜାଣି
ହେଉଛ ବଣା ।
ଅନ୍ଧପଟଳକୁ ମୁକତ ପାଇବୁ
ପଦୁପାଦେ କର ଜଣା ॥
X X X
ଧନକୃଷ୍ଣ ଦାସ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତେ ପ୍ରଭୁରେ ଶରଣ ଗଲା ।

There are some folia containing different poetries of different poets towards the end of the manuscript.

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O. L./488 (A)

ଗୋପୀଭୁଷା

By ଧନାଇ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 27. Size—20.5 × 4.1 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Condition – slightly worm eaten. Complete. Find spot – Haladiā, P.S. Khurdā, Dt. Puri

Beginning— ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ ।

କୃଷ୍ଣ କଥା ଛାଡ଼ି ଗୋପୀ ସକଳ,
ଗୁଣ ସ୍ମରି ହୁଅନ୍ତି ବ୍ୟାକୁଳ ।
କାହ୍ନୁଂ ଦାରୁଣ ଅକ୍ରୁର ଅଇଲା,
କଂସା ଆଗ୍ୟାଂ ବୋଲି ଗୋପେ କହିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଆସିବେ ବୋଲି ଗଲେ ଭଣ୍ଡି,
ତାହା ଜାଣିଲେ କମ୍ପା ଦ୍ୟନ୍ତୁ ଗୁଡ଼ି ।

End—

ବ୍ରଜ ବେହାରୀ ଚରଣ ପଙ୍କଜେ,
ଦାସ ଧନାଇ ନିରନ୍ତର ଭଜେ ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଥାଉ ମୋର ବୁଦ୍ଧି,
ହୀନ ଧନାକୁ ରଖ ଦୟାନିଧି ।
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଥାଉ ମୋର ମନ,
ହୀନ ଧନାକୁ ରଖ ଭଗବାନ

Colophon –

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥେ ଶରଣ । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରକ୍ଷା କରିବେ ଜେମାସାଆନ୍ତଙ୍କୁ । ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥେ ରକ୍ଷା କରିବେ ଅଧମ ଲେଖନକାରକୁ ।

There are some folia containing ରାସକ୍ରୀଡ଼ା by Jagannātha Dāsa towards the end of the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

176

Cat. No. O.L/492

ଗୋପୀଭୂଷା and others

By ଦନାଇ ଦାସ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia 40. Size—44.5× 3.3 C. M. Each side contains 1 to 6 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dt. Puri.

କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଥାଉ ମୋର ବୁଦ୍ଧି,
ହୀନ ଦନାକୁ ରଖ ଦୟାନିଧି ।

There are some folia containing କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା, ଖଣ୍ଡପାଠ ଚଉତିଶା, କଳାକଳେବର ଚଉତିଶା, ଦଶାବତାର, ମନବୋଧ ଚଉତିଶା, ଗୃହଶାଳୀ ଚଉତିଶା and others towards the end of the manuscript.

କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା

କ୍ଷମାସାଗର ପୀତବାସ,
କହିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।

X X X

ଖଡ଼ପାଠ ଚଉତିଶାଁ

କ୍ଷୀର ମଣ୍ଡ ଦିବାକର ଦୁଃଖ ହର,
ନମୋ ନମୋ ଗଣନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ।

X X X

ଗୃହଶାଳୀ[1] ଚଉତିଶା

ଛଛଡ଼ କଥା ଏ ଶ୍ରୀଭାଗବତ,
କ୍ଷେମେ ହରି ଦାସ ଗାଇଲେ ଗୀତ ।

କଳାକଳେବର ଚଉତିଶା

କ୍ଷୀର କହିଲେ ଭକ୍ତ ଦାସ ତା ଧ୍ୟେୟ ରଜନୀ ଦିବା ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦଶାବତାର ଗୀତ

ବଳରାମ ବୁଧଦେବ କଲ୍‌କରାମ କାୟୁ,
ଦଶ ଅବତାର ଶୁଣି ପାପ କର ଷୟୁ ।

X X X

ମନବୋଧ ଚଉତିଶା

ଘୁର ଦେହକୁ ମନ ନ ଯା ବିଶ୍ୱାସ,
ଘୁର ଦୁବୁଦ୍ଧି କହେ ଭଗତ ଦାସ ହେ ।

X X X

ଗୃଟଶାଳୀ ଚଉତିଶା

ଷଷନ୍ଦ୍ରେଣ ପାଠ ତହିଁ ପଢ଼ିଲେ କହ୍ନାଇ,
ଷଷନ୍ଦ୍ରେଣ ଭଣିଲେ ସାରଙ୍ଗ କହ୍ନାଇ ।

X X X

ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀ ଗୀତ

ଗୁରୁଙ୍କ ଓଳଗି ପୁରକୁ ଗଲେ,
ଭଞ୍ଜ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଗୀତେ ଭଣିଲେ ।

X X X

ସଂସାର ବୋଧନ

ନି ଭଙ୍ଗିମା ରୂପ ସେ କଳା ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖିଲେ ଦୁଃଖ ହରିଲ,
ଧାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତେ ରଘୁରେ ଶରଣ ଗଲ ।

X X X

No colophon.

177

Cat. No. O.L./847 (A)

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—24. Size—26.5× 3.7 C.M. Each side contains 3 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century

Digitized by PPRACHIN, SOA

A.D. Condition—good. Complete. Find spot—Gadamānitrī, Beguniā, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./488 (A)

No Colophon.

178

at. No. O.L./1022 (A)

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ

Substance—Palm leaf No. of folia—22 Size—32.8X 3.3 C.M. Each side contains 2 to 3 lines. Character-Oriya, Date of copy- C. 19th century A.D. Condition- Not so good. Complete. Findspot—Presented by Sarvesvara Pati, Vill-Andilo, P.S. Bālianta, Dt. Puri.

Text same as in Cat. No. O.L./488 (A)

No Colophon.

179

Cat. No. O.L./1300

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—16. Size—29×4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character - Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition-good. Findspot—Presented by Padmanābha Dāsh, Village-Palāsapur, P. S. Itipur, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପାଟଣ ବସାଇଣ ଗୋପୀ ଗୋପାଳ,
ତାଙ୍କୁ ବାରତା ପୁଛନ୍ତି ସକଳ ।
କୃଷ୍ଣ କହିବା କଥାମାନ କହି,
ବେଗେ ଉଦ୍ଧବ ବାହୁଡ଼ି ଆସଇ ।
ଗୋପୀ ନାରଦ ବୋଲି ସୁଧାରସ,
ଶୁଣି ସୁଜନେ କଳୁଷ ବିନାଶ ।
କୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମରେ ଦେଇ ଚିତ୍ତ,
ଦାସ ଦନାଇ ସେବେ ଗୋପୀନାଥ ।

No colophon.

180

Cat. No. O. L./1124

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ (?)

Substance—Palm leaf. No. of folia—16. Size—29.8× 3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A. D. Incomplete. Condition – some folia are broken. Find spot—Presented by Dvijavara Paṇḍā, Village- Iñjanā, P. O. Patiā, Dist. Cuttack,

There is no beginning and end of the manuscript, but from the text it is found that the manuscript is Gopibhāsā by Danāi Dāsa.

No colophon.

181

Cat. No. O.L./1424

ଗୋପୀଭାଷା

By ଦନାଇ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia-22. Size-21.3X 3.6 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manu-

Digitized by PPRACHIN, SOA

script. Complete. Condition—Good. Character--Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Find spot—Presented by Lingarāja Sāhu, Vill-Pathuriā Padā, Kalāpathara, P. S. Bānki, Dt. Cuttack.

ଗୋପୀ ଗୋବିନ୍ଦ ବୋଲ ସୁଧାରସ,
ଶୁଣି ସୁଜନେ କଳୁଷ ବିନାଶ ।
କୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମରେ ଦେଇ ଚିତ୍ତ,
ଦାସ ଦନାଇ ସେବେ ଗୋପୀନାଥ ।

No colophon.

E82

Cat. No. O.L./741

ଗୋପୀଭାଷା ଅର୍ଥ

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—105. Size—37.2 × 3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century. A. D. Condition—good. Incomplete. Find spot—Tureintrā, P. S. Balipātanā, Dt. Puri.

Beginning—

ଅର୍ଜୁନ କୃତ କୃତ ହୋଇଂ,
ନାଥର ଚରଣେ ପୁଛଇଂ ।
ବୋଲଇ ଶୁଣ ମହାବାହୁ,
ଶ୍ରୀମୁଖେ ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ ହେଉ ।

× × ×

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଭୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମହାବାହୁ;
ଗୋପୀଭାଷା ପଦ ଅର୍ଥ ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ ହେଉ ।

× × ×

ବୋଲଇ ବିପ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ,
ମୁଣ୍ଡା (?) ଚରଣେ-ମୋର ମାଥ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

There are some folia containing ରୁଦ୍ରଗୀତା by Balarāma Dāsa (folia 93-95 only) in the middle of the manuscript-some lines of which is Given below –

ଏ ରୁଦ୍ର ଗୀତା ବ୍ରହ୍ମରସ,
କହିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ରୁଦ୍ରଗୀତାୟାଂ ସୁପନ୍ନମ (ସ୍ୱପନ୍ନଷତ୍ସୁ) ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରେ ହରଗୌରୀ ସଂମ୍ପାଦେ (ସମ୍ବାଦେ) ନାମୋ ଚଉବନ ସର୍ଗ ।

No colophon.

183

Cat. No. Or.ms./189

ଗୋପୀଭାଷା ଚରିତ

By ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance – Paper No. of pages—66. Size- 32.5×19.8 C.M. Each page contains 25 to 32 lines. Character – Oriya. Date of copy – 20th century A. D. Complete. Condition – good. Find spot – Nayāgada Area, Dt. Puri.

Beginning— ରାଗ-ମଙ୍ଗଳବରାଡ଼ି ।

କର ସୁଜନଜନମାନେ କୃଷ୍ଣକଥା ଶ୍ରବଣ,
କଳି କଲୁଷ ତାରଣକୁ ସେତୁ ଅଟେ ଆରଣ ।
କାଳକୁ ନଥିବା କାଳକୁ ଭୟେ ହୋଇବ କ୍ଷୟେ,
କମ୍ବୁଧାରୀ କମ୍ବୁକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଲଭିବ ସେ ନିଶ୍ଚୟେ ।
କୁଞ୍ଜ ନୟନ କୁଞ୍ଜବନବିନୋଦିଆ ଶ୍ରୀହରି,
କଦମ୍ବମାଳିଆ କଦମ୍ବତରୁ ମୂଳେ ବିହରି ।

× × ×

କେ ବୋଲେ ତା'ପାଦ ମହିମା···ଶିବ ଶମନ,
କେହି ନଜାଣଇ ଭଣଇ ଦୀନ ମାଗୁଣି ହୀନ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

End –

କ ଅକ୍ଷର ଏ ଗୀତ   କଲି ନିର୍ମିତ ଏ
କଉତୁକ ଷଷ୍ଠ ଦଶ,   କଲି ଏ ଶୁଦ୍ଧ ସୁରସ
କର ସୁଜନେ ଗାଯ୍ନ କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ଏ ।

କରିବେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଧାର   କାଳ ଘୁରକୁ ନଡର
କୃପାସିନ୍ଧୁ କୃପାକର   କରିବେ ପାର ଏ,
କୁବୁଦ୍ଧି ପଟ୍ଟନାୟକ   କହେ ମାଗୁଣିଆ ମୂର୍ଖ
କୃଷ୍ଣ ଅଧମ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ପାର ଏ ।

No colophon.

184

Cat. No. O.L./1182

ଗୋପୀଭାଷା ରାସକ୍ରୀଡ଼ା

By ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia—40. Size—30.9 × 3.1 C. M. Each side contains 3 to 4 lines Character – Oriya. Date of copy – C. 18th century. A· D. Incomplete. Condition—some folia are worm eaten and broken. Find spot- Patiā, Dt. Cuttack.

ମୁହିଂ ଠାକୁର ତାହାଙ୍କର,
ସୁଜନ ଜନଙ୍କ ସେବାର ।
କହଇ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ,
କୃଷ୍ଣ ସେବକର ମୁଂ ଭୃତ୍ୟ ।

No colophon.

185

Cat. No. O. L./1081 (B)

ଗୋପୀବିଳାପ

By ମଥୁରା ଦାସ

Substance- Palm leaf. No. of folia- 21. Size- 21 × 2·9 C.M. Each side contains 1 to 4 lines. Character- Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—C.19th century A.D. Complete. Condition-not good, some folia are moth eaten. Findspot-Vill-Jhinti, P.S. B̄alipātnā, Dt. Puri.

Beginning -

କୃଷ୍ଣ ଗଲେ ମଧୁପୁର କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବା ଗୋପର ନାରୀ
ହେ କଳାକର !
କଂସ ତ ହେଲା ଭଗାରି ।
ଖଟିଥିଲୁ ପାଦ ତଳେ
ଝଣ୍ଟିଲ ଦଇବ ଆମ୍ଭର ମେଳେ,
ହେ କଳାକର !
ଖଣ୍ଡ୍ର ଉପଧ୍ୟାର ଫଳେ ।
ଗୋଆଳ ପୁଅଙ୍କ ମେଳେ
ଗାଈ କେ ରଖିବ ଯମୁନା କୂଳେ,
ହେ କଳାକର !
ଗୀତ ଗାଇ ଲିପ (ମାପ) ମୁଦଲ ।

End –

ହରିବେ ଆମ୍ଭର ଦୁଃଖ
ହୋଇଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ଅତି ନିରେଖ,
ହେ କଳାକର !
ହୃଦରେ ରଖିବେ ଦୁଃଖ ।

କ୍ଷମାନିଧି ମଧୁପୁର
କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ମଥୁରାଠାର,
ହେ କଳାକର !
କ୍ଷୁଦ୍ର କଥା ଯାଉ ଦୂର ।

There are some folia containing ମୃଗୁଣୀ ସ୍ତୁତ with Oriya poetry translation by ସଦାଶିବ, ଗୃଣକ୍ୟ ମିଶ୍ର with translation at the beginning of the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମୃଗୁଣୀ ସ୍ତୁତି –

ଶ୍ରୀଧର ପାଦ ପଙ୍କଜ ଶରଣୀ,
ଅନୁକମ୍ପା କଲେ ସାରଙ୍ଗ-ପାଣି ।
ଶମ୍ଭୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବାରୁ ଜୀମୂତ,
ଗର୍ଜିଣ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ଅପ୍ରମିତ ।
ଲିଭିଲା ଅନଳ
ପବନେ ଛିନ୍ନ ହେଲା ଜାଲ ମାଳ ।

ବିଷଧର ନାଶ କଲା ବ୍ୟାଧକୁ,
କୁଳଟେ ଶ୍ୱାନ ଲଭିଲା ବଧକୁ ।
ଦେଖି ଏଣୀ ହେଲା ବଡ଼ ହରଷ,
ଚୁଲଇ ଧୀରେ ଦେନି ବେନି ଶିଷ ।
ପ୍ରଶଂସେ ବିଧିକି,
ବୋଲେ ସଦାଶିବ କଷ୍ଟ କାହିଁକି ।

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି :-

କି କରିବ କୁଳେ ତାର ବିଦ୍ୟା ନାହିଁ ଯାର,
ବଡ଼ କୁଳେ ଜାତ ବିଦ୍ୟାହୀନ ଅସୁନ୍ଦର ।
ସାନ କୁଳେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ତାର,
ବିଦ୍ୟାବାନ ଅକୁଳୀନ ମାନ୍ୟ ଦେବତାର ।

× × ×

ଏକ ଗୁଣବାନ ପୁତ୍ର ଅତି ଆନନ୍ଦିତ,
ସତ ମୂର୍ଖ ପୁତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ନହୁଏ କିଞ୍ଚିତ ।
ଏକ ଚନ୍ଦ୍ର ଜଗତରେ ଅନ୍ଧକାର ହରେ,
ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ତାରା ଧାରି କି ହେବାକୁ ପାରେ ହେ ।

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

186

Cat. No. O.L./934 (E)

ଗୋରଖ କବୀର ସମ୍ବାଦ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 2. Size – 24.1× 4 C.M. Each side contains 5 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Complete. Condition – not so good. Findspot—Vill/P. O. Alasanā, Dt. Puri

Language of the manuscript is Avadhī mixed Oriya.

କଉଂନ ଭୁମାଶ୍ରୀ ମାଲ କହ୍ନେପୁ କଉଂନ ଭୁମାଶ୍ରୀ ଧାଗା ।
କଉଂନ ପୁରୁଷ କା ଧ୍ୟାନ କରିଏପୁ କଉନ ପୁରୁଷ ସୁଲାଗା ॥
ଅବଧୂତ ନାମ ହ୍ଵାମାଶ୍ରୀ ମାଲ କହ୍ନେପୁ ସୁରତ ହ୍ଵାମାଶ୍ରୀ ଧାଗା ।
ଭ୍ରାନ୍ ପୁରୁଧ କା ଧ୍ୟାନ ଧରିଏପୁ ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ସୁଲାଗା ॥
କବୀର କେଉଂନ ପଟରେପୁା କେଉଂନ ପରବେଶ,—
କେଉଂନ ଗୁରୁ ଲେଇ ମୁଣ୍ଡ କେଶ ॥
କଉଂନ ପୁରୁଷ କା ସୁମରନା
କେଉଂନ ଶବଦେ ନେପିଠ ଗାଆ ॥

No colophon.

187

Cat. No. O.L./401 (F)

ଗୋରଖ ମଲ୍ଲୀକା ସମ୍ବାଦ

By ଗୋରକ୍ଷ ନାଥ

Substance – Palm leaf. No. of folia – 25. Size – 17× 2.8 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 18th century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Findspot- Tureintrā, Bālipātnā, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

End

ଗୋରେଖ ପୁଚ୍ଛିଲେ ମଲ୍ଲୀକାନାଥ କହିଲେ,
ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଏ ଗ୍ୟାନ ପାଇ ମଲ୍ଲୀନା ଝିଙ୍କାସ୍ତି ହୋଇଗଲେ ସନ୍ତୁଂ
ସନ୍ଥଜନେ ଏ ପଥ ଆଶ୍ରେ କଲେ ତନ୍ତୁଂ ।

No colophon.

188

Cat. No. O.L./415 (C)

ଗୋରଖ ସପ୍ତାଙ୍ଗ

By ଗୋରଖ ନାଥ

Substance- Palm leaf. No. of folia-23. Size—23.3 × 4.1 C.M. Each side contains 2 to 6 lines. Character-Oriya. Date of copy- C. 19th century A.D. Complete. Condition-good. Findspot—Dharādharapur, P. S, Jagatasiṁhapur, Dt. Cuttack.

Beginning—ନମୋ ଗଣପତୟେ । ଶ୍ରୀ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ ନମଃ ।

ନମସ୍ତେ ଗୁରୁଦେବ ହେ ଯୋଗାଧି ପୁରୁଷ,
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ହେ ମହିମା ଅଶେଷ ।
ନମସ୍ତେ ଗୁରୁଦେବ ପରମ ଯୋଗେଶ୍ୱର,
ସଚରାଚର ସ୍ୱାମୀ ସକଳ ଗୋଚର ।
ନମସ୍ତେ ଗୁରୁଦେବ ହେ ସର୍ବ ଯୋଗେ ଜ୍ଞାବଦ ତା',
ନମସ୍ତେ ଗୁରୁଦେବ ହେ ସର୍ବ ସୁଖଦାତା ।

× × ×

କରନ୍ତି ଭୁସ୍ତି ମଲ୍ଲିକା ଗୋରକ୍ଷ ମୁଣ୍ଡ ଗୃହେଂ,
ଦୁର୍ଲଭ କଥାଏ ଗୁରୁ ହେ ପଚ୍ଛିବି ମୁହିଂ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋ ମୋତେ ଗୁରୁ କହିବ ସେ କଥା,
ତେବେ ସେ ଛୁଟିବ ମୋର ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ବ୍ୟଥା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

End –

ଗୁପତ ଯେ କର ପୁତା ହୃଦେ ଥାଅ ଧର,
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ତୁ ଗତାଗତ ପକାଅ ପାଶୋର ।
ଗୋଟେଲଖନାଥ କହିଲେ ମଛୀନ୍ଦ୍ରା ଉଚରେଲ,
ଗୁ ରୁ ଶିଷ୍ୟ ଦୁହେଂ ଜାଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୋରେଖନାଥଙ୍କ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ସଦାଜପ୍ୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No colophon.

189

Cat. No. O.L./1374

ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର

By ଦାସ ବର୍ଣ୍ଣଦାସ

Substance – Palm leaf. No. of folia-118. Size- 23.1× 3.3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 18th century A.D. Complete. Condition- worm eaten. Findspot- Vill./P.O. Patiā, Dt. Cuttack.

ଶ୍ରୀ ଗୋବନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଲେଖ୍ୟ । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟେ ନମଃ ।
ବନ୍ଦଇ ଯେ ଲମ୍ବୋଦର ପାର୍ବଣ୍ଡ ନନ୍ଦନ ।
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଯାର କୁଞ୍ଜର ବଦନ ॥
ଭଗବନ୍ତ ପ୍ରସୁ ଯେ (?) ଅମୃତ ଲଡ଼ୁ କରେ ।
ଯୋଗେଶ୍ୱର ପୁରୁଷ ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱାରପାଳେ ॥
କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର ଯାର ଶିରେ ଏକ ଜଟ ।
ଇନ୍ଦୁର ବାହାନେ ସେ ଗଣେଶ୍ୱର ପେଟ ॥

× × ×

ବୋଇଲେ ମୁକୁତା ଦେଈ ଶୁଣ ମହାଗୁରୁ ।
ଗୋବନ୍ଦକୁ ମନ୍ତ୍ର ଦିଅ ମାୟା ମୋହ ତରୁ ॥
ହାଡ଼ିପା ବୋଇଲେ ତୋର ଏକଇ ନନ୍ଦନ ।
ସ୍ୱେହାକୁ ତୁ ସିଦ୍ଧ ଯେବେ କରିବୁ କାରଣ ॥

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତୁମ୍ଭ ପାଦ ତଳେ ଯେ ଲେଲ୍କୁ ମୋର ମାଥ ।
ଦାସ ବର୍ଣ୍ଣିଦାସଙ୍କୁ ରଖ ଗୋରେଖ ନାଥ ॥

ଶ୍ରୀ ଗୋବନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପୋଥି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ସ୍ୱହସ୍ତେ ଚଉବନ ପଦରେ ।

Colophon —ଭୀମସ୍ୟାପି·································ନ ବଦ୍ୟତେ ।
ଯାଦି ଶୁଦ୍ଧ ମଶୁଦ୍ଧ ମିଶାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଦେଜନମ ।
ଶ୍ରୀ ମାଣିକ୍ୟଶ୍ୱରେ ଉଦ୍ଧରିବେ । ଶ୍ରୀ ଝାଡ଼େଶ୍ୱରେ ଉଦ୍ଧରିବେ ।
ଶ୍ରୀ ରାମଚଣ୍ଡୀ ଠାକୁରାଣୀ ଉଦ୍ଧରିବେ । ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ନମଃ ।

190

Cat. No. O.L./1475 (C)

ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର

By ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—74· Size—25·9 × 3·9 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—1911 A.D. Complete. Condition—good. Findspot—Podāmāri, Dt. Ganjam. Name of the scribe—Nāidu Baithāru.

ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଯମର ମୁଖୁ ବଞ୍ଚାଇଲ କାଳ ।
ନଜ ଦେହ ଘେନିଅଛ ଯୁଗଯୁଗାନ୍ତର ॥
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀପାଦ ପଦ୍ମେଂ ରହୁ ମତ ମନ ।
ଲେଉଡ଼ ନ ପାଇଲ ଯାହା ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ॥
ନ ଜାଣଇ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ଗୀତ ସ୍ୱନମାନ ।
ଚରଣାରବିନ୍ଦେ ମୁହିଂ ବଳାଇଲି ମନ ॥
ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଠାରେ ବହୁତ ମୋ ଆଶ ।
ଶରଣ ମାଗଇ ତହିଂ **ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ଦାସ** ॥

Colophon—ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ୧୯୧୧ ସମ୍ବଛର ପୁଷ ମାସ ଶୁକଳ ପକ୍ଷ ଚତୁର୍ଥୀ ରବିବାରେ ବେଳ ଅସ୍ତ ପାଞ୍ଚଦଣ୍ଡଠାରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋବନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପୋସ୍ତକ ସଦାଜନେଯୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । × × × × ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚୁଲିଙ୍ଗେଶ୍ୱର ଉଂଦ୍ଧାର କରିବେ ନାଇଡୁ ବୈଠାରୁଙ୍କୁ । × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O.L./688 (B)

ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ

By ଦୁଃଖୀଶ୍ୟାମ ଦାସ and others

Substance– Palm leaf. No. of folia—20. Size—31.7× 3·7 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character-Oriya. Date of copy–C. 19th century A.D. Complete. Condition–good. Findspot - Midnapur, West Bengal. Name of scribe - Harekrṣna Das.

The manuscript Govinda Mangala is a bilingual work. It appears that the authors are perhaps the inhabitants of Orissa, but due to the influence of Gandīya Gosvāmīs, they have used some Bengali words and sometimes verbs in this works.

କଟି ତଟେ ଶୋଭକର ଧନମଣି,
ଯେନ୍ତ ବେହେନ ନନ୍ଦନ ହଲପାନି ।

\+ + +

କି ରୂପ ଦେଖିବୁ ହଟିଆ ନାଗର କାନୁ,
ରସିକ ନାଗର ରସେରସାର କୁଳବଷ୍ଣ କୁଳ-ବୁଡ଼ା ଲେ ।

\+ + +

ତୋ ପିତା ଯାଇଛନ୍ତି ମଥୁରାପୁର,
ମିଶାଇ ଆଣିଦେବେ ଖଣ୍ଡ ସାକର ।
ବାଛୁଣି ଆଣିଦେବେ ସୁପୀତାମ୍ବର,
କାଛୁ ପିନ୍ଧି ନାଚବୁରେ ବେନୁଧର ।

\+ + +

ଦାସ ଗୋବିନ୍ଦ ସେ ପାଦେ ସେବିଲ,
ସ୍ନେହିତ ବାଲକ ଲୀଳା ଗୋ ।

\+ + +

ପରୀକ୍ଷିତ ଆଗେ ଯାହା ଶୁକଦେବ ଭନି,
ଦୁଃଖୀଶ୍ୟାମ ଦାସ ଗାଏ କିଂଚିତ ଭାଷନ ହେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

\+ \+ \+

ଲବନ ଭଷିପ୍ୟା କୃଷ୍ଣ ଦେଖାଇଲ ଆନନ୍ଦ,
ଗୋବନ୍ଦ ମଙ୍ଗଲ ରଚେସ ଭଣେ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ।

Colophon—

ଏ ପୁସ୍ତକ ଗୋବନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକଙ୍କର ପୁତ୍ରା ଧନୁ ମଲ୍ଲିକର । ହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଏଥିରେ ଦୋଷାଦୋଷ ନ ଘେନିବ ।

ପୁସ୍ତକଂ ହରତେ······················ନରକଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।

ଏଠାରେ ବାଞ୍ଛୁଲ୍ୟ ଚରିତ ସମାପ୍ତ ହେଲା । ଅଧମ ହରିକୃଷ୍ଣ ଦାସ ହସ୍ତାକ୍ଷର । ପନ୍ଦ ଚଉରାଳିଶରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

192

Cat. No. O.L./1190(C)

ଗୋବିନ୍ଦମଙ୍ଗଳ

By ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଭ୍ରମରବର ମାନସିଂହ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—14. Size—38 × 3.8 C.M. Each side contains 2 to 7 lines. Character—Oriya. Date of copy-Sana 1308 Sāla or 1901 A.D. Complete. Condition-good. Findspot-Vill/P.O. Geruāla, P.S. Brahmagiri, Dt. Puri. Name of scribe—Raghunātha Pattanāyak, s/o-Ādikanda Kothakarana.

Beginning—

ବନ୍ଦେ ହରେ ଗୋପେଶ୍ଵର
ଜୟେ କୈଳାସ ଈଶ୍ଵର
ବୃନ୍ଦାବନ ବାସୀ ବିଶ୍ଵେଶ୍ଵର ହେ ।
ସ୍ମର ହର ଉମାବର
ଦେବାଧିଦେବଙ୍କ ବର
କୁନ୍ଦୋଦର ଶୁଭ୍ର କଳେବର ହେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତେଜ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ମଙ୍ଗଳ
ଯୋଗୀବୃନ୍ଦ ଆଖଣ୍ଡଳ
ଗଣ୍ଡଶୋଭା କୁଣ୍ଡଳୀ କୁଣ୍ଡଳ ହେ ।
ବୃଷଧ୍ୱଜ ବାମଦେବ
ଈଶ୍ୱର ପରମଦେବ
ଭସ୍ମକେଳି ଗୃହ୍ନଂ କାମଦେବ ହେ ।
ଶିବନାମ ଯେ ଘୋଷନ୍ତି
ଅଳକାପୁରେ ବସନ୍ତି
ଯମ ଭୟେ ଇଷିତେ ନାଶନ୍ତି ।
କଞ୍ଚତେ ସୁଦୟା କର
ମୋହ ଦେବେଶ ଶଙ୍କର
ଯେମନ୍ ଲୀଳା-ରସ ପୂର୍ଣ୍ଣକର ହେ ।
ଜୟ ଜୟ ପଶୁପତି
ବିନାଶ ମୋର ବିପତ୍ତି
କହେ ପାରିକୁଦ ନରପତି ହେ ।

× × ×

ଭଣିଲେ ଶ୍ରୀ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀ ଭ୍ରମରବର
ମାନସିଂହ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ରାଜା ବାହାଦୁର ହେ ।

End—

କୃଷ୍ଣ ଧେନୁଯାଂ କାଖରେ ଗଲେ ଯେ ଯମୁନା ତୀରେ
ପାରିକୁଦ ନୃପତି କହିଲେ ହେ ।

There are some folia containing 'ପଦଣ୍ଡିବଳେ' by Nrpa Narasimha and 'ଗୁଣ୍ଡିଗୃବଳେ' (incomplete) at the beginning of the manuscript.

Colophon—ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜୟେ ଶୁଭରାଜ୍ୟେ ସମସ୍ତ ଅ୨୬ଙ୍କ ସନ ୧୩୦୮ ସାଲ ସିଂହ ମାସ ଦି୧୫ନେ ଇଂ ସନ ୧୯୦୧ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୩୦ ତାରିଖ ଶୁକ୍ରବାର କଲି ପାରିକୁଦ, କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସାଦ ଗଡ଼ × × × ସୀମାକରଣ ସାହିରେ ରହିଣି ଆଦିକନ୍ଧ କୋଠ. କରଣଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ରଘୁନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକେ ।

193

Cat. No. O.L./147

ଗୋବିନ୍ଦଲୀଳାମୃତ

By ଯଦୁନନ୍ଦନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia-98. Size–35.2× 3.7 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy–C. 19th century A.D. Complete. up to 11th sarga. Condition—Not so good. Find spot–Puri town.

End of the Eleventh sarga.

ଠାକୁର ବୈଷ୍ଣବ ପଦେ ପ୍ରନତି ଦସ୍ତ ର,
ନିଜ ଗୁଣେ କୃପା ମୋରେ କର ନିରନ୍ତର ।
ପାଷାଣ୍ଡି ନା ଶୁଣନ୍ତି ହେନ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥସାର,
ତାନ୍ତ୍ରିକ ବୈଦିକ ଯନ୍ତି ଅଂଶପ୍ରଦା ଆର ।
ଅତି ଗୁହ୍ୟ କଥା ଇହା ଆପନ ରଖିବେ,
ଏହି ନିବେଦନ ମୋରେ ବିଚାର କରିବେ ।
ସଖି ! ଏକାଦଶ ଏହି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ବିଚାରି,
ଏ ଯଦୁନନ୍ଦନ କହେ ଅମୃତର ସାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଲୀଳାମୃତେ ମଧ୍ୟାହ୍ନଲୀଳା ଶ୍ରୀରାଧା ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମୈକାଦଶଃ ସର୍ଗଃ ।

No colophon.

194

Cat No. O.L./170 (C)

ଗୋବିନ୍ଦବିଳାସ

By ଗୋପୀନାଥ ଦାସ

Substance–Palm leaf. No. of folia–22. Size–37.6X 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character–

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy—The regnal year 44th of Vīrakeśarī Deva of the Khurdhā dynasty or 1772 A.D. Complete. Condition—good. Findspot—Puri town, Dt. Puri.

ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ—

ଜୟ ନୀଳାଞ୍ଚଳ ନାଥ ଜଗତ ଈଶ୍ବର ।
ଯୋଗିଜନ ଜୀବନ କରୁଣା ଅବତାର ହେ ॥
କ୍ଷେତ୍ରବର ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦଣ୍ଡଧାମ୍ନି ।
ବିଜେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନେ ଦାରୁରୂପ ଧରି ହେ ॥

\+ + +

ଗୋବିନ୍ଦବିଳାସ ନାମେ ରଞ୍ଚିବଇଂ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଯେଷୁ କବିତ୍ୱ ମାର୍ଗ ମୋତେ ଦେବା ଅଧିକନ୍ଦ ହେ

\+ + +

ଯେ ବୃନ୍ଦାବନେ ବ୍ରଜରାଜନନ୍ଦନ ମୋହନ
ରୁଚିର ବସନ୍ତ ଋତୁ କରିଣ ଲୋକନ ହେ ॥

\+ + +

ଦକ୍ଷିଣ ଜଳନିଧି ତଟ ନିକଟ ନୀଳପର୍ବତ ପାରୁଶ ରେଂ,
ଦାରୁରୂପ ଧରି ଯନ୍ତ୍ରଂ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଜେ ନୀଳଗିରି ଶିଖରେଂ,
ତାହାଙ୍କ,
ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ର **ଗୋପୀନାଥ,**
ଭଣେ ଗୋବିନ୍ଦବିଳାସ ନାମେ ଗୀତ ସମ୍ପ୍ରଗ୍ରନ୍ଥେ ହେଲ ପୂରିତ ।

Colophon—ଶ୍ରୀମଦ୍ଯାପି··············· ···ନ ବିଦ୍ୟତେ ।

ଶ୍ରୀ ବୀରକେଶରୀଦେବଙ୍କ ଅ୪୪ଙ୍କ ଭୂଳ ଦିବସେ ଅଶିଣ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ରବିବାରେ ଏ ପୋସ୍ତକ ସଦାଜପେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

195

Cat. No. O.r.Ms/195

ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ

By ଘନ ଭଞ୍ଜ

Substance—Paper. No. of pages—38. Size-29.5× 20.8 C.M. Each page contains 20-27 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 20th century A.D. Complete. Condition—good. Findspot Orakal, P. S. Bhubaneswar. Dt. Puri.

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଗୁର୍ଜରୀ

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ
ସାଧୁ ସୁଜ୍ଞ ଭୃତ୍ୟଜନ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ।
ଅନାଦି ଈଶ୍ୱର ଜୟ ଯୋଗ ମୂରତି
ଜୟ ନୟନ ରୁଚକ ଘନ ଆକୃତି ।

× ×

ଯେହୁ ମତ୍ସ୍ୟରୂପେ ବେଦ ପୋଥି ଆଣିଲେ
ଶଙ୍ଖାସୁର ଦାନବକୁ ସଂହାର କଲେ ।
କୂର୍ମରୂପେ ପୃଷ୍ଠେ ପୃଥ୍ୱୀ ଭାର ହେଲେ
ପୁଣି ବରାହ ରୂପେ ଦନ୍ତଅଗ୍ରେ ଧଇଲେ ।
ଏହୁ ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ
ଭଣେ କ୍ଷତ୍ରିବର ଚିନ୍ତି ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ।

× ×

ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ପୁରୁଷ ନ ଜାଣନ୍ତି ବିଶେଷ
ନ ଦେଖି କି କହିଲେ ସେ ରାଧା ସେ

ସାଧୁଜନେ

ସେ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣ,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନମଇ ନିତ୍ୟ କରି ଧ୍ୟାନ
ଶ୍ରବଣ ନିରନ୍ତର ଜାଣଇ
ଷଷ୍ଠିବର ମୁ ତହ୍ନିଂ ପଶିଲା ଶରଣ ହେ
ସାଧୁଜନେ ।
ଶ୍ରୀ ଗୋବିଂଦ ବିଳାସ ସପ୍ତମ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No Colophon.

196

Cat. No. O.L./1273

ଗୌରାଙ୍ଗ ଭାଗବତ (ଅନ୍ତ୍ୟଲୀଳା)

By ଭଗବାନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—103. Size—37.9× 3.1 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C 18th Centuary A.D. Complete upto 26th Chapter. Condition—Some folia are broken. Find spot—Collected from Jenāpur area, Dt. Cuttack.

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ନମଃ ।

ବନ୍ଦଇଂ ନବଦ୍ୱୀପ ପତି । ଅତି ପତିତ ଜନ ଗତି ।।
ନାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚଇତନ୍ୟ । ଯେ କଲେ ତ୍ରିଭୁବନ ଧନ୍ୟ ।।
ନମଇ ପଦ୍ମାବତୀ ସୁତ । ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଅବଧୂତ ।।
ମୂଢ଼ ଅଧମ ଦୁରାଚାର । ଯେତେଣ ପାଇଲେ ପ୍ରେମ ସାର ।।
ଅଦ୍ୱୈତ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଚରଣେ । ଅଶେଷ ନତି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ନିଜ ପ୍ରେମ ବଳେ । କୃଷ୍ଣ ଆଣିଲେ ମହୀତଳେ ।।
ଶ୍ରୀବାସ ପଣ୍ଡିତାଦି ଗଣ । ବଉଣ ଏ ମୋର ଶରଣ ।।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅନ୍ତିମ ଅନ୍ତ୍ୟଖଣ୍ଡ ବାଣୀ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣି ॥

+ × ×

ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ବହି ଶିରେ । **ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦାସ** କବ ଗୀରେ ॥

× × +

ଲେଖିଲେ **ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସେ** । ଶ୍ରୀଜୀବ ରୂପ ସେହି ଆଶେ ॥

+ + +

କହଇ **ଦାସ ଭଗବାନ** । ସୁଜନେ କର କୃପାଦାନ ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୌରାଙ୍ଗ ଭଗବତେ ଅନ୍ତ୍ୟମାନ୍ତ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଗ୍ରନ୍ଥକରଣାନୁରୂପ କଥନଂ ନାମ ଷଡ଼୍‌ବିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ।

No Colophon.

197

Cat. No. O.L./690 (G)

ଘନଦୂତ ଚଉତିଶା

By ଘନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 4. Size - 37.3X 3.6 C. M. Each side contains 5 to 6 lines. Character – Oriya. Date of copy- C. 18th century. A.D. Complete. Condition-not so good. Find spot- Gada Tāpanga, P. S. Khurdhā. Dt. Puri.

କେବଣ ବିରହୀ ରହି ବିଦେଶରେ ଦିନେ ଦିନେଶ ଅବସାନେ
କୁନ୍ଦରଦନୀର ନିରନ୍ତର ଗୁଣଗଣ ଗଣନା କରି ଘନେ
କହଇ,
ଗମନ୍ ମନ ଦେଇ କର,
କହିବ ପ୍ରେୟକାନ୍ତ କାନ୍ତକରି କରିଗମନାକୁ ମୋର ଉତ୍ତର ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହରଷେ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦକୁଂ ଧିଆନ ଆନ ନ କରିବ
ହରବହନ ଘନ ଦୁଃଖ ହରଣ ହରିଣନେତ୍ରୀକି କହିବ
ଘନ ହେ,
ହର ହରନ୍ତି ଏତା ବେଦନା,
ହଂସ ଗମନା ମନାଇଂ କହିଯାଇଂ ହଜାଇ ନଥାଉ ଚେତନା ॥
କ୍ଷଣଦାକର ଲପନ ପନ୍ନଗାସନାସନ ନାଶନ ଅସୁର
କ୍ଷଣେ ଭଜନ ଜନ ନକର କର ହେବ ଭବକୁ ପାର ପାର
ହେ ଘନ !
କ୍ଷେମ ହରିର ରସ ରସ
କ୍ଷେପୁ କଲି ଘନ ଦାସ ଦାସ ହୋଇ ଜନ୍ମ ସକଳ କଲମଷ ॥

No colophon.

198

Cat. No. O.L./690 (N).

ଘନମାଳ ଚଉତିଶା

By ବାମଦେବ

Substance—Palm leaf. No. of folia – 4. Size—37.3 × 3.6 C.M. Each side contains 5 to 6 lines. Character – Oriya. Date of copy—C. 18th century A.D. Complete. Condition-Not so good. Findspot—Gada Tāpanga, P. S. Khurdha, Dt. Puri.

କମଳାନନୀ ମାନେ ମାନେ ସୁଘନେ ଘନେ
କହି କହିବ ସୁବଚନ,
କଂସନାଶନ ସନକାଦ୍ୟ ସେବନ ବନମାଳୀ
ମାଳିନ୍ୟ ବିମୋଚନ ।
ହେ ଘନମାଳା !
କରୁ କରୁଣା ପଥେ ଶିବ
କର ଗମନ ମନସଣ୍ଡ ଭୁ ବେଗକରି
କର ତାରଣ ଦେବ ଶିବ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଷଣଦାକର ଶିଭ ଶୀତିକଣ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ରକଧର
ସୁସମାନ ସମାନ ।
ଷମା ଶ୍ରୀ ନିକେତନ କେତନ ହର ହରିତବାସ
ବାସବ ବନ୍ଦନ
ଘନମାଳା !
କ୍ଷେମା.................................|
କ୍ଷେମେଣ **ବାମଦେବ** ବାମଦେବ ଭଜଇ ଭଞ୍ଜିରଣ
ମନ ବେଦନା ।

No colophon.

199

Cat. No. Or.ms./93

ଘାଟବୋଲି

By ବ୍ରଜ ଦାସ

Substance – Paper No. of pages – 20. Size—34.3 × 21.3 C.M. Each page contains 16 to 29 lines. Character – Oriya. Date of copy—1954 A.D. Complete. Condition—good. Findspot—Puri town.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ । ପ୍ରଥମବୋଲ ।
ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜପୁର ତହିଁର ସେ ସମାଚାର । କହିବାକୁ ମୋହର ସେ ଅଗୋଚର ॥
ଛତିଶ ପାଟକ ମିଳଣ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଯାହାର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଆଚରନ୍ତି ॥
× × ×
ଶ୍ରୀଧର ହଟନାଗର ବର ସୁନ୍ଦର **ଦାସ ବରଜ** ସେବେ ଶ୍ୟାମ ଗୋରା ॥
\+ + +
ଲଳିତା ପ୍ରିୟତମା ରଙ୍ଗଦେବୀ ସୀମନ୍ତିନୀ ବାମା
ଆଗୁସାର ହୋନ୍ତି ଗୋପୀଙ୍କି ଡାକନ୍ତି **ବ୍ରଜଦାସ** ବୋଲେ କର କ୍ଷମା ॥
ଘାଟବୋଲି ସମାପ୍ତ ।

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

200

Cat. No. O.L./761 (D)

ଘାଟପଧା and others

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia-114. Size – 37.10× 3.4 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Complete. Condition – not so good. Findspot – Vill-Kapileswar, Dt. Puri.

ଶୁକମୁନି କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଏକଦିନେ ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠିଲେ ରାମହରି ॥
ଧେନୁ ଦୁହିଁ ହେ,
ବଞ୍ଛା ପିଠାବନ୍ତ ଭାବଗ୍ରାହୀ ହେ ॥
\+ + +
ଶ୍ରୀଚରଣେ ହେ, ଶରଣ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଭଣେ ହେ ॥

There are some folia containing different poetries regarding Krshna līlā towards the end of the manuscript.

ଦୀନବନ୍ଧୁ ଗୀତେ ବୋଲେ ।
ଘାଟ ଦେଇଯାଅ ଭଲେ ॥
\+ + +
ପିନ୍ଧିଲ ପ୍ରଥମ ବାର ଦୁଇ ବାରେ ବେଣୁଧର
ଦ୍ୱିଜ ସର୍ବେଶ୍ୱର କହେ ଗୀତେ ଶ୍ରବଣ ।
\+ + +
ଭଣେ ହରି ଗୁରୁ ବଶ୍ୟ ଦେଖି ଏ ଶାଞ୍ଚ ॥
\+ + +
ବ୍ରଜନନ୍ଦନା, ଦ୍ୱିଜସାନନ୍ଦ ପଦ ରଚନା ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

+ + +

ବୋଲେ ସଦାଶିବ ଯୋଡ଼ଶ କର ।
କାନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ଚଢ଼ି କଲେ କି ପର ଗୋ ॥

No Colophon.

201

Cat. No. O.L./899 (L)

ଉତ୍କଣ୍ଠାରାଗ ଉତ୍କଣ୍ଠା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia-5. Size—39.5× 3.6 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character – Oriya. Date of copy – C. 18th century A.D. complete. Condition - Good. Find spot—Vill. Bhāpur, Dt. Dhenkanāl.

ବାସକସଜ୍ଜା, ରାଗ-ଦେଶାକ୍ଷ । ତାଳ—ଆଦ୍ଧ ।

କମଳ ବଦନୀ ରାଧା ହୋଇଣ ସୁବେଶ
କୁସୁମ ସେଜ ଶେଜାଇ ମଣ୍ଡି ରତ୍ନ ନିବାସ !
କୃଷ୍ଣ ଆସିବା ଆଶରେ ଚିନ୍ତେବେଣି ମାନସ
କୋଟି ଯୁଗ ସମ ସେ ମଣନ୍ତି ଯେକ ନିମିଷ ।
କେତେବେଳେ ନିଶାକୁ ଅନାଇଣ ଛେକେ ନିଃଶ୍ୱାସ
କେଳିଶପତି ଶାରୁକ କାପୁ କରେ ତ୍ରାସ ।

+ + +

ଛଛେଦ ଯେ ରୂପେ କରୁଥାନ୍ତି ରମବାସ
ଚିତ୍ତ ଭିତରେ ବୁଝିଲେ ଏହି କଥା ସାର ସେ !
କ୍ଷେମାସିନ୍ଧୁ ପାଦ,
କ୍ଷେମ ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ରସ ସୁଖୀ ସେ !

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

202

Cat. No. O.L./764 (D)

ଚଉତିଶା

By ରଙ୍କା

Substance—Palm leaf. No. of folia – 10. Size – 16.2 × 3.3 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy-C. 18th century A.D. Complete. Condition – good. Findspot—Gadā Tāpanga, P.S. Khurda, Dt. Puri.

Beginning—

କହନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠି ସହଦେବ ଶୃଣ୍ଣଂ
ଶୁଣ ଭୁବନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରୀବର,
କଳିଯୁଗରେ ଯେ ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣେ
କେମନ୍ତେ କରେ ଆଚାର ବା ।
କହ କହ କଳିଯୁଗ କଥା
ଦେହ ମନରୁ ଫିଟିବ ବ୍ୟଥା ବା ॥

End –

ଛପନା କୋଟି ଜୀବଜନ୍ତୁନ୍ତ ପରେ
ଜଗନ୍ନାଥେ ଦଣ୍ଡଧାତା
ଛପ୍ପନୋଇ ସହସ୍ର ରାଜାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ଓଡ଼ିଶା ରାଜା କରତା ବା ।
କ୍ଷଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାକର ପଦ୍ମମୁଖ
ଛାର ରଙ୍କା ବୋଲେ ମୋତେ ରଖ ବା ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

203

Cat. No. O.L./764 (E)

ଚଉତିଶା

By ଜଗା ଦାସ

Substance - Palm leaf. No. of folia—8. Size—16.2× 3.3 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character-Oriya. Date of copy-C. 18th century A.D. Complete. Condition – good. Find spot—Gada Tāpanga, P.S. Khurda, Dt. Puri.

Beginning –

କହଇ ଜଗା ଦାସ ମନକୁ ବଳି,
କାଟେରେଣି ଭଲମନ୍ଦ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଁ ରେ ।
କରୁ ଯେ ଥିବ ସାଧୁସଙ୍ଗେ ପୀରତି,
କଲୁଷ ଛଯିବୁ ଯାଉ ରହୁ କାଠେଭ ରେ ।

End—

ଛତିଶ ଜାତିଯାକ ଏକ ଠାବର,
ଘରଛି ମୁଦ୍ରାଂ ରସ ଛୀନ୍ଦ୍ରସଂଚର ରେ ।
ଛଣେ ଭୁ ଥିର ଯେ ଇ ଦେହକୁ ଜେଜେଭ,
ଛାଣି ମଣା ଜଗା ଦାସ ଭାବଇ ଚିତ୍ତେ ରେ ।

No colophon.

204

Cat. No. O.L./900

ଚଉତିଶା

By ଯଦୁ ଦାସ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia – 46. Size – 38.7X 3.7 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character- Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Complete. Condition- some folia are broken. Findspot—Bhāpur, Dt. Ḍhenkāṇāḷ.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning--

ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା—

କୁମୁଦ ବଧୂମୁଖି ହଂସ ଦୂତକୁ ଦେଖି
କହନ୍ତି ଅତିପ୍ରିୟ କରି.
କୃପାସିନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଶେ କହିବ ଆମ୍ଭ ଆଶେ
ନନ୍ଦସୂନୁ କି କେ କଲେ ହରି ।
ଆହେ ହଂସଦୂତ !
କାମ କଳିତ ଫୁଲ ଶରେ
କୃଷ୍ଣ ଆଶ୍ରେକେ ଆମ୍ଭେ ଯେତେକ ବ୍ରଜବଧୂ କେହ୍ନେ ନବର୍ତ୍ତୁ ଗୋପପୁରେ ହେ ।

ଅର୍ଥ—

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହଂସଦୂତ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଆଗ୍ୟାଂ ଯେ ଭବଗ୍ରାହ୍ଣ ।
ହଂସ ତୁ ଯାଅ ହୋ ବହନ, ଗୋପ ନଗର ବୃନ୍ଦାବନ ।
ମୋହ କଚ୍ଛେଦେ ଗୋପନାରୀ, ଶୋକ ସାଗରେ ଗନ୍ତୁ ପାରି ।
ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧନା ତୁ କର, ହଂସ ତୁ ବିଳମ୍ବ ନକର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇ ହଂସ, ଗୋପ ନଗରେ ସେ ପ୍ରବେଶ ।
ହଂସ ସମ୍ମୁଖେ ବଧୂମୁଖୀ, କହନ୍ତି ହଂସଦୂତ ଦେଖି ।
ଅନେକ ପ୍ରୀତି ତାଙ୍କୁ କରି, ଶୋକେ କହନ୍ତି ବ୍ରଜନାରୀ ।

End—

କ୍ଷିତ ପତି ପ୍ରକ୍ଷୀ (?) ନକାଣି ଗୋପୀମାନେ
ଶୁଣି ହୋଇଲେ ହସ ହସ,
କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁନନ୍ଦନୀକାନ୍ତ ଚରିତ ଶୁଣି
କ୍ଷୟେ ହୋଇଲା ଆମ୍ଭ ପାପ,
ଆହେ ହଂସଦୂତ !
ଗୁଡ଼ ହୋଇଲୁ ଭ୍ରମ ଆଶ ।
ଖେମା ସାଗର କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦେ ଶରଣ
ଶିଶୁ ମଧୁପ ଯଦୁ ଦାସ ହେ ।

× × ×

କହେ ବୈଷ୍ଣବୀ ଅକବର ସାହି
ଯେ ଯାହା ମାଗେ ସେ ତାହା ପାଇ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଓଲଟ ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା –

Beginning –

କ୍ଷୀରବ୍‌ଧି ସୂତାପତି ପଣ୍ଡିତ-ଜନଗତି
ରତିପତିରେ ମତି ଭଳିଂ,
କ୍ଷମାକରବଦନୀ କୁନ୍ଦରଦନୀ ବୃଷଭାନୁ ନନ୍ଦନୀ
ଗୁଣ ଭଳିଂ ସେ ବନମାଳୀଂ ।
କ୍ଷଣେ ବିଜେ ମଧୁପୁରେ
କ୍ଷୀରେନ୍ଦ୍ର ସମ ମଣ୍ଡପରେ
କ୍ଷପାକର କିରଣେ କୁସୁମ ବନକାରେ ପ୍ରେମନ୍ତ ବହୁରି ମନରେ
ସେ ବନମାଳୀ ।

× × ×

କମଳନେତ୍ରା ବାଣୀ ଶୁଣି କାଦମ୍ବମଣି
ଗମନ କଲା ଖରଖରେ,
କୁରଙ୍ଗୀଲୋଚନୀ କି ଆଶ୍ୱାସି କରି କହି
ହରି ଚରିତ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ହେ ହଂସଦୂତ !
କଲ୍ୟ ଯେଣୁ ହରି କାର୍ଯ୍ୟ
କାଦମ୍ବ ତେଣୁ ବଡ଼ ଆଜ ।
କୃଷ୍ଣପାଦ ଯୁଗଳ ଭୃଙ୍ଗଳ ଶ୍ୟାମଘନ ମନପାଇ ମଧୁ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ
ଆହେ ହଂସଦୂତ !
କଲ୍ୟ ଯେଣୁ ହରିକାର୍ଯ୍ୟ ।

କୋଇଲି ଚଉତିଶା –

କୋଇଲି କାଳନ୍ଦୀ ଶିଖରେ ଯାଇ କମଳେ ଫୁଟି ଅଛଇ ।
କମଳ ମଧ୍ୟେ ନିବେଶୀ କରୁଅଛୁ ହଂସ ତହିଂ ଭ୍ରମଣି ଲୋ ।
କେ କହୁ ହଂସ ମହିମା ମୁଖେ,
କ୍ରୀଡ଼ାକରେ ହଂସ କାଳନ୍ଦୀ ଶିଖେ ।
ଲୋ କୋଇଲି ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

କ୍ଷେମେ ବୃଝ ପରିମାଣି କ୍ଷେମେନ୍ଦ୍ର ସାର ରହଣି ।
ଗୁପ୍ତା ମାୟା ତାର ନାହିଂ ଷନ୍ଦ ଗୁଢ଼ ତାହା ଦେଲେ ଦେଖାଇଂ ।
ଲୋ କୋଇଲି !
ଗୁଢ଼ ତୁ ଏଡ଼େ ମୁକ୍ତି ବାଟ,
ଗୁର ନାହିଂ ସିନା ନାଥିଆ ଖଣ୍ଡ ଲୋ ।

Colophon—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଧର ମୋଚ ଦାସଙ୍କୁ ।

There are some folia containing a portion of ‘ଗୁପ୍ତଗୀତା ଟୀକା’ by Balarām Das and ‘ଉପ୍ରଳ ଟୀକା’ by Visnu Dāsa in the middle of the manuscript.

ଗୁପ୍ତଗୀତା –

କହଇ **ବଳରାମ ଦାସ**
ଗୁପତଟୀକା ମହାରସ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତଟୀକା ବ୍ରହ୍ମ ବଦ୍ୟାୟା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଉପ୍ରଳଟୀକା –

ପରୀକ୍ଷ ଶୁଣିଲେକ ଯହୁଂ
ନିର୍ବାଣ ଲଭିଲେକ ତହୁଂ ।
ଗୁର ଯେ **ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ** ହୀନ
ତାହାର ଅବା କସ ଗ୍ୟାନ ।
ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟା ହେଲ୍ ଶେଷ
ଗାଇଲ୍ ଗୀତେ **ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ** ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଉପୃଳ ଟୀକା ସାର ସମ୍ପତେ ଶୁକ ପରୀକ୍ଷ ସମ୍ବାଦେ ନାର ନିର୍ବା-ଦରଶନେ ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

205

Cat. No. O. L./901

ଚଉତିଶା

By ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ମହାପାତ୍ର ଚକ୍ରଧର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—91. Size—30.8× 3.4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character- Oriya. Date of Copy—C. 19th Century A.D. Complete. Condition—good. Find spot—Bhubaneswar, Dist- Puri. Name of scribe – Gadāi Mahānty.

There are thirteen Chautiśās e.i. ନବଘନ ଚଉତିଶା, ପ୍ରାଣମଣି ଚଉତିଶା, ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା, ଜଳଦ ଚଉତିଶା, ରସବାରିଧି ଚଉତିଶା, ରସିକ-ପ୍ରିୟା ଚଉତିଶା, ମୁକୁଳାବନ୍ଧ ଚଉତିଶା, ରସଉଲ୍ଲୋଳ ଚଉତିଶା, ରସନିଧି ଚଉତିଶା, ମଧୁପ୍ରବନ ଚଉତିଶା, ରସିକ ଜୀବନ ଚଉତିଶା, କୋକିଳ ଚଉତିଶା, ବନପ୍ରିୟ ଚଉତିଶା written by Sāmanta simhāra Chakradhara Bhanja.

ରାଗ—କଉଶିକ ।

କେଉଂ କାମୁକ କାମେ କାତର ହୋଇଂ
ବିଷ୍ଣୁ ପଦରେ ଦେଇ ମନ,
କାନ୍ତାର କାନ୍ତଗତ ଭାବ ଭାବନା କରି
କହଇ ବିନୟ ବଚନରେ ;
ନବଘନ,
କର ଗମନ ରାମାପାଶ,
କୁନ୍ଦ କୋରକ ଚାରୁଦନ୍ତୀ ଦନ୍ତୀ ଗମନୀ ଛାମୁରେ କହିବୁ ସନ୍ଦେଶରେ ॥
କ୍ଷୀରାବ୍ଧିସୁତାପତି ପତିତଜନ ଗତି
ଯାଦବପତି ମହୀପତି,
କ୍ଷମାସାଗର ଗୋପକୁଳ ରକ୍ଷଣ—
ପାଇଂ କରେ ଧଇଲେ ଗିରିପତି ସେ ;

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଖଗପତି,
ଛନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଧ୍ୟାୟୀ,
ଷଡମଣି ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଭଞ୍ଜ ଭଣଇ ପ୍ରେମ୍ଭ ରସରସିକ ଜନ ପାଇଂ ହେ ॥

Colophon—ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ଉଧର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଭଞ୍ଜ ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ ଅଧମ ଗଢାଇ ମାହାନ୍ତିକ ।

206

Cat. No. O.L./1474 (C)

ଚଉତିଶା and others

By ରାମକୃଷ୍ଣ and others

Substance--Palm leaf. No. of folia- 54. Size –23.1X 3.1 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 19th century A.D. Incomplete. Condition-not so good. Find spot--Podāmāri, Dt. Ganjām.

ରାମକୃଷ୍ଣ ଭଣେ ଗୀତ, ଯାହା ମୋହ ଉଚିତ,
ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ପାରବୁ କି କାମକୁ !

× × ×

ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପୂଜାରୀ ରାଘବରଥ ରଣା ଗୋର,
ନବୁଝି ଦେଷକୁ ରସ ବହୁ କରେ !

X X X

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପ୍ରବୋଧ ହେବାରୁ ଅବଧି ଗୋ,
ଲେଖିଲ ପର ପାଣିରେ ଗାର ଗୋ !

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭଣେ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ, ମନେ ଛନ୍ତ ମାଧେବ,
ମନକଷ୍ଟ ଫେଡ଼ ଚଉବାହା ହେ ॥
X X X
କହେ ଯୁଗରାଜ ଛନ୍ତ କୁଞ୍ଜରାଜ ସୁମର ସୁମର ବନ ଯାଉ ରେ ॥
X X X
ନାଗ୍ରମଣ୍ଡିରେ,
ନାଗର ସୁରତେ ;
ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରବର ତୋଷ କର ଚିତେ ॥
X X X
ବୋଲେ ଖରସଧା ଶୁଣ ପ୍ରାଣମିତ ବାନ୍ଧ ଆଣିମ ପ୍ରେମ ଫାଶେ ॥
X X X
ନାଚ ଆସୁଥାନ୍ତ ନୟନ ଢାଳ । ଦୀନ ଗୋପୀ ପାତ୍ର ଯେ ରସ ଭଳ ॥
X X X
କାହ୍ନୁଂ ନରସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ ମନକୁ ମନ ସାକ୍ଷୀ ॥
X X X
ଧାନ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ସିଂହ କହ୍ନ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧାୟୀ
ତୋ ବିନା ଜଗତ ମଧ୍ୟ ଗତ ମୋର ଯେବା ତୁହ୍ନି ॥

No colophon.

207

Cat.No. Or.ms./166.

ଚଉତିଶା

By ବଷ୍ଣୁଦାସ

Substance – Paper. No. of pages – 42. Size – 34×20 C.M. Each page contains 24 to 30 lines. Character – Oriya. Date of copy-C. 20th century A.D. Complete. Condition – good. Find spot – Bhubaneswar.

Digitized by PPRACHIN, SOA

It contains 'ଶଶିମୁଖୀ ଚଉତିଶା' 'ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ଚଉତିଶା' 'ସଉଦାଗର ଚଉତିଶା' 'ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ଚଉତିଶା' and 'ଶ୍ଳେଷ ଚଉତିଶା' by the Poet Visnu Dāsa.

କ୍ଷେମେ ଚଉତିଶା ଗୀତ ଭଣିଲେ କବି ମୁକୁନ୍ଦ
ନଶାକର
କ୍ଷେମାସୀନ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମଙ୍ଗଳା ତା ପ୍ରୀୟୂବକ୍ଷର
କୁମାର ।
କ୍ଷେମେଣ ଗୋପାଳ ନାମେ ମହାକ୍ଷସୀ
କ୍ଷୁଆକାଙ୍କୁ କୁଅର ଗୁରୁ ବଦନ୍ତି ମୁଖେ
ସ୍ୱେଚ୍ଛ ଗୀତ ଭଣନ୍ତି ।

X X X

କ୍ଷିତି ତଳ ମଣ୍ଡମାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ରହି ନାୟକ
ଦୂତ ହାତେ ଲିହି ଗୀତ ବାରତା ଦେଲ,
କ୍ଷୋଭ ଗୁଢ଼ ଶଶିମୁଖୀ ଆମ୍ଭର ବାରତା ପାଇ
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତ ହୋଇଲ,
କ୍ଷକ୍ଷନ୍ତେ ଚଉତିଶା ଶେଷ,
କ୍ଷଣ ଅମନ ବିଷାଦ ଜୟ ମହେଶ ।

No Colophon.

208

Cat. No. O.L./751

ଚଉତିଶା ମାଳା

By ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia - 159. Size—32.5× 3.3 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy-C.19th century. A.D.Incomplete. Condition-Not so good. Find spot—Kapilesvar, Bhubaneswar, Dt. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପିକବର ଚଉତିଶା—କ୍ଷୋଭବାଣୀ ଗୋପୀଙ୍କର
ଶୁଣି ତରଙ୍ଗ ସାଗର,
ଛଛନ୍ଦେଣ ପିକ ଚଳିଗଲା ।
କ୍ଷମାନନ୍ଦ ପାଶେ ଯାଇଁ
କହିଲେ ଦୁଃଖ ମଣାଇ
ଛଛନ୍ଦେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ରହିଲା ।
ରେ ପିକବର ।

କୁନ୍ଦଫୁଲ ଚଉତିଶା—କ୍ଷଣେ ଦଣ୍ଡେ କର ନାମ ଧର
ଛଛନ୍ଦେ ସଂସାରୁ ହୁଅ ପାର ।
ଗୁରୁ ଭଗବାନ ଦାସ ଯେ କହଇ,
କ୍ଷଣେ ଶରଣ କୃଷ୍ଣ ପାଦର,
ଗୋ କୁନ୍ଦଫୁଲ ।

ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା—
କ୍ଷମା ଶିରୋମଣି ପ୍ରଭୁ ଦୟାଳୁ ହେ ଠାକୁର
ଗୁରୁ ବଂଶୀ ଭଣେ ହୀନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣର ।

ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା—
କ୍ଷମାସାଗର କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ ପାଦରେ ଆଶ
ଶରଣ ଶିଶୁ ଯଦୁ ଦାସ ।
ଗୋ ଗୋପୀମାନେ ।

ହନୁମାନ ଚଉତିଶା—
କହେ ହନୁମାନ ଶୁଣ ହୋ ରାବଣ ରାମ ପେଷିଛନ୍ତି ମୋତେ,
କହିଛନ୍ତି ଯାହା ଶୁଣ ବଂଶବାହା ମୁଁ ତାହା କହଇଁ ତୋତେ
ହେ ରାବଣ !
ଜାନକୀ ଯେବେ ତୁହି ଦୋଷ କଲେ ଦୋଷ କ୍ଷମା ହୁଅ ତାଙ୍କ ବାମା
ଛାଡ଼ ବଂଶ ନକର ନାଶ ହୋ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

× × ×

ଛିଦ୍ର **ସମାନନ୍ଦ** ଶରଣ ମାଗଇ ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଚରଣ ତଳେ ।

ଓଲଟ ଚଉତିଶା

କେହୁ ଭଜନ୍ତି ହରି ଭଜନା କେହୁ ଗାବନ୍ତି ଗୀତ
କହେ ମୂରୁଖ **ଶିଶୁ ବଦ୍ରର** ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେଂ ଭୃତ୍ୟ ।

କମଳବଦନୀ ଚଉତିଶା

ଛଇଳ କଶୋଗ୍ରି ଯେନି ବନମାଳ
ଛଛନ୍ଦେ କରନ୍ତି ବିଳାସ,
ଛୁର ମୂର୍ତ୍ତିହୀନ **ପତିତପାବନ**
କ୍ଷମାକର ବାରେ ମୋ ଦୋଷ ।
କ୍ଷମା ସାଗର !
କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ମୋହର ।

ଧ୍ୟାନଭଗ୍ନ ଚଉତିଶ ।

ଛପନକୋଟି ଯାଦବ କୁଟୁମ୍ବ ସକଳ
ଛକ ଭିତରେଣ ତହିଁ କଲେ ଆତ୍ମାଗୋଳ ।
ଛୁଡ଼ି ଶକଳ ମୁଆଁସ
ଛିଣ୍ଡରେ ରହିଲା କଥା କଲେ **ଶିଶୁଦାସ** ।

ରସକୁମୁଦ ଚଉତିଶା

ଛିଣ୍ଡି ମାୟାଧର ବ୍ରହ୍ମା ବେଦବର ନପାବନ୍ତି ଯାକୁ ଖୋଜି,
ଛାର ହୋଇଣ ସେ **ଧୀବର** ନାଥିଆ ନପାରଇ କୃଷ୍ଣ ଭଜି ।
ସେ ପୁଣି,
ଛଟା ଏହ୍ବା ଭାଗବତ ବାଣୀ ସେ
କ୍ଷୟେ କରବେ ଦୟାର ମଣି ସେ ।
କ୍ଷମା ସାଗର ସେ କମ୍ବୁପାଣି ସେ ।
କ୍ଷମାକର ସାଧୁମାନେ ଶୁଣି, ସେ ପୁଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଡ଼ ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା

କ୍ଷମାସାଗର କରୁଣାନିଧି ଆଗେ ଉଦ୍ଧବ କହିବୁ ନିଶ୍ଚୟେ
କ୍ଷେମେଣ ଥାନ୍ତୁ ସେ କୁବୁଜାକୁ ଘେନ କେବଳ କରୁଥିବେ ସଦୟେ ।
ହେ ଉଦ୍ଧବ,
ଛାଡ଼ିବୁଂ ନିଶ୍ଚୟେଂ ଜୀବନ—
ଛୁର ମାନ ଆମ୍ଭେ ପରିବାଣି ସିନା ଭକ୍ତ ଘେନିବେ ଭଗବାନ
ହେ ଉଦ୍ଧବ,
କ୍ଷିତି ଭିତରେଣ କଥା ରହିଥାଉ କୃଷ୍ଣ ଲଗ ମଲୁ ଅବଳା
କ୍ଷୋଭ ନକର ଚଳିଯାଅ ଉଦ୍ଧବ **ହୀନବନା** ଧାଇବ ଭଣିଲ ।

ମାନିନୀ ଚଉତିଶା

ଛଇଳ ରମଣୀ ଛାଡ଼ିଲେ ମାଧବ ଛଚ୍ଛନ୍ଦେ ରାଧା ମନ୍ଦିର,
କ୍ଷିପ୍ର **କୃଷ୍ଣଦାସ** ଶରଣ ମାଗଇ ରହି ରଙ୍ଗାଚରଣର ।

କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା

ଛାଡ଼ିତେ ନବଳେ ଚିତ୍ତ   ଭିଡ଼ି ଭୁଜେ ଭୁଜ ଗାତ୍ର
ଛ’ଲପନ ତାର ରୂପ ବାଧା ନମନ୍ତ ।
ଛାଡ଼ିଣ ସକଳ ଚିନ୍ତା   ପହୁଡ଼ିଲେ କାନ୍ତ କାନ୍ତା
ଛଦ୍ରେମ ବିଜୁଳି ନବଘନେ ଯେମନ୍ତ ।
କ୍ଷିପ୍ର ବୁଦ୍ଧି **କହେ କୁଅଁର**
ଛନ୍ଦିଲି ଏ ରସ ଅନୁଭବି ବର୍ତ୍ତୁର ।

ମଥୁରାବିଜେ ଚଉତିଶା

କ୍ଷୟେ ଯାଉ କାସ ଆମ୍ଭର ନିଶ୍ୱାସ ବଜ୍ର ପଡ଼ୁ ତାର ମୁଣ୍ଡେ,
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଭାବ **ଅରକ୍ଷିତ ରଘୁ** ରାମ ନାମ ଜପି ତୁଣ୍ଡେ ।
ମାଧବ ହେ !

ମନପ୍ରବୋଧ ଚଉତିଶା

ଛଳ କପଟ ମାୟା ବୁଦ୍ଧି ତେଜିକି
ଛାଡ଼ି ଶରଣ ପଶ ନୀଳଗିରିକି ରେ !
ଛଚ୍ଛନ୍ଦେ ଦେଖ,
ଛଚ୍ଛନ୍ଦେ **କୃଷ୍ଣଦାସ** ଲଭିଲେ ସୁଖ ରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭିମ କାରୁଣ୍ୟ ଚଉତିଶା

କ, ଷ, ଖ, ହ, ଗ, ସ, ଘ, ଷ, ଟ, ଚ, ବ, ଛ, ଲ,
ଜ, ର ଇତ୍ୟାଦି କ୍ରମରେ ଲିଖିତ ।
ଦେଖି କର ଦୟା ତାଙ୍କୁ କଲେ ରଘୁଶିଷ
ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପାଦେ ଭଣେ ବିପ୍ର **ହରି ଦାସ** ।
ଦୟା କଲେ ରଘୁମଣି,
ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପାଦେ ଭଣେ **ବିପ୍ର ଦାସ** ପୁଣି ।

ବିପ୍ର ସିଂହା ଚଉତିଶା

କ, ଷ, ଖ, ହ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ରମରେ ଲିଖିତ ।
ଦେହକୁ ଦୁଃଖ ନଦେବ ଗୋବିନ୍ଦ ଭାବରେ ଥିବ
ବୋଲେ **ବିପ୍ର ସିଂହ** ଅବଶ୍ୟ ପାଇବ ।
ଗୋ ଗୋପୀମାନେ ।

ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ

ଆନନ୍ଦେ କମଳା ସାନନ୍ଦମତି
ବିପ୍ର **କାଶୀ ଦାସ** ହୃଦେ ଭାବନ୍ତି ।
ଏ ବେହାର ଲୀଳା ଭଗତଙ୍କ ଭେଳା
ସଂସାର ତରଣେ ଜଗନ୍ନାଥ ଭେଳା ।

ଅଙ୍ଗଦଗୃହ୍ୟ (ବଙ୍ଗଳା ମିଶା ଓଡ଼ିଆ)

ରସିକ ଜନର ମନ ଶ୍ରବଣେ ଆନନ୍ଦ,
ରଚିଯୁବାର ରଂଶତ କୈଲ ସାହା **କବିଚନ୍ଦ୍ର** ।

ଚତୁରଙ୍ଗ ଚଉତିଶା

କରଧରି କୃଷ୍ଣ ରାଧାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ନକର ମାନ ମାନିନୀ
କିଂମଳ ଲୋଚନୀ କମଳେ ପୂରୁଛ ଜନେକ ସ୍ତୁତି ଜନନୀ ।
କହ କହ ମିତଣୀ
କ୍ କେ ବସିଛି ହେଠ ବଦନ୍ତିଂ ।
କର କର କରେ କୃପାମଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସୀତା କାରୁଣ୍ୟ ଚଉତିଶା

କ୍ଷିତି ମଣ୍ଡଳେ ଲଙ୍କା ଭୁବନ ସାର
କ୍ଷେମେ ଅଛନ୍ତି ସୀତା ଅଶୋକ ବନର ହେ ।
ଗ୍ଲୁଡ଼ିଲେ ଚିନ୍ତା ରାମ ହନୁ ବଚନେ
ଛଇଲ **ରାମାନନ୍ଦ** ମାଗେ ଶରଣେ ଯେ ।

ରାମକୋଇଲ ଚଉତିଶା

କ୍ଷଣେ ସୁସ୍ଥ ନରହେ ମୋ ମନ
କ୍ଷମେ **ବଳରାମ** ଦାସ ଶ୍ରୀରାମ ଶରଣ
ଲେ କୋଇଲି ।

ରସକଳା ଚଉତିଶା

ଛଛନ୍ଦେ ସାରିଲେ କେଳି ବନେ ରାଧାକାହ୍ନୁ,
ଗ୍ଲୁଡ଼ିଲେ **ବିଷାଦ** ମନୁ ବଲ୍ଲଭ ସୁମନୁ ସେ ।
କ୍ଷମାନିଧି କି ଗୁଣ
ଗ୍ଲୁଡ଼ିବ ପାପ ଥିଲେ ପୁଣ ସେ ।

ସଂସାର ମନବୋଧ ଚଉତିଶା

ଛଛନ୍ଦେ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମ ନିସନ୍ଧ୍ୟା ଭଜନ
କ୍ଷଣେ **ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ** କରଇ ଗାୟନ ହେ ।

ଦୂତୀ ଚଉତିଶା

ଛଛନ୍ଦେ ଗ୍ଲୁଡ଼ିଲ ଅଙ୍ଗୁ ଅନଙ୍ଗ ବାଧା
ଛଛନ୍ଦେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରତି କଲେଟି ଶରଧା ।
ଛଛନ୍ଦେ ସାଇଲ କବି **ସଦାନନ୍ଦ** ରସେ
ଛଛନ୍ଦେ ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ପୀରତିରେ ଭସି ।

କରୁଣା ସାଗର ଚଉତିଶା

କ୍ଷିତି ମଧ୍ୟେ ଏଡ଼େ ଯାତ୍ରା ନାହିଁ ନୋହିବ
କ୍ଷଣମାତ୍ର ରଥେ ଦେଖି ନିସ୍ତରି ଯିବ ।
କ୍ଷିପ୍ର ବୁଦ୍ଧି ମୋହର **ବିପ୍ରକାଶୀ** ପାପର
କ୍ଷମାନିଧି ପଦ୍ମପାଦେ ଶରଣ ମୋର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରାମକ୍ରୋଧ ଚଉତିଶା

ଷୋଡ଼ଶ ଲଙ୍କାଦେଶ ପାନରେ ବସ
ହେମ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁରେ ହୋଇଲେ ଅଧିପେ ।
ଗ୍ଭଡ଼ଣ ଶୋକ,
ଅଭିଷେକ ହୋଇଲେ,
ଗ୍ଭର ବଶିକ ରଖ ଚରଣ ତଳେ ହେ ॥

ଗୋପ ଜୀବନ ଚଉତିଶା—(ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ)

କନକ ସୁନ୍ଦର ରଥ ମଧ୍ୟ ବାଜେ ଗୋପୀନାଥ ଗୋପୀମାନେ ଦେଖନ୍ତୁ ଯାଇଂ,
କଂସଦୂତ ସଙ୍ଗତରେ କାମପାଳ ହିଂ ଅବରେ କରିବ ମଥୁରା କଟକାକୁ ହେ ।
ଗୋପ ଜୀବନ !
କାହାକୁ ଲେ କଲ ଏ ବଗୂର ;
କି କେ ଯୁତେ ବେଗ ହୋଇଲ ବାହାର ହେ ॥

No colophon.

209

Cat No. O.L./327

ଚଉପଦୀ and others

By ଢ଼ଙ୍କ କୃଳମଣି and others.

Substance – Palm leaf. No. of folia – 16. Size – 34.5× 3.8 C. M. Each side contains 3 to 6 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A· D. Incomplete. Condition – Slightly Worm eaten. Find spot – Khallikote, Dt. Ganjam.

Beginning –

ସୁମନାରେ ନୁହ ବମନାରେ,
ଶୁଣି କାହାର ଗିର, କରୁଣାବଶ ଦୂର କରୁଣା କରିବାର,
ଉଚିତ କି ତୋହର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମଣ୍ଡଦ୍ୱିରଦଗଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦର କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ।
କରଜେ ଚରୁ କ୍ଷିତି ଏ କି ତୋହର ଖ୍ୟାତି ॥

X X X

ବୋଲେ କୁଳ ରତନ ଗ୍ରାମାଧିକାରୀ ମନ ॥
ମୋହନା ପ୍ରାଣଧନ ବାଟରେ ଦେବ ଚୁମ୍ବନ ।

X X X

କୁଳମଣି ବୋଲେ ଗୁଣ ଗ୍ରାହିକା ତୁ ନାଗରୀଙ୍କ ଶିରୋମଣି ॥

X X X

ଜବାଅଧରୁ ଅମୃତ ପିଆଇ ଅପ୍ରମିତ ।
କୁଳମଣି ମନ ତୋଷିଲ୍ ରେ ॥

ପ୍ରବାସ ଚଉତିଶା

କମଳାକାନ୍ତ ସୁମର ;
କେଉଂ ନାଗରବର ବିଦେଶେ ରହି,
କାନ୍ତା ଗୁମୁକୁ ଚିଠାଉ ଲେଖେ ବଗୁରି ।

X X X

କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ମୋର,
କ୍ଷିତିଦେବ ଗ୍ରାମ ଧକ୍ଷ କବି ବୋଲେ
କ୍ଷମାନିଧିରେ,
ଆଉ କି ଲେଖିବି ଚିର ।

ଶ୍ରୀରାଧା ସଜେଣି

ସୁଧା ମୁଂ ନକ୍ତି ସେ ମୁରଲୀଧାରୀ ମୋହନ ମନ୍ତ୍ରେ ପଢ଼ିଗଲା ।

X X X

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀର ଡଲୋଇଖ୍ୟାର ନିବେଦେ କରେଣ ଖ୍ୟା କି ବୋଧି ଆଳୀ ।
ବିମନ ତୁ ନୁହ ଆଣି ନନ୍ଦପୁଅ ତୋହଠାରେ ଭେଟାଇବି କାଲି ॥

No colophon.

210

Cat. No. O.L./502

ଚଉପଦୀ

By **କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ** and others

Substance—Palm leaf. No. of folia-117. Size—15.7×3 C. M. Each side contains 2 to 5 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dt. Puri. Name of the scribe- Damodar Das.

ଅଷ୍ଟବର୍ଗ ନାଥ କହେ ଯେବେ ନୋହେ କହୁତ ମୋ ମୁଖ ଗୃହ୍ନଂ ।

X X X

ରାମ ଶ୍ୟାମ ଛବି କିଶୋରରେ କବି **ରବସ୍ତୁ ଗୁରୁ** ବୋଲେ ରେ ।

X X X

କହେ **ବାଲୁକେଂଶ** ଶରଣି ନାରଣ ତେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖକୁ ଗୃହ୍ନଂ ରେ ।

X X X

ବ୍ରଜ ବରଜିବା ଦିନୁ ସେ ଗଲାଣି କହେ **ଶ୍ରୀମୁକୁନ୍ଦଦେବ** ରେ ।

X X X

କହେ **କବିସୂର୍ଯ୍ୟ** ଅନଙ୍ଗ ଅନଳ ଲିଭାଇଲା ତନୁ ବନୁ
ବ୍ରଜ **ବନମାଳୀ** ବୋଲେ ଗୋପୀମାନ ଅଳି ପରି ତୋ ସଙ୍ଗତେ
ମୁଖ ପଙ୍କଜକୁ ଚୁମ୍ବି ନିଶଙ୍କରେ ସୁଖି ହୋଇଲା ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ।

X X X

ଭାବଇ **କୃଷ୍ଣଚରଣ** ତେଣି ରଣଶରରେ କାଷଣି ଯେତେ
କ୍ଷଣେକରେ ନିବାରଣ କଲା ମତ୍ତବାରଣି ଗତି ଉପତେ ।

X X X

ପବନ ମୁଖରେ ଲଗିଲେ ଦୁଷଣ **ନୃସିଂହ ନରେନ୍ଦ୍ର** ଭଣି ।

X X X

ନୃପ **କୁଞ୍ଜ ସିଂହ** ଭାଷେ ଅଧର ପାନ ବୋଲାବାକୁ ପ୍ରମାଦରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଳରାମ ବୋଲେ ଏପରି ବୁଦ୍ଧି କି ସଖୀଜନେ କରିବାର
କାଞ୍ଚିତେ ହେଲେତ ଉଚିତ ନୁହଇ ସୁଚିତ୍ତେ ବିଚାର କର ।

X X X

ଭାଷଇ **ଗୋପାଳ** ଶୂର ମହୀପାଳ ଫଳାଉ ସେ ଲଭି ଖ୍ୟାତି ।

X X X

ଭାଷେ **ରାମକୃଷ୍ଣ କବିଚନ୍ଦ୍ର** ରହୁ ମୋର ଏହି ପୁରୁଷାର୍ଥ ।

X X X

ହରିହର ଚିତ୍ତେ ଭାଳି ବୋଲେ ମୋତେ ନନ୍ଦେବ ରସିକଜନେ ।

X X X

ଜଳନ୍ତର ପତି ବୋଲେ ଧନ ପ୍ରିୟେ ଏଜନ୍ମେ ଶୁଝି ନପାରି ।

X X X

ଧରି ବସିବି ଭିନ୍ନ ନୋହି ଲୋ ବେ
ଏତେ ଭାଗ୍ୟ କେବେ ହୋଇବ **କୃଷ୍ଣସିଂହ** ବସି ଭାବେ ।

X X X

ସ୍ଥାଇ କଣ୍ଠି ସେବା କରିବ ଜାଣି
ଛନ୍ଦେ କହେ **ନମାଇଂ ଚରଣ** ।

X X X

ଚିନ୍ତ ଗୋପୀନାଥା,
ଭଣେ **କୃପାସିନ୍ଧୁ** ସୁମନ୍ତ ଏହା ।

X X X

ଏହା ଭାଳି **ଧରାକୋଟ ନୃଶିଖ**
ଅନୁକ୍ଷଣେ ଲଭେ ମହତ ଦୁଃଖ ।

X X X

ପଞ୍ଚାସ୍ୟ କୁଳ ମହୀପତି ବୋଲେ
ପାଇଲି ଦୁଃଖ ଲେଖାଥିଲା ଭାଲେ ।

X X X

ବିଧିରେ ତା ଗୁଣ ମାନଙ୍କୁ ସଂସାରେ
ସମ ସ୍ଥାନ ହେବ ସେହି,
ସେହି ଭାବ ଚିନ୍ତ **ଧରାକୋଟାଧିପ** କହି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କ୍ଷଣଦା ବାସର ସରବା ବଗୁର କହ ରତ୍ନପଞ୍ଚନାୟକର
ରେ ଜୀବନ !

Colophon – ସଙ୍କେଳଶ୍ଵର ଉଦ୍ଧବଦେବ ଅଧମ ଦାମୋଦରକୁ ।

211

Cat. No. O.L./532

ଚଉପଦୀ

By **ନରେନ୍ଦ୍ରଦେବ** and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—25. Size—21.3X 3.3 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of Copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition – worm eaten. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dt. Puri.

କହେ **ନରେନ୍ଦ୍ର ଦେବ** ହବାନିଶି ତୋ ପାଶରେ ରହିବ ।

× × ×

ଇତର ସ୍ତ୍ରୀଗଂକ ଅଛୁ ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହେ ଆଉ ଭିନ୍ନ ନୋହିବ ।

× × ×

ଭଲ ଭଲତ କଥା ଏତେ ସରଯାଏ ଗଲ୍ପତ,
ବୋଲେ **ଦ୍ଵିଜ ନାରାୟଣ** ଅପଥରେ ପଥର ଗାର ଲିହିଲତ ।

× × ×

କୁଳମଣି ରାଜେନ୍ଦ୍ର ହିନସ୍ତ ବଚନରେ ହସି
ଦେଲା ପ୍ରେମେ ରତି ଦାନରେ ।

× × ×

କହେ **ଦ୍ଵିଜବର ଶ୍ରୀଧର** ଶ୍ରୀକର ରସ ସ୍ତ୍ରଷ୍ଟେ ଭାଷି ଦୂତୀ ।
ସମ୍ବରଶ ଶରେ ଭ୍ରମ କରାଇଲା ଭଲା ଭୁମ୍ଭ ପ୍ରିୟବତୀ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

× × ×

ହରିଚନ୍ଦନ ଭଣି କୃଷ୍ଣବାଣୀ ରମଣୀ ଶୁଣି ତରୁଣୀ କଲ ସ୍ନେହରେ ।

× × ×

କହେ ସାଲବେଗ ବଂଶୀରେ ଶରଣ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବିନୁ ଅନ୍ୟ ନାହିଂ ।

× × ×

କହଇ ସାରଙ୍ଗ ଦାସ ବ୍ରଜ ରସ ଲେଶ ମାଶାକରି ମୁଞ୍ଚିବ ।

No colophon.

212

Cat. No. O.L./643 (A)

ଚଉପଦୀ

By ସତ୍ୟବାଦୀ ହରିଚନ୍ଦନ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—13· Size—26·5× 3·3 C.M. Each side contains 4 to 10 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th centnry A.D. Complete. Condition—worm eaten. Find spot—Bhubaneswar, Dt. Puri.

ଚିନ୍ତି ରମାବର ଚରଣ ପ୍ରେ ହରିଚନ୍ଦନ ବଦନ୍ତି ଗୀତେ ।

× × ×

ସତ୍ୟବାଦୀ ହରିଚନ୍ଦନର ଭପ୍ସୁ ସଙ୍କୁଳ କର ଖଣ୍ଡନ ।

× × ×

କବିଭୂଷଣ ଭଗୀରଥି ସୁମହାପାତ୍ର ବଦନ୍ତି ଅନୁରାଗୀ ରସରେ ।

× × ×

ଠିକେ ବଂଶୀଧର ପଟ୍ଟନାୟକ ମନ ପଶିବ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜଗତ ଜୀବନ ଜଗନ୍ନିବାସ
ଗୀତେ ଛନ୍ଦିଲେ ବପ୍ର **ପ୍ରଭୁ ଦାସ** ।

No Colophon.

213

Cat. No. O.L./683

ଚଉପଦୀ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—81. Size—18.3× 3.2 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition-Badly worm eaten. Findspot—Haladiā, P. S. Khurda, Dt. Puri.

ବୋଲେ **ଉପଇନ୍ଦ୍ର** ବିନୟ ଉତ୍ତର
ଘେନେ ଘେନେଣୀ ମୁ କଣିଲି ଗୃକର ।
X X X

ରାମକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାମୀ ସେହ୍ନ
ସଂସାର ଯାକରେ ସେହ୍ନ ।
ଯେ ଯାହାକୁ ଭଜେ ସେ ତାହାର ।
X X X

ବର ବରନାକୁ ଲଭିଲି ଉତ୍ତରେ କୁବୁଜାର କୁଜ ହରି
ହରନ୍ତୁ ସେ କୃଷ୍ଣ **ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ** ସଂସାର କଳୁଷ ବାରି ।
X X X

ଶିଷ୍ଟକର ତୋଷ ମନେ ହସି ଭାଷ
ଛଣା ପୀୟୂଷ ବଚନରେ,
ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦ ଭୀମଦେବ ଭୂଷନ୍ତି
ଆସ କୋଳକୁ ବଦନରେ ।
X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

କଂସ ପୁରେ ଏ ରୂପ ଭାବନ୍ତି ଯଦୁପତି
ଭଣେ **ବାଲୁକେଶମର୍ଦ୍ଦରାଜ** ମହୀପତି ।

X X X

ଶ୍ରୀ ଗଜପତି **ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର** ନୃପ ଶିରୋମଣି ଭଣି ।

X X X

ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ କହି
ନାଗର ସନ୍ଦେଶ ରହି ।

X X X

ଦାସ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ କହେ ଆଉ ନ କଠାଳି,
ମାଗୁଛି ପିଣ୍ଡରୁ ଏକ ବାରକ ମଠାଳ ।

X X X

ଦ୍ୱିଜ **ନାରାୟଣ** ବୋଲେ ଲଭିଲି ପ୍ରମୋଦ ।

X X X

ଦ୍ୱିଜ **ରଘୁନାଥ** କହି ଶ୍ରୀଧର ବନ୍ଦେଶେ ରହି
ବୋଇଲେ ନଣ୍ଡଳ ତୁହି ନଷ୍ଟେ ଆଣିମି ମୁ ହରିକ ଯାଇ ।

X X X

ବୋଲେ **କବି ରବି** ସାର କି ଅସାର
ହମିବ ସିନା ଭଗାରି ।

X X X

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଚନ ଚନ୍ଦ୍ରାର୍ଥୀ ଶ୍ରୀମଣ୍ଡ ସେ ହୋଇ
ବୋଲେ **ଦାଶରଥି** ରାଧେ କିହିଥିଲ ବହି ତେ ।

X X X

ଶିବ **ଶ୍ରୀବୀର ପୀତାମ୍ବର** ଦେବ
ଭାଷନ୍ତି ଏ ଗିର ନିଧୁବନେ ମାତି···।

X X X

ବଂଶେ କି କି ଅଳି ଭଣିଲେ **ପଦ୍ମନାଭ** ଏ ରସେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭଗବାନ ରସେ ଭଣି
ପଦ୍ମପାଦେ ରଖ ଧ୍ୟାନମଣି ରେ ।

X X X

ଭଣନ୍ତି ରସାନନ୍ଦ ନବଘନ ବୃନ୍ଦ
ଶୁଣରେ ମୋର ପ୍ରାଣସଖୀ,
ନନ୍ଦ ଉପନନ୍ଦ ଯେତେ ବନ୍ଧୁବୃନ୍ଦ
ଭୁଲି ଯିବା ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ।

X X X

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରୀତି ଆନ ନୋହିଲା
ଦାସ ଦାମୋଦର ଗୀତ ଭଣିଲା ।

X X X

ଭଣିଲେ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର
ଆସିବେ ତୋ କାନ୍ତ ନୁହ ଅଥିର ।

No colophon,

214

Cat. No. O.L./743

ଚଉପଦୀ

By ସାଧୁଚରଣ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—82. Size—35.8 × 3.1 C.M. Each side contains 2 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century. A. D. Incomplete. Condition—good. Find spot—Gada Tāpanga, P. S. Khurdhā, Dt. Puri.

ମାଳିକା ସୂତରେ ଏହୁ ପଦପାକ ସ୍ଥିତି ।
କରଣି ସାଧୁଚରଣ ଏ ରଚେ ବଦନ୍ତି ॥

+ + +

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବିଶାରଦ ପ୍ରିୟମତ,
ବିବିଧ ଅର୍ଥରେ ବୋଲେ **ପ୍ରଭାକର ମହାପାତ୍ର** ।

+ + +

ପଙ୍କଜ କଳିକା ଦୁଇ,
ଅଙ୍କରେ ରଖେ କି ବିହି ।
ବାଙ୍କ ବୋଲେ ରଙ୍ଗ ପରି ମୋ ମନ ଯାଏ ତରଳି ॥

+ + +

ଠେଲିଣ କୁଚ ଅଦ୍ରିକି,
ମାଜଇ ରତ୍ନ ମୁଦ୍ରିକି ।
ନଧି ବୋଲେ ସ୍ନେ ଖାଦିକି, ଯିବ ଅପସରି ॥

+ + +

ଅଯୋଧ୍ୟା ଦ୍ୱାରକା ତରେ (?) ରହି,
ଜୟକୃଷ୍ଣ କହଇ ବୋବଧ ଅର୍ଥରେ ॥

+ + +

ଦ୍ୱି ଆଦ୍ୟ ଗୁରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବଳଭଦ୍ର ।
ଦ୍ରୁବ ଭଜି କହେ **ରାମଚନ୍ଦ୍ର** ॥
କହିବୁ କା ଆଗେ ଦୁଃଖ
ହୋଇବୁ ଯିନା ନରେଖ ;
ବୋଲେ **ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ** ରଖ ଦୁଃଖିଜନଙ୍କୁ ॥

+ + =

ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀଚରଣାରବିନ୍ଦେ **ହୀନ ପଦ୍ମମଣି** ଭଜେହେ ॥

+ + +

ସେହି ନ୍ୟାୟ ଗୀତବନ୍ଧ ରଚିତ କରିଛି ।
ଚରଣ ବଦନ୍ତ ଦୋଷ ନ ଘେନିବ କିଛି ॥

+ + +

ଅନଙ୍ଗ ନରେନ୍ଦ୍ର ଭାବ ଗୀତରେ କହିଲି ।

There are some folia containing Vaidya Sāstra towards the end of the manuscript.

No Colophon,

Digitized by PPRACHIN, SOA

215

Cat. No. Or.ms./56 (B)

ଚଉପଦୀ

By କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର

Substance – Paper. No. of pages – 23. Size – 26.6 × 23.5 C.M. Each page contains 19 to 20 lines. Character – Oriya. Date of copy – 1921-22. Complete. Condition-good. Find spot—Govt. Oriental manuscripts library, Madrass.

Beginning – ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।

(ଜବାଧର ସରସ ଭାଷ ପ୍ରକାଶର ପ୍ରତି)
କାହାଁଭୁଲେ ବସନ୍ତ କାଳ ବଞ୍ଚିବରେ ।
ଆହା ମୋ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଣ କି କହ୍ନ ସଞ୍ଚିବରେ ॥
ବୁଲୁ ବନ ଦେଶରେ
ସୁରସ ଉଲ୍ଲାସରେ,
ଆସରେ ମୋ ଛଇଳୀ ବୋଲି ସେତିକେ ବା'ରେ ॥
ନୂଆ ନିଆଳୀ ଝିନ୍ଟ ଖଞ୍ଜିବ ରେ ॥
+ + +
କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ଭଣେ ଶ୍ୟାମ ରହି ବଦେଶେ
କହିଲେ ପ୍ରିୟେ ସହଚରୀଙ୍କୁ ବିରହେ ସେ ।
ନୟନୁ କେତେ ନୀର ମୁଞ୍ଚିବ ରେ ॥

End –

ଆସରେ ଆସ ଅସର ମୋ ଦୁଃଖ ପାଶୋରି,
ଲହଡ଼ା ଖୋସାକୁ କନ୍ଦବ (?) ନାହିଂ ତୋରି,
ମୁକୁତା ମାଣିକ୍ୟ କୁରୁବନ୍ଦ ପଦ୍ମ (?) ହୀରା ।
କି ସୁନ୍ଦର,
ବୁଲଇ ଦେଖ ଏ ତୋରି !
ଲୋ ପ୍ରବୀଣା
ଭୁଲି କି ବେଶର ଗୁଣା
ନାଭୁକୁ ଏ ଖାଲୁ ଜଣା ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

216

Cat. No. Or.ms./56 (C)

ଚଉପଦୀ

By ପଦ୍ମନାଭ ଦେବ

Substance - Paper. No. of pages - 28. Size—26.6× 23.5 C. M. Each page contains 19 to 20 lines. Character - Oriya. Date of copy - 1921-22. Complete. Condition—good. Findspot - Govt. Oriental Mss. library. Madras.

Beginning—

ଶ୍ରୀପଦ୍ମନାଭ ଦେବଙ୍କ ଚଉପଦୀ ପ୍ରାରମ୍ଭ
ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ
ରାଗ—ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ

କମଳ ନୟନ କୃଷ୍ଣ ଶରଣ, କରକଦମ୍ବୀଠାକୁ ନବବଦନ ।
କଳାକର ମୁଖୀ ତୋର ବହ୍ନିନେ, କରଇ ମୁଂ ଚନ୍ଦ୍ରା ରଜନୀ ବନେ ॥

କେଳୀଭାବ ମନେ,
କଣ୍ଠ ନଦଶଇ ତେତା ବିନୁ ଆନେ ॥

× × ×

ପଦ୍ମନାଭ ଶୀର ପଦାରବିନ୍ଦ,
ମକରନ୍ଦେ ମନ ଅଳି ଆନନ୍ଦ ।
ମୋର ହେବ ଷଟେଣ,
ପଦ୍ମନାଭ ଦେବ ଧାଇଲେ ଷଣେ ॥

End— ଚମ୍ପକ ମାଳା ଗଳେ, ଧରି ବାହୁ ଯୁଗଳେ
ପୁଲକ ବନ୍ଧ ମୀପ ଜଗିଲ ରେ ।
ଭଣିଲେ ପଦ୍ମନାଭ ଦେବ ମନେ ଏ ଭାବ
ଝିବୁଂ ଜଗତେ ନାହିଁ ଜାଣିଲ ରେ ॥

No colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O.L./758

ଚଉପଦୀ

By ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାୟ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia – 65. Size—34.2× 3.7 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy – C. 19th century A. D. Incomplete. Condition – good. Find spot – village-Tureintrā, P.S. Bālipātnā, Dt. Puri.

ବାର ମିଶା ଜନ ପଦ୍ୟେ ସୁସ୍ୱାଦ **ଦୀନବନ୍ଧୁ** କଲ ଗୀତ

X X X

ଯେତେବେ ହେବ ସତାଇଶ ବୋଲେ କବି **ଜୟକୃଷ୍ଣ** ଯେପ୍ରେ ରସେ ଭାଷ ।

× × ×

ଘନ **ଗଉରାଙ୍ଗ** ଗିର କି କହିବ ଯେତୁଥୁ ଆଉ ।

× × ×

ଭଣିଲେ **ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ** ବିଜେ ।

× × ×

ସଦାନନ୍ଦ ଭବ କହନ୍ତି, ସୁଦିନେ ନାହିଂ ପୀରତି,
ସବୁଦିନେ ଯେବେ ପୀରତି ଥାଆନ୍ତା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ରହୁ ମୋ ମତି ।

× × ×

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ଗୀତ ଯାହା ପଢ଼େ ହେଉ ଶାନ୍ତ,
ଆସିବା ନୋହିଲ ମିତ ତପନସୁତା କୂଳକୁ ।

× × ×

କହେ **ସର୍ବେଶ୍ୱର** ଯୋଡି ବେନି କର ସତେ ଭେଟାଇବେ ଶିବ ଶଙ୍କର ।

× × ×

ସତାଇଶକାନ୍ତମୁଖୀ ଦୁଃଖୀ ହେବଣି

ଯେବୁ ଅର୍ଥ ସପତାଙ୍ଗରେ **ବଣ୍ଶ ବୈଧନାଥ** ଭଣି

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

218

Cat. No. O.L./893

ଚଉପଦୀ

By ରାମଚନ୍ଦ୍ର and others

Substance – Palm leaf. No. of folia—53. Size—23.2× 3.1 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy—C. 19th century. A· D. Complete. Condition—good. Findspot—Pātajoshipur, Sunākhalā, Dt. Puri.

ରସାଳସା ପ୍ରେମେ ପୂେ ଚିତ୍ତ ।
ଭାଷେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କବି ପୂେ ଗୀତ ॥

× ×

ଜୟକୃଷ୍ଣ ଭଣି ଦୂତୀ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ଶ୍ୟାମ କହନ୍ତି ବଚନ ପୂେ କାହାଣୀ ॥

× ×

ପିତା ହେଲ ଜନ୍ମ ମୋତେ ମାତା ହେଲ କ୍ଷୀର ।
କହେ ସାଲବେଗ ହୀନଜନ ମୁଂ ଫକୀର ॥

+ + +

କହେ ବସ୍ତ୍ର ଶିରୀଧର ଆହେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର ।
ତୁମ୍ଭେ ନରଖିଲେ ଭାମି ଗଲି ଏଥର ॥

+ + +

ଦାସ ମଧୁ କହେ ଆହେ ରସିକ ।
ପୂେଡ଼େ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ନୁହ ଉତ୍ସୁକ ॥
ଭଖ୍ୟଭାନୁ (ବୃଷଭାନୁ) ଜେମା ତୁମ୍ଭ ସୁଖ ସୀମା ।
ଲୁଗୁଇ ଆଣି ଭେଟାଇବ ॥

× × ×

ଭଣେ ଭାଗବତ କୃଷ୍ଣ ଭେଟ
ଲବ (ଲଭ) ଯାଉ ପୂେ ସନ୍ତାପ ଗୁଡ଼ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନେସ ପ୍ରେମ କଳା ଭୁଜଙ୍ଗୀ ଗୃହ ଣି ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ହରିଚନ୍ଦନ ଭଣି ॥

\+ \+ \+

ବନମାଳୀ ବୋଲେ ଚିନ୍ତା ତୁ ନକର ।
ମୋହନ ତୁମ୍ଭର କିଣା କିଙ୍କର ॥
ଚଖାଅ ଅଧରୁ ସ୍ନେହ ଶୀକର ।
ଅନା ଥରେ ଯୋଡ଼ିଣ କର ॥

\+ \+ \+

କହେ **କବି ଦାସ** ।
ଶୁଣି ରାଧିକା ପରମ ସନ୍ତୋଷ ।

Colophon—ଏ ଖଣ୍ଡିତା ରସ ଚଉପଦୀ ଲେଖା ସଦାଜେପୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୁରଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନଧରିବ ।

219

Cat. No. O.L./1031 (B)

ଚଉପଦୀ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—36. Size—23.5× 3 C.M. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Each side contains 2 to 5 lines. Incomplete. Condition—worm eaten. Findspot—Puri town.

କହଇ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏ ଗୀତେ ।
ହର ପୂଜିବ ମୁହିଂ କାନ୍ତା ନିମନ୍ତେ ॥

\+ \+ \+

ଦ୍ୱିଜ **ଦୀନବନ୍ଧୁ** ଗୀତେ ଭଣି ।
ରାଧା ବାଧା ଦେଖି ସଖୀଶ୍ରେଣୀ ॥

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବୋଲନ୍ତି ନଗାନା କୁହ ତୁ ବମନା
ଶନ୍ତୁ ବଚନକୁ ସତ ମଣି ॥

× × ×

ମହାମନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଧ୍ଯଜ ଆସୁଥାଇ........................
ବୋଲେ **ବନମାଳୀ** ଶ୍ରୀଚରଣେ ଡ଼ାଳ ସେବନ କ କ ନକଳୀକ ।

। । ।

କହଇ ବଡ଼ବର ଆନନ୍ଦ ବଂଶୀଧର ଏକଥା ହୃଦରେ ଥିଲକ ଭ୍ରମର,
ଗୋପପୁର ଭ୍ରମନ୍ତି କଦମ୍ବଦଳ ଦୂର **ସତ୍ୟବାଦୀ** କହେ ସତ ହେ ।

। + ।

ବୃନ୍ଦାବନ ବପିନ ବେହାରକ ବୃନ୍ଦାବଣ ସଖି ଗନ୍ଧ ବଭଞ୍ଜକ
ନନ୍ଦ ହୃଦପୂ ଆନନ୍ଦ ଦାପୁକ କାଳୀପୁ ଫଣୀ ମର୍ଦ୍ଦନୁଆ ।
ପଦ୍ମନାଭ ବ୍ରଜବର ବର୍ତ୍ତିତ ଆ ।

× × ×

There are some folia containing stotras and Gunigāredi towards the end of the manuscript.

No Colophon.

220

Cat. No. O.L./1165

ଚଉପଦୀ

By ମହୀନ୍ଦ୍ର and others

Substance—Palm leaf. No. of folia – 107. Size—30×4 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century. A.D. Complete. Condition—good. Find spot – Bhubaneswar, Dt. Puri.

ବଦନ୍ତି-**ମହୀନ୍ଦ୍ର** ସର (?) ସୁର
ବାହୁ ପାଶେ ବାନ୍ଧ ଚମ୍ପକ ଗୋଗ୍ର ।

× ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ବୋଲେ ଗୋପି
ଚନ୍ଦ୍ରା ମନୁ ଦଅ ହର ।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ବସ ବହର
ଗଲ ଦୁଃଖେ ଭାସି ।

× ×

କହେ ଗୋଲ **ସତ୍ୟବାଦୀ**
ମୋର କର୍ମ ବଡ଼ ହୀନ ।

× ×

ଗୀତେ **ଉଚ୍ଛବ** କହଇ
ଶୃଙ୍ଖଳା ପଦ ବିସ୍ତାର ।
ପିଇ ବାମା ଓଷ୍ଠ ମଧୁ
ପ୍ରଶଂସେ ସେ ସୁଧା ସାଧୁ
ଧିକ ତାଙ୍କୁ ବଦେ **ନଟବର ଭୃଙ୍ଗବରେ** ।

× ×

ଘେଷ କୁପାହିଲୁ ରସ
ଏ ନବ ଯୁବା ବୟସେ ।
ଚଥର ପଣ୍ଡ୍ୟେ ପର ପୁରୁଷ ଭୁଞ୍ଜ ।

× ×

ଏ ରସେ **ମୁକୁନ୍ଦ** ଭଣି
ହୃଦପୁ ଟେହାଉଛି ହାଣି ।
ଆମ୍ଭ କପାଳରେ ଯେହା ଲେଖିଛି ପ୍ରଜା ।

× ×

ଗଡନାହିଁ କାହିଁ ଗୃହିଁ ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ
ଭିକାରୀ ଭଣଇ ଦବା ନଶି ।

× ×

କହେ **ରାମକୃଷ୍ଣ** ଘଟନ୍ତ କେଶୋଷ
ବଚ୍ଛେଦୁ ଭଲ ଶମନ ପାଖ ଗୋ ।

× ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବାଲଜୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏଥି ମୋର
କି ଯେନ ମାନସେ କଲେ ଯା ଅନ୍ତର ।
ରସିକରେ ନିନ୍ଦା ନେବ କେ ପଗ୍ର
ବୋଲି କଲି ପରକାଶ ମୋ' ଏହି ଦୋଷ ।

× ×

ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଭୁଜଙ୍ଗବର ବୋଲେ ବନ୍ଧୁ ପୁରେ ଗଲି ପଶି ଯେ
ଭିଲ୍କୁ ନସରିବ ଧବା ନିଶି ଯେ ।

× × ×

କହନ୍ତି **ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ** ଶୁଣ ରମଣୀ ।
ହରଷେ ମେଲ୍ଣି କର ଧରୁଛୁ ପାଣି ॥

× ×

ଭଣେ **ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ** ସାହୁ, ଚଉ ନବଳା ଆଉ ;
ଦେଖିଲେ ସାଧିବେ ଦାଉ, ସହି ପାରିବ କି ପୀଡ଼ା ॥

× ×

ଗୀତରେ **ଭ୍ରମର** ଭଣି କହନ୍ତି କରି ନିବେଦନ ।

× ×

ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ସ୍ୱର୍ଗ ମଧବା ଭଣେ
କଷ୍ଟ ଦୂର ହୋଏ ଯାହା ବିଚକ୍ଷଣେ ।

× ×

କବିରବି ରାୟଗୁରୁ ଗୁରୁ ବୋଲେ ପ୍ରୀତି ବସା ଦିଅ ବନମାଳୀରେ ।

+ +

କହେ **ଶ୍ରୀ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଜଗଦେବ** ମଉନେ ରହିଲୁଁ ପୁଣି ରେ ।
ଜାଣେ କି ମନ୍ତ୍ର ହେଲା ମୋ ଅନ୍ତର ଗତ ସେହି ନୀଳମଣି ରେ ॥

+ +

ଭଣନ୍ତି **ପ୍ରହରାଜ** ମୁ ହେଲି ଆଜ ସଜ
ନିଶ୍ଚେ ଆସିବ ବିଜେକର ।

+ +

ଚିକିଟିଖେମ୍ଡି ଇନ୍ଦ୍ର **ଜଗନ୍ନାଥ ରାଜେନ୍ଦ୍ର** ମେଲଣି ମାଗୁଛୁ ଯିବାକୁ,
ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

+ +

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହର ସେ ଦେବ ଭୂଷି କେଶ ନମା ଗ୍ରୀବ

ଗଲେ ଦର୍ଶିବଟି ଅପବାଦ ।

\+ +

ହୋଇଲ ଦୁଇ ଅଙ୍ଗ ଏକ ଅଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ଲ କୃଷ୍ଣନାମ ବାଧା ଅଙ୍ଗ

ଏ ରସସାଗର ଭଣିଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜବୀର ।

No colophon.

221

Cat. No. O.L./1366 (F)

ଚଉପଦୀ

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—30. Size—40.5×3.8 C.M. Each side contains four lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Condition—slightly worm eaten. Findspot—Presented by Vijaya rāma Maliā. Village-Kapilaśvar, Dt. Puri.

ସଖେ କବି ରବି ଗୀତେ, ମନ ମୋ ଚରଣାଗତେ ।

ତୋ ପାଦ ସେବଣ ମୋର ଏ ଦିନ ଯାଉ ଗୋ !

\+ +

ସେହ୍ନି ବଚନ ଶୁଣି, ଜେମା ହରଷ ପୁଣି ।

ଭିକାରୀ ବୋଲଇ ବାହାରିଲେ ସେକ୍ଷଣି ॥

\+ +

ଦଶି ଆସୁଥିଲା ଭଙ୍ଗୀ,

କହଇ ଶ୍ରୀକର ହୋଇ ବରସ କେତେ ସୁଖ ଦେଲୁ ଭଙ୍ଗି ।

\+ +

ଗୋବିନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଧର ରସିକବର ।

ହେମ ବରମା ବାରେ ସୁଦୟା କର ॥

\+ +

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହଇ ହୃଦାନନ୍ଦ ଗୁଡ଼ି ସକଳ ଦ୍ୱନ୍ଦ ମନ ଲଗାଇ
ସେ ଅକ୍ରୂର ରଥରେ ॥

\+ +

କହଇ ଭରଥ୍ର ମୁହିଁ ଅନାଥ ମହିମା ଶରଣ ବାସର ହନ୍ତ ।

\+ +

No colophon.

222

Cat. No. O.L./1388

ଚଉପଦୀ

By ଲକ୍ଷ୍ମୀଶରଣ ଭଞ୍ଜ
and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—25. Size—35·2× 3.7 C.M. Each side contains 1 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—good. Findspot—Village-Vira Raghunāthapur Sāsana, P.O. Dhunkāpadā, Dt. Ganjam. Name of scribe—Bālāji Bhañja Deo.

ଶ୍ରୀ ଗୁରବେ ନମଃ । ରାଗ—ପୂର୍ବୀ
ରୁଷା କାହ୍ନଂକ ନଯ, ତୋଷା ମୁହିଁ ତୋ ଗୃକର ।
ଊଷା-ଭୂଷା ଯୋଷାବରମାନଙ୍କ ମଣ୍ଡଳ ଚର-ମଣି ହାର ॥
ସ୍ମର ଦରବାର ବରତନେ ତାର ଶୁଭଶୁଚ ପିକସ୍ୱରେ ।
ସନ୍ଧପରେ ମୋର ଶୋଭନଧ୍ୱ ଗୁର କୋକ୍ଷୁ ଝସୁ କୁହା ଗିରେ ॥

\+ +

ଭଣେ ଭଞ୍ଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶରଣ ରବଦ୍ଧି (?) ବ୍ୟର୍ଥ କର ମୋରଠାରେ ॥

\+ +

ରେ ସଂଘାତ, ନେଲ୍ଲ ମୋ ମାଳମର୍ଣ୍ଣି କ ।
ଭଲ୍ ନେ କ ଯନ୍ତ୍ର ମନ ସମ୍ପୂ ଟରୁ ଉଦ୍‌ଘାଟ କର ସ୍ୱେଣିକ ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟସୁତା ଖଟରେ ତୌର୍ଯ୍ୟରସ ଭଟରେ ରଖାପ୍ରୀତି ଧୋରଣୀକ ॥

\+ +

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶରଣ ବୋଲେ ମାଳଧନ ଦେଇ ଦୁଃଖ ସରଣୀ କି ॥

\+ +

Colophon—ଏସୁ ବେଦାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋସାଇ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଘରଠାରେ
ଶ୍ରୀ ବାଲାଜୀ ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କ ସ୍ୱହସ୍ତ ଲିଖିତ ହେଲା ।

There are some folia containing different mantras and Svapnādhyāya etc at the beginning of the manuscript.

223

Cat. No. O.L./1432

ଚଉପଦୀ

By ଯଦୁମଣି and others

Substance – Palm leaf. No. of folia – 23. Size – 29 × 2.5 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—some folia are broken. Findspot—Presented by Lingarāja Sahu, Pathuri Padā, Banki, Dt. Cuttack.

ସଙ୍ଗାତ, କୁହାଯାଉଥାଇ ସିନା,
ଭୁହାଇ ଭୁହାଇ ପୁଠ ଦେଉଥିଲେ ଲୁହା କି ହୋଇବ ସୁନା,
ରେ ସଙ୍ଗାତ !

× × ×

କହେ **ଯଦୁମଣି** ଛାଷ କଣ୍ଟେ ପୁଣି ଗଦ ଦେଲାପରି ନେଇ ॥

\+ + +

ଦଶା ଦଶମ ହେଲା ପ୍ରବେଶ,
ବୋଧି କହନ୍ତି **ଭୀମ ନରେଶ** ।
ଆଣି ଦେବ ବରଜ କିଶୋର ଏ ଗୁଣ୍ଡରେ ॥

\+ + +

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବନମାଳୀ ଭଣେ ଗିର   ଯେଶାବନ୍ତୀ ନେଲେ ପୁର
ସେବ ମୋ ହୃଦ ଦଏ ଜାନକି ଗୋ ।

× × ×

ସଞ୍ଜ ଘଞ୍ଜ ଉଚ କୁଚ ଲୋକନରେ **ନାରାୟଣ** ଚଉ ଚୋର ।।

× × ×

କରଣ **ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର** ଭଣି ସାବଧାନେ ମୋତେ ନେଲୁ କିଣି
ନାରଣ ହେଲେ ଦାସ ଜନେ ଶରଣ, ବନ୍ଧନା (?) କାହାକୁ ନିନ୍ଦା ପୁଣି ।।

× × ×

କହେ **ଜଗଦେବ** ଦୁଃଖେ ଆନ ବସିଅଛୁ କମ୍ପା ମଥା ପୋଡି ।।

X X X

ମର୍ଦ୍ଦରାଜ କ୍ଷତ୍ରିବର ବୋଲେ ମାନ ତୁଟିଲା
ମନ୍ଦହସି ପିକଭାଷୀ ଆସେ ଅଙ୍କେ ବସିଲା ।।

No colophon.

224

Cat. No. Or.ms./143

ଚଉପଦୀ

By କୁଞ୍ଜବିହାରୀ and others

Substance – Paper. No. of pages – 175. Size—20.5 × 16.8 C.M. Each page contains 20 to 22 lines. Character – Oriya. Date of copy—C. 20th century A. D. Complete. Condition—not so good. Findspot—Puri town.

ଗୃମୁଣ୍ଡା କୃପାକର, ପ୍ରଥମ ଭେଟ ମୋହର
ତୁମ୍ଭ ପାଦକୁ ଭରସା କରିଅଛି ନିରନ୍ତର ।

+ + +

ତୁମ୍ଭ ଅଭୟ ଚରଣ   ତଳେ ପଶିଲି ଶରଣ
କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ କହନ୍ତି ଗିର,
ମା ଗୃମୁଣ୍ଡା କୃପାକର ।

+ + +

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହଇ ରଘୁନାଥ ଭଞ୍ଜ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚିତ୍ତ
ସଖୀଙ୍କ ପ୍ରବୋଧନା ଏପରି ଗୋ ॥

+ + +

ସର୍ବେଶ୍ୱର କହନ୍ତି କମ୍ପା ଅଙ୍ଗେ ନାହିଁ
ସ୍କନ୍ଦରେ ସ୍ତୀରି ହୁତ୍ୟା ବହିଲେ ଗୋ ।

+ + +

କହେ ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ନାମ—
ଆରତରୁ ମତେ କର ପାର ॥

+ + +

ପାଲୁରୁ ଯୁବରାଜ ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣଦେବ—
ବାଣୀ ଶୁଣି ରମଣୀମଣି ତୋଷ ॥

No colophon.

225

Cat. No. O.L./396 (B)

ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ର

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance – Palm leaf. No. of folia-14. Size – 26.8 × 3 C. M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A.D. Complete. Condition – Badly worm eaten. Findspot – Dharādharpur, P. S. Jagatsimhapur, Dist. Cuttack. Name of the scribe—Bairāgī Charana Mohānty.

Beginning—

ରାଗ—କାମୋଦୀ, ଏକତାଳି

ଅବଳା ମୋ କେହ୍ନି ବଞ୍ଚିବ ବିଦେଶୀ ବସି ଗଲେ
ଅନୁଭବ କରି ମନୁଭବ ଦୁଃଖ ଏତେ କାଳେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅନ୍ତରଙ୍ଗେ ରମା ନାମ ମନ୍ତର ଜପୁଂ ଜପୁଂ
ଅଚ୍ଛି ବିୟୋଗ ଏ ଜୀବ ଯାଉ ମାରି ହେବ ତାପୁଂ ।

\+ + +

ଅଙ୍ଗନା ବିଚ୍ଛେଦଠାରୁ ଶିରଚ୍ଛେଦ ବଡ଼ ନୋହେ
ଅତି ରଚେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର କହେ ।

\+ + +

ନୀଳକଣ୍ଠ ନରପତି ସୁତ ରସେ କହିରେ ।

\+ + +

End—

ଅବଳା ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ହସିଲ
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ସେ ଗୀତେ ଭଷିଲ ।

ଶ୍ରୀ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ କୃତ୍ୟ ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon—

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଉଧାର କରିବେ ଶ୍ରୀ ବୈରାଗୀ ଚରଣ ଦାସ ବଂଶୀଇକୁ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମହାରୁଦ୍ର ଶ୍ରୀ ଖଣ୍ଡେଶରେ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ B. C. Mahanty· The copyist has signed his name in English.

226

Cat. No. O.L./79

ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia—33. Size—20.3 × 4 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character-Oriya. Date of copy-C. 19th century A.D. Complete. Condition – good. Find spot—Puri town.

Beginning—

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୃଷ୍ଣ କୁଞ୍ଚିତ ଚମର କେଶା
ଭୀତା ଚପଳ କୁରଙ୍ଗ ଦୃଶା ।
କନକ ପଳିତ   କେତକୀ ଲଳିତ
ଗଜଗାମୀ ଏକା ମୋ ଭରସା,
ଆରେ କୁନ୍ଦହାସି !
କଳା କଲ୍ଲୋଳିନୀ କେଳି କଳହଂସୀ ।

\+ + +

କାଳିନ୍ଦୀ କୂଳ ସଙ୍କେତ ସ୍ଥାନେ
କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଧ୍ୟାନେ
କରନ୍ତେ ଶରଧା   ମିଳିଲେ ରାଧା
ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ ସେ ବିପିନେ ।
ଆରେ କରଭୂରୁ
କହେ ରସେ କବିବର ରାୟଗୁରୁ ।

End—

ଭଜନମାଳା ଧନି ତୋର ଗୁଣ
ଭଜୁଥିବ ଦିବା ନିଶି ପରାଣ ।
ଘଷେ ଧରାଟେ [illegible]ଟ ଧରଣୀ ନାହା
ଭଜୁଥାଏ କେଳି କାଳେ ମୁଁ ଯାହା ।

No colophon.

227

Cat. No. Or.Ms./105

ଚଉପଦୀ ଚଉତିଶା

By ବାଲଜୀ ପଟ୍ଟନାୟକ and others

Substance—Paper. No. of pages – 151. Size – 33.7 × 20.5 C.M. Each page contains 15 to 21 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 20th century A. D. Complete.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Condition—good. Findspot—Defunct Provincial Museum, Cuttack. Copied by—R. N. Mahapatra.

Beginning—

ରାଗ—ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ

ଉପାୟ ନ ଦିଶେ ଗୋ ଉତ୍ପଳ ନୟନା ତୁଷିଲା ରୋଷେ ।
ଉନ୍ନିଦ୍ର ସାରସାନନା ମଉନ
ଉଷ୍ଣ ଶତାଙ୍ଗେ ହୋଇ ମଉନ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଗୃହେଂ ଶ୍ୱାସକୁ ପକାଇ
ଉଦ୍‌ବେଗରେ ମିଶ ଆଗେ କେ କହି ।
ଉରଜ କରଜ ଚିହ୍ନ ନ ରେଖି
ଉତ୍ତମାଙ୍ଗୀ ଚିତ୍ତେ ଥିଲକ ରଖି ।
ଉଣା ଅଦୃଷ୍ଟ ମୋ ହେବାରୁ ଏବେ
ରାମାବର ମୋକ୍ଷ ନ ଗୃହେଂ ଲେବେ ।

× × ×

ଉରଗ ଭୂଷଣ ଚଣ୍ଡୀ ନାୟକ
ଉଦ୍ଧର **ବାଲଜୀ ପଟ୍ଟନାୟକ** ।
ଉତ୍ତର ନଦ୍ଧ ମୋ ନବ ନାୟକ
ଉପନମ୍ର ଦେବ ହେବ ନାୟକ ।

× × ×

ଭ୍ରଷ୍ଟ କର୍ଣ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି ମର୍ମ ସ୍ପୃଷ୍ଟି ଥାଇ
ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥ ନାଥ ରସେ କହଇ ।

× × ×

କ୍ଷୋମ ଦୁକୂଳା ଜାବକେ ସଖା
କ୍ଷୋଭ ସପନେ ନଥାଏ ଦେଖା ।
କ୍ଷମଃ ଗୀର୍ବାଣ **ନାରାୟଣ** କହିଲ ମୋର ନୟନେ ହୋଇଛୁ ଲେଖା ।
ରେ କ୍ଷମାଳୟ,
କ୍ଷମାଭୂଷା କରଥିବୁ ମନେ ଦୟାରେ
କ୍ଷପାକରମୁଖୀ ତୁ ନୋହୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟା
କ୍ଷୟକୃତ ମୋର ଚିତ୍ତ ପୟୋଭୟା ରେ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭାଦ୍ରବ ପୌର୍ଣ୍ଣମୀ ସୋମ ଦିବସେ
ସେ ରସେ କବିରବିତନୟ ଭାଷେ ।
X X X

ଥରେ ସୁମନ ଶରେ ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ
ଥରେ ସୁମନସରେ କରୁଣା ହେବ ।
X X X

ଚରଣ ଧ୍ୟାୟୀକ ନବଦୁର୍ଗବର ନରନାୟକ ।
X X X

ବିହରିବୁ ଅବଶ୍ୟ ମୋ ପାଶେ ଗୋଲ
ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ଭୂମହେନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ।
X X X

ମୁରାରି ଶୋଭାରାସ ଚଉସ ମାସେ
କବି ଦିବସେଶ୍ୱର ତନୟ ଭାଷେ ।
X X X

No colophon.

228

Cat.No. Or.ms./106.

ଚଉପଦୀ ଚଉତିଶା

By ଭୁବନେଶ୍ୱର and others

Substance – Paper. No. of pages – 116. Size – 33.7 × 20.5 C.M. Each page contains 14 to 21 lines. Character – Oriya. Date of copy – 10-10-1939. Complete. Condition – good. Find spot—Defunct Provincial Museum, Cuttack. Copied by—B. Mishra.

Beginning –

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।
ରାଗ—ପ୍ରଚ୍ଛା

Digitized by PPRACHIN, SOA

ରେ ମାନସ, ଏ ଚକାନୟନ ଶିର
ରେଚକାନ୍ଧ ଝମ କି ହେବ ଗୃହାଁମ ମେଚକାଚଳ ଶ୍ରୀହରି ରେ ।
ରହ ତୁ ମନରେ କୃଷ୍ଣ ରଙ୍ଗମାରେ ବେନି ଗ୍ରନ୍ଥ ଏକ ମେଳ
ଏବେ ତୁ ଦେଖରେ ଏ କୃଷ୍ଣ ମୁଖରେ ଶଶିମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ ରେ ।

X X X

ପଣ୍ଡିତ ଜନେଶ ଦ୍ୱିଜ **ଭୁବନେଶ** ଗତି ଏହି କଞ୍ଜ ନେସ,
ପଣ୍ଡିତ ମିଳନ୍ଦବ୍ରାତ ମକରନ୍ଦପାନକୁ ପାବନପାଦରେ ।

X X X

ପକାଇଛ ସଂସାର ମୋହେ
ପ୍ରଭୁ ମୁ କି କୃପା ପାତ୍ର ନୋହେ ।

ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ନୃପ ପୁରନ୍ଦର ଧରାକୋଟ ଧରାଧବ କହେ ।

X X X

No colophon.

229

Cat. No. O.L./253

ଚଉପଦୀ ଚିନ୍ତାମଣି

By ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ରଦେବ

Substance – Palm leaf. No of folia – 141. Size – 36 × 4·8 C·M· Each side contains 3 to 7 lines. Character-Oriya. Date of copy-C. 19th century A.D. Complete. Condition – good. Findspot – Presented by Prof. D. Mishra, Principal, S. K. C. G. College, Parlakhemundi, Dist. Ganjam.

Beginning—

ଶ୍ରୀମତେ ରାମାନୁଜାୟ ନମଃ ।
ରାଗ—ଦୁଲ୍ଲାଳ, ଅଡ୍ଡତାଳ
ରେ ଜୀବସଖି !
କାଳି ହେବ କାନ୍ତ ସଙ୍ଗୀ ମୁହିଂ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

(୨୩୯)

ପ୍ରଥମରୁ ଧରି କର   ନେଲ ବସି ପଲ୍ୟଙ୍କର
ବସାଇ ମତେ ଅଙ୍କର   ଘଷିଲେ ଗୃଷ୍ଟୁ ତାଙ୍କର
ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଅନାଇମି କେହ୍ନରେ ।
ସ୍ତନତଟେ ନଖକ୍ଷତ   ରସନା ଗୃଳ କାଞ୍ଚିତ,
କର୍ଣ୍ଣପୂଟରେ ଫୁତ୍କୃତ   କଲେ ଏହି ସବୁ କି ଲକ୍ଷିତ
ବନ୍ଧୁ ରସସିନ୍ଧୁ ଇନ୍ଦୁ ସେହ୍ନ ରେ ।

× × ×

ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ଦେବ ବୋଲେ   ସଖି ତୁ ସୁଜାଣୁ ଭଲେ
ମନ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା   ପଚାରିବୁ ଥରେ ହେଲେ
ଗୋଚର ତ ଥିବ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁରେ ।

End –

ସେ ବୃଷଭାନୁଜା   ହଜାଇଲେ ମଜା
ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ରଜା କହେ ମୋହନ ଧାୟୀ ।

X X X

ଜଠାଇଲ ମାନ ସରୋଜ ବନ୍ଧକୁ,
ରଠାଇଲ ମାନ କଟି ମେଖଳାକୁ,
ହଠାଇଲ ଲାଜ ହସି ମଦନକୁ,
ଭୁଠାଇଲ **ରାଜଇନ୍ଦ୍ରର** ଦୁଃଖକୁ ।

No colophon.

230

Cat. No. Or.ms./52

ଚଉପଦୀ ଚିନ୍ତାମଣି

By ବଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ

Substance—Paper. No. of pages - 187. Size—26.7×23.3 C. M. Each page contains 14 to 20 lines. Character—Oriya. Date of copy-12-8-1920. Complete. Condition-good. Find spot—Oriental Manuscript Library, Madras.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ।
ଚୌପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି   ରାଗ—ବଙ୍ଗାଳଶ୍ରୀ

ଗୁଣମଣି ମନ ଜାଣି ଧନେ ଧନେ ହସି ଭଙ୍ଗୀରେ ଆସୁ,
ଗୋଡ଼ର ଝୁଣ୍ଟିଆ ନୂପୁର ବଜାଇ କର୍ଣ୍ଣକୁ ମୋହର ତୋଷୁରେ ।
ଗଳାରେ ବେଢ଼ାଇ ଥାଉ କେନ୍ଦ୍ର ବାହୁ ବଢ଼ାଉ ଅନ ପୀରତି ।
ଗେଲେ ଗେଲେ ବାଣୀ କହୁ ପ୍ରାଣମଣି ଦେଉ ବାସବ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ॥

X X X

ଗଡ଼ ତ ସେ ମୋର ନୃପ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ଦେବ କହୁ ସେ ।

End—

ଘଟାଇଲା ମୋ ଘଟେ କ ଭଲ ଦେଲେ,
ଲେଟାଇଲା ପଦଯାକ ପଦତଳେ ।
ସଜନୀ ରେ !
ଫୁଟାଇଲା ଯା ଧର୍ମର ବନ୍ଧୁକର,
ଛୁଟାଇଲା ଚାପ କଳାପ ଥିବାର ।
ଚଟାଇଲା ଓଷ୍ଠ ପୀୟୂଷ ରସକୁ,
କଟାଇଲା ରୋଷ ମଣ୍ଡଳ ଶିଖାକୁ
ଜଟାଇଲା ମାନ ସଂରାଜବନ୍ଧୁକୁ
ରଟାଇଲା ମାନ କଟୀ ମେଖଳାକୁ ।
ହଟାଇଲା ଲଜେ ହସି ମଦନକୁ,
ତୁଟାଇଲା ରାଜଇନ୍ଦ୍ରର ଦୁଃଖକୁ ।

No colophon.

231

Cat. No. Or. Ms/53

ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି

By ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ

Substance—Paper. No. of pages—70. Size—27X23.3 C.M. Each page contains 15 to 20 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of Copy—5-8-1929. Incomplete. Condition—slightly damaged. Find spot-Govt. Oriental Mss. Library, Madras.

ମଙ୍ଗ ରମ୍ପ: ଗୌ ।
ଧନ୍ୟ ହେ। ଅଚ୍ୟୁତ ହେବା ଶୋଭା ॥ ପଦ ॥
ମିଶି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନେତ୍ର ଚଞ୍ଚଳ ।
ଦେଖି ହେଉଥାଇ କର କମଳ ॥
ଖସି ପଡ଼ିବାରୁ ଛୀନ ଦୁକୂଳ ।
ଢାଳି ଯାଉଥାଇ ଉରଜ ମୂଳ ॥
ଫିଟିବାରୁ ଅଳ୍ପ କେଶଣୀ ଜଡ଼ା ।
କୋଟି କୋଟି ଦୃଷ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ଉଜୁଡ଼ା ॥

\+ \+ \+

ଉଣା ହୋଇବାରୁ ହେମନ୍ତ ବଭବ ।
ବଣା ହୋଇ ଲେଖେ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ॥

X X X

ଔଷଧି କେବଳ ବାଳା ବରହ ବ୍ୟାଧିକ ପ୍ରତି ॥
କାହ୍ନିଂ ଗୋ ଗୃହିଂଲୁ ସେ ବଟ ମୁକୁଟକୁ ।
କେଶରୀ ମଧ୍ୟମା ରମା ସୁଖ ଧାମା,
ତୋର ଦୁଇ କର ଧରି ମୁଂ ଅଟକୁ ଅଟକୁ ॥
ହଂସୂଳି ଛୁଳୀ ଶେଯରେ ଲୁଳ ଯାଉ ଶୋଇବାରେ
କମଳ ଦଳ କୂଟକୁ ଥୋଇଅଛୁ ଖଟକୁ ॥
ଶିଖଣ୍ଡ ମୁକୁଟ ପଟ ପୃଚ୍ଛିଥାଏ ନଟକୂଟ
ତାରେ ଯା ହେଲୁ ଲମ୍ପଟ ବସାଇଲୁ ହାଟକୁ ॥
ଗୃଞ୍ଜାଯାକ ତୋହର ରହାଗଲା ନାଗବର,
ଶିଖିଶିଖା ନିକଟେ ରଖିଲୁ ଘୃତ ଘଟକୁ ॥
ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ବୋଲେ ଶୁଣି ସେ ପୁଣି କହନ୍ତେ
ଆଉ କେବେ ନଯିବ ଯମୁନା ତଟ ପଟକୁ ॥

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

232

Cat. No. O.L./396 (D)

ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ

By ନୃସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance—Palm leaf. No. of folia—33. Size—26.8 × 3 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—14-9-1875. Complete. Condition—Badly worm eaten. Findspot—Dharādharapur, P.S. Jagatasimhapur, Dt. Cuttack. Name of the scribe—Bairāgī Charaṇa Bisoi.

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟେ ନମଃ ।
ରାଗ— ଚନ୍ଦ୍ରାମିନ୍ଦ୍ରା, ପଢ଼ ତାଳ

ଚିତ୍ତ ମଣ୍ଡ୍ରଣା ମହଲାମଣି ତନୁ ଟେକ ବରହା ପୁରୁଷ
ଛଟେଣି ଛଟେଟ ମଟନ ଗୁଣି ଗୁଣି ଚେତଜଇ ଖର ନିଶ୍ୱାସ ।
ଆରେ କ୍ଷୀଣ ଉଦରି,
କ୍ଷୀଣପ୍ରାୟ ଫଟଲ ଏତେ ସରି ରେ ।
କ୍ଷମା ଶିରୋମଣି ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରୀ ରେ ।

X X X

କ୍ଷେମେ ଭଣେ ନୃସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ ମନେ ନଥିଲା ପରତେ ରେ !

End—

କାହୁଁ କାହୁଁ ଯେ ହୋଉଛି ମୋହ
କେତେ ସହିବ ଦୁଃଖ ଏ ଦେହ ।
କହେ ନୃସିଂହ ନାମେ ପଟ୍ଟନାୟକ
ତୋର ସନ୍ଦେଶ ହେଲା ସନ୍ଦେହ ।

ରେ କଣୋଶ୍ରୀ !

Colophon — ନୃସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଚୌପଦୀ ଭୂଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସ୍ୱେ ବୈରାଗୀ ଚରଣ ବିଶୋଇଙ୍କର ୧୪ । ୯ । ୧୮୭୫ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

233

Cat No. O.L./457

ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ

By ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ and others

Substance – Palm leaf. No. of folia – 123. Size – 22.7 × 3.2 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character – Oriya. Date of copy – C. 19th century A. D. Incomplete. Condition – badly worm eaten. Find spot – Jemādei Matha Chikiti, Dt. Ganjam.

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଅବିଘ୍ନମସ୍ତୁ ।
ଚଉପଦୀ ପୋଥି ଲେଖୁ ।
ରାଗ—ହୁସେନ, ତାଳ—ଆଦି

କେ କାହାକୁ ଚୁଙ୍କେ ସଖୀ ମନ ମିଳେ ଯାର ଯାର ।
ଯାହା କଣ୍ଠ ବରଣେ
ବିଷବତ ପ୍ରାଣ ଦାଶେ
ଯାହାଲାଗି ସାହାସ ହେବାକୁ ଅକୁପାର ପାର ।

X X X

ରାମକୃଷ୍ଣ କବି ଶାଶୀ ଧ୍ୟାନେଷ ଶ୍ରୀ କେଶୋଙ୍କ ଲକ୍ଷି
ଜନମେ ଜନମେ ସିନା·········ତାର ତାର ।

X X X

ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ମୁନ୍ତ କହେ ବାସକସଜ୍ଜା ଶରହେ
ସଖୀ ସମକ୍ଷରେ ଏହା ଭଷି ।

X X X

ବୋଲେ ପଦ୍ମନାଭ କର ଧରି ଜଣାଉଛି ରେ ।

X X X

ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ କହି,
ଶ୍ରୀହରି ବିନୋଦେ ରହି ମାନ କପାଳରେ କର
ବୋଲେ ଧିକ ପ୍ରୀତିକି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

X X

କହୁଲେ ସେ ଦୂଷ୍ଟ ଆଣିମି ଶ୍ରୀମତ୍ତୀ

ଭଣେ ଜଗନ୍ନାଥ ରାଜନ ଗୋ ।

X X X

ସ୍ତେଜେନ୍ଦ୍ର, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ବନ୍ଦନ କରେ ।

X X X

ଷଡ଼ଜରୁ ଗୋ ସ୍ୱସ୍ୱର ଗୋ ବାଣୀ ।

ସବର୍ଣ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ନରସିଂହ ଭଣି ।

X X X

No colophon.

234

Cat. No. O.L./583

ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ and others

By ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ

Substance--Palm leaf. No. of folia- 50. Size—30.1X 3.1 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 18th century A. D. Complete. Condition- Badly wormeaten Find spot—Madhupur. Dt. Cuttack.

ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜଙ୍କର କୃତ୍ୟ ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ ଚଉତିଶା ଲେଖ୍ୟ—

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରକ୍ଷା

ରାଗ—ଚିନ୍ତାଶିନ୍ଧୁଡ଼ା

କେବଣ ଋଦେଶୀ କାମେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ

ଚିନ୍ତୁଛୁ କର ଚନ୍ଦନ,

କେକମାନ ତାର ପୂର୍ବର ଗୁଣି ଣା

କରେ ସନ୍ତତ କାରୁଣ୍ୟ ରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆରେ କୁନ୍ଦ ରଦନା,
କାହିଁ ଥିବ କୋ ଚନ୍ଦ୍ରାନଗରେ,
କାମେ ହୋଇଥିବୁନିକ ଖିନ୍ନାରେ ।

X X X

ଛଳ ଛଳ ଲୁହଁ ହମି ଆସୁ ଯେ ଆଉ
ଘଟେ ତା ନେସ ମନ୍ଥ ଦେଖିବ ଆଉ ?
ଭଲ ଯେ ଚୁମ୍ବିଲ ବଦନେ ନୟନେ ତୋର
ଠେଗ ମେଲି ଭଡ଼ିଲ୍ ଯେ ଗଲା ମୋହର ।
ଛାଡ଼ ଯୋଗ୍ର ଲେଖଙ୍ଗ ତୋ କୁଚେ ଚନ୍ଦକ
ଛମ କାମ ଚେତାଇ ତାହାରେ ବିବେକ ।

X X X

ରତ୍ନ ଶଶୀ ଏକ ମେଳାଲେ ନକଲ୍କ ତନୁ ପୀଡ଼ନ,
ରମଣୀ ମଣି ତୋ ବିନୁ କୋ ଦେଖି ଏବେ ହୋଉଅଛୁ ଜୀବନ ।
ରକ୍ଷାକର ଏବେ ମୃଗାକ୍ଷି ମୁ ତୋର ସହଜେ ଅଧୀନ,
ରତ୍ନପତିପିତା ପାଦପଦ୍ମ ଚିନ୍ତେ **ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ** ରାଜନ ।

There are some folia containing 'ମଧୁପ ଚଉତିଶା', and 'କଳକଣ୍ଠ ଚଉତିଶା' by Krsna Dāsa towards the end of the manuscript.

ମଧୁପ ଚଉତିଶା

କହୁଛନ୍ତି ଗୋପୀ ମଧୁପକୁ
କର ଗମନ ମଧୁପୁରକୁ ।
କହିବ କମଳ ଲୋଚନ ସମ୍ମୁଖରେ
କମ୍ପା ଦୟା ଛାଡ଼ିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ
ହେ ମଧୁ ।

X X X

କଳକଣ୍ଠ ଚଉତିଶା

କମଳ ନୟନ କଂସ କଣ୍ଟକରେ କରନ୍ତି ଶତ୍ରୁର,
କ୍ଷ କରୁଥିବ ମୋ କଳକଣ୍ଠ କଣ୍ଠୀ ରାଧିକା ମୋହର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କଣ୍ଠର ଅମୂଲ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳୀ ମୋ ନୟନ ପ୍ରତିମା,
କି ସବୁରୁଥିବ କେନ୍ତ ବଞ୍ଚୁଥିବ ହା ହା ହା ମୋ ରମା ।

X X X

No colophon.

235

Cat. No. O.L./68

ଚଉପଦୀ ମାଳା

By ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia- 63. Size- 36×3 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character- Oriya. Date of copy- C. 19th century A.D. Complete. Condition- worm eaten. Findspot—Puri town.

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଏ ମେଘକୁ ଆସ କରନ୍ତି ଅନବରତେ ।

X X X

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବନସୁ ଶୁଣି
ରସବନ୍ତି ରାଧା ଗୁଣମଣି,
ବୋଲେ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ହୋଇ ଅତି ତୁଷ୍ଟ ତୋଷିଲ୍ଲ ସାରଙ୍ଗପାଣି ସେ ।

X X X

No colophon.

236

Cat. No. O.L./71

ଚଉପଦୀମାଳା

By ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia-134. Size—31.5× 3.7 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. **Complete.**
Condition—Not so good. Find spot—**Puri town.**

ମହାରାଜ **ଶ୍ରୀରଜେଶ୍ୱର ଗଜପତି** ନୃପବର
ଜଣାଇଲେ ବେଗେ ସ୍ୱଦେଶେ ହରଷେ ରଖିବାକୁ ଆଜ୍ଞା କର ହେ ।

X X X

ଦେବୀ ବାଣୀ ଶୁଣି କହିଲେ ମିତଣି **ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ନାଥ** ବୋଲି,
ହେଲେ ହେଲେ ବାମ ଶ୍ରମ ଲଭି ପ୍ରେମ ଜୀବନ୍ତ ଯେଣ୍ୟାନ ଛୁଲେ ।

X X X

କହନ୍ତି **ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ** ରସେ,
ଏକା ତୁ ଥିବାରୁ ଉଂ ନିଦେଶେ ।
ଏତେ ଭାଗ୍ୟଯାକ ମିଶି ମିଶି—
ପାକଶାସନସମ୍ପଦ ମୋର ବଶରେ ।

X X X

ଭଣିଲେ **ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ**,
ପଣିତେ ମୋର ଗଣ୍ଡେ ଲକ୍ଷ ଚୁମ୍ବନରେ ।

X X X

ରଘୁଗୁରୁ କବିରତ୍ନ ବୋଲେ ତାପିଞ୍ଛ ଛବି,
କିଶୋରକୁ ଭାବି ଭାବି ଦିନଯାଉ ।

X X X

କାମ ତାପ ଅମାପରୁ କିଶୋରୀ,
ଶ୍ୟାମ ଗୁଣଗ୍ରାମ କହି ପ୍ରେମପର ।
ରହିଲେ ମଉନ ବ୍ରତ ଆଚରି,
କହିଲେ **ଖଲିକୋଟ ଦଣ୍ଡଧାରୀ** ।

X X X

ଜୟ ନଳକୂଳ କୁବଳୟ ଶରନ୍ନିଶାକର,
ଜୟ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଶ୍ରୀ **ଦୁର୍ଗାମାଧବ ସିଂହ** ନୃପବର ।

X X X

ଭୂପଇନ୍ଦ୍ର, କାଞ୍ଚିଚଠମଣି
ଶ୍ରୀମୁକୁନ୍ଦ ଏ ଭାବରେ ଭଣି ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସୋମନାଥ ହରିଚନ୍ଦନ ଭଣିତ ଗୀତିତ
ମମ ମାଥମଣି ରାଜବାଧାଙ୍କର **ମାଧବ**ବଦନ୍ତି ସ୍ପୃହେ ଗୋ ।

No colophon.

237

Cat. No. O.L./72

ଚଉପଦୀମାଳା

By ଦ୍ୱିଜ ନାରାୟଣ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—131. Size—37 × 3·4 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—Not so good. Find spot—Puri town.

ଭ୍ରଷ୍ଟ କଲି ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଇ
ଅଷ୍ଟଦ୍ରଗ ନାଥ ରସେ କହଇ ।

X X X

କ୍ଷମା ଗୀର୍ବାଣ **ନାରାୟଣ** କହଇ
ମୋର ନୟନେ ହୋଇଛୁ ଲେଖା ରେ ।

X X X

କ୍ଷିତୀନ୍ଦ୍ର ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ୱର ଜଗଦେବ
ବସିବ କି ତୋର ଚରଣ ଧ୍ୟାନରେ ।

X X X

ପଞ୍ଚ ନାୟକ ସ୍ଥାନ ଅଙ୍ଗ ତୋ କର
ପଟ୍ଟନାୟକ ବାଲଜୀ ଏ ଶର୍ବସ୍ୱ ଗୋ ।

X X ·X

ନିଜ ଆଶ୍ରିତେ ଆଗ୍ୟାଂ ଅନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ନୋହେ
ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ ମହୀ ମହେନ୍ଦ୍ର କହେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଗୈ ବଂଶ ପଦ୍ମ ବଲ୍ଲଭ ଗଣିଲେ
ଚତୁର ଶ୍ରୀ **ଛୋଟରାୟ** ଭଣିଲେ ।

× × ×

କାଳିଆ କାଳିଆ ବୋଲି ଝୁରିଆ ଝୁରିଆ ମଲି ଗୋ

× × ×

କହେ **ଶାଲବେଗ** ହୀନ କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ମୋ ମନ ଗୋ

× × ×

ବୋଲେ **ରାମକୃଷ୍ଣ** ହେମ୍ବାହେମ୍ବି ଠାରେ,
ଛୁଇଁଲେ ହୋଏ ମରଣ ଯୋଗ ।

× × ×

କାହିଁରେ ତୋ ଚିତ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଘଟିତ **ବୀରବର ପାତ୍ର**
ରସେ ଭଣିରେ ।

× × ×

ଶ୍ରୀମନ୍ତ ସରସ୍ୱ ଶୁଣି ଦ୍ୱିଜ **ପଦ୍ମନାଭ** ଭଣି
ଅଳପ ଦିନେ ତୋ ପ୍ରିୟ ଆସିବେ କୁନ୍ଦରଦନୀ ।

× × ×

ଗଜପତି ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ ଭଣିଲେ ସୁଜାଣ
ଜଗତେ ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଭକତିରେ ହୁଅ ତୃଷ୍ଣ ।

× × ×

ବନ୍ଧୁକୁ ମୋ ଭରସା ନ ଭାଙ୍ଗ ମୋର ଆଶା
ନୀଳାମ୍ବର ଭଞ୍ଜ ଭାଷା ଶୁଣି ସେ ରମଣୀ ଡେଜଲେ ରସା ।

× × ×

ମୋର୍ଦ୍ଦ ଊଣା ଅଧିକ ତୋରରେ ।
ହୋଇଛନ୍ତି ଜାଣ ନକର **ଭାଗୀରଥି** ବୋଲେ ତୋ କୃପାରେ

× × ×

No Colophon .

238

Cat No. O. L./74

ଚଉପଦୀମାଳା

By ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—63. Size—27.3×4 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Good. Find spot—The Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras.

ବସ୍ତୁ ଦୁର୍ଗନାଥ ବୋଲେ ବସୁଧା ଭୂଷା ଇସିଲେ
ଘଣ୍ଟୁପେନ୍ଦ୍ର ସୁତ ଚୂମ୍ବ ଦାନରୁ ରେ ।

× × ×

କହେ ମଣ୍ଡପତ ଶ୍ରେଣୀ ମୁକୁଟ ମଣ୍ଡନ ମଣି
ଗଜପତ ଶ୍ରୀ ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ।

× × ×

ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଜଗଦେବ ବୁଜଳ ନୟନ ପୁଣି
ଜାଣେକ ମନ୍ତର ହେଲ ମୋ ଅନ୍ତରଗତ ସେହ୍ଣ ମାଳମଣି ।

× × ×

କବ ମିହ୍ରର ଗୀତେ କହେ ଘରଷ
ମୋତେ ସମର୍ପି ଦେବୁ ଯତପତଙ୍କ ରେ ।

× × ×

କହନ୍ତ ଜଳନ୍ତର ଅବନୀ ପୁରନ୍ଦର ସହଚଶ ବୋଲବେ
ସତ ସିନା ।

× × ×

ଶ୍ରୀ ଛୋଟରାୟ ଦେବ କହିଲେ ହେଲେ ହେବ
ଆଜୁ ମୋହର ଏକ ଗୁଣ ଲୋପ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆଉ ପାପ ସଙ୍ଗୀତ ବର୍ଦ୍ଧା ବିଷୟେ ଚଉ
ନ ଦେବି ବୋଲି କଲି ସଂକଳ୍ପ ।

× × ×

ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ ଧରି ଅମରାବତୀ ମହୀନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦନ୍ତେ ।

× × ×

ବୋଲଇ **ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର** ଛନ୍ଦ ନୋହେ ସାର ପ୍ରକୃଷ ଚଉ
ପ୍ରେମହୃଦ ବନେ ଖେଳାଇ ରଙ୍ଗରେ କରୁଥାନ୍ତି ନରଗଣ ।

× × ×

ଏନେ ଯେ ବନ୍ଧୁ ଗବାକ୍ଷ ପାଶରେ
କର ନବେଶି ଭୁଲି ଅପସରେ ।
ଗଣ୍ଡେ ପାଣି ଦେଇ ଧନକୁ ଗୃହୀ
ସେହି ସମୟେ ମୁଁ ହୋଇଲି ଯାଇ ।
ଗଣ୍ଡେ ପାଣି ଦିଆ
ଲେକେ ଦେଖାଇଛୁ ରସ ହୃଦୟା ।
ଭଷଇ **ଗୋପାଳ ଭଞ୍ଜ** ନୃପତି
ରସା ମନ୍ତ୍ରନା ଜାଣେ ଯେଉଁ ପ୍ରୀତି ।
ଜାଣଇଂ ମନ ଜାଣଇଂ ମଦନ
ଜାଣେଇଂ ଧନ ନ ଜାଣଇଂ ଆନ ।
କେ ପାରବ ବାଛି
କେବଳ ତାହାପରି ସେହି ଅଛି ।

× × ×

ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ନରପତି ବୋଲେ ସେକାଳେ ସ୍ୱପାନ୍ତି
ଗୁଡ଼ କରଦେଲି ମତି,
ମୋତି ମୋହନାକୁ ପାଇ ଯିବା ଯାଏ ରାତିରେ ।

× × ×

ନବଦୁର୍ଗ ରାଣ କହଇ କବଶ ସଜ ବୃଷ୍ଟି ହେଲା ଯେବେ
ବାଣଗଣ ମଣି ଝାଣ କଲ ପ୍ରାଣମଣି ଶେଜ କରି ମୋତେ ।

× ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଭଣି ଆଜ ଦେହେ ପୁଣି
ପ୍ରୀତି ରହଇ କେତେକେ
ପାର୍ଥିବ ଦେହ ପବନ ତା ସଙ୍ଗତେ
ଏବେ ଯେଠାରୁ ଯେତେକେ ।

× × ×

କହଇ ହରିବନ୍ଧୁ ରାମଗୁରୁ
ଚିର ବରଷିକ ଉରଇ ଦୂରୁ ।

× × ×

କହେ ବଳଦେବ ସେ ବରହ ଯେବେ ସବୁ ମୋର ପୁରୁଷାର୍ଥ
ରଣ ରଣ ରତି ରଣେ କରିଯାଉ ଘଜ ଶ୍ରୀରୁ ପଦ ସାର୍ଥ ।

× × ×

କାନ୍ତାକାନ୍ତ ପରସ୍ପର ବର୍ଣ୍ଣନେ ଉପୁଜଇ ଯାହା
କହେ ବାମଦେବ କ ହେବ ତାହା ।

× × ×

No Colophon

239

Cat. No. O. L./75

ଚଉପଦୀମାଳା

By ଭୁବନେଶ୍ୱର କବଚନ୍ଦ୍ର and others

Substance—Palm leaf, No. of folia—102, Size—31.5×3.4 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Find spot—Puri Town.

କହେ ଦ୍ୱିଜ ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଚିତ୍ତେ ହୋଇ କୃପା ଈଶ୍ୱର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଖ୍ୟାନ୍ତ ମୁଁ ପୋଷ୍ୟ ପଦ୍ମ ପଦ୍ମିଣି ବସୁନ୍ଧର
ଧରାକୋଟ ନରେଶଙ୍କର ହେ ।

× × ×

ପକାଇଛ ସଂସାର ମୋହେ
ପ୍ରଭୁ ମୁଁ କ କୃପାପାତ୍ର ନୋହେ ।
ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ନୃପ ପୁରନ୍ଦର ଧରାକୋଟ ଧରାଧବ କହେ

× × ×

ଆନ ରସ ଆଉ ନାହିଁ ବୋଲେ
ଦୋଉଡ଼ ଜାନକୀ ଶରଣ ଭଞ୍ଜ ରେ ।

X X X

No Colophon

240

Cat. No. O. L /77

ଚଉପଦୀମାଳା

By ଦୟାନିଧି ପାତ୍ର and others

Substance – Palm leaf, No. of folia—81, Size—36.2×4.2 C. M. Each side contains 2 to 6 lines. Character—Oriya, Date of Copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Not so good. Find spot—Puri Town.

ବୋଲେ ଦୟାନିଧି ପାତ୍ର ସୁନ୍ଦର
ପଞ୍ଚ ଅଙ୍କ ପଲଙ୍କରେ ବହର ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନାରଦାଦ୍ଧ ମୁନ ସନ୍ଧି ସିଂହାସନ କର ହୋଇଲେ ପବନ
ସେ ଧାମ ନବାସୀ ହୃଦପଦ୍ମେ ଧ୍ୟାୟୀ ଭଣେ ଦୟାନିଧି ପାଦ ହେ ।

X X X

ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣଦେବ ଧଗ ବଳପୁ ଅମର ପଞ୍ଚ ବନ୍ଧଚରେ ।
ଖେଦ ତମିର କୁମୁଦ କୌମୋଦ୍ଧ ଟିକଲ୍ କ କାଳ ମିଳଲ୍ କ ।

X X X

ରାଜ ରାଜେଶ୍ୱର ଦେବ ଭଣିଲେ ଯେ ଖଣ୍ଡୁ ଥିବ
ସେ କ ମୋ କରଗତ ନୋହିବ ଟରେ ।

X X X

No Colophon

241

Cat. No. O, L./81

ଚଉପଦୀସାଗର

By ହଭନ୍ନ କବ

Substance—Palm leaf. No. of folia—105. Size—41. 6× 3. 3 C. M. Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—23. 10. 1888 A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Berhampur, Dt, Ganjam.

ଗଙ୍ଗବଂଶ ଅବତଂଶ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ
ରାଜ ରାଜ କହେ ହରଷେ ।

X X X

ଦ୍ୱିଜ ପଦ୍ମନାଭ କହେ ଏଥୁ ଭାବ
ତ୍ରିପୁରେ ଏ ହନନ୍ତ କୁହାରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହରନ୍ତି ନେଶୀ ଚିତ୍ତ ହର ଆକୁଳ
ଶୁଣିଲେ **ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ** ଭୂପାଳ ।

X X X

ଅଧର ଯଶ ଶାବକା ନାଶି **ଚକ୍ରପାଣି ଭଞ୍ଜ** ଭାଷେ ।

X X X

ବୋଲେ ରଘୁନାଥପୁର ନୃପକେମା ଭଣିରେ ।
ମଣ୍ଡିଲେ ପଦ୍ମ ଗଣ୍ଡକ ଅବନୀ ।

X X X

ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ କହ୍ନ
ଶ୍ରୀହରି ବଦେଶେ ରହ୍ନି ।
ମାଗି କଦାଳରେ କର ବୋଲେ ଧିକ ପ୍ରୀତିକି ।

X X X

ସେ ପୁଗଳ ପଦ କଞ୍ଜ **ଗଉରାଙ୍ଗ ଦାସ**
ଅବିରତେ ଚିତ୍ତେ କରେ ଧ୍ୟାନ ରେ ।

X X X

ଭଣେ **ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନୃପ** ଅନଙ୍ଗଭୀମ
ସେ କଲ୍ପ କାମ ବାଧା ମନେ ରହିଲ ରେ ।

X X X

ରାମକୃଷ୍ଣ ଭାଷେ ଶତ ମନକାମ କଲ୍ପ ଭୁ ତ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଭୁ ବସୁଧାରେ ।

X X X

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ କହେ ମୂର୍ଚ୍ଛିବାର ନୋହେ
କା'ଆଗେ କହିବ କପଟ ସହିବ
ବନ୍ଧୁ ଭଗାଇ ହସାଇଲ ରେ ।

X X X

ବନମାଳୀ ଏ ନାଗର ଦରଶନ
ହୁଅନ୍ତା କେ ଦେବ ହୋଇ ପରଶନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦେଇ ପାରନ୍ତି ସଦ୍ଗୁଣ,
ତାଙ୍କ ଠାରେ ମନ ।
ନ ଲଗିଲା ବନ୍ଧୁ ମୋହତ ଗୁଣ୍ଡଳା ରେ ।

× × ×

ଭଣେ **ଦୀନକୃଷ୍ଣ** କୃଷ୍ଣରେ ଶରଣ କରତରେ
ମୋର ଧ୍ୟାନ ହେ ।

× × ×

ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଜେମା ବୋଲଇ ଭଙ୍ଗିମା ଗୁଣ୍ଡ ମୁଁ ରହିଲ
ସେବକ ପଣେ ।

× × ×

ବୋଲେ **ବାଳୁଙ୍କେଶ ଜଗଦ୍ଦେବ**
ତୋଳ ଧରୁଥିଲେ ପାଶ ଅଞ୍ଜନା ।

× × ×

ବୋଲେ **ବଳଦେବ** ଭଚେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବାତ୍ସାରେ ।

× × ×

ବାଲୁଙ୍କେଶ ଭୂପ ଭଷେ, ଭଷେ ଶ୍ୟାମ ଆଶ ପାଶେ
ଲଭନ୍ତୁ ତୋ ସଙ୍ଗ ଦାନ୍ତ ଦାନ୍ତରେ ।

× × ×

ଛିତପତ ଚମ୍ପୁ ଶିରୋମଣି **ଜୟସିଂହ** ଭଣିଲେ ପ୍ରେ ରସେ ।

× × ×

ବଳ କର ତା' ପ୍ରୀତି, ଫଳ ଦେଲ ପ୍ରେ ଗତ
ଜଳନ୍ତର-ଭୂନାଥ ଭଷେ ।

× × ×

ଝଞ୍ଜିକୋଟ ନରେଶ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀଧର ମହେଶ
ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ବଚନେ
ତେଜ ସକଳ ବୋଧ ବାନ୍ତୁ ମୃଣାଳେ ବନ୍ଧ
କର ଅରକ ବଧ ମଜ୍ଜିଲ୍ଲ ପ୍ରେମ୍ନମନେ ।

Colophon ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ୧୮୮୮ ସମ୍ବତ୍ସର ଅକ୍ଟୋବର ୨୩ ତାରଖରେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

242

Cat. No. O. L./262 (B)

ଚଉପଦୀସାର ସଂଗ୍ରହ

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ

Substance—Palm leaf, No. of folia—97. Size—22.2× 3.5 C. M. Each side contains 4 to 6 lines Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D Complete. Condition—Not so Good, Find spot—Presented by Dr. D. Mishra, Principal, K C. G. College, Parlakhemundi Dist—Ganjam,

ଏହା ଶୁଣି ବ୍ରଜ ଘୋଷା,
ସେ ସମା
କଷ୍ଟରେ ପ୍ରିୟେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ବୋଲେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ମହୀବୃଷା ।

× × ×

ଖଣ୍ଡିତା ଲେଶ ଚିତ୍ତେ ନ ରଖି ଲଳିତେ ଯେନାଅ ବାଳା ପୁରତେ
ଖର୍ବ ନୋହେଟି ପର ଉପକୃତ କାବ୍ୟ ରବି ବୋଲେ ଗୀତେ ।

× × ×

ସଖୀଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ଘନଶ୍ୟାମ କହିବା ଶାରଙ୍ଗ ସମ
ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ଧରାପତି ଭଣିଲେ କରି ପ୍ରଣତି ।

No Colophon.

243

Cat No. Or. Ms./131

ଚଉଷଠି ରତିବନ୍ଧ

By ଗୋପାଳ ଭଞ୍ଜ

Substance— Paper No. of Pages—29. Size—33.4× 20.3 C.M. Each page contains 11 to 25 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy—C. 20th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Vill - Bankoi, Pānchagaḍa, Dist—Puri.

Beginning –

ନମସ୍ତେ ମକର କେତୁ କୁସୁମ ଶାୟକ
ହର-ତପ-ହର ରତି ସୁରତି ଦାୟକ ।
ମନୋଜ ସମ୍ବର ଅରି ନାସ୍ତି କାମୋଦ୍ଦେଂଶ,
ଅଶସ୍ତର ମୋହ ହେତୁ ଜଗତ ପ୍ରକାଶ ।

× × ×

ପ୍ରଥମ ଗୁଚ୍ଛ ହୋଇଲା ଏଣେ ସମାପତ
ଭଣିଲେ ଗୋପାଳ ଭଞ୍ଜ ନୃପତି ଏ ଗୀତ ।

× × ×

End –

ଏଥି ଉପରୁ ମେଳଣି କରବ ରମଣୀମଣି
ଭଣିଲେ ଭଞ୍ଜ ନୃପତି ଏ ସୁଖ ରତି ପ୍ରେ ।

Colophon— ଅସ୍ମିଂ ପୁସ୍ତକ ପଞ୍ଚଦୁର୍ଗ ମଧ୍ୟେ ବାଙ୍କୋଇ ଗ୍ରାମରେ ରହଣି ମଳାମ୍ବର ପଟ୍ଟନାୟକେନ ଲିଖିତଂ ।

244

Cat. No. Or. Ms./121

ଚକଡ଼ା

By ପଣ୍ଡାର ଚପୁନ

Substance— Paper. No. of Pages—46,. Size—31. 4× 19. 7 C. M. Each page contains 14 to 20 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy— C. 20th century A D. Complete. Condition—Good. Find spot—Presented by Late P. Acharya, Baripada, Dist : Mayurbhanja.

Beginning--

ଏ ପୋସ୍ତକ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭୂୟାଂଙ୍କର । ସା —ଗୋପୀନାଥପୁର, ପ୍ର— କରିମୂଳ, ଶ୍ରୀ ନୃସିଂହନାଥଙ୍କର ଷୋଳ ଶାସନ ଚକଡ଼ା ବଖାଣ । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ଗ୍ରହଣ କରିବ, ତାହାର ସପ୍ତପୁରୁଷ ଅନ୍ଧନର୍କରେ ପଡ଼ିବ । ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଙ୍କ ମ୍ନ ୧୩୩୭ ସାଲ ସିଂହ ୪ ଦିନ ରବିବାରେ ଶ୍ରୀ ଚକଡ଼ା ପୁସ୍ତକ ଲେଖନ । ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ । ଅବିଘ୍ନମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୁର ଆଠସାହିର ମଧ୍ୟେ ପୂର୍ବଖଣ୍ଡି ଉତ୍ତରଭାଗ ତୋଡ଼ରମଲ ଧାଙ୍ଗ ମହାଜନ ଗୁରୁଦାସ ଚଇନିଙ୍କର ଚକଡ଼ା ପୋସ୍ତକ ଆଦର୍ଶରୁ ଲିଖିତ୍ତଂ ଫକୀର ଚଇନି । ଶ୍ରୀ ବୀର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟୀ କର୍ଣ୍ଣାଟୋତ୍କଳ ବର୍ଗେଶ୍ୱର ବୀରଧିବୀରବର ପ୍ରତାପ ଶ୍ରୀ କପିଳେନ୍ଦ୍ରଦେବ ଏକବିଂଶ ଅ ୪୧ଙ୍କ ଭୋଗକର ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ନଅର ଠାରେ ଆବାହନ ହୋଇଲେ । ଶ୍ରୀ ବୀର ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟୀ କର୍ଣ୍ଣାଟୋତ୍କଳ ବର୍ଗେଶ୍ୱର ବୀରଧିବୀରବର ପ୍ରତାପ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ନଅର ଠାରେ ଦଣ୍ଡଛତ୍ର ଧରାଇଲେ ।

End—

ମନୁକଳ୍ପତରୁ ଧର୍ମ ସାଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ତନ୍ତ୍ର ରାଜହଂସ ବର୍ତ୍ତିର କ୍ଷୀର ବିଚାର କରୁଣା କୁମୁଦ କୁନ୍ଦେନ୍ଦୁ ସ୍ଫଟିକ ମୁକ୍ତାଫଳ ଧବଳ ତରଙ୍ଗିଣୀ ତପୋପୂଜା ବିମଳ ଜଳ ପ୍ରକ୍ଷାଳ ବାଜପେୟୀ ଚୟିନ ଯାଜ୍ଞିତାଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ କୁଳସମୁଦ୍ଭୂତ ହୃତ ଧୂମାବଳୀ ଶୋଭିତ ଗଗନମଣ୍ଡଳାନାଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ବୀରବର ରଣ ବଣିକ ତୋଡ଼ାରମଲ ଚୂଡ଼ାମଣ୍ଡଳ ଶରଣ ପଞ୍ଜର ବୀରକେଦାର ଗସ୍ତିଖଣ୍ଡି ଲଞ୍ଛିତ ପ୍ରସନ୍ନ ପୁରୁଷୋତ୍ତମପୁର ଶାସନାବସ୍ଥିତାଶେଷ ମହାଜନାନା ମିଶାନ୍ଙ୍କ ସିତଧ୍ୟାନସ୍ୱଭୂ ଗ୍ରାମୋ- ପକାରଣଃ ସୁଖିନୋ ଭବନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

245

Cat. No O. L./1286

ଚଣ୍ଡିକା ସ୍ତୁତି and others

By ବଳରାମ ଦାସ and others

Substance – Palm leaf, No. of folia—24, Size—17 5 3.4 C. M. Each side contains 4 lines throughout the Manuscript. Character—Oriya, Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Some folia are broken and partly worm eaten, Find spot—Vill—Orakal; Kuha, Dist—Puri.

ଶ୍ରୀକରେ ଧନୁ ଧରି ଲଙ୍କାକୁ ଗମନ
ବଳରାମ ଦାସ ମାଗୋ ପଶଇଂ ଶରଣ ।

X X X

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଚରଣକୁ ମାଗୋ ମୋର ରହୁଂ ଆଶ
ନିରନ୍ତରେ ସେବଇଂ ମୁ ବଳରାମ ଦାସ ।

X X X

ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣେ ମାଗୋ ଲାଗି ରହୁ ଚିତ୍ତ
କହେ ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ ମାଗୋ ଫେଡ଼ ମୋ ଦୁରିତ ।

X X X

ସୁସ୍ଥାନ ଦେଖିଣ ପ୍ରାଚୀ ନଦୀ ତଟରେ କାକଟପୁରେ ତୋ ବାସ
ସ୍ଥାନ ଭକ୍ତ ଦାସ ମୋ ଦୁଃଖ ନ ଗଲା ମାଆଙ୍କୁ କରୁଛି ଆଶ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

246

Cat No O. L /303 (S)

ଚଣ୍ଡୀଦାସ ଜଣାଣ and others

By ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ and others

Substance—Palm leaf. No. of folia—11. Size—21× 33 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya Date of copy—C 19th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Khallikote, Dist. Ganjam.

ଭଜ ମନ ଭାଗବତଙ୍କୁ
ବ୍ୟାସ ଯତ୍ନ ଲିଖିଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ।
ଅଧିକ ପାବଣ୍ଡ ଗ୍ରାସ କରିଛନ୍ତି
ଅଛି କ ପ୍ରାପତ ହେଲା ଶୁକଙ୍କୁ ।
ଶୁକଙ୍କ ଉକତ ହୋଇଲା ବ୍ୟକତ
ସେ ଭବ ଗୋଚର ସନ୍ଥ ଜନଙ୍କୁ ।

× × ×

ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞେ କରି ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି
ଧ୍ୟାନ କରି ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନବାଟକୁ ।
କହେ ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ କରିଛନ୍ତି ଆଶ
ସାଧୁ ସନ୍ଥଙ୍କର ପଦ ରଜକୁ ।

× × ×

ବୋଲେ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ପାଦରେ ଶରଣ
ଖୋଜିଲେ ଏ ଦେହେ ପାଇବୁ ନାହିଁ

× × ×

ଭାବେ ଭାଗବତ ବାଣୀ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣପୁଟରେ
ଭାବରେ ଭଣିଲେ ଅବଧୂତ ଗୃହରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଫୁଲର ନାମ ଅଜବା
ତୁମ୍ଭି ନ ଘାରେ ଭ୍ରମରା
ବୋଟଲ ଜମ୍ବୁକୃଷ୍ଣ ଘାସ ଗ୍ରାପ୍ତ ଦଶୁଛି !

× × ×

No Colophon.

247

Cat No. O. L /522 (B)

ଚଣ୍ଡୀଦାସ ପଦ୍ୟାବଳୀ

By ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf No of folia—7. Size—28×3.3 C. M. Each side contains 3 to 6 lines. Character—Oriya; Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Haladiā, Dist. Puri.

ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ଦଦ୍ୱେ ସତ୍ୟ ଶ୍ରୀମଣ୍ଡି ସମାନ
ତାରେ ନ ମାନିଲେ ବ୍ୟର୍ଥ ମନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ଧ୍ୟାନ ।
ଚଣ୍ଡୀଦାସ କହେ ପଦାବଳୀର ନିଦାନ
ନାନ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଆଜ୍ଞା ପରମାନ ।

No Colophon.

248

Cat. No. O. L./986

ଚଣ୍ଡୀ ରହସ୍ୟ

by ମଧୁସୂଦନ

Substance—Palm leaf. No. of folia—57. Size—26.5×3.1 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character–Oriya. Date of copy—C 19th century. A.D. Complete. Condition—Good Find spot—Bhubaneswar, Dist. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ଶ୍ରୀ ଭଗବତ୍ୟୈ ନମ ।

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ

ଜୟ ଜୟ ଉମାସୁତ ଜୟ ଦ୍ୱଦ୍ନରାଜ
ଜୟ ସୁର ନର ବନ୍ଦିତ ପାଦ ପଙ୍କଜ ହେ ।
ଜୟ ସଦାଶିବ ହୃଦ ମୋ'ଦ ବର୍ଦ୍ଧନ
ଜୟ ଦେବ ସିନ୍ଦୂରେ ସୁନ୍ଦର ସୁବରନ ହେ ।

× × ×

ଏଥ ଅନ୍ତେ ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏକ ଚିତ୍ତ
ବଦରିକାଶ୍ରମେ କଥା ହେଲା ଯେତେ ଯେତେ ।
ମାରକଣ୍ଡ ଋଷି ବସିଥିଲେ ସମାଧିରେ.
ମୁନି ମଣ୍ଡଳ ମିଳିଲେ ସେଠାରେ ସଧୀରେ ।

× × ×

ପୂର୍ବେ ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁଂ ସର୍ବ ଧର୍ମ ଅଛୁଂ ଶୁଣି
ଦୁର୍ଗା ଭକ୍ତଙ୍କ ଚରିତ କହିବାକ ପୁଣି ।

× × ×

ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦେବ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି
ଏ ଘୋର ସଙ୍କଟୁ ମୋତେ ରଖନ୍ତୁ ପାର୍ବତୀ ।

X X X

End—

ଧରଣୀ ମଣ୍ଡଳ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦେବ କୁଳ ନୃପମଣି
ଚଣ୍ଡିକା ଚରଣ ତଳରେ ଶରଣ ହୋଇ ତୋଷେ ଦେଲେ ଭଣି ।

ସେ ଜ୍ଞାମା,

ମାନେ ଗାଇବ ଭକ୍ତିକ ଯେନ ସେ ।
ସୁଖେ ନେବ ଦିବସ ରଜନୀ ହେ ।
ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବେ ଜନନୀ

ସେ ଜ୍ଞାମା,

ଶ୍ରୀ ଚଣ୍ଡୀ ରହସ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon. — ଷଟସ୍ତ୍ରାଦଶ ଛାନ୍ଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେ ଭଙ୍ଗୋ
ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧ ମଶୁଦ୍ଧଂ ବା
ମମ ଦୋଷୋ ନ ଦିଦ୍ୟତେ ।

ଏ ପୋସ୍ତେକ ମଧୁ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର

249

Cat. No. Or. Ms./144

ଚଣ୍ଡୀ ବିହାର

By ଦ୍ୱିଜ ନଟବର

Substance—Paper. No. of Pages—63. Size—21. 2× 16 C. M. Each page contains 12 to 20 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 20th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamanitri, P. S. Begunia Dist - Puri.

Beginning—

ଜୟ ଆଦ୍ୟମାତ ଗୋ ଭଗବତୀ
ଜୟ ଶ୍ରୀ ଅମ୍ବିକା ଜୟ ପାର୍ବତୀ ।
ଜୟ ଦ୍ରାକ୍ଷାୟଣୀ ଗୋ ରୁଦ୍ରାୟଣୀ,
ହର ପୃଷ୍ଠେ ସଦା କରୁ ଭ୍ରମଣି ଗୋ,
ଜୟ ବିନ୍ଧ୍ୟଗିରି ବାସିନୀ
ଜୟ ମହାମାୟୀ ଜୟ ଗୋ ବରଷ୍ଠା ଜୟ ଦେବୀ କାତ୍ୟାୟନୀ ଗୋ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚଣ୍ଡୀରେ ଶୁଣି ମୁଁ ଚଣ୍ଡୀ ମହିମା
ସେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଦେବୀଙ୍କ ଗରିମା ।
ରଚିତ ଦେବକୁଳ କର୍ପୂର ଧୁଂସି
ଧର ମହାଭାର ହେଲେ ବନାଣି ।
ତାହା ଶୁଦ୍ଧ ଚଉପଦୀ ବୃତ୍ତରେ
ଲେଖି ଗାଇବ ଭକ୍ତିରୁ ଶଙ୍ଗତେ ।

× × ×

ଶିରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ କମଳ
କହେ ଅଧମ ଦ୍ୱିଜ ନଟବର ।

× × ×

End—

ଚଣ୍ଡୀ ଉଦାର ଏ ହୋଇଲେ ଶେଷ
ଚଉଷଠି ଛାନ୍ଦେ କଲି ପ୍ରକାଶ ।
ଷୋଳହ ଶତ ଷଷ୍ଠଦଶ ପଦ,
ବୁଧେ ଶୁଦ୍ଧି ମୋହର ଦୋଷ ଛେଦ ହେ ।
ଶିକୋ ମଉଜା ପୋଷ୍ଟଫିସ୍ ହେ
ଜିଲ୍ଲା ଗଟେଶ୍ୱର କିଲ୍ଲା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ପାର
ଅଠରଙ୍ଗ ଗ୍ରାମେ ବାସ ହେ ।
ଯଜୁର୍ବେଦ ଗୋତ୍ର ଅଟେ କୌଣ୍ଡିନ୍ୟ
ପ୍ରବରର ନାମ ମିତ୍ରାବରୁଣ ।
କାଣ୍ୱ ଶାଖା ଯେ ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ
ଜାତଦ୍‌ବନ୍ଧୁ ଦଶକର୍ମେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ସେ ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ନୃପତି ହେ
ଅଙ୍କ ପଞ୍ଚବିଂଶ ମୃଗଇନ୍ଦ୍ର ମାସ
ହୋଇଲା ମୁହିଁ ଉତ୍ପତ୍ତି ହେ ।
ପଦ୍ମଜ ବନ୍ଧୁ ସନ୍ତକ ରଚିତ
ଚିନ୍ତାମଣି ପଣ୍ଡାଙ୍କର ମୁଁ ସୁତ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚଉଦ ବରଷେ ଅଙ୍କ ଚେଘ୍ନାଳଶେ
ଏ ଶାସ୍ତ୍ର କଲି ଲେଖନ ହେ ।
ମସିହା ଉଣେଶ ଶତ ସତର
ଚୌଷ୍ଣଳଶ ଅଙ୍କ ମୀନ ମାସର ହେ ।
ଏ ଚଣ୍ଡୀ ବେହାର ପୀୟୂଷ ରସ
ଷଷ୍ଟୁଦଶାଖ୍ୟାନ ହୋଇଲେ ଶେଷ ହେ ।
ନାମ ମୋର ନଟବର ହେ
ବୁଧେ ଶୁଣି ମୋର ଦୋଷ କ୍ଷମା କର
ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମୁଁ କଙ୍କର ହେ ।

250

Cat. No. O. L./108

ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ

By କୃପାସମୁଦ୍ର ଦାସ

Substance – Palm leaf, No. of folia—108, Size—16×3.4 C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good; Find spot—Defunct Provincial Museum, Cuttack.

Beginning –

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥାୟ ନମଃ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଜାତି କୁସୁମ ଗଣ୍ଡ ପରେ
ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ର ବିରାଜେ
ଅସିତ ଗିରି ରଜତ ଶୃଙ୍ଗ ପରେ
ନୀଳ ଜଳଦ କି ସାଜେ ।
ଜଗନ୍ନାଥର
ଧନ୍ୟ ଏ ଚୂଡ଼ାର ଠାଣି,
ଶୋଭା ହରେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଜାଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜାଏ ମୃତ୍ୟୁ ଯୁଂଜାବନ ମଣି
ଚଞ୍ଚଳ ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିର କରି ଯୁଗ୍ମଂଲେ
ଭବ-ସିନ୍ଧୁ ଯିବ ଜିଣି ।

End—

ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୁର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛୁ ଶଏ ଏକସ୍ତମ୍ଭ ପଦେ
ନବଧା ଭକ୍ତି ଯୋଗ ଗ୍ୟାନ ସଙ୍କେତେ ବର୍ଣ୍ଣାମିଛୁ ଏଥି ମଧ୍ୟେଂ ।
ସୁଦର୍ଶନ
ଚକ୍ର ସାକ୍ଷାତେ ପାଇ
ସନ୍ଥ ପାଦ-ରଜ ଶିରେ ଲଇଂ
ମନ ଭ୍ରମ କାଟି ଦୂରେ ଥୋଇଂ
ସଦା-ଆନନ୍ଦ କୃପା ସମୋଦ୍ର ଦାସର ଜଗନ୍ନାଥ ଗୁଣ ଗାଇଂ ।
ଶ୍ରୀ ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ବର୍ଣ୍ଣନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No Colophon.

251

Cat. No. O. L./1464 (G)

ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ
By କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ

Substance—Palm leaf, No. of folia—5, Size—38.2× 3.4 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good, Find spot—Jenāpur area, Dist—Cuttack.

ମୟୂର ଚନ୍ଦ୍ରକା କୁସୁମ ଗଭ ଗୁରୁ ଅଳକା ଚନ୍ଦନ ବିନ୍ଦୁ
ଭ୍ରୂଲତା ପିଚ୍ଛଡ଼ା ଶ୍ୱେତ ପଦ୍ମଂ ଆଖି କଳାଡ଼ୋଳା ସୁଙ୍ଗସିନ୍ଧୁଂ ।
ଜଗନ୍ନାଥର,

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରବଣ କୁଣ୍ଡଳ ନାସା,
ମୋତି ମୁଖଧର ମୁଖ ଭାଷା,
କଣ୍ଠ କୌସ୍ତୁଭ ଆଦି ମିଶା,
ବାହେ ବାହୁଟୀ ଖାର ନେତ କଙ୍କଣ କରାଙ୍ଗୁଳି କଷ୍ଯେ ଭୂଷା ।
ହୃଦଯ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ବୈଜୟନ୍ତୀ ମାଳ ପିଠି ଉଦର ନାଭି,
କଟି ପୀତବାସ ମେଖଳା କଙ୍କିଣୀ ଜାନୁ ଯୁଗଳକୁ ଭେଦ ।
ଜଗନ୍ନାଥର,
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଏ ଚରଣ,
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡ ଧାରଣ,
ଯାକୁ ଭାବେ ପାବର୍ତ୍ତୀ ରମଣ ।
ସେ ପାଦପଦ୍ମଂ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନକୁ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ଶରଣ ।

No Colophon.

252

Cat. No. Or. Pr./18 (C)

ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଗୁରୁବାର କଥା

Substance—Palm leaf. No. of folia—8. Size—29.8×3.2 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manucript. Character–Oriya. Date of copy–C 19th century A.D. Complete. Condition— Not so Good Find spot—Khallikota, Dist — Ganjam.

Beginning—

ଅଷାଢ ଯାଇ ଶ୍ରାବଣ ପଶିଲା । ବନ୍ଧୁ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରେ ଘରେ ପଶିଲା । ଚତୁର୍ମାସ୍ୟ ଗୁରୁବାର ହୋଇଲା । ତାହା ଶ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ ମାଲୁଣୀ କରଇ । କେ ଜାଉଚଲ୍ୟା ଖାନ୍ତି । କେ ଉଆ ଭାତ ଖାନ୍ତି । କେ ଦନ୍ତଗୁଣ୍ଡ ଖାନ୍ତି । କେ ପୂଜ ମଣ୍ଡା କରନ୍ତି । ସ୍ନେ ରୂପ ଚତୁରଙ୍ଗ ବଧିରେ କରନ୍ତି । ଶ୍ରୀମ୍ନା

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମାଲୁଣୀ ସ୍ଵଗରୁ ଉଟିଲେ । ଘରଦ୍ଵାର ଲିପି ଅଗଣା ଖରକଲା । ଚନ୍ଦନ ଛଟା ଗନ୍ଧର ପିଟକା ପକାଇଲା । ଇନ୍ଦ୍ରଗୋବନ୍ଦ ଚାନ୍ଦୁଆ ଟାଣିଲା । ମାଣିକ୍ୟର ଘାପାବଳ ଜାଳିଲା । ସାନ ଯୋଡ଼ି ଚୁଡ଼ି ମୁରୁଜ ଦେଲା । ବଡ଼ ମୋଡ଼ର ଚୋରଣୀ ଲମ୍ବାଇଲା । ଠାକୁ-ରାଣୀଙ୍କ ପୁର ପୃଷ୍ଠରେ ମଣ୍ଡିଲା । ଆଖୁ ଗୋଛ ଗହଣେ ଥୋଇଲା । ପଇଡ଼ ଆମ୍ବ ଗହଣେ ଥୋଇଲା । ନାନାଙ୍କପରେ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଥୋଇଲା । ପାନ ପାଂଚ ଗୋଟିକେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ପ୍ରତିମା ବଜେ କରାଇଲା ।

End—

ମୁଁ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଗୁରୁବାର କଲି । ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ସ୍ୟମନ୍ତ ହେଲି । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବ୍ରତ କରିବ । ଶବର ଜନ୍ମରୁ ମୁକତ ହେବ । ଅଙ୍ଗ ନଉଛବ । ଅଶୁଚିବନ୍ତ ନୋହିବ । ସ୍ୟମନ୍ତ ବୋଲି ଚାକୁ ବର ଦେଲେ । ଧନଧାନ୍ୟ ଦେଇ ପାଖେ ରଖିଲେ । ପୁଣ ଶ୍ରୀନବରକୁ ବଜେକରି ଗଲେ । ଶବରଣୀ ଗୁରୁବାର, ଗୁରୁ-ପଞ୍ଚମୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ବ୍ରତ କରୁଥାଇ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସେବା କରୁଥାଇ । କତୁଦନେ ଶବରଣୀ ପରଲୋକ ହେଲା । ସେହି ଲକ୍ଷଶ୍ରୀ ସାଧବ ଘରେ ଜନ୍ମ ଲଭିଲା । ରାଜବର ପାଇଲା । ଅନେକ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଲା । ଶ୍ରୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ । ଶ୍ରୀଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଗୁରୁବାର କଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon.— ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣାୟ ନମଃ ।

253

Cat No. Or. Ms./55 (C)

ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ପାଲା

By କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର

Substance— Paper. No. of Pages—29. Size—27.1× 23.8 C.M. Each page contains 14 to 20 lines. Character—Oriya. Date of copy— 4-6-1919. Complete. Condition—Good. Find spot—The Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ତାଙ୍କ ପଙ୍କଜ ପଦକୁ ମୁ ଜୁହାରେ
ରଙ୍କ ଧନ ଯେ ନନ୍ଦ ବସୁଦେହାରେ ।
ଛବିକ ଯାହାର କଳା ଇନ୍ଦିବର,
ଫଣଧର ମଣି ନିରତେ ହାରେ ।
କରିବାରେ କେଳି ବଳଇ ଯାଚି ହରି
ନନ୍ଦନା ବନପଥ ଜୁହାରେ ।

× × ×

ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ସୂତ ମଜାଇଲେ ଚିତ୍ତ
ଆଜନମ କାଳରୁ ମାନ୍ତି ଦ୍ରୁହାରେ ।

× × ×

ଶୁଣି ଏ ଖରଣି ଭାଷିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ
ସରସରେ ଧୋଇ ଲଜ୍ଜେ ମଜ୍ଜନା
କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ସେ ସମସ୍ତ ଶୋଷକୁ
କିଶୋରି ନ ପାରି କରେ ଭାବନା ।

X X X

ଉତ୍ସୁକ ବଟିଳ ଉତ୍ସବ ସରଳ
ଅରୁଣ କରଣ ଲେପରେ
ଭଜେ କଲେ ସୁରେ **ଶ୍ରୀ କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର**
ଧାଇଁଲେ ସେ ଯୁବ ଭୂପରେ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

254

Cat No. O. L /252 (D)

ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ପାଲା

By କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ଚାଟ୍ଟେରେଓ

Substance—Palm leaf. No of folia—4. Size—35.5×3.8 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya; Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Presented by Dr. D. Mishra, Principal, K. C. G. College, Parlakhemundi, Dist Ganjam.

Text— Same as in Cat. No. Or. Ms./55 (C) discussed previously.

No Colophon.

255

Cat. No. O. L /111

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By ତ୍ରିଲୋଚନ ବଳିୟାରସିଂହ

Substance—Palm leaf. No. of folia—57. Size—31 8× 3.5 C. M. Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Defunct Provincial Museum, Cuttack.

Beginning—

ଗଣପତୟେ ନମଃ
ସଙ୍ଗମ ଭଆର ବାଣୀରେ ଗା'ଇବା

ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷ
ଜୟ ଯଜ୍ଞ ଭୋଜା ଜୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଈଶ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଜୟ ଜଗତ ଆଧାର ଜ୍ୟୋତିସ୍ୱନନ୍ଦ
ପରଂବ୍ରହ୍ମ ନିରାକାର ଆନନ୍ଦ କନ୍ଦ ।
ମାନବ ଶରୀର ମୋକ୍ଷ କରିବା ପାଇଂ
ନୀଳାଚଳେ ଦାରୁ ବପୁରେ ଗୋସାଇଂ ।
ବିଜୟ କରିବ ଶିବ ସଖା ଭାଇଂ
ଆଳସି ମାନୁଷ ମୋକ୍ଷ କରିବା ପାଇଂ ।
ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ଅନ୍ତରେ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଉଛବେ
ମହା ମହୋତ୍ସବ ଦେବ ଦାନବେ ଦେଖିବେ ।
ଏମନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁର କରି ଜଗତ ତାତ
ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରାଜା ଆଗେ କଲେ ସମ୍ମତ ।

× × ×

ନୀଳାଚଳ ପତି ବେଦ ପଦ୍ମଚରଣ
ତ୍ରିଲୋଚନ ବଳିୟାରସିଂହ ଶରଣ ।

× × ×

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ରସିକ ପୁରୁଷ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ଇବ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ଶାନ୍ତ ଗିର ।
ଧଇର୍ଯ୍ୟ କମଳ ବନ ତୁଷାର କି ବାଳା
ଆନନ୍ଦ କମଳକୁ ସେ ସହସ୍ରକରମାଳା ହେ ।
ନୟନ କମଳକୁ ସେ ଦିବସ ସୁକେଶୀ
କବି ବଚନ କମଳ ଶରଦ ପ୍ରକାଶି ହେ ।

× × ×

ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ ଚୂଡ଼ାଂ ଚକ୍ରୁଶିମଣି
ଚକ୍ର ପ୍ରତିମା ପ୍ରାପ୍ୟେ ଦେହ ମଣି ।

End—

ଦେଖି ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଅତି ସୁଖି ହୋଇଲେ
ସିନ୍ଧୁ ତଟେ ଭକ୍ତ……………………ହେଲେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରାନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଦେଲେ ବ୍ରହ୍ମ ଶାଶ୍ୱତ
ନିତ୍ୟବାସୀ ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରବେଶ ଦୟା କଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ।
ସିନ୍ଧୁତଟେ ବଟ ବିଟପୀ ପାଶେ କଳ୍ପ ଭୂରୁହ,
ଯୋଗପୀଠ ପଦ୍ମ ଅଙ୍କରେ ବିଜେ ଶ୍ରୀମଦାନନ୍ଦ ।
ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ବୃନ୍ଦ ବନ୍ଦ୍ୟମାନ ଯେଉଁ ପାଦ କମଳ
ସେ ପାଦେ **ବଳିୟାରସିଂହ** ମନ ମତ୍ତ ଭ୍ରମର ।
ମାଗଇ ପ୍ରଭୋ ପୀତବାସ ଏତେ ଆଜ୍ଞା ହୋଇବ
ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳୁ ମୋ ଚିତ୍ତ ଛଣେ ଆନ ନୋହିବ

No Colophon.

256

Cat No. O. L./674 (A)

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By ତ୍ରିଲୋଚନ ବଳିୟାରସିଂହ

Substance—Palm leaf. No of folia—55. Size—35× 3.4 C. M. Each side contains 3 to 6 lines. Character– Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot–Khallikota, Dist. Ganjam.

Text same as in Cat. No. O. L./111 discussed previously.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

257

Cat, No. O. L./326

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ

(Dedicated in the name of Rāmachandra Chotarāya, the King of Jalantara.)

Substance—Palm leaf No. of folia—93. Size—33. 9× 3.9 C. M. Each side contains 1 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy— C. 19th century A D. Complete up to Svapna Sambhoga. Condition—Badly worm eaten. Find spot— Brought from K. C. G. College, Pāralākhemundi, Dist-Ganjam.

ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ପଞ୍ଚଶତ ପଦ
ସ୍ୱପ୍ନ ସଂଭୋଗ ନାମ ଘେନିବ କୋବିଦ
ଜଳନ୍ତର ସଂକ୍ରନ୍ଦନ
ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚରଣେ ରଚିଲେ ବଚନ ।

No Colophon.

258

Cat. No O. L./25

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ

By ସାରଳା ଚଣ୍ଡୀଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—96. Size 28.5× 3.4 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot :— Defunct Provincial Museum, Cuttak.

Beginning—

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ ଲେଖ୍ନ
ବନ୍ଦଇ ସରସ୍ୱତୀ ମାଗୋ ବ୍ରହ୍ମାର ଦୁଲଣୀ
ଶିରରେ ଶୋଭବନ ଚାନ୍ଦରେ ଦିବ୍ୟମଣି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନାନାଶାସ୍ତ୍ର ମାଗୋ ହୃଦରେ ବଖାଣି
ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ ମତେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଟରାଣୀ ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଶେ ମାଗୋ ଉଦ୍ଦୋନଚ୍ଛେ୍ୟ ଥାଅ
ସନ୍ତଂ ଧରି ମାଗୋ ସୁସ୍ୱରେ ଗୀତ ଗାଉ ।
ଓଁକାର ଅକ୍ଷରୁ ମାଗୋ ହୋଇଲୁ ଅବତାର (?)
ତୋର ରୂପ ବ୍ରହ୍ମଂ ବର୍ଣ୍ୟ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।

End—

ବଦପୁନ୍ତ ଅଗସ୍ତି ଶୁଣହେ ମହାପନ୍ତ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ ପେ ମଧ୍ୟପର୍ବ ସ୍ତୁତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ ହୋଇଲ୍କ ଶେଷ
କୃଷ୍ଣପାଦେ ଶରଣ ସାରଳା ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ ।

Colophon— ଖାମସ୍ୟାପି ରଣେ ଭଙ୍ଗୋ ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମଃ ।
ଯଦ ଶୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା ମମଦୋଷୋ ନ ଦୀୟତେ ॥

ଏ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା   ଏ ପୋସ୍ତକ ପାଂଠହାଣ୍ଡି   ଶତପଥୀଙ୍କର ଅଟଇ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ ।

259

Cat. No. O. L./759 (B)

ଚନ୍ଦ୍ରଦୂତ ଚଉତିଶା

By ଘନ ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf, No. of folia—6. Size—29.5×3.2 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good, Find spot—Vill. Tureintra, P. S. Balianta, Dist—Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

କଂସ କଟକେ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର କରଣେ
ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ସଦନେ ବସି
କୁସୁମ କାଳେ ପୁଷ୍ପଶର ଚାପିତ ହୋଇଂ
ଚନ୍ଦ୍ରରେ କହନ୍ତି ଉଦ୍ଧେଶି
କହଇଂ ଦଇଂନ ତୁମ୍ଭରେ,
କର କରୁଣା ମୋହଠାରେ ।
କରି ଗମନ କରି-ଗମନା ସୁଧା ଆଗେ କହ ମୋ ବେଦନା ସତ୍ବରେ ହେ

× × ×

ଙ୍କେମା ସାଗର ବର ବ୍ରଜେଶ୍ବର କୁମାର ବର ବନପୁ ଗର ଶୁଣି
ଷଷନେ ପିତକର ଗମନ ତତପର କଲେ ହୃଦରେ ଦୟା ଧେନ ।
ହେ ଚନ୍ଦ୍ରଦୂତ
କ୍ଷଣେ କ୍ଷମାର ଯେ କାରଣ
କ୍ଷିତି ଭର·ଭର ଧାରଣ
କ୍ଷିତୀଶ କ୍ଷତ୍ରବର ଘନ ଭଞ୍ଜ ତାଙ୍କର ପଣଇଂ ଶରଣ ।

Colophon—ଓଁ ସ୍ତମ ରଖ ନରସିଂହଙ୍କୁ । ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ରଖିବେ ଲେଖନକାରଙ୍କୁ ।

260

Cat. No. O. L./899 (U)

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚଉତିଶା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf, No. of folia—4. Size—39.5×3.6 C. M. Each side contains 5 lines through out the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Village. Bhāpur, Dist—Dhenkānāl.

ସ୍ତଗ-ବସନ୍ତ । ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ ॥
କାନ୍ତା କୋପ ଦେଖି ଦୁଃଖିତ କାନ୍ତ,
କହଇ କଳାବତୀଙ୍କ ପ୍ରେମନ୍ତ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କମ୍ପା ଆଜ କୋପ କର କଶୋରୀ,
କଥା କହୁନାହୁଁ କ ଦୋଷ ଧରି ।
ରେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା,
କାମଦେବ ଦେବ ସିନା ବେଦନା ।

× × ×

କ୍ଷଣକୁ ଜାଣ ନାନା ବିନୋଦରେ । କ୍ଷେମ ରକ୍ଷିଲେ ସେ ମହାସୁଖରେ ॥
ଛଳେ ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର । କ୍ଷମା ହବା ଚିତ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ପଦୁର ॥
ଏ ଗୀତ ବର୍ଣ୍ଣନା,
ଛାଡ଼ ଦୋଷ ଗୁଣ ଘେନ ସୁମନା ।

No Colophon.

261

Cat. No. Or. Ms./169

ଚନ୍ଦ୍ରହାର କେଳୀ ଅଭିଳାଷ

By ପୀତାମ୍ବର

Substance—Faper. No. of Pages—35. Size—33.5×22 C.M. Each page contains 10 to 19 lines. Character–Oriya. Date of copy- 20th century A. D. Incomplete Condition—Good. Find spot—Bhubaneswar, Dist — Puri.

Beginning—

ରାଗ — ଗୁଜ୍ଜରୀ ।
—ଶ୍ଳେଷ ବଚନର ସୂଚି—
ଜମ୍ବୁବତୀ ଶଚସଭାକୁ ମିଳ ନୟନ
ଚନ୍ଦ୍ରକ ମଣ୍ଡନ ଘନସାର ବରନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଧରମୂଜା ନିର୍ମଳ ନୟନ ରଞ୍ଜନ
ବନବଦାସ କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପ ଗଞ୍ଜନ ।
ହରିତ ଅମର ଚନ୍ଦ କରେ ଶୋଭନ
ଭକ୍ତ ମନମୋହନ ଅନନ୍ତ ଶୟନ ।

× × ×

କରୁଣା ସାଗର ପ୍ରଭୁ କର ସଦୟ
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ଚରିତ୍ର ମୁଁ କରିବି ଉଦୟ ।
ଯେଣୁ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଜନେ ରସ ବଚନ
ପୂର୍ବେ ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ବୋଲି ଏକ ପତ୍ତନ ।
ତହିଁରେ ନୃପତି ନାମ କଳପତରୁ
ସକଳ ନରେଶକୁଳ ଅଚଳ ମେରୁ ।

× × ×

ସାରଙ୍ଗ ଆୟୁଧ ଶୋଭା କମଳ ଚରଣ
ନିରନ୍ତରେ ପୀତାମ୍ବର ପଶଇ ଶରଣ ।

No Colophon

262

Cat. No. O. L./619 (K)

ଚନ୍ଦ୍ରାକିତ ପାଲା

By କବି କର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—26. Size—39 6× 4 C. M. Each side contains 3 to 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C 19th century A. D. Complete. Condition—worm eaten. Find spot—Madhu-Pur, Dist – Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜା ପୂଜାର ପ୍ରକାର
ଶିରଣୀ କରିୟା ଯିଁରେ ପୂଜା ହେଲ ଆର ।
ଶିରଣୀ ଆଣିଲ ତବେ ସୋଆ ଲକ୍ଷ ମନ
ସତ୍ୟପୀର ପୂଜା କଲ ଆନନ୍ଦ କୀର୍ତ୍ତନ ।
କୃପା କରି ବର ଦେଲ ସତ୍ୟନାରାୟଣ
ନୃପତି ଉଦିତ ହେଲ ତବେ ଦିନୁ ଦିନ ।
ରତନ ମନ୍ଦିର ବାନାଇଲ ତାର
ଦଣ୍ଡ ସିଂହାସନ ରାଜା କରେ ପୁନ ବାର ।
ଗାୟେ ଦ୍ୱିଜ କବି କର୍ଣ୍ଣ କରିୟା ସାଲମ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଏହୁଂ ପାଲା ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ।

Colophon.— ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରାବତ ପାଲା ସଦାଜୟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବରଦ୍ଧ ଶରଣଂ ।

263

Cat. No. O. L/1342 (B) —

ଚନ୍ଦ୍ରାଜିତ ପାଲା

By କବି କର୍ଣ୍ଣ

Substance—Palm leaf No of folia—35. Size—34.5×2.9 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya; Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Kotapalā, Dist. Puri. Name of—the Scribe Digambar Tripāthy.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟେ ନମଃ ।

ଆଗେତ ବନ୍ଦଇଂ ସ୍ୱାମି ପରମ ପୁରୁଷ
ଜ୍ୟୋତିମୟେ ହେନ ଭାବ ଯାହାର ସ୍ୱରୂପ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶୁନ ସର୍ବେ ଭଗବତରେ ଧୀରରେ ଚରିତ
ଚନ୍ଦ୍ରାଜିତ ଭକ୍ତ ପାଲ୍ଲ ଯେନ ହକକତ ।

× × ×

ପାଞ୍ଚଶ ପଚୃଶ ପଦ ହୋଇଲ୍କ ଶେଷ
ପୂଜା ବଢ଼ାଇଥୁ। ମନେ ହୋଇଲ ହୁଲାସ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଜିତ ପାଲ୍ଲ ଏବେ ହୋଇଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ହରିବୋଲ ହୁଳହୁଳି ଦିଅ ସର୍ବଜନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଜିତ ପାଲ୍ଲ ଏବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ହୋଇଲା
ଗାଏ ଦ୍ୱିଜ କବି କର୍ଣ୍ଣି ପାଲରେ କହିଲ ।

Colophon— ଭଗ୍ନପୃଷ୍ଠ କଟିଗ୍ରୀବା ତୁଳ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରଧୋମୁଖ
ଦୁଃଖେନ ଲିଖିତଂ ଗ୍ରନ୍ଥଂ ପୁତ୍ରବତ୍ ପରିପାଳୟେତ ।
ନରସିଂହପୁର ଶ୍ରୀ ଦିଗାମ୍ବର ତ୍ରିପାଠୀ ।

264

Cat No. O. L./406

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

ଗିରିଧାରୀ ଦାସ

Substance— Palm leaf. No. of folia—35. Size—30.5 × 3.2 C.M. Each side contains 3 to 4 lines. Character— Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition— Worm eaten. Find spot—Vill. Charampa, P. O. Bhadrak, Dist. Balasore.

ଅଗସ୍ତିକଂ ଗୃହଂ ବୈବସ୍ୱତ ଯେ ରାଜନ
ପୂଜାବଧି କରିଣ ଯେ ପୁଚ୍ଛଇ ବଚନ ।
ହସ୍ତିନା ନଗର ସିଂହଦ୍ୱାର ବନ୍ଧ ହୋଇ
ଏଥିର ଚରିତ୍ର ମୋତେ କହସି ଗୋସାଇଁ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତାହା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଅଗସ୍ତି ମୁନିବର
ଦୁର୍ଯୋଧନ ଅଟେ ଲକ୍ଷେ ରଜା ସମାନର ।
କର୍ମେ ଯେ ତାହାର ଦୁହିତା ଏକ ହୋଇଲା
ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଜିଣି ତନୁ ଶୋଭା ଯେ ଦିଶିଲା ।
ତେଣୁକରି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ନାମ ସେ ବହିତ
ବୋଲେ ଗିରି ପଦ୍ମ ଯେ ଅଟଇ ବହିତ ।
ଯୌମନ୍ତ ଯେ କେତେଦିନ ଗଲା
କନ୍ୟା ଯୁବା ବୟସ ହୋଇଲା ।

× × ×

ନାରଦଙ୍କୁ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଯେ ଉଠିଲେ
ଶାମ୍ବକୁ ଦେଖିଣ ସେ ଯେ ମୋହମାନ ହେଲେ ।
ନାରଦେ ବୋଇଲେ ଆଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଶୁଣ
ଏହ୍ବଂ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସୁତ ଅଟେ ଘୀର ଶ୍ୟାମ ।
ମନକୁ ବଢଲେ ଭୁ ଗୋ କରସି ବରଣ ।
ବୋଲେ ଗିରି ଶୁଣି ବାମା ହରଷ ଯେ ମନ ।

X X X

ନାରଦଙ୍କ ପାଦ ଧରିଣ ଧୀରେ କହଇ
କି କରିବି ମୁହିଂ ଶୁଣ ତପିସାଇଂ
ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ ନ ଦିଶଇ ।
ଦେଖିଣ ନାରଦ ହସିଣ ବୋଲନ୍ତି ମସ୍ତକେ ରହ ରମଣୀ
ତୋର ସ୍ୱାମୀ କଥା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନାଗଇ ବୋଲେ ଗିରି ଥାଅ ଜାଣି
ସୁନ୍ଦେଶ୍ୱ ଗୋ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

265

Cat. No. O. L./551 (B)

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

By ସାରଳା ଦାସ

Substance—Palm leaf, No. of folia—91. Size—23× 3.3 C. M. Each side contains 1 to 6 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Haladia, P. S. Khurda, Dist—Puri.

Beginning—

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ
ଗଣେଶ ବର୍ଣ୍ଣନା

ଗଣପତି ଗଜାନନ ଧବଳ ଗଜ ବଦନ
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପୁତ୍ର ନୋହେ ଗୌରିଦେବୀ ନନ୍ଦନ,
ଇନ୍ଦୁର ପୃଷ୍ଠରେ ଚଢି ତିନପୁର ଦେଲ ଝାଡ଼ି
କଣ୍ଠତଟେ ଅଷ୍ଟ ମାନ ଫୁଫୁକାର ଗରଜନ । ୧
ଗଣପତି ଗଜାନନ ଧବଳ ଗଜ ବଦନ
ବସନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣ କୋଣ ଦଣ୍ଡୁଛ ଆରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ,
ନର୍ଦ୍ଧମାକ ଦଅ ଧନ ବାନ୍ଧେ ଦଅ ପୁତ୍ର ଦାନ
ପିତା ତୁମ୍ଭର ସଦାଶିବ । ୨
ଜାଣନ୍ତି ସକଳ ଭବ କେଉଂ ତପେ ହସ୍ତୀମୁଣ୍ଡ
କରିଛ ଧାରଣ । ୩

× × ×

ଦୃଜଧନ ନାମେଣ ସେ ଜେଷ୍ଟପୁତ୍ର ନାମ
ସୁରଧଜ ମାହାତମା କୁଟଧଜ ନାମ ।
ହସ୍ତିନା କଟକେ ସେହୁଂ ହୋଇଲେ ଯେକ ରଜା
ତାହାଙ୍କୁ ଖଟିଲେ ସେହୁ ସକଳ ପରଜା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭାନୁବତୀ ବୋଲିଣ ତାହାର ପ୍ରିୟବତୀ
ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି କୁମର ତାହାର ଉତପତ୍ତି ।
ଦୋହିତାଏ ଜାତ ହେଲ୍ଲ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ
ଅତିଅନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଯେ ଅଛଇ ଦୋହିଂତୀ ।

End—

ଦ୍ୱାରିକାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
କୃଷ୍ଣଂ ପାଦେ ଶରଣ ସାରଳା ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ ।
ସାରଳା ଦାସ କବି କଲେ ବିଦ୍ୟା ପାନ
ମତେ ସୁଦୟା ଯେ କରିବା ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ଜଏ ତୁ କରୁଣା ବଲ୍ଲଭ ବାରିନିଧି
ଦ୍ରର୍ଶନେ ପ୍ରଣନେ ନାଥ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ସିଦ୍ଧି ।
ନରକ ବାରୁଣ ନାରାଏଣ ତୋର ନାମ
ତୁ ସ୍ୱାମୀ ସର୍ବଭୁତେ କରୁଣାମୟେ ବ୍ରହ୍ମ ।

× × ×

ଦ୍ୱାରାରେ ବେନି ବାହୁ ଜନକର ସୃଷ୍ଟି
ତୈଲୋକ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ଅରୁଣ ବେନି ଦୃଷ୍ଟି ।
ବାହେ ଭୁଜେ ଶୋଭି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଯେ ସାରଙ୍ଗ
ଜଳଧର ପ୍ରାଏକ ବିରାଜଇ ଅଙ୍ଗ ।
ବିରଜିତ ସୁଗନ୍ଧ ପଦ୍ମ ବେନି ପାଦେ
କଣଏତ ବିରଜିତ ଶ୍ରୀ ନାରାଏଣ ହୃଦେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଂର ବଲ୍ଲଭ ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ନାମ
ଶୂଦ୍ରମୁନି ସାରଳା ଦାସ ଭବଇ ଶ୍ରୀରାମ ।

Colophon— ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁଂ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଧର ହେ ଅଧମ ଜନକୁ ।
କଥା ବନେ ବନେ କେତକୀ ବନେ ବନେ ହେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

266

Cat. No O. L./1187 (B)

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

By ସାରଳା ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—77. Size - 29.6 × 3.5 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Nimāpadā, Dist. Puri.

Beginning—

ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ ବୋଇଲେ ଅଗସ୍ତିଏ
ଅତିଅନ୍ତ ଗୁପତ କଥା ମନେପଡ଼ିଲା ଫେଡ଼ିବା ହେ ସନ୍ଦେହେ ।
ପୃଥୀର ମଧ୍ୟରେ ଯେତେ ରାଜା ସାର
ସବୁ ମୋକ୍ଷ ଯେ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ନୃପବର ।
ହସ୍ତିନା ନବର ସିଂହଦ୍ୱାର ତାଙ୍କର କମ୍ପା ବାଙ୍କ
ଏଥିର ବଡ଼ପଣେ ପଡ଼ଇ ନିତପରେ ଚମକ ।
ସେଥିର ଚରିତ ଭୃଗୁଙ୍କୁ ପଚାରଇ ପୃଚ୍ଛା
ଶୁଣନ୍ତେ ପାପ ଖଣ୍ଡେ ପୂରିବ ମନବାଞ୍ଛା ।
ବଦନ୍ତି ଅଗସ୍ତି ଶୁଣ ହେ ମନୁପୁରୁଷ
ମହା ଗୁପତ କଥାଏ କରିବା ପ୍ରକାଶ ।
ପଞ୍ଚସ୍ଥଳୀ ରାଜା ମାନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
ତାହାର ଭାରିଜା ନାମ ଭାନୁବତୀ ।
ସେହାଙ୍କର ଦେହରୁ ଦୋହିତା ଗୋଟିଏ ଉତପନ
ଅତିଅନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଯେ ଅଟଇ ମୋହନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକରକ ଜିଣି ଦିଶଇ ତାର ଜ୍ୟୋତି
ତେଣୁ ନାମ ତାର ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

End—

ସ୍ୱେଣ୍ଣୁ ମୁ ଯେ ଚିନ୍ତା କରଇଂ ଅନୁବରତ
ଶୂଦ୍ରମୁନି ସାରଳା ଦାସ ଚିନ୍ତଇ ଅବିରତ ।
ପୁରାଣ ଦିଅ ମୋତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ହସ୍ତ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ଯେ କର୍ଣ୍ଣା ସ୍ୱେଥିଂ ହୋଇଲା ସମାପତ ।

Colophon—ଲେଖନକାର ମୀନଙ୍କୁ କ୍ଷାନ୍ତ କରିବେ କମଳାରମଣ ।
ଇତିଶ୍ରୀ ମହାଭାରତେ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣେ
ସଭାପର୍ବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଭୀମସ୍ୟାପି ରଣେ ଭଙ୍ଗ
ମୁନେରପି ମତିଭ୍ରମ ।
ଯଦି ଶୁଦ୍ଧ ମଶୁଦ୍ଧଂ ବା
ମମ ଦୋଷ ନ ଦିଯ୍ୟତେ ।

ଆହେ ସୁଗ୍ୟଂଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ମିଶାଇଂ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ରକ୍ଷାକର ହେ ଅଧମ ଅଯୋଗ୍ୟ ଅପାବନ ମୀନଙ୍କୁ ।

267

Cat. No. O. L./761 (A)

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

ଦ୍ୱିଜ ହୃଷୀକେଶ

Substance—Palm leaf. No of folia—26. Size—38.3 × 3.3 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya Date of copy—Sana 1297 Sāla or 1890 A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gada Tāpanga, P. S. Khurdā, Dist. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning—

ବଳଙ୍କ ଦେଶ ନୃପତି ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ
ଷଡ଼ରସେ ପୂଜା କଲେ ଘଟଋଷି ତନୁ ।
ବୋଇଲେ ସେ ମୁନିବର ହୋ ସଦଏ
କଥାଏ କହିବ ମୁନି ଫେଡ଼ ମୋ ସଂଶୟେ
ବ୍ରଜଧନ ରାଜାର ଯେ ହସ୍ତିନା କଟକ
ସିଂହଦ୍ୱାର କି ନିମନ୍ତେ ହୋଇଲାକ ବନ୍ଦ ।

× × ×

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କହନ୍ତି ଶୁଣ କୁରୁପତି
ଶାମ୍ବକୁ ବରଣ କର ଦେବା ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ।

× × ×

End—

ଯେ ଯାହା ଯାନବାହାନ ଚଢ଼ିଣ ବାହାର
କନ୍ୟା ଛଡ଼ାଇବାକୁ ଗଲ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମର ।
ଦ୍ୱାରକା ପୁରରେ ଯାଇଂ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ହୋଇଲା ଏଥୁ ଶେଷ ।
ହରି ହରି ବୋଲ ହେ ସକଳ ସଭାଜନ
ବୋଲେ ଦ୍ୱିଜ ହୃଷୀକେଶ ହରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

Colophon— ଛତିଶ ଛାନ୍ଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

268

Cat. No. O. L./1141

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

By ଭିକାରୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—12. Size—22.3× 3 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy— C. 19th century A D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Nuāpātanā P. O. Chatiā. Dist—Cuttack.

Beginning—

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ହସ୍ତିନା ଭୁବନ
ନାରଦ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ
ଦେଖି କୁରୁଗଣ କଲେ ସେ ପ୍ରଣାମ
......ଆସନ ଦେଇ ।
ସୁଜନ ହେ,
ବହୁତ ହରଷ ହୋଇ
ସୁଜନ ହେ ।

End—

ଏହା ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହୋଇ ମହାରୋଷ
ବୋଇଲେ ସେହି ବେଲରକୁ ବେଗେ ଯେନ ଆସ ହେ ।
ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ଗର୍ଜ୍ଜ କରି ଘୋର ପାଟି
କହେ ଭିକାରୀ ଶାମ୍ବକୁ ବାନ୍ଧିଲେ ଚଗଟି ।

No Colophon.

269

Cat. No. O. L./1159 (K)

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ସୁଆଙ୍ଗ

By ଦୀନବନ୍ଧୁ

Substance—Palm leaf. No. of folia—24. Size—39×33 C. M. Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Bhubaneswar, Dist—Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଦେ କରଇ ବିନତି
ଝଙ୍କ ସ୍ଥୂଳ ବୁଦ୍ଧିରାଜ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ମୂରତି ।

× × ×

ଲମ୍ବୋଦର ହେ,
ଅବଦ୍ୟେ ଖଣ୍ଡିବ ଦୋଷ ମୋର ହେ ।
ହସ୍ତିନା ସିଂହ ଦୁଆର ରାମ କଲେ ବାଙ୍କ
ଯାବତ ଯୁଗକୁ କଥା ରହିଲା ଅଧିକ ।
ଶାମ୍ବ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଘେନ ମାନଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ
ଶରଣ ପଶିଲେ ରାମ ଚରଣରେ ଯାଇ ।
ଜଗନ୍ନାଥ କହୁଛନ୍ତି ରାଇଙ୍କର ପାଶ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ରକ୍ଷା ହେଲା କୁରୁ ବଂଶ ।

× × ×

ହୁଳହୁଳି ଶବଦରେ ମଙ୍ଗଳ ଉଚ୍ଛୁଳଇ
ବୋଲେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବିଭାର ବଧାଇ ।

End—

ବେଦୀରେ ବସିଲେ କୃଷ୍ଣ ଶାମ୍ବ କୋଳେ ଘେନ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କୋଳେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ବସେ ପୁଣି ।
ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚରନ୍ତି ବ୍ୟାସ ଦେଶ କାଳ ଗୋତ୍ର
ସଂକଳ୍ପ କରି କଳଶ ଗୁଆ ଆମ୍ରପତ୍ର ।
ବେଦ ଗୋତ୍ର ଦୃଢ଼ରୁ ଉଚ୍ଚାରି ବ୍ୟାସ ଯତି
ନାନ୍ଦୀମୁଖ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ସାରି ବସୁଧାରା ଦ୍ୟନ୍ତି ।

× × ×

ଦେଖି ଜେମା କାନ୍ତ ମୁଖ
କହେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀହରି ରଖ ହେ,
ପ୍ରେମ ଯାଚନାଟି ଦୁଃଖ ।

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

270

Cat No. O. L /561 (B)

ଚମତ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରିକା

By ନରୋତ୍ତମ ଦାସ

Substance—Palm leaf No of folia—30. Size—32.3×3.6 C. M. Each side contains 2 to 6 lines. Character—Oriya, Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamanitri, P. S. Beguniā, Dist Puri.

ଶ୍ରୀ ରୂପମଞ୍ଜରୀ ପାଦପଦ୍ମ କରି ଆଶ
ଚମତ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରିକା କହେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚମତ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରିକା ସମାପ୍ତ ।

No Colophon.

271

Cat. No. O. L./496 (A)

ଚମ୍ପାବତୀ ହରଣ

OR

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—60. Size—25 2× 3.2 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete, Condition—Good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dist—Puri. Name of the Scribe—Bhovani Nāyak.

Digitized by PPRACHIN, SOA

The Poet Achyutānanda Dāsa has narrated the story of "Chandrāvati Harana" changing the name of the heroine 'Champāvati' in stead of 'Chandrāvati' as discussed in the preceding manuscripts. There is also a little change in the plot of the story.

Beginning—

ବନ୍ଦନା

ବନ୍ଦଇ ଯେ ଗଣନାଥ ଗଜସ୍ୟ ନନ୍ଦନ
କୋପୋଲେ ଶୋଭିତ ଯାର ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡି ଚନ୍ଦନ ।
ଅଯୋନି ସମ୍ଭୂତେ ଯାକୁ ଦୁର୍ଗା କଲେ ଜାତ
ସଦାଶିବ ତାତ ଯେ ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ମାତ ।

X X X

ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ପାଦ ଧରି ପରଛିତ ସୁତ
ପଞ୍ଚ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ପୂଜା କଲେ ପ୍ରଲମ୍ବିତ ।
ବୋଲନ୍ତି ହୋ ମହାମୁନି ସନ୍ଦେହ ମୋ ଚିତ୍ତ
ଧୃତସ୍ତ୍ର ସିଂହଦ୍ୱାର ତେରଛ କି ଅର୍ଥ ।

X X X

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁତ ମୁନି କହିଲ ଯେ ବର
ସେ କି ଆମ୍ଭ ବନ୍ଧୁ ପଣେ ସମାନ ଆମ୍ଭର ।
ହୀନଜାତି ଅଟନ୍ତି ସେ କାଡ଼ବୃତ୍ତି ନାହିଁ
ନନ୍ଦ ଘରେ ବଢିଛନ୍ତି ପୋଷା ପୁଅ ହୋଇ ।
ଉଗ୍ରସେନ ଅଟେ ପିତା ସଜେସଜେଶ୍ୱର
ସମକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ଯେ ତାହାଙ୍କ କୋପୁର ।

X X X

ଶୁଣି ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ ଦେବ ତ୍ରିଲୋଚନ
କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ତା' ଦୋହିତା କରିବ ପ୍ରଦାନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶିବଗଣ ସେନ ସଙ୍ଗେ ହେଲେ ବାରୁଣୀର
ବୋଇଲେ ନାଶିବ ଆଜ ଯୋଦ୍ଧା କୁମର ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କି କୃଷ୍ଣଂ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ମଳାମ୍ବର
ଦୁଯଧନ ଗଦାଶିଷ୍ୟ ଅଟଇ ଅନ୍ତର ।
ତାର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଥମେ ବିବାଦ ନ ଯୋଗାଇ
ଲେଖା ଲେଖି ତୃର ହସ୍ତେ ଦେବା ପଟିଆଇ ।

X × X

ଆନନ୍ଦରେ ହଲଧର ହଧି ବଢ଼ାଇଲେ
ଈଶ୍ୱର ଯେ ଅପମାନ ପାଇ ଚଳିଗଲେ ।

End—

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ହରଣ ଯେ ହୋଇଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ହସ୍ତିନାକୁ ରହିଲେ ଯେ ଦେବ ନାରାୟଣ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ସିଂହଦ୍ୱାର ଭେଟିଛ କରଣ
କାର୍ତ୍ତି ରଖାଇଣ ଗଲେ ଦେବ ନାରାୟଣ ।

X X X

ଭାରଥ ଚରିତ୍ର ଯେ ଯେ ଅମୃତ ଆଖ୍ୟାନ
କହଇ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଭାରଥ ଆଖ୍ୟାନ ।

Colophon.— ଶ୍ରୀ ମଧ୍ୟପର୍ବ ସଭାପର୍ବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲେଖକ ଭୋବନୀ ନାୟକଙ୍କର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୂରାଇ ଗାଇବ ହେ ସୁଜ୍ଞଜନ ।

ଶ୍ରୀ ଶୁଭମସ୍ତୁ ଶ୍ରୀ ।

There are some folia containing "Draupadi Svayambara" by Achyutananda towardsthe end of the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

272

Cat No. O. L./303 (N)

ଚମ୍ପୂ,

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ

Substance— Palm leaf. No. of folia—6. Size—21 × 3.3 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character– Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Good. Find spot—Khallikota, Dist. Ganjam,

Beginning—

ଖଗପ ଭୁ ଚିହ୍ନଲୁରେ ।
ଖେଳା ଲୋଳ ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀ କ ସାହାସ କଲୁରେ ।

X X X

ଭାଷିଲେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ କ୍ଷିତି କଷ୍ଟ ସ୍ୱର୍ଗ ମଢବା
ଏ ଶୃଙ୍ଗାର ରସ ବରଷେ ମେଢବା ।
ଭୃତ୍ୟ ପଣରେ ହେଲେ ଏହାର
ଭୁଜ ଭୁଜଗେନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତା କଣ୍ଠହାର ।
ଭୂମଣ୍ଡନାରେ
ଭଜଥାନ୍ତା ରଜମା ଦ୍ୱବସେ ପିକଦାମା ।
ଖଟି ପ୍ରେ ବୃଥା ଦେଜ
ସ୍ୱାର୍ଥ କରନ୍ତା ଜନ
ସତେ ଜଳଜ ଯୋନ ।
ସଖିରେ !
କରିବେ ଅନୁଗ୍ରହ,
ଏ ମୋହନ ଚନ୍ଦ୍ରହ
ଭଙ୍ଗି ଗୃହାଂ ସଖିରେ !

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

273

Cat. No. O. L./729

ଚମ୍ପୁ

By କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ

Substance—Palm, leaf. No of folia—16. Size—33 5×3 C.M. Each side contains 4 to 6 lines. Character–Oriya. Date of copy–C19th century A. D. Incomplete. Condition—Some folia are broken. Find spot—Presented by Sri. S.N. Rajaguru Parlakhemundi, Dist. Ganjam.

There are some Sanskrit verses originally written by Kavisurya Valadeva Rath and also Champu ((Oriya verses) dedicated in the name of "Astadurga Adhipati" or the King of Athagada in the District of Ganjam.

No Colophon.

274

Cat. No. Or. H./16

ଚସୁନ ଚକଡ଼ା

Substance—Palm leaf, No. of folia—37. Size—24.8× 3.7 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Puri Town, Dist—Puri.

This is a Settlement report during the time of 1728 to 1734.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ବୀର୍ଯ୍ୟସିଂହଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅ ୧୫ଙ୍କ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ମହାଜନ ଗଦାଧର ପାଣିଏଂ ତାଙ୍କ ଗୃହଠାକୁ ଶ୍ରୀନୃସିଂହ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବିଜେ କରାଇଲେ । ମାଜଣା ମଣୋହି ସାର ବନ୍ଦାପନା କଲେ । ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅ ୨ଙ୍କେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପାଣିଏଂ ପୂଜାକର ବନ୍ଦାପନା କଲେ ।

X X X

ଶ୍ରୀ ମହାଶ୍ରମ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ କୃତ୍ୟରେ । ଶ୍ରୀ ପାଟମହାଦେଈ ପାଟପୁର ଶାସନ ଉତ୍ତରେଂ କମାଶାସନ ତଜବନ ୫୪ ଭାଗରେଂ ବସାଇଲେ । ସେଠାରେ ପୁଷ୍କରଣୀ ଖୋଳାଇଲେ । ଶ୍ରୀ ମହାଶ୍ରମଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଆଜ୍ଞା କୃତ୍ୟ ଲେଖନ ଉତ୍ତରୁଂ ଦୁଖପୁଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ହେଲାକ ଷୋଳ ଶାସନ କୃତ୍ୟ ଏ ଲେଖନ ଉତ୍ତରୁଂ X X X ଶାସନ ଓ ପୁଷ୍କରଣୀ କୃତ୍ୟ ଲେଖିବ । ପାତ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଜଣାଇଲେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ପୁରୁଷୋତ୍ତମପୁର ଦକ୍ଷିଣେ ଖଣ୍ଡାଏତ ତଜବଂଶକୁ ଗଡ଼ର ଚଭୁଗଂଜ ସିଂହକୁ ଡକାଇଂ ଆଜ୍ଞା ଦିଅ । ସେଠାରୁ ଉଠୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଆସ୍ତାବାଡ଼କ ସ୍ଥାନ ନୋହିଲ ।

X X X

No Colophon.

275

Cat. No Or. H./17

ତମ୍ବୁକ ଚକଡ଼ା

By ଫକୀର ଚରଣ

Substance—Palm leaf. No. of folia—37. Size—34.8 × 3 C.M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Bāripadā, Dist. Mayurabhanja.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Beginning— ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ । ଅବଘ୍ନମସ୍ତୁ । ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ପୁରୁଷୋତ୍ତମପୁର ଆଠସାହିର ମଧ୍ୟେ ପୂର୍ବଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତରଭାଗ ଠେଙ୍ଗା ରମଲ ସାହି ମହାଜନ ଗୁରୁଦାସ ଚରଣଙ୍କ ଚକଡ଼ା ଶେଷକୁ ଅଦର୍ଶରେ ଲେଖିଛୁ **ଫକୀର ଚରିତ୍ର** । ଶ୍ରୀ ବୀର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟି କର୍ଣ୍ଣାଟୋତ୍କଳ ବର୍ଗେଶ୍ୱର ବୀରଧିବୀରବର ପ୍ରତାପ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ଏକଚ୍ଛତ୍ରି ଅ ୪୧ଙ୍କ ଦ୍ରବ୍ୟଗଣର ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ନଅରଠାରେ ଆବାହନ ହୋଇଲେ ।

× × ×

ଶ୍ରୀ ମୋହନା ଦେଈ ପ୍ରଥମେ ଦେବତା ସ୍ଥାପନ କରି ପୂର୍ବକୁ ଚଉବଂଶ ୨୪ଭାଗ କରି ଶାସନ ବସାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦତ୍ତ କରିଦେଲେ । ଶାସନ ନାମ ଆପଣା ନାଏ ମିଶ୍ର ଅକ୍ଷର କରି ମୋହନାପୁର ବୋଲି ଦେଲେ । ଶ୍ରୀ କଳାଦେଈ ପ୍ରଥମେ ଦଧିବାମନ ଦେବତା ବିଜେ କରାଇ ପୂର୍ବକୁ ଚଉବଂଶ ଭାଗ ୨୪ କରି ଶାସନ ବସାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦତ୍ତ କଲେ । ଏ ଶାସନ ପୂର୍ବରେ ମହାଦେବ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ଉତ୍ତରେ ପୁଷ୍କରଣୀ ଖୋଳାଇଲେ । ଶାସନ ନାମ ଆପଣା ନାଏ ମିଶ୍ର ଅକ୍ଷର କରି କଳମା ପୁର ବୋଲି ଦେଲେ । ଶ୍ରୀ ହୀର ଦେଈ ପ୍ରଥମେ ଦେବତା ସ୍ଥାପନ କରି ପୂର୍ବକୁ ଚଉବଂଶ ଭାଗ ୨୪ କରି ଶାସନ ବସାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦତ୍ତ କଲେ । ଶାସନ ନାମ ଆପଣା ନାଏ ମିଶ୍ର ଅକ୍ଷର କରି ହୀରପୁର ବୋଲି ଦେଲେ । ଏ ଶାସନ ବାମ୍ବେ ପୁଷ୍କରଣୀ ଖୋଳାଇଲେ ।

No Colophon.

276

Cat. No. O. L./102

ଚରଣ ସୁଧାନିଧି

By ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf, No. of folia—13, Size—40.3 × 3.5 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Complete up to 346 pada or verse, Condition—Slightly Worm eaten. Find spot—Puri Town.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଏବେ ଚିନ୍ତ ହରି ଚରଣ କମଳ
ସର୍ବମଙ୍ଗଳ ସର୍ବ ହୋଏ ସୁଫଳ ।
ଅଭୟେ ପାଦପଦ୍ମ ଚିନ୍ତା ଯେ କରନ୍ତି
ଶତ୍ରୁଗଣେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଡରନ୍ତି ।
ଅଭୟେ ପାଦପଦ୍ମ କରନ୍ତୁ ସଦୟେ
ଯାହା ଆଶ୍ରେ କଲେ କରି ସର୍ବ ଜୟେ ।

× × ×

ଭଞ୍ଜ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦପଦ୍ମେ ଶରଣ
ଯେଉଂ ଚରଣ ଭବ ଭୟ ହରଣ ।
ଚରଣ ସେବା ହନୁମାନ ପାଇଲେ
ସୁର ସୁଗ୍ୟାଂମା ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ହୋଇଲେ ।

End—

ଭଞ୍ଜ ଗୋବିନ୍ଦ ଙ୍କ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା,
ପରମାନନ୍ଦ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଜଡ଼ିଲା ।
ପାଟିଲକ ଦୁର୍ଗତି ସେହି ଶ୍ରୀଚରଣ
ଝିଡ଼ି ଲୋହ ପାଶ ପଡ଼ିଲା ତକ୍ଷଣ ।
ପାପିଷ୍ଟ ଦୁଷ୍ଟ ଦାନେବ ଦୁରାତ୍ମର
ଭୟେ ବଦନ ଯେ କମ୍ପଇ ଥରହର ।
ଅଭୟେ ପାଦପଦ୍ମ ଲୋଚନେ ଦେଖିଲା

× × ×

ଅଭୟ ପାଦପଦ୍ମେ ସର୍ବ ଭୟ ହରେ
ଶରଣ ଭଞ୍ଜ ଗୋବିନ୍ଦ ନିରନ୍ତରେ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

277

Cat. No. O. L./103

ଚରଣ ସୁଧାନିଧି

By ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf No. of folia—86. Size—18. 5× 3 2 C. M. Each side contains 3 to 4 lines Character—Oriya Date of copy— C. 19th century A D. Complete Condition—Badly worm eaten. Find spot— Govt. Oriental Manuscript Library, Madras.

ଆଜ୍ଞ ଯେତେ କଥା ଅଟଇ ଅକାରଣ,
ଧନ ନେଲେ ଗୁରୁ ସରେ ବଡ଼ପଣ ।
ତେଣୁ ଗୋବିନ୍ଦ ହୋ କହୁଅଛି ତୋତେ
ପଶ୍ଚାନ୍ତେ ନ ପୁଣ ବାଞ୍ଛିବୁ ତୁ ମୋତେ ।
ତା' ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ବୋଲଇ ବଚନ
ଅଗ୍ୟାନ ପାପୀ ମୁହିଂ ଯେ ଗ୍ୟାନ ହୀନ ।
କେଉଁଠାରେ ଯୋଗ ସାଧିବଇଁ ମୁହିଂ,
ବିସ୍ତରିଣ ଯେ କହିଦେବା ଗୋସାଇଁ ।
ଶ୍ରୀଧର ବୋଲନ୍ତି ଏ ନଟମ ସ୍ଥାନ
ଏ ସ୍ଥାନରେ ସାଧିଲେ ପାଇବୁ ଗ୍ୟାନ ।
ଗିଷ୍ମ କନ୍ଦରେଣ ନଘାର ଯେ ଛଟ
ଜଳ ଜନ୍ତୁ ଯହିଂ ନ ପାଇବେ ଭେଟ ।
ଅ.ଦ୍ୱାର ନିରୋଧି ରଖିବୁ ଯେ ବାୟୁ
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ବଢ଼ଇଟି ଆୟୁ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

278

Cat. No O. L./1023

ଚରଣ ସୁଧାନିଧି

By ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No of folia—113, Size—18 8×3.6 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A D. Complete. Condition—Good. Find spot—Presented by Sri Mahesvara Mishra, Rājasunākhalā, Dist. Puri.

End—

ବନ୍ଦୀର ସ୍ଥାନରୁ ସେ ହୋଇଣ ସିଦ୍ଧ ପାର
ଦେହାନ୍ତେ ବସିବେ ଯାଇଁ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁର ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ସେ ଅନ୍ତର ହୋଇଂ ଗଲେ,
ବଇକୁଣ୍ଠନାଥ ବଇକୁଣ୍ଠକୁ ବଜେ କଲେ ।
ନୃପ ଭଞ୍ଜ ଗୋବିନ୍ଦ କ ଦମ୍ଭ ପ୍ରଭୁ କର
ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଦଇତାର ।
ସେ ପଦ୍ମ ଚରଣେ ମୋର ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଆଶ
ସାଧୁଜନମାନେ ମୋର ନ ଧରିବ ଦୋଷ ।

Colophon — ଇତିଶ୍ରୀ ଚରଣ ସୁଧାନିଧି ସଦାନନ୍ଦେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ।

279

Cat. No. Or. Ms./205

ଚବଣ ଉପଦେଶ

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Paper. No of Pages—30. Size—32×20 5 C. M. Each page contains 21 to 28 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—C. 20th Century A.D. Incomplete. Condition—Good. Find spot—Bālakāti, Dist. Puri.

ବିରଞ୍ଚି ନନ୍ଦନ ଶୁଣ ବଚନ
କହିବା ତୋତେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପନ୍ଥ ଜ୍ଞାନ ।
ସତ ରଜ ତମ ଚଉଦ ପୁର
ଅଠର ଭୁବନ ପୁରେ ମୋ ଘର ।
ଚଉଦ ଭୁବନ ଚଉଦ ଦିନେ
ମାସକେ ସଞ୍ଚର ହୋଇଲି ମନେ ।
ଉଦରେ ଥିଲି ବେନି ରଜବୀଜ
ଫିଟିଲି ରଜ ବୀଜ ଆଦ୍ୟ ତେଜ ।

× × ×

ନାମ ଗାଉ ଗାଉ ମୋ ଦିନ ଗଲା
ସନ୍ଥ ପୟରକୁ ବାନ୍ଧିଛି ଭେଳା ।
ଯେ ଯେଡ଼େ ହୋଇ ସେ ତେଡେ ହୋଉ
ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ ମନେ ଏକା ରହୁ ।

X X X

ଏଥି ଉତରେଟି ଅନେକ ନିତ୍ୟ
କେତେ କହିବା ହୋ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସୁତ ।
କହିଲେ ନ ସରଇ ନିତ୍ୟ ବିହାସ
ଶବରେ ଭଣିଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ ।
ସୁହାଙ୍ଗ ଶବେ ଚଣ୍ଡୋମୂଳା ସ୍ଥାନ
ନେମାଳ ଗ୍ରାମରେ ମୋର ଆସନ ।

No Colophon

280

Cat. No. O L/18

ଗୁଟି ଇଚ୍ଛାବତୀ

By ବନମାଳୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No of folia—23. Size—34.9 × 4. 5 C. M. Each side contains 5 to 6 lines Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras.

The manuscript has been published by Orissa State Museum, Bhubaneswar in 1961 and the work has been edited by Mr. Kedāra Nāth Mahāpātra, Ex Superintendent, Orissa State Museum and Archaeology, Bhubaneswar, with brief Introduction and notes.

No Colophon.

281

Cat. No. O. L./1255 (C)

ଗୁଟି ଇଚ୍ଛାବତୀ

By ବନମାଳୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—67. Size—27.6 × 2. 5. C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Presented by Antyāmi Maharanā, Patiā Dist—Cuttack. Name of the Scribe—Kapila Pāni.

Digitized by PPRACHIN, SOA

The text is same as in the book published by Orissa State Museum in 1961.

Colophon—ଆହେ ସୁଜ୍ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ପୁରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଏ ପୋସ୍ତକ କପିଳ ପାଣିଙ୍କର । ଲେଖକାର କପିଳ ପାଣି । ଏ ପୋସ୍ତକ ଯେ ମାଗିନେଇ ନ ଦେବ ତାର ସପ୍ତପୁରୁଷ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିବେ । ଏ ପୋସ୍ତକ ରହଣି କଳାଙ୍ଗସ୍ତ ବନମାଳୀ ପାଣିଙ୍କର ।

282

Cat No. O. L/1366 (H)

ଛାଟ ଇଚ୍ଛାବତୀ

By ବନମାଳୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf No of folia—39. Size—40.5×3.8 C. M. Each side contains 4 lines, throughout the manuscript. Character—Oriya; Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Slightly worm eaten Find spot—Presented by Vijayarāma Mālia, Vill—Kapilesvar, Dist- Puri.

The poet Banamāli Dāsa is actually the writer of "Chāta Ichhāvatī but in this manuscript we find that the name of Govinda Dāsa has been mentioned.

କରୁଣା ସାଗର ପ୍ରଭୁ କମଳ ଲୋଚନ
ସେବଇ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଦୋଷ ମୋ ନ ଘେନ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଇଚ୍ଛା ଅନ୍ତଃପୁର ଗଲା
ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଯେ ଏହୁ ରସ ବଖାଣିଲା ।
ଗୋପୀନାଥ ପାଦପଦ୍ମ ସର୍ବଦା ଶୀତଳ
ନାଟ୍ୟସୁକ ଗୋବିନ୍ଦ ମନ ଭ୍ରମର ସକଳ ହେ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

There are some folia containing different poems by Chaitanya Dāsa, Dinakṛṣna Dāsa, Govinda Dāsa, Dinabandhu Rāya and Jemāmani Bibhā by Bhikārī at the beginning and end of the manuscript.

No Colophon.

283

Cat No. O. L./1013 (J)

ଚୈତ୍ରବୋଲି

By ବଳରାମ ଦାସ & ରଘୁ

Substance— Palm leaf. No. of folia—4. Size—27.1 × 3.1 C.M. Each side contains 5 lines through out the manuscript. Character— Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamānitri, Dist. Puri.

Beginning—

ବନ୍ଦଇ ହରି ଦେବ ମୁରାରି ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀଙ୍କର କାନ୍ତ
ଅଚ୍ୟୁତ ବର ଦୟାନ୍ତ କୁମର ସେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଅନନ୍ତ
ବାରମାସ ମଧ୍ୟେ ଅଟଇ ସାର
ମାଘ ଶ୍ରୀହାନକୁ ହେଲେ ବାହାର ।
ପାଞ୍ଚ ଶ୍ରୀହାନକୁ ବାହାର ହୋଇ
ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀ ନାମ ଦେଲାଇ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଡ଼ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ଅଇଲୁ ପାସ
ଭାବେ ଭଣିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।

× × ×

ବନ୍ଦଇ ନିତ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ପତି,
ଅଭୟେ ଦାତା ଦ୍ୟେନ୍ତ କରତା
ନୀଳାଞ୍ଚଳେ ଯାର ସ୍ଥିତି ।
ମଥୁରା ପୁରେ ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦରେ
ବସୁଦେବ ଘରେ ଜନ୍ମ
ଧନ ଗଣାଇଂ ଖଡ଼ି ଛୁଆଇଂ
ଗୁରୁ ତାଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର-ପଣ୍ଡି ।
ବାଲ୍ୟତ କାଳେ ବାଳକ ମେଳେ
ପଢ଼ନ୍ତି ଜଗତ ସ୍ୱାମୀ
କଛୁ ଦିନେଣ ମାଘ ମାସେଣ
ପଢ଼ିଲା ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀ

× × ×

ଶୁଣି ଏସନ ମହତ୍ତ୍ୱ ଜନ
ଦେଲେ ରତ୍ନ ବସ୍ତ୍ରମାନ
ସୁର ରଘୁ ଭଣେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣେ
ପ୍ରବେଶ ତୋଷ ଭୁବନ ।

No Colophon.

284

Cat. No. O. L./842 (C)

ଗୁରୁ ଗୀତା

By ନାରାୟଣ ମହାରାଜ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

Substance—Palm leaf. No. of folia—55. Size—29 1× 3. C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—

Digitized by PPRACHIN, SOA

Oriya. Date of copy—C 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamānitri, P. S. Beguniā, Dist—Puri.

ଗୀତ— କଲ ଯା ଈଶ ବୁଦ୍ଧି,
ଥିବ କି ଜୀବନେ ମୋ ଲାବଣ୍ୟନିଧି । ଘୋଷା
କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ତା ମୁଖ ରାଜୀବ
ଦିବସ ଶଶୀ ପ୍ରାୟେ ଦିଶୁଥିବ ।
ଚକ୍ଷୁ ଅବଶେଷେ ହେବନି ପ୍ରିୟେ
ଲୋଳଲ ଗିରୀଶ କୁସୁମ ପ୍ରାଏ ।
ନବ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଚମ୍ପା ପାଖୁଡ଼ା ଗୋରା
ଜିଣି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଦିଶୁଥାଇ ତୋରା ।
ସେ ଯେବେ ହେବନି ମୃଣାଳ ପରି
ଆହା ଦଇବ କଲୁ ଯେତେ ସରି ।
ରଖି ସଖୀ ପଦ୍ମଦଳ ଉପରେ
ସିଞ୍ଚ ସଲିଳ ବଞ୍ଚୁଥିବେ ଧୀରେ ।

X × X

ମର୍ଦ୍ଧରାଜ ଖେନ୍ଦ୍ରୀ ବୀର କହଇ
ଜାଣିଲରେ ଦେହ ସବୁ ସହଇ ।

X X X

ଛଣେ ଦାଶରଥି କ୍ଷଣେ ମୋର ସଙ୍ଗେ
ରହିଲେ ମନ୍ଦରଧର ।

X X X

ନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଧରାଜ ଗୃହୁଁ କହିବାରେ

X X X

ହରିଚନ୍ଦନ ଭଣନ୍ତି, କେଡ଼େ ପ୍ରମାଦ ତା ପୀରତି
ତଉ ଚୈତ୍ର କର ନେଲା ସାହାସ ଅମାପରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦ୍ୱିଜ ଗଉରହରି, କହୁଁଲ ଶ୍ରୀ କେଶୋଶ୍ରୀ
କି ହେବ ଭୁ ନ କହୁ କାହ୍ନୁଂକ ଗୋ !

X X X

ଭଣେ ନୃସିଂହ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ରଙ୍ଗେ,
ଶିଖିଷ ଅଙ୍ଗୀ ମିଶ ମୋର ସଙ୍ଗେ ।

X X X

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ, ଆଳୀକି ଡାକ ହେଲେ
ଜଗ ହୋଇଛନ୍ତି ଅଗଣାରେ ।

X X X

ଭଣେ ରାମକୃଷ୍ଣ ତନମନ ଧନ
କରିଥାଇ ତୋତେ ଜୀବର ଜୀବନ ।
ଯହିଁ ତହିଁ ଥିଲେ ତୋଷ୍ଟୁଟାଇ ମନ,
କରି ତୋ ନାମ ଉଚ୍ଚାର ।

X X X

କହୁ କହୁ ବ୍ରଜବାଳୀ ମୂର୍ଚ୍ଛିତେ ଢଳି
ଦୁଃଖେ ଭଗବାନ କହ୍ନି ଚନ୍ଦ୍ର, ଜଦେ ସରି ହେ ।

X X X

କହେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ଭୂଧର, ସମା ଝଡି ବଗୃରି ମୋର
ମେରୁ ତୁଲ୍ୟ ଧୃତି ହେ ଯେ କର ସେ ।

X X X

କହେ ଗଦାଧର କବିରାଜ ମଧୁରେ ନନ୍ଦପୁଅ କହ୍ନା
ବୋଲେ ଧିକ ପ୍ରୀତି ମୋତିଚେତ୍ର ଦନ୍ତୀ ପାଇଲି କେତେ
ବେଦନାରେ ।

X X X

ତୁମ୍ଭେ ପାଶୋରିବାକୁ ନାହିଁ ମୋର ଭୟ ଲେଶ
ତୁମ୍ଭେ ପାଶୋରି ନ ଗଲେ ବନମାଳୀ ତୋଷ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବଡ଼ ଘୃଷ୍ଟଆଶା ତୋତେ
ବୋଲେ ନୃସିଂହ ନାମେ ପଟ୍ଟନାଏକ ବଡ଼ ହେଲା କଲୁ ମୋତେ ।

X X X

ଉମାଳୀ ନୋହେ ସେହୁ ଭାବ ଶିଟୋଇ
ଢକା ବଜାଇ ମାର ମାରିବ, ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହଇ ।

X X X

ଶ୍ରୀ ପୀତାମ୍ବର ଦେବ ଭଷିଲେ ତୋଷ କରିବେକ ଶାସ୍ତି
ଆଜର ରଜନୀରେ ଆଣିମି ମଦନମୋହନ ମୁରଲୀଧାରୀ ।

X X X

ଭଣେ **ଭରଥ** (ତ) ଭାରଣ୍ଡି କରେ
ଯୋଟିଲ ଚିନ୍ତା ଯୁବତୀଙ୍କ ରେ ।
ନେଷ ଭରେ ମାର ନ ତେଜିଲ୍ଲ ଦମ୍ଭ
ହୃଦ୍ରର ସମସ୍ତ ସ୍ତିକରେ ।

X X X

ହସି ସହଚରୀ ବୋଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସଙ୍ଗରେ
ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ନରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରେ ରସରେ ଧାସ୍ତିରେ ।

X X X

କହେ ପଦ୍ୟଂ(ଦ)ଲ୍ଲ(ନା)ଭ ବେଣି ବେଣି ଭାବ
ମାର ଶରେ ଭରଯାଇ ଗୋ ।

X X X

କହଇ **ରଘୁନାଥ** ଯେ ତୋର ମନୋରଥ
ହେବଟି ସ୍ୱାର୍ଥ (ସାର୍ଥ) ନ ଯା ଯମୁନା ।

X X X

ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ଘଟେ ଦୂତୀ ବୋଲେ ମୋହର କ ଅମାନ୍ତି,
ଗୋପ ଯୁବରାଜ ମହାଦେଈ ଭୁ ବୋଲାଇଲୁ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତୋତେ ଲୁଷାଇଲା ବୋଲରେ ଛଇଲା
ରସିକ ସୃଷ୍ଟିରେ ନିନ୍ଦା ମୁଂ ପାଇଲା ।
ନାରାୟଣ ଶୂର ଅଙ୍ଗେ ଭୁଜ ବଲ୍ଲୀ
ଭଙ୍ଗି ବସା ଚୂଡ଼ୀ ସଞ୍ଚାରେ ।

X X X

ଭାଷଇ ଜଳନ୍ତର ମହୀନ୍ଦ୍ର
ନନ୍ଦ ନିଳୟ ଗଗନ ଚନ୍ଦ୍ର ।
କନ୍ଧୁ ଯେ ସ୍ତନସ୍ଥ ବରଜ ତନୟ
ନାହିଂ କି ଲଜ୍ଜା......

X X X

ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶି ରସ ଚିରକୁ
ଚୁମ୍ବନ ମେଲଣି ମୋତେ ଦିଅ ମୁଂ ଯାଉଛି ।

X X X

ବୋଲେ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ ଏ କି ବଡ଼ମ୍ବନ
ଆପଣା ପ୍ରାଣକୁ ଅଟେ ପାଞ୍ଚିଲେ
କି ଏଥୁ ହେବ ବଡ଼ପଣ ଗୋ ।

X X X

ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ନୃପକୁଳ ଇନ୍ଦ୍ର
ଲଭୁଛି ଏପରି ବୋଇଲାରେ ।

X X X

ଭାଷିଲେ ଶ୍ରୀ ଜଗଦେବ ନାଶି ନଷ୍ଟେ କାମଦେବ
ରସିକା ତୁ ଥାଉ ଥାଉ ଯିବ ସିନା ଭାସିରେ

X X X

ସତ୍ୟବାଦୀ ବୋଲେ ତୋର ଦୟା ଥିଲେ
କି କରିପାରେ କାମଜ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

There is only one folia containing Māsa and Karana homa towards the end of the manuscript.

No Colophon.

285

Cat. No. O. L /899 (J)

ଗ୍ରହଚନ୍ଦ୍ର ଚଉତିଶା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—2. Size—39.2 × 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A D. Complete. Condition—Good. Find spot— Vill. Bhāpur, Dist Dhenkānāl.

କମଳ ଲୋଚନ କନ୍ଦାକର ଚଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡରେ ନ ଦାଉଇ କର
କରକ-ଉଦମ ନ କର ଭୁ ଆଜ ଦମ୍ଭୁର୍ଣ୍ଣ ଶୀଶେଟର ।
ଖରତର ଶ୍ୱାସ ତେଜ କ କାରଣେ ଚିତ୍ତ ଲେଖୁଛୁ ନଖରେ
ଖରେ ଏଡ଼ା ଖପୁ କର ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷି ଦେଖ ଦେଖ ତୋ ଆଗରେ ।

X X X

କ୍ଷଣକେଂ ଦମ୍ଭଖର ଖରେ ଅଭେଦ ହେଲେ ଯଥା ନୀର କ୍ଷୀର
କ୍ଷୀରଧିଜା-ପତି ପଦ ଚିନ୍ତି କହେ ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

286

Cat. No. O. L/492 (C)

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance—Palm leaf, No of folia—33, Size—34.6×3.5 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Not so Good, some folia are badly Worm eaten. Find spot—Haladiā, P. S. Khurdā, Dist—Puri.

It contains 506 verses which are written in such a way that the readers may think, those as Oriya verses, because of the lack of Sanskrit *Vivaktis* and *Pratyayas* in the composition of the lines. Hence, the work is included in the Oriya section.

No Colophon.

287

Cat. No. O. L./991 (C)

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance—Palm leaf, No. of folia—35. Size—36.2×3.4 C. M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A. D. Complete up to 125th verse. Condition—Slightly worm eaten. Find spot-Gadamānitri P. S. Beguniā, Dist—Puri.

Translation of a few verses—

ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟକୁ କହୁଅଛନ୍ତି, ହେ ବତ୍ସମାନେ, ନାନାଶାସ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ସାର

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅଟଇ, ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସାର ଅଟଇ । ରାଜନୀତି ଆଦି ହୋଇ । ସକଳ କଥା-ମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଂ କଥାମାନ ଚାଣକ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଂଅଛନ୍ତି, ତାହା ଶୁଣ !

ସେହୁ ଚାଣକ୍ୟ ମୂଳସୂତ୍ର ଯେ ତାହା ଇଚ୍ଛା କରଇ । ଯେଉଂ କଥା ରଚିତ ହୋଇଂଅଛି । ତାହା ଶୁଣିମା ମାତ୍ରକେ ନର ଯେ ମାତ୍ୟ (ମନୁଷ୍ୟ)ମାନେ ପଣ୍ଡିତ ହନ୍ତି । ହେ ବସ୍ତମନେ, ସେହୁ ଚାଣକ୍ୟ ହେତୁକରି ଶୁଣ !

ହେ ମାନୁଷ୍ୟମାନେ, ସେ ଚାଣକ୍ୟ ଶ୍ଳୋକ ସକଳ ଜନମାନଙ୍କୁ ଉପକାର ଅଟଇ । ଏ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଧର୍ମକଥା, ଉପଦେଶ କଥା, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶୁଦ୍ଧ କଥା । ନ କରିବାର ଅଶୁଦ୍ଧ କଥା; ସମସ୍ତ କଥାମାନ ଜାଣଇ ।

Colophon— ଇତଶ୍ରୀ ଚାଣକ୍ୟ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ । ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ଶରଣ । ଶ୍ରୀ କପିଳନାଥ ଶରଣ ।

288

Cat. No. Or. Pr./51

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance—Palm leaf. No of folia—45. Size—34.6× 3.4 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 18th century A.D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot—Jagatsimhapur area, Dist. Cuttack.

Translation —

ନାନା ଶାସ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ଧୃତ ଟେବାଇଲେଂ, ବାହାର କରି ଏ ଯେ ଚାଣକ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ରାଜନୀତି ଆଦି ଅଛି କହୁଅଛୁଂ । ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ କେମନ୍ତଂ ଅଟଇ । ସମସ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସାର ଅଟଇ ସାର ଅଟଇ ।

× × ×

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବିଷ ପାଖରେ ଅମୃତ ଥିଲେ, ଅମୃତ ଗ୍ରହଣ କରିବ × × ×
ପୁନର୍ବାର ସେହିମତ ଅମେଧ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ କାଞ୍ଚନ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯେବେ ଥିବ, ତେବେ ତା ଅମେଧ୍ୟ ଥାନରୁଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବ । ତେବେ ବିଦ୍ୟାବାର ଲୋକଠାରୁଂ ସେ ବିଦ୍ୟା ପଢିବ, ତହିଁରେ ଦୋଷ ନାହିଂ । ନୀଚ କୁଳରେ ଯଦି ଉତ୍ତମ କନ୍ୟା ଥିବ, ତାହା ଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବ । ଏତେକଥା ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରମାଣେ ଦୋଷ ନାହିଂ ।

No Colophon

289

Cat. No. O. L./1189 (B)

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance—Palm. leaf. No of folia—11. Size—21.1×3.1 C. M. Each side contains 4 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete Condition—Not so Good. Find spot—Gadamānitri, P. S.—Beguniā, Dist. Puri.

ନାନା ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଧରି ରାଜନୀତି ସମୁଚ୍ଚୟ କରି ଏ ଯେ ଚାଣିକ୍ୟ ଏହା କହିବା । ଏ ଚାଣିକ୍ୟ କେମନ୍ତ ଅଟଇ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ବୀଜ ଅଟଇ । × ×

X X X

ମୂଳ ସୂତ୍ର ଯେ ତାହା କହିବା, ଯାହାକୁ ଚାଣିକ୍ୟରେ ଉଦ୍ଧୃତ କଲୁ ଅଛୁ, ତାହା ଜାଣିମା । ତାହା ଜାଣିଲେ ନର ଯେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପଣ୍ଡିତ ହୁଅନ୍ତି ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

290

Cat. No. O. L./1189 (E)

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance—Palm leaf No of folia—14. Size—21.1×3.1 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—Not so Good, some folia are broken Find spot—Gadamanitri, P. S. Begunia, Dist. Puri.

ନାନା ବିଧ ଶାସ୍ତ୍ରଠାରୁ ଗୃହୀତ କରିଣ
ରାଜନୀତି ସମସ୍ତ ସେ କରିଣ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ସାର ଶାସ୍ତ୍ର ଚାଣକ୍ୟ ରଚିତ
ଶ୍ରୀ ସାରସଂଗ୍ରହ ନାମେ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ।

X X X

ଯେଉଁପରି କହିଛନ୍ତି ଚାଣକ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ
ସେହିମତି ମୂଳସୂତ୍ର କହିବା ନିଶ୍ଚିତ ।
ଯାହା ଜାଣିବା ମାତ୍ରକେ ମତି ହୁଏ ଜ୍ଞାତ
ମୂର୍ଖର ମୂର୍ଖରୁ ଘୁଞ୍ଚି ହୁଅଇ ପଣ୍ଡିତ ।

X X ·X

ବିଦ୍ୟାବାନ ଆଉ ରାଜା ନୁହନ୍ତି ସମାନ
ସେ କରେ ସମାନ ଜ୍ଞାନ ସେ ଅତି ଅଜ୍ଞାନ
କେବଳ ଆପଣା ଦେଶେ ରାଜା ପୂଜ୍ୟମାନ
ସ୍ୱଦେଶେ ବିଦେଶେ ବିଦ୍ୟାବାନର ସମ୍ମାନ ।

X X X

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

291

Cat. No O L/1496 (F)

ଚାଣକ୍ୟ ନୀତି

Substance— Palm leaf. No of folia—34. Size —19.2× 3 C. M. Each side contains 4 to 5 lines Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete up to 113 verses. Condition—Slightly Worm eaten. Find spot-Presented by G.N. Dāsgosvāmi Adhikari, Tāngi, Cuttack.

Translation :—

ନାନା ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ରାଜନୀତି ସମୁଚ୍ଚୟ କରି ଏ ଶାସ୍ତ୍ର କଲା । ଏ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବୀଜ କରି । ଏ ଋଣିକ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ସଂହରିଲା । ମୂଳସୂତ୍ର କହୁଅଛୁ । ଏ ଋଣିକ୍ୟ ଯଥା ଉଚିତ କରି । ଯେବଣ ଅଜ୍ଞାନ ହେଲେ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଏ ଚାଣିକ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢିବା ମାତ୍ରେକ ନର ଯେମନ୍ତ ସମାନେ ସେ ପଣ୍ଡିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏମନ୍ତ ନୋହଇ । ମୂର୍ଖଜନ ପଢିଲେ ପଣ୍ଡିତ । ହେ ମନୁଷମାନେ ଏ ଚାଣିକ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ସକଳ ଜନଙ୍କୁ ଉପକାର ଅଟଇ । ଏ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢିଲେ ଧର୍ମକଥା ଜାଣଇଂ । ଉପଦେଶ କଥାମାନ ଜାଣଇଂ । କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶୁଭ କଥା ଜାଣଇଂ । କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରିବାର ଅଶୁଭ କଥା ଜାଣଇଂ ।

There are two folias containing two poems of Kavi Ravi or Kavisurya Baladeva Ratha towards the end of the manuscript.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

292

Cat. No. O. L /155 (E)

ଗୌର ଲହରୀ

By ରସମୟୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—52. Size—28.7 × 3.4. C. M. Each side contains 1 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good, Find spot—Gadamānitri, Dist—Puri

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ନରହର ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରୌ ଜୟତା ।

ଜୟ ଜୟ ମହାପ୍ରଭୁ ଗୌର ଭଗବାନ
ତୋମାର ପଦାରବିନ୍ଦେ ଭକ୍ତି ଦେହ ଦାନ ।

× × ×

ପ୍ରଥମେ ସାମାନ୍ୟ ଭକ୍ତି ଦ୍ୱିତୀୟେ ସାଧନ
ତୃତୀୟେ କହିବ ଭାବ ଭକ୍ତି ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଚତୁର୍ଥେ କହିବ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିର ବଚୁର
କ୍ରମେତେ ବର୍ଣ୍ଣିବ ପ୍ରେମ ହଇୟାଂ ବସ୍ତାର ।

× × ×

ଇତିଶ୍ରୀ ରସାମୃତ ସିନ୍ଧୋ ପୂର୍ବବିଭାଗେ ଭକ୍ତି ସାମାନ୍ୟ ଲହରୀ ।

× × ×

ଇତିଶ୍ରୀ ଭକ୍ତି ରସାମୃତ ସିନ୍ଧୌ ପୂର୍ବ ବିଭାଗେ ବୈଧି ଗତ ସାଧନ ଭକ୍ତି ଲହରୀ ।

X X X

ଇତି················ଭାବ ଭକ୍ତି ଲହରୀ ।

X X X

ଇତି················ପ୍ରେମ ଭକ୍ତି ଲହରୀ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Cat. No. O. L./690 (C)

ଗୁରୁମଣ୍ଡନ ଚଉତିଶା

By ବାଲୁଙ୍କି

Substance—Palm leaf. No. of folia—4. Size—37. 3× 3.6 C.M. Each side contains 5lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy— C. 18th century A.D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Gadā Tāpanga, P. S. Khurda, Dist—Puri

ରାଗ–କଉଶିକ

କାଳିନ୍ଦୀ ଅଳି ତମାଳ ଫଣ ତମ କୃଷ୍ଣ ଘନମାଳ ଭ୍ରମର
କେମନ୍ତେ ସମ ହେବେ ରାଧାକେଶକୁ କାଳେ ଏମାନେ ଦୋଷ ପାଉ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇଣ ଶୁଣ ଚତୁରବର ମଣି,
କାଦମ୍ବିନୀ କାଳେ ଆଦ୍ୟ ଉପମାରେ ଗେରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯେ ସେ ପାଣି ।

× × ×

କ୍ଷୀର ସୁତା ପ୍ରଭୁ ପ୍ରଭୃତ୍ତି କୃତ୍ୟ ଯଶ କ୍ଷେପେଣ ଗଙ୍ଗା ଜଳେ
କ୍ଷଣେ ମଜ୍ଜନେ ଜନେ ହେ କୋଟୀ କୋଟୀ କଳୁଷ କ୍ଷୟ
କର ହେଲେ ।
କ୍ଷିତିର ତଳେ ତଳେ କର ପାଦ ଭରସା
କ୍ଷେମେ ବାଳୁଙ୍କି କହେ ପ୍ରତି ଯମକ ଗୁରୁ ମଣ୍ଡନ ଚଉତିଶା ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

294

Cat. No O. L/425 (21)

ଚିଠାଉ

Substance—Palm leaf. No. of folia—3. Size—33 8×3.8 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Khallikote, Dist—Ganjam.

ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧୁ ଇନ୍ଦୁ ମୁଖୀଙ୍କ ସେବା
ପ୍ରିୟେ ପାଇବ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପତ୍ରିକା ।
କଟ୍ଟୁବଦନ ରଖିବ ତେବେ ପ୍ରାଣ
ତୋରେ ପତ୍ରିକା ରୂପ ପରମାଣ ।
ପ୍ରାଣମଣି ରମଣୀ ଗୁଣମଣି
କାମ ଜଳଧି ତାର ତର ତ୍ରଣୀ ।
ମୋରେ ଶିର ଭୂଷିତ ଭୂଷାମଣି
ରତି-ପତି ପଞ୍ଚଶର କାରେଣୀ ।
ତୋରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଦନ ନରେଖି
ମୋର ମନରୁ ତୋର ମହାସୁଖୀ ।

× × ×

ମୁଁତ ଲେଖିଛି ତୁମ୍ଭକୁ ଉତ୍ତର
କାମ ଭରେ ହୋଇଛି ତତପର ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

295

Cat No. O. L./425 (22)

ଚିଟାଉ .

By ଦାଶରଥି

Substance— Palm leaf. No. of folia—4. Size—33.8 × 3.8 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character— Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Worm eaten, some folia are broken. Find spot—Khallikote, Dist. Ganjam

କେଉଁ ପୁରୁଷ ବଦେଶରେ ରଖି
ପ୍ରିୟା ଗ୍ରୁମୁକୁ ପତ୍ରିକା ଲେଖଇ ।
ମନ୍ଦହାସୀକ ପଙ୍କଜ-ଭ୍ରଷୀକ
ଷ୍ଟୁରୁବେଣୀକ କୋଟିଳ କେଶୀକ ।
ପ୍ରେମଶୀଳାକୁ କେଳି କୋଶୋଳାକୁ
ଗଳାମାଳାକୁ ନେଶ ପିଉକାକୁ

X X X

ଆହେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ପୀତାମ୍ବର
ବିପ୍ର ଦାଶରଥିଙ୍କ ରକ୍ଷା କର ।

No Colophon.

296

Cat No. O. L./425 (H)

ଚିଟାଉ

By ରାମଚନ୍ଦ୍ର

Substance—Palm leaf. No of folia—4. Size—33.8 × 3.8 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Character—Oriya, Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Worm eaten, some folia are broken. Find spot—Khallikote, Dist Ganjam.

ଘନ କେଶୀକ ମଞ୍ଜୁଳ ଘଷୀକ

X × X

ପ୍ରଭୁ ସନ୍ତିଂ ଥିଲେ ମୁକ୍ତିଂ ତୁମ୍ଭର
ମୋରେ ଦୟା ଥିବ ପ୍ରାଣ ଈଶ୍ୱର ।
ତୁମ୍ଭ ବେଦନା କେତେ ଜଣାଇବ
ରମାମଣି ବୋଲି ମିଛେ ମରିବ ।

X X X

ମୋତେ କେମନ୍ତ କରିଦେଲୁ ସନ୍ତ
ମୋର ଚରଣ ଚଳେ ନ ଲାଗଇ ।
କାଳ ଘଟି ସେ ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର
ଭଣେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ଉପର ।

No Colophon.

297

Cat. No. O. L./425 (24)

ଚିଟାଉ

By ଦାଶରଥି

Substance—Palm leaf No. of folia—2. Size—33 8 × 3.8 C. M. Each side contains 5 lines through out the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition— Worm eaten. Find spot—Khallikote, Dist. Ganjam.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆଗ ନେଷି ଭଗବାନ ଶରଣ
ପୁଣି ନେଷିଲି ବାଳକୁ କଲ୍ୟାଣ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଚରଣେ ଦେଇ ମତି,
ନେଖ ନେଟଇ ଆରେଂ କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ।
ପ୍ରାଣ ଅମା · · ଇ ମଟେ ମୂର୍ଚ୍ଛିଲି
କଣା ନୋକକୁ ପରହସ୍ତେ ଦେଲି ।
ଆସି ପ୍ରନଅ ନକଟ ହୋଇଲା
ଫେଟା ଖଣ୍ଡୁଆ ଉଏଠ ନୋହିଲା ।

X X X

ଅରହିତ ପାଦରେ ଦେଇ ମତି
କହେ ଘାନବନ୍ଧୁ ଦାଶରଥି ।

No Colophon.

298

Cat. No. O. L /425 (25)

ଚଟାଉ

By ଗୋପୀନାଥ ହରଚନ୍ଦନ

Substance—Palm leaf. No. of folia—2. Size—33.8 × 3.8 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot— Khallikote, Dist. Ganjam.

ଆରେ ନବ ଜଳଧର ଗୁରୁକେଶି
ଭୁ ଝୁରୁଥିବୁ ଡେଣେ ବସି,
ମୁ ଝୁରୁଥିବ ଡେଣେ ବସି ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବେଳେ ବେଳେ ଜାଣିଥିଲୁରେ ଧନ
କାଞ୍ଚଂପାଇଂ ମୋ ଠରେ ଦେଲୁ ମନ ।

X X X

ଆଉ କସ ଲେଖିବ ମୁ ଅଧିକ
ତୁମ୍ଭେ ସବଗୁଣେ ବନ୍ଧୁ ରସିକ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣେ ଦେଇ ମନ
ଭଣେ ଗୋପୀନାଥ ହରିଚନ୍ଦନ ।

No Colophon.

299

Cat. No. O. L./520 (G)

ଚଟାଉ

ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ & ଦ୍ୱିଜ ହରି

Substance—Palm leaf. No of folia—6. Size—22×3.3 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. scriptCharacter—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dist. Puri.

(ରାଗ— କଳହଂସ କେଦାର)

ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ପାଦେ ମୋ ଚିତ୍ତ ଥାଉ
ଚରଣବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଚଟାଉ ସେ ।
ତୁ ରସ ହ୍ରଦପ୍ରା ଲାବଣ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ
ମୁ ସଙ୍କୋଚିତ ତୋର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦନ ଦନକ ଭାବ ସୁମର ଚୋର
ମୀନ ନୟନା ହେଉଅଛୁ ଅଧୀର ।

X X X

କ କରୁଥିବ ମୋର ବନ୍ଧୁନେ ଧନ
ସରୁ ନ ଥିବ ପର ରଜମା ଦନ ଯେ ।
ଏ କଥା ଚର କାନ୍ତୁ ଥିଲୁ ବସ୍ତର
ଭାଷଇ ଦ୍ୱିଜ ହରି ମନେ ବସ୍ତର ଯେ ।

X X X

ଚକାଇ ଖର ନିଶ୍ୱାସ ଥରୁଥାଇ ଦନ୍ତବାସ
ଲଭି ଶ୍ରାନ୍ତକ
ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ କନ୍ୟା ଶ୍ରୀଦର ବଦେଦଶେ ରକ୍ଷ
-ମ.ରି କପାଳେ କର ବୋଲେ ଧିକ ପ୍ରୀତିକ ।

No Colophon.

300

Cat. No. O. L./759 (A)

ଚଟାଉ

By କୃପାସିନ୍ଧୁ ସୁମନ୍ତ and others

Substance—Palm. leaf. No of folia—21. Size—29.5×3 C. M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy— 39th regnal year of Virakeśari I i. e 1767 A. D. Complete. Condition — Some folia are broken. Find spot— Baliantā, Dist. Puri. Name of the Scribe— Narasimha.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ବିଷୟୁ ବିଳାସେ ମନ ନ ଦେଲ
ନିଜ ପୁରକୁ ଯିବା ଆରମ୍ଭିଲ ।
ଚିନ୍ତ ଗୋପୀନାଥ,
ଭଣେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ସୁମନ୍ତ ଏଥା ।

X X X

ଲେଖ ଶିରେ ଲଗାଇ ସୁକୁମାଷ୍ଟ
ସବୁ ପଢିଲ ମୃଦ ଶ୍ରିଙ୍ଗି କର ।
ଆହେ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ପୀତାମ୍ବର
ବନ୍ଦ ଦାଶରଥିଙ୍କ କୃପା କର ।

X X X

କ୍ଷୀଧର କୃଷ୍ଣରସ ଧାବେ ଘଟେ ଦୃଷ୍ଟି
ସମ୍ବର-ଶରେ ଭ୍ରମ କରାଇଲ କାଳି ଭୂମ୍ଭ ପ୍ରିୟବନ୍ଧ ।

X X X

ଷୀରଜ ନୟନା କରେ ଲେଖ ଘେନ ପଢି ହୋଇଲ ସନ୍ତୋଷ
କ୍ଷିତିଧର କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ରେଣ ବନ୍ଦ ଦାଶରଥି ଦାସ ।

X X X

ମରତ କେଶୀକ ଶରତ ପ୍ରବେଶେ ଲୋଡ଼ୁ ମୁଁ ଲଭିବ ସେବେ
ବୋଲେ ଗୁଣିରହ୍ନି ସୁନ୍ଦ ହେଲେ ରହ ବଦେଶୀ ନୋହିବ କେବେ ।

X X X

ସତେ କି ବିଧାତା ମୋତେ କରିବ ସୁଦୟା
ତୋହୋ ସଙ୍ଗେ ସୁଖ ରସେ ଲଭିବ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ।
ଚିନ୍ତ ଶ୍ରୀଧର ଦାସ,
ଭଜେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ହରିଚନ୍ଦନ ଯେ ରହ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଛିଡ଼ା ହୋଇଲ୍ଲି ଲୁଅ ନେନେ ପ୍ରଗଳ
ଝଝନେ ଦୀନ ଗ୍ଲାମ ଗଲ୍ଲ ଭା ଗୁଲ୍ଫଂରେ ।

X X X

ପଦୁ ସୁବାସ ମୁଖ ଢଣେ ମଳନ
ନଦ୍ରା ଚଟୁନେ ରଙ୍ଗ ବେକ ନୟନ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଧର ରସିକ ବର
ଗଜଗମନା ମୋତେ ସୁଦୟା କର ।

Colophon— ଶ୍ରୀ ବୀରକେଶରୀ ଦେବଙ୍କ ୩୯ ଅଙ୍କ ବିଚ୍ଛା ଦ ୨୧ନେ ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ରଖ ନରସିଂହଙ୍କୁ । ଶ୍ରୀରାମ ରଖ ଅଧମଙ୍କୁ ।

301

Cat. No. O. L./425 (1)

ଚଟାଉ ଭାଷା

By ଗ୍ରେଟବସୁ

Substance—Palm leaf. No of folia—2. Size—33.8× 3.8 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete, Condition—Not so Good. Find spot—Khallikote, Ganjam.

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରଖ ।
ମଧୁପୁରେ ବନ୍ଦଣ ଗୋପୀନାଥ
ରାଧା ଶ୍ୟାମୁକୁ ଲେଟନ୍ତେ ଉଦନ୍ତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ଚମ୍ପକ ଗଉର
କୃଷ୍ଣୋଦରୀ ସେ ମୋ ପ୍ରାଣ ଈଶ୍ୱରୀ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସୁମାମଣିକ ଚନ୍ଦ୍ରବଦମାକ
ସୌମ୍ୟବନ୍ତୀକ ଘନ ଜଘମାକ ।

× × ×

ଏବା ପଢି ନ ଜାଣବୁ ସୁଜାଣ
ସ୍ୱେତ୍ତ କଥାକୁ ଜାଣିବୁ ମୋ ଘଣ ।
ଗନ୍ଲ ଲୋକ ଠାରୁ ସବୁ ଶୁଣିମୁ
ଛୋଟରୁ ଚୋ କଣା ବୋଲି ଜାଣିନୁ ।

No Colophon.

302

Cat. No. O. L/425 (18)

ଚଟାଉ ଭୂଷା

By ବାମଦେବ ପଟ୍ଟନାୟକ

Substance—Palm leaf. No. of folia—3. Size—33.8×3.8 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C 18th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Khallikote, Dist—Ganjam.

ଚଟାଉ ଭୂଷା ଲେଖ୍ୟ ।

ଚଉଦ ଭନ୍ତା କରି କୃପା ସାଗର,
ଚଳଣ ନେଖୁଅଛୁ ନବ ନାଗର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନାକୁ,
କୁନ୍ଦ କୁନ୍ଦ-କଳିକା-ରଦନାକୁ ।
କଳା-କଳାପ କୋକିଳ-କେଶୀକ,

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମତ୍ତ ପୀକ-ମଧୁର-ବଚନାକୁ,
ମୀନ-ଖଞ୍ଜନ-ମୃଗ-ଲୋଚନାକୁ ।
ବୃନ୍ତ-ସମ୍ପା-ହେମ-ଗୋରାଙ୍ଗ,
ଜବା ଅଧସ୍ତ ବିମ୍ବା-ଅଧସ୍ତଙ୍କ ।

X X X

ତାଙ୍କ ମନ୍ଦମାକୁ ଏ ଅବା କେତେ,
ଏଣୁ ନଚେ ନକଟେ ଭେଟ ତୋତେ ।

Colophon— ବାମଠଦବ ପଛନାୟକଙ୍କର ଚଟାଉ ଭଷା ଲେଖ୍ନ ।

303

Cat. No. O. L./425 (19)

ଚଟାଉ ଭଷା

By ବାମଦେବ ପଛନାୟକ

Substance—Palm leaf. No. of folia—7. Size—33.8×3.8 C.M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Khallikote, Dist—Ganjam.

ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣେ ଶରଣ ପଶି
ଛିସ୍ତା ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ନେଖଇ ପରବାସୀ ।
ଆରେ ଜଳଧର କଳାପ କେଶୀ,
ଅଗୋ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲ୍ଲବଣ୍ୟ ରୂପସୀ ।
ଆଗୋ ତିଳ କୁସୁମ ସମ ନାସା
ଆରେ ଖଞ୍ଜନ-ମୀନ-କୁରଙ୍ଗ-ଦୃଶା ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରିୟବର୍ଗ କଣ୍ଠରେ ବସିଲେ ଯାଇ,
ଲେଖ ଶନ ଦିନଲ୍ଲ ସେ ପୃଷ୍ଠ ଫେଇ ।
ପଢି ବରଣ୍ଡିଲେ ବଢିବ ଗୀତ
ପଦ ଏବେ ହେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତର ସତ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣ ପଙ୍କଜ ଦୁଇ
ଚନ୍ତ୍ର ବାମଦେବ ଏହା ଲେଖଇ ।

No Colophon.

304

Cat. No. O. L./425 (20)

ଚଉାଉ ଭୂଷା

Substance—Palm leaf. No of folia—3. Size—33.8×3.8 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th Century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Khallikote, Dist. Ganjam.

—ଉପାପତ୍ତିଙ୍କର ଚଉାଉ ଭୂଷା—

ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣେ ଚଉ ଥାଉ
ପ୍ରାଣ ବାନ୍ଧବୀ ଗ୍ରମୁଲୁ ଚଉାଉ ।
ମୋର କନ୍ଦର୍ପ କଞ୍ଚୁକ ଦାତା
ବନ୍ଧୁ ଦେବୁରେ କୁଶଳ ବାରତା ।
କେତେ ପୁଣ୍ୟ କରିଥିଲି ଦୃବରେ
ତେଣୁ ପ୍ରାପତ ହୋଇଲୁ ଭାଗ୍ୟରେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହମାପଞ୍ଚକ ଏଟେକ ମାଗଇ
ଚୋଟେସ କ୍ଷଟେଲଦ ନୋକ୍ଷ ପ୍ରାଣସଖା ।

No Colophon.

305

Cat. No. O. L./63

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Paper No. of pages—63. Size—26.6× 23.3 C.M. Each page contains 16 to 20 lines. Character—Oriya. Date of copy—1921-22. Complete. Condition—Good. Find spot—Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras.

Text same as in Cat. No. O. L./97

No Colophon.

306

Cat. No. O. L./97

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—42. Size—36. 9× 4 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras. Name of the Scribe—Sri Chandrasekhar Deo.

Digitized by PPRACHIN, SOA

॥ ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ଶରଣ ॥

। ଅବିଘ୍ନମସ୍ତୁ ।

(ରାଗ ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ)

— ହରିହର ସ୍ତୁତି —

— ଶ୍ଳୋକ —

ନମସ୍ତେ ଗୋକୁଳ ପତି ଅଖିଳ ସ୍ୱାମୀ
ଶିଖି ଚନ୍ଦ୍ରକ ମଣ୍ଡିତ ଅନ୍ତରଯାମୀ ।
କଳିତ କଣ୍ଠେ ବିଶଦ କମଳ ଦାମ
ଜଗ୍ରଶିବ ଶ୍ୟାମ ଭବ ହର ଯା ନାମ ।
ଅଘାସୁର ବିନାଶନ କାରଣେ ଦକ୍ଷ
ଭୂତଗଣେ ଶୋଭାବନ ଅରକ୍ଷ ରକ୍ଷ ।

X X X

ରସିକ ଜନଙ୍କ ମନ ରଞ୍ଜିବା ପାଇଁ
ରଚିବି କିଛି ପ୍ରବନ୍ଧ ଗୀତ ଗୋସାଇଁ ।
ଓଜ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ଭକ୍ତି ବିଶେଷ
ନାନା ରସେ ମିଶି ହେବ ଅତି ସୁରସ ।

X X X

ଧର୍ମସେନ ନାମେ ରାଜା ଚମ୍ପଂ ଈଶ୍ୱର
ଧୀରବର ବଇଷ୍ଣବ ବିବେକ ବର ।

X X X

ସୁଲକ୍ଷଣା ନାମେ ତାର ପଟ୍ଟ ମହିଷୀ
ଅତି ରୂପବନ୍ତୀ ସ୍ନିଗ୍ଧ କୁଟିଳ କେଶୀ ।

X X X

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ପ୍ରସାଦେ କିଛି ଦିନେ ତାହାର
ଦୋହିତାଏ ଜାତ ହେଲା ସୁନ୍ଦର ସାର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ମୋହନୀ ରୂପ ଅଛୁ ସେ ଧରି
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ନାମ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ବିଧୁର ।

X X X

କମଳା ରମଣ କୃଷ୍ଣ କମଳ ମୁଖ
ଧ୍ୟାନେ କବି **ଲୋକନାଥ** ଖଣ୍ଡିଲା ଦୁଃଖ ।

X X X

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-ମାଳବ)

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଛନ୍ଦ ।

X X X

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-ବରାଡ଼ି)
କଳଶା ବାଣୀ

ନବ ଯୌବନ ଲଭି ରମଣୀ ରତନ
ଦିବ୍ୟ ତନୁ ଦିନୁ ଦିନୁ ଦିଶିଲା ଶୋଭନ ।

X X X

ସୁଜାଣ ଚତୁର ସଖୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ହରଇ ସେ ଦିନମାନ ଦିବ୍ୟ ସଦନରେ ।

X X X

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-କଲ୍ୟାଣ ଆହାରୀ)

ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ କିଛି ଦିନାନ୍ତରେ ବସନ୍ତ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ମନ୍ଦ ଗନ୍ଧ ଶୀତ ମଳୟ ମରୁତ ସମସ୍ତ ଦିଗେ ପ୍ରସରିଲା,
କନ୍ଦର୍ପ
ଦର୍ପ ଅତିଶୟ ବଢ଼ିଲା
କୋକିଳ କୁଳ କଳରବ ଚହଳ ଗହଳ ଚମକ ପଡ଼ିଲା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦକ୍ଷିଣ ଜଳଧି ତଟ କଳ୍ପବଟ ନିକଟ ନୀଳାଦ୍ରି କୂଟରେ
ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ମଙ୍ଗଳ ଆଳତି ଦରଶନ ଭାବ ମନରେ
କହଇ
କବି **ଲୋକନାଥ** ଏ ରସ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ନବ ବିରହ ଜନିତ ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ ହୋଏ ଶେଷ ।

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ–ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ)

ବିଷମ ବିରହ ଲଭି କାମିନୀ
ଦିନୁ ଦିନୁ ଖିନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ ।

X X X

ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପ ଭାବି
ଭରସା କରି **ଲୋକନାଥ** କବି ।
କହେ **ଚନ୍ଦ୍ରକଳା** ଚାରୁ ପ୍ରବନ୍ଧ
ନାରଦ ଦତ୍ତବର ପଞ୍ଚ ଛାନ୍ଦ ।
ହେ ରସିକ ଜନ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ହୁଅ ସାବଧାନ ।

X X X

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ— (ମୁଖବର ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଶୁଣ ଏବେ ଦିବ୍ୟ ରସ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ବେଣୀ ପ୍ରବେଶ ।
ତାର ପ୍ରିୟ ଅନୁଚର
ହଂସୀ ଚତୁର ଏ ।

X X X

ହଂସୀ ଆଜ୍ଞା ମାଗି ତାଙ୍କୁ
ଗଲା ସେ ରାଜା ଛାମୁକୁ ।
ଶୁଭେ ସେ ରାଜା କଟକ
ମିଳି ଛଟକେ ଏ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହେ କବ ଲୋକନାଥ
ଆହେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧାତା ।
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ଅଭିଳାଷ
କର ପ୍ରକାଶ ଏ ।

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ — (ରାଗ-ମଙ୍ଗଳଗୁଜ୍ଜରୀ)

ଏଣୁ ଗତ ରାତ୍ରେ ରାଏ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପନ
ହଂସୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି କରି କଲା ଦରଶନ ।
ସତ ନକ ହେବ ବୋଲି କରନ୍ତି ବିଚାର
ସତ ଏହା କର ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ହେ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ହଂସୀ ଦରଶନ କଲା
ଦେଖି ନରପତି ମନ୍ତ୍ର ଅତି ସୁଖୀ ହେଲା ।
X X X
ହଂସୀକି ସମ୍ପର୍ଶି ହୋଇ କହିଲେ ସେ ରାଏ
କହିଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତୋର ହେଇଲୁ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋ ।
ଯିବା ଉଦ୍ୟମରେ ସେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ସପତମ ଛାନ୍ଦ ହୋଏ ଶେଷ ।
X X X

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ — (ରାଗ ରେଖି)

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନ ଏବେ ହୁଅ ସାବଧାନ
ଗ୍ରୀଷମ ସମୟ ଆସି ହୋଏ ପ୍ରବେଶ
X X X
ନୃପତି ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ନାନାଦେଶ ଚରଗଣେ
ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଲେ ସବୁ ରାଜାମାନଙ୍କୁ
ଏ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପଞ୍ଚମୀ ଦିନ ମିଳିବ ସବୁ ରାଜନ
ଏତେ କହି ଲେଉଟିଲେ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ
ଚତୁରଙ୍ଗ ବଳ ସଙ୍ଗରେ
ଅଇଲେ ନୃପତିମାନେ ଅତି ସତ୍ୱରେ ।
X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନବମ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-ଆହାରି)

ସୁବେଶ କରଣ ହରଣ ନେତ୍ରକୁ ରୁଚିର ସୂଚୀର ପିନ୍ଧାଇ
ଚରୁଣ ଅରୁଣ ଅମଳ କମଳ କରେ କମଳ-ମାଳା ଦେଇ ।
ବୋଇଲେ
ଆଜ ତୋହର ମନୋରଥ,
ଅବଶ୍ୟ କରିବେ ଜଗତ ଜନମୀ କମଳା ଦେବୀ ପ୍ରାଣନାଥ ।

X X X

ବିଧାତା ସଂଯୁକ୍ତ ସୁଖପ୍ରଦ ସୂତେ ଖେଳ କଲେ ପଞ୍ଚୁଟଖି
ଯେଣୁ ଅନ୍ତେ ... ଉପୁଜବ ତାହା ଆଉ ଛାନ୍ଦେ ଶୁଣ ବିଶେଷି
ଶ୍ରୀହରି
ଏହି ଲୋକନାଥ ଯେମନ୍ତ
କହେ ଚ...କଳା ବରଣ ବିବାହ ନବମ ଛାନ୍ଦ ହୋଇଲା ପ୍ରାନ୍ତ ।

X X X

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-କେଦାର ଚକ୍ରକେଳୀ ବାଣୀ)

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁ... ସୁବା ...
ଚିତ୍ରକଳା ବଚନ କେଳୀ ରସ ।
ଗର୍ଭ ... ବିବସ ହୋଇଲା ଅବଶେଷ
ଆସି ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।

X X X

ଇତି ପରମ ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ
ଏହୁ ଦଶମ ଛାନ୍ଦ ହୋଇଲା ଶେଷ ।

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ)

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଜନମାନେ ଏବେ ସୁଦରଶନ ରାଜନ
ସେ ଗୁଣନିଧି ସଚିବଙ୍କୁ ହକାରି କହିଲେ ପ୍ରିୟ ବଚନ ।
କହ... ତୁମ ନରନାଥଙ୍କର ଛାମୁରେ ଆମ୍ଭର ବାଣୀ
ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଆମ୍ଭ ନବରକୁ ବିଜେ କରିବ ଏ... ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ— (ରାଗ-କାଳୀ)

ନବ ରମଣୀ ନାଗରୀମଣି କପୋଳେ କର ଦେଇ
କାନ୍ତ ସମ୍ମୁଖେ ଲୋଟକ ମୁଖେ ବସିଲା ଚାପି ହୋଇ ।

X X X

ସ୍ୱାଦୁ ସମାନ ଅସନ ପାନ ସୁଖେ କଳିଲେ ନିଶି
ଦିନକୁ ଦିନ ଯେତେ ବିଧାନ କହିବ କେ ବିଶେଷି ।
ଏମନ୍ତେ କିଛୁ ବରଷ ଅନ୍ତେ ହୋଇଲା ଯାହା ଶୁଣ
କହିବ ତିନ ଛନ୍ଦ ତହିଁରେ ଚିତେ ବିସ୍ମାରଣ ।

X X X

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛନ୍ଦ— (ରାଗ-ଶନ୍ଦାନନ୍ଦେଶ୍ୱର)

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ଏବେ ବିରହ ରସ
ନବୀନ ପ୍ରାବୃଟ କାଳ ହେଲା ପ୍ରବେଶ ।

X X X

ଏବେ ଘନ ଘନ ଘନ ହୋଇଣ ଯାଅ
ମୋ ପ୍ରାଣ ବଲ୍ଲଭ ଆଗେ ଉଦୟ ହୁଅ ।

X X X

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛନ୍ଦ— (ରାଗ-କାମୋଦୀ)

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣି ନୃପତି ଚୂଡ଼ାମଣି ସଚେତ
ହୋଇ ଉଠି ବସି
ବୃହିଂଲା ଘନ ଘୋଷ କରି ଆକାଶ ଦଶ ଗର୍ଜ୍ଜେଣ ଅଛଇ
ଗରସି ସେ ।
ନୃପବର
ହୃଦୟ ହୋଉଛି ଯେସନ
ତେଣୁ ସେ ମଣୁଛି ଏସନ
ମେଘ ଛୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ କିବା ପ୍ରଳୟ ହେବ ଚନ୍ଦ୍ରଲା ବଳିଖି ବଦନ ସେ

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ— (ରାଗ-ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର)

ଯେବଣ ଦେଶେ ଏ ଗୀତ ମୋର ହେବ ପ୍ରଚୁର
ସେ ଦେଶ ନର କରୁଣାକର କମଳାବର ପାଦେ ସେବବ ହେ ।
ଆରୋଗ୍ୟ ହେବେ ନୋହିବେ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରିୟବାଦୀ କମଳମୁଖୀ
ପ୍ରେମ ଲଲସେ ହୋଇବେ ସୁଖୀ ମୋତେ ଚିନ୍ତିବେ ସେ ।
ନମୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ଯଦୁନନ୍ଦନ ହେ
ନବ ପଞ୍ଚଭୁବନ ଜନ ବନ୍ଦନ ହେ ।

X X X

କବି **ଲୋକନାଥ**ର ଫେଡ଼ି ଧ୍ରୁଗତି ହେ ।
ଅତି ବଚନ ଏ **ଚନ୍ଦ୍ରକଳା** ରସ ପ୍ରବନ୍ଧ ସୁପ୍ରେମଶୀଳା
ଦିନ ପ୍ରଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କରୁ ରସିକ ପ୍ରୀତି ହେ ।

Colophon— ଶ୍ରୀମ ସ୍ୱାପି ··············ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ବୃଷ ନାମ ସମ୍ବତ୍ସର ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ୩ ସମ୍ବାର ଦିନ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ସମାପ୍ତୋସ୍ତୁଂ । ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଶରଣ । ସାରଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଦେଉ ଲେଖ୍ୟତେ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ କୃପାକର ହେ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଦେବ ଗଜପତି ମହାରାଜାଙ୍କୁ । ଏ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣଦେବ ଗଜପତି ମହାରାଜାଙ୍କର ।

307

Cat. No. O. L/93

ଚନ୍ଦ୍ରକଳା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—65. Size—30.9 × 3 C. M. Each side contains 1 to 4 lines Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Condition—Good. Find spot—Presented by Pandit Sūrya-nārāyana Dāsa, Puri Town, Dist. Puri.

Text same as in Catalogue No. O. L./97 discussed before.

No Colophon.

308

Cat No O. L /521 (C)

ରସକଲ୍ଲୋଳ

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—37. Size—36.5×3.7 C M. Each side contains 6 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C 18th century A D. Complete. Condition—Good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dist—Puri.

Text same as in Cat. No. O. L./97.

No Colophon.

309

Cat. No. O. L /558 (B)

ରସକଲ୍ଲୋଳ

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No of folia—32. Size—42×3.5 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Complete, Condition—Not so Good. Find spot—Haladiā, P. S. Khurda, Dist—Puri.

Text same as in Cat. No. O. L /97

No Colophon.

310

Cat. No. O. L./678

ଚିତ୍ରକଳା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf No. of folia—83. Size—27. 8× 3 7 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A D. Incomplete. (Only one folia is wanting towards the end). Condition—Not so Good. Find spot — Khallikote, Dist. Ganjam.

Text same as in Cat. No. O. L./97

No Colophon.

311

Cat. No. O. L./679

ଚିତ୍ରକଳା and others

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର and others

Substance—Palm leaf No. of folia—126. Size—37.3× 3.5 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—C. 18th century A. D, Complete. Condition—Badly worm eaten, some folia are broken Find spot—Presented by Bābāji Sitārām Dāsa. Collected from Medinipur Area, West Bengal. Name of the Scribe—Haladhara Nāyak.

Text same as in Cat, No. O. L /97

There are some folia containing "Usāvilāsa" by Sisu Saṁkara Dāsa and "Sarvāṅga Sundari by Lokanātha Bidyā-dhara towards the end of the manuscript.

Colophon — ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣ ହଳଧର ନାୟକ

312

Cat. No. O. L./1447 (A)

ଚିତ୍ରକଳା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf No of folia—71. Size—29 3×3.2 C. M. Each side contains 4½ lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th Century A. D. Incomplete (Complete up to 14th Chapter and 25 pada from 15th Chapter). Condition—Good. Find spot—Orakala, P. S. Bhubaneswar, Dist. Puri.

Text same as in Cat, No. O. L./97.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

313

Cat. No. O. L./341

ଚନ୍ଦ୍ରକାବ୍ୟ

By ସତ୍ୟବାଦୀ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No of folia—40; Size—28.1×4 1 C. M. Each side contains 3 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A. D. Incomplete. Condition—Not so Good. Find spot— Gadamānitri, P. S. Begunia, Dist. Puri.

ସକଳ ଛାନ୍ଦେ ହୋଇଅଛୁ ଖ୍ୟାତ
ନାମାବଳି ଚଉତିଶା ବନ୍ଧିତ ।
ଶୃଙ୍ଖଳା ଛନ୍ଦ ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦରେ
ବନ୍ଧମାନ. ବରଚଳି ଷଷ୍ଠରେ ।
ଷୋଳ ଦଳପଦ୍ମ ଶିବାଷ୍ଟଦଳ
ଗିରଦୋପୁର ପଦ୍ମରେ ମଞ୍ଜୁଳ ।
ସଂପୁଟ ଗୁଚ୍ଛ ବଣି ଯେ ଡମ୍ବରୁ
ଆବୃତ ପଦ୍ମବନ୍ଧରେ ଏ ଗୁରୁ ।
ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦେ ପ୍ରାସାଦ ପ୍ରାଚୀନ
ରଥ ମହାରଥ ବନ୍ଧ ବିଧାନ ।
ଚକ୍ର ବିମାନ ଭାସ୍କର ସ୍ୟନ୍ଦନ
ମଣ୍ଡପ ବନ୍ଧ ରଥଯେ ସାମାନ୍ୟ ।
ମତ୍ସ୍ୟ ମତ୍ସ୍ୟଗିଳ ବନ୍ଧ ରଂଚିତ
ପଞ୍ଚ ମତ୍ସ୍ୟ ଛନ୍ଦ ପୁଣି ବନ୍ଧିତ ।
ପ୍ରାସାଦସାର ନାଗଶତ ରାଗ
ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦେ ଶଙ୍ଖ ମତ୍ସ୍ୟ ଖଡ୍ଗ ।
ଦୋପୁର ପଦ୍ମ ବିତାନ ଯୁଗଳ
ନାଗ ଅଙ୍କୁଶ ଛୁରି କାଣ୍ଡ ମେଳ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନାସ୍ତି ଫଳକ ଚ୍ଛମର ଯେ ପାଶ
ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ହଳ ଗିଳ ମତ୍ସ୍ୟ ଶେଷ ।
ନବମ ଛନ୍ଦେ ଅଷ୍ଟାଳି କପାଟ
କଙ୍କଣ ଗୋମୂତ୍ର ଛନ୍ଦ ଶକଟ ।
କୂର୍ମ୍ମ ଜ୍ୟୋତିରଙ୍କ ବସାଶ୍ୱ ଗତି
ବଜ୍ର ପ୍ରାସାଦ ବିତାନେ ସମାପ୍ତ ।
ଦଶମ ଛନ୍ଦେ ଛତ୍ର ନାଗ ଘଣ୍ଟା
ରବା ଜଗତ ଧନୁରେ ଘଟଣା ।
ସମଦର ଗବାକ୍ଷ ଯେ ସ୍ୱସ୍ତିକ
ବେନମାଳା ଦଣ୍ଡବନ୍ଧ ଏଠିକ
ଏଥୁ ଛାରେ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର କବିତ୍ୱ
ଶୃଙ୍ଖଳା ଛନ୍ଦେ ଏ ସ୍ତବ ବନ୍ଧିତ ।

X X X

ଭାବ ନାରାୟଣ ପାଦ ସାରସ
ସତ୍ୟବାଦୀ ଭୂଦେବ ଅନ୍ତ ତୋଷ ।

Like "Chitrakāvya Bandhodaya" of Upendra Bhañja this manuscript contains illustrations corresponding to the Text.

No Colophon.

314

Cat. No. O. L./232

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No of folia—75. Size—21 7×4.7 C. M. Each side contains 3 to 6 lines. Character-Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—29th September, 1889 Complete. Condition—Good. Find spot— Khallikote, Dist—Ganjam. Name of the Scribe— Sārathi Mādalā Pattanayak, Vil.—Chasalimi khandi Badakhemundi.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅଥ ବନ୍ଧୋଦୟ ଲିଖ୍ୟତେ ।

(ରାଗ-କେଦାର ଚନ୍ଦ୍ରକେଳି)

ଚନ୍ଦ୍ରଗତ କରଭିରାମ
ଇନ୍ଦ୍ର ବପଦହ୍ୱାଶ ରାଜ
ଶୀତାଂଶୁ ସୀତାମ୍ବୁଜମୁଖୀ
ନିତାନ୍ତ ଯାହାର ପ୍ରିୟ ।
ରଥୀମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠଦା
ପଥିକ ଜନେ ଦତ୍ୟ ଘର ।

× × ×

କଞ୍ଜ ନୟନ ଚରଣଦ
ଭଞ୍ଜ ଉପଇନ୍ଦ୍ରର ଦୁଃଖ ।
ଯେ ସ୍ତୁତି ବୃନ୍ଦେ ବୁଧଙ୍କୁ ଘଟେର
ଗୁପ୍ତ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତେ ବେନି ଅକ୍ଷର ।
ଫଦେ ଗୁପ୍ତ ଲକ୍ଷଣେ ଏ ଲକ୍ଷିତ
ପୂର୍ବ କବିଙ୍କରେ ଯେଣୁ ରଚିତ ।

X X X

ଅଶେଷ ଚଉତିଶା ଚଉପଦୀ
ତାହା କେତେହେ କହିବ ସମ୍ବାଦ ।
ଗାହା ଦୋହା ଷୋଡ଼ଶେନ୍ଦୁ ଛପୋଇ
ଇତ୍ୟାଦି କବିତ୍ୱ ଗଣନା ନାହିଙ୍କ ।
ରସ କୃଷ୍ଣ ବିଷୟ ଯେତେ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଛଡ଼ାଇ ତହିଁ କିଛି ଲେଖେ ଯେଥି ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପୁରାଣ ଗ୍ରନ୍ଥ କଳନା ମାଧୁରୀ
ଚିତ୍ର ଚିତ୍ରଲେଖା ହେମ-ମଞ୍ଜରୀ ।
ରସଲେଖା କାମକଳା ରଚିତ
କଳାକଉତୁକ ନାମରେ ଗୀତ ।
ଭାବବତୀ ମୁକ୍ତାବଳୀ ପ୍ରମାଣ
ବିରଚିଲେ ଲଜେ ଛାନ୍ଦଭୂଷଣ ।
ଷଡ଼ଋତୁ କଳାକଉତୁକର
କ ନୟୁମ ସାଦ୍ୟ ସୁଭଦ୍ରା ସାର ।
ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ ସେହି ବାଦ୍ୟ
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅବନା ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ ।
ରାମଲୀଳାମୃତ ଶ୍ଳେଷ ରଚିତ
ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ଯମକ ସ୍ଥିତ ।
ରସିକହାରାବଳୀ ନାମେ ଗୀତ
କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଶ୍ୟାମ ଚରିତ ।
ଅଳଙ୍କାର ରତ୍ନ ରସପଞ୍ଚକ
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ରସିକ ତୋଷକ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ରଚନ
ନାନା କୋଷ ଶବ୍ଦେ ଗୀତାଭିଧାନ ।
ଛାନ୍ଦ କୋଟୀ ତାରା ଚନ୍ଦ୍ରମା ପର
ଯା ନାମ କୋଟୀ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ-ସୁନ୍ଦରୀ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ଆଦି ଯେ ଗୀତ
ନିର୍ମିତ ପୋଥି ଛାନ୍ଦ ପାଞ୍ଚଶତ ।
ସେ ଅର୍ଥ ପାର୍ଥିବ ମାର୍ଗଣେ ପୁଣି
ହୋଇଛନ୍ତି ଯେଣୁ କରି ବିତରଣ ।
ବାଲ୍ମୀକି ମହାନାଟକ ପ୍ରକାରେ
ଦତ୍ତ ହେଲା ପ୍ରାୟେ ହନୁମନ୍ତରେ ।
ସେ ଯେଣୁ ଲେଖା ନୋହିଲା ଲେଖାରେ
ନରେନ୍ଦ୍ର ଦାନ ଧନ ଭୂଲେଖାରେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଏରେ ପ୍ରକାରେ କରି ଗୁନ୍ଦ ଗୀତ
ଚଉ କବଚ୍ଛେ ବନାଇଲ ଚଉ ।
ଚଉ ବୋଲି କହି ଏତେ କଥାକୁ
ଯେତେକେ ବୁଝି ମୋହି ପାରନ୍ତି ମନକୁ ।
ଛନ୍ଦ ବନ୍ଧ ହୋଇ ନେନ ପ୍ରକାର
କେତେକ ଛନ୍ଦ ଜେତେ ବନ୍ଧଯାର ।

× × ×

ସେ ରାମଶ୍ୟାମ ପଙ୍କଜ ଚରଣ
ସ୍ମରି **ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ** ଶରଣ ।

× × ×

End— ଇତିଶ୍ରୀ କବିକୁଳାଳଂକୃତ ମୁକୁଟହୀରକ **ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ** ବୀରବର ରଚିତ ଶ୍ରୀ ବଚ୍ଛୋଦୟ ପୁସ୍ତକ ସମାପ୍ତଂ ।

Colophon — ଶ୍ରୀ ସୀତାରାମାଭ୍ୟାଂ ନମୋନମଃ ।
ହରୟେ ପରମାତ୍ମନେ ନମୋନମଃ ॥
ଭ୍ରମସ୍ୟାପି.......................ନ ବିଦ୍ୟତେ
ଭଗ୍ନପୃଷ୍ଠ .... ପାଳୟେତ୍ ।

୧୮୮୯ ସମ୍ବତ୍ସର ସପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ତା ୨୯ ରିଖକୁ ସମାନ ହେବା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବୀର ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦେବ ମହାରାଜାଙ୍କ ବିଜୟେ ଶୁଭରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତ ୪୯ ଅଙ୍କ କନ୍ୟା ଦି ୧୫ ନ ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ୪ । ୧ ବାରେ ବେଳ ୧୦ ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ କାନିଖଣ୍ଡି ଗ୍ରାମ ଇସ୍କୋଲରେ ବିଜେ ହେବା ଶ୍ରୀ ସାରଦା ଦେବୀଙ୍କ ଶ୍ରୀଛାମୁରେ ସମାପ୍ତ ହେଲେ । ହେ ପାଠକ ଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧାଶୁଦ୍ଧ ଯୁକ୍ତାଯୁକ୍ତ ବୁଝି ପାଠ କରିବେ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ଲେଖନକାର ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡୀ ତାଲୁକା ଗଡ଼ମୁଠା ଚଷାଲିମିଖଣ୍ଡି ଗ୍ରାମ କରଣ ସାରଥି ମାଦଲା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ସୀତାରାମଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାମୀ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଆଗ୍ୟାଂ କରିବେ ।

There aresome illu'trat:ons corresponding to the text in almost all the f lia of the man uscript.

Digitized by PPRACHIN, SOA

315

Cat No. O. L/278

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No of folia—37. Size—34.9×4 C. M. Each side contains 3 to 10 lines. Character—Oriya Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Good. Find spot—Bhubaneswar, Dist. Puri.

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଏ ନମଃ
ରାଗ-ଆହ୍ୱାର
—ଶ୍ରୋତା ବାଣୀ—

ଚନ୍ଦ୍ରବତ କରନ୍ତି ରାମଚନ୍ଦ୍ର
ଇନ୍ଦ୍ର ବିପଦ ହାରୀ ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ।
ଶୀତାଂଶୁ ସୀତାମ୍ବୁଜ-ମୁଖୀ ସୀତା
ନିତାନ୍ତ ଯାହାର ପ୍ରିୟ ବନିତା ।
ରଥିମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦାଶରଥି
ପଥିକ ବନେ ଦୈତ୍ୟ ପରିପନ୍ଥି ।
ଦରନାଶନ ହାସଜିତ ଦର
ଧରଣୀ କରତା କୋଦଣ୍ଡ ଧର ।
କଞ୍ଜ-ନୟନ ଚରଣ ପଙ୍କଜ
ଭଞ୍ଜ, ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଦୁଃଖ ଭଞ୍ଜ ।

Rest of the text is same as in Catalogue No. O. L./232.

There are some coloured illustrations in almost all the folia of the manuscript.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

316

Cat. No. O. L./340

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf No. of folia—43. Size—29 9 × 3 4 C.M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D.. Complete. Condition—Bad some folia are worm eaten and broken. Find spot—Presented by Lingarāj Tripāthy, Khurda, Dist. Puri.

Text same as in Cat. No. O. L./232

There are some inferior type of illustrations corresponding to the text in the manuscript.

317

Cat. No. O. L /472

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—47. Size—27.1 × 4.3 C.M. Each side contains 3 to 7 lines. Character—Oriya. Date of copy—Sakāvda 1769 or 1847 A. D. Complete. Condition—Good. Find spot— Haladiā, P. S. Khurda, Dist—Puri.

Text same as in Cat. No. O. L /232

Digitized by PPRACHIN, SOA

Colophon— ଭ୍ରମସ୍ୟାପି··············ନ ହନ୍ୟତେ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ମାହାରାଜାଙ୍କର ବିଜେ ଶୁଭରାଜେ ସମସ୍ତ ଅ ୩୭ ଙ୍କ ଶ୍ରାବଣ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ ସୋମବାରେ ସିଂହ ରାଶି ଦିନେ ଶକାବ୍ଦ ୧୭୭୯ ଏ ଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟଠାରୁ ବେଳ ୩ ଦଣ୍ଡ ଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ବାସବ ନାମ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ କ୍ଷେମତା· ରସ । ଲେଖନକାର "ରଙ୍ଗରୁଦ୍ରଦୁହାବାରୁମ୍ଭଡ କସ୍ତୁରୁ ଏ" ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ପୁସ୍ତକ ଡମ୍ବରୁ ବାହାଦୁରଙ୍କର ।

There are some Inferior type of illustrations corresponding to the text in the manuscript.

318

Cat. No. O. L./473

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—33. Size—29× 4 C.M. Each side contains 6 to 13 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A D. Incomplete. Condition—Badly worm eaten. Find spot — Haladiā, P. S. Khurda, Dist – Puri.

Text same as in Catalogue No. O. L /232.

There are some diagrams pertaining the bandhas described in the manuscript.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

319

Cat. No. O. L./606 (A)

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No of folia—4. Size—31.2×4 C. M. Each side contains 6 to 10 lines Character–Oriya. Date of copy—C 19th century A D Incomplete. Condition—Good. Find spot—Presented by Sri N. Mishra. Collected from Ranapur area, Dist. Puri

Text same as in Cat. No. O L./232.

No Colophon.

There are some illustrations in the manuscript.

320

Cat. No O. L./727

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No of folia—28. Size—32.6×4.1 C. M Each side contains 4 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Good. Find spot—Khallikote, Dist Ganjam.

Text same as in Cat. No. O. L/232.

There are some illustrations in the manuscript.

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

321

Cat. No. O L/939

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—25. Size—40× 3.7 C. M. Each side contains 5 to 7 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Worm eaten. Find spot – Gadamānitri, P. S. Beguniā, Dist. Purī.

Text same as in Cat No. O L/232.

There are some inferior type of illustrations in the manuscript.

No Colophon.

322

Cat. No. O. L/999

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf. No. of folia—52. Size—21.5× 3.4 C M. Each side contains 3 to 9 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamānitri, P. S. Beguniā, Dist—Puri.

Text same as in Cat No. O L/232.

There are some coloured illustrations in the manuscript.

No Colophon

Digitized by PPRACHIN, SOA

323

Cat. No. O. L./1035

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

By ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

Substance—Palm leaf No. of folia—54. Size—22.7 × 3.8 C.M. Each side contains 2 to 7 lines Character—Oriya. Date of copy—C 19th century A. D Complete. Condition—Good. Find spot—Bhubaneswar, Dist Puri.

Text same as in Cat. No. O. L./232.

There are some coloured illustrations in the manuscript.

No Colophon.

324

Cat. No. Or, Ms./204

ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା

By ଅନନ୍ତ ଦାସ

Substance—Paper No. of pages—28. Size—33.5 × 21 C.M. Each page contains 28 to 30 lines. Character—Oriya. Date of copy—20th century A. D. Complete Condition—Good. Find spot—Bālakāti, Dist—Puri.

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବହରି ନିରଞ୍ଜନ ନିର୍ବିକାର
ଶ୍ରୀନୀଳକନ୍ଦରେ ବିଜେ କରିଅଛ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧରି କରି !

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଆଜାନୁ ବାହୁ ବସ୍ତାର ଦେବ ହର ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ସୋଦର
ଭ୍ରାତା ଭଗ୍ନୀ ଯେନ ବଜେ କରଅଛ ମହିମା ନୋହେ ଗୋଚର ।

× X X

ଶିଷ୍ୟ ଭଗତ ଗୁରୁଦେବ ଦେଖି ପାଶେ ନେଇ ବସାଇଲେ
ଗରୁଡ଼ ଗୋବନ୍ଦ ସମ୍ବାଦ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଦେବା ଶୁଣ ଭଲେ ।

× × ×

ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ମାଳିକା ପ୍ରକାଶି ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଭଣିଲେ
ବାରଙ୍ଗ ରଚିତ ବୋଧକର ଗୁରୁ ପ୍ରେମ ସାଗରେ ଗମିଲେ ।

ଇତିଶ୍ରୀ ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ କଥନେ କଲ୍କି
ଅବତାର ଭକ୍ତସୀମା ବ୍ୟାଖ୍ୟାନେ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

X X X

ସବୁ ଭବିଷ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥୁ ଟିକି ଆଣି । ଏ ଗ୍ରନ୍ଥେ ଠୁଳ ହୋଇଅଛି ପୁଣି ।।

X X X

ଇତିଶ୍ରୀ··················ନାମ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No Colophon.

325

Cat. No. O. L/289

ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା

ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No of folia –26. Size—29.5×3.8 C. M. Each side contains 4 to 5 lines Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A D. Incomplete. Condition – Not so Good. Find spot–Jagatsimhapur rea. Dist–Cuttack.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟେ ନମଃ । ଅବିଘ୍ନ ମସ୍ତୁ ॥
ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ହରି ନିରଞ୍ଜନ ନିର୍ବିକାର
ଶ୍ରୀ ନୀଳକନ୍ଦରେ ବିଜେ କରିଅଛ ଧରି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର କର ।
ଆଜାନୁ ବାହୁ ବିସ୍ତାରି ଦେବ ହରି ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ସୋଦର
ଭ୍ରାତ ଭଗ୍ନୀ ସେନ ବିଜେ କରିଅଛ ମହିଂମା ନୋହେ ଗୋଚର ।
ମୋହର ବିନନ୍ତି ସେନମ ଶ୍ରୀପତି ଜଣାଣ କରୁଛି ମୁହିଂ
କିଛୁ ଭବିଷ୍ୟାନ୍ତ ଭାବଇ ମୋ ମତି ଆଗ୍ୟାଂ ହେବ ଭାବଗ୍ରାହୀ ।
ପୂର୍ବେ ସେ ଗରୁଡ଼ ଚିନ୍ତେ କରି ଦୃଢ଼ ସ୍ତମ୍ଭରେ ଉଭା ହୋଇଣ
ଯାହା କଲେ ପ୍ରଶ୍ନ ଶ୍ରୀଚରଣେ ପୁଣି ଆଗ୍ୟାଂ କରି ଶ୍ରୀମୁଖେଣ ॥
ମୋତେ ଦୟା କରି ପ୍ରଭୁ ନରହରି ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଗ୍ୟାଂ ହୋଇଲା
ଶୁଣ ହୋ **ଅନନ୍ତ** ଶିଶୁ ମୋ ଭଗତ କଳ୍କି ଅବତାର ମାଳା ।

X X X

ଆଗତ ଭବିଷ ମାଳିକା ପ୍ରକାଶ **ଶିଶୁ ଅନନ୍ତ** ଭଣିଲେ
ବାରଙ୍ଗ ଶତ ବୋଧ କରି ଗୁରୁଦେବ ପ୍ରେମ ସାଗରେ ଭାସିଲେ ।
ଇତିଶ୍ରୀ ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

No Colophon.

326

Cat. No. O. L./643 (B)

ଚୂଡ଼ାମଣି ଗାଥା and others
OR
ଶୁକ ଗାଥା (A portion of Gitagovinda)

Substance—Palm leaf. No of folia—46 Size—26.6 × 3.4 C. M. Each side contains 4 to 8 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th Century A.D. Incomplete. Condition—Not so Good. Find spot—Bhubaneswar, Dist. Puri.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ପ୍ରଳୟୁ ପୟୋଧି ଜଳେ ଦଶବଧି ସାର
ଶ୍ରୀତ କମଳା କୁଚ ମଣ୍ଡଳାକାର ।
ଲଳିତ ଲବଙ୍ଗ ଲତା ବେଷ୍ଟିତ ଶୁଚି
ଚନ୍ଦନ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ମୃଗମଦ ରୁଚି ।
ପଦ୍ମ ପଦାବଳୀ ମଧୁରସ ଭଙ୍ଗେ
ମଧୁର କୋମଳ ଧ୍ୱନି ପ୍ରିୟ ରସପାଙ୍ଗେ ।
ସଞ୍ଚର ଦଧର ହସ୍ତଧାନ ସରୂପ
ନିଭୃତ ନିକୁଞ୍ଜଃ ବିହର ସନ୍ତାପ ।

X X X

ଇତିଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦେ ମହାକାବ୍ୟେ **ଜୟଦେବ** କୃତଗୀ ଚୂଡ଼ାମଣି ଗାଥା ସମାପ୍ତ ।

There are some folia containing 'Siva, Pañchālikā Stotra, Grahāvidhāna', 'Prematarangiṇī', 'yama Gītā' and some Chaupadis at the beginning and end of lhe manuscript.

327

Cat No. O. L./556

ଚୈତନ୍ୟ ଗୀତା

By ମୋହନ ଦାସ

Substance— Palm leaf. No. of folia—136. Size—24.5× 2.9 C M. Each side contains 3 to 4 lines Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Complete. Condition—Good. Find spot— Gadamānitri, P. S. Beguniā, Dist—Puri. Name of Scribe—Harichandana Dāsa.

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଯ୍ୟେଂ ନମଃ ।

ନମସ୍ତେଂ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ତୁ ନାଥ ପରମ କାରଣ ॥
ନମସ୍ତେଂ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର । ନମସ୍ତେଂ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ॥
ନମସ୍ତେଂ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ନମସ୍ତେଂ ପ୍ରଭୁ ଗୋପୀନାଥ ॥
ନମସ୍ତେଂ ପ୍ରଭୁ ଆଦିକନ୍ଦଂ । ନମସ୍ତେଂ ଦେବ ଯେ ମୁକୁନ୍ଦଂ ॥

X X X

ସୁଜନେ ଗୁରୁବାକ୍ୟ ସେନ । କହଇ ଦୀନ ଦାସ ପୁଣ ॥
ମୁ ଛାର ଜନ ମୂଢ଼ମତି । ସୁଜନେ ଖଣ୍ଡ ମୋ ଦୁଗତି ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ନିର୍ମାଣ ଭକ୍ତି ଚଇତନ ଗୀତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିଦୁର ସମ୍ବାଦେ ପୁରୁଷ ଭାଷା ଶ୍ରବଣେ ରାଜା ଅପୁତ୍ରିକ ପ୍ରସ୍ତାବେ ବୈରାଗ୍ୟ ଧର୍ମ ଉପୁଜନ୍ତେଂ ନାମ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ।

End—

ଦୟା ଧର୍ମରେ ମନ ଥିବ । ସଙ୍ଖ୍ୟାନୁ କର୍ମେ ଦାନ ଦେବ ॥
କରିବ ଦାନ ଯେବା ଶକ୍ତ୍ୟେ । କପଟ ନ କରିବ ଚିତ୍ତେ ॥
କହେ **ମହନ ଦାସ** ସ୍ନେହାଂ । ଉଦ୍ଧର ମତେ ଚଉବାହା ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ନିର୍ମାଣ ଭକ୍ତିଂ ଚଇତନ ଗୀତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ବିଦୁର ସମ୍ବାଦେ ଜ୍ଞାନ ଧର୍ମ କଥନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଦ୍ୱାରକା ଗମନେ ନାମ ଷୋଡ଼ଶୋ ଅଧ୍ୟାୟଂ ।

Colophon— ଆହେ ସୁଗ୍ୟଜନମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ପୂରାଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାରକୁ ଦୋଷ ନ ଦେବ । ଯେ ଆଦ୍ରଶ୍ୟେ ଥିଲା ତାହା ଲେଖା ହେଲା । ଅଧିକ କାହୁଂ ଆଣିମା । ମୁ ବଡ଼ ଅଧମ ଅଯୁଗ୍ୟ ହରିଚନ୍ଦନ ଦାସଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରୁଥିବ । ଆହେ ସୁଗ୍ୟଜନମାନେ ମୁ ବଡ଼ ଅଯୁଗ୍ୟ । ଭୀମସ୍ୟାପି ନ ବଦ୍ୟତେ । ଯେ ପ୍ୟେଂ ପୋସ୍ତେକ ସଦାଜପ୍ୟେଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ହୋଇଲା । ଫାଲ୍ଗୁଣ ମାସ କୃଷ୍ଣଂପକ୍ଷ ସପ୍ତମୀ ଦିନ ବେଳ ମଧ୍ୟାନରେ ମଠତୋଠା ପଶ୍ଚିମ ଭାଗରେ ସଦାଜପ୍ୟେଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଂ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶରଣ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରକ୍ଷାକରିବେ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

328

Cat. No. O. L./668.

ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ

By ଈଶ୍ୱର ଦାସ

Substance—Palm leaf No. of folia—76. Size—27.2× 3.5 C. M. Each side contains 3 to 4 lines Character Oriya. Date of copy—C. 19th century A.D. Incomplete. Condition—Worm eaten, Find spot—Bhubaneswar, Dist—Puri

ଜୟ ତୁ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଚରଣେ ଲୋଟୁ ମୋର ମାଥ ॥
ନାମ ଯେ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।
ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ॥
ଜୟ ତୁ ଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ।
ତୋ ପାଦେ ଲୋଟୁ ମୋର ମାଥ ॥
ପୁରାଣ ଉକ୍ତରୁ ବାହାର ।
ଯାହା ଲେଖିବା ଗ୍ରନ୍ଥସାର ॥

× × ×

ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞାଂ ଦେଲେ ହରି
ଲେଖ ତୁ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ କରି ॥
କହଇ ଦାସ ଯେ **ଈଶ୍ୱର** ।
ଉଦ୍ଧରି ଧର ଚକ୍ରଧର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତେ ବୌଦ୍ଧ ଅବତାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସରୁପ ଗର୍ଭେ ସମ୍ଭୂତେ ନାମ ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ।

No Colophon.

Digitized by PPRACHIN, SOA

329

Cat. No. O. L./1237 (B)

ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ (ମଧ୍ୟ ଲୀଳା)

By କୃଷ୍ଣ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No. of folia—68. Size—41.1×3.7 C.M. Each side contains 1 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Incomplete. Condition—Worm eaten. Find spot— Gadamānitri, Dist. Puri.

ଶ୍ରୀରୂପ ଶ୍ରୀରଘୁନାଥ ପଦେ ଯାର ଆଶ
ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ କହେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ।

No Colophon.

330

Cat. No. O. L./548 (B)

ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ

By ସନାତନ ଦାସ

Substance—Palm leaf. No of folia—51. Size—19×3.2 C. M. Each side contains 3 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Vill. Tureintra, P. S. Bālipātnā, Dist. Puri.

ପ୍ରେମରସ ବୃନ୍ଦାବନ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବନ
ଶ୍ରବନେ ଶୁଣିଲେ ସର୍ବ ପାତକ ନାଶନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଚୈତନ୍ୟ ଚରଣେ ହରି ଭଗତି ଲଭଏ
ଚୈତନ୍ୟ ଚରଣ ବିନେ ଅନ୍ୟେ ନା ମିଳଏ ।
ଚୈତନ୍ୟ ଚରଣେ ସଦା ଲଇଏ ସ୍ମରଣ
ପ୍ରକାଶ ଚୈତନ୍ୟ ରତ୍ନ କହେ **ସନାତନ** ।

No Colophon.

331

Cat. No. O. L /616 (C)

ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ

By ମାଧବ ରଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia—33. Size—37.6 × 3.1 C.M. Each side contains 2 to 4 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Dharākote, Dist—Ganjam.

ଜୟ ଗୋକୁଳ ନନ୍ଦନ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ
ଜୟ ଜୟ ଜୟ ବୃଷଭାନୁଜା ନନ୍ଦନ ହେ ।
ଦଶବିଧ ରୂପ ଧରି ମହୀଭାର ହରେ
ଗୋପୀଙ୍କି ତୋଷିଲେ ନିଜ ଲୀଳା ବିଳାସରେ ହେ ।

× × ×

କଳିଯୁଗେ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଅବତାର କଲ
ସାଧୁଙ୍କୁ ତାରିବା ପାଇଁ ଯେ ରୂପ ଧଇଲ ଯେ ।
ତୁମ୍ଭର ଚରିତ କିଛୁ ବର୍ଣ୍ଣିବି ମୁ ଗୀତେ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବା ମହାପ୍ରଭୁ ମୋର ଚିତ୍ତେ ଯେ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

କହଇ **ମାଧବ ରଥ** କରଆଂ ବେଦନ
ସନ୍ତତ ଈଶ୍ବର ସେ ଶଚୀର ନନ୍ଦନ ।

X X X

ଯେତେ ଚରିତ ଗଉର ଶିବ ଆଦି ଅଗୋଚର
ଠାକୁର ଲୋଚନ ଏହା କଲେ ପ୍ରକାଶ
ତାହାଙ୍କ ଭଷାରେ ମୁହିଂ ଭକ୍ତ ଉତ୍କଳରେ ସେହି
କହିଲି ପ୍ରଭୁର ସନ୍ୟାସର ବିଳାଷ ।
ଭକ୍ତଗଣ ନ ଧେନ ଦୋଷ,
କହଇ **ମାଧବ** ତୁମ୍ଭ ପାଦରେଂ ଆଶ ।

Colophon — ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଶରଣ ।

332

Cat. No. O. L./945 (A)

ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ

By ମାଧବ ରଥ

Substance – palm leaf. No. of folia—27. Size—30.9× 3.2 C. M. Each side contains 4 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy – C. 18th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Alasana, Dist Puri. Name of the Scribe—Kṛttivāsa.

ସଙ୍ଗମ ଭଆରି ବାଣୀରେ

ଜୟ ତୁ ଶଚୀ କୁମର ଦୟାର ସାଗର
ପ୍ରେମେ ବୁଡ଼ାଇଲ ନବଦ୍ୱୀପ ନଗର ।
ଜୟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଜୟ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର
ଜୟ ଯେତେ ଭକ୍ତ ଗଉରାଙ୍ଗ ପୟର ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନବଦ୍ୱୀପେ ବିହରଇ ଗଉର କିଶୋର
ଜଗତ୍ରେ ପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ ତ ତାର ।
ମନେ ବିଚାରଇ କଳି କାଳ ଯେ ଘୋର
ପାମର ତାରଣେ ଅବତାରି ମୋହର ।
ମୋର ମାୟାରେ ଜଗତ ଅଟେ ମୋହିତ
ଦେଶେ ଦେଶେ ଭ୍ରମି ମୁ କରିବି ମୁକତ ।
ଯେ ସମୟେ ପରବେଶ ସନ୍ୟାସ ବର
ଦେଖି ଚରଣ ବନ୍ଦିଲେ ଗଉର କିଶୋର ।

X X X

ଏହି ସମୟରେ ମିଳେ ପାଣ୍ଡେ ନନ୍ଦନ
କହଇ **ମାଧବ** ଏହା କର କର୍ନ୍ଦନ ।

X X X

Colophon— ଇତି ପୋସ୍ତକଂ ସମାପ୍ତଂ ।

ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଗୋସାଇଂ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ ଅଧମ କୃତ୍ତିବାସଙ୍କୁ ।
ଖ୍ରୀମସ୍ୟାପି············ନ ବିଦ୍ୟତେ ।

There are some folia containing Pāsānḍa Dalana' and 'Paemabhakti Chandrikā' at the beginning of the manuscript.

333

Cat No. O. L./162

ଚୈତନ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟ

By କବିରାଜ ଘୋଷ

Substance— Palm leaf. No. of folia—116. Size—14.8× 3.3 C.M. Each side contains 1 to 5 lines Character—Oriya.

Digitized by PPRACHIN, SOA

Date of copy—C. 19th century A D. Complete. Condition—Worm eaten. Find spot—Puri Town.

ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ମୋରେ କରୁନା କରବେ
ପଦରେନୁ ଦୟାଁ ମୋରେ ତାରୟା ଲଇବେ ।
କହେ **କବିରାଜ ଘୋଷ** ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରନେ
ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ନିତ୍ୟାଇ ବିନେ କିଛୁଇ ନା ଜାନେ ।

No Colophon

334

Cat. No. Or. Pr./41

ଚୈତ୍ର ମଙ୍ଗଳବାର କଥା

Substance—Palm leaf. No. of folia—4. Size—31 7 × 3 2 C.M. Each side contains 3 to 5 lines. Character—Oriya. Date of copy—C. 19th century A. D. Complete. Condition—Good. Find spot—Gadamānitri, P. S. Begunia, Dist—Puri.

ଚଇତ ମଙ୍ଗଳବାର କଥା—

ଫଗୁଣ ଗଲା, ଚଇତ ପଶିଲା । ଚଇତ ହାଣ୍ଡିଆଣୀ ଘର ବକ୍ଷରାଏ ଲିପି ପୋଛି ଆଣିଲା । ଝୁଣା ଆଣି ପଣା ଦେଲା । ସୂତା ଆଠ ଖିଅ କଲା । ଆଠ ଗଣ୍ଠି ପକାଇଲା । ଦୂବ ଆଁଠ ନାଡ଼ କଲା । ଉଣ୍ଡୁଳ ଆଠଗୋଟି କଲା । ଗୃନ୍ଦୁଆ ଝାଣିଲା । ଘିଅ-ଦୀପ ବସାଇଲା । ଦେଉଳ ନିର୍ମିଳା । ଗଞ୍ଜାଇ ପଣା କଲା । ଚକୁଳି ପିଠା କଲା । ଗୋଟା ଅଠକାଳି କଲା । ବର ଭସା କଲା । ଦ୍ରୁମ୍ଭ ବାଢ଼ିଲା । କୁଙ୍କୁମ ଅଂଳା ରଖିଲା । ରଖିକର ସର୍ବମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ବନ୍ଦେ କାରାଇଲା ।

× X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମା ସର୍ବମଙ୍ଗଳା ଗୋଢସାମ(ନ୍ତା)ଣୀଙ୍କଂ ସନ୍ତୋଷ କଲ୍ଲ । ଆରପାଳ ସେହ୍ନରୂପେ ମଙ୍ଗଳବାର ହେଲ୍ଲ ।

× × ×

ଅନେଶ୍ବ୍ତ ମହାଦେଈଙ୍କର ଅନେଶ୍ବ୍ତ ପୁତ୍ର ଜାତ ହେଲେ । ଅପୁତ୍ରିକ ରାଜାର ପୁତ୍ର ହେଲ୍ଲ । ଆଶୁ କୁଡ଼ା ନା ଫିଟିଲ । ସେହ୍ନଦନୁ ଏ ଓଷା ଜନମାନେ ସମସ୍ତ କଲେ । ଏ କଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲ୍ଲ ।

No Colophon

335

Cat. No. O. L./690 (U)

ଚୌଖି ଚଉତିଶା

By ଲୋକନାଥ

Substance—Palm leaf. No. of folia—3. Size—37.3× 3.6 C.M. Each side contains 5 to 6 lines. Character—Oriya. Date of copy — C. 18th century A. D. Complete. Condition—Not so Good. Find spot—Gada Tapanga P. S. Khurda, Dist—Puri.

କୁନ୍ଦ ହାରକ ରଦନୀ କୁମୁଦବନ୍ଧୁ ବଦନୀ
ଜଗତ ବନ୍ଦନୀ ବୃଷଭାନୁ-ନନ୍ଦନୀ ।
କଞ୍ଜ-ପଲାଶ-ଲୋଚନୀ କୋକିଳ କଳ ବଚନୀ
କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପ ମୋଚନୀ କରୀ ଗାମିନୀ ।
କାନ୍ତ ଓଷ୍ଠେ କଜ୍ଜଳ କଲ୍ଲ ହୋଧ ସୁମୁଖୀ
ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା ଉପେକ୍ଷ ।

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

କ୍ଷୀର-ସିନ୍ଧୁ-ସୁତା-ପତି ପତିତପାବନ ଦନ୍ତୀଗତି ଦାୟକ
ଗୋପତି ପର ଜନକ
କ୍ଷିତି ଭୟ ନିବାରଣ ଯାଦବ ବଂସ ତାରଣ
କଂସ ନିବାରଣ ସର୍ବ ସୁଖ ଦାୟକ
କ୍ଷିତିପତି ପଦ କମଳେ
କ୍ଷୁଦ୍ର **ଲୋକନାଥ** ଶିର ସନ୍ତତେ ଲୁଳେ ।

No Colophon.

336

Cat. No. O. L./899 (T)

ଚୌଖି ଚଉତିଶା

By ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

Substance—Palm leaf. No. of folia—5. Size—39.5×3.6 C. M. Each side contains 5 lines throughout the manuscript. Character—Oriya. Date of copy—C. 18th century A D. Complete. Condition—Good Find spot — Vill. Bhāpur, Dist – Dhenkānāl.

(ରାଗ-କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି । ଚୌଖି ବାଣୀ)

କମଳ ସକଳ ଇନ୍ଦୁ ବଦନୀ କରୁଣା ସିନ୍ଧୁ
ତୁ ମୋର ପରାଣବନ୍ଧୁ ସିନ୍ଧୁର ଗତି
କଳେବର ଅଛି ମୋର କାନ୍ତା ହୋଇଲୁ ଅନ୍ତର
ଖଳ କମଳ ଭ୍ରମର କଲୁ ଏ ରୀତି ॥
କରୁଅଛି ତୋର ସ୍ମରଣ
କେବଳ ଇଷ୍ଟରେ ଅଛି ଏଣୁ ପରାଣ

X X X

Digitized by PPRACHIN, SOA

କ୍ଷଣକ ପ୍ରାପ୍ତେ .ଲକ୍ଷେ ଯୁଗ ମଣିଲେ
କ୍ଷମେ ଦମ୍ପତି ଅତି ତୋଷ ଲଭିଲେ ସେ ।
ଛଛନ୍ଦେ ଚନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ-ପୟର
ଛନ୍ଦଲେକ **ଲୋକନାଥ ବଦ୍ୟାଧର** ଯେ ।

No Colophon.

337

Cat. No. O L./961

ଚୈତ୍ରୀ ରଣୀ
OR
ରସାମ୍ବୁଜ ସିନ୍ଧୁ

By ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ

Substance—Palm leaf No of folia—200. **Size—31.8 × 3.1** C. M. Each side contains 1 to 5 lines. **Character—Oriya.** Date of copy—C. 19th Century A.D. **Complete. Condition—** Worm eaten. Find spot—Presented by **Mahanta Dharmaidhar Dasa**, Vill, Panikata, P. O Jhinti, **Dist. Puri.**

ଜୟ ଜଗତ ଅଖିଳ ରଞ୍ଜନ
କହିବ କିଛି ବ୍ରହ୍ମରସ ଗ୍ୟାନ ।
ଅନାଦି ପୁରୁଷ ଅଶେଷ ସୁଖ
ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ସବୁ ଦେଖ ।
କହିବାକୁ କାହାର ଅଛଇ ଶକତି
ଲେଖି ନ ପାରିବ........ରଖନ୍ତା ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଅଶେଷ ମହିମା କେ ଅନ୍ତ କରୁ
ସିମ୍ଫୁଡ଼ି ତାହାଂ ଟାକିଅଛୁ ମେରୁ ।
ଚଉରାଶୀ ଉପଦେଶର ବାଣୀ
ଚଉରାଶୀ ଯନ୍ତ୍ର ତହିଂରେ ଗଣି ।
ଯେତେ ସୁଖ ଭାବ କହିତ ଇଚ୍ଛୁ
ନାରଦ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ପରମ ବାହା ।
ସୁମନ ଦେଇ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ
ବାକୃତ ମତ **ଅଚ୍ୟୁତର** ଗ୍ୟାନ ।
ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ ମୁଁ ମୂରୁଖ ଜାତି
କାହିଂ କହିବ ଉପଦେଶ ଭକ୍ତି ।

× × ×

... are some diagrams called yantras i, e Brahma Yantra, Yoti Yantra, Mati Yantra, *Viṣṇu* Yantra, Urddvha Yantra, Deha Yantra, Kalpa Yantra, Bhaktijñana Yantra etc. in the manuscript.

ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର କଣ୍ଠରେ ବାସ
ବେନି ପଦ୍ମ ଯନ୍ତ୍ର ବଡ଼ ଭବିଷ୍ୟ ।
ଚଉଷଠି ମନ୍ତ୍ର ତଥି ଉପର
ବତିଶ ଯନ୍ତ୍ର କଲି ସୁଖ ଶାସ୍ତ୍ର ।
ଷୋଳପଦ୍ମ ଯନ୍ତ୍ର ଶୁଣ ବଗୁର
ଅଷ୍ଟପଦ୍ମ ଯନ୍ତ୍ର ମନ ଭିତର ।
ଷଠ ଯନ୍ତ୍ର ବାବୁ ତଥି ଉପର
ତ୍ରିଅ ଯନ୍ତ୍ର ତଥି ନିକଟେ କର ।

X X X

ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସର ଆନନ୍ଦ ମନ
ଶୁଣିମ କହୁ ଯନ୍ତ୍ର ତତ୍ତ୍ୱଗ୍ୟାନ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସାଧୁ ଗୋସାଇଂ ମୋ ଦୋଷ ନ ଧର
କାଟର କୀଟଟି **ଅଚ୍ୟୁତ** ସ୍ଥର ।
ଜମ୍ବୋଦ୍ୱୀପରେ ମୋର ସ୍ଥାନ ସ୍ଥିତି
ନିଲମ୍ବାଲୋ ଚନ୍ଦ୍ରଭୂଲା ନାମେ ସ୍ଥିତି ।
ଗୋପାଳ ଧଙ୍ଗରେ ମୋ ଦିନ ଗଲା
ଠାକୁରେ ଶୂଦ୍ରକୁଳେ ଯାତ କଲେ ।
ସୁଜନ ପଦ୍ମରେ ମୋ ଦଣ୍ଡବତ
ସ୍ତବରେ କହୁଂଛି ଧ୍ୟାନ **ଅଚ୍ୟୁତ** ।

No Colophon.

— **ସ ମା ପ୍ତ** —

Digitized by PPRACHIN, SOA

AN ALPHABETICAL LIST OF THE AUTHORS.

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
		(ଅ)	
୧	ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ	ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	୩୩
		,,	୬୫
			୫୭
		,,	୬୭
		,,	୩୭
		ଅଣାକାର ସଂହିତା	୧୬୫
		ଘାଟ ସଧା	୧୯୫
		ଗୀତା	୫୭
		ଗୁପତ ଗହ୍ୱନ ଗୀତା	୧୧୪
		ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା	୧୪୭
		ଚମ୍ପାବତୀ ହରଣ	୨୮୯
		ଚୌରଶୀ	୬୭୧
		ଚବଶ ଉପଦେଶ	୨୯୭
୨	ଅନଙ୍ଗ ନରେନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
୩	ଅନନ୍ତ ଦାସ	ଗରୁଡ଼ କେଶବ ଚଉତିଶା	୬୧
		ଡ଼ିବଡ଼ିବ	୬୨
		ଚୁମ୍ବକ ମାଳିକା	୩୪୮
		,,	୩୪୯
୪	ଅନାଥ	ଗଣେଶ ଟୀକା	୨୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୫	ଅନିରୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱିଜ	ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ	୧୪୭
			୧୪୮
୬	ଅଭିମନ୍ୟୁ ଭଞ୍ଜ	ଗୁହ୍ଯ ବୋଲି	୧୬୦
୭	ଅରକ୍ଷିତ ରଘୁ	ମଥୁରା ବଜେ ଚଉତିଶା	୨୦୮
୮	ଅବଧୂତ ଗୁହ୍ଯ	ଜଣାଣ	୨୬୧
୯	ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ-ନାଥ	ଚଉପଦୀ	୨୩୬
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮
୧୦	ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ଭୂଧର	ଗୁହ୍ଯ ଗୀତ	୩୦-୫
୧୧	ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ସ୍ୱର୍ଗମଧବା	ଚଉପଦୀ	୨୨୮

(ଆ)

୧୨	ଆଦିକନ୍ଦ ଭୀମଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୧୬

(ଈ)

୧୩	ଈଶ୍ୱର ଦାସ	ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ	୩-୫୩

(ଉ)

୧୪	ଉଛବ ଦାସ	ଚଉପଦୀ	୨୨୬
୧୫	ଉଦୟନାଥ	ଗଣ୍ଡାମାରୁଣି	୧୮
୧୬	ଉଦ୍ଧବ ଦାସ	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୪୦
			୪୪
		„	୫୨
୧୭	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	ଖଣ୍ଡ କବିତା	-୨
		ଗୀତାଭିଧାନ	୬୦
			୬୨
		„	୬୨
		„	୬୩
		„	୬୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	ଗୀତାଭିଧାନ	୭୪
		,,	୭୪
		,,	୭୫
		ଗୀତାବଳୀ	୭୯
			୮୨
		,,	୮୪
		ଚଉପଦୀ	୨୧୫
		,,	୨୧୭
			୨୨୩
		,,	୨୨୫
			୨୨୯
		,,	୨୩୩
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
		ଛୁଟ୍ ଗୀତ	୩୦୭
		ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ	୩୩୯
			୩୪୩
			୩୪୪
			୩୪୪
		,,	୩୪୫
			୩୪୭
			୩୪୭
			୩୪୭
		,,	୩୪୭
		,,	୩୪୮

(କ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୮	କବି ନରେନ୍ଦ୍ର		୧୧୦
୧୯	କହ୍ନାଇ	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ର ଗୀତା	୧୭୦
୨୦	କପିଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦ	ଗଦାପର୍ବ (ମହାଭାରତ)	୩୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୨୧	କରୁଣାକର	ଗୀତାବଳୀ	୮୫
୨୨	କବି କର୍ଣ୍ଣ	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	୯୦
		,,	୯୧
		,,	୯୧
		,,	୯୨
		ଚନ୍ଦ୍ରାଜିତ ପାଲା	୨୭୮
		,,	୨୭୯
୨୩	କବିଚନ୍ଦ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୮୫
		ଅଙ୍ଗଦ ସ୍ତୁ	୨୦୯
୨୪	କବିଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁନାଥ ପରିଚ୍ଛା	ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ	୧୬୪
		,,	୧୬୫
୨୫	କବିଭୂଷଣ ଭଗୀରଥି ମହାପାତ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୧୬
୨୬	କବି ଦାସ	ଚଉପଦୀ	୨୨୫
୨୭	କବି ରବି ତନୟ	ଚଉପଦୀ	୨୩୬
୨୮	କବି ରବି ରାମଗୁରୁ	ଚଉପଦୀ	୨୧୩
		,,	୨୨୮
୨୯	କବିରାଜ ଘୋଷ	ଚୈତନ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟ	୩୫୬
୩୦	କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ (କବି ରବି, କବି ମିହିର)	ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଚଉପଦୀ	୨୧୩
			୨୧୮
		,,	୨୨୯
		,,	୨୩୪
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୦
		ଚଉପଦୀ ସାର ସଂଗ୍ରହ	୨୫୬
		ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	୨୭୪
		ଚମ୍ପୂ	୨୯୩
୩୧	କାଶୀ ଦାସ (ବିପ୍ର)	ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ	୧୧୨
		,,	୨୦୯
		କରୁଣା ସାଗର ଚଉତିଶା	୨୧୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୩୨	କଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ପାଟଦେଓ (ରାଜେନ୍ଦ୍ର)	ଚଉପଦୀ	୧ ୧୨
		ଚନ୍ଦନ-ଯାତ ପାଲ	୧୭୯
		,,	୧୭୨
୩୩	କୁଅଁର	କମଳାକାନ୍ତ ଚଉତିଶା	୧୦୮
୩୪	କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୧୩୧
୩୫	କୁଞ୍ଜ ସିଂହ		୧୨୩
୩୬	କୁଳମଣି ଦ୍ୱିଜ	ଚଉପଦୀ	୧୨୨
		ପ୍ରବାସ ଚଉତିଶା	୧୨୧
୩୭	କୁଳମଣି ରାଜେନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ	୧୨୫
୩୮	କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ (କୃପା ସମୁଦ୍ର)	ଚଉପଦୀ	୧୧୭
		ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମ ମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ	୧୭୭
		,,	୧୭୭
୩୯	କୃପାସିନ୍ଧୁ ସୁମନ୍ତ	ଛାନ୍ଦ	୩୧୨
		ଚଉପଦୀ	୧୨୪
୪୦	କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶୂର (ଭରଲା)	ଶ୍ରୀରାଧା ଭ୍ରଲେଣି	୧୨୧
୪୧	କୃଷ୍ଣ ଚରଣ	ଚଉପଦୀ	୧୨୩
୪୨	କୃଷ୍ଣ ଦାସ	ମାନିନୀ ଚଉତିଶା	୧୦୮
		ମନବୋଧ ଚଉତିଶା	୧୦୮
୪୩	କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ	ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ	୫୪
୪୪	କୃଷ୍ଣ ସିଂହ	ଗୀତାନୁବାଦ	୭୩
		,,	୭୪
		,,	୭୫
		,,	୭୫
		,,	୭୭
		,,	୭୭
		ଚଉପଦୀ	୧୨୪

(ଖ)

୪୫	ଖରସୁଧା (ପଟ୍ଟନାୟକ)	ଚଉପଦୀ	୧୦୪
୪୬	ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଦଣ୍ଡଧାରୀ	ଚଉପଦୀମାଳା	୧୪୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	(ଗ)		
୪୭	ଗଦାଧର କବିରାଜ	ଗୁପ୍ତ ଗୀତ	୩୦୫
୪୮	ଗଙ୍ଗାଧର ବିପ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୮୪
୪୯	ଗିରି ଗଦାଧର ଦାସ	ଗୀତ ପ୍ରକାଶ ବୋଲି	୫୫
୫୦	ଗିରିଧାରୀ ଦାସ	ସ୍ମରଣ ମଙ୍ଗଳ	୧୬୭
		ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ହରଣ	୨୮୦
୫୧	ଗୁଣିରତ୍ନ ସୂତ	ଛାନ୍ଦ	୩୨୨
୫୨	ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଭଜନ	୫୦
		ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ	୧୫୪
		ଚଉତିଶା	୨୦୩
		ଚଉପଦୀ	୨୨୮
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
		ଗୁପ୍ତ ଗୀତ	୩୦୫
୫୩	ଗୋପାଳ ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀ ମାଳା	୨୫୧
		ଚଉଷଠି ରତିବନ୍ଧ	୨୫୭
୫୪	ଗୋପାଳଗୁରୁ ମହାପାତ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
୫୫	ଗୋପୀନାଥ ଦାସ	ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା	୭
		”	୭
		ଗୀତା ମାହାତ୍ମ୍ୟ	୭୫
		ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ	୧୮୮
		ଗୁରୁତତ୍ତ୍ୱସାର	୧୪୩
୫୬	ଗୋପୀନାଥ ନରେନ୍ଦ୍ର	ଗୁପ୍ତ ଗୀତ	୩୦୬
୫୭	ଗୋପୀନାଥ ନୃପ	ଭଜନ	୫୦
୫୮	ଗୋପୀନାଥ ହରିଚନ୍ଦନ	ଛାନ୍ଦ	୩୧୯
୫୯	ଗୋରଖ ନାଥ	ଗୋରଖ ମଲ୍ଲିକା ସମ୍ବାଦ	୧୮୧
		ଗୋରଖ ସପ୍ତାଙ୍ଗ	୧୮୨
୬୦	ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ	ଗୀତାବଳୀ	୮୧
		ଚଉତିଶାମାଳା (ପିକବର ଚଉତିଶା)	୨୦୫
୬୧	ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ	ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	୧୮୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୬୨	ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ	ଚରଣ ସୁଧାନିଧି	୨୯୫
		,,	୨୯୭
		,,	୨୯୮
୬୩	ଗୋବିନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଧର	ଚଉପଦୀ	୨୨୯
		ଚଉତିଶା	୩୨୩
୬୪	ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ନରପତି	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୧
୬୫	ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଭ୍ରମରବର		
	ମାନସିଂହ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ	ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	୧୮୭
୬୬	ଗୌରହରି ଦ୍ୱିଜ	ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୫
୬୭	ଗୌରାଙ୍ଗ ଦାସ	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫

(ଘ)

୬୮	ଘନ ଦାସ	ଘନଦୂତ ଚଉତିଶା	୧୯୨
୬୯	ଘନ ଭଞ୍ଜ	ଗୋବିନ୍ଦ ବିଳାସ	୧୯୦
		ଚନ୍ଦ୍ରଦୂତ ଚଉତିଶା	୨୭୫

(ଚ)

୭୦	ଚଇତନ ଦାସ	ଖଲ୍ଲିକୋଟ ରାଜାଙ୍କ ଯଶ	୩
୭୧	ଚକ୍ରଧର ଭଞ୍ଜ		
	ସାମନ୍ତସିଂହାର ମହାପାତ୍ର	ଚଉତିଶା	୨୦୨
୭୨	ଚକ୍ରପାଣି ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
୭୩	ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ	ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ ଜଣାଣ	୨୭୧
		ଚଣ୍ଡୀ ଦାସ ପଦ୍ୟାବଳୀ	୨୭୨
୭୪	ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର	ଚଉପଦୀ	୨୩୨
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୧
୭୫	ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଗଜେନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୧୯
୭୬	ଚରଣ	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
୭୭	ବୃନ୍ଦ ଦାସ	ଗୋପୀଚନ୍ଦନ	୧୫୭
୭୮	ଚିନ୍ତାମଣି	ଚଉପଦୀ	୨୨୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
		(ଛ)	
୭୯	ଛୋଟରାୟ	ଚଟାଉ ଭାଷା	୩୨୩
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
		”	୨୫୦
		(ଜ)	
୮୦	ଜଗଦ୍ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୩୨
୮୧	ଜଗଦ୍ଦେବ ମହାମହାନ୍ତ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮
୮୨	ଜଗନ୍ନାଥ	ହଂସଦୂତ	୪୯
		ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା	୧୦୮
୮୩	ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗଦ୍ଦେବ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୬୭
୮୪	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	ଗଜ ଉଦ୍ଧାରଣ	୧୨
		”	୧୪
		ଗଜ ନିସ୍ତାରଣ	୧୪
		”	୧୫
		ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ	୧୧୩
		ବେଦସ୍ତବ	୧୩୫
		ପଦ୍ମକଳ୍ପ ଟୀକା	୧୩୫
		ଗୁପ୍ତ ଭାଗବତ	୧୪୧
		”	୧୪୨
		ଗୋପୀଭାଷା ଅର୍ଥ	୧୬୭
		ଗୋପୀଭାଷା ରାସକ୍ରୀଡ଼ା	୧୬୮
୮୫	ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ	ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୪
୮୬	ଜଗନ୍ନାଥ ନାରାୟଣ ଦେବ	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୩
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
		”	୨୫୧
			୨୫୪

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୮୭	ଜଗନ୍ନାଥ ରାଜେନ୍ଦ୍ର (ରାଜନ)	ଚଉପଦୀ	୨୨୮
		ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୪
୮୮	ଜଡ଼ା ଦାସ	ଚଉତିଶା	୧୯୮
୮୯	ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ସିଂହ	ଚଉପଦୀ	୨୦୪
୯୦	ଜୟକୃଷ୍ଣ	ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଗୁଡ଼ିଆ ଶଙ୍କର ପାଳା	୮୯
		ଚଉପଦୀ	୨୨୦
			୨୨୩
		,,	୨୨୪
		ଜଣାଣ	୨୭୨
୯୧	ଜୟଦେବ	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୪୦
			୪୪
		,,	୪୭
			୪୭
		,,	୪୯
		,,	୫୧
			୫୨
		,,	୫୨
			୫୪
		,,	୫୪
		ଚୂଡ଼ାମଣି ଗାଥା	୩୫୧
୯୨	ଜୟ ସିଂହ	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୭
୯୩	ଜଳନ୍ଧର ପଣ୍ଡା (ଅବମା ପୁରନ୍ଦର, ଭୂନାଥ, ମହାନ୍ତ)	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୦
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୭
	,,	ଗୃହ୍ଯ ଗୀତ	୩୦୭
୯୪	ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ	ଗୀତାର୍ଥସାର ଟୀକା	୭୭
୯୫	ଜାନକୀ ଶରଣ ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	(ତ)		
୯୭	ତ୍ରିଲୋଚନ ବଲ୍ଲୟାରସିଂହ	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	୨୭୧
		,,	୨୭୩
	(ଦ)		
୯୭	ଦନାଇ ଦାସ	ଗୋପୀଭିକ୍ଷା	୧୭୭
		,,	୧୭୮
			୧୭୧
			୧୭୩
		,,	୧୭୪
			୧୭୪
		,,	୧୭୫
		,,	୧୭୫
୯୮	ଦୟାନିଧି ପାତ୍ର	ଚଉତିଶାମାଳା	୧୫୩
୯୯	ଦାମୋଦର	ଚଉପଦୀ	୨୧୯
୧୦୦	ଦାଶରଥି	ଚଉପଦୀ	୨୧୮
୧୦୧	ଦାଶରଥି ବସ୍ତ୍ର	ଚଟାଉ	୩୨୨
		,,	୩୧୭
			୩୧୮
		,,	୩୨୨
୧୦୨	ଦାସ ବର୍ଣ୍ଣ ଦାସ	ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର	୧୮୩
୧୦୩	ଦେବସେଶ୍ୱର ତନୟ	ଚଉପଦୀ	୨୩୬
୧୦୪	ଦିବାକର ଦାସ	ଗଣନାଥ ସ୍ତୁତି	୧୬୯
୧୦୫	ଦ୍ୱିଜ ଚଇତନ	ଗଣେଶ ପୁରାଣ	୨୪
		ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୫୦
୧୦୬	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	ସଂସାର ବୋଧନ	୧୭୦
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୬
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୬
		ଜଣାଣ	୨୭୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ	ଗୀତ	୩୯
		ଗୀତାବଳୀ	୭୮
		,,	୮୫
		ଗୁଣସାଗର	୯୩
			୯୩
		,,	୯୫
			୯୫
			୯୬
		,,	୯୬
			୯୭
			୯୭
			୯୮
			୯୮
			୯୯
			୧୦୦
		,,	୧୦୦
		,,	୧୦୦
		,,	୧୦୧
		,,	୧୦୧
			୧୦୨
		,,	୧୦୩
		,,	୧୦୩
		ଗୁଣସାଗର ବୋଲି	୧୦୪
		ନାମବ୍ରହ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନା	୧୩୪
		ରସ ବିନୋଦ	୧୩୫
୧୦୭	ଦୀନ ଗୁରୁ ଦାସ	ଗୀତାବଳୀ	୮୪
୧୦୮	ଦୀନ ଗୋପାଳ	ଗଣ୍ଡାମାଳୁଣୀ	୧୮
୧୦୯	ଦୀନ ଗୋପୀ ପାତ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୦୪
୧୧୦	ଦୀନ ବନ୍ଧୁ	ଗୀତ	୧୯୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୧୧	ଦୀନ ଗ୍ରମ	ଚଟାଉ	୩୨୨
୧୧୨	ଦୀନବନ୍ଧୁ ଦ୍ୱିଜ	ଚଉପଦୀ	୨୨୫
		ଚନ୍ଦ୍ରାବଖୀ ହରଣ ସୁଆଙ୍ଗ	୨୮୭
		ଗୀତାବଳୀ	୭୮
୧୧୩	ଦୀନବନ୍ଧୁ ରାଜ ହରିଚନ୍ଦନ	ଚଉପଦୀ	୨୧୮
		,,	୨୨୩
		,,	୨୨୫
		ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୩
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
		ଚଟାଉ	୩୨୨
		,,	୩୨୦
		ଗୀତାବଳୀ	୭୯
୧୧୪	ଦୀନ ସୁବୁଧି	ଗୀତ ବଳୀ	୮୩
୧୧୫	ଦୁଃଖିଶ୍ୟାମ ଦାସ	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା	୧୫୭
		ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	୧୮୫
୧୧୬	ଦୁର୍ଗାମାଧବ ସିଂହ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୭
୧୧୭	ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦାସ	ଖଣ୍ଡ କବିତା	୨
୧୧୮	ଦେବକୀନନ୍ଦନ ଦାସ	ବୈଷ୍ଣବ ବନ୍ଦନା	୧୭୭

(ଧ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୧୯	ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୪
୧୨୦	ଧନଞ୍ଜୟ ଭଞ୍ଜ	ଗୀତାବଳୀ	୮୧
୧୨୧	ଧରଣୀଧର ଦାସ	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୪୦
		,,	୪୪
			୪୫
		,,	୪୭
୧୨୨	ଧରଣୀଧର	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୪୭
			୪୯
		,,	୫୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୨୩	ଧଗ୍‌କୋଟ ନୃଶିଷ	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
	(ଧରଣୀ ନାହା, ନରେଶ, ଅଧିପ)	,,	୨୩୪
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୩
୧୨୪	ଧର୍ମଜୟ	ଗୀତାବଳୀ	୮୬
୧୨୫	ଧୀବର ନାଥିଆ	ରସକୁମୁଦ ଚଉତିଶା	୨୦୭

(ନ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୨୬	ନବଟର ଦ୍ୱିଜ	ଚଣ୍ଡୀ ବିହାର	୨୬୪
୧୨୭	ନଟବର ଭୁଙ୍ଗବର	ଚଉପଦୀ	୨୨୭
୧୨୮	ନନ୍ଦ ଦାସ	ଚଉପଦୀ	୧୧୦
୧୨୯	ନରସିଂହ ନୃପ	ଭଜନ	୫୧
	(ନୃସିଂହ ନରେନ୍ଦ୍ର)	ପଦ୍ମଣ୍ଡି ବକେ	୧୮୭
		ଚଉପଦୀ	୨୧୩
୧୩୦	ନରସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଚଉପଦୀ	୨୦୪
	(ନୃସିଂହ ପଟ୍ଟନାୟକ)	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୨
		,,	୨୪୪
		ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ ଗୀତ	୩୦୭
୧୩୧	ନରେନ୍ଦ୍ର ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୧୫
୧୩୨	ନରୋତ୍ତମ ଦାସ	ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି	୧୬୭
		ସ୍ମରଣ ମଙ୍ଗଳ	୧୬୭
		ଚମତ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରିକା	୨୮୯
୧୩୩	ନବଦୁର୍ଗବର ନରନାୟକ	ଚଉପଦୀ	୨୩୭
୧୩୪	ନବଦୁର୍ଗ ମହାନ୍ତ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୬୯
୧୩୫	ନାରଣ ମିଶ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୮୫
୧୩୬	ନାରାୟଣ	ଚଉପଦୀ	୨୩୨
୧୩୭	ନାରାୟଣ ଗୀର୍ବାଣ	ଚଉପଦୀ	୨୩୬
୧୩୮	ନାରାୟଣ ଦ୍ୱିଜ	ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଚଉପଦୀ	୨୧୫
		,,	୨୧୮
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୩୯	ନାରାୟଣ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ	ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୩
୧୪୦	ନାରାୟଣ ଶୂର	ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୭
୧୪୧	ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦାସ	ଅଷ୍ଟକାଳୀୟ ଦଣ୍ଡ'ସ୍ମିକା	୧୬୭
୧୪୨	ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସାହୁ	ଚଉପଦୀ	୨୨୮
୧୪୩	ନିଧି	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
୧୪୪	ନିମାଇଁ ଚରଣ	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
୧୪୫	ନୀଳାମ୍ବର ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
୧୪୬	ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରବର.	ଚଉତିଶା	୨୦୪
୧୪୭	ନୃସିଂହ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ	ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୫
	(ପ)		
୧୪୮	ପଞ୍ଚାସ୍ୟକୁଳ ମଣ୍ଡପଥ (କନକା ରାଜା)	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
୧୪୯	ପଦ୍ମନାଭ	ଗୀତାବଳୀ	୮୪
		ଚଉପଦୀ	୨୧୮
		ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୩
		ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୬
୧୫୦	ପଦ୍ମନାଭ ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୨୨
		,,	୨୧୮
୧୫୧	ପଦ୍ମନାଭ ଦ୍ୱିଜ	ଚଉପଦୀ	୨୨୬
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୪
୧୫୨	ପୀତାମ୍ବର	ଚନ୍ଦ୍ରହାସ କେଳି ଅଭିଳାଷ	୨୬୭
୧୫୩	ପୀତାମ୍ବର ଦେବ	ଗୃହ ଗୀତ	୩୦୬
୧୫୪	ପୀତାମ୍ବର ଭଞ୍ଜ ଜ୍ୟେଷ୍ଠରାୟ	ସ୍ୱର ଦୀପିକା	୪୮
୧୫୫	ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ	ଗଙ୍ଗା ମାହାତ୍ମ୍ୟ	୧୧
		ଗୋପୀପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ	୧୬୭
୧୫୬	ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନୃପ ଅନଙ୍ଗଭୀମ	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
୧୫୭	ପ୍ରଭାକର (ମହାପାତ୍ର)	ଗୀତାବଳୀ	୮୪
		ଚଉପଦୀ	୨୨୦

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୫୮	ପ୍ରଭୁ ଦାସ	ଚଉପଦୀ	୨୧୭
୧୫୯	ପ୍ରହରାଜ	ଚଉପଦୀ	୨୨୮
୧୬୦	ପ୍ରହ୍ଲାଦ	ଗୁହ୍ଯ ଗୀତ	୩୦୭
୧୬୧	ପ୍ରେମାନନ୍ଦ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୨

(ଫ)

୧୬୨	ଫକୀର (ଚମ୍ପୁନ)	ଗୀତାବଳୀ	୮୭
		ଚମ୍ପୁନ ଚକଡ଼ା	୨୯୪
		ଚକଡ଼ା	୨୫୮

(ବ)

୧୬୩	ବଳଦେବ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୨
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୭
୧୬୪	ବଳଭଦ୍ର	ଗଣେଶ ଜନ୍ମ	୨୦
		ଗୀତାବଳୀ	୮୩
		,,	୮୬
୧୬୫	ବଳରାମ ଦାସ	ଗୀତ ନୁବାଦ	୫୮
		,,	୬୦
			୬୧
			୬୨
		,,	୬୨
		ଗୀତାବକାଶ	୭୭
		ଗୁପତ ଗୀତା	୧୧୫
		,,	୧୧୭
		,,	୧୧୮
			୧୧୯
		,,	୧୨୦
			୧୨୧
			୧୨୧

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ବଳରାମ ଦାସ	ଗୁପତ ଗୀତା ଟୀକା-ସାର	୧୧୯
		ଗୁପ୍ତଗୀତା	୧୨୪
		,,	୧୨୫
			୧୨୬
			୧୨୬
			୧୨୯
		,,	୧୩୦
			୧୩୩
			୧୩୪
		,,	୧୩୫
		,,	୧୩୬
		,,	୧୩୬
		,,	୧୩୮
			୧୩୮
		,,	୧୩୯
		ଗୁପ୍ତଗୀତା (ଟୀକା)	୧୩୯
		ଗୁପ୍ତ ଗୀତା	୨୦୧
		ବୃଦ୍ଧ ଗୀତା	୧୬୬
		ଚଉପଦୀ	୨୦୪
		ଚଣ୍ଡୀକା ସ୍ତୁତି	୨୬୦
		ଗୁଟ ବୋଲ୍	୩୦୨
		କମଳଲୋଚନ ଚଉତିଶା	୧୬୮
୧୬୬	ବାଙ୍କ	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
୧୬୬	ବାଲଜୀ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଚଉପଦୀ	୨୨୮
		,,	୨୩୫
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮
୧୬୮	ବାଲୁଙ୍କି	ସ୍ମରୁମଣ୍ଡନ ଚଉତିଶା	୩୧୫
୧୬୯	ବାଲୁଙ୍କେଶ ମର୍ଦ୍ଦରାଜ (ନରେଶ)	ଚଉପଦୀ	୨୧୩
		,,	୨୧୮

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୭୦	ବାଲୁକେଶ୍ୱର ନୃପ ହରଚନ୍ଦନ	ଗୀତାବଳୀ	୭୯
୧୭୧	ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ୱର ଜଗଦେବ (ଭୂପ)	ଚଉପଦୀ	୨୨୮
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮
		,,	୨୫୦
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୭
		,,	୨୫୭
୧୭୨	ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପର୍ଶୁରାମ ଦାସ	ଗୀତା	୫୭
୧୭୩	ବୃନ୍ଦନାଥ ବୈଶ୍ୟ	ଚଉପଦୀ	୨୨୩
୧୭୪	ବ୍ରଜ ଦାସ	ଘାଣ୍ଟି ବୋଲି	୧୯୪
୧୭୫	ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର (ପଟ୍ଟନାୟକ)	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୩
୧୭୬	ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ନୃପ	ଚଉପଦୀ	୨୩୮
୧୭୭	ବ୍ରଜାନନ୍ଦ ଦାସ	ଭଜନ	୫୦
		ଗୀତାବଳୀ	୮୫

(ଭ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୭୮	ଭକତ ଦାସ	ନଉପଦୀ	୧୧୦
	(ଭଗତ, ଭକ୍ତ, ଭକ୍ତଚରଣ)	କଳାକଳେବର ଚଉତିଶା	୧୭୯
		ମନବୋଧ ଚଉତିଶା	୧୭୦
		ଚଣ୍ଡୀକା ସ୍ତୁତି	୨୬୦
୧୭୯	ଭଗବାନ ଦାସ	ଚଉପଦୀ	୨୧୮
		ଗୌରାଙ୍ଗ ଭାଗବତ	୧୯୧
		କୁନ୍ଦଫୁଲ ଚଉତିଶା	୨୦୭
		ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୀତ	୩୦୫
୧୮୦	ଭରତ	ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୀତ	୩୦୭
୧୮୧	ଭାଗବତ	ଚଉପଦୀ	୨୨୪
୧୮୨	ଭାଗୀରଥି (ଦେଈ)	ଚଉପଦୀ	୨୦୩
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
୧୮୩	ଭିକାରି	ଚଉପଦୀ	୨୨୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ଭିକାରୀ	ଚଉପଦୀ	୨୨୯
		ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	୨୮୬
୧୮୪	ଭୀମଦେବ ଗଜପତି (ନରେଶ)	ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଚଉପଦୀ	୨୩୧
୧୮୫	ଭୁବନେଶ୍ୱର (କବିଚନ୍ଦ୍ର)	ଚଉପଦୀ, ଚଉତିଶା	୨୩୭
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୨

(ମ)

୧୮୬	ମଥୁରା ଦାସ (ମଥୁରା)	ଗୋପୀ ବିଳାପ	୧୭୮
		ଗରୁଡ଼ ଗୀତା	୩୬
୧୮୭	ମଧୁ ଦାସ	ଖୋସା'କଣ୍ଠ	୬
		ଚଉପଦୀ	୨୨୪
୧୮୮	ମଧୁ ବିପ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୭୯
		,,	୮୩
୧୮୯	ମଧୁସୂଦନ (ନୃପ)	ଚଣ୍ଡୀ ରହସ୍ୟ	୨୭୨
୧୯୦	ମଦ୍ଦରାଜ (ଭୃଙ୍ଗବର କ୍ଷତ୍ରିବର)	ଗୀତାବଳୀ	୮୫
		ଚଉପଦୀ	୨୨୮
		,,	୨୩୨
୧୯୧	ମହାଦେବ ବିପ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୮୬
୧୯୨	ମହାନନ୍ଦ	ଚଉପଦୀ	୨୨୭
୧୯୩	ମାଗୁଣି	ଗହଡ଼ ସୁଆଙ୍ଗ	୮
୧୯୪	ମାଗୁଣି ପଟ୍ଟନାୟକ	ଗୋପ ଚରିତ	୧୫୦
		ଗୋପୀଭାଷା ଚଉତିଶା	୧୭୭
୧୯୫	ମାଧବ ରଥ	ଚୈତନ୍ୟ ବିଳାସ	୩୫୫
		,,	୩୫୭
୧୯୬	ମୁକୁନ୍ଦ	ଚଉପଦୀ	୨୨୭
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୭
୧୯୭	ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ	ଗୀତାବଳୀ	୮୧
		ଚଉପଦୀ	୨୦୪

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୧୪
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୦
୧୯୮	ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
୧୯୯	ମୋହନ ଦାସ	ଚୈତନ୍ୟ ଗୀତା	୩୫୧

(ଯ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୨୦୦	ଯଦୁ ଦାସ	ଚଉତିଶା	୧୯୮
		ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା	୨୦୬
୨୦୧	ଯଦୁନନ୍ଦନ ଦାସ	ମନଃଶିକ୍ଷା	୧୬୭
		ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପଦ୍ଧତି	୧୬୭
		ଗୋବିନ୍ଦ ଲୀଳାମୃତ	୧୮୮
୨୦୨	ଯଦୁମଣି	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
		,,	୨୩୧
୨୦୩	ଯୁଗରାଜ (ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ)	ଚଉପଦୀ	୨୦୪
୨୦୪	ଯୁଧିଷ୍ଠିର	ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା	୧୦୬

(ର)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୨୦୫	ରଘୁନାଥ	ଗୂଢ଼ ବୋଲି	୩୦୨
		ଗୂଢ଼ ଗୀତ	୩୦୬
୨୦୬	ରଘୁନାଥ ଦ୍ୱିଜ	ଚଉପଦୀ	୨୧୮
୨୦୭	ରଘୁନାଥପୁର ନୃପଜେମା	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୩୫୫
୨୦୮	ରଘୁନାଥ ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀ	୨୩୩
୨୦୯	ରଙ୍କା	ଚଉତିଶା	୧୯୭
୨୧୦	ରତ୍ନ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଚଉପଦୀ	୨୧୫
୨୧୧	ରସମୟୀ ଦାସ	ଗୃହ ଲହରୀ	୧୬୭
		,,	୩୧୪
୨୧୨	ରସାନନ୍ଦ	ଗୀତାବଳୀ	୮୫
		ଚଉପଦୀ	୨୧୯
୨୧୩	ରାଜଇନ୍ଦ୍ର ସୁତ	ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୩

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page.
୨୧୪	ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ଦେବ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୪
୨୧୫	ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ	ଋତୁ ଗୀତ	୩୦୭
୨୧୬	ରାଜେଶ୍ୱର ଗଜପତି	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୭
୨୧୭	ରାମକୃଷ୍ଣ (କବିଚନ୍ଦ୍ର, କବି ଶଶୀ)	ଚଉତିଶା	୨୦୩
		ଚଉପଦୀ	୨୧୪
		,,	୨୧୭
		,,	୨୨୭
		ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ	୨୪୩
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୫
		ଋତୁ ଗୀତ	୩୦୫
୨୧୮	ରାମଚନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ	୨୨୦
			୨୨୩
		,,	୨୨୪
		ଛାନ୍ଦ	୩୧୭
୨୧୯	ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି (ଦେବ)	ଚଉପଦୀ	୨୧୮
		ଗୀତାବଳୀ	୮୦
		ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୬
୨୨୦	ରାମ ଦାସ ବିପ୍ର	ଗୁଣ୍ଡିଚା ବସନ୍ତ	୧୦୯
୨୨୧	ରାମାନନ୍ଦ ଦାସ	ହନୁମାନ ଚଉତିଶା	୨୦୭
୨୨୨	ରାୟଗୁରୁ କବି ରବି	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୭
୨୨୩	ରାହାସ ନୃପ ନନ୍ଦନୀ	ଗୋପ ବିଳାପ ଚଉତିଶା	୧୫୪

(ଲ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page.
୨୨୪	ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାସ	ଗୀତାବଳୀ	୭୮
୨୨୫	ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜ	ଚଉପଦୀ	୨୩୦
୨୨୬	ଲୋକନାଥ (ବିଦ୍ୟାଧର)	ଭଜନ	୫୦
		ଗୀତାବଳୀ	୮୧
			୮୨

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
	ଲୋକନାଥ (ବିଦ୍ୟାଧର)	ଗୀତାବଳୀ	୮୭
		ଗୁଣ୍ଡିଚା ବସନ୍ତ ଚଉତିଶା	୨୨୨
		ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଚଉତିଶା	୨୪୯
		ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା	୨୫୧
		ଚଉତିଶ ରାଗ ଚଉତିଶା	୨୯୧
		କୋଇଲି ଚଉତିଶା	୨୩୬
		ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚଉତିଶା	୨୭୭
		ରାହୁଚନ୍ଦ୍ର ଚଉତିଶା	୩୦୮
		ଚନ୍ଦ୍ରକଳା	୩୧୭
		,,	୩୧୭
		,,	୩୩୪
			୩୩୫
		,,	୩୪୫
		,,	୩୩୭
		,,	୩୩୭
		,,	୩୪୭
		ଗ୍ରେଟୀ ଚଉତିଶା	୩୮୯
		,,	୩୭୦
		ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦରୀ	୩୩୭

(ବ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୧୭	ବଙ୍କଶ୍ରୀ ଦାସ	ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ	୫୪
		,,	୧୫୧
୧୧୮	ବନମାଳୀ (ପଟ୍ଟନାୟକ)	ଗୀତାବଳୀ	୭୯
		ଚଉପଦୀ	୧୧୫
			୧୧୭
		,,	୧୩୧
		ଚଉପଦୀ ସାଗର	୧୫୫
		ରାହୁ ଗୀତ	୩୦୫

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୧୯	ବନମାଳୀ ଦାସ	ଗୃଢ ଇଚ୍ଛାବତୀ	୩୦୦
			୩୦୦
		,,	୩୦୨
୧୩୦	ବନମାଳୀ ବସୁ	ଗୀତାବଳୀ	୮୧
		ଚଉପଦୀ	୧୨୩
୧୩୨	ବାମଦେବ (ପଟ୍ଟନାୟକ)	ଗୋପୀଚନ୍ତା ବୋଲି	୨୭୧
		,,	୨୭୫
		ଘନମାଳ ଚଉତିଶା	୨୯୩
		ଚଉପଦୀମାଳା	୧୫୧
		ଚିଟାଉ ଭାଷା	୩୧୪
		,,	୩୧୫
୧୩୧	ବାମଦେବ ଦ୍ୱିଜ	ଗୀତାବଳୀ	୮୩
୧୩୩	ବାମନ ଦ୍ୱିଜ	ଗୀତାବଳୀ	୮୩
୧୩୪	ବିଦ୍ୟାଧର	ଗୀତାବଳୀ	୮୧
		ଗୋପୀଚନ୍ତା	୨୫୯
୧୩୫	ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ	ଗୀତ ବଳୀ	୬୮
୧୩୬	ବିପ୍ର ସିଂହ	ବିପ୍ରସିଂହା ଚଉତିଶା	୧୦୯
୧୩୭	ବିଶି (ବିଶ୍ୱନାଥ ଖୁଣ୍ଟିଆ)	ରାମବୋଧ ଚଉତିଶା	୧୨୦
୧୩୮	ବିଶ୍ୱନାଥ	ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶଙ୍କର ପାଲା	୮୭
		,,	୮୮
୧୩୯	ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ରାଜେନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି	୧୩୮
		,,	୧୩୯
		,,	୧୪୦
୧୪୦	ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ	ଉତ୍କଳ ଟୀକା	୧୦୨
		ଶଶୀମୁଖୀ ଚଉତିଶା	୧୦୫
		ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ଚଉତିଶା	୧୦୭
		ସପତ [illegible]ର ଚଉତି[illegible]	୧୦୭
		ରାଜ ରାଜେଶ୍ୱର ଚଉତିଶା	୧୦୭
		ରେଖୀ ଚଉତିଶା	୧୦୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୨୪୧	ବୀରକେଶରୀ ଦେବ	ଗୀତାବଳୀ	୭୮
୨୪୨	ବୀରବର ପାତ୍ର	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୯
୨୪୩	ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ	ଗଦ୍ୱନ ଗୀତା	୩୮
		ଚଣ୍ଡୀକା ସ୍ତୁତି	୨୬୦
୨୪୪	ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର, ନୃପ	ଗୃହ୍ଟ ଗୀତ	୩୦୭
୨୪୫	ବୈରାଗୀ (ଦାସ)	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା	୧୫୭
		ଚଉପଦୀ	୧୯୯
୨୪୬	ବୈଶ୍ୟ ବଳଭଦ୍ର	ଗୀତାବଳୀ	୮୨
		ଗୀତାସାର	୮୭
୨୪୭	ବୈଶ୍ୟ ସଦାଶିବ	ଗଜ୍ଜତ ସୁଆଙ୍ଗ	୮
୨୪୮	ବୈଶ୍ୟ ହର	ଚଉପଦୀ	୧୯୫
୨୪୯	ବୈଷ୍ଣବ ଦାସ	ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ରା ଗୀତା	୧୬୧
୨୫୦	ବଂଶୀ ଦାସ (ପଞ୍ଚନାୟକ)	ଗରୁଡ଼ କଳସା	୯
		ହଇବ ଚଉତିଶା	୨୦୬
		ଚଉପଦୀ	୨୧୬

(ଶ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୨୫୧	ଶିଶୁ ଗୋବିନ୍ଦ	ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜେ	୧୧୨
୨୫୨	ଶିଶୁ ଦାସ	ଓଲଟ ଚଉତିଶା	୨୨୭
		ଜାନୁଭଗ୍ନ ଚଉତିଶା	୨୦୭
୨୫୩	ଶିଶୁ ଶଙ୍କର ଦାସ	ଉଷାଭିଳାଷ	୩୩୭
୨୫୪	ଶ୍ୟାମଘନ	ଓଲଟ ହଂସଦୂତ ଚଉତିଶା	୨୦୦
୨୫୫	ଶ୍ୟାମ ସାହୁ	ଗୋପଲୀଳା	୧୫୧
୨୫୬	ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ	ଗୀତ, ଭଜନ	୯୮୫
		ଗୋବିନ୍ଦ ମଙ୍ଗଳ	୫୭
୨୫୭	ଶ୍ରୀକର	ଚଉପଦୀ	୨୨୯
୨୫୮	ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ରନ	ଗୃହ୍ଟ ଗୀତ	୩୦୭
୨୫୯	ଶ୍ରୀ ଜଗଦ୍ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୨୩୭
		ଗୃହ୍ଟ ଗୀତ	୩୦୭

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୬୦	ଶ୍ରୀଧର (ବସ୍ତ୍ର)	ଚଉପଦୀ	୨୨୨
		ଚଉପଦୀ	୬୨୫
		ଚଉପଦୀ	୧୧୪
		ଚଉତିଶା	୩୧୧
୧୬୧	ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବ	ଚଉପଦୀ	୬୩୩
୧୬୨	ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଭୂମଦେବେନ୍ଦ୍ର	ଚଉପଦୀ	୧୩୬
	(ସ)		
୧୬୩	ସତ୍ୟବାଦୀ (ଦାସ)	ଚଉପଦୀ	୧୧୫
		,,	୧୧୭
		ଗୁଣ୍ଡିଚା ଗୀତ	୩୦୬
		ଚମ୍ପୂକାବ୍ୟ	୩୩୮
୧୬୪	ସତ୍ୟବାଦୀ ହରିଚନ୍ଦନ	ଚଉପଦୀ	୧୨୬
୧୬୫	ସଦାନନ୍ଦ	ଦୂତୀ ଚଉତିଶା	୬୨୦
		ଚଉପଦୀ	୧୧୩
୧୬୬	ସଦାଶିବ	ମୃଗୁଣି ସ୍ତୁତି	୨୮୦
		ଚଉପଦୀ	୨୯୬
୧୬୭	ସନାତନ ଦାସ	ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ	୩୫୪
୧୬୮	ସନ୍ନ୍ୟାସ ମଧୁସୁଦନସ୍ୱାମୀ	ଗୀତାନୁବାଦ	୬୯
୧୬୯	ସପନ ଦାସ	ଗୁପ୍ତ ଚୂଡ଼ାମଣି	୨୧୧
୧୭୦	ସର୍ବେଶ୍ୱର (ଦ୍ୱିଜ)	ଚଉପଦୀ	୨୯୫
		,,	୧୧୩
		,,	୧୩୩
୧୭୧	ସାଧୁଚରଣ (ଦାସ)	ଗୀତାନୁବାଦ	୬୭
		ଚଉପଦୀ	୧୨୯
୧୭୨	ସାନନ୍ଦ ଦ୍ୱିଜ	ଚଉପଦୀ	୨୯୫
୧୭୩	ସାରଙ୍ଗ ଦାସ	ସୃଷ୍ଟିଶାଳୀ ଦେବିଳା	୨୬୦
		ଚଉପଦୀ	୧୨୬

Digitized by PPRACHIN, SOA

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୭୪	ସାରଳା ଦାସ	ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ହରଣ	୧୭୪
		ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	୧୮୧
		,,	୧୮୪
୧୭୫	ସାଲବେଗ	ଗୀତାବଳୀ	୮୭
		ଚଉପଦୀ	୧୯୭
		,,	୧୯୯
୧୭୬	ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ଦାସ	ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର	୧୮୪
୧୭୭	ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଜେମା	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୨
୧୭୮	ସୋମନାଥ	ଗଣେଶ ପଚଶା	୨୩
୧୭୯	ସୋମନାଥ ସିଂହ	ଗୀତାବଳୀ	୭୯
୧୮୦	ସୋମନାଥ ହରଚନ୍ଦନ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୪୮

(ହ)

Serial No.	Name of the Authors	Works	Page
୧୮୧	ହରଚନ୍ଦନ	ଚଉପଦୀ	୨୯୭
		,,	୨୯୭
୧୮୨	ହରି ଦାସ (ବିପ୍ର)	ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଧନ ଚଉତିଶା	୯୭୮
		ରାମ କାରୁଣ୍ୟ ଚଉତିଶା	୨୦୯
		ଚିଟାଉ	୩୨୦
୧୮୩	ହରିବନ୍ଧୁ ରାଜଗୁରୁ	ଚଉପଦୀମାଳା	୨୫୨
୧୮୪	ହରିହାନନ୍ଦ ଗୋସ୍ୱାମୀ	ଗୀତାବଳୀ	୮୯
୧୮୫	ହରିହର ଅମର ଭୂପୁର	ଗୀତାବଳୀ	୮୯
୧୮୬	ହରିଶଙ୍କର ମର୍ଦ୍ଦରାଜ	ଚଉପଦୀ ସାଗର	୨୫୭
୧୮୭	ହାଡ଼ି କାଶୀ ଦାସ	ଖଣ୍ଡ ଜବତା	୨
୧୮୮	ହାଡ଼ି ବନା	ବଡ଼ ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା	୨୦୮
୧୮୯	ହୃଦାନନ୍ଦ	ଚଉପଦୀ	୨୩୦
୧୯୦	ହୃଷୀକେଶ (ଦ୍ୱିଜ)	ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ	୧୮୫

ଶ୍ରୀ ଶାରଦା ପ୍ରେସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨ରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ । ୧[illegible]